

**КОНФЕРЕНЦІЯ МАЄ НА МЕТІ УВІКОВІЧНИТИ
ПАМ'ЯТЬ ВОЇНІВ-СХОДОЗНАВЦІВ**

Святослава ГОРБЕНКА

Дениса АНТИПОВА

Ігоря ВОЄВОДИНА

Анастасії МАР'ЯНЧУК

**CONFERENCE IS DEDICATED TO IMMORTALIZING
THE MEMORY OF SOLDIER-ORIENTALISTS**

Svyatoslav HORBENKO

Denys ANTIPOV

Ihor VOIEVODIN

Anastasiia MARIANCHUK

*Збірник присвячується пам'яті
нашої випускниці Марини Гоменюк,
яка загинула у травні 2026 року
внаслідок російського ракетного удару по Києву*

*Issue is dedicated to the memory
of our graduate, Maryna Homeniuk,
who died in May 2026
as a result of a russian missile strike on Kyiv*

***ПРИСВЯЧЕНО ПАМ'ЯТІ ВСІХ ЗАГИБЛИХ СХОДОЗНАВЦІВ
УНАСЛІДОК РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ В УКРАЇНІ***

***IN MEMORY OF ALL ORIENTALISTS
WHO DIED DUE TO RUSSIAN AGGRESSION IN UKRAINE***

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Корейський освітній центр в Україні
Освітньо-культурний центр "Інститут Конфуція"
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ГО "Всеукраїнська Асоціація Викладачів Японської Мови"
Українсько-Японський центр КПІ ім. Ігоря Сікорського

НАУКОВІ ЧИТАННЯ ПАМ'ЯТІ ЗАГИБЛИХ СХОДОЗНАВЦІВ

Матеріали
III Міжнародної науково-практичної конференції

5 травня 2026 року
Київ, Україна

За загальною редакцією:
проф. Г. Ф. Семенюка, проф. О. В. Асадчих, д-ра філософії Д. В. Андріанова

УДК 811.521/.581(075.8)
Н32

Головний реaktor:

Семенюк Г. Ф., д-р філол. наук, проф., директор ННІ філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Відповідальні за випуск:

Асадчих О. В., д-ка пед. наук, проф. ННІ філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Андріанов Д. В., д-р філософії з філології ННІ філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Адреса редакційної колегії: Навчально-науковий інститут філології (ауд. 8), бульвар Тараса Шевченка, 14, м. Київ, 01601; тел. (044)239-31-17, e-mail: orientalconfknu@gmail.com

Наукові читання пам'яті загиблих сходознавців : матер. III Міжнар. наук.-
Н32 практ. конф. (5 травня 2026 року, м. Київ, Україна). / за заг. ред.
Г. Ф. Семенюка, О. В. Асадчих, Д. В. Андріанов. Київ: ВПЦ "Київський
університет, 2026. 347 с.

ISBN 978-966-933-440-4

До збірника увійшли матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції "Наукові читання пам'яті загиблих сходознавців" (5 травня 2026 року, м. Київ, Україна). Конференція присвячена увіковіченню пам'яті воїнів-сходознавців Святослава Горбенка, Дениса Антіпова, Ігоря Воеводіна, Анастасії Мар'янчук, і всіх сходознавців, які загинули внаслідок російської агресії в Україні. Тези висвітлюють різні аспекти актуальних досліджень у лінгводидактиці, мовознавстві, літературознавстві, перекладознавстві східних та інших мов.

Матеріали подаються за авторською редакцією

УДК 811. 52.581(075.80)

© Автори статей, 2026
ISBN 978-966-933-440-4 © Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
ВПЦ "Київський університет", 2026

**Taras Shevchenko National University of Kyiv
Educational and Scientific Institute of Philology
Department of Languages and Literatures
of the Far East and Southeast Asia
Korean Education Center in Ukraine
Educational and Cultural Center "Confucius Institute"
at Taras Shevchenko National University of Kyiv
All-Ukrainian Association of Japanese Language Teachers, UAJLT
Ukrainian-Japanese Center of the Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute**

SCHOLARLY READINGS IN MEMORY OF THE FALLEN ORIENTALISTS

**Proceedings of the
III International Scientific and Practical Conference**

**May 5, 2026
Kyiv, Ukraine**

Editors of the proceedings Prof. H. Semenyuk, Prof. O. Asadchykh, PhD D. Andrianov

UDC 811.521/.581(075.8)
H32

Editorial Board:

Semenyuk H., Doctor of Philology, Professor, Director of the Educational and Scientific Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

Responsible for the publication:

Asadchykh O., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Educational and Scientific Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

Andrianov D., PhD in Philology, Educational and Scientific Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

Editorial Board Address: Educational and Scientific Institute of Philology (Room 8), 14 Taras Shevchenko Boulevard, Kyiv, 01601; tel. (044)239-31-17, e-mail: orientalconfknu@gmail.com

Scholarly readings in memory of the fallen orientalists : proceedings of the
H32 III International scientific and practical conference (5 May 5, 2026 Kyiv, Ukraine).
/ under the general editorship of H. Semenyuk, O. Asadchykh, D. Andrianov. Kyiv:
PPC "Kyiv University", 2026. 347 p.

ISBN 978-966-933-440-4

The collection contains the proceedings of the Third International Scientific and Practical Conference "Scientific Readings in Memory of the Fallen Orientalists" (May 5, 2026, Kyiv, Ukraine). This conference is dedicated to immortalizing the memory of soldier-orientalists Svyatoslav Horbenko, Denys Antipov, Ihor Voievodin, Anastasiia Marianchuk, and all Orientalists who died as a result of Russian aggression in Ukraine. The abstracts highlight various aspects of current research in language pedagogy, linguistics, literary studies, and translation studies of Oriental and other languages.

The materials are published in the authors' original edition.

UDC 811. 52.581(075.80)

ISBN 978-966-933-440-4

© Authors of the articles, 2026
© Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Publishing and Polygraphic Center "Kyiv University", 2026

ЗМІСТ

ЛІНГВОДИДАКТИКА ІНОЗЕМНИХ МОВ

АСАДЧИХ Оксана

- Роль штучного інтелекту в методиці викладання перекладу
з ієрогліфічних мов: виклики та перспективи 19

АНДРІАНОВ Дмитро

- Трансформація лінгводидактичної парадигми: застосування штучного
інтелекту в підготовці філологів-корейців 23

БОНДАР Анна

- Зміст компетенцій з історичної граматики японської мови 27

ЕГВА Хіроюкі

- Аналіз ставлення українських студентів до використання штучного інтелекту
в навчанні письма японської мовою (на матеріалі курсів "Японська мова:
середній рівень" і "Японська мова: просунутий рівень") 31

ГОШ Мрідула

- Розвиток публічної дипломатії України в контексті вивчення мов
Південної та Східної Азії 37

ХА Тхі Ван Ань

- Створення емоційного піднесення на занятті як мотивація
для досягнення високих результатів навчання 41

ПОТОРОЧА Дмитро, САВЧЕНКО Алла

- Ігровий метод навчання китайської мови як спосіб створення
мовного середовища в учнів старшої школи 45

ВАЩУК Дмитро, АСАДЧИХ Оксана

- Японськомовна фонетична компетентність у сучасній лінгводидактиці 50

Ю Мі Гунг

- Сучасне становище та майбутнє студентів-корейців
КНУ імені Тараса Шевченка в розпал війни (на прикладі першокурсників) 54

СХІДНОМОВНІ ЛІНГВІСТИЧНІ СТУДІЇ

БРЯНЦЕВ Володимир

- Роль англійської мови як посередника
у відтворенні змісту японських текстів українською 61

ФІЛОНОВА Вікторія, МАЕДЖІМА Томоко

- Особливості японської комунікації на прикладі виразів відмови 断り表現 65

ГОБОВА Євгенія

- Інформаційна селекція та контроль дискурсу:
Китай і війна в Україні 70

ГОРБЕНКО Артем

- Лінгвопрагматичні стратегії перемикавання кодів
у сучасному китайському медіадискурсі 73

ІСАЄВА Наталя

- Російсько-українська війна в китайських масмедіа 79

ІЩЕНКО Анастасія

- Лінгвокультурологічна специфіка конглішу як результат гібридизації
корейського й англомовного комунікативних просторів 83

КІНДЖИБАЛА Оксана	
Термінознавчі та дискурсивні аспекти перекладу корейських текстів	88
КОМАРНИЦЬКА Тамара	
Особливості мови японських модних гламурних журналів	92
КОМІСАРОВ Костянтин, БОРИШПОЛЕЦЬ Юлія	
Етикет непрямості: японські мовні засоби уникнення категоричності як інструмент збереження гармонії	97
КОНОНЕНКО Яна	
Прагматичний потенціал лексичних інновацій у споживацькій культурі сучасного Китаю	102
КОРНЄВА Ірина	
Лінгвокультурні особливості перекладу фразеологізмів кримськотатарської мови (на матеріалі творів Юсуфа Болата)	106
КОРОЛЬОВА Владислава	
Функції та особливості перекладу звуконаслідувальних і дієзображальних слів у манзі та вебкоміксах	109
КОЗМІН Михайло	
Проблеми перекладу культурно-маркованої лексики в українській локалізації корейського кінотексту	113
КОЗОРІЗ Олександр	
Автоматичне pos-тегування, морфологічний та синтаксичний аналіз тексту китайської мови	119
КРАВЕЦЬ Олена	
Вплив цифрової комунікації на формування молодіжних мовних аббревіацій у японському мережевому дискурсі	128
КИРИК Ольга	
Переклад культурно маркованої лексики в японських народних казках: лінгвокультурний аспект	133
ЛЕПСЬКА Вікторія	
Трансформація корейських фразеологізмів у мережевому дискурсі	137
ЛІКСУНОВА Софія, НЕСТЕРЕНКО Ольга	
Особливості репрезентації стереотипного образу іноземця в китайськомовному гумористичному дискурсі	142
ЛОГВИН Марта	
Між суто фразеологізмом і терміном: чен'ю в китайськомовному дискурсі про історію мистецтв	148
МАЕДЗІМА Томоко, ФІЛОНОВА Вікторія	
Зміни у використанні ієрогліфіки, починаючи з епохи Мейджі: післявоєнні мовні реформи	153
МАКАРОВА Ольга	
Мовна гра Льюїса Керролла як об'єкт перекладу гінді, турецькою, кримськотатарською мовами	157
МАРТИНЮК Станіслав	
Фонетична глухота до звуку [f] як спільний знаменник української, санскриту та індонезійської мов	161
МАТЮК Іван, НЕЧИПОРЕНКО Богдан	
Лінгвокультурологічний аспект компліментів у китайському електронному дискурсі	167

ОКСІНЬ Наталія

Медіативна роль англійської мови у трансляції корейських
термінологічних стандартів зовнішньоекономічної діяльності..... 177

ПЕТРОВСЬКА Олександра

Мова шкільного харчування: лінгвістичний аналіз сленгу
південнокорейських підлітків 185

ПІДВОЙНИЙ Володимир

Етапність розвитку кримськотатарської лексикографічної традиції 189

ПИЛИПЕНКО Анастасія

Когнітивна фразеологія та цифрова етнолінгвістика:
трансформація культурних кодів у мережевому дискурсі 192

САФ'ЯНОВА Марія

Лексика нерухомості в японській мові: діахронічний
і функціонально-стилістичний аналіз 196

САНДРОВИЧ Тимур, ТОПОЛЬНЯК Олексій

Особливості класифікації звуконаслідувальної лексики
у серії доджінші "Легенди війни" Мацуди Джюко 201

ШЕВЧЕНКО Ольга, ДИБСЬКА Тетяна

Особливості україномовного перекладу
специфічної спортивної лексики у манзі й аніме 205

СТАРОЩУК Вероніка, МАКОВСЬКА Марія

Вербальні засоби репрезентації естетичних цінностей
у китайськомовній рекламі косметичних засобів літератури країн Сходу 209

ЛІТЕРАТУРИ КРАЇН СХОДУ**БАРАНЧУК Христина**

Традиції та новаторство у творчості Лі Гвансу:
літературні новації в романі "Безсердечність" (무정, 1917) 214

БОРИСИК Анастасія

Вплив західної літератури на творчість Кім Ока:
запозичення та оригінальність 218

БОТВІНКІН Юрій, ЗУБОК Валерія

Психологічна проза в сучасній літературі гінді
(на матеріалі роману Маніши Кульшрештх "Петля сну") 224

БУРКАЛО Валерія

Антияпонська тематика в поезії Лі Санхва:
художні засоби та ідейний зміст 228

ЧЕРКАСОВА Даріна, ДОВЖЕНКО Катерина

Стратегії художньої репрезентації колективної травми
в літературах України та Кореї: компаративний аспект 232

ДАШКІЄВ Ярослав

Колективна пам'ять і політика забуття в романі Ма Цзяня "Китайська мрія" 238

ДЕЙНЕГА Каріна

Символізм як засіб національного опору: поетичні стратегії Хон Сайона
в добу японської колонізації 242

ДІДЕНКО Єлизавета

Синтез модерністської поетики та конфуціанської естетики
у малій прозі Бай Сяньйона (на матеріалі збірки "Тайбейці") 247

ДЖУ Гьонук

- Авторські виноски як місця культурного посередництва:
порівняльний аналіз англійських та українських перекладів
Кім Чжйон, народженої 1982 року 250

КИМ Суквон

- Дослідження характеристик і сучасних цінностей корейських
народних оповідань: особливості усної літератури, легенд і народних пісень..... 255

КОСЕНКО Шахиде

- Образ жінки в творчості Хайріла Анвара в період воєнних років..... 261

КУЗАН Ганна

- Феномен відчуження особистості в умовах колоніального урбанізму
(на матеріалі творів Лі Сана)..... 265

ЛИТВИНЧУК Дарина

- Романтизація дощу в корейській культурі: від "Сонагі" (소나기)
Хванг Сунвона (황순원) до сучасних дорам..... 269

МАКСИМЧУК Тетяна

- Антиколоніальна тематика в корейській літературі:
опір через слово (на прикладі поезії Юн Дончжу)..... 273

МАШТАЛЯР Ірина, КІНДЖИБАЛА Оксана

- Лексичні перекладацькі трансформації у перекладі сучасного корейського
художнього тексту українською мовою
(на матеріалі роману "Мигдаль" Сон Вонпхьон) 278

МОРГУН Дарина

- Типологія образу митця в інтермедіальному просторі роману
"Майстер фортепіано" Гво Цяншена 283

МОСКАЛЕНКО Елена-Вікторія

- Кім Донін: художній образ та ідейні засади концепції
"мистецтва заради мистецтва" в колоніальну добу..... 286

МУСІЙЧУК Вікторія

- Наративи війни у свідченнях очевидців: компаративний аналіз
в'єтнамських та українських воєнних щоденників 291

НАЛІМОВА Анастасія

- Феномен "літературної халлю" в контексті діалогу Сходу й Заходу:
проблеми перекладу та рецепції корейської літератури..... 295

ПУШКАР Владислава

- Тема війни та її наслідків у романі Чхве Інхуна "Площа" (광장, 1960)..... 298

РАДКЕВИЧ Анастасія

- Міфи та легенди як основа культурної традиції Кореї..... 301

ШАФ Валентина

- Велосипед як предмет пам'яті
в романі Ву Мін'ї "Хроніки поцуплених роверів" 304

СЛАСТЬОН Сабріс

- Англійські метафізики та кримськотатарські суфійські поети XVII століття:
діалог містичних традицій..... 309

СУБОТА Інна

- Трагізм жіночого досвіду у прозі Лейли Аль-‘Усман:
між покорою і спротивом 315

ТАРАН Софія

Трансформація жіночих персонажів в прозі ХХ століття: образ матері, дружини, доньки	321
--	-----

ЦАПЕНКО Валерія

Праці Ю Гільчуна як основа модернізації корейської мови та літератури.....	325
--	-----

ТИТАРЕНКО Олександра

Аспекти буддійських наративів в поезії Хана Йонуна: духовні мотиви та художні образи	330
---	-----

ВОРОБЕЙ Ольга

Специфіка тематичної спрямованості фільмів Вана Сяошуая.....	335
--	-----

ЯРЕМЕНКО Оксана

Жіночі образи в романі Лі Ера "Вишні на гранатовому дереві" як відображення соціокультурних трансформацій сучасного Китаю	340
--	-----

ЯВДОСЮК Серафима

Ієрархічна структура образної системи в поезії Цю Цзінь у контексті гендерної емансипації та національно-революційного дискурсу	344
--	-----

CONTENTS

DIDACTICS OF THE FOREIGN LANGUAGES

ASADCHYKH Oksana

Artificial intelligence in teaching translation from hieroglyphic languages:
methodological challenges and perspectives..... 19

ANDRIANOV Dmytro

Transformation of the linguodidactic paradigm: the application
of artificial intelligence in the training of Korean philology students..... 23

BONDAR Anna

The content of competence in the historical grammar of the Japanese language..... 27

EGAWA Hiroyuki

Analysis of Ukrainian students' attitudes toward the use of artificial intelligence
in Japanese writing instruction (based on the courses "Japanese language:
intermediate level" and "Japanese language: advanced level")..... 31

GHOSH Mridula

Development of Ukraine's public diplomacy in the context of study of languages
of South and East Asia 37

HA Thi Van Anh

Creating emotional arousal in class as a motivation
for achieving high learning outcomes 41

POTOROCHA Dmytro, SAVCHENKO Alla

Role play technique of teaching Chinese as a tool to create language
environment/atmosphere for high school students..... 45

VASHCHUK Dmytro, ASADCHYKH Oksana

Japanese-language phonetic competence in contemporary linguodidactics..... 50

YU Mi Gung

전쟁 한가운데 서 있는 우크라이나 키이우 셰우첸코 대학 한국어문학과 학생들의 현
상향과 미래 (신입생 사례를 들어서) / Current status and future prospects of Korean
studies students at Taras Shevchenko National University of Kyiv amidst the war:
focusing on freshman cases..... 54

ORIENTAL LINGUISTIC STUDIES

BRIANTSEV Volodymyr

Loss of meaning in Japanese-to-Ukrainian translation via English as a pivot language61

FILONOVA Viktoriia, MAEJIMA Tomoko

Characteristics of Japanese communication: the case of refusal expressions
(断り表現 kotowari *hyōgen*)..... 65

HOBova Yevheniia

Information selection and discourse control: China and the war in Ukraine..... 70

HORBENKO Artem

Linguopragmatic strategies of code-switching in modern Chinese discourse 73

ISAIEVA Natalia

Chinese mass media in covering the Russia-Ukraine war..... 79

ISHCHENKO Anastasiia, DOVZHENKO Kateryna	
Linguocultural specificity of konglish as a result of hybridization of Korean and English-speaking communicative spaces	83
KINDZHYBALA Oksana	
Terminological and discourse aspects of Korean text translation	88
KOMARNYTSKA Tamara	
Features of the language of Japanese glamour magazines	94
KOMISAROV Kostiantyn, BORYSHPOLETS Yulia	
Etiquette of indirectness: softening Japanese speech to preserve social harmony	97
KONONENKO Yana	
Pragmatic potential of lexical innovations in the consumer culture of contemporary China	102
KORNEVA Iryna	
Linguocultural features of translating phraseological units of the crimean tatar language (based on the works of Yusuf Bolat).....	106
KOROLOVA Vladyslava	
The functions and peculiarities of translation of sound-imitative and action words in manga and webcomics	109
KOZMIN Mykhailo	
Problems of translating culturally marked lexis in Ukrainian localization of Korean film texts.....	113
KOZORIZ Oleksander	
Automatic pos tagging, morphological and syntactic analysis of Chinese text.....	119
KRAVETS Olena	
The impact of digital communication on the formation of youth language abbreviations in Japanese online discourse	128
KYRYK Olga	
Translation of culture-specific vocabulary in Japanese folk tales: a linguocultural aspect.....	133
LEPSKA Viktoriia	
Transformation of korean phraseological units in online discourse.....	137
LIKSUNOVA Sofiia, NESTERENKO Olha	
Specifics of representation the stereotypical image of a foreigner in chinese-language humorous discourse	142
LOGVYN Marta	
Between idiom and term: chengyu in the chinese-language discourse on art history	148
MAEJIMA Tomoko, FILONOVA Viktoriia	
明治以降における日本人の漢字使用の変化 — 戦後国語改革を中心に —/ Changes in the use of kanji by Japanese people since the meiji period: focusing on the postwar language reforms.....	153
MAKAROVA Olha	
Lewis Carroll's language play as an object of translation into hindi, turkish, and crimean tatar.....	157
MARTYNYUK Stanislav	
Phonological deafness to sound [f] as common feature of ukrainian, sanskrit, and indonesian languages	161
MATIUK Ivan, NECHYPORENKO Bohdan	
The linguocultural aspect of compliments in Chinese electronic discourse.....	167

OKSIN Nataliia

The mediating role of the English language in the translation
of korean terminology for foreign economic activity..... 177

PETROVSKA Oleksandra

School meal language: a linguistic analysis of colloquial slang
among south korean adolescents 185

PIDVOINYI Volodymyr

Stages of development of the crimean tatar lexicographical tradition 189

PYLYPENKO Anastasiia

Cognitive phraseology and digital ethnolinguistics:
transformation of cultural codes in network discourse..... 192

SAFIANOVA Mariia

Real estate vocabulary in the Japanese language:
diachronic and functional-stylistic analysis 196

SANDROVYCH Tymur, TOPOLNIAK Oleksii

Specifics of onomatopoeic vocabulary classification in the "Legends of war"
doujinshi series by Matsuda Hi 201

SHEVCHENKO Olha, DYBSKA Tetiana

Features of the Ukrainian translation 205

STAROSHCHUK Veronika, MAKOVSKA Mariia

Verbal means of representing aesthetic values
in chinese-language advertising of cosmetic products 209

ORIENTAL LITERATURES**BARANCHUK Khrystyna**

Traditions and innovation in the works of Yi Kwangsu:
literary novelties in the novel "The heartless" (무정, 1917)..... 214

BORYSYK Anastasia

The influence of western literature on the works of Kim Ok:
borrowing and originality..... 218

BOTVINKIN Yuri, ZUBOK Valeria

Psychological prose in contemporary hindi literature
(based on Manisha Kulshreshth's novel "The sleep loop") 224

BURKALO Valeria

Anti-japanese themes in the poetry of Lee Sang-Hwa:
artistic devices and ideological content..... 228

CHERKASOVA Darina, DOVZHENKO Kateryna

Strategies of artistic representation of collective trauma
in the literatures of Ukraine and Korea: a comparative aspect..... 232

DASHKIIIEV Iaroslav

Collective memory and the politics of forgetting in Ma Jian's "China dream" 238

DEINEHA Karina

Symbolism as a means of national resistance: poetic strategies
of Hong Sa-Yong in the era of Japanese colonisation..... 242

DIDENKO Yelyzaveta

Synthesis of modernist poetics and confucian aesthetics
in Bai Xianying's short prose (based on the collection "Taipei people") 247

JU Koungok	
Authorial footnotes as sites of cultural mediation: a comparative analysis of the English and Ukrainian translations of Kim Jiyoung, born 1982	250
KIM Suk Won	
한국 옛이야기의 유형별 특징과 현대적 가치에 관한 연구: 구비문학, 전설, 민요를 중심으로 / A study on the characteristics and modern values of Korean folk narratives: focusing on oral literature, legends, and folk songs	255
KOSENKO Shakhide	
The image of a woman in the poetry of chairil anwar during the war years	261
KUZAN Hanna	
Phenomenon of personal alienation under colonial urbanism (based on the works of Yi Sang)	265
LYTVYNCHUK Daryna	
The romanticization of rain in korean culture: from "Sonagi" (소나기) by Hwang Sun-Won (황순원) to contemporary Korean dramas	269
MAKSYMCHUK Tetiana	
Anti-colonial themes in Korean literature: resistance through word (based on the poetry of Yun Dongju)	273
MASHTALIAR Iryna, KINDZHYBALA Oksana	
Lexical translation transformations in the Ukrainian translation of contemporary Korean literary texts (based on the novel 'Almond' by Sohn Won-Pyung)	278
MORHUN Daryna	
Typology of the artist's image in the intermedial space of the novel "The piano tuner" by Guo Qiangsheng	283
MOSKALENKO Elena-Viktoriia	
Kim Dong-In: artistic image and ideological foundations of the "art for art's sake" concept in the colonial era	286
MUSHCHUK Viktoriia	
War narratives in eyewitness testimony: a comparative analysis of Vietnamese and Ukrainian war diaries	291
NALIMOVA Anastasiia	
The phenomenon of "Literary hallyu" in the context of the east-west dialogue: issues of translation and reception of Korean literature	295
PUSHKAR Vladyslava	
Theme of war and its consequences based on Choi In-Hun's novel "The square" (광장, 1960)	298
RADKEYVYCH Anastasiia	
Myths and legends as the foundation of Korea's cultural tradition	301
SHAF Valentyna	
The bicycle as an object of memory in Wu Ming-Yi's novel the stolen bicycle	304
SLASTON Sabriie	
English metaphysical poets and crimean tatar sufis of the 17th century: a dialogue of mystical traditions	309
SUBOTA Inna	
The tragic dimension of female experience in the prose of Laylā Al-‘Uthmān: between submission and resistance	315

TARAN Sofiia	
Transformation of female characters in XX century prose: the image of the mother, wife, and daughter	321
TSAPENKO Valeria	
Yu Kil-Chun's works as the foundation of modernization of Korean language and literature	325
TYTARENKO Oleksandra	
Aspects of buddhist narratives in the poetry of Han Yong-Un: spiritual motifs and artistic imagery	330
VOROBEL Olha	
The specificity of thematic in Wang Xiaoshua's films	335
YAREMENKO Oksana	
Female characters in Li Er's novel "Cherries on a pomegranate tree" as a reflection of sociocultural transformations in contemporary China	340
YAVDOSIUK Serafyma	
The hierarchical structure of the figurative system in Qiu Jin's poetry in the context of gender emancipation and national revolutionary discourse	344

ЛІНГВОДИДАКТИКА ІНОЗЕМНИХ МОВ

Оксана АСАДЧИХ, д-ка пед. наук, проф.

ORCID ID: 0000-0002-1238-7180

e-mail: asadchih@gmail.com

кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Навчально-науковий інститут філології,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В МЕТОДИЦІ ВИКЛАДАННЯ ПЕРЕКЛАДУ З ІЄРОГЛІФІЧНИХ МОВ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Розглянуто трансформацію методів підготовки перекладачів-орієнталістів в умовах активного впровадження інструментів штучного інтелекту. Фокусується увага на специфічних викликах, що виникають під час роботи з ієрогліфічними мовами (японською та корейською), зокрема на нездатності алгоритмів адекватно відтворювати бенефактивні конструкції і складні системи гонорифіків. Обґрунтовано необхідність зміщення акценту в навчанні з традиційного перекладу на інтелектуальне редагування машинного виходу. Особливу увагу приділено ролі викладача як модератора, що навчає студентів критичному аналізу контексту та соціокультурній медіації. Запропоновано авторські підходи до інтеграції нейронних мереж у навчальний процес як тренажерів для розвитку професійної рефлексії.

Ключові слова: методика навчання перекладу, японська та корейська мови, штучний інтелект, студенти-філологи.

Oksana ASADCHYKH

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN TEACHING TRANSLATION FROM HIEROGLYPHIC LANGUAGES: METHODOLOGICAL CHALLENGES AND PERSPECTIVES

The abstract examines the transformation of teaching methods for translators and interpreters of Oriental languages in the context of the active implementation of Artificial Intelligence tools. It focuses on specific challenges arising in the work with ideographic languages (Japanese and Korean), particularly the inability of algorithms to adequately reproduce benefactive constructions and complex systems of honorifics. The study justifies the need to shift the pedagogical focus from traditional translation to the intellectual post-editing of machine output. Special attention is paid to the role of the instructor as a moderator who trains students in critical context analysis and sociocultural mediation. The author proposes original approaches to integrating neural networks into the educational process as simulators for developing professional reflection.

Keywords: methods of teaching translation, Japanese and Korean languages, Artificial Intelligence, philology students.

Вступ

Зміна парадигми в орієнталістиці

Традиційна методика викладання перекладу з японської та корейської мов десятиліттями будувалася на фундаментальному вивченні ієрогліфіки

(канджі/ханча), граматичних конструкцій і тривалому процесі накопичення словникового запасу. Поява великих мовних моделей (LLM), таких як GPT-4, Claude та спеціалізованих нейронних перекладачів, кардинально змінила роль перекладача-сходознавця. Сьогодні виклик полягає не у відсутності інструментів, а у вмінні фахівця критично оцінювати й коригувати результати роботи штучного інтелекту (ШІ) (Bowker, 2020).

1. Технологічна специфіка: ШІ та ієрогліфічне письмо

Ієрогліфічні мови мають унікальні характеристики, які створюють додаткові труднощі для алгоритмів ШІ, порівняно із флективними мовами:

- **Контекстуальна залежність:** У японській і корейській мовах ієрогліфи часто мають багато значень, які активуються лише в конкретному контексті. ШІ на базі трансформерів демонструє високу здатність до аналізу контексту, але часто припускається помилок у специфічних термінах (технічних, медичних, юридичних) (Kenney, 2022).

- **Граматика та ввічливість (Кейго/Ніппіммаль):** Соціальна ієрархія, закладена в мову, є найскладнішою зоною для ШІ. Методика навчання має фокусуватися на здатності студента ідентифікувати некоректний рівень ввічливості, який генеративні моделі можуть обирати довільно.

- **Сегментація тексту:** Оскільки в японській мові відсутні пробіли, правильна сегментація є критичною. Студенти повинні розуміти, як ШІ "бачить" структуру речення, щоб уникати грубих помилок під час розбиття знаків (Yang, & Zheng, 2023).

2. ШІ як персональний асистент студента-перекладача

Сучасна методика має інтегрувати ШІ як інструмент підтримки, а не забороняти його:

- **Інтерактивні словники та контекстуальні приклади:** Замість пасивного пошуку слова, студент використовує ШІ для генерації 10 прикладів вживання ієрогліфа в різних стилях мовлення.

- **Автоматизація рутинної підготовки:** ШІ здатний миттєво створювати транскрипцію (фурігану/ромаджі) або розбивати складні речення на складові, що економить час на підготовчому етапі перекладу.

- **Зворотний переклад (Back-translation):** Метод перевірки якості, де студент просить ШІ перекласти отриманий текст назад на оригінальну мову, що підкреслює семантичні розбіжності та стилістичні помилки.

3. Основні виклики методики викладання

Інтеграція ШІ приносить багато ризиків, які викладач повинен враховувати:

- **"Ефект плато" та атрофія навичок:** Існує небезпека, що студенти перестануть занурюватися в етимологію та структуру ієрогліфів, покладаючись на готові рішення. Це призведе до втрати "перекладацької інтуїції" (Joshi, 2023).

- **Галюцинації ШІ:** У східних мовах, де багато омонімів, ШІ може генерувати впевнені, але абсолютно помилкові твердження. Навчання "фактчекінгу" та звірці з авторитетними джерелами (такими як словники) стає окремою дисципліною.

- **Етичні та юридичні питання:** Використання ІІІ під час перекладу конфіденційних бізнес-документів (напр., для контрактів, із якими працюєте ви як фахівець) вимагає знання протоколів безпеки даних (Wang, Wu, He, Huang, & Liu, 2021).

4. Нові ролі перекладача: Редагування (Post-editing)

Методика повинна змістити фокус з "перекладу з нуля" на **машинний переклад з подальшим редагуванням (МТРЕ)**:

- **Стилістична адаптація:** Навчання студентів змінювати "сухий" машинний переклад на природну українську мову, зберігаючи специфіку японського чи корейського оригіналу.

- **Культурна медіація:** ІІІ часто ігнорує культурний підтекст. Завдання перекладача – додати коментарі або змінити фразеологізми, які ІІІ переклав буквально.

- **Термінологічний контроль:** Створення та ведення глосаріїв у поєднанні з САТ-інструментами (Trados, MemoQ), які тепер активно інтегрують модулі ІІІ.

Наведемо приклади критичної вразливості ІІІ у перекладі ієрогліфічних мов.

1. Японські бенефактивні конструкції (~te morau / ~te ageru)

У японській мові конструкції надання та отримання послуг (~te morau, ~te ageru, ~te kureru) є не просто граматичними формами, а маркерами "боргу вдячності" та соціальної дистанції. ІІІ часто перекладає їх як просту дію, втрачаючи суб'єктивне ставлення мовця.

- **Приклад:** Речення "*Sensei ni hon wo kashite moratta*" (先生に本を貸してもらった).

- **Невдалий переклад ІІІ:** "Вчитель позичив книгу".

- **Проблема:** ІІІ ігнорує конструкцію ~te morau, яка вказує на те, що дію було виконано для мовця як ласку, і мовець за це вдячний.

- **Вирішальний людський фактор:** Перекладач розуміє контекст (напр., підготовку до іспиту) і адаптує переклад: "Я мав честь позичити книгу у вчителя" або "Вчитель люб'язно позичив мені книгу". Людина зчитує статус вчителя та почуття вдячності учня, що є критичним для збереження тональності тексту.

2. Корейські суфікси ввічливості та гонорифіки

Корейська система векторизації ввічливості (honorifics) потребує розуміння того, хто говорить, з ким і про кого. ІІІ часто плутає рівні ввічливості, що в бізнес-середовищі може розцінюватися як неповага.

- **Приклад:** Використання суфікса -si- (-ㅅ-) і закінчень -yo (-요) або -seumnida (-습니다).

- **Невдалий переклад ІІІ:** Під час перекладу діалогу між керівником і підлеглим ІІІ може видати однаковий рівень ввічливості для обох сторін або, навпаки, застосувати гонорифік -si- до самого себе (що є грубою помилкою в корейській мові). Наприклад, фразу "*Sajangnim-i osyeosseoyo*" (사장님이 오셨어요) ІІІ може перекласти просто як "Директор прийшов", втрачаючи відтінок високої пошани до статусу директора.

- **Вирішальний людський фактор:** Тільки людина-перекладач, знаючи ієрархію в компанії (напр., у відносинах між вашими партнерами та локальними представниками), може правильно обрати український відповідник: "Пан директор прибули" або "Пан Кім вже чекає на вас", використовуючи відповідні займенники та звертання, які ШІ ще не здатний адекватно диференціювати.

3. Ієрогліфічна багатозначність і контекстний парадокс

- **Приклад (Японська):** Слово 結構 (*kekko*).
- **Невдалий переклад ШІ:** На пропозицію допомоги або частування відповідь "*Kekko desu*" ШІ може перекласти як "Це чудово" (погодження).
- **Ризик:** Насправді в цьому контексті це ввічлива відмова ("Ні, дякую, мені достатньо"). Помилка ШІ призводить до комунікативного колапсу.
- **Людський фактор:** Перекладач-методист навчає студента звертати увагу на паралінгвістичні сигнали або попередній контекст, що дозволяє уникнути буквалізму, притаманного нейронним мережам.

4. Перспективи розвитку та інноваційні підходи

- **Гібридні навчальні програми:** Введення курсів "Prompt Engineering для орієнталістів", де вчать правильно ставити завдання ШІ (напр.: "Переклади цей юридичний текст з японської на українську, дотримуючись офіційно-ділового стилю 1990-х років").
- **VR і ШІ-симуляції:** Використання ШІ для створення віртуальних середовищ, де студент у режимі реального часу перекладає діалог між японським замовником та українським партнером, отримуючи миттєвий фідбек від системи.
- **Персоналізація навчання:** Використання аналітичних даних ШІ для виявлення прогалин у знаннях ієрогліфіки конкретного студента й автоматичного підбору вправ для їхнього усунення.

Висновки

Штучний інтелект у методиці викладання перекладу зі східних мов – це не заміна викладача чи перекладача, а потужний "екзоскелет". Майбутнє професії за фахівцями, які володіють глибокими академічними знаннями ієрогліфіки та культури, але водночас віртуозно керують інструментами ШІ. Завдання вищої школи – перетворити ШІ із "джерела списування" на "тренажер критичного мислення".

Список використаних джерел

- Bowker, L. (2020). Machine translation: An introductory guide for students and translators. In *The Routledge Handbook of Translation and Technology* (pp. 88–103). Routledge.
- Joshi, A. (2023). ChatGPT and its implications for language teaching in the Asian context. *Asian Journal of Applied Linguistics*, 10(1), 45–58.
- Kenny, D. (2022). *Machine Translation for Everyone: Empowering Users in the Age of Artificial Intelligence*. Language Science Press.
- Wang, H., Wu, H., He, Z., Huang, L., & Liu, K. (2021). Progress in Machine Translation for East Asian Languages. *Journal of Artificial Intelligence Research*, 70, 1125–1160.
- Yang, Z., & Zheng, Y. (2023). Evaluating ChatGPT's Performance in Japanese-English Translation. *International Journal of Computer Theory and Engineering*, 15(3), 88–95.

Дмитро АНДРІАНОВ, доктор філософії
ORCID ID: 0000-0003-1295-2132
e-mail: andrianov.dmytro@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-науковий інститут філології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЛІНГВОДИДАКТИЧНОЇ ПАРАДИГМИ: ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПІДГОТОВЦІ ФІЛОЛОГІВ-КОРЕЇСТІВ

Здійснено комплексний аналіз трансформації лінгводидактичних підходів у підготовці філологів-корейців під впливом розвитку технологій штучного інтелекту. Автор розглядає ШІ як багатофункціональну когнітивну платформу, що дозволяє оптимізувати вивчення складних аспектів корейської філології: від ієрогліфічної системи ханча до морфосинтаксичного аналізу середньовічних текстів періоду Чосон. Особливу увагу приділено методології використання генеративних моделей для реконструкції архаїчних мовних форм та аналізу поетичних текстів у жанрах сіджо та кася. Обґрунтовано, що інтеграція ШІ у фахову підготовку сприяє не лише інтенсифікації опанування мови, а й формуванню нової якості цифрової компетентності перекладача та дослідника. Визначено стратегії застосування ШІ у викладанні корейської мови як іноземної, що дозволяють створювати адаптивне навчальне середовище та забезпечувати глибоку філологічну рефлексію майбутніх фахівців у контексті сучасних викликів корейстики.

Ключові слова: *Корея, штучний інтелект, корейська філологія, лінгводидактика, переклад, цифрова компетентність.*

Dmytro ANDRIANOV TRANSFORMATION OF THE LINGUODIDACTIC PARADIGM: THE APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE TRAINING OF KOREAN PHILOLOGY STUDENTS

The article provides a comprehensive analysis of the transformation of linguodidactic approaches in the training of Korean philology students under the influence of artificial intelligence (AI) technology development. The author considers AI as a multifunctional cognitive platform that optimizes the study of complex aspects of Korean philology: from the Hanja logographic system to the morphosyntactic analysis of medieval texts from the Choson period. Particular attention is paid to the methodology of using generative models for the reconstruction of archaic linguistic forms and the analysis of poetic texts in the Sijo and Gasa genres. The study substantiates that the integration of AI into professional training contributes not only to the intensification of language acquisition but also to the formation of a new quality of digital competence for translators and researchers. Strategies for the application of AI in teaching Korean as a foreign language are identified, allowing for the creation of an adaptive learning environment and ensuring deep philological reflection for future specialists in the context of modern challenges in Korean studies.

Keywords: *Korea, artificial intelligence, Korean philology, linguodidactics, translation, digital competence.*

Мета та новизна. Глобальна цифровізація освіти висуває нові вимоги до підготовки філологів-сходознавців. Новизна дослідження полягає у спробі теоретичного обґрунтування та практичного структурування методів використання ІІІ як когнітивного асистента у вивченні корейської мови, що виходить за межі простої перекладацької допомоги, інтегруючись у науково-дослідну й педагогічну діяльність. Ця робота має на меті переосмислити роль ІІІ у фаховій підготовці філолога-корейіста, змістивши акцент з допоміжного інструменту перекладу на центральний аналітичний апарат дослідження мови. Новизна також полягає у висвітленні методів взаємодії ІІІ з "генетичним кодом" корейської мови, що дозволяє студентам проводити складні лінгвістичні паралелі між давньою, середньовічною та сучасною мовними нормами.

Сучасна корейська мова (СКМ), що характеризується складною системою ввічливості, розгалуженою омонімією та значною часткою ієрогліфіки (до 70 % лексики), створює високий поріг входження для студентів (Cho, & Whitman, 2020; Song, 2006). В умовах лінгводидактики східних мов ІІІ виступає не як заміна викладача, а як інструмент інтенсифікації навчання.

Вивчення мови та філологічних дисциплін є одним із найголовніших аспектів застосування. Студенти можуть застосовувати ІІІ для аналізу діяхронічних змін. Наприклад, під час вивчення середньовічного періоду (XV–XVI ст.), коли відбувалися масштабні трансформації (зникнення фонем "뽕", "△"), моделі ІІІ здатні автоматизувати порівняння текстів "Хунмінчоним" або "Йонбючхонга" з сучасними нормами (Lee, & Ramsey, 2011). Це дозволяє студенту швидше досягнути "генетичний код" мови через інтерактивну реконструкцію давніх форм.

Література та лінгвістичний аналіз є ще одною сферою застосування. У процесі опрацювання середньовічної поезії (сіджо, каса) ІІІ допомагає в декодуванні архаїчної лексики й аналізі символізму (Андріанов, 2025). Використання генеративного ІІІ для контекстуального аналізу ханча (китайських ієрогліфів) дозволяє студентам швидше розрізняти омографи та полісемічні ряди, що є критично важливим для розуміння філологічної структури тексту (Корунець, 2008).

Переклад і професійна діяльність є головним результатом, що побачить не лише випускник, а й роботодавець. Майбутні перекладачі мають використовувати ІІІ для створення глосаріїв та аналізу стилістичних трансформацій. На відміну від стандартних систем машинного перекладу, філолог-корейіст застосовує ІІІ для підбору еквівалентів у складних категоріях ввічливості, що враховують соціальні ієрархії, зафіксовані в корейській мові. Це забезпечує вищу якість прагматичної адаптації тексту.

Викладання та педагогіка є ще однією зі сфер. У професійній діяльності викладача ІІІ дозволяє створювати персоналізовані корпуси текстів для студентів, автоматизувати перевірку граматичних вправ і генерувати контекстуальні приклади для пояснення складних понять, як-от "гармонія голосних" або "аглоutinативна структура".

Вивчення історії корейської мови зазвичай пов'язане із труднощами сприйняття фонологічних змін, діахронічним аналізом і дешифруванням текстів. Студент-філолог, використовуючи спеціалізовані запити до ШІ, може моделювати процеси зникнення середньовічних фонем (напр., губних або задньоязикових) і простежувати їхню трансформацію у сучасні чергування "ㄴ – ㄹ". ШІ стає незамінним під час аналізу текстів, записаних системами іду, кугьоль або хянчхаль, де ієрогліфи використовуються як для передачі значення, так і для транскрипції граматичних показників (Lee, & Ramsey, 2011; Cho, & Whitman, 2020). Це дозволяє студентам проводити герменевтичний аналіз літературних пам'яток, як-от "Йонбючхонга", розуміючи не лише зміст, а й історико-філологічне значення кожної морфеми.

Враховуючи, що близько 70 % лексики СКМ має ієрогліфічне походження, ШІ дозволяє автоматизувати процес етимологічного розбору слів. Студенти можуть використовувати ШІ для візуалізації та структурування ієрогліфічних гнізд, розрізняючи тонкі семантичні відтінки в синонімічних рядах (напр., порівняння понять "життя" через 생활, 생명, 인생). Це формує у студента здатність до полісемічного аналізу, що є критичним під час роботи з науковою термінологією та конфуціанськими трактатами, де один ієрогліф може докорінно змінювати зміст цілого наративу.

Перекладацька стратегія в діяльності перекладача, де ШІ виступає як інструмент верифікації категорій ввічливості (honorifics) є необхідною. Філолог використовує ШІ для моделювання мовленнєвих ситуацій, де необхідно врахувати складну систему рівнів ввічливості, що сформувалася в середньовічній період і трансформувалася в сучасні форми. ШІ допомагає аналізувати "внутрішню силу мови" та мотивованість лексичних структур, що дозволяє перекладачеві уникати вульгаризації або стилістичної невідповідності під час перекладу художніх творів із корейської українською. Для майбутнього викладача ШІ відкриває можливості для створення динамічних навчальних матеріалів. Використовуючи корпусну лінгвістику, інтегровану в ШІ-моделі, викладач може генерувати вправи, що фокусуються на найбільш проблемних аспектах для українських студентів: гармонії голосних, асиміляції приголосних або використанні субстантивуючих суфіксів (-음, -기). ШІ дозволяє створювати "цифрові двійники" мовного середовища, де студенти можуть практикувати вживання складних граматичних конструкцій у реальному часі з миттєвим філологічним висновком.

Висновки. Впровадження ШІ у підготовку філологів-корейців знаменує перехід до епохи "цифрової філології". Це не лише прискорює процес засвоєння мови, а й забезпечує майбутнього фахівця інструментарієм для глибокого наукового пошуку. Студент, який володіє методами AI-assisted філології, здатний бачити за сухими граматичними правилами живу еволюцію духу нації, професійно оперувати ієрогліфічним пластом лексики та створювати високоякісні переклади, що зберігають автентичність корейської мовної картини світу.

Список використаних джерел

Андріанов, Д. В. (2025). Символізм як художній метод осмислення історичних травм у сучасній корейській літературі. У Г. Ф. Семенюк, Д. В. Андріанов, О. В. Асадчих, & Т. В. Демчук (Ред.), *Наукові читання пам'яті загиблих сходознавців* (с. 88–90). Київський національний університет імені Тараса Шевченка. <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.29315012>

Бондаренко, І. П., & Комарницька, Т. К. (2014). *Актуальні напрями і проблеми сучасної лінгвістики*. Видавничий дім Дмитра Бураго.

Корунець, І. В. (2008). *Вступ до перекладознавства*. Нова книга.

Скрипник, Ю. Д. (2004). Система рівнів та форм ввічливості в сучасній корейській мові. *Східний світ*, 1, 149–153.

Cho, S., & Whitman, J. (2020). *Korean: A linguistic introduction*. Cambridge University Press.

Lee, K.-M., & Ramsey, S. R. (2011). *A history of the Korean language*. Cambridge University Press.

Song, J. J. (2006). *The Korean language: Structure, use and context*. Routledge.

Анна БОНДАР, асп.
ORCID ID: 0009-0003-8952-1207
e-mail: anna_bondar@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-науковий інститут філології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Оксана АСАДЧИХ, д-ка пед. наук, проф.
ORCID ID: 0000-0002-1238-7180
e-mail: o.asadchych@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-науковий інститут філології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

THE CONTENT OF COMPETENCE IN THE HISTORICAL GRAMMAR OF THE JAPANESE LANGUAGE

This paper examines the structure and content of competence in the historical grammar of the Japanese language within the framework of modern linguistic and pedagogical approaches. It conceptualises historical-grammar competence as an integrated construct encompassing systematic knowledge of the diachronic development of phonology, morphology, syntax, and writing systems; the ability to analyse and interpret classical texts; and the application of historical-comparative methods in both academic and pedagogical contexts.

The study proposes a three-component model of competence: a knowledge component; an analytical and research component; a value and cultural component.

The findings underscore the importance of integrating linguistic, cultural, and methodological dimensions in the teaching of historical grammar, thereby ensuring a comprehensive and academically rigorous approach to the study of the Japanese language in its historical development.

Keywords: *grammar competence, Japanese language, classical Japanese language, teaching methods, competence approach.*

ЗМІСТ КОМПЕТЕНЦІЙ З ІСТОРИЧНОЇ ГРАМАТИКИ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ

Historical-grammar competence is understood as a student's command of systematic knowledge concerning the diachronic development of a foreign language's morphology, syntax, and writing system; the ability to analyse and interpret classical sources; the application of methods of historical-comparative linguistics; and the use of the results obtained for translation, teaching, and scholarly research, with due awareness of the cultural and historical context of linguistic change.

Historical-grammar competence comprises the following components:

Knowledge component which includes historical stages of language development, understanding of diachronic phonetic and morphological changes and development of the writing system, as well as knowledge of primary sources.

Therefore the student should be able to navigate the periodisation of the language – from Old Japanese, through Middle Japanese, to Early Modern Japanese and the modern stage (Wixted, 2010, p. 18). An understanding of historical dynamics makes it possible to trace how phonetic, grammatical, and lexical systems evolved in relation to cultural and social processes.

Understanding of diachronic phonetic and morphological changes, which includes the study of historical phonology (sound changes, accentuation, vowel reduction) and morphology (the evolution of verbal forms, particles, auxiliary verbs, and adjectival inflection) and provides insight into the mechanisms underlying the formation of the modern grammatical system.

At the same time the student should be familiar with the evolution of writing from man'yōgana to the emergence of the hiragana and katakana syllabaries, as well as the processes of adapting Chinese characters (kanji) to the Japanese language. This includes understanding the role of writing in shaping grammatical norms and stylistic features.

All of the above is impossible without knowledge of classical literature and folklore. Key texts include such monuments as the Man'yōshū, The Tale of Genji, The Pillow Book, historical chronicles, Buddhist texts, and everyday written documents. Familiarity with these sources enables the practical application of grammatical knowledge.

Analytical and Research Component consists of skills in analysing historical linguistic forms and working with authentic texts, application of historical-comparative linguistic methods, formation of research skills and development of critical thinking.

Development of skills in analysing historical linguistic forms is necessary so the student is able to identify, describe, and explain phonetic, morphological, syntactic, and lexical changes across different stages of the Japanese language. This involves comparing archaic and modern forms, identifying evolutionary trends, and recognising patterns in the development of grammatical categories, auxiliary verbs, particles, and honorific forms.

At the same time mastery of analytical methods that allow the study of the origin and development of grammatical structures is essential. The student learns to reconstruct earlier forms, determine etymologies, and conduct comparative analyses with other languages, thereby distinguishing between inherited and borrowed elements of Japanese.

To achieve all the above skills the student should be able to read, annotate, and analyse classical monuments of Japanese writing. In working with texts, the student applies knowledge of historical grammar to identify archaic forms, archaisms, and poetic constructions, interpreting them within their historical context.

To move forward in historical grammar field the formation of linguistic research skills is essential. This includes the ability to formulate a research problem, select appropriate methods for its solution, work with scholarly sources, analyse existing studies (both Japanese and international), synthesise findings, and draw independent conclusions.

Undoubtedly, development of critical thinking and an analytical approach is the most important skill in any field. The student learns to evaluate different scholarly perspectives and to identify interdisciplinary connections between historical grammar, philology, history, cultural studies, and literary studies. This fosters a deeper understanding of linguistic processes not merely as grammatical change, but as reflections of Japan's historical and cultural development. The analytical and research component also includes the ability to present findings in the form of academic reports, essays, term papers, or theses; to use specialised terminology appropriately in both Japanese and Ukrainian; and to argue conclusions in a well-substantiated manner (Asadchykh et al, 2020, p. 9).

Value and Cultural Component concerns understanding the relationship between language and culture, awareness of the significance of the classical heritage for the modern language and formation of respect for authentic sources and the history of the language.

Students recognise that the Japanese language reflects cultural traditions, aesthetic principles, and the mental frameworks of Japanese society to achieve understanding the relationship between language and culture. Historical grammar reveals how grammatical structures, vocabulary, poetic expressions, and honorific forms encode religious beliefs, social hierarchy, and philosophical conceptions of harmony, nature, humanity, and society. Understanding language as a cultural phenomenon enables deeper analysis of literary and folkloric sources, as each linguistic form carries cultural meaning (Ma, 2020, p. 3). Thus, the student learns to view language not only as a system but also as a living cultural code.

Historical-grammatical training demonstrates that modern Japanese is the result of a long process of evolution, with each historical stage leaving its imprint on phonetics, vocabulary, grammar, and stylistics. Knowledge of classical texts allows students to perceive the continuity of linguistic development and to understand the origins of contemporary forms, expressions, and grammatical structures. This fosters respect for the classical heritage and an appreciation of its role in shaping Japan's national identity and linguistic culture.

Formation of respect for authentic sources and the history of the language. Work with original texts from various periods (literary, religious, administrative) cultivates a careful and responsible attitude toward historical monuments and linguistic forms of the past. This includes ethical and scholarly engagement with sources: accurate citation, awareness of context, and avoidance of simplification or distortion. Such an approach fosters academic integrity and a sense of responsibility in the researcher, whose task is not only to study but also to preserve and promote linguistic heritage.

In conclusion, the study demonstrates that competence in the historical grammar of the Japanese language constitutes a multidimensional construct that integrates knowledge, analytical-research skills, and value-cultural awareness. Its formation enables students to understand the diachronic development of linguistic structures, engage critically with classical sources, and apply scholarly methods in both academic and pedagogical contexts. The proposed three-component model highlights the importance of combining linguistic analysis with cultural interpretation, thereby ensuring a comprehensive approach to language study. Ultimately, the development of historical-grammar competence contributes to the training of well-rounded specialists capable of interpreting Japan's linguistic heritage and situating it within broader historical and cultural frameworks.

References

Ma, Y. (2020). An Innovative Analysis of Japanese Grammar Teaching Methods from the Perspective of Intercultural Communication. *Lifelong Education*, 9(4), 227. <https://doi.org/10.18282/le.v9i4.967>

Wixted J. T. (2010) *A Handbook to Classical Japanese*. East Asia Program Cornell University.

Asadchykh, O. V., Smovzhenko, L. H., Kindras, I. V., Romanov, I. I., & Pereloma, T. S. (2020). Academic Language as an Object of Teaching Foreign Languages to Philology Students. *Universal Journal of Educational Research*, 8(11D), 20–29. <https://doi.org/10.13189/ujer.2020.082403>

Хіроюкі ЕґАВА, ст. викл.
ORCID ID: 0009-0003-9466-1984
e-mail: horoyuki.egawa@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-науковий інститут філології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

**АНАЛІЗ СТАВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ
ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НАВЧАННІ ПИСЬМА ЯПОНСЬКОЮ МОВОЮ
(НА МАТЕРІАЛІ КУРСІВ "ЯПОНСЬКА МОВА: СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ"
І "ЯПОНСЬКА МОВА: ПРОСУНУТИЙ РІВЕНЬ")**

Проаналізовано ставлення українських студентів до використання штучного інтелекту в навчанні письма японською мовою на середньому та просунутому рівнях. На основі анкетування 27 студентів досліджено оцінки ефективності цього методу, сприйняття ролі викладача та готовність студентів до інтеграції ШІ в навчальний процес. Результати показують переважно позитивне або нейтральне ставлення до використання ШІ, водночас більшість респондентів розглядає його як допоміжний інструмент, а не заміну викладача. Дослідження окреслює перспективи використання ШІ в японськомовній освіті.

Ключові слова: штучний інтелект, японська мова, навчання письма, автономне навчання, ставлення студентів, цифрова освіта.

Hiroyuki EGAWA
**ANALYSIS OF UKRAINIAN STUDENTS' ATTITUDES TOWARD THE USE
OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN JAPANESE WRITING INSTRUCTION
(BASED ON THE COURSES "JAPANESE LANGUAGE: INTERMEDIATE LEVEL"
AND "JAPANESE LANGUAGE: ADVANCED LEVEL")**

This paper analyzes Ukrainian students' perceptions of using artificial intelligence in Japanese writing instruction at intermediate and advanced levels. Based on a survey of 27 students, the study examines evaluations of this learning method, perceptions of the teacher's role, and students' readiness to integrate AI into the learning process. The results show generally positive or neutral attitudes toward AI-assisted writing, while most respondents view AI as a supportive tool rather than a substitute for the teacher. The study highlights prospects for applying AI in Japanese language education.

Keywords: artificial intelligence, Japanese language, writing instruction, autonomous learning, student perceptions, digital education.

Актуальність дослідження. Наше життя зазнає суттєвих змін унаслідок впровадження штучного інтелекту. Це явище можна розглядати як трансформацію, співмірну з такими етапами розвитку людства, як опанування вогню, виникнення землеробства або промислова революція. Очікується, що вплив штучного інтелекту на політичну й економічну сфери зростатиме, однак його активне впровадження також буде особливо помітним у сфері освіти, яка є фундаментальною основою сучасного суспільства. Використання штучного

інтелекту в освітній сфері, зокрема в навчанні іноземних мов, має потенціал змінити саме поняття навчання та форму проведення занять більшою мірою, ніж це зробили впровадження словників, аудіо- та відеоматеріалів або використання інтернету. На тлі таких тенденцій останніми роками й в Україні, зокрема завдяки таким фахівцям з навчання японської мови, як Оксана Асадчих і Дмитро Швидкий, поступово розвиваються дослідження щодо використання штучного інтелекту в педагогіці, зокрема в методиці навчання японської мови. (Асадчих 2023; Швидкий, 2025). Для українських здобувачів японської мови, для яких розвиток навичок письма є особливо складним, доцільне використання штучного інтелекту може бути ефективним і не потребує виключення з навчального процесу. До того ж, як було зазначено в попередніх дослідженнях Егави Хіроюкі щодо використання штучного інтелекту в навчанні письма українських студентів, для викладача є складним завданням своєчасно перевіряти та коментувати письмові роботи великої кількості здобувачів освіти (Егава, 2023; 2025). У цьому контексті штучний інтелект може виступати зручним інструментом, що сприяє підвищенню ефективності та якості викладання письма. Отже, на тлі зазначених обставин особливої актуальності набуває об'єктивне з'ясування того, як самі здобувачі освіти сприймають використання штучного інтелекту в навчанні письма. До впровадження таких технологій на основі виключно суб'єктивних суджень викладачів, результати цього дослідження, що відображають позицію студентів, можуть враховуватись у подальшій освітній практиці.

Мета дослідження. У цьому дослідженні анкетування та його аналіз проводилися з кількома цілями. Перша мета – з'ясування ставлення студентів до нового способу навчання письма із застосуванням штучного інтелекту. Сучасні студенти належать до покоління, яке вже активно використовує інтернет-пошук, перекладацькі застосунки й інші цифрові інструменти у власному навчанні. У зв'язку з цим було важливо дослідити, як вони сприймають метод навчання, у межах якого письмові тексти коригуються та вдосконалюються за допомогою штучного інтелекту. Другою метою стало виявлення того, які оцінки студенти дають цьому підходу порівняно із традиційним викладанням письма, що здійснюється викладачем. Ідеться, зокрема про з'ясування того, які очікування студенти мають щодо ролі викладача в освітньому процесі та як у майбутньому може переосмислюватися роль викладача-людини в умовах поширення штучного інтелекту. Третьою метою було на основі аналізу результатів опитування та їхньої інтерпретації виявити особливості сприйняття студентами навчання із застосуванням штучного інтелекту в освітньому середовищі та використати ці висновки для подальшого вдосконалення навчального процесу.

Безумовно, проникнення штучного інтелекту в суспільство відбувається надзвичайно швидкими темпами, і свідомість як студентів, так і викладачів також, імовірно, швидко змінюється. Проте важливо зафіксувати, як покоління, що навчалось ще до повсюдного поширення штучного інтелекту, оцінювало

його впровадження в освітній процес на початковому етапі. Таке документування має важливе значення для японськомовної освіти.

Принциповим залишається питання, чи стане штучний інтелект засобом посилення людських можливостей, чи функціонуватиме лише як заміна окремих інтелектуальних зусиль людини, що потенційно може послаблювати мотивацію до розвитку власних навчальних умінь. Для викладачів, які прагнуть інтегрувати навчання із застосуванням штучного інтелекту в освітню практику, важливо насамперед чітко визначити цю орієнтацію, інакше існує ризик дестабілізації самої освітньої системи. З огляду на зміни формату занять, трансформацію ролі викладача та необхідність нового осмислення самого поняття навчання студентами, поставлені в цьому дослідженні цілі можуть слугувати базовим і важливим підґрунтям для подальшого розвитку японськомовної освіти в умовах поширення штучного інтелекту.

Методи дослідження та результати. Для реалізації поставлених цілей у квітні 2025 р. в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка було проведено анкетне опитування, спрямоване на вивчення ставлення студентів до використання штучного інтелекту в навчанні письма японською мовою. У дослідженні взяли участь студенти другого курсу, які навчалися в межах курсу **"Японська мова: середній рівень"**, і студенти третього курсу **"Японська мова: просунутий рівень"**. Їхній досвід вивчення японської мови становив приблизно два та майже три роки відповідно, хоча рівень мовної підготовки відрізнявся й у межах одного курсу. Для студентів другого курсу цей етап є переходом від початкового до середнього рівня володіння мовою, тоді як для студентів третього курсу – етапом поглиблення навичок середнього рівня. Іншими словами, навчання переходить від тренування письма за усталеними граматичними моделями початкового рівня до більш самостійного використання вже набутих мовних знань для опису подій і вираження власних думок японською мовою.

Метод автономного навчання письма із застосуванням штучного інтелекту, використаний у цьому дослідженні, загалом відповідає моделі, представленій автором у попередньому дослідженні 2025 р., і коротко описується нижче. На першому етапі студенти ознайомлювалися зі зразком твору з підручника, щоб зрозуміти тему, обсяг і структуру власного письмового завдання. Після цього під час заняття вони вручну писали твір, спираючись виключно на власні знання японської мови. Використання словників або перекладацьких застосунків дозволялося лише для пошуку окремих слів, але не для перекладу речень. Далі текст без виправлень переносився в електронний формат і подавався штучному інтелекту з інструкцією лише вказати помилкові місця без повного виправлення тексту чи додаткових коментарів.

На другому етапі студенти самостійно переписували твір, ураховуючи вказані помилки. Після цього штучний інтелект не переписував увесь текст, а пропонував правильні слова й мовні вирази, а також надавав три рекомендації для вдосконалення навичок письма. На основі цього студенти ще раз редагували свій текст. На третьому етапі штучний інтелект демонстрував

повністю відредагований варіант твору, який студенти порівнювали з власним текстом та оцінювали. За потреби можна було також додатково генерувати вправи з граматики чи лексики відповідно до індивідуального рівня студента. Викладач контролював увесь процес, на завершальному етапі додавав власні коментарі й таким чином доповнював автономне навчання студентів за допомогою штучного інтелекту. Окрім індивідуальної роботи, написані тексти використовувалися для усних презентацій та дискусій у класі, що посилювало навчальний ефект. В анкетуванні взяли участь 14 студентів другого курсу та 13 студентів третього курсу – загалом 27 респондентів. Опитування складалося із шести запитань, за результатами яких було отримано такі дані:

Перше запитання стосувалося загального враження від методу навчання письма із застосуванням штучного інтелекту. Варіант **"Сподобалось"** обрали 3 студенти другого курсу та 8 студентів третього курсу, **"Нейтрально"** – відповідно 9 і 5 студентів, тоді як варіант **"Нітрохи не сподобалось"** обрали 2 студенти другого курсу. Отримані результати свідчать, що загалом студенти демонструють позитивне або нейтральне ставлення до такого підходу. Водночас студенти другого курсу частіше виявляли нейтральне або критичне ставлення, що, ймовірно, пов'язано з меншою звичністю цього методу для них порівняно зі студентами третього курсу.

Друге запитання стосувалося оцінки корисності цього методу. Варіант **"Корисно"** обрали 9 студентів другого курсу та 7 студентів третього курсу; **"Нейтрально"** – 2 та 4 студенти відповідно; **"Не дуже корисно"** – 3 і 2 студенти. Отже, більшість респондентів оцінюють цей метод як корисний або принаймні нейтральний, хоча певна частина студентів демонструє скептичне ставлення щодо його ефективності.

Третє запитання було присвячене розумінню усного пояснення викладача щодо запропонованої процедури навчання. Варіант **"Повністю зрозуміло"** обрали 2 студенти другого курсу та 5 студентів третього, **"Більшість зрозуміло"** – 9 і 3 студенти, **"Дещо не зрозуміло"** – 3 і 5 студентів відповідно. Ці результати, ймовірно, пояснюються тим, що студентам другого курсу було надано детальніше первинне пояснення, тоді як студентам третього курсу, які вже мали досвід роботи з цією методикою, було запропоновано лише короткий інструктаж.

Четверте запитання стосувалося розуміння методу після перегляду відеоінструкції. Варіант **"Повністю зрозуміло"** обрали 7 студентів другого курсу та 8 студентів третього, **"Більшість зрозуміло"** – 5 і 5 студентів відповідно. Двоє студентів другого курсу зазначили, що не переглядали відеоінструкцію, імовірно, вважаючи усне пояснення достатнім. Це свідчить про ефективність додаткової відеоінструкції для розуміння процедури навчання.

П'яте запитання стосувалося співвідношення ролі штучного інтелекту та викладача. Варіант **"Викладач має бути основним, а ШІ частково"** обрали 10 студентів другого курсу та 9 студентів третього. Варіант **"Не використовувати ШІ взагалі"** – по 4 студенти кожного курсу. Це показує, що більшість респондентів надають перевагу традиційній моделі, в якій провідна роль залишається за викладачем, а штучний інтелект виконує

допоміжну функцію. Такий результат може пояснюватися як недостатнім рівнем довіри до технології на момент дослідження, так і прагненням студентів до живої взаємодії з викладачем, особливо з огляду на досвід тривалого дистанційного навчання в умовах пандемії та війни.

Шосте запитання передбачало вільний коментар студентів щодо цього методу навчання. Позитивні відгуки залишили 4 студенти другого курсу та 5 студентів третього. У них підкреслювалася цікавість такого формату навчання, можливість багаторазового доопрацювання тексту, засвоєння нової лексики й граматики, а також швидке отримання відповідей на запитання. Водночас критичні коментарі надали 8 студентів другого курсу та 8 студентів третього. Серед основних зауважень – недовіра до точності виправлень штучного інтелекту, сумніви щодо його надійності, а також етичні застереження щодо використання ШІ у навчанні. Частина студентів визнавала корисність такого інструмента, проте все ж надавала перевагу поясненням викладача. Загалом результати опитування показують, що студенти переважно сприймають використання штучного інтелекту в навчанні письма позитивно або нейтрально, однак очікують його використання передусім як допоміжного інструмента, а не заміни викладача.

Висновки. Проведене анкетне дослідження показало, що в умовах навчання із застосуванням штучного інтелекту, зокрема за моделі, орієнтованої на автономне навчання студентів, більшість респондентів на початковому етапі демонстрували загалом позитивне або нейтральне ставлення та визнавали потенційну ефективність такого підходу. Водночас у процесі відповідей на запитання анкети в частини студентів виявилися сумніви й певний опір щодо цього методу навчання.

По-перше, результати засвідчили існування помітної групи студентів, які навіть в умовах використання штучного інтелекту очікують більшої участі викладача в навчанні письма. Хоча характер і глибина взаємодії між людиною та штучним інтелектом надалі можуть змінюватися, навчальна діяльність історично пов'язана з міжособистісною взаємодією, і ця складова, що пов'язана із самою природою людського навчання, навряд чи втратить значення. По-друге, значна частина респондентів висловила занепокоєння щодо точності або недостатності порад і виправлень, запропонованих штучним інтелектом. Це, імовірно, пов'язано як з рівнем розвитку технологій станом на квітень 2025 р., так і з недостатнім досвідом ефективного використання ШІ самими студентами, а також із потребою вдосконалення запропонованої методики навчання письма. Ці проблеми можуть поступово розв'язуватися через зростання надійності систем штучного інтелекту, розвиток навичок їхнього педагогічно доцільного використання та вдосконалення методики викладання. По-третє, дослідження виявило наявність певної кількості студентів, які критично або навіть негативно ставляться до самого впровадження штучного інтелекту в освітню діяльність. Водночас можна припустити, що зі зростанням присутності ШІ у повсякденному житті цей рівень настороженості поступово

зменшуватиметься. Однак викладачам і розробникам освітніх практик важливо й надалі враховувати подібні настрої студентів.

Отже, проведене дослідження дозволило з'ясувати, як студенти оцінюють використання штучного інтелекту в навчанні письма японською мовою. Хоча кількість респондентів не є достатньою для повноцінних статистичних узагальнень і це дослідження радше виявляє тенденції студентських оцінок, його значущість полягає у фіксації позицій здобувачів освіти на ранньому етапі впровадження штучного інтелекту в освітню практику. До того ж, це дослідження створює підґрунтя для подальшої роботи – зокрема аналізу вже проведених повторних опитувань тих самих респондентів, а також нових досліджень за участю наступних поколінь студентів, що дасть змогу поглибити й уточнити результати цього напрямку досліджень.

Список використаних джерел

Асадчих, Оксана. (2024). Теоретичні та практичні засади використання чату GPT у навчанні японської мови студентів ЗВО. У Г. Ф. Семенюк, Д. В. Андріанов, О. В. Асадчих, & Т. В. Демчук (Ред.), *"Наукові читання пам'яті загиблих сходознавців"* (с. 5–9). Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Егава, Хіроюкі. (2023). Випробування методики викладання створення текстів японською мовою за допомогою чат-бота штучного інтелекту. У *"Сходознавчі читання пам'яті Дениса Антіпова та Святослава Горбенка"* (с. 20–24). Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Егава, Хіроюкі. (2025). Систематизація методики викладання створення текстів японською мовою за допомогою чат-бота штучного інтелекту. У Г. Ф. Семенюк, Д. В. Андріанов, О. В. Асадчих, & Т. В. Демчук (Ред.), *"Наукові читання пам'яті загиблих сходознавців"* (с. 31–34). Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Швидкий, Дмитро. (2025). Спільне конструювання наративів із штучним інтелектом: Досвід взаємодії з Chat GPT. У Г. Ф. Семенюк, Д. В. Андріанов, О. В. Асадчих, & Т. В. Демчук (Ред.), *"Наукові читання пам'яті загиблих сходознавців"* (с. 38–41). Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Mridula GHOSH, PhD, Assoc. Prof.
ORCID ID: 0000-0003-3733-2204
e-mail: mridula.ghosh@ukma.edu.ua
Department of International Relations
National University of Kyiv Mohyla Academy, Kyiv

DEVELOPMENT OF UKRAINE'S PUBLIC DIPLOMACY IN THE CONTEXT OF STUDY OF LANGUAGES OF SOUTH AND EAST ASIA

Considering the diversity of Asia, the paper presents the importance of linguistic awareness for developing Ukraine's public diplomacy, in particular, training and knowledge of languages of South and East Asia. Additionally, awareness of history and elements of non-verbal cultural metaphors in this context are deemed crucial because of the presence of high context communication cultures in this region, such as India, China, Japan and Indonesia. Ukraine's task of building a public diplomacy strategy underwent an evolution given the conditions of resources constraint and full-blown war. This process is analyzed from pre-2014 till the present, focusing on institutionalization of digital presence of brand Ukraine in the region.

Keywords: Public diplomacy, Cultural diplomacy, Intercultural communication, Soft power, Country image, National branding, High Context communication culture.

Мрідула ГОШ

РОЗВИТОК ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВИВЧЕННЯ МОВ ПІВДЕННОЇ ТА СХІДНОЇ АЗІЇ

The diversity of international life is a sine qua non today. Considering that "the world of geopolitics and power is being replaced by a postmodern world of images and influence, and we are seeing it becoming a reality," (van Ham, 2001) intercultural communication is equivalent to international relations (Iriye, 1979). It also constitutes the core of public diplomacy, where unified and generally understood, internationalized and standardized protocol and etiquette of inner diplomatic life, meant for inter-governmental communication with some ritualization and institutionalization of practices and ceremonies (De Froideville, & Verheul, 2021), is not sufficient to address the needs of national interests of a state representing itself to the wider public. In the 21st century, public diplomacy has become one of the key tools for shaping the international image of the state and influencing global public opinion. This certainly presupposes analysis of the influence of cultural phenomena on the level of the nation-state and decision-making (Hall, 1976).

Use of "soft power" (Nye, 2008) in public diplomacy has been in policy discourse as well as practice for a while, where the aim is to persuade and convince the actions of the target groups than impose the narratives of unilateral belligerent propaganda. The latter is aimed at achieving clearly defined results for the benefit of the country using the method, often considering the vulnerabilities of the target audience. Such unilateral action treats audience or people as "consumers". On the contrary, public

diplomacy relies on partnership of the audience, on their feedback and preferences. It is based on network communication – people to people: from person to person – people are co-participants (non-state actors). This 'persuasive communicative act of the government directed at a foreign audience' (Martin, 1971) requires projecting a credible image of a state – called "national branding" by Simon Anholt in 1996, which reflects its intrinsic values, authenticity, devoid of stereotypes and significantly differs from commercial branding. Anholt describes it as "creating a competitive identity for a country is 80 % innovation, 15 % coordination and 5 % communication." (Cull, 2009). For Ukraine, its importance has especially increased after 2014, when the state faced the challenges of hybrid warfare, information aggression, and the need to mobilize international support.

Public diplomacy of Ukraine has transformed from fragmented or isolated and stand-alone activities, linked to the Soviet period "narodna" or peoples' diplomacy into a systemic direction of state policy, combining diplomatic, cultural, informational and digital tools. Stages of development of public diplomacy in Ukraine. Until 2014, before the events of the Revolution of Dignity, public diplomacy in Ukraine was characterized by lack of a unified strategy, weak institutional base and as a result, limited international influence.

The tasks of institutionalization were accomplished during 2014–2021 not only by strengthening the role of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine, and creation of the Ukrainian Institute in 2017, but also by launch of international communication campaigns through private-public partnerships. (Ministry of Foreign Affairs of Ukraine, 2023). This period saw Ukraine beginning to actively counteract disinformation and form its own narratives. The full-scale war since February 2022 became a catalyst for the global impact of Ukraine's public diplomacy. Together with daily international communications, speeches by President Volodymyr Zelensky in parliaments around the world and social media platforms, widespread use of digital platforms by senior officials of the government, politicians and civil society leaders, Ukraine became an example of the effective use of public diplomacy in times of war.

If during the first period of development, Ukraine's public diplomacy resolved the tasks of global presence and was essentially focused on the countries, which are allies, i. e. Europe and North America, it is only after the start of the full-scale war that attention to other parts of the world, including East and South Asia was duly paid. Components of public diplomacy that were activated in these regions were advocacy, cultural diplomacy, international visits by journalists, writers and social activists and some international broadcasting. Digital diplomacy is another positive trend that has emerged.

Certain research of the region was undertaken by the Ukrainian Institute during 2024–2025, in particular, focusing on the countries of India and Indonesia (Ukrainian Institute, 2025), however countries like China, Japan, South Korea and others in South and East Asia were left out. These reports by idea, served the purpose of coping with and overcoming the risk of bias and pre-existent prejudices of Ukrainians vis-à-vis these countries. However, their long-term effectiveness is yet to be seen for the reasons explained below.

The two-way traffic of public diplomacy is that "listening" to the needs of the target audience in the host state (Cull, 2008) constitutes the foundational postulates of public diplomacy of the accredited state. Among the various types of "listening", a major part is carried out by professional diplomats at the post (the embassy or mission), such as monitoring of local media, social network media, local political developments, which have a bearing on the respective country's people's attitude towards the accredited state. Apart from historical issues, dimensions characterizing national culture are the level of individualism, high/low distance from bodies of power, gender equality, openness or level of restraint. Not all these factors can be understood without the knowledge of local languages.

In addition, mere academic understanding of language is not enough. As an example, factors that influence intercultural understanding and enhance or impede communication between individuals from different cultural backgrounds are formulated as a cultural dimension called context by Edward Hall (Hall, 1976). Context explains the way people interpret and perceive the meaning of information that they receive. Context also provides a model that enables people to comprehend communication forms ranging from the purely nonverbal (such as symbols, hand gestures, body language, facial expressions, and tone of voice) to the purely verbal (such as knowledge of linguistic/cultural metaphors, written text or spoken words).

In this vein, there are high context communication cultures, nonverbal meanings are implicitly shared (Japan, China), against low context communication cultures (USA, Germany), where clear and unambiguous communication between speaker and listener; context is less important than the subject of the conversation. Knowledge of nonverbal elements (often ambiguous) of high context communication of a particular culture in the countries of South and East Asia is impossible without rigorous training in language and culture. What needs to be overcome are hidden personal and national biases (subjective) and stereotypes of citizens of the accredited state vis-à-vis its target audience in the host state.

There is another important reason why language training apart from high context communication cultures are also important. Ukraine aims at decolonization of its history and its public diplomacy is shaped according to these goals. Countries of South and East Asia have historically varied experiences of colonial realities themselves and therefore, knowledge of each (through language training) is essential for Ukraine in preparing appropriate narratives for the target audiences.

References

- Cull, N. J. (2008). Public diplomacy: Taxonomies and histories. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 31–54.
- Cull, N. J. (2009). *Public diplomacy: Lessons from the past*. Figueroa Press.
- De Froideville, G. M., & Verheul, M. (2021). *An expert's guide to international protocol*. Amsterdam University Press.
- Hall, E. T. (1976). *Beyond culture*. Anchor Press.
- Iriye, A. (1979). Culture and power: International relations as intercultural relations. *Diplomatic History*, 3(2), 115–128. <https://www.jstor.org/stable/24909929>

- Martin, L. J. (1971). Effectiveness of international propaganda. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 398, 61–70.
- Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. (2023). Public diplomacy strategy of Ukraine.
- Nye, J. S. (2004). *Soft power: The means to success in world politics*. PublicAffairs.
- Nye, J. S. (2008). Public diplomacy and soft power. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 616.
- Ukrainian Institute. (2022). Annual report.
- Ukrainian Institute. (2025). Aziiia, Afryka ta Latynska Ameryka: Kulturni seredovyshcha ta lokalni konteksty. <https://ui.org.ua/sectors/projects/aziya-afryka-ta-latynska-ameryka-kulturni-seredovyshha-ta-lokalni-konteksty/>
- van Ham, P. (2001). The rise of the brand state: The postmodern politics of image and reputation. *Foreign Affairs*, 80(5).

Тхі Ван Ань ХА, асист.
ORCID ID: 0009-0002-9421-9654
e-mail: htvnanh61@gmail.com
кафедри мов і літератур
Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

СТВОРЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО ПІДНЕСЕННЯ НА ЗАНЯТТІ ЯК МОТИВАЦІЯ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ВИСОКИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Обґрунтовано емоційне піднесення на занятті як необхідну умову мотивації та високих навчальних результатів і подано власні пропозиції щодо його системного створення. Зокрема, автор виокремлює комплекс ключових факторів: психологічне налаштування викладача, розуміння психології студентів, утримання зорової уваги, ретельну структуру тем, регулювання обсягу інформації, використання візуальних матеріалів, групові форми роботи, ігрові та інтерактивні методики, а також систематичне підбивання підсумків. Ці стратегії описано як цілісна модель, що сприяє активній участі студентів, підвищенню залученості й креативності та формуванню позитивного навчального середовища.

Ключові слова: емоційне піднесення, мотивація, роль викладача, активне навчання, результати навчання.

Thi Van Anh HA CREATING EMOTIONAL AROUSAL IN CLASS AS A MOTIVATION FOR ACHIEVING HIGH LEARNING OUTCOMES

The article focuses on the author's proposals regarding key factors for creating emotional arousal in the classroom as a driver of motivation and high learning outcomes. The author identifies a set of practical strategies: the teacher's psychological attitude, understanding of student psychology, ongoing visual engagement, thoughtful structuring of content, controlled information load, use of visual materials, group work formats, game-based and interactive methods, and systematic reflection at the end of each lesson. These factors are presented as an integrated model to enhance student engagement, curiosity, and emotional involvement in the learning process.

Keywords: emotional arousal, motivation, teacher's role, active learning, learning outcomes.

Сучасна психологія та нейронаука демонструють, що емоційний стан учнів (рівень позитивної афекції, збудження, зацікавленість) безпосередньо впливає на ефективність засвоєння знань, продуктивність мислення та якість навчальних досягнень. Емоційне піднесення, що відповідає поняттю *positive emotional arousal* чи *excitement*, характеризується підвищеним рівнем енергії, когнітивної активності, креативності та відчуття впевненості, що виникає в умовах активної, змістової навчальної діяльності (навчання, науково-дослідна

робота, проекти, кооперація з одногрупниками тощо) (Storbeck, 2008). Емоційне піднесення – це надзвичайно радісний, щасливий або збуджений психофізичний стан, що виходить за межі звичного. Воно проявляється через приплив енергії, креативність і впевненість, що виникають завдяки продуктивним формам позитивної активності, як-от спорт, музика, танці, малювання, кулінарія, навчання чи робота. Згідно із законом Єркса – Додсона, продуктивність праці або навчання ґрунтується на оптимальному рівні мотивації й емоційного збудження: за недостатнього заохочення навчальна діяльність сприймається як марна, а за надмірного стресу – концентрація й включеність різко знижуються. Емоційне піднесення, яке створює викладач через захопливий навчальний контекст, відкриває можливість для досягнення цього оптимального рівня, що підтверджується численними дослідженнями в галузі психології навчання (Drew, 2023).

Згідно з дослідженнями психологів, "емоційне піднесення на уроці" – це позитивний психологічний стан, що характеризується азартом, високою концентрацією й залученням під час засвоєння знань. Він зазвичай супроводжується відчуттям радості, допитливості й активною участю у навчальних заходах (Jirout, 2022; Shin, 2019; Storbeck, 2008). Це стан, за якого мозок виділяє дофамін після досягнення цілі, створюючи мотивацію для ефективної праці та навчання (Bromberg-Martin, 2010). Отже, емоційне піднесення виступає не лише супутним фактором, а й інтегральною частиною мотиваційної структури навчального процесу.

Однак у стимулюванні інтересу студентів на заняттях надзвичайно важливою є роль викладача. На практиці не кожен урок чи предмет є цікавим сам по собі, і не кожен викладач уміє приділяти цьому належну увагу. У стимулюванні навчального інтересу та підтриманні емоційного піднесення надзвичайно важливою виявляється роль викладача як ініціатора креативних форм і методів навчання (Soca et al., 2021).

Кожна вікова група та кожна особистість сприймає інформацію по-різному. У закладах вищої освіти передбачається самомотивація студентів. Однак заняття в аудиторії не має обмежуватися лише тим, що учень слухає і записує, а викладач безперестанку говорить. Такий лекційний метод робить заняття нудним, студенти відчують марність витраченого часу, інколи засинають і не можуть засвоїти знання. Щоб уникнути цього, викладач повинен урізноманітнювати форми навчання, заохочуючи студентів до активної участі. Це вимагає від педагога постійного вдосконалення знань, методик, любові до професії та учнів, а також педагогічного таланту й мистецтва ведення уроку. Необов'язково бути надміру суворим чи серйозним. Постійне напруження та суворий погляд створюють для учнів дискомфорт. Інколи доречно використовувати гумор і дотепність, щоб викликати щирий сміх і створити жваву, захопливу атмосферу. Коли студенти активно залучені до процесу, результати навчання помітно поліпшуються.

Отже, для проведення якісних аудиторних занять створення емоційного піднесення у студентів є обов'язковим завданням для викладача. Окрім передачі знань, педагог має надихати своїх учнів, налагоджуючи тісну взаємодію між викладачем і студентом, а також між самими студентами. Нижче наведено ключові фактори для створення емоційного піднесення на занятті:

- Психологічне налаштування викладача: демонстрація позитивного настрою, енергійності та емпатії, використання гумору для підтримки позитивної атмосфери в аудиторії.

- Розуміння психології учнів: урахування індивідуальних особливостей (мотиваційні профілі, стиль навчання); створення безпечного навчального середовища, де допускаються помилки, запитання, сумніви.

- Зоровий контакт: спостереження за реакцією кожного студента під час викладення матеріалу дозволяє вчасно коригувати темп, стиль викладання, переформатовувати завдання, щоб підтримати оптимальний рівень емоційного піднесення.

- Ретельна підготовка: структурування навчального змісту, зв'язок з реальним життям, професійними контекстами, особистими цілями студентів, використання конкретних прикладів, історій, проблемних ситуацій.

- Регулювання обсягу інформації: уникання перевантаження, яке призводить до втоми та втрати мотивації.

- Ілюстрації та візуальні матеріали: використання мультимедійних матеріалів, схем, карт, презентацій, інфографік, наочних матеріалів, що сприяє когнітивній активації й захопленню уваги.

- Групові формати роботи: робота в малих групах, парах, дискусійні формати, мозковий штурм, захист проєктів підвищує відповідальність, співпрацю та відчуття власної ефективності.

- Використання ігор та інтерактивів: ігрові методики, навчальні квести, вікторини, інтелектуальні вікторини активізують зацікавленість та мотивацію, створюючи позитивний емоційний опорний стан.

- Систематичне підбивання підсумків: коротке рефлексивне підбивання підсумків засвоєних знань наприкінці кожного уроку закріплює пам'ять, самооцінку та очікування від наступних занять.

Застосування цих стратегій допоможе викладачеві приносити студентам позитивні емоції під час навчання, знімати напруження та стимулювати їхнє мислення. Завдяки цьому атмосфера в аудиторії стає більш жвавою, дружною та створює інтерес до наступних занять.

Список використаних джерел

Bromberg-Martin, E. S., Matsumoto, M., & Hikosaka, O. (2010). Dopamine in motivational control: rewarding, aversive, and alerting. *Neuron*, 68(5), 815–834. <https://doi.org/10.1016/j.neuron.2010.11.022>

Drew, C. (August 24, 2023). *Arousal Theory of Motivation: Definition & Examples*. Helpful Professor. <https://helpfulprofessor.com/arousal-theory-of-motivation/>

Jirout, J. J., Zumbunn, S., Evans, N. S., & Vitiello, V. E. (2022). Development and Testing of the Curiosity in Classrooms Framework and Coding Protocol. *Frontiers in psychology, 13*, 875161. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.875161>

Shin, D.-J. D., Lee, H. J., Lee, G., Kim, S., Renninger, K. A., & Hidi, S. E. (2019). The Role of Curiosity and Interest in Learning and Motivation. In *The Cambridge Handbook of Motivation and Learning* (pp. 443–464). Cambridge University Press.

Soca, J., Libisch, C., Peri, A., Pérez Alfaro, M., Cancela, A., & Larrosa, M. (2021). *Active Classrooms: The Role of the Teacher as Activator in Student Engagement*. <https://doi.org/10.18235/0003108>

Storbeck, J. and Clore, G.L. (2008), Affective Arousal as Information: How Affective Arousal Influences Judgments, Learning, and Memory. *Social and Personality Psychology Compass, 2*, 1824-1843. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9004.2008.00138.x>

Дмитро ПОТОРОЧА, магістр
ORCID ID: 0009-0003-7188-3154
e-mail: dmytropotorocha213@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Алла САВЧЕНКО, канд. пед. наук, асист.
ORCID ID: 0000-0002-3296-7385
e-mail: allasavchenko90@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ІГРОВИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ ЯК СПОСІБ СТВОРЕННЯ МОВНОГО СЕРЕДОВИЩА В УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Розглянуто особливості вивчення китайської мови учнями старшої школи й обґрунтовано доцільність використання ігрових методів навчання на початковому етапі. З'ясовано, що відсутність природного мовного середовища та специфіка мови можуть знижувати мотивацію учнів. Проаналізовано роль інтерактивних підходів у сучасній лінгводидактиці, зокрема метод рольової гри та використання платформи Kahoot. Доведено, що такі методи сприяють активізації пізнавальної діяльності, розвитку мовленнєвих навичок, закріпленню лексики та формуванню позитивного ставлення до навчання. Визначено, що ігрові технології є ефективним засобом створення умовного мовного середовища та підвищення навчальної мотивації.

Ключові слова: китайська мова, ігрові методи навчання, рольова гра, мотивація учнів, інтерактивні методи навчання, лексика, комунікативні навички.

Dmytro POTOROCHA
Alla SAVCHENKO

ROLE PLAY TECHNIQUE OF TEACHING CHINESE AS A TOOL TO CREATE LANGUAGE ENVIRONMENT/ATMOSPHERE FOR HIGH SCHOOL STUDENTS

The presented material examines the features of learning the Chinese language by high school students and substantiates the appropriateness of using game-based teaching methods at the initial stage. It is determined that the lack of a natural language environment and the specificity of the language may reduce students' motivation. The role of interactive approaches in modern linguodidactics is analyzed, in particular role play and the use of the Kahoot platform. It is proved that these methods enhance cognitive activity, develop speaking skills, reinforce vocabulary, and foster a positive attitude toward learning. It is concluded that game-based techniques are an effective means of creating a simulated language environment and increasing students' motivation.

Keywords: Chinese language, game-based learning methods, role play, student motivation, interactive teaching methods, vocabulary, communicative skills.

Китайська мова є нелегким і нетиповим предметом для учнів старшої школи. На відміну від індоєвропейських мов, вона характеризується багатьма особливостями, які на початковому етапі навчання можуть бути складними для засвоєння та знижувати мотивацію учнів.

Один із головних завдань початкового етапу навчання – збереження мотивації учнів до подальшого вивчення китайської мови.

У сучасній лінгводидактиці дедалі більшого значення набуває використання інтерактивних методів навчання, спрямованих на активізацію пізнавальної діяльності учнів. Зокрема, дослідник Ці Чжун зазначає, що в межах такого підходу увага приділяється розвитку інтересів учнів і стимулюванню їхньої самостійної навчальної діяльності (Zhu, 2020).

Водночас традиційні методи навчання, за словами дослідника, ґрунтувалися переважно на поясненнях учителя та індивідуальному перекладі незрозумілих слів і виразів, що обмежувало активну участь учнів у навчальному процесі (Zhu, 2020).

Варто зазначити, що однією із ключових умов ефективного вивчення іноземної мови є наявність мовного середовища. У випадку китайської мови в умовах шкільного навчання таке середовище фактично відсутнє, що ускладнює формування комунікативних навичок. Саме тому ігрові методи виступають важливим інструментом його штучного створення.

З огляду на зазначене, ігрові методи навчання доцільно розглядати не лише як сучасний підхід до викладання китайської мови, а й як ефективний засіб підтримання мотивації учнів і розвитку їхніх індивідуальних інтересів і навчальних потреб. Зокрема, ігрові методи створюють умови для виявлення індивідуальних особливостей мислення учнів і дають можливість простежити, як вони реагують у різних комунікативних ситуаціях, використовуючи іноземну мову як засіб спілкування.

Одним із таких методів є метод рольової гри. Він дозволяє учневі зануритися в певну роль і забезпечує можливість спілкування у змодельованих учителем комунікативних ситуаціях. Такий підхід сприяє розвитку мовленнєвих навичок, зниженню психологічного бар'єру та формуванню впевненості під час використання іноземної мови.

Як зазначають дослідники Хромова та Джулай, *"завдяки аналізу особистісного ядра ролі підвищується емоційний тонус учня, який позитивно позначається на засвоєнні іноземної мови"* (Хромова, & Джулай, 2022).

Корисність цього методу можна пояснити двома основними причинами, які сприяють закріпленню як нової, так і вже засвоєної лексики.

По-перше, завдяки активному використанню слів учні мають можливість не лише запам'ятовувати нову лексику, а й застосовувати її у процесі мовлення.

По-друге, можливість застосовувати власний словниковий запас у мовленні сприяє усвідомленню практичної цінності вивченого матеріалу. Це, своєю чергою, позитивно впливає на мотивацію учнів, оскільки мова починає сприйматися не лише як об'єкт вивчення, а як інструмент комунікації.

Організація такого виду діяльності є відносно простою: заздалегідь визначається тема заняття, що дає учням можливість підготувати необхідну лексику та мовленнєві конструкції.

Водночас важливо, щоб тема чітко окреслювалась. Її відсутність або надмірна узагальненість може ускладнити виконання завдання, особливо на початкових етапах навчання, коли словниковий запас учнів обмеженим. У таких умовах учні можуть відчувати труднощі у висловленні власних думок, що іноді призводить до втрати впевненості та зниження мотивації. Як приклад ефективного використання рольової гри можна навести вправу на тему "Знайомство". Учням пропонується уявити ситуацію першої зустрічі з новою людиною, наприклад, у школі або під час подорожі.

Перед проведенням заняття учням пропонується як загальне, так і індивідуальне завдання. Загальне завдання передбачає повторення лексики, опрацьованої на попередніх уроках, тоді як індивідуальне спрямоване на добір слів і виразів, необхідних для побудови власного висловлювання. До прикладу, учням може бути запропоновано підібрати лексику, яка допоможе їм розповісти про себе. Такий підхід дозволяє уникнути одноманітності у відповідях і сприяє більш індивідуалізованому використанню мовного матеріалу.

Клас поділяється на пари, де кожен учень отримує певну роль. Завдання полягає в тому, щоб представитися, поставити кілька запитань співрозмовнику та підтримати короткий діалог китайською мовою. Для цього учні використовують заздалегідь вивчені мовні конструкції, зокрема привітання, запитання про ім'я, вік, країну походження або інтереси. Наприклад, на початку учні можуть використовувати такі фрази: "你好", "你叫什么名字?", "我叫...", "你从哪里来?".

Як приклад теми, що стосується більш повсякденних інтеракцій, можна використати ситуацію "візит до ресторану". У цьому випадку доцільно спиратися на навчальні матеріали, зокрема підручник *博雅汉语初级起步篇 II*, у якому розглядається тема "这个餐厅的菜不错" (Li, 2005). У межах цієї теми учні опановують лексику, пов'язану з замовленням їжі, описом страв та етикетом у ресторані, що дозволяє моделювати реальні комунікативні ситуації.

Зокрема, учні можуть відпрацьовувати діалоги типу замовлення страв, запитання про меню та висловлення вподобань, використовуючи конструкції "我想点...", "这个很好吃", "请给我...". Така діяльність сприяє не лише закріпленню лексики, а й розвитку навичок спонтанного мовлення у змодельованих життєвих ситуаціях. Як зазначають дослідники Чжу Хунчжі та Лі Інбо, *"мультимедійні технології поєднують візуальні, слухові та інші сенсорні стимули в єдине ціле, що значною мірою мотивує учнів до навчання"* (Zhu, & Li, 2021). Саме тому використання цифрових інструментів, які поєднують різні типи сприйняття інформації, є доцільним у процесі навчання іноземних мов.

Одним із таких інструментів є онлайн-платформа Kahoot, яка поєднує елементи гри та змагання, що сприяє підвищенню зацікавленості учнів у процесі навчання.

Платформа Kahoot може використовуватися в навчанні китайської мови в кількох форматах, залежно від дидактичної мети уроку.

По-перше, її доцільно застосовувати для закріплення лексики. У цьому випадку учням пропонуються завдання на вибір правильного перекладу слова або встановлення відповідності між ієрогліфом і його значенням. Такі завдання можуть передбачати як визначення значення вже вивчених ієрогліфів, так і підбір правильного графічного відповідника до поданого слова або транскрипції. Наприклад, учням може бути запропоновано визначити переклад слова "老师", знайти відповідний ієрогліф до "hǎo", обравши його серед кількох варіантів, або підібрати значення до ієрогліфа "学". Також можливі завдання на визначення правильного перекладу слова "中国" чи встановлення відповідності між транскрипцією "xuésihēng" та ієрогліфічним записом "学生". Подібні вправи сприяють кращому запам'ятовуванню лексичних одиниць і формуванню стійких асоціативних зв'язків між звучанням, значенням і графічною формою ієрогліфа.

Питання можуть формуватися учителем самостійно, так і взяті з підручника, за яким працюють студенти. Наприклад, у підручнику *新目标汉语口语课本 3* було опрацьовано тему "谈人物特征", у межах якої розглядаються риси характеру людини (Мао, 2013). Використовуючи лексику цього уроку, можна створювати завдання, спрямовані на перевірку засвоєння матеріалу, наприклад: 1) "神秘" — як перекладається це слово?; 2) Як перекласти "загадковий" китайською?

По-друге, Kahoot може використовуватися для відпрацювання фонетики, зокрема тонів. Учні пропонуються прослухати слово або прочитати транскрипцію й обрати правильний варіант вимови чи тону. Це є особливо важливим у процесі вивчення китайської мови, де тон має смислорозрізняльну функцію.

По-третє, платформу можна застосовувати для перевірки граматичних знань. Завдання можуть передбачати вибір правильної структури речення або визначення помилки. Наприклад, учням пропонуються кілька варіантів речень, із яких потрібно обрати граматично правильний.

До того ж, Kahoot ефективно використовується для розвитку навичок аудіювання. Учні прослуховують короткі фрази або речення китайською мовою та відповідають на запитання за їхнім змістом.

Отже, можна сказати, що ігрові методи навчання є ефективним засобом організації навчального процесу під час вивчення китайської мови учнями старшої школи, оскільки застосування таких методів сприяє не лише підвищенню рівня мотивації, а й активізації пізнавальної діяльності та формуванню комунікативних навичок.

Необхідно також зауважити, що особливого значення ігрові методи набувають у контексті відсутності природного мовного середовища, оскільки вони дозволяють створити його умовну модель у межах навчального заняття.

Це дає змогу учням практично застосовувати мовні знання та поступово долати труднощі, пов'язані з вивченням китайської мови.

Проведений аналіз показав, що такі методи, як рольова гра та використання інтерактивних платформ, зокрема Kahoot, є дієвими інструментами закріплення лексичного матеріалу, розвитку мовленнєвих навичок і формування позитивного ставлення до навчання.

Отже, як наслідок, інтеграція ігрових методів у процес навчання китайської мови є доцільною та перспективною, оскільки вона забезпечує більш ефективне засвоєння матеріалу та сприяє формуванню стійкої мотивації учнів до подальшого вивчення мови.

Список використаних джерел

Хромова, В. С., & Джулай, А. О. (2022). Використання рольової гри на уроках англійської мови в старшій школі. *Теорія і методика професійної освіти*, 54(2). <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/54.2.22>

Mao, Y. (Ed.). (2013). 新目标汉语口语课本 3 [New target Chinese spoken language 3]. Beijing Language and Culture University Press. <https://hanyucince.wordpress.com/wp-content/uploads/2021/10/new-target-chinese-spoken-language-3.pdf>

Li, X. (Ed.). (2005). 博雅汉语——初级·起步篇 II [Boya Chinese: Elementary Starter II]. Beijing University Press.

Zhu, H., & Li, Y. (2021). A brief analysis of the interactive teaching methods and functions in teaching Chinese as a foreign language. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 554, Proceedings of the 7th International Conference on Humanities and Social Science Research (ICHSSR 2021).

Zhu, Q. (2020). Exploration on the interactive teaching mode of Chinese as a foreign language based on transport vocabulary analysis. *International Journal of New Developments in Education*, 2(1), 1–3. <https://doi.org/10.25236/IJNDE.2020.020101>

Дмитро ВАЩУК, асп.
ORCID ID: 0009-0002-2944-6949
e-mail: gailusiuliuscaesar@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Оксана АСАДЧИХ, д-ка пед. наук, проф.
ORCID ID: 0000-0000-0000-0000
e-mail: asadchih@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЯПОНСЬКОМОВНА ФОНЕТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВОДИДАКТИЦІ

Розглянуто проблему формування японськомовної фонетичної компетентності у студентів-філологів у контексті компетентнісної парадигми іншомовної освіти. Визначено її місце у структурі іншомовної комунікативної компетентності, проаналізовано типологічні особливості фонетичної системи японської мови й окреслено основні інтерференційні труднощі україномовних здобувачів. Обґрунтовано доцільність використання терміна "фонетична компетентність" у широкому значенні як інтегративної здатності, що охоплює перцептивні, артикуляційні, акустичні та прагматичні аспекти мовлення. Запропоновано структуру японськомовної фонетичної компетентності та методичну модель її формування, що базується на поєднанні сучасних підходів до навчання іноземних мов.

Ключові слова: фонетична компетентність, японська мова, мелодичний наголос, мора, лінгводидактика, комунікативна компетентність.

Dmytro VASHCHUK
Oksana ASADCHYKH

JAPANESE-LANGUAGE PHONETIC COMPETENCE IN CONTEMPORARY LINGUODIDACTICS

The thesis addresses the issue of developing Japanese phonetic competence in philology students within the framework of the competence-based approach to foreign language education. It defines its role in the structure of communicative competence, analyzes the typological features of the Japanese phonetic system, and identifies major interference-related difficulties faced by Ukrainian learners. The study substantiates phonetic competence as an integrative construct encompassing perceptual, articulatory, acoustic, and pragmatic dimensions. A multi-component structure of Japanese phonetic competence is proposed, along with a methodological model for its development based on communicative, competence-based, activity-oriented, and contrastive approaches.

Keywords: phonetic competence, Japanese language, pitch accent, mora, linguodidactics, communicative competence.

Постановка проблеми. Сучасна лінгводидактика функціонує в межах компетентнісної парадигми, відповідно до якої результат навчання іноземної мови визначається рівнем сформованості іншомовної комунікативної компетентності. У її структурі фонетична компетентність забезпечує зрозумілість, нормативність і ефективність усного мовлення.

У процесі підготовки студентів-філологів японська мова становить особливу складність через типологічні відмінності від української, насамперед у сфері ритміко-просодичної організації. Недостатній рівень сформованості фонетичної компетентності призводить до зниження інтелігібельності мовлення, труднощів у сприйнятті й обмежує ефективність міжкультурної комунікації.

Мета дослідження. Теоретично обґрунтувати поняття японськомовної фонетичної компетентності, визначити її структуру й окреслити методичні засади її формування у студентів-філологів.

Основний виклад. Фонетична компетентність у сучасній методиці розглядається як інтегративна здатність, що включає знання звукової системи мови, уміння сприймати й відтворювати сегментні та надсегментні одиниці, а також забезпечувати комунікативну адекватність мовлення. На відміну від фонологічної компетентності, яка має переважно теоретичний характер, фонетична компетентність охоплює також артикуляційні, акустичні та прагматичні аспекти мовлення (Michael Canale & Merrill Swain, 1980; Janusz Komorowska, 2005).

Специфіка японської мови визначається багатьма типологічними характеристиками. Передусім це моральна організація мовлення, у межах якої мора виступає мінімальною ритмічною одиницею. На відміну від силлабічної системи української мови, японська характеризується відносною ізохронією мор, що зумовлює інший тип ритмічної організації мовлення (Haruo Kubozono, 2015; Timothy J. Vance, 2008).

Важливою особливістю є мелодичний (висотний) наголос, який виконує лексикорозрізнявальну функцію. Неправильна реалізація акцентної моделі може призводити до зміни значення слова або порушення нормативності мовлення. Також суттєве значення має фонологічна опозиція довгих і коротких голосних та наявність подвоєних приголосних, що впливають на семантику висловлення.

Типологічні відмінності між японською та українською мовами зумовлюють низку інтерференційних труднощів. Серед них – заміна мелодичного наголосу динамічним, порушення морального ритму, редукція довготи голосних, нерозрізнення подвоєних приголосних, а також надмірна інтонаційна експресивність. Ці помилки свідчать про необхідність цілеспрямованого формування просодичних навичок.

Японськомовна фонетична компетентність доцільно розглядати як багатокомпонентну структуру. Когнітивний компонент охоплює знання фонетичної системи мови. Перцептивний компонент пов'язаний із розвитком фонематичного та просодичного слуху. Артикуляційно-продуктивний компонент передбачає формування автоматизованих вимовних навичок.

Рефлексивно-корекційний компонент забезпечує здатність до самоконтролю та виправлення помилок. Соціокультурний компонент пов'язаний із дотриманням норм мовленнєвої поведінки.

Методична модель формування фонетичної компетентності базується на поєднанні компетентнісного, комунікативного, діяльнісного та контрастивно-типологічного підходів. Вона передбачає інтеграцію фонетичної роботи у всі види мовленнєвої діяльності та орієнтацію на реальну комунікацію.

Ключовими принципами навчання є пріоритет просодичного компонента, інтегрованість фонетики, перцептивна випереджуваність, свідомість і рефлексія, а також поступова автоматизація навичок. Особливу увагу слід приділяти розвитку слухового сприйняття, яке є основою правильної вимови.

Формування фонетичної компетентності доцільно здійснювати поетапно. На аналітико-перцептивному етапі розвивається здатність розрізняти фонетичні явища. Артикуляційно-моделювальний етап спрямований на формування правильної вимови та ритмічної організації мовлення. На комунікативно-автоматизувальному етапі сформовані навички інтегруються у спонтанне мовлення.

Використання сучасних технологій, зокрема програм акустичного аналізу, сприяє підвищенню ефективності навчання, оскільки дозволяє візуалізувати параметри мовлення та забезпечує зворотний зв'язок. (*Murray J. Munro & Tracey M. Derwing, 2015*)

Суттєвим аспектом формування японськомовної фонетичної компетентності є врахування взаємодії сегментного та надсегментного рівнів мовлення. Якщо традиційне навчання іноземної мови часто зосереджується на артикуляції окремих звуків, то у випадку японської мови вирішальне значення має саме просодичний рівень. (John Laver, 1994; Peter Roach, 2009)

Порушення ритмічної або акцентної організації мовлення навіть за правильної артикуляції окремих фонем може суттєво знижувати інтелігібельність висловлення. Це зумовлює необхідність раннього введення просодичних характеристик у процес навчання.

Особливої уваги потребує формування відчуття моральної ізохронії. Для україномовних студентів характерною є тенденція до нерівномірного розподілу тривалості складів, що суперечить принципам японської ритміки. У зв'язку з цим ефективними є вправи, спрямовані на ритмічне моделювання мовлення, зокрема використання метронома, тактильного ритмування або візуалізації часових інтервалів. Такі прийоми сприяють формуванню темпоральної координації мовлення та кращому засвоєнню структури слова.

Не менш важливим є цілеспрямоване формування навичок сприйняття мелодичного наголосу. Оскільки для носіїв української мови висотні контрасти не мають лексикорозрізняювальної функції, студенти часто не ідентифікують акцентні моделі на слух. Це обумовлює необхідність використання вправ на аудитивну диференціацію, зокрема роботу з мінімальними парами, маркування акценту в текстах та співвіднесення слухового образу зі схемами інтонаційних контурів. (Larry Selinker, 1972)

У методичному аспекті доцільним є використання цифрових інструментів навчання. Зокрема, застосування програм акустичного аналізу дозволяє візуалізувати параметри мовлення, такі як висота тону, тривалість звуків і інтенсивність. Це забезпечує об'єктивний зворотний зв'язок і сприяє розвитку рефлексивно-корекційного компонента компетентності. (Jack C. Richards, 2006; H. Douglas Brown, 2007)

Оцінювання рівня сформованості японськомовної фонетичної компетентності повинно здійснюватися комплексно. Доцільно враховувати такі критерії, як нормативність вимови, інтелігібельність для носіїв мови, стабільність відтворення фонетичних явищ, просодична адекватність та здатність до самокорекції. Важливо також враховувати динаміку розвитку навичок, оскільки фонетична компетентність формується поступово і потребує систематичної практики.

Висновки. Японськомовна фонетична компетентність є складним інтегративним утворенням, що поєднує знання, навички та рефлексивні механізми. Її формування потребує врахування типологічної специфіки японської мови та пріоритету просодичних характеристик.

Запропонована модель забезпечує поетапний розвиток перцептивних і продуктивних умінь та сприяє підвищенню якості підготовки майбутніх філологів. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою практичних вправ і впровадженням цифрових технологій у навчання вимови.

Список використаних джерел

- Brown H. Douglas (2007). *Principles of Language Learning and Teaching* (5th ed.). Pearson Education.
- Canale Michael, & Swain Merrill (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*, 1(1), 1–47.
- Derwing Tracey M., & Munro Murray J. (2015). *Pronunciation Fundamentals: Evidence-based Perspectives for L2 Teaching and Research*. John Benjamins.
- Komorowska Janusz (2005). *Metodyka nauczania języków obcych*. Fraszka Edukacyjna.
- Kubozono Haruo (2015). *The Handbook of Japanese Phonetics and Phonology*. De Gruyter.
- Laver John (1994). *Principles of Phonetics*. Cambridge University Press.
- Richards Jack C. (2006). *Communicative Language Teaching Today*. Cambridge University Press.
- Roach Peter (2009). *English Phonetics and Phonology* (4th ed.). Cambridge University Press.
- Selinker Larry (1972). Interlanguage. *International Review of Applied Linguistics*, 10(1–4), 209–231.
- Vance Timothy J. (2008). *The Sounds of Japanese*. Cambridge University Press.

Mi Gung YU, Assist. Prof.
ORCID ID: 0009-0003-2058-9676
e-mail: mikyungyu@knu.ua

Department of Languages and Literatures of the Far East and Southeast Asia,
Educational and Scientific Institute of Philology,
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

전쟁 한가운데 서 있는 우크라이나 키이우 셰우첸코 대학 한국어문학과 학생들의 현 상황과 미래 (신입생 사례를 들어서)

본 연구는 4 년제 지속되는 러시아-우크라이나 전쟁이라는 극한의 상황 속에서 키이우 국립대학교 한국어문학과 신입생들이 견지하고 있는 학습관, 경제관, 생존관 및 미래관을 고찰한다. 지난 18 년간의 교육 경험을 바탕으로, 전쟁 전후의 학생 실태를 비교 분석하였다. 신입생들은 학교에 대한 높은 자부심과 한류에 대한 깊은 관심을 바탕으로 우수한 학업 성취를 보이고 있으나, 동시에 가계 경제 악화로 인해 저학년부터 아르바이트를 병행하며 육체적 피로와 학업 몰입도 저하라는 난관에 봉착해 있다. 그럼에도 불구하고 학생들은 한국 방문과 교류라는 '코리아 드림'을 목표로 조국에 대한 애국심과 인내를 통해 삶을 개척해 나가고 있다. 본고는 이러한 미래 인재들이 학업에 전념할 수 있도록 보편적 장학 혜택 등 국제 사회와 교육 기관의 실질적인 지원 체계 마련이 시급함을 제언한다.

핵심어: 키이우 국립대학교, 한국어문학과, 전쟁 중 교육, 신입생 실태, 코리아 드림, 경제적 난관, 학습관

Ми Гунг Ю
СУЧАСНЕ СТАНОВИЩЕ ТА МАЙБУТНЄ СТУДЕНТІВ-КОРЕЇСТІВ
КНУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В РОЗПАЛІ ВІЙНИ
(НА ПРИКЛАДІ ПЕРШОКУРСНИКІВ)

Mi Gung YU
CURRENT STATUS AND FUTURE PROSPECTS OF KOREAN STUDIES STUDENTS
AT TARAS SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY OF KYIV AMIDST THE WAR:
FOCUSING ON FRESHMAN CASES

This study examines the educational perspectives, economic outlooks, and survival strategies of freshmen in the Department of Korean Studies at Taras Shevchenko National University of Kyiv amidst the ongoing four-year war. Based on 18 years of teaching experience in Ukraine, the author provides a qualitative analysis of how the conflict has reshaped the students' lives. While students maintain high academic standards and pride driven by the global influence of Hallyu, they face significant challenges due to deteriorating economic conditions, leading many to balance labor-intensive part-time jobs with their studies. This has resulted in increased physical fatigue and declining attendance rates compared to the pre-war era. Nevertheless, the "Korea Dream" remains a powerful motivator, fostering resilience and a clear vision for the future. The paper concludes by emphasizing the need for expanded scholarship programs and international support to prevent student burnout and ensure the continuity of Korean language education in Ukraine.

Keywords: Taras Shevchenko National University of Kyiv, Korean Studies, Education in Wartime, Freshmen Status, Korea Dream, Economic Challenges, Learning Perspectives

서론: 2022년 2월 24일 현지시각 4시 45분 러시아의 침공으로 시작된 전쟁이 현재 4년을 넘어서고 있다. 길고 어두운 전쟁의 끝이 보이지 않는 냉혹한 현실에서 우리 세우첸코 한국어문학과 학생들이 어떤 생각으로 학업을 이어나가고 있고, 그들의 경제적 생존방식에는 어떤 공식이 자리잡아가고 있는지를 살펴보고자 한다.

본고에서 가장 큰 부분을 차지하는 것은 바로 이 전쟁의 암흑기를 16세 17세의 사회경험이 전무한 한국어문학과 세우첸코 학생들이 어떻게 지난 4년을 극복해 나가고 있는가 라는 시각에서 바라본 본인의 생각을 솔직하고 객관적인 시각으로 바라본 그간 4년의 상황을 피력하고자 한다.

이에 앞서 몇 가지 굵직한 주제로 그들의 학습관 경제관 생존관 그리고 미래를 보는 미래의 꿈인 직업관까지 아우르는 본인의 그간의 눈과 사고를 통해 점철된 양금의 내용을 글로써 끄집어내려고 한다.

이에 앞서 그들의 부모님 세대 그리고 훨씬 더 오랜 그들의 부모님의 부모님 세대부터의 생활방식을 외국인인 본인이 이곳 우크라이나 키이우 세우첸코 대학에서 현재 2026년 4월 기준 18년 4개월이라는 근무연한을 통하여 얻은 바로 학습관 경제관 생존관 미래관을 차례로 살펴보고자 한다.

본론:

우선 키이우 세우첸코대학 한국어문학과 학생들의 한국어 배움의 선택에 있어서 학습자의 학습관 형성을 살펴보겠다.

한국어 선택에 있어 학습관의 배경에는 무엇과도 견줄 수 없는 그들의 특권 의식이 자리하고 있다. 바로 자부심이다. 우크라이나에서 최고의 자리를 차지해 오고 있는 세계적인 민족시인 타라스 세우첸코 바로 그 이름의 전통 있는 국립대학에 입학했다는 자부심과 부모님의 기대에 부응했다는 효심과 만족감과 거기에 더해 그들만의 특권층인 UNITY를 엿볼 수 있다. 사실 키이우의 거리거리의 명칭 공공장소나 기관의 명칭에 가장 흔하게 등장하는 것이 바로 타라스 세우첸코다. 우리대학 바로 앞 공원 명칭도 세우첸코 공원이다. 그 한 가운데 타라스 세우첸코의 동상이 있다. 그 공원 동상으로 그의 업적과 기림이 우크라이나 나라 국민들 내면 깊숙이 자리한 존경과 사랑의 무게를 유추해 볼 수 있다. 그러하니 이 세우첸코대학 한국어문학과와의 위상이 과연 그들에게 어떠한 영향력으로 자리하겠는가! 생각만으로도 본인은 이해하기 족하다. 이에 더해 2026년 4월 한국 광화문 네거리에서 펼쳐진 BTS 아리랑 콘서트를 필두로 그들의 한국어문학과에 입학한 사실에 대한 그들의 선택에 대한 자부심 또한 큰 의미로 자리한다. "우리는 모든 것을 빼앗겨도 견딜 수 있지만, 자부심만은 빼앗기면 견딜 수 없다." 라는 윌리엄 해즐릿의 명언처럼 전쟁의 긴 암흑이 그들을 표면상으로 어둠을 드리울 수는 있어도 그들 내면의 자부심은 흔들림이 없다.

1학년을 줄곧 담당해 지도해 온 본인의 시각으로 볼 때 2025년~2026년도 신입생은 총 3그룹 40명 안팎이다. 정확한 수를 헤아리기 어려운 점은 바로 전쟁으로 인한 가계 경제의 튼실함이 긴 병에 장사 없다는 옛 한국의

관용어구처럼 4년 넘는 전쟁의 긴 과정에서 학업을 포기할 수밖에 없는 학생이 출현되는 사회적 현실적 추세의 한 면을 보여주는 원인에서다.

예를 들어 2025년~2026년 신입생 세 반 중 'ㄱ'이라는 반을 예로 들겠다. 이 반은 12 명의 신입생이 정원이다. 2 명의 장기 결석생 이외에 10 명이 고정적으로 학업을 이어가고 있으며 그 중 60 프로인 6 명이 우수학생이다. 여기 성적체제로 본다면 'Видмінник' A 학점자가 60 프로를 차지하고 있는 셈이다. 놀라운 사실은 현재 1 학기와 2 분의 1 학기를 지나오는 2026년 4월 24일 현시점에서 그들의 한국어 실력과 지적 수준은 상당히 높다는 판단이다. 말하기 평가, 듣기 평가, 모두 우수하다. 단 쓰기평가에서 약간 미진한 부분은 있으나 본인의 지난 18년 간의 신입생들의 실력과 비교해 볼 때 해가 바뀔수록 신입생의 한국어 실력의 정도가 높아지고 있다는 것이다. 그 이유를 추정해 보면 다음과 같은 점들이 뒷받침해주고 있다. 첫째 대입시험과목에 외국어시험이 있다. 과거에는 입시 외국어 시험의 인기도가 영어나 불어에 치우쳐 있었다. 이러한 추세를 바꿔 놓은 계기가 한류 즉 K-POP과 K-드라마 등 한류의 영향인 것이다. 이런 배경을 업고 신입생들은 초등학교 때부터 대학입시를 예상해 한국어 사교육을 받아왔거나 인터넷을 통한 한국어 배움을 실현한 것이다. 2017년 세계 40 번째로 우크라이나에 한국교육원이 설립돼 개원하는 역사적 사건과 맞물려 한국어 배움의 저변화로의 추세를 타고 한국어는 물론 문화, 역사, 정치, 경제 등과의 친숙한 관계를 정서적으로 받아들이는 학생들의 입학 결심이 오늘 그들의 한국어실력이 한 그룹 60 프로라는 우수한 학업성적을 소유하도록 하게 만든 배경이라고 여긴다.

둘째, 그 한국어 저변화에 또 다른 축은 한국정부와 우크라이나 한국교육원의 적극적인 지원 하에 무료로 수강할 수 있도록 한국교육원을 운영해 온 까닭으로 한류를 일찌감치 접한 어린 세대들이 한국교육원의 무료수강을 기회로 자신들의 여가문화로서 한국어를 선택하는 데에 부담을 덜어주었다는 생각이다. 여기에는 세 명의 원장님의 노고가 뿌리를 내리고 있다. 초대 원장인 유상범 원장 그리고 2대 원장인 김경탁 원장, 그리고 3대 한국교육원 원장인 정창운 원장이 있다. 그리고 초대 교육원 강사이며 개원 이래 현재에 이르기까지 한국교육원을 지켜온 여미경 강사가 있다. 이로써 유튜브 등 인터넷을 통한 한류의 큰 흐름의 쓸림을 보다 심층적으로 깊이 즐기고 기억하려는 한국어학습자들의 합리적 사고가 우크라이나 한국교육원의 등록을 두드리는 계기를 적극적으로 유도했다는 판단이다.

이 60 프로 중 48 프로인 4 명이 세우첸코 한국어문학과 입학 전 한국어는 물론 한류에 깊이 매료돼 있던 학생들이라는 점에서 눈에 띈다. 더욱이 놀랄만한 점은 12 프로인 2 명의 학생들의 한국어 습득의 속도이다. 오히려 이 두 명의 학생, 즉 입학 전 한국어의 한글도 모르고 입학한 학생들이 체계적인 대학교육을 통한 한국어 교육에서 보인 한국어 습득의 빠른 속도는 긍정적인 영향을 미친다는 결과를 발견하게 된다.

이로써 신입생들이 한국어를 공부하겠다는 학습관의 형성과 그 배경을 살펴봤다.

두 번째로 세우첸코 한국어문학과 신입생의 경제관에 대해 살펴보고자 한다.

전쟁이 장기화돼 가고 있는 피할 수 없는 고통의 어두운 상황 하에 처한 가정들이 미래의 꿈인 자식들에 거는 기대나 투자는 세계 어느 나라 어느 집과 다를 바가 없다. 오히려 그 몇 배의 기대가 그들에게 집중돼 있다고 본다. 필자의 부모님도 한국전쟁을 겪으신 분이고 그분의 자식인 본인도 그분들이 자식에게 걸었던 교육열이나 심적으로 지지하셨던 마음은 물질적 그 이상의 무게로 그 의미가 중하다. 이곳 현재 우크라이나 전쟁 중 입학생을 둔 부모 마음은 모름지기 본인의 부모님 세대 그 이상의 교육열과 지원으로 어려운 가계의 형편 속에서 전쟁 발발 전보다 적은 수입으로 많은 부분을 자녀들의 뒷바라지에 쏟고 있다. 이런 배경을 가지고 있는 세우첸코대학 신입생의 전쟁 속 경제관은 매우 난관 속에 처해 있다. 첫째 지방에서 전쟁으로 인한 난민이나 다름없이 고향과 집을 등지고 부모님과 떨어져 키이우 기숙하나 아파트에 거주하며 학업을 이어 나가는 학생들의 경우, 그들의 경제관은 더없이 초조하고 불안한 학습 환경에 내몰리고 만다. 그로써 그들이 선택하는 것은 바로 아르바이트이다.

과거의 신입생과 비교해 보면 과거 한국어문학과 학생들은 적어도 3,4 학년은 돼야 가르치는 아르바이트를 대학 수업과 병행해 해내곤 했다. 전쟁이 계속 되는 현재 본인의 세우첸코대에는 새로운 현상이 나타났다. 그것은 바로 고학년이 아닌 신입생들이 아르바이트를 병행하며 대학 강의를 듣는 현상이다. 이 현상은 즉 우크라이나 가정의 가계 형편이 좋지 않음을 시사한다. 그리고 이 현상은 학생들의 대학 출석률을 떨어뜨리는 주요한 원인으로 자리해 가고 있다. 여기에 한 반의 신입생 아르바이트 비율을 짚어보고자 한다.

이 반의 경우 12명 중 아르바이트로 인해 강의에 출석 못한 최악의 경우 지난 3월 말쯤 3명의 학생이 출석을 한 기록적인 날도 있었다. 이날을 경험한 본인은 본인의 18년 4개월 몸담은 이 세우첸코 한국어문학과에서 본인의 17년 역사상 처음 경험해 본 날로 기억된다. 이날 이후 이 반의 아르바이트를 병행하며 공부하는 학생수가 적지 않음을 목도했다. 이 반을 'ㄴ'반으로 칭하려 한다. 이 'ㄴ'반의 경우 12명 학생 정원 중 전쟁으로 인한 결석자가 2명 정도이고 나머지 10명 중 4명이 아르바이트를 병행하며 학업을 지속하고 있는 게 현실이다. 그래도 희망의 초록불이 켜진 거라고 판단되는 예는 한 신입생의 경우다. 1학년 신입생임에도 학업 성적도 우수하게 유지하며 한국어를 지도하는 아르바이트를 병행하는 경우다. 게다가 한류, K-Pop BTS 팬으로 자신의 여가 문화에 과감한 투자도 할 줄 아는 학생의 경우다. 브뤼셀에서 여름방학에 열릴 BTS 콘서트 표를 330달러 투자와 응원봉도 해외 지인으로부터 공급을 받기로 한 이 여학생인 신입생의 경우다. 보통의 신입생의 경우 아르바이트는 최소의 임금을 수령하며 육체적인 힘을 소비해야

하는 아르바이트 직업군에 내몰린다. 예를 들면 맥도날드, 레스토랑, 가게 점원 등이다. 자연히 그들의 강의를 받는 시간에는 육체적 피로를 드러낼 수밖에 없는 이유로 신입생도 강의를 하는 교수자도 피로감이 배가되는 단점이 크게 영향을 미친다. 반면에 피로가 쌓여 강의에 임하는 신입생을 보자면 전쟁으로 인한 그들의 이른 경제 현장에 내몰려, 특히나 돈에 대한 어두운 경제관이 너무 이른 시기에 그들을 찾아 사회의 어두운 이면을 접하게 함으로써 부정적인 경제 인식으로 인해 목적지가 가깝지 않은 현실에서 일찍 포기라는 부정적인 길로의 선택에 이르게 되는 문제점을 그냥 간과하기엔 우리 어른들이 고민해야 할 문제로 여겨진다. 즉 대학 관계자나 부모님 그리고 정부나 해외 다른 부유한 나라의 도움이 절실하다는 생각에 이른다.

이로써 본인의 세우첸코대 한국어문학과 2025 년 ~ 2026 년 신입생들의 일찌기 접한 경제관의 원인, 배경과 과정을 살펴보았다.

세 번 째로 생존관이라는 주제로 21 세기 전쟁으로 인한 수난기에 처해져 일상적으로 울려대는 공습 경보와 하룻밤에 무방비 상태에서 유명을 달리하는 살인적 폭격 속에서 학업과 아르바이트 그리고 가장의 역할까지 쫓아져야 하는 전도유망한 젊은 신입생들의 대학생활에 있어서의 생존방식과 의식에 대해 살펴보고자 한다.

한 신입생의 예로써 본론 중 세 번 째인 신입생의 대학생활과 아르바이트를 병행하며 겪고 이어 나가는 생존의 모습을 살펴보려고 한다.

이 학생의 경우 본인의 첫 세 학기 인상은 이러했다.

매우 충기가 있고 목소리가 맑고 커 한국어 발음이 참 좋았다. 이 학생은 모든 면이 좋은 편이고 긍정적인 사고, 모가 나지 않은 성격이 특히 마음이 가는 학생이다.

이와는 달리 어느 순간부터 이 학생이 잦은 결석과 늘 피로한 기색이 안쓰럽기도 하고 강의에 방해요소로 작용해 신경이 쓰였다. 후에 아르바이트가 원인이었음을 알게 되었다. 문제는 강의를 듣는 몰입도에서 타 학생들에 비해 집중력 면에서 떨어짐을 보였다. 인성도 원만해 반친구와 관계도 좋고 선후배 관계도 넓은 폭을 유지하는 모습을 보였다.

결론적으로 말하자면 학업과 아르바이트를 병행하면서도 최선을 다 해 강의에 임하려고 하는 자세와 한국어문학과 모든 학생들과의 원만한 교류가 그의 존재감을 더욱 확실하게 발산한 다는 점이다. 신입생임에도 불구하고 말이다. 이와 달리 그의 한국어 문법이나 문장 구사력은 아르바이트를 하지 않는 그룹에 비해 부진함을 보였다.

여기서 눈 여겨 볼 점은 전쟁으로 불안한 심리상태에서도 큰 난관, 즉 적의 잦은 폭격, 예측하기 어려운 빈번한 공습과 공습경보에도 우리 한국어과 모든 학생들이 현재를 굳건히 살아가는 데는 그들만의 의식이 형성돼 있음을 느낀다. 바로 굴하지 않고 끝까지 이겨내는 정신인 것이다.

슬로건이 말해주듯이 말이다.

"Слава Україні та героям Слава!"

"우크라이나에 영광, 영웅들에게 영광 있으라!"

이들은 오로지 조국과 조국을 지키고 있는 전선과 후방을 지키는 모든 이들에게 영광을 외치며 오늘을 힘겹지만 깨끗하게 살아내며 자신들의 존재 이유를 인내와 삶을 대하는 진지한 태도와 정신으로써 존재관을 내보이고 있다.

네 번째 본론의 마지막으로 한국어문학과 신입생들의 미래관을 살펴보겠다.

푹푹한 신입생, 꿈도 포부도 설레임도 그리고 미래로 향하려는 자신의 미래관이 뚜렷한 학생들이다. 이제 1학년 2학기를 한달 반 정도 남기고 있는 어엿한 대 키이우타라스세우첸코 한국어문학과 1학년 신입생들이다. 과거에 본대학 어문학부에서 인기 학과가 중국어과나 일본어과였으나 현 시점에서는 한국어문학과와 인기 기세가 꺾이지 않고 매년 그 세가 폭을 넓혀가고 있는 추세다. 이런 현상 속에서 우리 한국어문학과에 입학한 학생들이 우리 과를 선택한 이유는 단 하나다. 바로 한국으로의 그들의 첫 세계를 확장 시키려는 의도가 내재돼 있음을 알 수 있다.

강의 중 "우리 대학교 한국어문학과에 왜 입학했죠?"라고 물으면 모두 같은 답으로 화답한다. "저는 한국에 가고 싶습니다", "한국에 가서 콘서트장에 꼭 갈 거예요.", "저는 한국 전주에 가서 전주 비빔밥을 먹을 거예요.", "남산과 한강에 가서 배달음식치킨을 주문해 먹을 거예요." 등 다양하지만 그들의 일관된 표현 속에서 한국에 대한 그리움, 호기심, 기대감 그리고 치안이 안전하다는 신뢰감까지 엿볼 수 있다.

이러하듯이 그들의 미래에 대한 목적의 길은 단 하나로 표현하자면 "한국에 가고 싶다" 즉 'KOREA DREAMS'라고 본다. 본인의 젊은 시절 듣던 'American Dreams'를 연상케 한다.

이들이 품은 미래관 속 한국의 위상과 한국의 기업이나 기관들이 그들을 어떻게 포용할 것인지에 대한 한국에서의 그들이 속할 사회 곳곳의 역할이 그들의 기대를 얼마나 충족시킬 것인지는 숙제로 남는 부분이지만 본인이 바라보는 시각은 긍정적이다.

결론:

위에서 4가지 우크라이나 키이우 타라스세우첸코국립대학 한국어문학과 신입생들이 가지고 있는 의식 세계를 네 가지로 나눠 살펴보았다.

결론적으로 현재 우크라이나가 전시상황이지만 모든 사회 정치 경제 즉 나라 체제가 전쟁 전과 똑같이 안정된 기반 위에서 있으며 학생들이 그 기반 위에서 자신들의 미래 꿈을 위한 설계를 해 나가는 과정에 있음을 알 수 있다. 이제 저들이 사회 첫발, 즉 직업을 찾아 나서기 전 그들의 미래에 방향과 맞는 합일점을 찾는 과정에서 한국이란 전 세계에서 한류라는 회오리로 한국의 위상을 새로운 문화강국으로 우뚝 서고 있는 현재에 그들이 한국으로 그들의 미래의 목표를 설정하고 도약하려는 이 포부와 의지에 힘찬 격려의 박수를 보내는 바이다.

이재명 대한민국의 대통령이 한 말이 떠오른다. 바로 '포상'이다. 나라도 마찬가지겠으나 어느 기관이 잘 운영되고 업무가 제대로 돌아가려면 장이라는 자리에만 연연하지 말고 직급의 우위를 가리지 않고 실력으로 인정하고 인정받는 그런 기관이 돼야 한다라는 취지로 본인은 이해했다. 이와 같은 맥락으로 우리 대학 학부생들에게 여러 기관에서의 장학금제도가 일부 학생에게만 혜택을 입는 것보다 차등을 두어 과반의 수가 차등적 장학금을 수령하는 기회가 주어진다면 건강과 학업의 무게를 개의치 않고 어린 나이에 아르바이트로 몸과 시간을 축내는 소모성 아르바이트로의 유혹에서 벗어나는 또 하나의 길이 생기지 않을까 하는 생각을 가져본다.

전 세계가 전쟁의 형태로 자국의 실리 위주 정책을 펴며 화합으로 쌓아온 세계평화의 틀을 흔들고 있다. 이런 급변하는 정세 속에서 대한민국을 사랑하며 관심을 두고 자신의 미래를 대한민국과 함께 하고자 하는 우리 한국어문학과 학생들과 우리 우크라이나 키이우 셰우첸코국립대학 모든 학생들이 미래로 전진하고 나가는 곳에 대한민국이 그들의 곁에 있음을 상기하면서 본 글을 마칩니다.

참고문헌

Yu, M.-K. (2025, May 8). Status and prospects of studying Korean language and literature in the conditions of war in Ukraine (on the example of the Korean language and literature section of Taras Shevchenko National University of Kyiv). In D. Andrianov (Ed.), *Scientific Readings in Memory of Fallen Orientalists* (pp. 120–131). Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Yu, M.-K. (2024, May 10). Three groups of different types of universities and institutes. In D. Andrianov (Ed.), *Scientific Readings in Memory of Fallen Orientalists* (pp. 48–53). Taras Shevchenko National University of Kyiv.

СХІДНОМОВНІ ЛІНГВІСТИЧНІ СТУДІЇ

Володимир БРЯНЦЕВ, магістр

ORCID ID: 0009-0002-9952-0323

e-mail: koto.bus35@gmail.com

кафедри мов і літератур

Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Навчально-науковий інститут філології,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

РОЛЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ПОСЕРЕДНИКА У ВІДТВОРЕННІ ЗМІСТУ ЯПОНСЬКИХ ТЕКСТІВ УКРАЇНСЬКОЮ

Досліджується проблематика непрямого (опосередкованого) перекладу японських текстів українською мовою з використанням англійської мови як мови-посередника (pivot language). Розглядаються основні причини виникнення втрат на семантичному, прагматичному та соціокультурному рівнях. Особлива увага приділяється таким явищам, як нівелювання гендерно-маркованих і статусних займенників, втрати сенсу під час перекладу японських гонорифіків та адаптація культурних аспектів. Проаналізовано конкретні приклади перекладацьких трансформацій, що відбуваються у перекладацькому ланцюжку у процесі перекладу з японської англійською, і потім українською. Зроблено висновки щодо необхідності прямого перекладу для збереження лінгвокультурної автентичності японських творів.

Ключові слова: *непрямий переклад, мова-посередник, японська мова, англійська мова, українська мова, перекладацькі втрати, гонорифіки, адаптація.*

Volodymyr BRIANTSEV

LOSS OF MEANING IN JAPANESE-TO-UKRAINIAN TRANSLATION VIA ENGLISH AS A PIVOT LANGUAGE

The article examines the issues of indirect (mediated) translation of Japanese texts into Ukrainian using English as a pivot language. The main causes of losses at the semantic, pragmatic and sociocultural levels are considered. Special attention is paid to such phenomena as the leveling of gender-marked and status pronouns, the loss of meaning in the translation of Japanese honorifics and the adaptation of cultural aspects. Specific examples of translation transformations that occur in the translation chain when translating from Japanese into English and then into Ukrainian are analyzed. Conclusions are drawn regarding the need for direct translation to preserve the linguistic and cultural authenticity of Japanese texts.

Keywords: *relay translation, pivot language, Japanese language, English language, Ukrainian language, translation loss, honorifics, adaptation, pragmatics of translation.*

Сучасний етап розвитку міжкультурної комунікації характеризується небаченим раніше рівнем глобалізації та інтенсивним обміном культурними продуктами. Японія, як одна з провідних країн світу у сфері виробництва

візуальної культури (аніме, манга, відеоігри, ранобе), а також традиційної художньої літератури, має колосальний вплив на українського споживача. Протягом останніх років популярність японського контенту в Україні невпинно зростає, одночасно з курсом на відмову від російських перекладів, що створює величезний попит на його переклад українською.

Коли ми говоримо про англійську як мову-посередника, ми маємо на увазі процес, у якому японський оригінал спочатку перекладається англійською, а вже потім – з англійської українською. Англійська виконує роль "мосту", що дозволяє розширити пул перекладачів і прискорити локалізацію, особливо для мов з невеликою кількістю прямих ресурсів (Babych, 2007). У контексті японсько-українського перекладу цей підхід особливо поширений у локалізації відеоігор та аудіовізуальних продуктів, де терміни, культурні реалії і стилістичні нюанси відіграють ключову роль. Загалом, у сучасному перекладознавстві дедалі частіше наголошують на тому, що непрямий переклад (*indirect translation*) є не просто вимушеним компромісом, а складним соціокультурним феноменом, який потребує глибокого теоретичного осмислення (Pięta, 2017).

Такий підхід має суттєві недоліки. Англійська та японська мови належать до абсолютно різних мовних сімей і мають кардинально відмінні граматичні, лексичні та прагматичні системи. Пропускаючи японський текст через фільтр англійської мови, відбувається неминуча втрата культурного колориту, прагматичних нюансів і семантичної глибини оригінального твору. Мета цієї статті – комплексний аналіз ролі англійської мови як посередника та виявлення основних типів втрати змісту під час перекладу японських текстів українською.

Англійська мова сьогодні функціонує як лінгва франка, що робить її найпоширенішою мовою-посередником у світі. У контексті перекладу з японської, англійський переклад часто створюється з орієнтацією на західного (зокрема американського) реципієнта. Це означає застосування стратегії доместикації (Venuti, 1995), коли чужоземні культурні елементи адаптуються або замінюються на зрозумілі для цільової аудиторії еквіваленти. Із подальшим перекладом українською ці зміни стають основою, через що оригінальний задум автора може суттєво постраждати. Дослідження показують, що використання мови-посередника (зокрема англійської) в ігровій локалізації може впливати на когезію тексту та сприйняття гравцями (Zhang, 2023).

Коли український перекладач бере за основу цей уже доместикований текст, він здійснює переклад англійських реалій і конструкцій, а не японських. Виникає так званий ефект "зіпсованого телефону", коли оригінальний задум автора спотворюється двічі: спочатку у процесі адаптації під англійськомовну картину світу, а потім – під українськомовну. Варто зазначити, що українська та японська мови, незважаючи на належність до різних мовних сімей, іноді мають більше спільних рис у передачі емоційності чи статусних відношень (через розгалужену систему займенників чи категорію пошани), ніж японська й англійська. До прикладу, однією з найскладніших для перекладу рис японської мови є її багата система особових займенників, зокрема першої особи "Я". На

відміну від англійської мови, де існує єдиний універсальний займенник "I", або української з її "я", японська мова має десятки варіантів, вибір яких залежить від статі, віку, соціального статусу мовця та його стосунків зі співрозмовником.

▪ Наприклад: 私(watashi) (нейтрально-ввічливе, часто жіноче у неформальному спілкуванні), 僕(boku) (хлопчаче, юнацьке, підкреслює м'якість або підлеглість), 俺(ore) (грубе, чоловіче, підкреслює маскулінність і впевненість), あたし (atashi) (виключно жіноче, кокетливе), わし (washi) (використовується літніми чоловіками) тощо. В аніме та манзі зміна займенника, яким називає себе персонаж, може бути ключовим моментом розвитку його характеру.

▪ Під час перекладу англійською всі ці займенники безжально зводяться до "I". Відповідно, український перекладач, який працює з англійським текстом, бачить лише "I" і перекладає його як "я", повністю втрачаючи ту соціолінгвістичну характеристику, яку автор закладав у персонажа. Якби переклад здійснювався прямо з японської, кваліфікований український перекладач міг би компенсувати ці нюанси лексично (напр., додавши експресивну лексику для персонажа, що використовує 俺(ore), або зменшувально-пестливі форми для あたし (atashi)).

Японське суспільство є глибоко ієрархічним, що відображено в мові через систему кейго (ввічлива мова) та іменних суфіксів (гонорифіків). Суфікси на кшталт -сан, -кун, -чан, -сама, -сенсей, -семпай, визначають дистанцію між співрозмовниками.

Англомовні локалізатори дуже часто упускають ці суфікси взагалі, або намагаються замінити їх на містер/міс (що звучить занадто офіційно для японського -сан між однокласниками). Ще гірше з родинними термінами: звертання молодшої сестри до старшого брата "оніі-чан" у японській мові має відтінок близькості. В англійському перекладі це часто замінюється просто на ім'я персонажа, оскільки в західній культурі не прийнято звертатися до брата словом "brother" у повсякденному житті. Український перекладач, бачачи ім'я замість титулу, перекладає його як ім'я. Отже, український читач не відчуває тієї ієрархії та емоційної прив'язаності, що була в оригіналі, хоча в українській культурі цілком органічно звучить звертання "брату" або "сестричко".

Опосередкований переклад у відеоіграх є вимушеною індустріальною нормою. Це процес перекладу ігрового тексту на цільову мову не безпосередньо з мови оригіналу, а з тексту, який вже є перекладом проміжною мовою (Dollerup, 2000). Дослідники зазначають, що в ігровій індустрії англійська мова практично завжди виступає мовою-посередником через дефіцит кваліфікованих японсько-українських перекладачів, здатних працювати з технічним інструментарієм розробників (POEditor, 2024).

Проте англійський переклад ігор створюється із жорсткою орієнтацією на західного реципієнта. Застосовується агресивна стратегія доместикації: чужоземні культурні елементи адаптуються, згладжуються або повністю замінюються на

зрозумілі для цільової аудиторії еквіваленти (Venuti, 1995). Японські страви стають "бургерами" (класичний приклад серії Ace Attorney), японські свята замінюються на західні, а специфічні східні концепти спрощуються.

До того ж, відеоігрова локалізація обмежена технічно. Японська мова є надзвичайно місткою: один ієрогліф може передавати ціле поняття. Англійська мова вимагає значно більше символів для вираження тієї ж думки. Коли розробники закладають жорсткі ліміти символів для інтерфейсу під японську мову, англійські перекладачі змушені катастрофічно скорочувати текст, жертвуючи лором, емоціями й деталями. Коли український перекладач бере цей скорочений англійський текст, він здійснює переклад "урізаної" версії. Виникає серія кумулятивних втрат: кожна наступна ланка в ланцюзі перекладу не лише зберігає помилки попередньої, але й додає власні через інтерференцію мов (Davier, & Pym, 2024).

Список використаних джерел

- Babych, B. (2007). *Translating from under-resourced languages: Comparing direct transfer against pivot translation*. University of Leeds
- Zhang, X. (2023). *The Mukokuseki Strategy and the Application of Pivot Translation in the Localization of Japanese Games*. Games and Culture.
- POEditor (2024). *The role of pivot languages in localization*.
- Dollerup, C. (2000). *Relay and Support Translations. Translation in Context*. John.
- Venuti, L. (1995). *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. Routledge.
- Davier, L., & Pym, A. (2024). *Indirect translation explained*. Routledge.
- Pięta, H. (2017). *What can indirect translation do for translation studies? Toward a comprehensive conceptualization of indirect translation*.

Вікторія ФІЛОНОВА, асист.
ORCID ID: 0000-0003-4055-1408
e-mail: nikka77@ukr.net
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Томоко МАЕДЖІМА, асист.
ORCID ID: 0009-0003-7091-7703
e-mail: tomoko7535@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ЯПОНСЬКОЇ КОМУНІКАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ВИРАЗІВ ВІДМОВИ 断り表現

Досліджується аналіз особливостей японських виразів відмови 断り表現 kotowari hyōgen і виявлення їхнього зв'язку з культурними і прагматичними особливостями японської комунікації.

Ключові слова: вирази відмови 断り表現 kotowari hyōgen, японська мова, непрямість, пом'якшувальні слова та вирази (クッション言葉), міжкультурна комунікація, лінгвокультурологія.

**Viktoriia FILONOVA
Tomoko MAEJIMA**

"CHARACTERISTICS OF JAPANESE COMMUNICATION: THE CASE OF REFUSAL EXPRESSIONS (断り表現 KOTOWARI HYŌGEN)"

This article examines the linguistic means of expressing refusal (断り表現 kotowari hyōgen) in the Japanese language and identifies the cultural and communicative characteristics reflected in these expressions.

Keywords: refusal expressions (断り表現 kotowari hyōgen), Japanese language, indirectness, cushioning expressions (クッション言葉 kusshon kotoba), intercultural communication, linguoculturology.

У сучасному мовознавстві значна увага приділяється дослідженню національно культурної специфіки комунікації, зокрема особливостям мовленнєвої поведінки в різних лінгвокультурах. Японська комунікативна традиція вирізняється високим рівнем регламентованості, орієнтацією на збереження соціальної гармонії й уникненням відкритого конфлікту. У цьому контексті особливий інтерес становлять вирази відмови (断り表現 kotowari hyōgen), які є важливим елементом прагматичної організації мовлення.

У процесі міжособистісної комунікації відмова є одним із найделікатніших мовленнєвих актів, оскільки вона безпосередньо може впливати на стосунки

між співрозмовниками. У японській мовній культурі вирази відмови мають особливе значення, оскільки вони тісно пов'язані із прагненням зберегти соціальну гармонію й уникнути конфлікту. Однією із характерних рис японської мови є специфічний спосіб вираження відмови, який відрізняється високим рівнем непрямості та орієнтацією на збереження гармонійних відносин між співрозмовниками. У зв'язку з цим аналіз висловлювань відмови дозволяє глибше зрозуміти особливості японської комунікативної культури.

Оскільки Японія є острівною державою, оточеною морем, вона географічно відокремлена від материка, що сприяло формуванню однорідної нації та культури. Часті природні катастрофи, такі як тайфуни, землетруси та цунамі, а також обмежені природні ресурси призвели до необхідності діяти як єдине ціле. Це, у свою чергу, сприяло формуванню національної єдності японців. Ця єдність тісно пов'язана з такими явищами, як сувора ієрархічна система, жорсткі правила, безумовна покора й уникнення конфліктів. У мовленні це проявляється у схильності використовувати об'єктивні та "прийнятні для співрозмовника" способи вираження.

Мова і спосіб мислення перебувають у тісному взаємозв'язку. Для збереження національної гармонії японці прагнуть не порушувати цю єдність, тому часто стримують себе і не висловлюють свої справжні наміри прямо, обираючи натомість непрямі та евфемистичні форми вираження (Букрієнко, & Комісаров, 2014). Тому, коли японці змушені відмовляти у проханні, пряме вираження відмови в японській комунікації трапляється значно рідше. Щоб не порушити стосунки зі співрозмовником, вони намагаються максимально непрямом передати свою відмову (Ide, 1989).

Отже, вирази відмови в японській мові є складним комунікативним явищем, що поєднує мовні та культурні аспекти. Їхніми основними характеристиками є непрямість, використання пом'якшувальних стратегій та орієнтація на збереження гармонійних відносин (Cook, 1996). Порівняння з українською мовою показує, що японська комунікація є більш імпліцитною та контекстуально зумовленою, тоді як українська – більш прямою та експліцитною. Розуміння цих відмінностей є важливим для ефективної міжкультурної взаємодії.

Функціонування відмовних виразів у японській мові зумовлене культурними особливостями, зокрема: прагненням до гармонії (和) *wa*; уникненням відкритого конфлікту; розмежуванням між 本音 *honne* (справжні наміри) та 建前 *tatemae* (соціально прийнятна поведінка). Концепція 和 *wa* (досл.: "мир", "спокій", "злагода", "порозуміння", "гармонія" тощо) є одним із найважливіших понять для розуміння національного духу японців. Складена принцем Шьотоку у 604 р. перша в Японії конституція ("Конституція сімнадцяти статей") включала статтю про цінність концепції 和 *wa*, яка стала її основою. Цей документ базувався на конфуціанських і буддійських засадах і став своєрідним інтелектуальним фундаментом для всіх наступних національних законів Японії. Японці мали мирно співіснувати в невеликих

тісних громадах. Концепція 和 *wa* стала найважливішим і фактично ідеальним соціальним стандартом для гармонійного життя й уникнення конфліктів, навіть якщо почуття самоствердження й реальні наміри індивіда пригнічувались (Егава, Кобелянська, & Федотова, 2019).

Також характерною саме для японців системою цінностей є 本音と建前 *honne to tatemae* (справжні почуття та офіційна позиція). На людські відносини японців потужний вплив справили географічне розташування й історичні події в Японії, де людям довелося співіснувати разом у невеликих громадах мирно та гармонійно. Вважається, що висловлювання справжніх почуттів 本音 *honne* може зашкодити або образити інших. Отже, для збереження миру у громаді надавалася перевага офіційній позиції 建前 *tatemae*. Це породило звичку уникати відвертих висловлювань власної позиції для збереження гармонії у спільноті, що для японців є важливішим, ніж самовираження. У діловому середовищі нерідко трапляються ситуації, коли люди приховують свої справжні почуття чи наміри 本音 *honne*, демонструючи зовнішню, соціально прийнятну позицію 建前 *tatemae*. Така поведінка вважається важливою навичкою, необхідною для підтримання гармонійних і безконфліктних міжособистісних відносин (Егава, Кобелянська, & Федотова, 2019).

Японська культура належить до висококонтекстних культур (high-context culture), у яких значна частина інформації передається не прямо, а через контекст, натяки та ситуацію спілкування. Саме тому непрямі форми відмови є природною складовою японської комунікації. У діловому середовищі така непрямість може ускладнювати інтерпретацію висловлювань для представників інших культур. Японські мовці, прагнучи уникнути конфронтації та зберегти гармонійні відносини, нерідко вдаються до евфемістичних і пом'якшених форм, які формально не містять заперечення, але фактично виконують функцію відмови. Подібна стратегія пов'язана із прагненням зберегти так зване "соціальне обличчя" співрозмовника та уникнути прямого заперечення, що могло б порушити гармонію взаємин. Як зазначають американські дослідники соціолінгвістики П. Браун і С. Левінсон, непрямі мовленнєві акти є ефективним засобом реалізації стратегій ввічливості, спрямованих на мінімізацію комунікативного тиску. (Brown, & Levinson, 1987). Згідно з теорією ввічливості (Politeness theory) Браун і Левінсона, мовці використовують різні стратегії "збереження обличчя" (face-saving), щоб уникнути загрози соціальному іміджу співрозмовника (Brown, & Levinson, 1987). У японській мові ця стратегія проявляється особливо сильно через високий рівень непрямості висловлювань. Водночас така імпліцитність може спричиняти труднощі в міжкультурній комунікації. Представники культур із більш прямим стилем спілкування, зокрема української, можуть сприймати подібні висловлювання буквально, не розпізнаючи їх як відмову. Це, у свою чергу, призводить до непорозумінь, затримок у прийнятті рішень або хибних очікувань у діловій взаємодії. До прикладу, відповідь: 「せっかくですが、今回は見送らせていただきます」 є ввічливою формою відмови,

однак для неносія мови вона може здаватися невизначеною або відкритою до подальших переговорів. До типових прикладів належать такі висловлювання:

- 現在は難しい状況です
- 前向きに検討させていただきます
- お受けいたしかねます

У буквальному перекладі ці фрази не є прямою відмовою, однак у відповідному комунікативному контексті вони часто означають негативну відповідь. Зокрема, висловлювання 前向きに検討します (ми розглянемо це позитивно) у діловій практиці нерідко інтерпретується як відмова без подальших намірів реалізації пропозиції. Також під час повідомлення про відмову японці часто використовують *クッション言葉* *kusshon kotoba* (cushion words) – пом'якшувальні слова або ввічливі вступні фрази, які дозволяють зменшити негативне враження. Наприклад:

- 大変恐れ入りますが (широ перепрошую, але...)
- ご面倒をおかけしますが (перепрошую за зайвий клопіт...)
- お手数をおかけしますが (перепрошую за завдані клопоти, але...)
- お忙しいところ恐縮ですが (перепрошую, що турбую вас у такий зайнятий час...).

Використання пом'якшувальних слів *クッション言葉* допомагають продемонструвати увагу до співрозмовника та зберегти позитивні ділові відносини в майбутньому.

М'яка відмова:

- 今後の参考とさせていただきます。

Візьмемо до уваги на майбутнє.

- 現時点では見送らせていただきます。

На цей момент утримаємося.

- 課題として認識しておりますが、現状では対応が難しい状況です。

Ми визнаємо проблему, але поки що розв'язати її складно.

- 社内で慎重に検討いたしましたが、今回は実施を見送ることとなりました。

Ми ретельно розглянули всередині компанії та вирішили відмовитися.

- 誠に勝手ながら、本件は辞退させていただきます。

Вибачте за незручність, але ми змушені відмовитися.

- すぐには対応が難しい状況でございます。

Поки що складно швидко це реалізувати.

Отже, японські вирази відмови 断り表現 *kotowari hyōgen* є важливим елементом комунікативної культури Японії та відображають специфіку японського мовленнєвого етикету, орієнтованого на збереження гармонії, уникнення конфлікту та підтримання соціальної рівноваги. Аналіз непрямих стратегій відмови засвідчує тісний зв'язок між мовою, культурою та

прагматикою. Дослідження таких мовних явищ є важливим не лише для японознавства, але й для розвитку міжкультурної комунікації та практики викладання японської мови.

Список використаних джерел

Букрієнко, А. О., & Комісаров, К. Ю. (2014). *Теорія і практика перекладу. Японська мова*. Видавничий дім Дмитра Бураго.

Егава, Х., Кобелянська, О., Федотова, Ю. (2019). *Навчальний словник японських культурологічних термінів*. Видавничий дім Дмитра Бураго.

Beebe, L. M., Takahashi, T., & Uliss-Weltz, R. (1990). Pragmatic transfer in ESL refusals. In R. C. Scarcella, E. Andersen, & S. D. Krashen (Eds.), *Developing communicative competence in a second language* (pp. 55–73). Newbury House.

Brown, P., & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge University Press.

Cook, H. M. (1996). *Japanese politeness as an interactional achievement*. University of Chicago Press.

Ide, S. (1989). Formal forms and discernment: Two neglected aspects of universals of linguistic politeness. *Multilingua*, 8(2–3), 223–248. <https://doi.org/10.1515/mult.1989.8.2-3.223>

「お断り」の丁寧な表現とは？意味とビジネスシーンでの使い方、言い換え表現を例文付きで解説. (2024). *Forbes Japan*. Forbes Japan (дата звернення: 03.05.2026).

Євгенія ГОБОВА, канд. філол. наук, наук. співроб.,
ORCID ID: 0000-0002-1245-2229
e-mail: gobova42@gmail.com

Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України, Київ, Україна

ІНФОРМАЦІЙНА СЕЛЕКЦІЯ ТА КОНТРОЛЬ ДИСКУРСУ: КИТАЙ І ВІЙНА В УКРАЇНІ

Розглядається інформаційна селекція та контроль дискурсу в Китаї у контексті війни в Україні. Аналізуються механізми цензури, алгоритмічного просування та самоцензури, що формують домінуючі наративи, зокрема антизахідну інтерпретацію конфлікту та обмеження альтернативних поглядів. Особливу увагу приділено ролі державних медіа й онлайн-спільнот у відтворенні офіційної позиції. Показано, як китайська інформаційна політика впливає на міжнародний дискурс і створює виклики для інформаційної дипломатії України.

Ключові слова: цензура, Китай, війна в Україні, медіадискурс, пропаганда, соціальні мережі.

Yevheniia HOBOVA

INFORMATION SELECTION AND DISCOURSE CONTROL: CHINA AND THE WAR IN UKRAINE

This report examines information filtering and discourse control in China in the context of the war in Ukraine. It analyses the mechanisms of censorship, algorithmic promotion and self-censorship that shape dominant narratives, in particular the anti-Western interpretation of the conflict and the suppression of alternative viewpoints. Particular attention is paid to the role of state media and online communities in reproducing the official position. It demonstrates how Chinese information policy influences international discourse and poses challenges for Ukraine's information diplomacy.

Keywords: censorship, China, war in Ukraine, media discourse, propaganda, social media.

Механізми інформаційної селекції в Китаї є багаторівневими. Вони включають пряму цензуру, коли видаляються небажані теми або формулювання (напр., щодо постачання товарів подвійного призначення, участі китайських найманців у бойових діях тощо), а також алгоритмічне управління видимістю контенту, де пріоритет отримують державні або лояльні до офіційної лінії інтерпретації. Важливу роль відіграє і самоцензура: як медіа, так і звичайні користувачі адаптують свою поведінку до очікувань системи, уникаючи ризикованих тем. Додатково контроль здійснюється через фільтрацію за "тригерними термінами" у соціальних мережах, що фактично задає межі того, про що і як можна говорити (Ye, & Zhao, 2023). Експериментальні дослідження алгоритмів цієї системи підтверджують, що технології зворотного проектування (reverse-engineering) дозволяють детально реконструювати логіку роботи автоматизованого блокування вмісту на ранніх етапах його публікації (King, Pan, & Roberts, 2014).

Унаслідок цього формується специфічний набір домінуючих наративів щодо війни. Події в Україні часто подаються як наслідок розширення НАТО та провокацій Заходу, тоді як сама Україна нерідко зображується як інструмент американської політики (Zhang, Liu, & Peng, 2024). Росія, у свою чергу, позиціонується як важливий стратегічний партнер Китаю, хоча офіційно зберігається риторика нейтралітету. Така конструкція дозволяє Китаю балансувати між геополітичними інтересами та формальним дотриманням нейтральної позиції, водночас створюючи інформаційний перекис у сприйнятті конфлікту (Rogers, & Zhang, 2024). Державна пропаганда через підконтрольні ресурси, такі як Global Times, активно конструює стратегічні наративи, зміщуючи фокус відповідальності за ескалацію конфлікту на зовнішніх акторів (Tran, Mo, & Tang, 2025), що дозволяє ефективно утримувати високий рівень внутрішньої підтримки російського наративу (Wang, & Hsu, 2026).

Водночас важливу роль у підтримці та поширенні офіційних наративів відіграють націоналістично налаштовані лідери думок, експерти й онлайн-спільноти, зокрема так звані "малі рожеві" (小粉红). Вони активно відтворюють і підсилюють антизахідну риторику, інтегруючи тему війни в ширший дискурс протистояння із Заходом. Феномен "малих рожевих" демонструє специфічну модель самообілізованого цифрового націоналізму, де інтернет-користувачі виступають добровільними союзниками держави у кіберпросторі (Shan, & Chen, 2022). Отже, соціальні мережі в Китаї функціонують не лише як інструмент відслідковування та контролю, але і як механізм мобілізації громадської думки.

Для України така ситуація створює суттєві виклики. Обмежене представлення української позиції в китайському інформаційному просторі ускладнює формування об'єктивного розуміння подій серед китайської аудиторії. Це, у свою чергу, підсилює репутаційні ризики та ускладнює інформаційну дипломатію. Відповіддю на ці виклики може стати розвиток прямих каналів комунікації китайською мовою й активніша присутність у доступних інформаційних нішах.

Загалом спостерігається поєднання жорсткого, але передбачуваного контролю із гнучким управлінням наративами. Інформаційна селекція тут не обмежується блокуванням небажаного контенту, а виступає інструментом активного конструювання реальності. У випадку війни в Україні це чітко показує, як інформаційна політика стає невід'ємною частиною ширшої геополітичної стратегії.

Дослідження базується на аналізі корпусу цензурованих матеріалів про війну в Україні, зібраних і збережених на платформі China Digital Times. Цей ресурс акумулює тексти, що були видалені або заблоковані в китайських соціальних мережах, зокрема Weibo та WeChat, що дозволяє реконструювати "невидиму" частину інформаційного поля.

Методологічно дослідження включає якісний контент-аналіз відібраних повідомлень із фокусом на їхню тематику, риторику та функціональні характеристики. Особлива увага приділяється текстам, які не лише

висловлюють позицію, але й містять заклики до дії (call for action), наприклад, підтримку однієї зі сторін конфлікту, участь у дискусіях або поширення певних наративів. Саме такі елементи часто виступають тригерами для цензури, оскільки потенційно можуть сприяти мобілізації аудиторії та виходу дискурсу за межі контрольованих рамок.

Результати аналізу показують, що значна частина видалених текстів поєднує емоційно насичену риторику із закликами до активних дій. Це здебільшого висловлення проукраїнської позиції у достатньо радикальних формах. Водночас виявлено, що частина таких повідомлень містить неперевірену або відверто недостовірну інформацію, включаючи чутки, перебільшення чи конспірологічні твердження. Феномен "малих рожевих" демонструє специфічну модель самообілізованого цифрового націоналізму, де інтернет-користувачі виступають добровільними союзниками держави у кіберпросторі (Shan, & Chen, 2022). Це ускладнює розмежування між цензурою як інструментом політичного контролю та як механізмом обмеження дезінформації.

Отже, аналіз видалених текстів дозволяє зробити висновок, що китайська система модерації реагує не лише на зміст повідомлень, але й на їхній потенціал до соціальної мобілізації. Цензура в цьому випадку спрямована на запобігання формуванню неконтрольованих колективних дій, навіть якщо такі повідомлення не завжди суперечать офіційній позиції. Це підкреслює, що ключовим об'єктом контролю є не лише інформація як така, а й динаміка її поширення та вплив на поведінку аудиторії.

Список використаних джерел

- Hanley, H. W. A., Kumar, D., & Durumeric, Z. (2022). *Sub-standards and mal-practices: Misinformation's role in online ecosystems*. arXiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2210.03016>
- King, G., Pan, J., & Roberts, M. E. (2013). *How censorship in China allows government criticism but silences collective expression*. *American Political Science Review*, 107(2), 326–343.
- King, G., Pan, J., & Roberts, M. E. (2014). *Reverse-engineering censorship in China: Randomized experimentation and participant observation*. *Science*, Vol 345, Issue 6199.
- Rogers, R., & Zhang, X. (2024). *The Russia–Ukraine war in Chinese social media: LLM analysis yields a bias toward neutrality*. *Social Media + Society*, 10(2), 1–12.
- Shan, W., & Chen, J. (2022). The Little Pinks: Self-mobilized nationalism and state allies in Chinese cyberspace. *International Journal of China Studies*. Vol. 12, № 1, June 2021, pp. 25–46.
- Tran, Emilie & Mo, Vincent & Tang, Jiawei. (2025). China and the Ukraine war: Global Times' strategic narratives. *Global Media and Communication*, 21.
- Wang, T., & Hsu, H. (2026). The enemy behind the scenes: How China's propaganda shores up support for Russia's war in Ukraine. *The British Journal of Politics and International Relations*, 28(2), 748–771.
- Ye, W., & Zhao, L. (2023). *"I know it's sensitive": Internet censorship and sensitive word culture in China*. *Discourse, Context & Media*, 51, 100666.
- Zhang, Shixin, Liu, Zixiu & Peng, Altman Yuzhu. (2024). Framing NATO in China during the 2022 war in Ukraine. *Media, War & Conflict*, 19.

Артем ГОРБЕНКО, бакалавр
ORCID ID: 0009-0004-7340-1099
e-mail: promolto630@knu.ua

кафедра мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЛІНГВОПРАГМАТИЧНІ СТРАТЕГІЇ ПЕРЕМІКАННЯ КОДІВ У СУЧАСНОМУ КИТАЙСЬКОМУ МЕДІАДИСКУРСІ

Присвячена дослідженню явища перемикання мовних кодів і сучасної трансформації мови масової культури Китаю. У світі, де двомовність є загальною соціальною нормою, мова перестає бути статичною системою, перетворюючись на живий інструмент самовираження. Дослідження охоплює широкий спектр жанрів маскульту: від коміксів і театральної сцени до кінематографу й поп-музики. Основна увага дослідження приділяється лінгвопрагматичним мотиваціям використання іншомовних елементів. Завдяки класифікації Ш. Поплак, моделі матричної мови К. Маєрс-Скоттон і теорії мовної акомодатії Г. Джайлза висвітлюється роль перемикання кодів як свідомої стратегії для створення "ефекту престижу", обходу соціокультурних табу та емоційної ідентифікації з аудиторією. Дослідження демонструє, що лінгвістична гібридизація в китайському маскульті є не випадковим явищем, а продуманим механізмом адаптації мови до вимог цифрової епохи.

Ключові слова: білінгвізм, перемикання коду, масова культура, мова масової культури, лінгвопрагматика, соціолінгвістика.

Artem HORBENKO LINGUOPRAGMATIC STRATEGIES OF CODE-SWITCHING IN MODERN CHINESE DISCOURSE

The article is devoted to the study of the phenomenon of language code switching and the modern transformation of the language of Chinese mass culture. In a world where bilingualism is a common social norm, language ceases to be a static system, turning into a living instrument of self-expression. The study covers a wide range of genres of mass culture: from comics and theater to cinema and pop music. The main attention of the study is paid to the linguopragmatic motivations for the use of foreign language elements. Thanks to the classification of S. Poplak, the matrix language model of K. Myers-Scotton and the theory of linguistic accommodation of G. Giles, the role of code switching as a conscious strategy for creating a "prestige effect", circumventing sociocultural taboos and emotional identification with the audience is highlighted. The study demonstrates that linguistic hybridization in Chinese mass culture is not a random phenomenon, but a well-thought-out mechanism for adapting language to the requirements of the digital age.

Keywords: bilingualism, code-switching, mass culture, language of mass culture, linguopragmatics, sociolinguistics.

Сучасна лінгвістична думка визнає, що мова – це не ізольована система, і що справжня динаміка виявляється саме в точках взаємодії різних лінгвістичних

систем. У XVIII ст. розпочалися перші наукові дискусії щодо такої взаємодії, коли дослідники намагалися систематизувати так звані "змішані мови". Проте тогочасні вчені, як-от А. Шляйхер (Schleicher, 1850) чи Р. Раск (Rask, 1818), вважали граматику мови недоторканою та заперечували можливість структурного змішування. Сучасна ж парадигма ґрунтується на ідеях У. Вайнрайха, який вважав, що мовний контакт – це насамперед психологічне та соціальне явище, де реальним "місцем контакту" виступає не абстрактна межа, а когнітивний простір конкретного мовця (Weinreich, 1968). Отже, індивід перетворюється з пасивного носія на активного суб'єкта, який під тиском певних соціокультурних обставин формує нові комунікативні стратегії, що перетворює мовлення мовця на унікальний лінгвістичний автопортрет.

Центральним наслідком цих контактів є феномен білінгвізму. Якщо раніше білінгвізм вважався маргінальним винятком – сьогодні це соціальна норма для більшості населення планети. Наукове розуміння двомовності еволюціонувало від жорстких вимог Л. Блумфілда щодо "ідеального" володіння обома мовами (Bloomfield, 1933) до гнучкого трактування Г. Б. Бердсмора (Beardsmore, 1986), К. Маєрс-Скоттон (Myers-Scotton, 1993) та інших, які розглядають білінгвізм як динамічний континуум. Це означає, що білінгвом варто вважати людину, яка здатна вийти за межі заучених шаблонів і самостійно будувати висловлювання, навіть якщо рівень володіння мовами не є збалансованим. Важливим буде розмежувати індивідуальну двомовність та диглосію, де остання відображає досвід цілої спільноти та має чіткий функціональний розподіл: "висока" мова для офіційного спілкування й "низька" для побутових потреб.

Когнітивний аспект білінгвізму відкриває нам цікаву перспективу, адже постійна конкуренція між двома мовними системами в мозку активує регуляторні процеси, що забезпечують ментальну гнучкість і здатність швидко адаптуватися до нових умов комунікації. Саме ця конкуренція породжує явище перемикання кодів (code-switching), яке, на відміну від змішування кодів (code-mixing), не обмежується внутрішньореченнєвою інтеграцією, а охоплює ширший спектр – від окремих тегів до самостійних висловлювань у межах одного акту спілкування. Важливою для аналізу та систематизації процесу перемикання кодів є класифікація Ш. Поплак, саме вона виділяє міжреченнєве, внутрішньореченнєве та перемикання тегів (Poplack, 1980), де кожен тип відображає різний ступінь лінгвістичної інтеграції та прагматичної мети. Також важливою для розуміння архітектури процесу перемикання кодів є модель матричної мови (Matrix Language-Frame Model), запропонована К. Маєрс-Скоттон (Myers-Scotton, 1993). Згідно з цією моделлю, існує так звана "матрична" мова, яка є головною та задає морфосинтаксичну рамку висловлювання та "вбудована" мова, що інтегрується безпосередньо в уже готовий граматичний каркас.

З погляду соціолінгвістики та інтеракційного підходу, вибір мовного коду ніколи не є випадковим, він завжди соціально маркований. Модель маркованості К. Маєрс-Скоттон (Myers-Scotton, 1993) і теорія мовної акомодатії Г. Джайлза (Giles, 1997) демонструють нам, що за допомогою зміни мови мовці реалізують стратегії конвергенції (зближення) або дивергенції (віддалення), що дозволяє регулювати психологічну дистанцію зі

співрозмовником. До того ж, перемикання кодів може виконувати індикативну функцію, виступаючи інструментом приватності або способом обходу соціокультурних табу, коли інша мовна система дозволяє вербалізувати те, що в матричній (рідній) мові зазвичай підлягає цензурі.

Простором для реалізації цих стратегій часто виступає масова культура, яка функціонує як специфічне комунікативне середовище, що перебуває в опозиції до літературної норми. У просторі маскульту зовнішня форма часто домінує над змістом (Комарницька, 2023), а використання англомовних вкраплень створює, так званий, "ефект престижу" та ілюзію належності до глобальної, інтелектуальної еліти. Мова масової культури Китаю – це живий простір, де гібридизація проявляється на кожному рівні: від фонетичної асиміляції та лексичних запозичень до морфологічного поєднання рідних та іншомовних морфем і використання експресивного синтаксису.

Для того щоб переконатися, що перемикання кодів у мові масової культури – це не випадкова лінгвістична помилка чи наслідок обмеженого словникового запасу, а часто продуманий комунікативний механізм, необхідно перейти від теоретичних узагальнень до аналізу живого матеріалу. Емпіричну базу нашої роботи склали найбільш репрезентативні сфери сучасного китайського медіадискурсу: від світу образів у коміксах і гумористичних вистав на театральній сцені до сучасного кінематографу та популярної музики.

Дослідження функцій перемикання коду в китайській літературі. Для нашого дослідження ми обрали принципово різні за своєю природою твори: комікс-книгу Момо Ванг "I, TUZKI, U?" (Wang, 2009) і п'єсу Стена Лая "Цієї ночі жінки виступають у жанрі сяншен" (Lai, 2007). Наш вибір зумовлений тим, що обидва жанри орієнтовані на масову аудиторію, проте вони використовують різні механізми взаємодії з читачем і глядачем, що безпосередньо впливає на характер використання англомовних вкраплень в китайському тексті. Аналіз цих творів за класифікацією Ш. Поплак (Poplack, 1980) виявив цікаву жанрову диференціацію. У коміксі про кролика Тузкі абсолютну більшість становлять міжреченнєві перемикання, що складає понад 78 % від усіх зафіксованих випадків, що можна пояснити специфікою візуального жанру, де англійська мова часто виступає в ролі автономних заголовків чи слоганів, які не потребують складної інтеграції в китайський текст. Гасло на обкладинці "Emotions may change your life, your life may change the world" (Wang, 2009) функціонує як окремий маніфест, що наділяє персонажа і твір загалом глобальним статусом і створює "ефект престижу". До того ж, англійська мова стає ключовим елементом структурування тексту. Зокрема, міжреченнєве перемикання зустрічається в назвах розділів і рубрик, таких як "About The Book", "About Tuzki", а також у тематичних блоках "Scenery" (пейзаж), "Loneliness" (самотність) чи "Support" (підтримка). Використання англійської мови в заголовках полегшує навігацію, а також дозволяє подати продукт (комікс-книгу) як частину світового медіапростору. Також авторка використовує англійську мову для відсилання до світової літературної класики. Наприклад, речення: "«I, Robot» 是阿西莫夫的代表作" ("Я, робот" – визначний твір (візитівка) Айзека Азімова). В цьому випадку ми спостерігаємо внутрішньореченнєве перемикання, де англійська назва твору

органічно вписується в граматичну структуру китайської мови, підкреслює ерудованість автора та стає своєрідним містком між китайським маскультом і глобальною науковою фантастикою. Також комікс активно залучає елементи цифрового інтерфейсу, які є вже звичними для сучасного читача. Вставки у вигляді кнопок "cancel" та "send" у діалогових вікнах функціонують як перемикання тегів. Такі короткі англомовні маркери імітують середовище соціальних мереж, що робить світ Тузкі максимально наближеним до повсякденної цифрової реальності сучасної молоді. Навіть стилізація під західну пресу в розділі "THE TUZKIMES" з рубрикою "TOP NEWS" працює на створення образу кролика як медійної особи світового рівня.

На противагу коміксу, у театральному дискурсі п'єси "这一夜, Women 说相声" Стена Лая домінує внутрішньореченнєве перемикання кодів (близько 67 % випадків), що може свідчити про прагнення автора відтворити на сцені динаміку живого спілкування білінгвів, де елементи китайської та англійської мови тісно переплітаються. Значущим прикладом виступає сама назва п'єси – "这一夜, Women 说相声". Англійське слово "Women" (жінки) завдяки повній звуковій ідентичності з китайським займенником "Wōmen" (ми) реалізує метафоричне перемикання. Така гра слів вказує не лише на гендерну приналежність героїнь, а й символічно заявляє про право жінок бути частиною традиційно чоловічого мистецтва сяньшен. До того ж, перемикання кодів у п'єсі стає незамінним інструментом для обходу соціокультурних табу. Використання латинських абревіатур, як-от "SJB" (від shénjīngbìng – псих), "WBD" (від wángbadàn – негідник) та "BC" (від báichī – ідіот) дозволяє завуалювати грубу лексику та прямі образи, зберегти гостроту сатири та залишитися в межах цензурних норм.

Дослідження функцій перемикання коду в кінематографічному дискурсі Китаю. Аналіз кінематографічного простору дозволяє нам побачити найбільш динамічну форму перемикання кодів, де мова миттєво реагує на зміну емоційних станів і соціальних ролей. Нами було обрано стрічку "Все завжди і водночас" (Everything Everywhere All at Once) режисерів Данієла Шайнерта та Дена Квана (Kwan, & Scheinert, 2022). На відміну від статичних текстів коміксів і п'єси, кінодискурс демонструє надзвичайно високу частотність перемикань – понад 350 випадків, серед яких домінує внутрішньореченнєвий тип перемикань (60,9 %). Така частотність свідчить про те, що для героїв фільму англійська та китайська мови не просто співіснують, а утворюють єдину гібридну систему. У фразі "I have to finish all this before 阿爸醒來" (Я повинна все це закінчити, поки тато не прокинувся) ми спостерігаємо внутрішньореченнєве перемикання кодів. Евелін звертаючись до свого чоловіка Веймонда використовує китайське звернення "阿爸" (батько) посеред англійського речення, що демонструє стратегію конвергенції (зближення). Так вона підкреслює етнічну приналежність і спільний "внутрішній" сімейний код, що зміцнює солідарність між подружжям у розмові про члена сім'ї. Також перемикання кодів може бути використаним з метою чіткого поділу теми розмови. "啊 ? 真的嗎 ? 太棒了. 那你可以在 party 前把文件送去 . Don't forget these cookies. Ms. Deirdre really likes it.

我下去了哈" (О? Справді? Чудово. Можеш надіслати документи до вечірки. Не забудь це печиво. Міс Дейдре воно дуже подобається. Я вже спускаюся). Веймонд використовує китайську мову для побутових справ, але переходить на англійську, коли йдеться про печиво для податкової інспекторки. Отже, це приклад ситуативного перемикання: англійська мова маркує "зовнішній" домен (спілкування з офіційною особою), а повернення до китайської мови повертає розмову у "внутрішній" приватний домен сім'ї. Як і в літературі, в кіно перемикання коду також може виконувати функцію обходу соціокультурних табу. "You know two years of meetings, she puts a lien on our laundromat, and you know what your father does? He brings her cookies. 神經病..." (Розумієш, два роки зустрічей, вона накладає арешт на нашу пральню, і знаєш, що робить твій батько? Він приносить їй печиво. Псих...) – у цьому реченні використання китайського слова "神經病" (shénjīngbìng – псих) є перемиканням тегів. Евелін використовує китайську лайку, щоб висловити свій гнів і певну іронію. Використання цього виразу відбувається автоматично, оскільки в ситуації стресу мозок швидше звертається саме до первинного мовного коду.

Дослідження функцій перемикання коду в музичному дискурсі Китаю.

Особливе місце в масовій культурі як світу, так і Китаю посідає музичний дискурс, де фонетична форма часто домінує над семантичним наповненням тексту. Часто перемикання кодів у такому середовищі використовується як механізм "фонетичної комплементарності", що дозволяє авторам розширювати звукові межі твору за допомогою залучення іншомовних ресурсів. Однієї з ключових стратегій у цьому контексті є створення міжмовних рим для забезпечення звукової гармонії там, де ресурсів матричної мови недостатньо. В пісні "SWEETY" однойменного гурту "Sweety" є такі слова – "行不行懂不懂在不在。我不懂你的爱；配不配怪不怪 high 不 high, come on let's have fun tonight" (так чи ні, зрозуміло чи ні, тут чи не тут. Я не розумію твого кохання; гідний ти, чи ні, дивний ти, чи ні, щасливий ти, чи ні, come on let's have fun tonight) (Sweety, 2002) ми спостерігаємо внутрішньореченнєве перемикання. Китайські слова "在" (zài), "爱" (ài), "怪" (guài) поєднуються з англійськими "high" і "tonight" та утворюють низку кінцевих рим, що створює ефект фонетичної завершеності. Якщо використовувати китайські відповідники замість англійських слів досягти такого ефекту буде майже неможливо. Отже, англійська мова в цьому випадку виступає не просто як лексичне запозичення, а як структурний інструмент, що дозволяє створити ефективні "хуки" (hooks), які сприяють кращому запам'ятовуванню композиції. Ще один показовий приклад лінгвістичної гри, де перемикання кодів допомагає подолати обмеженість матричної мови, пов'язаний із використанням англійського слова "high" зустрічається в пісні "牵手" співачки А-Мей (张惠妹). У рядку "我今天决定我要放纵，我要 high 过头，我要到所有人的梦中和世界牵手" (Сьогодні я вирішила, що хочу дати собі волю, хочу піднятися так високо як можу, і хочу триматися за руки зі світом, про який мріють усі) (Zhang, 1998) англіцизм стає емоційним центром усієї фрази. Традиційних ресурсів китайської мови виявляється недостатньо

для передачі специфічного сенсу. Хоча в китайській мові існує прямий еквівалент "高" (gāo), значення його зазвичай обмежене фізичними характеристиками об'єкта (високий, сильний, голосний тощо) або етичними категоріями (благородний). Натомість англійське "high" у контексті масової культури несе в собі значно ширший спектр значень: від прямого значення – високий, до значень відчуття абсолютного щастя, відчуття насолоди, перебування в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння тощо (Cambridge University Press). В китайській мові немає відповідника, який зміг би передати всі ці значення одночасно. Саме тому, завдяки активному міжкультурному обміну це слово було запозичено молодіжним сленгом у своєму первісному вигляді, що допомагає розв'язати такі "перекладацькі" проблеми.

Висновок. Дослідження підтверджує, що перемикання кодів у просторі масової культури Китаю – гнучкий, свідомий механізм побудови нової комунікативної реальності. Аналіз різних медійних сфер – від візуальної лаконочності коміксів до емоційної глибини кінематографу й ритмічності поп-музики демонструє, що англійська мова перестала бути просто "чужим" елементом. Англійська мова допомагає сучасним китайським мовцям виражати те, що іноді залишається поза межами традиційної літературної норми: від створення "ефекту престижу" та глобального статусу до обходу соціокультурних табу. Зрештою, перемикання кодів відображає справжній лінгвістичний автопортрет сучасного покоління, для якого багатомовність є не просто технічною навичкою, а природним способом відчувати світ, взаємодіяти з ним. Завдяки явищу перемикання коду люди можуть вільно маневрувати між контекстами, зближуватися з аудиторією через спільні коди та створювати унікальний багатомовний простір.

Список використаних джерел

- Hanley, H. W. A., Kumar, D., & Durumeric, Z. (2022). *Sub-standards and mal-practices: Misinformation's role in online ecosystems*. arXiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2210.03016>
- King, G., Pan, J., & Roberts, M. E. (2013). How censorship in China allows government criticism but silences collective expression. *American Political Science Review*, 107(2), 326–343.
- King, G., Pan, J., & Roberts, M. E. (2014). *Reverse-engineering censorship in China: Randomized experimentation and participant observation*. *Science*, Vol 345, Issue 6199.
- Rogers, R., & Zhang, X. (2024). *The Russia–Ukraine war in Chinese social media: LLM analysis yields a bias toward neutrality*. *Social Media + Society*, 10(2), 1–12.
- Shan, W., & Chen, J. (2022). The Little Pinks: Self-mobilized nationalism and state allies in Chinese cyberspace. *International Journal of China Studies*. Vol. 12, № 1, June 2021, pp. 25–46.
- Tran, Emilie & Mo, Vincent & Tang, Jiawei. (2025). China and the Ukraine war: Global Times' strategic narratives. *Global Media and Communication*, 21.
- Wang, T., & Hsu, H. (2026). The enemy behind the scenes: How China's propaganda shores up support for Russia's war in Ukraine. *The British Journal of Politics and International Relations*, 28(2), 748–771.
- Ye, W., & Zhao, L. (2023). "I know it's sensitive": Internet censorship and sensitive word culture in China. *Discourse, Context & Media*, 51, 100666.
- Zhang, Shixin, Liu, Zixiu & Peng, Altman Yuzhu. (2024). Framing NATO in China during the 2022 war in Ukraine. *Media, War & Conflict*, 19.

Наталя ІСАЄВА, д-р філол. наук, доц.

ORCID ID: 0000-0002-8458-4650

e-mail: n.isayeva@knu.ua

в. о. завідувача кафедри мов і літератур

Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Навчально-наукового інституту філології,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА В КИТАЙСЬКИХ МАСМЕДІА

Проаналізовано наративні стратегії китайських масмедіа у висвітленні російсько-української війни в умовах загострення інформаційного протистояння. На основі медіалінгвістичного підходу окреслено ключові моделі репрезентації воєнного конфлікту, що функціонують у китайському інформаційному полі. Виявлено стратегії офіційного "нейтралітету", критики Заходу як джерела загроз, аналітичного пояснення причин війни з прихованою проросійською інтерпретацією, а також відносно збалансованого висвітлення у китайськомовних версіях західних ЗМІ. Окремо розглянуто емпатійні та емоційно-афективні наративи, поширювані в культурному дискурсі й соціальних мережах. Зроблено висновок про домінування офіційних інтерпретацій із проросійською орієнтацією.

Ключові слова: Китай, російська агресія, війна, наративні стратегії, масмедіа.

Natalia ISAEVA

CHINESE MASS MEDIA IN COVERING THE RUSSIA-UKRAINE WAR

The article analyzes the narrative strategies of Chinese mass media in covering the Russia-Ukraine war amid the intensification of information confrontation. Based on a media-linguistic approach, it outlines the key models of representing the military conflict operating within the Chinese information space. The study identifies strategies of official "neutrality", criticism of the West as a source of threats, and analytical explanations of the causes of the war marked by an implicit pro-Russian interpretation, as well as relatively balanced coverage in Chinese-language versions of Western media. Particular attention is paid to empathetic and affective narratives disseminated through cultural discourse and social media. The study concludes that official interpretations with a pro-Russian orientation predominate.

Keywords: China, Russian aggression, war, narrative strategies, mass media.

Під час повномасштабної війни росії проти України щодалі більше загострюється інформаційна війна в інтернет-просторі. Зміни в українських медіа впродовж цього часу дослідники називають "успішною історією стійкості" (Баркар, 2026). Водночас, українським ЗМІ доводиться протистояти різним наративним стратегіям, які з'являються у зарубіжних інтернет-медіа із викривленим або досить специфічним висвітленням реальності російсько-української війни. Тож бачиться актуальним вивчення наративних стратегій китайського медіа-простору, оскільки саме він характеризується очевидним

різноманіттям. У дослідженні використано методи аналізу медіалінгвістики, що уможливило відстеження основних тенденцій формування суспільної думки в Китаї щодо іміджу України та схиляння до певної соціально-політичної концепції. **Метою** цієї розвідки є визначення основних наративних стратегій інтернет-медіа КНР у висвітленні російсько-української війни як складника китайського геополітичного курсу. З 2022 р. чимало розвідок було присвячено цій проблематиці, зокрема А. Бачулська та М. Леонард дійшли висновку, що китайські аналітики розглядають російсько-українську війну як прояв "давнього протистояння Китаю зі Америкою", тому критикують тактику Росії, але підтримують Москву як противагу Вашингтону (Bachulska, & Leonard, 2023). Про складність просування українських наративів у китайському і тайванському медіапросторі зазначила у своєму інтерв'ю очільниця Української асоціації китаєзнавців Віта Голод (Golod, 2023). Ріні аспекти висвітлення війни в Україні були окреслені в межах онлайн-дискусії на Українській платформі із сучасного Китаю (*Українська асоціація китаєзнавців*, 2022). Поки що назріла необхідність підсумувати і систематизувати досліджений матеріал.

В українському та й міжнародному інформаційному просторі Китай часто постає у проросійській перспективі, із трактуванням війни в Україні як мілітарного конфлікту "крізь призму широких глобальних змін" (Bachulska, & Leonard, 2023), до того ж із прагненням використати його на власну користь. До прикладу, незрідка згадують горезвісну заяву міністра закордонних справ Китаю Вана І про те, що Китай "не може дозволити Росії програти війну з Україною", яка, за версією видання South China Morning Post, ніби-то була зроблена на зустрічі з Кая Каллас у Брюселі (Bermingham, 2025). І це у свій час лише посилило відповідний імідж Китаю. Однак, в китайських медіа простежуються різні наративні стратегії щодо російсько-українського збройного протистояння. Нагадаємо, що під наративною стратегією, за Г. Принсом, варто розуміти "сукупність наративних процедур або прийомів, що залучаються для досягнення певної конкретної мети" (Prince, 2003, p. 77). Тож, наративні стратегії залежать від цільової аудиторії, редакційної політики конкретного медійного джерела, ступінь відкритості й доступності у світовій мережі. Із урахуванням цих факторів було проаналізовано ряд статей з різних інформаційних джерел Китаю: офіційні ЗМІ КНР (新华, 人民日报), "неutrально"-аналітичні (сайт Guancha.cn), китайськомовні сторінки західних ЗМІ (Deutsche Welle Chinese Service), а також китайські платформи WeChat, Weibo, Douyin і деякі медійно-мистецькі твори (малюнки з написами Лі Цяна). Аналізований матеріал дає підстави зробити такі висновки щодо наративних стратегій Китаю у висвітленні війни в Україні.

1. Наративні стратегії "об'єктивної та справедливої позиції" (客观公正立场) з апеляцією до миротворчості Піднебесної. Найчастіше ці стратегії залучаються для звернення до міжнародної спільноти в офіційних джерелах МЗС Китаю, де домінує нейтральна лексика й оминається слово "війна", яке замінюється виразами "українське питання" (乌克兰问题), "українська криза" (乌克兰危机).

2. Наративні стратегії протидії войовничій політиці Заходу (насамперед Америки) як джерела загрози безпеці Китаю. Ці стратегії спрямовані на внутрішню аудиторію і транслуються офіційними джерелами – *Сінхуа*, *Женьмінь жибао* та ін. Варто зауважити, що такі наративи імпонують світогляду людей старшого віку з огляду виховання на давніх постулатах дружби з СРСР і глобального протистояння Заходу. Тож у висвітленні російсько-української війни беруться на озброєння всі наративні кліше російської пропаганди: "розширення НАТО на схід" (北约东扩), "спеціальна військова операція" (特别军事行动), "денацифікація" (去纳粹化), "київський режим" (基辅政权) тощо. Російська агресія не здобуває засудження, оскільки трактується як "вимушена реакція на безпекові загрози".

3. Наративні стратегії з'ясування джерел і підґрунтя виникнення воєнного конфлікту. Ці наративи апелюють до молоді і транслуються аналітичними джерелами, наприклад, на сайті 观察者网 (Guancha.cn). Тут беруться до уваги різні складові російсько-української війни із залученням російських джерел, але й частково – українських. Усі використані терміни і кліше зазвичай мають посилання на ті чи інші джерела. Прямі висновки відсутні, але відчувається проросійська конотація.

4. Наративні стратегії об'єктивного висвітлення різноманітної воєнно-політичної інформації. Вони спрямовані на широку китайськомовну аудиторію (в материковому Китаї та за його межами) і подаються китайськомовними версіями західних ЗМІ, (напр., Deutsche Welle Chinese Service). Тут вільно використовується військово-політична лексика: "війна" (战争), "вторгнення" (入侵) тощо, враховується український й західні погляди.

5. Наративні стратегії співчуття до України, як слабкої країни, яка піддалася агресії з боку сильної. Ці стратегії спрямовані на широку аудиторію та відтворюють "історії людських страждань" в інтермедіальному дискурсі, зокрема малюнки Лі Цяна із супровідними інформативними написами (Ісаєва, 2022, с. 242–245). Однак, щире співчуття митця поєднується зі стереотипним уявленням про маленьку слабку Україну, яка залишилась сам на сам з великою й могутньою росією.

6. Стратегії емоційного впливу через правдиву та відверту інформацію "з середини" воєнної реальності в Україні. Ці стратегії спрямовані на сучасну аудиторію соцмереж. Як зазначила В. Голод в інтерв'ю Д. Бандурської, члени Української асоціації китаєзнавців з перших днів повномасштабного вторгнення почали транслувати на китайських платформах WeChat, Weibo, Douyin український погляд на війну, який з тих чи інших причин приховує влада КНР, як-от: переклад українських новин, спілкування в чатах з поясненням подій в Україні через пережитий власний досвід, прямі трансляції з блогерами в Китаї тощо (Golod, 2023). Однак, цей український інформаційний сегмент був дуже незначним в китайському інформаційному просторі, утім емоційно насиченим і досить дієвим.

Тож, в інтернет-медійному просторі Китаю присутні різні стратегії висвітлення подій російсько-української війни, однак, на жаль, з перевагою офіційних з мотивовано проросійською позицією.

Список використаних джерел

Баркар, Д. (2026). *Стратегія стійкості. Як розвивались українські медіа в часи повномасштабної війни*. Інститут масової інформації. <https://imi.org.ua/monitorings/strategiya-stijkosti-yak-rozvyvalys-ukrayinski-media-v-chasy-povnomasshtabnoyi-vijny>

Ісаєва, Н. С. (2022). Російсько-українська війна у дзеркалі живопису Лі Цяна. *Китайська цивілізація: традиції та сучасність* (с. 242–245). Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України.

Українська асоціація китаєзнавців (2022). *Як китаємовні медіа висвітлюють війну в Україні: онлайн круглий стіл на Українській платформі з сучасного Китаю*. 29.08.2022. <https://sinologist.com.ua/yak-kytayemovni-media-vysvitlyuyut-vijnu-v-ukrayini-onlajn-kruglyj-stil-na-ukrayinskij-platformi-z-suchasnogo-kytayu/>

Bachulska, A., & Leonard M. (2023). *China and Ukraine: The Chinese debate about Russia's war and its meaning for the world*. 11.07.2023. ECFR. <https://ecfr.eu/publication/china-and-ukraine-the-chinese-debate-about-russias-war-and-its-meaning-for-the-world/>

Bermingham, F. (2025). *China tells EU it does not want to see Russia lose its war in Ukraine: sources*. SCMP. <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3316875/china-tells-eu-it-cannot-afford-russian-loss-ukraine-war-sources-say>

Golod, V. (2023). Telling Ukraine's Story of the Russian Invasion: interview. 21.08.2023. *China Media Project* https://chinamediaproject.org/2023/08/21/telling-ukraines-story-of-the-russian-invasion/?utm_source=chatgpt.com

Prince, G. (2003). *A dictionary of narratology*. University of Nebraska Press.

Анастасія ІЩЕНКО, бакалавр
ORCID ID: 0009-0008-0286-1839
e-mail: nastena7875@gmail.com

кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Катерина ДОВЖЕНКО, асист.
ORCID ID: 0009-0004-4439-1047
e-mail: murmurmur@knu.ua

кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНА СПЕЦИФІКА КОНГЛІШУ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ГІБРИДИЗАЦІЇ КОРЕЙСЬКОГО Й АНГЛОМОВНОГО КОМУНІКАТИВНИХ ПРОСТОРІВ

Досліджено лінгвокультурологічну специфіку конглішу як динамічного продукту гібридизації корейського та англомовного комунікативних просторів. Акцентовано увагу на когнітивних механізмах трансформації традиційних культурних кодів у межах сучасного мережевого дискурсу. Аналізуються процеси семантичної адаптації англомовних одиниць, що в цифрову епоху стають інструментами етнокультурної самоідентифікації корейської молоді. Виявлено, що конгліш постає не лише як лексичне запозичення, а як складний когнітивний конструкт, що відображає гібридну картину світу носіїв мови. Результати дослідження підкреслюють роль цифрової етнолінгвістики у вивченні новітніх мовних явищ, зумовлених глобалізацією та активним функціонуванням медіаплатформ.

Ключові слова: конгліш, гібридизація, цифрова етнолінгвістика, культурний код, мережевий дискурс, лінгвокультурологія, когнітивна фразеологія.

Anastasiia ISHCENKO LINGUOCULTURAL SPECIFICITY OF KONGLISH AS A RESULT OF HYBRIDIZATION OF KOREAN AND ENGLISH-SPEAKING COMMUNICATIVE SPACES

The article examines the linguocultural specificity of Konglish as a dynamic product of the hybridization of Korean and English-speaking communicative spaces. Focus is placed on the cognitive mechanisms of transforming traditional cultural codes within the framework of modern network discourse. The processes of semantic adaptation of English-language units, which in the digital era become tools of ethnocultural self-identification for Korean youth, are analyzed. It is revealed that Konglish appears not merely as a lexical borrowing but as a complex cognitive construct reflecting the hybrid worldview of language speakers. The research findings highlight the role of digital ethnolinguistics in studying newest linguistic phenomena driven by globalization and the active functioning of media platforms.

Keywords: Konglish, hybridization, digital ethnolinguistics, cultural code, network discourse, linguoculturology, cognitive phraseology.

Динамічний розвиток цифрових технологій та інтенсифікація міжкультурних контактів зумовили появу нових форм лінгвістичної взаємодії, де мова стає фундаментом для збереження національної ідентичності в умовах глобалізації. Для корейського комунікативного простору таким явищем став конгліш – унікальний продукт гібридизації, що відображає складні процеси адаптації західних концептів до східноазійської ментальності. У цифрову епоху цей процес виходить за межі простого запозичення, трансформуючись у засіб деколонізації свідомості та створення оновленого лінгвокультурного ландшафту.

Актуальність дослідження. У сучасному гуманітарному дискурсі спостерігається інтенсифікація інтересу до феномену цифрової етнолінгвістики та способів трансляції культурних кодів через мережевий дискурс. Актуальність теми зумовлена необхідністю вивчення механізмів гібридизації корейського й англомовного просторів, де конгліш виступає стратегічним інструментом формування ідентичності корейської молоді. Зіставлення глобальних англомовних лексем із локальними корейськими когнітивними структурами дозволяє виявити універсальні літературні й мовні механізми, що допомагають нації інтегрувати глобальний досвід у загальнонаціональний наратив.

Наукова новизна. Це дослідження пропонує інноваційний підхід до вивчення конглішу, фокусуючись на прямому діалозі між когнітивною фразеологією та цифровим середовищем. Наукова новизна полягає у спробі системного аналізу стратегій семантичної адаптації англомовних одиниць, які раніше розглядалися суто як лексичні помилки. Уперше проведено паралелі між методами вербалізації нових соціальних явищ у медіаплатформах, що дозволяє виокремити специфічні "коди виживання" культури у стані постійної цифрової трансформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічну базу дослідження становлять фундаментальні праці Дж. Пака (J. S. Park), який обґрунтував ідеологію англійської мови в Кореї, та Д. Шима (D. Shim), що досліджував процеси гібридизації попкультури. Український вимір проблеми базується на розвідках О. Мазур щодо цифрової етнолінгвістики та Т. Іванової, чії праці розкривають стратегії адаптації запозичень. Попри наявність окремих студій, питання прямої когнітивної трансформації культурних кодів через конгліш залишається недостатньо висвітленим.

Завдання статті. Робота спрямована на окреслення теоретичних параметрів концепту "конгліш" та виявлення когнітивних механізмів трансформації культурних кодів у мережевому середовищі. Особлива увага приділяється аналізу специфіки семантичної адаптації англомовних одиниць і дослідженню ролі гібридизації у формуванні сучасної мовної картини світу. Підсумковим завданням є визначення ролі цифрової етнолінгвістики як засобу вираження нової ідентичності, що не піддається прямій номінації.

Мета статті полягає у здійсненні системного порівняльного аналізу лінгвокультурологічної специфіки конглішу, а також у визначенні ролі гібридного тексту як засобу подолання мовних бар'єрів та інструменту формування оновленої національної ідентичності в цифрову епоху.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній лінгвістиці термін "конгліш" визначається як специфічний мовний варіант, що виник унаслідок інтенсивної конвергенції корейської та англійської мов. На відміну від стандартних запозичень, конгліш є формою культурної апропріації, де англійські лексеми пристосовуються до фонетичних, граматичних та соціокультурних норм корейського суспільства. Це явище виступає як динамічний засіб деколонізації пам'яті та утвердження власної суб'єктності в умовах глобального тиску. Спираючись на теоретичну базу Джозефа Пака, ми розглядаємо конгліш як подію, де англійська мова перестає бути "чужою" і стає ресурсом для внутрішнього вжитку (Park, 2009).

Практичне функціонування конглішу в межах мережевого дискурсу проявляється через стратегію семантичного звуження або розширення значень (Іванова, 2021). Наприклад, англійське слово *cunning* у корейському контексті використовується суто для позначення списування на іспиті – 커닝 (keoning). Іншою стратегією є створення нових гібридних сполук, як-от 스킨십 (seukinsip) для позначення платонічної фізичної близькості, що не має прямого відповідника в англомовній культурі.

У цифровому середовищі ці одиниці піддаються значній графічній і фонетичній компресії. Це зумовлено прагненням до економії мовних зусиль у швидкому темпі месенджерів і соціальних мереж (Мазур, 2019). Яскравим прикладом є термін 셀카 (selka) – це корейський аналог поняття "селфі", утворений шляхом злиття перших складів англійських слів *self* та *camera* (self + camera). Така компресія формує закриті когнітивні коди – своєрідні лінгвістичні маркери "свій-чужий", які слугують засобом ідентифікації молодіжної субкультури та дозволяють швидко обмінюватися інформацією в умовах динамічної мережевої комунікації. Знання цих скорочень дозволяє користувачеві миттєво підтвердити свою належність до певної цифрової спільноти, створюючи бар'єр для тих, хто не володіє актуальним сленговим інструментарієм. Це перетворює мову на гнучкий інструмент соціального дистанціювання та водночас внутрішньогрупової інтеграції.

Аналіз конкретних одиниць мережевого дискурсу дозволяє простежити, як конгліш функціонує як "колективний свідок" трансформації суспільства (Ahn, 2017). Використання вислову 파이팅 (paiting – від англ. fighting) у соціальних мережах свідчить про зміну парадигми від пасивного сприйняття труднощів до активної солідаризації. Цікаво, що в корейському контексті це слово повністю втратило агресивне значення "бійки" чи "конфлікту", трансформувавшись у вигук підтримки та побажання успіху. Це підтверджує тези про те, що модернізм в умовах цифровізації стає "естетичним актом емансипації", де складність гібридного тексту є формою захисту ідентичності. Творчість у медіаплатформах демонструє, що через детальну метафоризацію повсякденності мова повертає суб'єктність користувачеві, дозволяючи йому конструювати власний світ через специфічні мовні ігри.

Окрему увагу варто приділити концепту 힐링 (hilling, від англ. healing), який у корейському цифровому просторі трансформувався у масштабний лінгвокультурний код. У межах специфічної корейської соціокультурної реальності, де панує культура надмірної праці та жорстка ієрархія, цей концепт став вербальним інструментом емоційного самозахисту. Використання таких специфічних метафор, як 아이쇼핑 (aisyoping, від англ. eye-shopping) та 윈샷 (wonshyat, від англ. one shot), дозволяє авторам мережевого дискурсу вербалізувати унікальний досвід. Зокрема, на відміну від англійського *window shopping*, корейська метафора 아이쇼핑 акцентує увагу саме на процесі візуального споглядання як формі психологічного розвантаження. Водночас вислів 윈샷, попри англломовне походження, набув значення ритуальної солідаризації. У корейській корпоративній і студентській культурі це не просто вимога випити напій за один раз, а заклик до єднання колективу. Вживання цієї одиниці в мережових чатах чи під час прямих трансляцій символізує готовність до повної співучасті та взаємної довіри. Ці приклади підтверджують наукову гіпотезу про те, що література та мова в цифрову епоху змушені "винаходити мову наново". Традиційні словникові одиниці виявляються занадто вузькими для опису гібридного досвіду корейської молоді, який не вписується в універсальні глобальні канони.

До того ж, варто згадати про специфічну категорію конглішу, яку можна назвати "псевдо-запозиченнями". До них належить термін 핸드폰 (haendeupon – від англ. hand + phone), який, попри англійську етимологію, не вживається в англломовних країнах, де зазвичай використовується *phone*. У цифровому дискурсі це слово піддається подальшим трансформаціям, перетворюючись на нові похідні форми для опису залежності від гаджетів або специфічних мобільних звичок. Аналогічно функціонує термін 윈룸 (wonrum – від англ. one room), що позначає тип малогабаритного житла, популярного серед студентської молоді. У межах мережевої комунікації ці лексеми обростають новими конотаціями, стаючи символами соціального статусу, способу життя та навіть певної економічної реальності, у якій перебуває сучасне покоління. Це не просто запозичення слів, а запозичення престижу англійської мови як глобальної, при одночасному збереженні внутрішньої культурної цілісності.

Висновки із проведеного дослідження. Проведене дослідження дозволяє констатувати, що конгліш виробив типологічно споріднені стратегії художньої репрезентації смислів, зумовлені гібридизацією комунікативних просторів. Встановлено, що ключовим механізмом подолання мовних бар'єрів є трансформація глобальних значень в артикульований локальний наратив, де метафоризація виступає інструментом деколонізації пам'яті. Доведено, що сучасна цифрова комунікація переходить від парадигми мовного дефіциту до стратегії активної реабілітації культури, де конгліш стає фундаментом для формування нової національної ідентичності.

Список використаних джерел

Іванова, Т. В. (2021). Лінгвокультурна специфіка запозичень у корейській мові. *Вісник філології*, 12(3), 45–52.

Мазур, О. С. (2019). Цифрова етнолінгвістика: нові підходи до вивчення мовних гібридів. *Мовознавство*, 5, 18–30.

Ahn, H. (2017). *Attitudes to World Englishes: Implications for Teaching English in South Korea*. Routledge.

Park, J. S. (2009). *The Local Construction of a Global Language: Ideologies of English in South Korea*. Mouton de Gruyter.

Shim, D. (2006). Hybridization and the rise of Korean popular culture in Asia. *Media, Culture & Society*, 28(1), 25–44.

Оксана КІНДЖИБАЛА, д-ка філософії, доц.

ORCID ID: 0000-0003-1754-8083

e-mail: o.kindzhybala@knu.ua

кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Навчально-наукового інституту філології,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ТЕРМІНОЗНАВЧІ ТА ДИСКУРСИВНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ КОРЕЙСЬКИХ ТЕКСТІВ

Здійснюється комплексний аналіз взаємодії термінознавства та дискурсології в перекладі з корейської мови українською. Дослідження ґрунтується на функціональній теорії перекладу, концепції динамічної еквівалентності та культурно-орієнтованому підході. Особлива увага приділяється перекладу термінологічних одиниць, дискурсивних маркерів і граматичних форм ввічливості. Показано, що корейська мова характеризується високим рівнем ієрархічності та контекстуальності, що ускладнює буквальный переклад. Запропоновано функціональні стратегії перекладу.

Ключові слова: перекладознавство, корейська мова, термінологія, дискурс.

Oksana KINDZHYBALA

TERMINOLOGICAL AND DISCOURSE ASPECTS OF KOREAN TEXT TRANSLATION

This article provides a comprehensive analysis of terminology and discourse interaction in Korean-Ukrainian translation. The study is based on functional translation theory, dynamic equivalence, and cultural approaches. Special attention is given to terminology, discourse markers, and honorific forms. Korean is shown to be highly hierarchical and context-dependent, requiring functional translation strategies.

Keywords: translation studies, Korean language, terminology, discourse.

Сучасне перекладознавство розглядає переклад як багатовимірний процес, що поєднує мовні, когнітивні та культурні фактори. Норд стверджує, що "translation is a purposeful activity", підкреслює функціональну природу перекладу (Nord, 2018, p. 43). У межах цього підходу текст розглядається не як статична мовна одиниця, а як інструмент комунікації, що виконує певну функцію у соціальному контексті. Корейська мова є особливо складною для перекладу через поєднання аглютинативної граматичної структури, високого ступеня контекстуальності та розвиненої системи мовної ввічливості. Історичний вплив китайської писемності та сучасна глобалізація призвели до формування гібридної термінологічної системи. Мета статті – аналіз термінологічних і дискурсивних особливостей корейської мови та визначення перекладацьких стратегій їхнього відтворення українською мовою.

Термінознавство як наукова дисципліна досліджує закономірності формування, функціонування та стандартизації термінів у спеціалізованих сферах знань. Згідно із Пак Чонсу (Park, & Jung-Soo, 2020), термін є не лише лексичною одиницею, а й елементом когнітивної системи, що відображає

структуру знання у певній галузі. У сучасному перекладознавстві термін розглядається як триєдина одиниця: форма, зміст і концепт. Це означає, що перекладач повинен враховувати не лише словесне вираження, але й концептуальну модель, яка стоїть за терміном. У корейській мові терміносистема сформувалася під впливом трьох основних джерел: класичної китайської лексики (한자어), питомої корейської лексики й англомовних запозичень. Така багатозначність створює складну систему синонімії та варіативності. Зокрема, термін 인공지능 (штучний інтелект) демонструє адаптацію англомовного поняття AI через семантичне калькування китайсько-корейських морфем. Сучасна термінологія розглядається як відображення концептуальних структур знання. Кожен термін активує певну когнітивну модель у свідомості носія мови. Наприклад: 인공지능 (AI) не лише означає технологію, але й концепт автономного машинного мислення. Або 또한 (також): 빅데이터 분석은 단순한 데이터 처리 이상의 의미를 가진다 – Аналіз великих даних передбачає інтерпретацію складних інформаційних структур. Водночас термін 데이터 (дані) є прямим фонетичним запозиченням, що свідчить про домінування глобалізаційних процесів у сучасній термінотворчості. Корейські терміни часто мають контекстуальну багатозначність. Наприклад слово 장치 може означати 'пристрій', 'механізм' або 'система' залежно від контексту. Теоретично важливим є підхід системної термінології, згідно з яким кожен термін функціонує не ізольовано, а в межах терміносистеми. Це означає, що перекладач повинен враховувати не лише окреме слово, але і його місце в концептуальній мережі знань. Дискурс у сучасній лінгвістиці визначається як соціально та культурно зумовлена комунікативна практика. Hatim і Mason (Hatim, & Mason, 1997) підкреслюють, що дискурс включає не лише текст, але й інтеракцію між автором, текстом і читачем. Корейський дискурс характеризується високим рівнем прагматичної складності, що проявляється у системі мовної ввічливості (경어법). Ця система виконує не лише граматичну, але й соціальну функцію, відображаючи ієрархічні відносини між співрозмовниками. У корейському дискурсі значення часто передається непрямо. Наприклад висловлювання 괜찮습니다 може означати як 'все добре', так і ввічливу відмову. Це створює труднощі для перекладу, оскільки українська мова є більш експліцитною у вираженні значень. До прикладу, запитуючи людину, чи поїла вона, можемо задати таке питання багатьма варіантами, зважаючи на вік, соціальне становище співрозмовника: 식사하셨습니까? (високий ввічливий стиль) та 밥 먹었어?, звертаючись до друга чи молодшого за себе співрозмовника. З погляду теорії це можна пояснити через концепцію "face-saving theory" (Brown, & Levinson, 1987), згідно з якою мовці прагнуть зберегти соціальне обличчя співрозмовника через вибір відповідних мовних форм. Додатковим елементом дискурсу є система зв'язності тексту, яка реалізується через дискурсивні маркери. У корейській мові вони мають високу частотність і виконують

функції логічної організації тексту. Наприклад, 그런데 (однак) сигналізує про зміну перспективи, тоді як 그래서 (тому) вводить причинно-наслідковий зв'язок. Згідно з Лі Гинхве (Lee, & Geun-Hee, 2019) такі елементи є критичними для забезпечення когерентності перекладного тексту. Сучасна теорія перекладу базується на функціональному підході, який передбачає аналіз цілі перекладу як основного детермінанта перекладацьких рішень. Лоуренс Венуті (Venuti, 2013) вводить концепцію видимості перекладача через протиставлення доместикації та форенізації. Доместикація забезпечує плавність тексту, тоді як форенізація зберігає культурну іншність. Кім Сунмі (Kim Sun-Mi, 2019) пропонує концепцію динамічної еквівалентності, яка акцентує увагу на ефекті сприйняття тексту цільовою аудиторією. У комплексі ці теорії формують багатовимірну модель перекладу, що дозволяє враховувати як лінгвістичні, так і культурні фактори. Корейські наукові тексти часто використовують пасивні конструкції, які в українській мові трансформуються в активні. Розширені висновки свідчать про те, що переклад з корейської мови вимагає багаторівневої компетентності: лінгвістичної, культурної та когнітивної. Практичний аналіз показує, що переклад корейських текстів вимагає значної трансформації синтаксичних структур. Це особливо помітно у науковому стилі, де домінують номіналізовані конструкції. До того ж, культурні особливості корейського суспільства, зокрема конфуціанська система цінностей, безпосередньо впливають на мовну поведінку. Це означає, що перекладач повинен враховувати не лише лексичні значення, але й соціокультурні імплікації. Це дослідження базується на міждисциплінарному підході, що поєднує перекладознавчий, дискурс-аналіз і термінологічний аналіз. Основним методом є контекстуально-семантичний аналіз корейських текстів у зіставленні з українськими перекладами. Додатково застосовується функціонально-комунікативний підхід, який дозволяє розглядати переклад як процес адаптації тексту до потреб цільової аудиторії. Важливим інструментом є порівняльний аналіз мовних структур, зокрема синтаксичних моделей і дискурсивних маркерів.

Корейська мова відображає глибоко вкорінену конфуціанську систему цінностей, у якій соціальна ієрархія визначає мовленнєву поведінку. Наприклад, звертання до викладача або старшої особи завжди вимагає використання форм ввічливості: 교수님께 질문드립니다 → Я звертаюся до професора з питанням. Це демонструє, що граматики корейської мови виконує не лише структурну, але й соціальну функцію.

Українська мова є більш синтетичною в плані вираження граматичних категорій, тоді як корейська має аглютинативну структуру. Це означає, що в корейській мові граматичні значення виражаються через додавання афіксів до основи слова: 먹다 (їсти) → 먹었습니다 (з'їв/ввічливо). В українській мові аналогічні значення передаються лексично та через контекст. Для більшої наочності озглянемо речення з корейської наукової статті: 인공지능 기술은 현대 사회의 중요한 요소이다. Переклад: Технології штучного інтелекту є

важливим елементом сучасного суспільства. У перекладі відбувається трансформація номіналізації та адаптація термінології до українського наукового стилю. Додатково спостерігається узагальнення семантичної структури. Зазначимо, що корейська мова активно використовує еліптичні конструкції, що ускладнює автоматичний переклад: 이해했습니다 → Зрозумів (контекстно залежне). Також важливою є роль часток, які змінюють емоційне забарвлення висловлювання: 정말? → Справді? / Невже? Отже, переклад з корейської мови потребує не лише лінгвістичної компетенції, але й глибокого розуміння культурних і когнітивних структур. Функціональний підхід дозволяє інтегрувати різні рівні аналізу та забезпечити адекватність перекладу. Отже, перекладач виступає не лише як мовний посередник, але й як культурний інтерпретатор. Проведене дослідження демонструє, що переклад з корейської мови є складним інтердисциплінарним процесом, який включає термінологічний, дискурсивний і культурний рівні аналізу. Найбільш ефективним є функціонально-комунікативний підхід, що інтегрує різні перекладацькі теорії.

Список використаних джерел

- Brown, P., & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some Universals in Language Usage*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511813085>
- Nord, C. (2018). *Translating as a purposeful activity: Functionalist approaches explained*. Routledge.
- Vermeer, H. J. (1989). Skopos and commission in translational action. In A. Chesterman (Ed.), *Readings in translation theory* (pp. 173–187). Helsinki University.
- Venuti, L. (2013). *The translator's invisibility: A history of translation*. Routledge.
- Hatim, B., & Mason, I. (1997). *The translator as communicator*. Routledge.
- 이근희 (Lee, Geun-Hee). (2016). 번역학과 담화 분석의 접점 연구 [Intersection of translation studies and discourse analysis]. *통번역학연구 (Journal of Translation Studies)*, 20(2), 45–68.
- 김순미 (Kim, Sun-Mi). (2019). 한국어 전문용어 체계와 번역 전략 연구 [Korean terminology systems and translation strategies]. *언어와 번역 (Language and Translation)*, 15(1), 101–123.
- 박정수 (Park, Jung-Soo). (2020). 한국어 경어법과 담화 기능 분석 [Honorifics and discourse functions in Korean]. *한국언어학회지 (Korean Journal of Linguistics)*, 45(3), 77–95.

Тамара КОМАРНИЦЬКА, канд. філол. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0001-7196-0066
e-mail: t.komarnytska@knu.ua

кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ МОВИ ЯПОНСЬКИХ МОДНИХ ГЛАМУРНИХ ЖУРНАЛІВ

На прикладі модної статті глянцевого журналу Elle Japan продемонстровано лексичні, морфологічні та синтаксичні особливості мови модних журналів у контексті її відмінності від літературної японської мови. На лексичному рівні відзначено набагато більший відсоток англізмів-гайрайго порівняно з літературним стандартом (43 % проти 10 %); на морфологічному рівні розглянуто хаотичне явище морфологічної гібридизації, унаслідок якої створюються англо-японські мовні гібриди; на синтаксичному рівні відзначено значне переважання неповних речень порівняно з літературною японською мовою (текст аналізованої статті на 85 % представлений неповними реченнями).

Ключові слова: японська мова, мова масової культури, англізм, морфологічна гібридизація, неповні речення.

Tamara KOMARNYTSKA FEATURES OF THE LANGUAGE OF JAPANESE GLAMOUR MAGAZINES

Using the example of a fashion article from the glossy magazine Elle Japan, the paper demonstrates the lexical, morphological, and syntactic features of the language of fashion magazines in the context of its differences from literary Japanese. At the lexical level, a much higher percentage of English borrowings gairaigo was noted compared to the literary standard (43 % versus 10 %); at the morphological level, the chaotic phenomenon of morphological hybridization was examined, as a result of which English-Japanese language hybrids are created; at the syntactic level, a significant predominance of incomplete sentences was noted compared to literary Japanese (the text of the analyzed article is represented by incomplete sentences by 85 %).

Keywords: Japanese language, language of mass culture, English borrowing, morphological hybridization, incomplete sentences.

Мовні особливості гламурних журналів, які відрізняють їхню мову від загальнолітературної, можна спостерігати на різних мовних рівнях, причому така специфіка має різну інтенсивність залежно від мовного матеріалу. Для ілюстрації цього ми розглянули статтю з модного журналу Elle Japan (セレブ&ロイヤルのヴィンテージファッションの着こなし29選キャサリン皇太子妃からベラ・ハディッド、ゼンデイヤまで、ロイヤルもセレブもヴィンテージに夢中! By Natasha Harding, Masayo Fukaya and Mayu Nakanishi 公開日:2024/02/08).

На лексичному рівні в око впадає загальна бідність лексики на тлі невмотивовано великої кількості запозичень, переважно з англійської мови (за винятком французьких термінів сфери моди ヴィンテージ та オートクチュール). Якщо не враховувати власні назви, то кількість запозичених слів-англізмів серед усіх повнозначних слів статті становить 212 із 495 (43 %), при тому, що у стандартній японській мові їхня частка становить близько 10 % (Комарницька, & Комісаров, 2012а, с. 124). Якщо ж урахувати власні назви, то відсоток збільшиться майже до 60, оскільки всі власні назви (топоніми й антропоніми), наявні у статті, є іншомовними. Водночас більшість ужитих англізмів мають питомі японські відповідники, що належать до лексичних шарів ваго чи канго, наприклад: ファッション – 流行, オイスター – 貝, フレッシュ – 新鮮, グリーン – 緑, シンプル – 簡単, ウエディング – 結婚, チョイス – 選択, イベント – 催し, イージー – 易しい.

Цікаво, що подеколи в межах однієї статті вжито то англізм, то його відповідник: так, з одного боку, трапляються одиниці エミー賞, アカデミー賞, а, з іншого – CFDAアワード, MTVムービー・アワード, BETアワード. Використання багатьох таких невмотивованих запозичень, цілком можливо, призводить до поступового заміщення власних питомих слів і втрати мовної унікальності (Дьолог, 2020, с. 45; Павелків, 2023, с. 129). Відображаючи вплив американської популярної культури і прискорення процесів глобалізації, такий іншомовний елемент притаманний практично всім жанрам японської масової культури, і його вживання можна пояснити так званою "мовною модою", яка є культурологічним, соціальним і соціолінгвістичним явищем (Дьолог, 2020, с. 44).

Окрім запозичень-англізмів, пристосованих до японської орфографії та записаних абеткою катакана, мова модних журналів послуговується й абсолютними варваризмами, що зберігають оригінальне латиничне написання: NY, LA (власне американські абрєвіатури на позначення американських міст).

Серед одиниць гайрайго спостерігаємо і скорочені варіанти, створені з англійських запозичень уже на японському ґрунті (напр., セレブ), що вказує на намагання засвоїти запозичений елемент мовою масової культури Японії, перетворюючи його на "японську англійську" (васейсейго).

Чимало запозичень представлені складними словами, які є словосполученнями в англійській мові, однак японською засвоюються як єдині лексичні комплекси й у синтаксичній позиції також виступають у ролі єдиної одиниці, виконуючи функцію підмета чи додатка, як це зазвичай робить слово-іменник: セレブファッション, レッドカーペット, ヴィンテージファッション, レザージャケット, テーラードジャケット, バタフライプリント, スリッパドレス, オリジナルデザイン, フェイクファー, ファッションウィーク.

Таке трактування японською мовою запозичених словосполучень як одного слова підштовхує нас до думки, що японська мова сприймає ці іншомовні одиниці як чужорідні й незрозумілі. Загалом у більшості сучасних мовознавчих праць натрапляємо на висновок, що використання англо-американських варваризмів є негативним явищем сучасного періоду, оскільки запозичені назви абсолютно не мають внутрішньої форми для носіїв мови-реципієнта (Дьолог, 2020, с. 46). При цьому, однак, зрозумілі і причини такого зловживання англізмами в мові японських модних журналів, адже вони можуть змінювати стилістичний відтінок тексту, надаючи йому більш сучасного, інтернаціонального характеру, підкреслюючи модні та трендові елементи в мовленні (Павелків, 2023, с. 126).

Особливості мови модних журналів на **морфологічному рівні** органічно пов'язані з особливостями лексичного рівня. Всотуючи надлишок запозичених слів, мова намагається якось пристосувати їх до своїх правил слововживання, присвоїти їм граматичні характеристики, типові для морфології мови, унаслідок чого спостерігаємо явище морфологічної гібридизації, коли за рахунок аглютинації іншомовний елемент набуває необхідного морфологічного статусу й завдяки цьому може взаємодіяти з власне японськими словами (Комарницька, 2022, с. 245). Відповідно, за посередництва морфологічної гібридизації відбувається процес адаптації англізмів, унаслідок якого спостерігаємо численні гібридні композити. Наприклад:

- унаслідок морфологічної гібридизації з іменників-англізмів утворено дієслова プリントされた, チョイスした, チョイスし, マッチする, デザインした;
- за рахунок аглютинації, вираженої приєднанням відмінкового показника (частки, суфікса – тут, на жаль, існує термінологічна невизначеність (Комарницька, & Комісаров, 2012b, с. 30) родового відмінка の, англізми стають у синтаксичну позицію означення (ロイヤルの, グリーンの, イーজীর, ピンクの), при цьому, однак, набуття функції означення внаслідок приєднання частки の притаманне японським іменникам, а всі наведені в дужках запозичення в англійській мові є прикметниками, тобто можемо констатувати, з одного боку, алогічність творення таких морфологічних гібридів, а, з іншого – неусвідомлення морфологічних характеристик запозичень;

- додавання японського прикметникового суфікса な до запозичень, які в англійській мові є прикметниками, пристосовує ці одиниці до правил японської морфології, створюючи напівпредикативні прикметники (ナ形容詞), що дозволяє читачам, не обізнаним із нюансами англійської граматики, точніше визначити частиномовний статус таких одиниць (サステナブルな, シンプルな, フレッシュな, フューチャリスティックな,

シアーナ, シルキーな, タイムレスな); при цьому, як бачимо, до запозичень, які в мові-джерелі належать до класу прикметників, може приєднуватися як прикметниковий суфікс (як у наведених вище прикладах), так і іменниковий (як у прикладах із попереднього пункту);

▪ унаслідок приєднання до запозиченого слова прислівникового суфікса に творяться гібридні прислівники (シックに).

Як бачимо, під час утворення одиниць гібридного морфологічного типу не спостерігаємо жодної системності: так, до запозиченого англійського прикметника можуть приєднувати як прикметниковий суфікс な, так і відмінкову частку родового відмінка іменників の, тобто від частиномовного статусу оригінальної одиниці нічого не залежить: シアーナ, イージーの, ピンクの, タイムレスな. На практиці всі ці гібридні одиниці стають у позицію означення, виконуючи синтаксичну функцію, притаманну прикметникам у європейських мовах, однак морфологічна будова японської мови відрізняється від європейської, і визначення категорії прикметника за синтаксичним критерієм є неможливим, оскільки функцію означення в японському реченні може переймати дієслово й іменник (Комарницька, & Комісаров, 2012b, с. 46; Комісаров, 2010, с. 113), а сам прикметник має більше дієслівних характеристик, що знаходить своє відображення, зокрема, і на синтаксичному рівні (Комарницька, & Комісаров, 2012b, с. 51; Комісаров, 2010, с. 132). Асистемність у творенні гібридних напівпредикативних прикметників від англійських прикметників, на нашу думку, ще раз доводить те, що японці не сприймають морфологічні характеристики запозичень, трактуючи більшість із них як іменники (звідси і приєднання іменникової відмінкової частки の до англізмів, що є прикметниками в англійській мові).

Окрім морфологічної гібридизації, що змінює частиномовний статус запозичених одиниць, спостерігаємо також гібридний словотвір у межах морфологічного способу: セレブたち (утворення множини, вираженої лексично (оскільки граматичної категорії множини у японській мові нема (Комарницька, & Комісаров, 2012b, с. 28; Комісаров, 2010, с. 111)), від усіченої основи запозиченого іменника шляхом додавання японської морфеми), フェザー付き (утворення складної одиниці гібридного типу з запозиченого іменника та другої основи питомо японського дієслова).

Надалі розглянемо вказану статтю з погляду її **синтаксичних** особливостей. У царині синтаксису спостерігаємо численні відхилення від синтаксичної норми, подібні до тих, які ми фіксуємо і в мові інших жанрів масової культури – насамперед це наявність великої кількості неповних речень. У наведених журнальних статтях неповні речення здебільшого представлені номінативними; рідше трапляються еліптовані варіанти. Водночас частотність неповних речень

вважає: з 54 речень, із яких складається наведена журнальна стаття (не враховуючи заголовки), неповними є аж 46, тобто 85 %. Таке масштабне вживання неповних речень не відповідає літературній нормі, а тому викликає занепокоєння з огляду на можливі впливи на "відчуття мови" серед аудиторії глянцю (Комарницька, 2022, с. 247).

Отже, стисло окресливши особливості мови глянцевого журналізму як жанру масової культури, можемо констатувати багато мовних девіацій, характерних для різних соціальних форм існування мови. Так, наявність великої кількості немотивованих запозичень і морфологічних гібридів, що складаються як з іншомовних, так і з національних елементів, нагадує макаронічне мовлення, притаманне діаспорі (такі морфологічні новотвори на тлі немотивованих лексичних запозичень спостерігаємо також у піджині, креольських мовах, суржикі і трасянці, однак соціально-історичні умови формування цих мовних утворень, безперечно, відрізняються від того, що спостерігаємо в мові японської масової культури). З іншого ж боку, відхилення від мовної норми на синтаксичному рівні уподібнюють мову модних журналів до спонтанного розмовного мовлення, а змішування стилів – до просторіччя.

Список використаних джерел

Дьолог, О. С. (2020). Лексичні англіцизми як особливість сучасної мовної моди. *Закарпатські філологічні студії*, 13, 1, 43–47.

Комарницька, Т. К. (2022). Розмивання лексичних і граматичних норм у мові масової культури Японії. *XXV Сходознавчі читання А. Кримського* (с. 244–247). Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України.

Комарницька, Т. К., & Комісаров, К. Ю. (2012). *Сучасна японська літературна мова: теоретичний курс*. Т. 1. Видавничий дім Дмитра Бураго.

Комарницька, Т. К., & Комісаров, К. Ю. (2012). *Сучасна японська літературна мова: теоретичний курс*. Т. 2. Видавничий дім Дмитра Бураго.

Комісаров, К. Ю. (2010). *Теоретична граматики японської мови*. Т. 1. Теоретичні засади граматики японської мови. Морфологія. Видавничий дім Дмитра Бураго.

Павелків, К. (2023). Вплив англіцизмів на сучасну українську мову: сфери проникнення. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 63, 2, 125–130.

Костянтин КОМІСАРОВ, канд. філол. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0002-2164-6244
e-mail: k.komisarov@kubg.edu.ua
завідувач кафедри японської мови і перекладу
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, Київ, Україна

Юлія БОРИШПОЛЕЦЬ, ст. викл.
ORCID ID: 0009-0001-9958-9315
e-mail: y.boryshpolets@kubg.edu.ua
кафедри японської мови і перекладу,
заступник декана з науково-методичної та навчальної роботи
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, (Київ, Україна)

ЕТИКЕТ НЕПРЯМОСТІ: ЯПОНСЬКІ МОВНІ ЗАСОБИ УНИКНЕННЯ КАТЕГОРИЧНОСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗБЕРЕЖЕННЯ ГАРМОНІЇ

Досліджено етикет непрямості в японській лінгвокультурі. Проаналізовано лексичні та граматичні засоби пом'якшення висловлювань, зокрема філери, часткове заперечення, риторичні питання та незавершені речення. Особливу увагу приділено контекстуальності офіційного дискурсу та мовним способам дотримання соціальної дистанції через уникнення втручання у внутрішній світ співрозмовника. Висвітлено контраст між граматичною ввічливістю та інтенцією, що є формою соціального маскування.

Ключові слова: японська мова, етикет непрямості, соціальна гармонія, мовна ввічливість, стратегія дистанціювання, соціальне маскування, граматики ввічливості.

Kostiantyn KOMISAROV
Yulia BORYSHPOLETS

ETIQUETTE OF INDIRECTNESS: SOFTENING JAPANESE SPEECH TO PRESERVE SOCIAL HARMONY

The study examines the etiquette of indirectness in Japanese linguoculture. Lexical and grammatical means of softening utterances are analyzed, specifically fillers, partial negation, rhetorical questions, and unfinished sentences. Particular attention is paid to the contextuality of official discourse and linguistic methods of maintaining social distance by avoiding interference in the interlocutor's internal emotional state. The contrast between grammatical politeness and intention, which serves as a form of social masking, is highlighted.

Keywords: Japanese language, etiquette of indirectness, social harmony, linguistic politeness, distancing strategy, social masking, grammar of politeness.

Розмову про етикет непрямості в японській лінгвокультурі варто починати з питання комунікативної парадигми японського суспільства. Нерідко наголошується на тому, що комунікація японців базується на принципі "Wa"

(和) – соціальній гармонії, яка традиційно ставиться вище за індивідуальну чіткість висловлювання. Водночас варто усвідомлювати, що уникнення категоричності в мовленнєвій практиці не є ознакою слабкості чи невпевненості мовця; це стратегічний метод "збереження обличчя" (*face-saving*), а також оптимальної мінімізації ризику прямого протистояння чи відвертої критики (Malovana, & Yusiuk, 2020). У зв'язку з цим, останнім часом багато говориться про провідну роль лексичних і граматичних засобів пом'якшення звучання висловлювання, що виступають інструментом соціального маскування і, навіть, самозахисту, а також про стратегію дистанціювання, засновану на використанні непрямих виразів (наприклад, *~mitai na* "щось на кшталт..." чи *~tte iu ka* "так би мовити..."), що дозволяє мовцеві психологічно ніби відсторонитися від власного твердження, роблячи його менш "остаточним" чи "категоричним" (断定的).

Наступна проблема, на яку ми пропонуємо звернути увагу, – це психологічне підґрунтя, адже історично склалося так, що для пересічного японця висловити власну думку надто прямо означає підставити себе під удар у разі незгоди співрозмовника. Отже, ми маємо справу зі своєрідним психологічним захистом мовця: якщо твердження сформульоване нечітко, "розмито", то в разі виникнення критики її об'єктом виявиться саме це висловлення, а не особистість автора повідомлення. У зв'язку з цим говорять навіть про "естетику невизначеності", сутність якої вбачається в тому, що в японській культурі вважається невиправдано грубим нав'язувати власні погляди як абсолютну істину – натомість мовець надає слухачеві "простір для міркувань" (余地) (対論 [第8話・後編]).

Переходячи до детального аналізу мовних засобів пом'якшення, згадаймо насамперед про лексичне "розмиття". Використання так званих філерів (フィラー) і слів-паразитів у японській мові виконує важливу прагматичну функцію: слова-сигнали *nanka* "якось/щось", *mitai na* "щось на кшталт...", *sou iu* "такого роду" не просто заповнюють паузи, а сигналізують про готовність до діалогу та повагу до простору співрозмовника. Це дозволяє уникати чітких визначень, які легко спростувати: А : もうすぐ母の誕生日なんだけど、何がいいかな。 В : うーん、花なんかいいんじゃない? (А: Скоро в мамі день народження. Що ж їй подарувати? В: Ну... Може, квіти? Чи що?) (【JLPT N 3】 文法・例文 : ~など / ~なんか / ~なんて).

Серед граматичних структур уникнення категоричності в японській мові найактуальнішими натеper вважаються ті, що виражають: а) часткове заперечення; б) думку як риторичне питання; в) обмеження перспективи; г) структурну незавершеність.

Часткове заперечення дозволяє позбутися категоричного припущення чи висновку, не відкидаючи при цьому весь факт: 別の会社へ転職したいという君の気持ちがわからないわけではない。(Не те, що б я не розумів твого бажання перейти на роботу до іншої компанії, але...) (【JLPT N 3】 文法・

例文：わけではない / わけじゃない). Це допомагає уникнути надмірної прямолінійності, що зазвичай вважається недоречною ("це не означає, що я не..." звучить м'якше за пряме вираження, наприклад, невдоволення чи розчарування).

Думка як риторичне питання делікатно схиляє співрозмовника до згоди, а мовець не виглядає при цьому самовпевнено: 明日の試合、もしかしたら勝てるのではないだろうか。(Чи зможемо ми перемогти на завтрашньому матчі?)(【JLPT N3 文法】～のではないだろうか/のではないかと思う).

Обмеження перспективи – це коли мовець підкреслює, що розглядає питання лише з одного боку, визнаючи при цьому існування інших поглядів: ワンさんの性格からいうと、無断で欠席するはずがないですが。何かあったのだろうか。(Знаючи характер пана Вана, важко уявити, що він може бути відсутнім без дозволу. Мабуть, щось трапилось)(【JLPT N2】文法・例文：～からいうと / ～からいって / ～からいえば). Це ніби формально знімає відповідальність за виголошення абсолютної істини.

Феномен незавершених речень (言いさし文) базується, по-перше, на соціальній довірі (мовець свідомо залишає фінал відкритим, даючи слухачеві право самому зробити висновок) і, по-друге, на спільній творчості (банальний монолог формально перетворюється на спільний процес комунікації, де слухач стає активним учасником творення сенсу): 電車で忘れ物をしてしまったんですが。(Я забув у потязі речі...); пор.: 電車で忘れ物をしてしまったんですが、どうすればいいですか。(Я забув у потязі речі. Що мені тепер робити?)(言いさし文とは? (言いさし表現) | 毎日のんびり日本語教師).

Один із найцікавіших аспектів японського дискурсу – контраст між граматикою та інтенцією – заснований на використанні надзвичайно м'яких граматичних конструкцій, за якого зміст претензій може залишатися досить жорстким. Так, ちょっと難しいですね... (Це трохи складно, чи не так?) містить слово-пом'якшувач *chotto* ("трохи") та частку *ne* (для пошуку згоди). Насправді ж у такий спосіб можуть транслювати претензію: "Це абсолютно неможливо, я цього не робитиму, і вам не варто було навіть питати". Ще одним яскравим прикладом є використання форми *~te itadakereba to omoimasu* ("Я був би вдячний, якби ви змогли..."), що на виробництві звучить як м'яке прохання, але фактично – це наказ, невиконання якого матиме серйозні наслідки.

Коли йдеться про соціальне маскування в японській лінгвокультурі, ввічливість розглядається як дистанція. Надмірна ввічливість (敬語) часто використовується як інструмент створення психологічної стіни. Якщо людина, із якою ви зазвичай спілкуєтеся нейтрально, раптом переходить на "надввічливий" регістр, це сприймається як тривожний сигнал: お子さん、ピアノが上手ですね! (Ваша дитина так майстерно грає на піаніно!) містить імпліцитне повідомлення такого змісту: "Ваша дитина створює нестерпний шум, і я це чую крізь стіни, тож майте совість і припиніть це негайно!". Причому, що ввічливіша форма, то серйознішим може бути прихований за нею меседж.

Аналіз японського етикету непрямості з погляду лінгводидактики, поза сумнівом, є темою окремої розмови, пов'язаної з оптимальним урахуванням ситуативного контексту в методиці викладання іноземної мови. Зараз зазначимо лише, що для студентів, які вивчають японську мову, критично важливо розуміти, так би мовити, "градус категоричності, заснований на ієрархії впевненості": пряме твердження характеризується високою категоричністю, прикінцева форма *~darou* транслює впевнене припущення, а форма *~de wa nai darou ka* – делікатне припущення з низьким рівнем впевненості (наведена тут парадигма – лише один приклад; граматичних форм, пов'язаних із "градусом категоричності", у японській мові чимало).

Також варто сказати кілька слів про контекстуальність та соціальну дистанцію. В офіційному дискурсі речення стають довшими не через надлишок інформації, а через нагромадження своєрідних "подушок безпеки". Що вища відповідальність, то менше в реченні залишається місця для суб'єктивного "Я". Якщо у дружній розмові достатньо сказати: *Chotto matte* ("Почекай трохи"), то в офіційній ситуації спілкування зазвичай кажуть: *Shoushou omachi itadakereba to zanjimasu*. Тут використано префікс ввічливості (*o-*), скромну ввічливу форму (*itadaku*), припущення (*-reba*), цитування думки (*to*) і дієслово "знати/думати" у надввічливій формі (*zanjimasu*). Якщо спробувати передати це українською мовою максимально еквівалентно, то вийде щось на кшталт: "Я існую в стані думки про те, що отримав би вашу ласку, якби ви зачекали". Вважається, що в такий спосіб мовець знімає з себе відповідальність за прямий наказ.

Під соціальною дистанцією мається на увазі заборона на втручання у внутрішній світ іншої людини. Це один із найцікавіших аспектів японської психолінгвістики. Вважається нечемним (і не вельми адекватним) стверджувати, що ви точно знаєте, що відчуває інша людина, особливо якщо вона вища за статусом. Наведемо лише один приклад. Студентам ще на початковому рівні вивчення японської мови пояснюють, що суфікс *~garu* використовується для опису емоцій, почуттів чи бажань третьої особи, прояви яких можна спостерігати ззовні (щодо своїх власних емоцій, почуттів та бажань за допомогою *~garu* не висловлюються). Щодо рівної або молодшої особи можна сказати: *Tanaka-kun ga kowagatte iru* ("Танака боїться / виявляє страх"). Це нормально – ви просто констатуєте факт. Щодо вищої за статусом особи (начальника, вчителя тощо) так не говорять, адже це прозвучить так, ніби ви сприймаєте цю особу як дитину (чи навіть тварину, домашнього улюбленця). Це вважатиметься порушенням особистих кордонів, втручанням у приватний емоційний простір. Аби такого не сталося, використовують описові, непрямі форми або шанобливу мову: *Buchou wa go-fuan no you desu* ("Здається, пан начальник відчуває занепокоєння").

Особливої уваги заслуговує японське мистецтво "читання між рядків" чи, буквально, "читання повітря" (空気を読む). Варто навчитися розпізнавати справжні наміри за нечіткими виразами. Так, якщо японець каже *chotto...*

("трішки...") або закінчує речення на *~kedo*, це слід розуміти як ввічливе "ні", тобто відмову, попри відсутність відповідних слів (із прямим значенням).

Майстерне володіння етикетом непрямоті як засобом уникнення категоричності дозволяє, зокрема, виробити багато практичних рекомендацій для копірайтерів і бізнес-комунікаторів, як це робить, зокрема, Іноуе Акіра. Хоча в японському копірайтингу часто радять використовувати категоричні ствердження для надійності, є випадки, коли їх варто уникати: надто категоричні поради купити товар можуть виглядати нав'язливо та непереконаливо; надмірне узагальнення у судженнях щодо великих груп людей (напр., "чоловіки – це...") звучить непрофесійно; варто чітко зазначати, що думка є особистим відчуттям автора ("я відчуваю, що..."), щоб уникнути зайвих суперечок (「断定表現を避ける」ときの工夫を考える【文章術051】 | いのうえ あきら).

Японський етикет непрямоті – це не просто лінгвістична особливість, а складний інструмент підтримки соціального балансу. Вивчення цих засобів дозволяє не лише краще розуміти мову, а й оволодіти мистецтвом тонкої дипломатії, де недоказане слово часто важить більше за вимовлене.

Список використаних джерел

Malovana, N., & Yusiuk, A. (2020). Face saving aspects in intercultural communication. *Visnik Mariupol's'kogo deržavnogo universitetu. Seriâ: Filologîâ*, 13(22), 189–196. <https://doi.org/10.34079/2226-3055-2020-13-22-189-196>

対論 [第8話・後編] 稲畑廣太郎×田中康嗣余地・余白・余韻 | 和塾. 和塾 | 最高峰の和文化体験. <https://www.wajuku.jp/serialize/19稲畑さんに学ぶ/>

【JLPT N3】文法・例文：～など / ～なんか / ～なんて. 日本語NET. <https://nihongokyoshi-net.com/2019/07/19/jlptn3-grammar-nado/>

【JLPT N3】文法・例文：わけではない / わけじゃない. 日本語NET. <https://nihongokyoshi-net.com/2018/07/18/jlptn3-grammar-wakedewanai/>

【JLPT N3文法】～のではないだろうかと/のではないかと思う. 日本語教師ゆたかのブログ https://yutakanihongo.com/n3-nodewanaidarouka_nodechanaidarouka

【JLPT N2】文法・例文：～からいうと / ～からいつて / ～からいえば. 日本語NET. <https://nihongokyoshi-net.com/2019/05/27/jlptn2-grammar-karaiuto/>

言いさし文とは？（言いさし表現） | 毎日のんびり日本語教師. 毎日のんびり日本語教師. <https://mainichi-nonbiri.com/jltct/unfinished-sentences/>

「断定表現を避ける」ときの工夫を考える【文章術051】 | いのうえ あきら. note (ノート). https://note.com/akira_e_noway/n/n34076a98a044

Яна КОНОНЕНКО, магістр
ORCID ID: 0009-0008-5081-4914
e-mail: yakononen@gmail.com

кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ПРАГМАТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЛЕКСИЧНИХ ІННОВАЦІЙ У СПОЖИВАЦЬКІЙ КУЛЬТУРІ СУЧАСНОГО КИТАЮ

Досліджено прагматичний потенціал лексичних інновацій у споживацькій культурі сучасного Китаю. Розглянуто специфіку китайських неологізмів як динамічного шару лексики, що оперативно реагує на трансформації ринку, цифровізацію комунікації та зміну соціальних цінностей. Показано, що новотвори виконують не лише номінативну функцію, а й слугують засобом оцінювання, іронізації, емоційного впливу та групової самоідентифікації. Проаналізовано структурно-семантичні моделі творення сучасних одиниць, зокрема метафоризацію, скорочення, запозичення та гібридизацію. Особливу увагу приділено одиницям 房奴, 吃土, 血拼, 报复式消费, 班味, 松弛感, які репрезентують нові моделі споживчої поведінки, соціальні настрої та стилі життя. З'ясовано, що неологізми концентрують складний соціокультурний досвід у стислій експресивній формі та виступають важливим інструментом мовного конструювання сучасної споживацької реальності Китаю.

Ключові слова: лексичні інновації, неологізми, споживацька культура, лінгвопрагматика, інтернет-дискурс.

Yana KONONENKO PRAGMATIC POTENTIAL OF LEXICAL INNOVATIONS IN THE CONSUMER CULTURE OF CONTEMPORARY CHINA

The paper examines the pragmatic potential of lexical innovations in the consumer culture of contemporary China. It considers the specific features of Chinese neologisms as a dynamic layer of vocabulary that responds rapidly to market transformations, the digitalization of communication, and changes in social values. It is shown that new lexical units perform not only a nominative function, but also serve as means of evaluation, irony, emotional influence, and group self-identification. The structural-semantic models of forming contemporary lexical items are analyzed, including metaphorization, abbreviation, borrowing, and hybridization. Special attention is paid to the units 房奴, 吃土, 血拼, 报复式消费, 班味, 松弛感, which represent new patterns of consumer behavior, social attitudes, and lifestyles. It is established that neologisms concentrate complex socio-cultural experience in a concise expressive form and function as an important instrument for the linguistic construction of China's contemporary consumer reality.

Keywords: lexical innovations, neologisms, consumer culture, linguistic pragmatics, internet discourse.

Розвиток мови є безперервним і динамічним процесом, у якому лексичний рівень найшвидше та найчутливіше реагує на соціальні, економічні й

культурні трансформації. Згідно з теоретичними положеннями сучасної лінгвістики, неологізм не варто зводити виключно до нового слова у його традиційному розумінні. Його варто розглядати як будь-яку нову одиницю, поява якої зумовлюється потребою назвати нові або перейменувати старі явища, і яка зберігає відчуття унікальності та відносної новизни (Колоїз, 2008).

У контексті сучасного Китаю перехід до суспільства споживання, надзвичайна інтенсифікація конкуренції на ринку праці та стрімка цифровізація спілкування спричинили безпрецедентну появу таких лексичних інновацій. На відміну від попередніх історичних етапів, коли нові слова впроваджувалися переважно "згори" – ініціювалися інтелектуальними елітами чи державними інституціями, сучасні китайські інтернет-неологізми створюються самими користувачами мережі та поширюються "горизонтально" через соціальні платформи (Gebbia, 2025; Jing-Schmidt, 2019). Цей зсув свідчить про глибоку демократизацію мовотворчості та демонструє тісний взаємозв'язок між мовною та соціальною структурами.

Для глибокого розуміння ролі таких інновацій найефективнішим є застосування прагматичного підходу. Відповідно до концепції Дж. Ліча, людське спілкування є процесом розв'язання проблем, де мовець підбирає оптимальні мовні засоби для досягнення бажаного впливу на співрозмовника, а той, своєю чергою, намагається розгадати справжні наміри мовця. На відміну від граматики, яка є формальною системою, прагматика завжди орієнтована на мету, несе оцінку та спирається на Принцип співробітництва і Принцип ввічливості (Leech, 2016). У китайській споживацькій культурі створення та використання неологізмів є саме такою цілеспрямованою поведінкою: люди активно поєднують, скорочують і переосмислюють слова, щоб докладати менше зусиль для спілкування, але при цьому отримувати максимальний соціальний чи емоційний ефект.

Дослідники неодноразово підкреслюють, що цифрові лексичні інновації в Китаї відкривають доступ до реального досвіду звичайних людей – у цьому сенсі споживацька культура є одним із найпродуктивніших середовищ для новотворів, бо саме через неї найвидиміше проходять сучасні уявлення про успіх, привабливість, статус і стиль життя (Jing-Schmidt, 2019).

Показово, що багато таких одиниць відразу поєднують називання з оцінкою. Наприклад, 报复式消费 називає хвилю витрат після вимушених фінансових обмежень. Лексична одиниця не є нейтральною: вони вже містить інтерпретацію поведінки споживача, вказуючи на емоційно-компенсаторний характер покупок, прагнення надолужити попередні обмеження. Так само 血拼, запозичене на позначення "шопінгу", або 旗舰店 ("флагманський магазин") працюють не лише як лексеми, що фіксують нову реалію ринку, а й як маркери комерційного престижу та включеності у глобальний стиль споживання. Через це неологізм стискає цілу ситуацію до короткої, впізнаваної формули, а це і є одна із його найсильніших прагматичних переваг (Tan, 2024; Gebbia, 2025).

Не менш важливим є метафоричний вимір. У працях китайських дослідників лексичних інновацій багаторазово наголошується, що значна частина сучасних новотворів виникає через метафору й метонімію, тобто через перенесення значення, яке робить слово виразнішим і соціально резонансним. Саме тому у споживацькій культурі так ефективно працюють моделі на кшталт 房奴 "раб іпотеки", 吃土 "жити так бідно, що лишилося їсти землю". Ці приклади показують, що нова лексика не просто фіксує економічне становище, а драматизує його, перетворює на образ, який легко запам'ятати й відтворити. Через метафору мовець не повідомляє сухий факт, а відразу створює емоційне навантаження. Саме тому метафоричні неологізми особливо ефективні в середовищі, де будь-який товар чи стиль життя змагаються за увагу (Gebbia, 2025; Tan, 2024).

У споживацькій культурі лексичні інновації також виконують функцію групової самоідентифікації. Це добре бачимо на прикладі "city 不 city" ("модно чи ні?"). У цьому вислові англійське city вже не містить буквального значення "міста", а набуває значень "модно", "стильно", "сучасно". Вислів використовують для оцінювання одягу, місць чи способу життя, а його популярність пояснюється мовною гібридністю, меметичністю. Поруч із ним у тому самому полі функціонують 班味 і 松弛感, які фіксують уже не предмети, а емоційні стани: перше слово пов'язане з відчуттям виснаженості від роботи, друге – з бажаною "розслабленістю". Для споживацької культури це дуже характерно: ринок продає не лише речі, а й атмосферу, відчуття, стиль життя, і мова під це швидко виробляє нові, лаконічні назви (Li Yan, 2025).

З погляду прагматики ці одиниці цінні ще й тим, що дають змогу висловитися ефемістично. Іронічне 房奴 пом'якшує висловлювання про фінансову залежність і робить його жартівливим; 吃土 дозволяє жартома поділитися досвідом фінансової нестачі після імпульсивних покупок; "city 不 city" є оцінним маркером у формі питання. Отже, комунікація є цілеспрямованою й завжди орієнтована на ефект. У споживацькій культурі ефект часто досягається через лаконічність форми, гумор, натяк, стилізацію й емоційне зближення зі співрозмовником, а транслітерації на кшталт 血拼 "шопінг" або 粉丝 "фанат" засвідчує належність до сучасного покоління та відкритість до глобальної культури (Leech, 2016; Tan, 2024; Li Yan, 2025).

Ще одна важлива риса полягає в тому, що успіх лексичної інновації залежить не лише від форми, а й від соціально-прагматичних чинників. Поширення нових слів пояснюється соціальним контекстом, уподобаннями користувачів, функцією слова в комунікації, а не абстрактною "вірусністю". Не кожен новотвір закріплюється, багато одиниць швидко зникає, але навіть коротке життя лексичної одиниці не заперечує її важливості. Навпаки, саме ця короточасність показує, наскільки щільно сучасна китайська споживацька культура пов'язана зі швидкоплинністю форм мовлення, зміною емоційних вражень і з постійним продукуванням позначень для нових форм досвіду. Тому

неологізм тут слід бачити не як випадковий "сленг", а як чутливий індикатор того, що суспільство вважає новим, бажаним, проблемним або смішним саме зараз (Jing-Schmidt, 2019; Колоїз, 2008).

Отже, прагматичний потенціал лексичних інновацій у споживацькій культурі сучасного Китаю полягає в тому, що вони не лише називають нові практики споживання, а й миттєво вбудовують їх у систему оцінок, емоцій і соціальних ролей. Через них мовець може одночасно інформувати, іронізувати, рекламувати, скаржитися, самоідентифікуватися з певною соціальною групою або дистанціюватися від неї. Такі слова зводять багатошаровий досвід до короткої формули, роблять комунікацію ефективною й упізнаваною. Здатність суспільства до безперервного креативного творення нових слів відображає високу динамічність мови в цифрову епоху та переконливо доводить нерозривний зв'язок між мовною творчістю і глибокими змінами в суспільстві сучасного Китаю (Tan, 2024; Jing-Schmidt, 2019; Li Yan, 2025).

Список використаних джерел

- Колоїз, Ж. В. (2008). Основні підходи до визначення лінгвістичного статусу неологізму. Філологічні студії. *Науковий вісник КДПУ, 1*, 27–36.
- Gebbia, C. (2025). Chinese neologisms and metaphorical potential in pedagogy. *Annali di Ca' Foscari. Serie Orientale*, Vol. 61, 23–58.
- Jing-Schmidt, Z., & Hsieh, S. K. (2019). Chinese neologisms. In *The Routledge Handbook of Chinese Applied Linguistics*, 514–534.
- Leech, G. N. (2016). *Principles of Pragmatics*. Routledge.
- Tan, Q. (2024). Linguistic analysis of Chinese neologisms from 2017 to 2021. *International Journal of Language and Literary Studies*, 6(2), 260–275.
- Yan, L. I. (2025). *Chinese internet neologisms from a sociolinguistic perspective: The case of "city bu city"*. US-China Foreign Language.

Ірина КОРНЕВА, бакалавр
ORCID ID: 0009-0007-3993-3448
e-mail: irakorneva15@gmail.com

кафедри тюркології,
Навчально-наукового інституту філології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:

Оксана ТИЩЕНКО-МОНАСТИРСЬКА, канд. філол. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0001-8515-1657
e-mail: tyshcheo@knu.ua

кафедри тюркології,
Навчально-наукового інституту філології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ КРИМСЬКОТАТАРСЬКОЇ МОВИ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ ЮСУФА БОЛАТА)

Присвячено дослідженню особливостей перекладу фразеологічних одиниць кримськотатарської мови українською на матеріалі оповідання "Tufanda qalğan qoy sürüsi" та п'єси "Toy devam ete" Юсуфа Болата. Здійснено класифікацію фразеологізмів за структурно-семантичними типами, проведено зіставний аналіз оригінального тексту та перекладу В. Качули оповідання "Tufanda qalğan qoy sürüsi", а також запропоновано власний переклад фразеологізмів п'єси і підібрано їхні українські еквіваленти й аналоги. Встановлено, що домінуючим типом є фразеологічні єдності з метафоричною основою. Виявлено, що під час перекладу найчастіше застосовуються описовий переклад, частковий еквівалент та контекстуальна заміна, що зумовлено культурно-генетичною відстанню між кримськотатарською й українською мовами.

Ключові слова: фразеологізм, кримськотатарська мова, переклад, еквівалент, Юсуф Болат, зіставний аналіз, художній текст.

Iryna KORNEVA

LINGUOCULTURAL FEATURES OF TRANSLATING PHRASEOLOGICAL UNITS OF THE CRIMEAN TATAR LANGUAGE (BASED ON THE WORKS OF YUSUF BOLAT)

These theses are devoted to the study of the peculiarities of translating phraseological units of the Crimean Tatar language into Ukrainian, based on the short story "Tufanda qalğan qoy sürüsi" and the play "Toy devam ete" by Yusuf Bolat. The paper classifies phraseological units according to their structural and semantic types, provides a comparative analysis of the original text and V. Kachula's translation of the short story "Tufanda qalğan qoy sürüsi", and also offers the author's own translation of phraseological units from the play together with their Ukrainian equivalents and analogues. It has been established that the dominant type is phraseological unities based on metaphor. It has been found that the most frequently used translation methods are

descriptive translation, partial equivalent, and contextual substitution, which is conditioned by cultural and genetic distance between the Crimean Tatar language and Ukrainian languages.

Keywords: *phraseological unit, Crimean Tatar language, translation, equivalent, Yusuf Bolat, comparative analysis, literary text.*

Фразеологія є одним із найбагатших пластів будь-якої мови: фразеологічні одиниці не лише містять культурну пам'ять народу, а й відображають його традиції, побутовий досвід та естетичні уявлення. Переклад фразеологізмів є одним із найскладніших перекладознавчих завдань, особливо у випадку генетично та структурно далеких мов, якими є кримськотатарська (тюркська родина) та українська (слов'янська родина). Актуальність теми зумовлена практичною нерозробленістю фразеологічного пласту кримськотатарської мови у перекладознавчому аспекті та зростаючим науковим і культурним інтересом до кримськотатарської літератури в Україні.

Матеріалом дослідження слугують фразеологічні одиниці з оповідання "Tufanda qalğan qoy sürüsi" та п'єси "Toy devam ete" Юсуфа Болата (1909-1986) – видатного кримськотатарського письменника, драматурга й публіциста. Теоретичну базу складають праці В. Н. Комісарова, І. В. Корунця, М. І. Личук, В. Д. Шинкарук, І. Л. Покровської, Ю. Ф. Прадіда з теорії перекладу фразеологізмів. Специфіку функціонування стійких зворотів на синтаксичному рівні та особливості їхнього внутрішнього зв'язку було розглянуто з опорою на концепцію ступенів фразеологізації речень (Личук, & Шинкарук, 2001). Важливе підґрунтя для аналізу також склали фразеологічні словники У. Куркчі, А. Емірової та С. Усеїнова (2003), а також лексикографічні праці А. Меметова та А. Куртсеїтова (2009).

Методи дослідження: описовий, порівняльний, метод класифікації та перекладознавчий аналіз.

Класифікація фразеологізмів у досліджуваних творах здійснена за структурно-семантичним принципом: фразеологічні зрощення (ідіоми), єдності, сполучення та вирази. В оповіданні "Tufanda qalğan qoy sürüsi" виявлено 20 фразеологічних одиниць, серед яких 65 % становлять фразеологічні єдності. У п'єсі "Toy devam ete" частка фразеологічних єдностей перевищує 70 %. Домінування цього типу свідчить про органічне поєднання народнопоетичної традиції з авторським стилем: більшість фразеологізмів побудована на метафоричних образах тіла, природи та побуту, що передають емоційні стани персонажів і слугують засобом національно-культурної характеристики.

Зіставний аналіз фразеологізмів оповідання "Tufanda qalğan qoy sürüsi" з перекладом Н. Бекірова та В. Качули (Юсуф Болат, 2023) виявив такі закономірності: найчастіше вжито описовий переклад (у випадках безеквівалентних одиниць) і частковий фразеологічний еквівалент (зі збереженням семантики при частковій зміні образу). Повний еквівалент зафіксовано лише в кількох випадках (наприклад: *Yernen kök qarışqan* → "Змішалися небо й земля"). У тексті переважають соматизми, це

найчисленніша група, що також підтверджується класифікаційними реєстрами кримськотатарських сталих виразів (Емірова, & Усеїнов, 2003; Меметов, & Куртсеїтов, 2009): *yürek* (серце) як осередок почуттів (*yüregi yaylada değil* – "серцем він був деінде"), *köz* (очі) як символ сприйняття (*köz açtım – köz yumdım* – "не встиг оком змигнути"), *baş* (голова) як стан людини (*başı üstüne asılıp* – "завмерти над головою"), *til* (язык) – мовлення (*tili tutulğan* – "язык відібрало"). Контекстуальна заміна і лексичний переклад супроводжуються частковою втратою образності та емоційного забарвлення оригіналу.

Для фразеологізмів п'єси "Toy devam ete" (Юсуф Болат, 1974), у цій роботі запропоновано власні україномовні відповідники. Так, для тематичної групи "комунікація та мовлення", яка є характерною домінантою п'єси, підібрано такі еквіваленти: *Ağızı laftan boşatay* → "рот не закривається"; *Tili de çekilir* → "язык розв'язався"; *İş boğazdan* → "роботи по горло". У ряді випадків, коли кримськотатарський образ не має прямого відповідника в українській мові, застосовано описовий переклад зі збереженням функціонального смислу.

Дослідження засвідчило, що переклад кримськотатарських фразеологізмів вимагає не лише мовної компетенції, а й глибокого знання кримськотатарської культури та побуту. Фразеологічний пласт у творах Юсуфа Болат є носієм культурної ідентичності народу, тому адекватний його переклад є важливим не лише з перекладознавчого, а й із культурно-збережувального погляду. Результати роботи можуть використовуватись під час укладання кримськотатарсько-українських фразеологічних словників та у практиці художнього перекладу.

Список використаних джерел

- Болат, Ю. (1974). *Той девам эте*. Гъафур гъулам адына эдебият ве санъат нешпряты.
- Болат, Ю. (2023). *Туфанда къалгъан къой сюрюси*. Dört.
- Емірова, А. М., & Усеїнов, С. М. (2003). *Кримськотатарський словник поєднанъ, еквівалентних слову*. Сонат.
- Личук, М. І., & Шинкарук, В. Д. (2001). *Ступені фразеологізації речень*. Рута.
- Меметов, А., & Куртсеїтов, А. (2009). *Къыска къырымтатарджа-русча фразеологик лугъат*. Кримнавчпеддержвидав.

Владислава КОРОЛЬОВА, магістрантка
ORCID ID: 0009-0008-9955-8261
e-mail: koroliova.v21@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Тетяна ДИБСЬКА, канд. пед. наук, асист.
ORCID ID: 0000-0002-1233-0598
e-mail: tetianadybska@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ФУНКЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЗВУКОНАСЛІДУВАЛЬНИХ І ДІЄЗОБРАЖАЛЬНИХ СЛІВ У МАНЗІ ТА ВЕБКОМІКСАХ

Висвітлюються результати дослідження, присвяченого звуконаслідувальним та дієзображальним словам у манзі та вебкоміксах, їхнього перекладу, а також встановленню їх функцій і особливостей перекладу у відповідних видах коміксів. Пояснюються значення понять "звуконаслідувальні слова" і "дієзображальні слова", перелічуються функції, які вони виконують і особливості їхнього перекладу у манзі та вебкоміксах, а також наводяться приклади, коли ті чи інші функції і особливості проявили себе в історії чи під час перекладу.

Ключові слова: манга, вебкомікс, звуконаслідувальні слова, онomatopеї, дієзображальні слова, особливості перекладу.

Vladyslava KOROLOVA **THE FUNCTIONS AND PECULIARITIES OF TRANSLATION OF SOUND-IMITATIVE AND ACTION WORDS IN MANGA AND WEBCOMICS**

This paper presents the results of a research devoted to sound-imitative and action words in manga and webcomics, their translation, as well as the identification of their functions and the peculiarities of their translation in these types of comics. The paper explains the meanings of the terms "sound-imitative" and "action words," outlines the functions they perform and the peculiarities of their translation in manga and webcomics, and provides examples illustrating cases in which particular functions and peculiarities manifest themselves within a story or in the process of translation.

Keywords: manga, webcomic, sound-imitative words, onomatopoeias, action words, peculiarities of translation.

Щороку світ все більше заповнюють комікси. Особливу увагу молоді в наші дні привертають японські комікси манга, а також вебкомікси, що створюються різними мовами і публікуються в інтернеті. Інтерес до такого

виду мистецтва призвів до зросту попиту на його переклад, а разом з цим перекладачі почали частіше стикатися із звуконаслідувальними і дієзображальними словами й необхідністю пошуку способів їх перекладу.

Коли ми говоримо про звуконаслідування, ми маємо на увазі те, що в українській мові розуміємо під поняттям "ономотопеї" – "словотворення через наслідування звуків живої та неживої природи" (Єрмоленко, 2001). Під "дієзображальними словами" ж ми маємо на увазі лексеми, що передають емоції, стан і його зміну, дії та їх характер – в японській мові, на відміну від української та англійської, їх теж відносять до ономотопей (Кобелянська, 2017; Inose, 2007). Оскільки звуконаслідувальні і дієзображальні лексеми є характерними і для японськомовних манг, і для англомовних веб-коміксів, а поняття ономотопеї відрізняється у відповідних мовах, то надалі поняттям "ономотопеї" ми позначатимемо саме ті слова, що наслідують голоси живих істот і звуки, що вони видають, а також звуки неживої природи (Кобелянська, 2017).

Якщо говорити про функції, які звуконаслідувальні і дієзображальні слова виконують у коміксах, то відповідні лексеми є одним із способів зображення звуку у коміксах, а саме лексичним способом. Вони слугують персонажам і їх оточенню в історії: доповнюють сюжет; наповнюють зображуване середовище звуком і допомагають охарактеризувати персонажів, додаючи історії реалістичності; заповнюють залишені візуальними образами прогалини (deVega, 2022; deVega, 2022). Наприклад, у першій главі манги "薬屋のひとりごと" /*кусурія но хіторіготто*/ "Монолог травниці", коли головна героїня, Маомао, прогулюється по внутрішньому двору і помічає, що люди з'юрбилися, читач розуміє, що люди у натовпі не мовчать, а переговорюються, завдяки використанню ономотопеї "ザクッ" /*дзаку*/ ("балаканина", "гомін") (日向 & ねこクラゲ, б.д.), (SFX Translations, б. д.). Таким чином, відповідна ономотопея наповнює зображуване середовище звуком і характеризує персонажів. У сусідньому фреймі зустрічається ономотопея "バシッ" /*баші*/ ("ляпас", "плесь"), після чого у наступному кадрі ми бачимо як рука наложниці Ліфа застигла у повітрі, а наложниця Їокуйю сидить на землі, приклавши руку до щоки (日向 & ねこクラゲ, б.д.), (SFX Translations, б. д.). Кадр, у якому пані Їокуйю вдаряють відсутній, однак його "компенсує" ономотопея "バシッ" /*баші*/, заповнює цю прогалину, залишену візуальними образами, доповнює сюжет, дозволяючи читачу зрозуміти, що трапилося.

Якщо ж говорити про особливості перекладу звуконаслідувальних і дієзображальних слів, то під час дослідження ми помітили наступні:

- У перекладі відповідних слів допомагають ілюстрації та контекст.
- Оскільки такі слова зазвичай займають небагато місця на сторінці, то і їх переклад має бути лаконічним.
- Звуконаслідувальні слова в мові оригіналу частіше перекладаються відповідними словами у мові перекладу, проте бувають випадки, коли їх можна перекласти описово.

- Дієзображальні слова в мові оригіналу частіше перекладаються відповідними словами у мові перекладу, проте бувають випадки, коли їх можна перекласти звуконаслідувальними лексемами.

- Під час перекладу відповідних слів перекладач може змінювати форми існуючих слів у мові перекладу, тим самим створюючи нові звуконаслідувальні і дієзображальні слова.

Японська мова налічує близько чотири тисячі п'ятсот звуконаслідувальних слів, і, хоча й існують двомовні (переважно японсько-англійські) оноματοпоетичні словники, в них не завжди можна знайти переклад або пояснення значення необхідної оноματοпеї, і не завжди запропоновані варіанти перекладу та/або пояснення значення підходять (Кобелянська, 2017; 小野, 2007). Тому, перекладаючи звуконаслідувальні і дієзображальні слова, важливо відштовхуватися від контексту й ілюстрацій – нерідко вони можуть допомогти здогадатися, який звук або дію автор хотів передати певною лексемою. Наприклад, оноματοпею "ちーん" /*chi-in*/ у першій главі манги "薬屋のひとりごと" /*kusuriya no himotorigoto*/ "Монолог травниці" словник пропонує перекласти або як "звук дзвоників", або як "пирхання" (日向 & ねこクラゲ, б.д.), (SFX Translations, б. д.). На нашу думку, жоден із запропонованих варіантів не підходить: середовище навколо героїні потемнішало, на її обличчі читається невдоволення, а в наступному кадрі вона, немов випускаючи пар, видихає (що позначається оноματοпеєю "ハア" /*xa-a*/) – можна припустити, що, насправді, вона не пирхає (адже звук пирхання короткий, а оноματοпея "ちーん" /*chi-in*/ – подовжена), а видає похмуре "гм-м-м" або "хм-м-м", коли замислилася про своє нещастя (日向 & ねこクラゲ, б.д.), (SFX Translations, б. д.).

Дещо пізніше у тій же манзі, і в тій же главі зустрічається оноματοпея "サラサラ" /*sapa-sapa*/ – словник пояснює, що вона може передавати і шовковистість волосся, і плавний потік якоїсь рідини (日向 & ねこクラゲ, б.д.), (SFX Translations, б. д.). Із візуалу й контексту ми бачимо, що герой Джінші, щось вимальовує пензлем на, певно, папері, сувої – відповідно, оноματοпея може описувати дію героя, плавність руху пензля. Однак такі пояснення, занадто довгі, аби залишати їх у перекладі, тому ми замінили їх на коротші: "щось пише", "пише-пише", "плавно пише" або "шурх-шурх". Як видно, це також той випадок, коли дієзображальне слово перекладається дієзображальним, втім його також можна перекласти і звуконаслідувальним. Щодо інших дієзображальних слів, що зустрічалися і цій манзі, вони перекладалися дієзображальними словами або описово: ぞろぞろ /*дзоро-дзоро*/ ("натовп-натовп", "скупчуються", "юрбляться"), ぺこり /*копері*/ ("поклонилося"), むう /*му-у*/ ("скривилася") тощо (日向 & ねこクラゲ, б.д.), (SFX Translations, б. д.).

Повертаючись вище згаданого епізоду, де Маомао застає суперечку двох наложниць, у ході якої одна з них дає ляпас іншій, оноματοпея "バシッ" /*baui*/ є прикладом тої, що можна перекласти і звуконаслідуванням ("плесь"), і описово ("ляпас"). Інші ж оноματοпеї, як-то ずずず /*дзу-дзу-дзу*/ ("сю-ю-юрп"), ん /*м*/ ("м?", "а?"), ケッ /*ке*/ ("пхах", "ха", "хм"), як бачимо, перекладаються оноματοпеями (日向 & ねこクラゲ, б.д.), (SFX Translations, б. д.).

Найяскравішим прикладом, коли для більш точного й колоритного перекладу необхідно було створювати нові ономапоєї є сцени у 215 і 216 епізодах вебкоміксу "I Love Yoo" (або ж "Я люблю Ю"). В них персонаж на ім'я Йон Гі переживає напад алергії, що виражається у вигляді нестихаючого чхання, через знаходження недалеко від нього кота. Авторка могла б використати звичайне "achoo", однак вона пішла іншим шляхом і зобразила цю дію реалістичніше через трансформацію цієї ономапоєї у "haa-bleagh", "hatchoo", "hargghchooooo" тощо (Quimchee, б. д.). Таким чином їй вдалося урізноманітнити чхання нещасного героя, передати його відтінки, інтенсивність, тривалість. Відповідно проігнорувати це у перекладі було б неправильно: переклад вийшов би неточним. Тому відповідно до того, як авторка трансформувала стійку ономапоєю у мові оригіналу, так і ми трансформували стійку ономапоєю у мові перекладу, утворивши нові: "арпхе-е" або "пчх-хе-е", "апчхі-і", "гар-ркгпджхі-і-і-і" відповідно.

Тому, як ми з'ясували, переклад звуконаслідувальних і дієзображальних слів має свої особливості: це і фокус під час перекладу не тільки на контекст, а й на візуальний ряд; і переклад звуконаслідувальних слів звуконаслідувальними, а дієзображальних дієзображальними за нечастотними виключеннями; і необхідність іноді трансформувати існуючі лексеми у мові перекладу.

Бувають випадки, коли, перекладаючи мангу та вебкомікси, перекладачі уникають пошуку відповідників згаданих у коміксах звуконаслідувальних і дієзображальних слів. Однак, як ми з'ясували, такі слова допомагають розповісти історію: зобразити світ у ній; описати події, які в ньому відбуваються; описати дії і їх характер та емоції героїв. Тому, аби реалізувати задум автора оповісти свою історію детальніше за допомогою ономапоєй та дієзображальних слів, ми маємо їх перекладати.

Список використаних джерел

- Срмоленко, С. Я. (Ред.), (2001). *Українська мова: Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів*. Київ: Либідь. <https://archive.org/details/terminy2001/mode/1up>
- Кобелянська, О. І. (2017). *Ономапоєйна система сучасної японської мови*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.
- deVega, G. (2022, Desember 11). Sound Effects. *Sound of Comics*. <https://soundofcomics.sdsu.edu/sound-effects/>
- deVega, G. (2022, November 27). Sound of Comics. *Sound of Comics*. <https://soundofcomics.sdsu.edu/>
- Inose, H. (2007). Translating Japanese onomatopoeia and mimetic words. *Translation Research Projects*, 97–116. https://www.intercultural.urv.cat/media/upload/domain_317/arxiu/TP1/TP1_fullbook.pdf
- Quimchee. (б. д.). I Love Yoo. *Webtoon*. https://www.webtoons.com/en/drama/i-love-yoo/list?title_no=986
- SFX Translations. (б. д.) *The Jaded Network*. URL: <http://thejadednetwork.com/sfx/>
- 小野 正弘 (2007). *擬音語・擬態語 4 500 日本語オノマトベ辞典*. 東京: 小学館.
- 日向夏, ねこクラゲ. (б. д.). Kusuriya no Hitorigoto. *SenManga*. <https://raw.senmanga.com/kusuriya-no-hitorigoto>

Михайло КОЗМІН, асист.
ORCID ID: 0009-0009-0607-3052
e-mail: myhailokozmin@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Юлія КУЗЬМЕНКО канд. філол. наук, доц.,
ORCID ID: 0000-0001-9057-6940
e-mail: yu.kuzmenko@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ КУЛЬТУРНО-МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛОКАЛІЗАЦІЇ КОРЕЙСЬКОГО КІНОТЕКСТУ

Розглянуто проблеми перекладу культурно-маркованої лексики в українській локалізації корейського кінотексту. Особливу увагу приділено труднощам відтворення культурних реалій, звертань, соціально-ієрархічних маркерів, побутових і ритуальних елементів, характерних для корейського лінгвокультурного простору. Проаналізовано типові перекладацькі помилки, зокрема надмірну генералізацію, хибну адаптацію й опущення культурно значущих компонентів, що призводять до часткової втрати прагматичного й соціокультурного змісту оригіналу. Обґрунтовано необхідність збереження культурної специфіки при перекладі корейського аудіовізуального контенту українською мовою.

Ключові слова: корейська мова, перекладознавство, кінопереклад, адаптація, культурні реалії.

Mykhailo KOZMIN **PROBLEMS OF TRANSLATING CULTURALLY MARKED LEXIS IN UKRAINIAN LOCALIZATION OF KOREAN FILM TEXTS**

The thesis examines the problems of translating culturally marked lexical units in the Ukrainian localization of Korean film texts. Particular attention is paid to the difficulties of rendering cultural realia, forms of address, socio-hierarchical markers, as well as everyday and ritual elements characteristic of the Korean linguocultural space. Typical translation errors are analyzed, including overgeneralization, inadequate adaptation, and omission of culturally significant components, which lead to a partial loss of pragmatic and socio-cultural meaning of the original text. The study emphasizes the necessity of preserving cultural specificity in the translation of Korean audiovisual content into Ukrainian.

Keywords: Korean language, translation studies, film translation, adaptation, cultural realia.

Упродовж останніх років корейський аудіовізуальний контент набув значної популярності в Україні, що зумовило зростання попиту на якісний переклад і

локалізацію корейських фільмів та серіалів українською мовою. Водночас переклад корейського кінотексту супроводжується багатьма труднощами, пов'язаними з передачею культурно-маркованої лексики, яка репрезентує специфічні реалії корейського суспільства, систему соціальних відносин, традиції й особливості мовленнєвого етикету. Невдала передача таких одиниць може призводити до втрати культурного контексту та спотворення прагматичного змісту оригінального висловлювання, що актуалізує потребу в дослідженні перекладацьких стратегій і типових помилок у цій сфері.

Лексема "реалія" походить від латинського іменника *res* ("річ", "предмет", "факт", "подія"). У перекладознавчому дискурсі термін "реалія" почав активно використовуватися з 40-х рр. ХХ ст.; до цього його функціональним попередником виступало словосполучення "побутовий термін". Уперше термін "реалія" в перекладознавчому значенні був ужитий А. Федоровим у праці *"Про художній переклад"* (1941), де дослідник схарактеризував реалії як національно-специфічні об'єкти дійсності. Подальший розвиток і теоретичне осмислення цього поняття знайшли відображення у працях Р. П. Зорівчак, яка розглядала реалії як важливий носій етнокультурної інформації (Зорівчак, 1989). За її визначенням реалії – це моно- і полілексемні одиниці, семантична структура яких уміщає традиційно закріплений за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови реципієнта в певний історичний момент.

У корейському мовознавстві культурні реалії розглядаються як мовні одиниці, сформовані під впливом історичного розвитку, способу життя, системи цінностей і соціальних інститутів певного суспільства, які не мають прямих відповідників в інших культурах і тому потребують адаптації або додаткового пояснення під час перекладу [최재희, 2008]. Подібного підходу дотримується Со Чжонмок, який трактує культурні реалії як носії локально маркованої інформації, пов'язаної із традиціями, соціальними інститутами та повсякденним життям певного народу (서정목, 2023). Національний інститут корейської мови (국립국어원) визначає культурно-марковану лексику як сукупність мовних одиниць, сформованих у межах національної культури та пов'язаних із традиційним способом життя народу. Водночас варто зазначити, що в корейському науковому дискурсі поняття культурних реалій не кодифіковане як окрема усталена термінологічна категорія й зазвичай функціонує через суміжні поняття, зокрема *문화적 요소* ("культурні елементи").

В англomовній перекладознавчій традиції культурні реалії (*cultural words*) трактуються як лексичні одиниці, специфічні для певної культури, буквальний переклад яких призводить до втрати смислу (Newmark, 1988), або як концепти, що не мають лексикалізованих відповідників у мові перекладу (Baker, 2011). Сам термін *cultural words* уперше фіксується у праці Ж. Вандрієса *Le langage* (1914), де дослідник зазначає, що культурно зумовлена лексика легко запозичується разом із позначуваними нею предметами та явищами.

В українському перекладознавстві термін "реалія" вперше використав О. Кундзіч у праці *"Перекладацька мисль і перекладацький недомисел"* (1954), акцентуючи на труднощах перекладу таких одиниць і їхній частковій неперекладності. У сучасній українській лінгвістичній традиції реалії визначаються як мовні одиниці, що позначають специфічні об'єкти матеріальної й духовної культури певного народу та не мають повноцінних лексичних відповідників у мові перекладу (Селіванова, 2008; Зорівчак, 1989). Такі одиниці відображають національно-культурну картину світу та виступають важливим елементом міжкультурної комунікації. Водночас реалії можуть представляти не лише окремими лексемами, а й словосполученнями, фразеологічними одиницями та термінологічними комплексами.

Для подальшого аналізу доцільно розглянути класифікацію культурних реалій та підходи до їхньої систематизації в сучасному перекладознавстві. Однією з найавторитетніших в українській науковій традиції є тематично-семантична класифікація Р. Зорівчак, відповідно до якої культурно-маркована лексика поділяється на кілька основних груп.

До **побутових** реалій належать мовні одиниці, що позначають предмети повсякденного вжитку, їжу, житло та одяг. Прикладами є українські лексеми борщ, вишиванка, хата та корейські 김치, 한복, 온돌.

Етнографічні реалії охоплюють назви традицій, обрядів, свят і народних звичаїв, зокрема вертеп, колядки, а також корейські 제사 та 설날.

До **суспільно-політичних** реалій належать одиниці, пов'язані з державним устроєм, соціальними ролями й інституціями, наприклад Верховна Рада, Кабінет Міністрів, корейське 국회.

Історичні реалії репрезентують явища, події та соціальні інститути минулих епох: гетьманщина, гайдамаки, голодомор, а також корейські 조선왕조 та 양반.

До **географічних** реалій належать назви місцевостей, регіонів і природних об'єктів, зокрема Карпати, Полісся, а також 한강, 제주도.

Окрему групу становлять **культурно-мистецькі** реалії, пов'язані з національними формами мистецтва, літератури та культурними феноменами, наприклад кобзарство, петриківський розпис, а в корейському контексті – 판소리, 민화, 사극, 한류, 시조, 가사.

Окрім тематично-семантичного поділу, Р. Зорівчак пропонує також формальну класифікацію культурних реалій, розмежовуючи однослівні реалії, словосполучення та фразеологічні одиниці. Запропонована дослідницею класифікація нині є однією з найбільш уживаних і фактично стандартною в українському перекладознавстві тому саме вона буде теоретичною базою цієї наукової розвідки.

Складність перекладу культурних реалій полягає в тому, що вони відображають специфічні для певного народу явища, традиції та соціокультурні особливості, які часто не мають прямих відповідників у мові перекладу. Перекладачеві необхідно передати не лише предметне значення такої одиниці, а

і її культурний і прагматичний зміст. В аудіовізуальному перекладі це ускладнюється технічними обмеженнями субтитрування, що нерідко призводить до спрощення, адаптації або втрати частини культурної інформації.

Серед основних стратегій перекладу культурних реалій, що використовуються в сучасному перекладознавстві, виокремлюють транскрипцію / транслітерацію, калькування, описовий переклад, функціональну заміну, генералізацію та опущення (Гавриленко, & Кобякова, 2011).

- Транскрипція/транслітерація передбачає збереження іншомовної форми реалії засобами графіки або фонетики мови перекладу (김치 – кімчі).

- Калькування полягає в буквальному відтворенні структурних компонентів одиниці (국립국어원 – Національний інститут корейської мови).

- Описовий переклад використовується у випадках, коли значення реалії потребує додаткового пояснення для реципієнта (온돌 – традиційна корейська система підігріву підлоги).

- Функціональна заміна передбачає добір близького за функцією аналога в культурі перекладу.

- Генералізація полягає в заміні специфічної одиниці ширшим за значенням поняттям.

- Опущення застосовується тоді, коли реалія визнається другорядною для розуміння змісту, проте цей прийом часто призводить до втрати важливої культурної інформації оригіналу.

Проте, попри наявність усталених стратегій і тактик передачі культурно-маркованої лексики, локалізатори корейського аудіовізуального контенту й надалі припускаються помилок у перекладі таких одиниць. (문화소 오류). Це зумовлено як складністю самої культурної специфіки корейського мовного простору, так і технічними обмеженнями аудіовізуального перекладу, впливом мови-посередника та недостатньою культурною компетенцією перекладача.

У подальшому аналізі розглянуто перекладацькі неточності, виявлені в українських субтитрах до корейського серіалу "Надзвичайна юристка У", випущеного на платформі Netflix у 2021 році. Особливу увагу зосереджено на найбільш репрезентативних прикладах:

Оригінал: "얼마짜리 결혼식인 줄 압니까? 대현호텔에서 다 알아서 해 준다길래 뭐든 최고로 맡겼더니 2억 3천 듭니다".

Офіційні субтитри: "Ви уявляєте ціну цього весілля? У готелі сказали, що про все подбають, і я хотів найкращого, що коштувало мені 230 мільйонів єн".

Запропонований переклад: "Ви уявляєте ціну цього весілля? У готелі сказали, що про все подбають і я хотів найкращого, що коштувало мені 230 мільйонів вон".

Аналіз: У цьому випадку спостерігається очевидний брак екстралінгвістичної та культурологічної компетентності з боку перекладача. З невстановлених причин у перекладі як грошову одиницю було зазначено японську єну (¥), тоді як загальновідомим фактом є те, що офіційною валютою Республіки Корея є вона (₩).

Подібна підміна реальності становить не лише фактичну неточність, а й культурологічну помилку, оскільки призводить до хибної локалізації подій та може формувати в реципієнта викривлене уявлення про національно-культурний контекст твору. З огляду на те, що валютні найменування належать до базових країнознавчих реальій, їхнє некоректне відтворення свідчить про недостатній рівень фонових знань перекладача щодо культури та суспільно-побутових особливостей країни мови оригіналу.

Особливої уваги заслуговує той факт, що подібна помилка трапляється в субтитрах неодноразово, що дає підстави припускати не випадковий характер цієї неточності, а системну проблему у процесі перекладу або редагування.

Оригінал: "내가 교화소에 가야될 것 같아서 잠깐만 맡겨러 온 겁니다".

Офіційні субтитри: "Я залишаю її тимчасово, бо можу потрапити в табір".

Запропонований переклад: "Схоже, мене запропорять до трудового табору, тож залишаю її тимчасово".

Аналіз: Персонажка, якій належить ця репліка, походить із Північної Кореї, що виразно відображається в особливостях її мовлення. Зокрема, у цьому фрагменті вона помилково вживає фонетично подібний, але семантично відмінний термін 교화소 замість 교도소, плутаючи поняття "в'язниця" та "трудова табір для політичних в'язнів". Така мовленнєва помилка є навмисною характеристикою персонажа, оскільки відсилає до специфіки північнокорейського мовного та соціального контексту, де 교화소 функціонує як поширене позначення каральної установи для політичних або ідеологічно неблагонадійних осіб.

Однак запропонований перекладачем варіант "табір" не забезпечує належного відтворення закладеного в репліці смислового та прагматичного навантаження. В українському мовному та культурному просторі лексема "табір" має широкий спектр значень і нерідко асоціюється передусім із дитячими оздоровчими або літніми таборами, що може створити у глядача хибне або комічне сприйняття репліки та порушити серйозність контексту.

До того ж, у подальшому діалозі персонажка одразу самокоригується, уживаючи нормативний термін 교도소 ("в'язниця"), що підтверджує навмисність мовленнєвого відхилення в оригіналі. Відтак неадекватне відтворення первинної лексеми в перекладі нівелює закладену авторами мовленнєву характеристику персонажа та послаблює культурно маркований підтекст сцени.

Ще одним показовим прикладом культурно маркованих лексичних одиниць, що чинять опір прямому перекладу, є корейське поняття 정 (чон), яке охоплює такі значення, як прихильність, емоційна прив'язаність, міжособистісна теплота та відчуття належності. Це поняття становить культурно значущий елемент корейської суспільної свідомості та міжособистісних відносин і не має повністю еквівалентного відповідника в багатьох індоєвропейських мовах.

Відповідно, його адекватне відтворення в перекладі потребує не механічного добору словникового еквівалента, а глибокого розуміння соціокультурного контексту функціонування цього концепту, а також тих емоційних і реляційних конотацій, які він викликає в носіїв корейської мови.

У подібних випадках перекладачеві доцільно вдаватися до описових або експлікативних перекладацьких стратегій, наприклад передаючи цей концепт як "глибокий емоційний зв'язок", з метою збереження принаймні частини його семантичної та прагматичної багатовимірності для цільової аудиторії.

Показовим прикладом культурно зумовленої перекладацької помилки є некоректне відтворення північнокорейського звертання *동무* як "друг". Хоча в буквальному значенні ця лексема може співвідноситися з поняттям дружніх стосунків, у мовному й ідеологічному контексті Корейської Народно-Демократичної Республіки вона функціонує насамперед як офіційно-ідеологічне звертання на зразок "товариш", що відображає соціалістичну політичну риторику та комунікативні норми північнокорейського суспільства.

Переклад цього звертання як "друг" нівелює його політико-культурну маркованість, позбавляє репліку ідеологічного підтексту та може створити в реципієнта хибне враження про характер взаємин між персонажами. Унаслідок цього втрачається важливий елемент мовленнєвої характеристики персонажа та послаблюється автентичність відтворення північнокорейського соціокультурного контексту. З огляду на це, більш адекватним перекладацьким рішенням у відповідному контексті є використання лексеми "товариш", яка дозволяє зберегти ідеологічне та прагматичне навантаження оригінального звертання.

Отже, аналіз перекладу культурно-маркованої лексики в українській локалізації корейського кінотексту засвідчує, що реалії становлять одну з найскладніших категорій для відтворення у процесі аудіовізуального перекладу. Їхня специфічність, відсутність прямих відповідників у мові перекладу та тісний зв'язок із культурним контекстом зумовлюють необхідність застосування різноманітних перекладацьких стратегій. Водночас навіть за наявності усталених підходів спостерігаються типові помилки, що призводять до часткової втрати культурної інформації, спрощення або викривлення змісту оригіналу. Це підтверджує важливість подальшого вивчення проблем перекладу культурно-маркованої лексики та пошуку більш ефективних підходів до її відтворення в умовах міжкультурної комунікації.

Список використаних джерел

- Гавриленко, А. В., & Кобякова, І. К. (2011). Мовні реалії та проблеми перекладу. *Філологічні трактати*, 3(3), 74–78.
- Зорівчак, Р. П. (1989). *Реалія і переклад (на матеріалі англomовних перекладів)*. Наукова думка.
- Кундзіч, О. (1955). Перекладацька мисль і перекладацький недомисел. *Вітчизна*, 1, 138–164.
- Селіванова, О. О. (2008). *Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми*. Довкілля-К.
- Newmark, P. (1988). *A textbook of translation*. Vol. 66, 1–312. Prentice hall.
- Baker, C. (2011). *Foundations of bilingual education and bilingualism*. Multilingual matters.
- 최재희. (2008). 국가차원의 문화유산기관 협력체 구성사례 및 시사점. *한국기록관리학회지*, 8(2), 61–74.
- 서정목. (2023). 한영 자막번역에 있어서 문화소 번역전략에 관한 연구. *통번역교육연구*, 21(2), 71–100.

Олександр КОЗОРИЗ, канд. філол. наук, асист.

ORCID ID: 0000-0002-4502-583X

e-mail: kozoriz@knu.ua

кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Навчально-наукового інституту філології,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

АВТОМАТИЧНЕ POS-ТЕГУВАННЯ, МОРФОЛОГІЧНИЙ ТА СИНТАКСИЧНИЙ АНАЛІЗ ТЕКСТУ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Досліджено автоматичне POS-тегування, морфологічний і синтаксичний аналіз текстів китайської мови в контексті сучасних методів обробки природної мови. Розглянуто типологічні особливості китайської, що ускладнюють автоматичний аналіз. Проаналізовано три інструменти – Stanza, spaCy та jieba – з погляду їхніх тегсетів, алгоритмів роботи і практичної ефективності. Встановлено, що Stanza забезпечує найвищу лінгвістичну точність завдяки корпусно-орієнтованій моделі, spaCy – міжмовну узгодженість і продуктивність, тоді як jieba – швидкість і гнучкість. Показано, що помилки сегментації істотно впливають на якість POS-тегування та dependency-аналіз. Обґрунтовано необхідність уніфікації тегів і контролю токенизації для підвищення точності автоматичного аналізу, зокрема в задачах виявлення метафори.

Ключові слова: китайська мова, корпусна лінгвістика, мова Python, POS-тегування, морфологічний аналіз, синтаксичний аналіз.

Oleksander KOZORIZ

AUTOMATIC POS TAGGING, MORPHOLOGICAL AND SYNTACTIC ANALYSIS OF CHINESE TEXT

This article examines automatic POS tagging, morphological, and syntactic analysis of Chinese texts within the framework of modern natural language processing methods. It outlines typological features of Chinese that complicate automatic analysis. Three tools – Stanza, spaCy, and jieba – are analyzed in terms of their tagsets, underlying algorithms, and practical performance. The study finds that Stanza provides the highest linguistic accuracy due to its corpus-based modeling, spaCy ensures cross-linguistic consistency and high performance, while jieba offers speed and flexibility. It is demonstrated that segmentation errors significantly affect the quality of POS tagging and dependency parsing. The necessity of tagset unification and tokenization control is substantiated as a means to improve the accuracy of automatic analysis, particularly in tasks such as metaphor detection.

Keywords: Chinese language, corpus linguistics, Python, POS tagging, morphological analysis, syntactic analysis.

Автоматичне визначення частин мови (Part-of-Speech tagging, POS-тегування), морфологічний і синтаксичний аналіз є базовими компонентами сучасної комп'ютерної лінгвістики й обробки природної мови (NLP) (Jurafsky, & Martin, 2023). Для китайської мови завдання морфологічного та синтаксичного аналізу ідуть поруч і набувають особливої складності через деякі типологічні особливості:

відсутність пробілів між словами (Huang, & Zhao, 2007), слабо виражену флексивність, високий рівень омонімії та значну роль контексту.

На відміну від індоєвропейських мов, китайська не має розвиненої морфології у класичному розумінні (відмінювання, дієвідмінювання), тому морфологічний аналіз часто інтегрується з лексико-семантичним і синтаксичним аналізом (Sun, Huang, & Zhao, 2016). У зв'язку з цим POS-тегування фактично стає центральним інструментом для структурного розбору тексту (Toutanova et al., 2003).

Особливої актуальності це набуває в таких завданнях, як автоматичне виявлення метафори, де інтерпретація значення залежить не лише від лексики, а й від синтаксичних відношень між словами. Метафоричність часто проявляється на рівні предикатно-аргументної структури (Palmer et al., 2005) (напр., нетипова сполучуваність дієслова з об'єктом або обставиною), що робить коректне POS-тегування та dependency-аналіз (Chen, & Manning, 2014) необхідною передумовою її автоматичного виявлення. Помилки у визначенні частин мови або синтаксичних ролей призводять до викривлення контекстуальних зв'язків і, відповідно, до зниження точності алгоритмів семантичного аналізу. Отже, ефективне розв'язання завдання виявлення метафори в китайських текстах неможливе без повноцінного й узгодженого морфологічного і синтаксичного аналізу.

Об'єктом дослідження є процес автоматичної обробки текстів китайської мови, зокрема: сегментація тексту на слова (tokenization), визначення частин мови, базовий морфологічний аналіз.

Предметом дослідження є: алгоритми та моделі POS-тегування китайської мови; терсети (Penn Chinese Treebank, Universal POS, власні терсети); інструментальні засоби реалізації (Stanza, spaCy, jieba); ефективність автоматичного аналізу на практичних текстах.

Розглянемо три найпопулярніші інструменти, які забезпечують автоматичне тегування для китайської мови.

Stanza (XPOS) – нейромережева NLP-бібліотека, розроблена Stanford NLP Group. Вона є наступником проєкту Stanford CoreNLP (2019) – комплексного інструментарію для синтаксичного, морфологічного та семантичного аналізу текстів різними мовами (Qi et al., 2020). Серед інших ключових розробок групи – модель GloVe (Global Vectors for Word Representation), яка до появи трансформерів була стандартом у завданнях векторного представлення слів. Stanza працює в парадигмі: корпус – анований стандарт – навчена модель. Китайська модель Stanza тренується на Penn Chinese Treebank (Пенсильванський китайський деревний корпус, CTB). Розробник: University of Pennsylvania. Початок проєкту: близько 1999 р. Обсяг: CTB 5 – приблизно 500 тис. слововживань (токенів); CTB 9 – понад 1 млн слововживань (токенів) (Sun, Huang, & Zhao, 2016). Penn Chinese Treebank використовує власний деталізований POS-терсет (близько 33–40 тегів), орієнтований на специфіку китайської граматики. Це найбільш докладний набір частиномовних тегів –

fine-grained тегсет, прив'язаний до китайської граматики. Ключова ідея – максимальна лінгвістична точність через корпусну анотацію.

Модуль глибокого навчання у Stanza побудований на PyTorch. Це дозволяє користувачам тренувати, оцінювати та використовувати точніші нейромережеві моделі на власних розмічених даних (Dozat, & Manning, 2017). Поки що Stanza підтримує аналіз тексту для 66 мов, включаючи автоматичне розбиття на речення, токенизацію, POS-тегінг (визначення частин мови), морфологічний аналіз, аналіз залежностей і розпізнавання іменованих сутностей (NER).

SpaCy – індустріально орієнтована NLP-бібліотека, розроблена компанією Explosion AI (2015), яка спеціалізується на створенні інструментів для обробки природної мови та машинного навчання (Honnibal, & Montani, 2017). Компанія також є розробником анотаційного інструменту Prodigy. Обидва продукти широко застосовуються в академічних і комерційних проєктах у сфері штучного інтелекту.

Орієнтація spaCy: швидкість, масштабованість, готовність до використання в production-середовищах і стандартизація. Бібліотека базується на схемі UD (Universal Dependencies Consortium, 2023) – міжнародній ініціативі започаткованій близько 2014 р. за участю Google, Stanford і широкої наукової спільноти, що охоплює понад 100 мов і пропонує уніфіковану граматичну модель.

У spaCy використовується тегсет UPOS (Universal POS) – універсальний набір із 17 частин мови, який належить до coarse-grained (узагальнених) тегсетів. Додатково підтримуються: XPOS – мовно-специфічні теги розширення; морфологічні ознаки (напр., Number=Sing, Aspect=Perf). Ключова ідея: забезпечення міжмовної узгодженості та стандартизації навіть ціною втрати частини граматичної деталізації.

Python-бібліотека Jieba (2012) – це популярна бібліотека для розбиття китайського тексту на слова, створена мовою Python. Вона використовується в обробці природної мови (NLP), машинному навчанні й аналізі текстів завдяки простоті, точності та гнучкості.

Jieba використовує словниковий підхід у поєднанні з алгоритмом на основі максимізації ймовірності та прихованих марковських моделей (HMM – Hidden Markov Model). Це дозволяє точно розбивати текст, навіть коли слова відсутні у словнику. Пакет також підтримує користувацькі словники, що спрощує адаптацію до специфічних термінів чи доменів jieba.add_word("深度学习") або файл: jieba.load_userdict("my_dict.txt"). Це не повноцінний NLP-пайплайн (конвеєр обробки природної мови).

Бібліотека пропонує чотири режими: точний режим (精确模式) – оптимізований для аналітики, мінімізує помилки поділу, стандартний режим (cut_all=False) за замовчуванням; повний режим (全模式) – знаходить усі можливі слова, які можна знайти в рядку за словником (cut_all=True); пошуковий режим (搜索引擎模式) – створює додаткові підрядки для поліпшення результатів пошукових систем (jieba.cut_for_search(text)); HMM

(Hidden Markov Model) – статистична модель для виявлення невідомих слів (OOV) і випадків, яких немає у словнику.

Jieba використовує власний напівстандартизований набір частиномовних тегів, сформований на основі системи ICTCLAS – це класична китайська система автоматичної обробки тексту, розроблена в Institute of Computing Technology, Chinese Academy of Sciences (中科院计算所) (Xu, & Sun, 2017). Ключова ідея підходу полягає в забезпеченні високої швидкості обробки, простоти використання та можливості контролю результатів через користувацькі словники.

Порівняльна таблиця деяких тегів

Stanza (CTB)	Значення	sraCy (UPOS)	Значення	Jieba Тег	Значення
NN	іменник	NOUN	іменник	n	іменник
NR	власна назва	PROPN	власна назва	nr	ім'я
NT	час/період	NOUN	іменник	t	час
VV	дієслово	VERB	дієслово	v	дієслово
JJ	прикметник	ADJ	прикметник	a	прикметник
AD	прислівник	ADV	прислівник	d	прислівник
BA	конструкція 把	PRON	займенник	nr	ім'я
AS	аспектна частка	PART	частка	ns	географія
PN	займенник	PRON	займенник	r	займенник
DT	вказівне слово	DET	детермінатив	r	займенник
M	класифікатор	NUM / DET	числівник/детермінатив	m	числівник
CD	числівник	NUM	числівник	m	числівник
OD	порядковий числівник	ADJ	прикметник	m	числівник
LC	локатив	NOUN/ADP	іменник/прийменник	f	локатив
P	прийменник	ADP	прийменник	p	прийменник

Stanza репрезентує китайську граматику на рівні синтаксичних конструкцій і функціональних категорій; sraCy редукує ці відмінності до універсальних класів; jieba застосовує спрощену інженерну схему. Відмінності між підходами полягають не лише в наборі тегів, а передусім у рівні граматичної репрезентації: Stanza забезпечує структурну точність, sraCy – типологічну узгодженість, тоді як jieba – операційну ефективність.

Відповідно, Stanza надає найбільш точне відображення граматичної організації мови; sraCy орієнтований на міжмовну узгодженість і ефективність у прикладних задачах; jieba пропонує компромісне рішення, оптимізоване для швидкої обробки тексту.

Stanza – лінгвістична точність і глибина (деталізований, корпусно-орієнтований підхід); за потреби може інтегрувати зовнішні модулі сегментації, зокрема sraCy або jieba.

SpaCy – універсальність, стандартизація та продуктивність (узагальнений, мультимовний підхід); реалізує модульну архітектуру *pipeline components*, що дозволяє додавати власні обробні блоки (напр., між NER і parser), а також підтримує гнучке донавчання моделей і створення користувацьких сутностей.

Jieba – практичність і швидкість; підтримує розширення через користувацькі словники й історично слугує базовим інструментом у багатьох китайськомовних NLP-проєктах.

Пайтон-код для порівняння POS-тегування бібліотек spacy, stanza і jieba

```
import stanza
import spacy
import jieba.posseg as pseg
import pandas as pd
text = """"我们都喜欢学习汉语。他的心像冰一样冷。伊朗挖坑，美国翻车。
切忌眉毛胡子一把抓，防止芝麻西瓜一起抱。政府必须起到催化剂的作用。""""
# --- stanza
#stanza.download('zh')# Завантажуємо модель для китайської мови
#https://huggingface.co/stanfordnlp/stanza-zh-hans/resolve/v1.11.0/models/default.zip
#встановлюємо до папки 'C:/Users/.../stanza_resources'
stanza_nlp = stanza.Pipeline(lang='zh',dir='C:/Users/davin/stanza_resources',processors='tokenize,pos')
doc_stanza = stanza_nlp(text)
stanza_data = [(word.text, word.xpos) for sent in doc_stanza.sentences for word in sent.words]
df_stanza = pd.DataFrame(stanza_data, columns=['Token', 'stanza_tag'])# Вивід у вигляді таблиці Pandas
# --- spacy
spacy_nlp = spacy.load("zh_core_web_lg")# Завантажуємо китайську модель
doc_spacy = spacy_nlp(text) # Аналізуємо текст
spacy_data = [(token.text, token.pos_) for token in doc_spacy] # Формуємо список токенів і їхніх частин мови
df_spacy = pd.DataFrame(spacy_data, columns=['Token', 'spacy_tag']) # Вивід у вигляді таблиці Pandas
# --- jieba
#jieba.load_userdict("terms.txt")
jieba_data = [(word, tag) for word, tag in pseg.cut(text)]#cut_all=False, HMM=True
df_jieba = pd.DataFrame(jieba_data, columns=['Token', 'jieba_tag'])
# ---
df = pd.concat([df_stanza, df_spacy, df_jieba], axis=1)
df.to_csv("C:/Users/davin/Desktop/output_pos.csv", sep="t", index=False, encoding="utf-8-sig")
print(df.to_string())
```

Сегментація Stanza загалом лінгвістично коректна, є тенденція до дроблення сталих виразів: ідіома "眉毛胡子一把抓" розбита на окремі слова, що знижує семантичну цілісність, проте дозволяє виявляти предикатно-аргументні структури. У POS-тегуванні слова "汉语" і "催化剂" (каталізатор) мають бути іменниками (NN), натомість модель надмірно їх розбиває, виокремлюючи суфіксацію: "催化" (VV – "каталізувати" як дієслово), "剂" (SFN – суфікс, типу "-субстанція"), "汉" (NNP – власна назва, однина), "语" (SFN – суфікс, типу "мова"),

У spaCy іноді спостерігається некоректна сегментація з агрегацією токенів, наприклад "心像冰" об'єднано в один токен, що є помилкою. Це спричиняє подальші помилки POS-тегування, оскільки тег призначається вже неправильній одиниці – складний токен отримує узагальнений NOUN.

**Результат роботи пайтон-коду
для порівняння роботи бібліотек spacy, stanza і jieba**

Column1	Column2	Column3	Column4	Column5	Column6
Token	stanza_tag	Token	spacy_tag	Token	jieba_tag
我们	PRP	我们	PRON	我们	r
都	RB	都	ADV	都	d
喜欢	VV	喜欢	VERB	喜欢	v
学习	VV	学习	VERB	学习	v
汉语	NNP	汉语	NOUN	汉语	nz
语	SFN	。	PUNCT	。	x
。	.	他	PRON	他	r
他	PRP	的	PART	的	uj
的	DEC	心像冰	NOUN	心像	n
心像	NN	一样	ADV	冰	n
冰	SFN	冷	VERB	一样	r
一样	JJ	。	PUNCT	冷	a
冷	JJ	伊朗	PROPN	。	x
。	.	挖坑	VERB	伊朗	ns
伊朗	NNP	,	PUNCT	挖坑	n
挖坑	VV	美国	PROPN	,	x
,	,	翻车	VERB	美国	ns
美国	NNP	。	PUNCT	翻车	v
翻车	VV	切忌	VERB	。	x
。	.	眉毛胡子一把抓	VERB	切忌	v
切忌	VV	,	PUNCT	眉毛胡子一把抓	i
眉毛	NN	防止	VERB	,	x
胡子	NN	芝麻	NOUN	防止	v
一	CD	西瓜	NOUN	芝麻	n
把	NNB	一起	ADV	西瓜	ns
抓	VV	抱	VERB	一起	m
,	,	。	PUNCT	抱	v
防止	VV	政府	NOUN	。	x
芝麻西瓜	NNP	必须	VERB	政府	n
一起	NN	起到	VERB	必须	d
抱	VV	催化剂	NOUN	起到	v
。	.	的	PART	催化剂	n
政府	NN	作用	NOUN	的	uj
必须	MD	。	PUNCT	作用	v
起到	VV			。	x
催化	VV				
剂	SFN				
的	DEC				
作用	NN				
。	.				

Сегментація jieba переважно статистична, через що виникають локальні помилки злиття, як-от "心像" втрачено як окрему одиницю, замість "心 / 像". Водночас зберігаються ідіоматичні конструкції, наприклад: "眉毛胡子一把抓" як один токен. У POS-тегуванні помилки здебільшого похідні від сегментації: неправильні межі слова – узагальнені або неточні теги, наприклад, 挖坑 – іменник там, а мало би бути дієслово.

Коротке пояснення dependency-міток: advmod – обставинний модифікатор (прислівник); nsubj – підмет (номінальний суб'єкт); case – службове слово (прийменник / частка); nmod – іменниковий модифікатор; ":prer" – через прийменник; obl – обставина (непрямий аргумент); root – корінь речення (головний предикат); aux – допоміжне слово (аспект, час); amod – прикметниковий модифікатор; obj / dobj – прямий додаток; punct – пунктуація; compound – складене іменникове утворення.

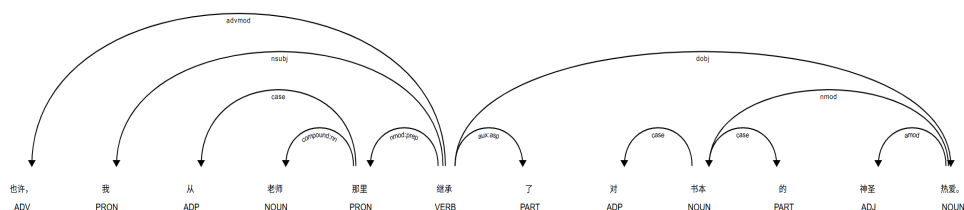
Пайтон-код візуалізації залежностей бібліотек spacy і stanza

```
import spacy
import stanza
from spacy import displacy
from graphviz import Digraph
import os

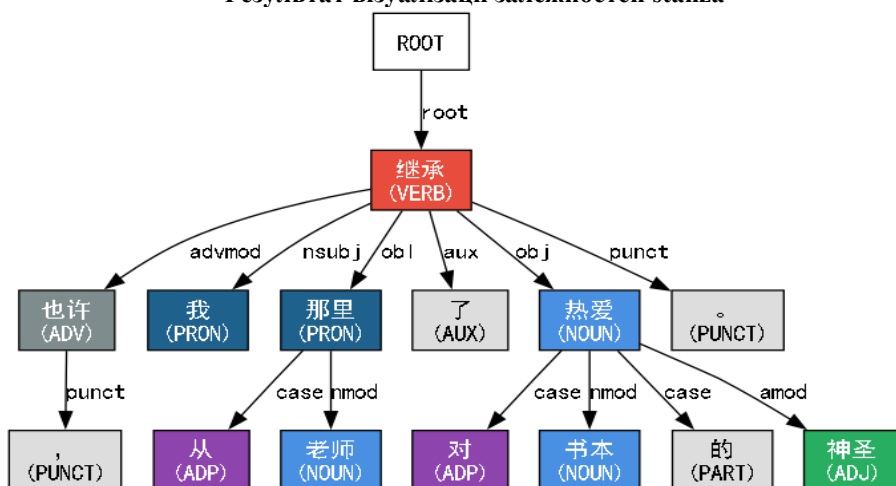
# ----- TEXT
text = "也许，我从老师那里继承了对书本的神圣热爱。"
# ----- spaCy
nlp_spacy = spacy.load("zh_core_web_lg")
doc_spacy = nlp_spacy(text)
print("== spaCy ==")
for token in doc_spacy:
    print(token.i+1, token.text, token.head.i+1, token.dep)
# Візуалізація spaCy
html = displacy.render(doc_spacy, style="dep", page=True)
with open(r"C:\qq\spacy_vis.html", "w", encoding="utf-8") as f:
    f.write(html)
# ----- Stanza
stanza_nlp = stanza.Pipeline(lang='zh',
    dir=r'C:\Users\davin\stanza_resources',
    processors='tokenize,pos,lemma,depparse')
doc_stanza = stanza_nlp(text)
print("\n== Stanza ==")
for sent in doc_stanza.sentences:
    for word in sent.words:
        print(word.id, word.text, word.head, word.deprel)
```

```
# ----- Graphviz (Stanza)
os.environ["PATH"] += os.pathsep + r"C:\Program
Files\Graphviz\bin"
g = Digraph(format="png")
g.attr(rankdir="TB")
g.attr(fontname="SimHei")
g.attr('node', fontname="SimHei", shape="box", style="filled")
g.attr('edge', fontname="SimHei")
sent = doc_stanza.sentences[0]
# Manihr POS → 颜色
pos_colors = {"NOUN": "#4A90E2", "PRON": "#1F618D",
"VERB": "#E74C3C", "ADV": "#7F8C8D", "ADJ": "#27AE60",
"ADP": "#8E44AD"}
# ROOT
g.node("0", "ROOT", fillcolor="#FFFFFF")
# nodes
for word in sent.words:
    color = pos_colors.get(word.upos, "#DDDDDD") # default
    label = f'{word.text}\n({word.upos})'
    g.node(str(word.id), label=label, fillcolor=color,
        fontcolor="white" if word.upos in pos_colors else "black")
# edges
for word in sent.words:
    g.edge(str(word.head), str(word.id), label=word.deprel)
g.render(r"C:\qq\stanza_tree_color", cleanup=True)
```

Результат візуалізації залежностей spacy

Результат візуалізації залежностей stanza

Результати порівняння показують, що автоматичний синтаксичний аналіз китайського тексту суттєво залежить від обраної формалізації залежностей. Моделі, побудовані за стандартом Universal Dependencies (Stanza), забезпечують узагальнену та міжмовно узгоджену репрезентацію (obj, obl, pmod), тоді як spaCy використовує деталізовані підтипи (dobj, pmod:prep, compound:nn, aux:asp), які точніше відображають поверхневу та частково семантичну структуру китайської мови. Це призводить до системних розбіжностей у структурі дерева залежностей, зокрема у трактуванні обставин, іменникових груп та аспектуальних маркерів.

Для завдань автоматичного аналізу, зокрема виявлення метафор, ці відмінності мають прямий вплив на формування ознак: різні типи залежностей змінюють набір синтаксично пов'язаних слів і, відповідно, контекстні представлення (Levy, & Goldberg, 2014). Без нормалізації тегів (напр., dobj → obj, pmod:prep → obl) знижується повнота та узгодженість результатів. Отже, використання уніфікованої dependency-схеми або явного мапінгу між тегсетами є необхідною умовою для підвищення точності автоматичного POS-тегування, морфологічного та синтаксичного аналізу китайської мови у прикладних NLP-задачах.

У Stanza спостерігається тенденція до надмірно дрібної сегментації, зокрема виділення суфіксів у складі слів на кшталт "汉语" чи "催化剂", що призводить до фрагментації цілісних лексичних одиниць і спотворення їхніх синтаксичних і семантичних зв'язків. Тому в задачах семантичного аналізу необхідно застосовувати контроль токенизації для збереження коректної інтерпретації структури тексту.

Список використаних джерел

- Chen, X., & Manning, C. D. (2014). A fast and accurate dependency parser using neural networks. *Proceedings of the 2014 Conference on Empirical Methods in Natural Language Processing (EMNLP)*, 740–750. <https://doi.org/10.3115/v1/D14-1082>
- Dozat, T., & Manning, C. D. (2017). Deep biaffine attention for neural dependency parsing. *Proceedings of the 5th International Conference on Learning Representations (ICLR)*.
- Honnibal, M., & Montani, I. (2017). *spaCy 2: Natural language understanding with Bloom embeddings, convolutional neural networks and incremental parsing*. CiNii Research.
- Huang, C.-R., & Zhao, L. (2007). Chinese word segmentation: A decade review. *Journal of Chinese Information Processing*, 21(3), 8–19.
- Jurafsky, D., & Martin, J. H. (2023). *Speech and language processing. An Introduction to Natural Language Processing, Computational Linguistics, and Speech Recognition with Language Models*. 3rd ed. Online manuscript released January 6, 2026. <https://web.stanford.edu/~jurafsky/slp3/>
- Levy, O., & Goldberg, Y. (2014). Dependency-based word embeddings. *Proceedings of the 52nd Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics (ACL)*, 302–308.
- Palmer, M., Gildea, D., & Xue, N. (2005). The proposition bank: An annotated corpus of semantic roles. *Computational Linguistics*, 31(1), 71–106.
- Qi, P., Zhang, Y., Zhang, Y., Bolton, J., & Manning, C. D. (2020). Stanza: A Python natural language processing toolkit for many human languages. *Proceedings of ACL 2020: System Demonstrations*, 101–108. <https://doi.org/10.18653/v1/2020.acl-demos.14>

- Sun, M., Huang, C.-R., & Zhao, L. (2016). Chinese Treebank and its applications. *Journal of Chinese Linguistics*, 44(2), 291–320.
- Toutanova, K., Klein, D., Manning, C. D., & Singer, Y. (2003). Feature-rich part-of-speech tagging with a cyclic dependency network. *Proceedings of NAACL-HLT 2003*, 173–180.
- Universal Dependencies Consortium. (2023). *Universal Dependencies v2: An international framework for morphosyntactic annotation*. <https://universaldependencies.org>
- Xu, J., & Sun, M. (2017). Overview of ICTCLAS and its applications. *Journal of Chinese Information Processing*, 31(1), 1–8.

Олена КРАВЕЦЬ, д-ка філософії, доц.
ORCID ID: 0000-0003-4293-0030
e-mail: kravetsolena71@gmail.com
кафедри корейської і японської філології
Київський національний лінгвістичний університет, Київ, Україна

ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ МОЛОДІЖНИХ МОВНИХ АБРЕВІАЦІЙ У ЯПОНСЬКОМУ МЕРЕЖЕВОМУ ДИСКУРСІ

Проаналізовано вплив цифрової комунікації на формування молодіжних мовних аббревіацій у японському мережевому дискурсі. Визначено основні типи скорочень (ініціальні, гібридні, графемні, конверсійні) та окреслено їхні дериваційні механізми. Доведено, що молодіжні аббревіації виконують не лише функцію мовної економії, а й реалізують експресивний, прагматичний та ідентифікаційний потенціал. Особливу увагу приділено ролі цифрового середовища у прискоренні дифузії мовних інновацій та формуванні нових моделей писемно-усної комунікації. Обґрунтовано, що аббревіації виступають багаторівневими семіотичними одиницями, які відображають когнітивні й культурні особливості молодіжного мовлення.

Ключові слова: аббревіації, мережевий дискурс, механізми мовної інновації, молодіжний соціолект, японська мова.

Olena KRAVETS THE IMPACT OF DIGITAL COMMUNICATION ON THE FORMATION OF YOUTH LANGUAGE ABBREVIATIONS IN JAPANESE ONLINE DISCOURSE

The article analyzes the impact of digital communication on the formation of youth language abbreviations in Japanese online discourse. The main types of abbreviations (initial, hybrid, graphemic, and conversion-based) are identified, and their derivational mechanisms are outlined. It is demonstrated that youth abbreviations perform not only the function of linguistic economy but also realize expressive, pragmatic, and identity-related potential. Particular attention is paid to the role of the digital environment in accelerating the diffusion of linguistic innovations and shaping new models of written–oral communication. It is argued that abbreviations function as multi-level semiotic units reflecting the cognitive and cultural features of youth speech.

Keywords: abbreviations, online discourse, mechanisms of linguistic innovation, youth sociolect, Japanese language.

Сучасний етап розвитку мов характеризується інтенсивними трансформаційними процесами, зумовленими передусім впливом цифрового комунікативного середовища, яке радикально змінює як форми, так і стратегії мовної взаємодії (Tagliamonte, 2016; Crystal, 2011). У цих умовах особливої динамічності набуває молодіжне мовлення, що функціонує як інноваційний сегмент мовної системи та виступає чутливим індикатором соціокультурних зрушень. Саме в межах молодіжного соціолекту найвиразніше актуалізуються нові мовні тенденції, зокрема інтенсифікація процесів аббревіації, які

набувають системного характеру в мережевому дискурсі (Кравець, 2023; 堀尾, 2022, ぺ. 24–25).

Молодіжний соціолект як продукт соціального середовища, водночас виступає чинником, що активно впливає на еволюцію мовної системи. Як зазначає А. Йонекава, сучасну мовну ситуацію можна схарактеризувати як "епоху молодіжного соціолекту", оскільки саме мова молоді слугує маркером ціннісних орієнтацій покоління і відображає глибинні зміни у суспільній свідомості (米川, 2022). У цьому контексті молодіжне мовлення постає не лише як варіант мовної норми, але і як простір продукування нових смислів, що згодом можуть інтегруватися у загальнонаціональну мовну систему.

Мовні скорочення 「略語」 (р'якуго), що активно функціонують у мережевій комунікації, не обмежуються виконанням функції економії мовних засобів, а репрезентують складні когнітивні структури, у яких акумулюються культурно зумовлені смисли (尹盛熙, 2021). Вони постають як своєрідні "семіотично ущільнені" одиниці, здатні передавати значний обсяг інформації за мінімальних формальних засобів, що відповідає комунікативним потребам цифрової епохи (Crystal, 2011).

Цифровізація комунікації, зокрема поширення соціальних мереж і месенджерів, формує принципово новий тип дискурсу, для якого характерні висока швидкість обміну інформацією, прагнення до лаконічності та підвищена експресивність (Danet, & Herring, 2007). У межах цього дискурсу виникають і функціонують численні мовні інновації, серед яких особливе місце посідають скорочення та аббревіації, зумовлені як внутрішньомовними тенденціями, так і впливом глобалізаційних процесів. Показовими в цьому плані у сучасному японському молодіжному мовленні є такі одиниці, як 「グルチャ」 "груповий чат", 「う p する」 "завантажувати, викладати в інтернет", 「リプ」 (відповідь у коментарях), 「切り抜き」 "коротке відео / вирізка", 「フォロワー」 "підписники" й інші, які широко використовуються в онлайн-комунікації японської молоді та відображають специфіку її повсякденних практик.

Лексика мережевого простору формується внаслідок дериваційних трансформацій символічних і предикативних структур, що характеризуються високою продуктивністю та інтенсивною дифузією в умовах цифрової комунікації. У межах когнітивно-лінгвістичного підходу такі одиниці інтерпретуються як результат розширення та перетину семантичних, фонологічних і графемних полів, заснованих на принципах асоціативної подібності та формальної суміжності (黒田, 2021).

У цьому контексті особливо показовими є молодіжні мовні скорочення японської мови, які характеризуються різноманітністю форм і способів утворення та виступають одним із найпродуктивніших механізмів мовної інновації у мережевому дискурсі. Серед них окреме місце посідають *ініціальні*

скорочення, зокрема лексика типу 「KY 式日本語」 (KY шікі ніхонго), що являє собою латинізовані акроніми, утворені шляхом використання початкових літер слів або фраз. До таких одиниць належать, наприклад, *dds* (від 誰でも大好き (даредемо дайсукі) "любить усіх підряд"; *kysk* (від 詳しく (кувашіку) "детальніше" імпліцитна вимога розширення інформації; графічна конструкція *orz* "я в розпачі", яка іконічно відтворює позу людини у стані розчарування тощо. Подібні скорочення широко функціонують у мережевому спілкуванні, зокрема в месенджерах і соціальних мережах, виконуючи роль компактних маркерів емоційних і комунікативних станів.

Гібридні утворення в молодіжному мережевому дискурсі японської мови формуються внаслідок поєднання різних графічних систем (японської та латинської) і специфіки клавіатурного введення. Такий спосіб передбачає набір слова латиницею з подальшою конвертацією у японську графіку, наприклад, 笑う (варау) → wwww, водночас етап конвертації може бути навмисно змінений або збережений у "неправильній" формі, що підвищує експресивність і створює ефект неформальності (黒田, 2021). Показовими є одиниці на зразок 「おk」 (від OK) "окей, добре", що забезпечують швидкість введення, або 「うp」 (від англ. upload) "викладення в інтернет", які функціонують також у похідних формах: 「うp主」 (апу нуші) "власник контенту". Комбіновані утворення, як-от 「うぼつ」 (упоцу) "дякую за роботу" від 「うp」 + 「乙」, виконують функцію мережевої етикетної взаємодії, виражаючи вдячність за створений контент. Саме скорочення 「乙」 (цу) від 「お疲れ様」 (оцукаресама) є усталеним маркером подяки у цифровій комунікації (Кравець, 2023, с. 169–171).

Окрему групу мережевих соціолектизмів становить **неправильна конвертація** 「誤変換」 (гохенка) як засіб мовної гри. Унаслідок специфіки японської системи письма та автоматичної конвертації латиниці у кана й ієрогліфи під час введення тексту виникають форми, що не відповідають наміру мовця. Такі "помилкові" перетворення, зумовлені фонетичною подібністю або технічними особливостями введення, нерідко навмисно зберігаються й переосмислюються як експресивні одиниці (ヨシナガ, 2005). Показовими є приклади: 「厨房」 (чю:бо:) – замість 「中坊」 "учень середньої школи"; 「二重」 (ніджю:) – замість NiziU "назва відомого японського попгурту" де вибір ієрогліфа мотивований графічною або фонетичною близькістю. Подібні трансформації відображають заміну оригінальної нотації гомофонними або графічно суміжними формами (尹盛熙, 2021). У молодіжному дискурсі неправильна конвертація набуває функції креативного ресурсу та використовується для створення іронічних, ігрових або стилістично маркованих висловів, наприклад, 「今北産業」 (іма кіта сангьо:) "я щойно прийшов, поясніть коротко", 「希ガス」 (кігасу) "мені здається", 「神対応」 (камі тайо) "божественне обслуговування" демонструють механізми

неправильної конвертації та гомофонної заміни, що функціонують як засоби мовної гри в мережевому дискурсі. Отже, порушення нормативності виступає засобом самовираження та групової ідентифікації.

Окрему групу мовних інновацій у мережевому дискурсі становлять **параграфемні засоби**, що виконують функцію експресивної та емотивної репрезентації. У писемній мережевій комунікації відсутні паралінгвістичні й кінетичні засоби вираження емоцій, тому їхню функцію виконують параграфемні елементи, що задають емоційно-експресивний тон і маркують стиль висловлювання. У цьому аспекті цифровий дискурс формує нові форми мовної репрезентації, які, за К. Міяке, можна розглядати як "нову лінгвістичну культуру" (Miyake, 2020). До таких засобів належать 「絵文字」 (емоджі) та 「顔文字」 (каомоджі), які виконують функцію іконічного відтворення емоцій і компенсують відсутність невербальних сигналів. Вони не стільки передають інформаційний зміст, скільки акцентують манеру мовлення, емоційність і самопрезентацію, наближаючи писемну форму до усного спілкування.

Цифрова комунікація істотно впливає на формування молодіжних мовних абревіацій у японському мережевому дискурсі, зумовлюючи активізацію процесів мовної економії та експресивності. У межах молодіжного соціолекту такі скорочення виконують не лише номінативну, а й емотивно-прагматичну функцію, що забезпечує оперативність і ефективність комунікації. У цьому зв'язку доцільно виокремити окрему групу мовних абревіацій, яка репрезентує специфічні **механізми експресивного кодування** у цифровому середовищі.

Показовими є як лексичні скорочення, наприклад, 「それな」 (сорена) від 「それはそうだね」 (соре ва соу дане) "це так; саме так", 「リ」 (рі) від 「了解」 (рьо;каі) "зрозуміло", що слугують фатичними маркерами підтримки комунікації, так і абревіатури типу 「とりま」 (торіма) від 「とりあえず、まあ」 "для початку", 「あーね」 (аане) від 「あー、なるほどね」 "а, зрозуміло", які виникають унаслідок редукції частотних мовних моделей. Водночас такі одиниці демонструють тенденцію до переходу з мережевого простору в усне мовлення, забезпечуючи зближення писемної та розмовної форм.

Молодіжні мовні скорочення реалізують комплекс взаємопов'язаних функцій: ідентифікаційну, експресивну, економії мовних засобів та ігрову, що визначають їхню комунікативну релевантність у цифровому середовищі. Вони маркують групову належність, підсилюють емоційність мовлення та відповідають тенденції до мінімізації мовних зусиль за умов максимальної інформативності. У цьому контексті молодіжні скорочення постають не лише як технічний засіб оптимізації повідомлення, а як багатофункціональні семіотичні одиниці, що акумулюють соціально й культурно значущі смисли та слугують інструментом конструювання соціальної реальності мережевому дискурсі

Отже, цифрова комунікація виступає ключовим чинником формування молодіжних мовних абревіацій у японському мережевому дискурсі, зумовлюючи активізацію процесів мовної економії, експресивності та дериваційної

варіативності. Встановлено, що такі одиниці характеризуються різноманітністю способів творення (ініціальні, гібридні, графемні, конверсійні) і виконують комплекс взаємопов'язаних функцій, забезпечуючи ефективність комунікації й репрезентацію групової ідентичності в цифровому середовищі. Молодіжні мовні аббревіації доцільно розглядати як багаторівневі семіотичні утворення, що інтегрують лінгвістичні, когнітивні та культурні параметри й відображають динаміку мовних змін. Перспективним є подальше вивчення їхнього прагматичного потенціалу, механізмів граматикизації, а також функціонування в різних типах мережевого дискурсу та впливу на усне мовлення.

Список використаних джерел

Кравець, О. І. (2023). *Молодіжні соціолекти в лінгвокультурному середовищі Японії: словотвірний та функційний аспекти* [Дис. доктора філософії. Київський національний лінгвістичний університет].

Danet, B., & Herring, S. C. (Eds.). (2007). *The multilingual internet: Language, culture, and communication online*. Oxford University Press.

Crystal, D. (2011). *Internet linguistics: A student guide*. Routledge.

Miyake, K. (2020). Evolution of emoji and beyond: A diachronic observation of visual representations in Japanese mobile media. *東洋大学人間科学総合研究所紀要*, 2, 1–15.

Tagliamonte, S. A. (2016). *Teen talk: The language of adolescents*. Cambridge University Press.

黒田一平著. (2021). *文字と言語の創造性：六書からネットスラングまで*. 京都: 京都大学学術出版会.

堀尾, 佳. (2022). *若者言葉の研究—SNS 時代の言葉変化*. 福岡市: 九州大学出版会.

ヨシナガ. (2005). *ゆかいな誤変換*. 東京: イースト・プレス

米川, 明彦. (2022). *集団語の研究* (T. 下巻). 東京: 東京堂出版.

尹盛熙. (2021). *ことばの「略語」とは何か*. 東京: 大修館書店.

Ольга КИРИК, асист.
ORCID ID: 0009-0004-2439-2544
e-mail: olgakyryk79@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ПЕРЕКЛАД КУЛЬТУРНО МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ В ЯПОНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗКАХ: ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ

Проаналізовано культурно марковану лексику в японських народних казках та особливості її перекладу українською мовою. Розглянуто лексеми, що репрезентують соціальну ієрархію, побут, матеріальну культуру та міфологічні уявлення традиційного японського суспільства. Виявлено, що такі одиниці часто не мають прямих відповідників у мові перекладу, що зумовлює використання різних перекладацьких прийомів, зокрема функціонального аналога, описового перекладу, транскрипції та генералізації. Обґрунтовано залежність вибору перекладацького прийому від ступеня культурної маркованості та необхідності збереження національно-культурного колориту оригіналу.

Ключові слова: культурно маркована лексика, японські народні казки, переклад, лінгвокультурологія, перекладацькі прийоми, національно-культурний колорит.

Olga KYRYK

TRANSLATION OF CULTURE-SPECIFIC VOCABULARY IN JAPANESE FOLK TALES: A LINGUOCULTURAL ASPECT

The paper analyzes culture-specific vocabulary in Japanese folk tales and examines its translation into Ukrainian. The study considers lexical items representing social hierarchy, everyday life, material culture, and mythological concepts of traditional Japanese society. It is shown that such units often lack direct equivalents in the target language, which requires the use of various translation techniques, including functional equivalents, descriptive translation, transcription and generalization. The choice of translation technique depends on the degree of cultural specificity and the need to preserve the cultural flavor of the original text.

Keywords: culture-specific vocabulary, Japanese folk tales, translation, linguocultural studies, translation techniques, cultural flavor.

Японські народні казки (昔話 *mukashi banashi*) є важливим матеріалом для дослідження традиційної культури, суспільного устрою й побутових реалій Японії. Вони також відображають специфіку традиційного світогляду японського суспільства.

У текстах цього жанру значну роль відіграє культурно маркована лексика, яка відтворює історико-культурний контекст та особливості японської лінгвокультурної картини світу. Через тісний зв'язок із конкретним соціокультурним середовищем такі одиниці часто не мають прямих відповідників

у мові перекладу, що ускладнює їхнє відтворення українською мовою (Newmark, 1988; Baker, 2018). У таких випадках застосовуються різні перекладацькі прийоми для збереження змісту та національно-культурного колориту оригіналу. Це зумовлює актуальність дослідження перекладу культурно маркованої лексики в межах лінгвокультурологічного підходу (Nida, 1964).

Мета роботи – аналіз лінгвокультурних особливостей культурно маркованої лексики японських народних казок і визначення основних засобів її відтворення українською мовою.

У дослідженні розглянуто функції таких лексичних одиниць у текстах оригіналу та проаналізовано основні перекладацькі прийоми, зокрема транскрипцію, описовий переклад, функціональний аналог і генералізацію.

Матеріалом дослідження слугували тексти японських народних казок 「桃太郎」 (*Momotarō*), 「浦島太郎」 (*Urashima Tarō*), 「かぐや姫」 (*Kaguya-hime*), 「一寸法師」 (*Issun-bōshi*), 「花咲か爺さん」 (*Hanasaka Jiisan*), 「舌切り雀」 (*Shita-kiri Suzume*), представлені у японськомовних електронних бібліотеках (青空文庫. n.d.). У зазначених текстах виявлено значну кількість культурно маркованих лексичних одиниць. До того ж, до аналізу залучено окремі фольклорні образи, характерні для японської міфологічної традиції (зокрема *tengu*, *kappa*, *yamauba*, *tanuki*), з метою узагальнення підходів до перекладу міфологічної лексики.

У текстах зазначених казок зафіксовано лексичні одиниці, що репрезентують різні сфери традиційного японського життя: соціальну ієрархію, побут, матеріальну культуру та міфологічні уявлення. Їх доцільно класифікувати за характером культурної специфіки. Виокремлюються історизми, що позначають соціальні інститути та суспільні реалії минулих епох; етнографізми, пов'язані з предметами побуту та матеріальної культури; а також міфологеми та культурні реалії, які відображають образи фольклорної картини світу.

Лексика на позначення соціальної ієрархії та суспільної організації

До цієї групи належать історизми й культурні реалії, що відображають соціальну структуру та придворну культуру традиційної Японії. У казках 「かぐや姫」 (*Kaguya-hime*) та 「一寸法師」 (*Issun-bōshi*) вживаються 帝 (*mikado*, імператор), 姫 (*hime*, принцеса) та 殿様 (*tonosama*, феодал / вельможа). У казці 「浦島太郎」 (*Urashima Tarō*) зустрічається також 乙姫 (*Otohime*, донька морського царя), що поєднує риси соціального статусу та міфологічного образу.

У перекладі такі одиниці передаються переважно функціональними відповідниками ("імператор", "принцеса", "вельможа") або транскрипцією з поясненням. Використання функціонального аналога забезпечує зрозумілість тексту, однак частково знижує рівень культурної специфіки оригіналу.

Лексика на позначення побуту та матеріальної культури

У цій групі переважають етнографізми й культурні реалії, пов'язані із традиційним побутом, харчуванням і знаряддями праці. У казці 「桃太郎」 (*Momotarō*) функціонують 草鞋 (*waraji*, солом'яні сандалі) та 黍団子 (*kibi dango*,

кульки із проса). У казці 「花咲か爺さん」 (*Hanasaka Jiisan*) вживаються 臼 (*usu*, ступа для товчення рису) та 杵 (*kine*, дерев'яний товкач), а в казці 「舌切り雀」 (*Shita-kiri Suzume*) — 葛籠 (*tsuzura*, плетений кошик / скриня).

Основними перекладацькими прийомами для зазначених одиниць є описовий переклад і функціональний аналог, рідше – транскрипція.

Лексика на позначення міфологічних та культурно-специфічних уявлень

Міфологеми та культурні реалії становлять окремий пласт японського фольклору. Значна частина таких образів належить до йокаїв (妖怪) – міфологічних істот з усталеними характеристиками, функціями та культурними асоціаціями, що ускладнює їхній переклад.

У казці 「浦島太郎」 (*Urashima Tarō*) вживається 竜宮城 (*Ryūgū-jō*) – палац морського дракона як елемент міфологічного простору. У казці 「桃太郎」 (*Momotarō*) зустрічається 鬼 (*oni*) – демонічна істота японського фольклору. У перекладі цей образ може передаватися як "демон" або транскрипцією ("оні"). Вибір відповідника залежить від ступеня культурної адаптації тексту, оскільки буквальний переклад на кшталт "чорт" є некоректним через відсутність функціональної еквівалентності між образами різних культурних традицій. У разі необхідності можливе використання описових відповідників, зокрема "злий дух" або "демон-людоджер".

Серед поширених міфологічних образів виокремлюються 天狗 (*tengu*) та 河童 (*kappa*), які доцільно передавати шляхом поєднання транскрипції з коротким поясненням: "тенгу (гірський дух)", "каппа (водяний дух)". Такий спосіб перекладу дозволяє зберегти культурну специфіку образів і водночас забезпечити їхню зрозумілість для реципієнта.

Аналогічний принцип застосовується до 山姥 (*yamauba*) та 狸 (*tanuki*): "ямауба (гірська відьма)", "танукі (перевертень)". Варіант "єнотовидний пес" для *tanuki* передає лише денотативне значення і призводить до втрати міфологічного змісту образу.

Поряд із транскрипцією з пояснювальним компонентом у перекладі фольклорних образів застосовується також прийом генералізації. Зокрема, *oni* може відтворюватися як "чудовисько", а *tengu* – як "дух". Такий підхід спрощує образ, однак призводить до втрати культурної конкретизації та зниження рівня міфологічної виразності.

Отже, переклад лексики на позначення йокаїв базується на двох основних прийомах:

1. транскрипція з пояснювальним компонентом як спосіб збереження культурної специфіки;
2. генералізація як спосіб адаптації, що супроводжується частковою втратою образності.

Фольклорні чарівні предмети

Окрему підгрупу становлять фольклорні чарівні предмети, що виконують символічну та магічну функцію в сюжеті казок. До них належать 玉手箱

(*tamatebako*, чарівна скринька) у казці 「浦島太郎」 (*Urashima Tarō*), 打出の小槌 (*uchide no kozuchi*, чарівна колотушка) у казці 「一寸法師」 (*Issun-bōshi*), а також 隠れみの (*kakuremino*, плащ-невидимка). Ці одиниці не належать до побутових предметів і функціонують як елементи міфологізованої фольклорної реальності. У перекладі застосовуються транскрипція, описовий переклад та генералізація.

Водночас зазначені міфологічні образи виконують у структурі казок не лише номінативну, а й символічну функцію, відображаючи уявлення про добро і зло, небезпеку та випробування, а також взаємодію людини з надприродним світом. Це зумовлює необхідність виваженого підходу до їхнього перекладу, оскільки передача таких одиниць передбачає відтворення денотативного значення разом зі збереженням культурних асоціацій, закладених в оригінальному тексті. Особливо це помітно під час перекладу демонологічних і зооморфних образів, що мають усталене символічне навантаження у японській культурі.

Отже, проведений аналіз засвідчує, що культурно маркована лексика у японських народних казках є важливим носієм національно-культурної інформації та відображає особливості традиційного світогляду. Вона охоплює різні сфери традиційної культури, зокрема соціальну ієрархію, побут, матеріальну культуру та міфологічні уявлення, що підкреслює її значущість у межах лінгвокультурологічних досліджень.

Її переклад українською ускладнюється відсутністю прямих відповідників і тісним зв'язком із культурним контекстом, що зумовлює використання різних перекладацьких прийомів. Серед них домінують функціональний аналог, описовий переклад, транскрипція та генералізація. Вибір конкретного прийому визначається типом лексичної одиниці та ступенем її культурної специфіки.

Отже, переклад культурно маркованої лексики у японських народних казках потребує комплексного лінгвокультурного підходу, що забезпечує баланс між адекватністю відтворення змісту та збереженням національно-культурного колориту оригіналу.

Список використаних джерел

- Baker, M. (2018). *In other words: A coursebook on translation* (3rd ed.). Routledge.
Newmark, P. (1988). *A textbook of translation*. Prentice Hall.
Nida, E. A. (1964). *Toward a science of translating*. Brill.
Wierzbicka, A. (1997). *Understanding cultures through their key words*. Oxford University Press.
青空文庫. (n. d.). *Aozora Bunko*. // <https://www.aozora.gr.jp/>

Вікторія ЛЕПСЬКА, бакалавр
ORCID ID: 0009-0008-2035-6799
e-mail: lvica8453@gmail.com

кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Катерина ДОВЖЕНКО, асист.
ORCID ID: 0009-0004-4439-1047
e-mail: murmurmur@knu.ua

кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ КОРЕЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У МЕРЕЖЕВОМУ ДИСКУРСІ

Досліджується процес трансформації корейських фразеологізмів у сучасному мережевому дискурсі. Особлива увага приділяється впливу цифрового середовища на зміну структури, значення та функцій сталих виразів. Розглядаються основні тенденції адаптації фразеологізмів у соціальних мережах, зокрема спрощення, скорочення та поєднання з елементами інтернет-сленгу. Аналізується роль таких трансформацій у відображенні сучасних культурних кодів корейського суспільства. Дослідження демонструє, що мережевий дискурс сприяє активному оновленню фразеологічного фонду мови.

Ключові слова: фразеологізми, корейська мова, мережевий дискурс, інтернет-сленг, культурні коди, мовна трансформація.

Viktoriia LEPSKA **TRANSFORMATION OF KOREAN PHRASEOLOGICAL UNITS IN ONLINE DISCOURSE**

This article examines the transformation of Korean phraseological units in modern online discourse. Particular attention is paid to the impact of the digital environment on changes in the structure, meaning, and functions of idiomatic expressions. The main trends in the adaptation of phraseological units in social media are analyzed, including simplification, shortening, and integration with internet slang. The study also explores the role of these transformations in reflecting contemporary cultural codes of Korean society. The results show that online discourse contributes to the active renewal of the phraseological system of the language.

Keywords: phraseological units, Korean language, online discourse, Internet slang, cultural codes, language transformation.

Початок дослідження фразеологічного фонду сучасної корейської мови пов'язаний із загальним посиленням інтересу до процесів мовної трансформації в умовах цифрової комунікації. Фразеологізми як стійкі мовні

одиниці традиційно розглядаються як важливі носії культурно зумовлених значень, що відображають ментальність, історичний досвід і ціннісні орієнтири носіїв мови (Kovecses, 2010). У сучасних умовах їхнього функціонування зазнає суттєвих змін під впливом мережевого дискурсу, що формується в соціальних мережах, месенджерах та онлайн-платформах.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю аналізу змін, які відбуваються у фразеологічній системі корейської мови під впливом цифрового середовища. Умови онлайн-комунікації сприяють скороченню мовних форм, переосмисленню традиційних значень та активному залученню інтернет-сленгу, що призводить до трансформації сталих виразів. У зв'язку з цим постає потреба у вивченні механізмів адаптації фразеологізмів до нових комунікативних умов.

Наукова новизна роботи полягає в розгляді трансформації корейських фразеологізмів у мережевому дискурсі як комплексного явища, що охоплює структурні, семантичні та прагматичні зміни. У дослідженні акцентується увага на взаємодії традиційних фразеологічних одиниць із елементами цифрової культури, зокрема інтернет-сленгом, емодзі й англomовними запозиченнями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що питання фразеології та її трансформації розглядалися у працях Д. Кристал (2011), З. Кевечеш (2010), Дж. Сінклер (1991), а також у дослідженнях, присвячених корейській лінгвістиці (Park, 2015). Водночас недостатньо уваги приділено саме функціонуванню корейських фразеологізмів у цифровому середовищі.

Завдання статті – проаналізувати основні напрями трансформації корейських фразеологізмів у мережевому дискурсі.

Мета дослідження – виявлення особливостей змін структурного, семантичного та прагматичного характеру фразеологічних одиниць у сучасному онлайн-спілкуванні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний розвиток мов відбувається під сильним впливом цифрового середовища, яке впливає на всі рівні мови, зокрема й на фразеологію (Crystal, 2011). Мережевий дискурс, що формується у соціальних мережах, месенджерах та інших онлайн-платформах, стає важливим середовищем використання мови. У цьому контексті особливо важливими є фразеологізми, оскільки вони передають культурні значення та сталі образи (Kovecses, 2010).

У корейській мові фразеологізми займають важливе місце, адже відображають культурні особливості, історичний досвід і спосіб мислення носіїв мови (Park, 2015). Зазвичай вони мають сталу структуру і значення. Однак у мережевому дискурсі помітна тенденція до їхніх змін. Це пов'язано як з особливостями онлайн-спілкування, так і з бажанням мовців говорити коротше та виражати себе більш індивідуально (Crystal, 2011).

Однією з основних тенденцій є зміна структури фразеологізмів, яка проявляється у їхньому скороченні або частковому використанні. Наприклад, повні вирази можуть зводитися до одного чи двох слів: *손이 크다* зводиться

до 손, 귀가 얇다 — 귀, але при цьому їхнє значення залишається зрозумілим завдяки спільному культурному контексту між співрозмовниками.

Ще однією важливою тенденцією є зміна значення фразеологізмів. У мережевому середовищі звичні вирази можуть набувати нового значення – іронічного, жартівливого або навіть протилежного. Це залежить від контексту, у якому вони використовуються, а також від впливу інтернет-культури, де важливу роль відіграють меми, зображення та спільні асоціації користувачів.

Важливим аспектом є також прагматична трансформація фразеологізмів, тобто зміна їхніх комунікативних функцій. Якщо у традиційному мовленні фразеологізми виконували переважно номінативну та експресивну функції, то в мережевому дискурсі вони часто використовуються для створення гумору, встановлення неформального контакту між співрозмовниками або підкреслення належності до певної соціальної групи.

Найкраще ці зміни бачимо на прикладі конкретних корейських фразеологізмів, які активно використовуються в мережевому спілкуванні. Наприклад, фразеологізм 손이 크다 (букв. "мати великі руки") у традиційному значенні означає щедрість людини або її схильність робити щось у великій кількості. У соціальних мережах може вживатися іронічно для позначення надмірності або невиправданих витрат. У скороченій формі користувачі можуть використовувати лише компонент 손이, водночас значення зберігається завдяки контексту.

눈치 없다 ("не мати чуття ситуації") означає нездатність розуміти соціальний контекст, невміння відчувати настрій співрозмовників або доречність поведінки. У мережевому спілкуванні цей вираз часто використовується в іронічному або жартівливому значенні для позначення недоречних або наївних дій.

Іншим прикладом є фразеологізм 눈이 높다 ("мати високі очі"), який означає високі стандарти або вибагливість. У мережевому спілкуванні цей вираз часто використовується в поєднанні з інтернет-сленгом та емодзі, що надає йому жартівливого відтінку.

Також є фразеологізм 발이 넓다 ("мати широкі ноги"), який означає мати багато знайомств. У цифровому середовищі він отримує додаткове значення й може описувати людей, які дуже активні в соціальних мережах і мають багато підписників або контактів.

Фразеологізм 귀가 얇다 ("мати тонкі вуха"), що означає легку піддатливість впливу інших людей, тобто схильність швидко змінювати думку під чужим впливом. У мережевому дискурсі часто використовується в іронічному контексті щодо людей, які швидко змінюють свою думку під впливом популярних трендів або інформації з інтернету.

Додатково варто згадати фразеологізм 입이 무겁다 ("мати важкі губи"), який у традиційному значенні означає людину, що вміє зберігати секрети. У цифровому середовищі цей вираз може використовуватися в жартівливому

контексті або навіть іронічно щодо користувачів, які навпаки активно поширюють інформацію.

Також фразеологізм 눈치가 빠르다 ("швидко відчувати ситуацію") означає здатність добре розуміти соціальний контекст і швидко реагувати на зміни в ситуації. У мережевому спілкуванні він часто використовується для опису користувачів, які швидко орієнтуються в трендах або мемах.

Окрім цього, спостерігається тенденція до поєднання фразеологізмів із новітніми мовними формами. Наприклад, у мережевому спілкуванні корейський фразеологізм може поєднуватися з англійськими словами або скороченнями. Так, традиційний вираз може вживатися разом із англійським "lol" або скороченнями типу "ㅋㅋ ok", "눈치 없다 lol" або ж "눈치 없다 ㅋㅋㅋ", "눈이 높다☺", "눈이 높다 omg ㅋㅋ", що створює змішану форму висловлювання.

У комунікації в соціальних мережах і TikTok-коментарях також спостерігається активне скорочення та змішування мовних кодів:

- "눈치 0 ㅋㅋ" – "повна відсутність розуміння ситуації";
- "손크다 ㅋㅋ" – "щедрий, типу багатий (жартівлива інтерпретація)";
- "발넓템 인정ㅋㅋ" – "широке коло знайомств";
- "ㄹㅇ 눈높음ㅋㅋ" – "реально дуже вибагливий (ㄹㅇ використовують як real)".

Скорочення "ㅋㅋㅋ" є характерним елементом корейського онлайн-спілкування та передає сміх (аналог англійського "haha" або "lol"), підсилюючи емоційне забарвлення висловлювання.

Зазначені процеси показують, що мережевий дискурс не лише змінює форму фразеологізмів, але і сприяє їхньому оновленню. Унаслідок з'являється новий рівень їхнього використання, який поєднує традиційні культурні значення із сучасними способами вираження.

Висновки. Проаналізовано процеси трансформації корейських фразеологізмів у мережевому дискурсі, і зроблено висновок про те, що цифрове середовище суттєво впливає на функціонування сталих мовних одиниць. Унаслідок мережевої комунікації фразеологізми зазнають структурних, семантичних і прагматичних змін, що проявляється у їхньому скороченні, переосмисленні значень і поєднанні з елементами інтернет-сленгу.

Дослідження показало, що традиційні фразеологічні одиниці не втрачають своєї актуальності, а навпаки – адаптуються до нових умов цифрового спілкування, набуваючи додаткових значень і функцій. Особливо помітне їхнє використання в іронічному, гумористичному й експресивному контекстах, що є характерною рисою мережевого дискурсу.

Отже, можна зробити висновок, про те, що корейські фразеологізми в умовах цифрової комунікації не лише змінюють свою форму, але й набувають нових комунікативних можливостей. Це свідчить про високу адаптивність фразеологічної системи корейської мови та її здатність відображати сучасні культурні процеси. Подальше дослідження цього явища є перспективним для розвитку сучасної лінгвістики й цифрової етнолінгвістики.

Список використаних джерел

- Crystal, D. (2011). *Internet linguistics: A student guide*. Routledge.
- Kovecses, Z. (2010). *Metaphor: A practical introduction*. Oxford University Press.
- Sinclair, J. (1991). *Corpus, concordance, collocation*. Oxford University Press.
- Park, H. S. (2015). Phraseological units in Korean language and their cultural implications. *Korean Linguistics*, 17(2), 45–62.

Софія ЛІКСУНОВА, магістрант

ORCID ID: 0009-0008-5972-2071

e-mail: sof1607@gmail.com

кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Навчально-наукового інституту філології,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Ольга НЕСТЕРЕНКО, канд. філол. наук, доц.

ORCID ID: 0000-0003-2294-1664

e-mail: olha.nesterenko@knu.ua

кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Навчально-наукового інституту філології,

Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ СТЕРЕОТИПНОГО ОБРАЗУ ІНОЗЕМЦЯ В КИТАЙСЬКОМОВНОМУ ГУМОРИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Розглядаються особливості формування стереотипного образу іноземця в китайськомовному гумористичному дискурсі. Проаналізовано підходи до розуміння гумору та стереотипу як когнітивно-соціального явища. Основну увагу зосереджено на етнонаціональних, соціально-культурних та антропологічних стереотипах. На матеріалі китайських анекдотів показано, як ці стереотипи вербалізуються через мовні засоби й комунікативні ситуації. Встановлено, що комічний ефект ґрунтується на невідповідності між очікуваним і реальним. Унаслідок чого гумористичний дискурс відображає уявлення про іноземців і закріплює образ "іншого" як комунікативно некомпетентного й культурно відмінного учасника взаємодії.

Ключові слова: гумористичний дискурс, стереотип, образ іноземця, китайська мова, мовленнєвий етикет, комічний ефект.

Sofia LIKSUNOVA

Olha NESTERENKO

SPECIFICS OF REPRESENTATION THE STEREOTYPICAL IMAGE OF A FOREIGNER IN CHINESE-LANGUAGE HUMOROUS DISCOURSE

The theses examine the features of the formation of the stereotypical image of a foreigner in Chinese humorous discourse. The study analyzes theoretical approaches to humor and stereotype as cognitive and social phenomena. Particular attention is paid to ethnonational, socio-cultural, and anthropological stereotypes. Based on Chinese anecdotes, the paper demonstrates how these stereotypes are verbalized through linguistic means and communicative situations. It is established that the comic effect is based on the inconsistency between expectation and reality. As a result, humorous discourse reflects common perceptions of foreigners and reinforces the image of the "other" as a communicatively incompetent and culturally different participant in interaction.

Keywords: humorous discourse, stereotype, image of a foreigner, Chinese language, speech etiquette, comic effect.

Як відомо, гумористичний дискурс розглядається як форма сміхового спілкування, у межах якого комунікація набуває жартівливої тональності, сприяє зменшенню соціальної дистанції та спирається на культурно зумовлені моделі сміхової поведінки (Домрачева, 2023). У китайській культурі комічне не має єдиного універсального визначення і репрезентується через систему різних понять. Сучасний термін "гумор" (幽默), сформований під впливом західної традиції, співіснує із традиційними категоріями, зокрема "комічність" (滑稽), а також із такими формами, як сатира (讽刺), делікатна сатира (微讽), пародійні практики (恶搞) і жанр комічного діалогу (相声) (Davis, 2015).

Комічний ефект у китайському дискурсі ґрунтується на принципі невідповідності – між формою і змістом, очікуваним і реальним – та реалізується через порушення логічних зв'язків, несподіваний розвиток висловлювання й поєднання несумісних елементів (Содель, 2020). Ключовими засобами його створення є іронія (反语), сарказм (讽刺) і сатира (讽刺) як форми непрямого або критичного осмислення дійсності (Соловей, 2011; Abrams, 2015), а також мовна гра і каламбур (双关语), що базуються на омонімії та полісемії і є характерними для китайської мови (Attardo, 1994).

У науковому розумінні стереотип (刻板印象) постає як когнітивно-соціальний механізм, що забезпечує спрощення та сприйняття реальності через готові ментальні схеми. За В. Ліппманом, стереотип є впорядкованою моделлю дійсності, яка дозволяє індивіду орієнтуватися в соціокультурному просторі, фактично "визначаючи перед тим, як побачити" (Lippmann, 1922, p. 81, 89). У лінгвістичному аспекті він функціонує як вербалізований культурний конструкт, що фіксує колективні уявлення у формі стійких мовних одиниць з оцінною конотацією. Структурно стереотип поєднує когнітивний, емоційний та оцінний компоненти, формуючи не лише знання про соціальну групу, а й ставлення до неї (Brigham, 1971). Особливе значення в міжкультурній комунікації мають етнічні стереотипи, оскільки саме вони формують узагальнений образ "іншого", закріплюючи уявлення про його поведінку, риси характеру й культурні особливості (Allport, 1954).

У цьому контексті особливого значення набуває аналіз стереотипного образу іноземця в китайськомовному гумористичному дискурсі, що формується як результат взаємодії мовних і культурних чинників. Матеріалом цього дослідження слугували 98 текстів китайських анекдотів, дібраних методом суцільної вибірки зі збірки "Велике зібрання гумористичних анекдотів" (细益, 2008) та електронних ресурсів таких як "Кумедні жарти про іноземців, які вивчають китайську мову" (看老外学中文的小笑话, 2015) та інших.

Етнічні стереотипи визначаються як узагальнені уявлення про представників інших спільнот, що відображають типові риси їхнього характеру та поведінки і виконують функцію спрощення сприйняття "іншого" (Semashko, 2020). Вони мають оцінний характер і можуть закріплювати спрощені уявлення, що не завжди відповідають реальності, впливаючи на інтерпретацію поведінки та формуючи образ іноземця як "чужого" (Корнієнко, 2015). Наприклад:

一个德国人在街上丢了一块钱。英国人不会慌张，顶多耸耸肩就继续绅士地往前走；美国人很可能叫来警察，报案后留下电话，然后嚼着口香糖扬长而去；日本人会痛恨自己的粗心，回家反复检讨，决不让自己再丢第二次。唯独德国人不一样，他会在丢失地点的一百平方米内，画上坐标和方格，一格一格地用放大镜去寻找。(有哪些关于德国人的笑话, 2022) / *Німець загубив на вулиці одну монету. Англієць не буде хвилюватися – максимум знизить плечима і піде далі. Американець, ймовірно, викличе поліцію, залишить свої контакти і спокійно піде. Японець дорікатиме собі за неувважність і пообіцяє більше так не робити. А німець діятиме інакше: він розмітить місце втрати на квадрати і буде методично перевіряти кожен з них за допомогою лупи.*

Цей анекдот ілюструє стереотипний образ німця як надзвичайно педантичної та схильної до порядку людини. Комічний ефект виникає через контраст між звичайною реакцією на незначну втрату та поведінкою німця, який підходить до ситуації максимально системно й навіть надмірно серйозно. Замість того, щоб просто змиритися з втратою, він діє за чітким планом: розбиває територію на квадрати, фактично застосовуючи метод, подібний до військового або інженерного підходу, і послідовно перевіряє кожен ділянку. Саме ця надмірна впорядкованість у простій ситуації і створює комічний ефект.

Етнонаціональна специфіка стереотипного образу іноземця виявляється також у відмінностях у способах мислення та інтерпретації реальності. Показовим є анекдот:

一个出租车司机拉了一个外宾，这个外宾想去飞机场，但不会汉语，跟司机说了半天也无法让司机明白他要去的地点。他只好张开双臂，比划飞机的样子。司机恍然大悟，说："明白了，明白了。"司机把外宾拉到了目的地。外宾下车一看，傻了眼："全聚德烤鸭店！" (老外乘出租, 2009) / *Таксист підвіз іноземця. Той хотів поїхати в аеропорт, але не знав китайської і не міг пояснити, куди йому потрібно. Тоді він розвів руки, імітуючи літак. Водій одразу сказав: "Зрозумів, зрозумів" – і повіз його до місця призначення.*

Коли іноземець вийшов із машини, він остовпів: перед ним був ресторан "Качка по-пекінськи Цюаньцзюде"!

Комічний ефект виникає через різну інтерпретацію одного й того ж жесту: іноземець сприймає жест як універсальний, тоді як носій культури пов'язує його з конкретними асоціаціями. Унаслідок чого виникає повне комунікативне непорозуміння. Така ситуація демонструє, що іноземець постає як суб'єкт, який не враховує культурний контекст і покладається на власну логіку, що формує стереотипний образ "іншого" як носія відмінного способу мислення.

Соціально-культурні стереотипи постають як усталені моделі поведінки та сприйняття, що спрощують інтерпретацію соціального досвіду і регулюють міжособистісну взаємодію (Колісник, 2015). Їхня стійкість зумовлена некритичним засвоєнням, що впливає на характер комунікації. Китайський мовленнєвий етикет (客套话) є складною системою, що потребує мовної компетенції, розуміння соціальної ієрархії й культурного контексту, адже ввічливі формули є однією з найскладніших частин мови, оскільки вимагають

відчуття ситуації та знання культурних норм (老外乘出租, 2009). Саме тому їхнє порушення іноземцями стає одним із продуктивних джерел гумористичного дискурсу.

Аналіз матеріалу дозволяє виокремити три рівні таких порушень: фонетичний (помилки вимови), лексичний (неправильне використання етикетних формул) і прагматичний (нерозуміння непрямих значень, натяків та евфемізмів). У гумористичному дискурсі ці відхилення узагальнюються й закріплюють стереотип іноземця як комунікативно некомпетентного учасника взаємодії. Порушення соціально-культурних норм мовленнєвого етикету яскраво репрезентується в гумористичних текстах через ситуації неправильного тлумачення непрямих значень. Показовим є анекдот: 一位外国朋友不知道中国人的"哪里！哪里！"是自谦词。一次，他参加一对年轻华侨的婚礼时，很有礼貌地赞美新娘非常漂亮，一旁的新郎代新娘说了声："哪里！哪里！"不料，这位朋友却吓了一大跳！于是使用生硬的中国话说："头发、眉毛、眼睛、耳朵、鼻子、嘴都漂亮！"结果引起全场哄堂大笑。(老外学中文的笑话, 2021) / *Один іноземець не знав, що китайський вираз "та ні, що ви", "де там" (哪里！哪里!) використовується як форма скромності. Одного разу він був на весіллі молодої китайської пари і ввічливо сказав, що наречена дуже красива. Наречений від її імені відповів: "哪里！哪里!". Іноземець дуже здивувався. Він подумав, що загальної похвали недостатньо і потрібно уточнити. Тому лаmanoю китайською сказав: "Волосся, брови, очі, вуха, ніс і рот – усе красиве!" Унаслідок чого всі навколо голосно розсміялися.*

Іноземець, не знаючи, що "哪里！哪里!" є формулою скромності, сприймає її буквально як заперечення й намагається уточнити комплімент, перелічуючи окремі риси зовнішності. Комічний ефект виникає через невідповідність між прагматичним значенням висловлювання та його буквальною сприйняттям. Така ситуація демонструє нерозуміння принципу скромності (谦虚), який є важливим елементом китайського мовленнєвого етикету. У гумористичному дискурсі це узагальнюється та формує стереотип іноземця як носія іншої комунікативної логіки, що не враховує культурно зумовлені норми ввічливості.

Антропологічні стереотипи – це узагальнені уявлення про фізичні ознаки представників різних рас та етнічних груп, зокрема колір шкіри, риси обличчя, колір волосся та статуру (Шума, 2017). На відміну від рис характеру або мовленнєвої поведінки, які потребують часу для спостереження, зовнішність є першим і найбільш очевидним маркером відмінності, що сприймається майже миттєво (Allport, 1954). Для китайського гумористичного дискурсу антропологічні відмінності є особливо помітними, оскільки зовнішність європейця чи представника іншої раси суттєво відрізняється від зовнішності етнічного китайця. Саме ця різниця часто стає основою для створення комічного ефекту.

У китайських анекдотах такі ознаки подаються в гіперболізованій формі, зокрема через акцент на кольорі шкіри та рисах обличчя (напр., "великий ніс" –

大鼻子), що підкреслює контраст між "своїм" і "чужим" і формує стереотипний образ іноземця. Особливо показовими є ситуації, у яких зовнішність стає підставою для спрощених узагальнень про походження людини:

近日持续高温，记者采访市民。问一黑人："你能说说是上海热还是非洲热吗？"黑人回答："我再强调一遍，我不是非洲的，我是在上海晒黑的！"（周末一笑天太热，干脆脱光凉快，2012）/ *Останнім часом стоїть сильна спека, журналіст опитує перехожих. Він звертається до темношкірого чоловіка: "Скажіть, будь ласка, де спекотніше – у Шанхаї чи в Африці?" Той відповідає: "Я ще раз підкреслюю: я не з Африки, я просто засмаг тут, у Шанхаї!"*

Комічний ефект виникає через автоматичне ототожнення кольору шкіри з географічним походженням. Зовнішність виступає як підстава для узагальнення, тоді як відповідь персонажа руйнує це припущення. Отже, анекдот демонструє, як антропологічна ознака перетворюється на стереотипний маркер "іншого", а її хибна інтерпретація стає джерелом гумору.

Отже, проведений аналіз дозволяє зробити такі висновки: 1) у китайськомовному гумористичному дискурсі стереотипний образ іноземця формується через типові ситуації, у яких підкреслюється його відмінність від носіїв культури, 2) ці відмінності проявляються на кількох рівнях: когнітивному (різні способи мислення), соціально-культурному (порушення норм мовленнєвого етикету) та антропологічному (зовнішні ознаки як маркери "іншого"), 3) комічний ефект ґрунтується на невідповідності між очікуваним і реальним результатом, що дозволяє виразно показати різницю між "своїм" і "чужим". Отже, гумористичний дискурс відображає уявлення про іноземців, формуючи здебільшого образ "іншого" як комунікативно некомпетентного та культурно дезорієнтованого учасника взаємодії.

Список використаних джерел

- Домрачева, І. (2023). Особливості гумористичного дискурсу українців. У А. Загнітко (Ред.), *Граматичні читання – XII* (с. 43-47). <https://jgch.donnu.edu.ua/article/view/13770>
- Колісник, О. В. (2015). Соціальні стереотипи в реаліях сучасного суспільства. *Грані*, 18(7), 10–14. <https://doi.org/10.15421/1715128>
- Корнієнко, О. (2015). Етнічні стереотипи в міжетнічній комунікації. *Світогляд – філософія – релігія*, 3(34), 59–69.
- Содель, О. С. (2020). Статус комічного у філологічних науках та його лінгвістична природа. *Закарпатські філологічні студії*, 1(13), 54–57.
- Соловей, Е. С. (2011). Іронія. *Енциклопедія сучасної України. Том 11*. <https://esu.com.ua/article-12622>
- Шума, Л. (2017). Етнічні стереотипи в науковій рецепції Івана Франка. *Народознавчі зошити*, 6(138), 1439–1445.
- Abrams, M. H., Harpham, G. G. (2015). *A glossary of literary terms* (11-те вид.). Cengage Learning.
- Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice*. Addison-Wesley Publishing Company, 189–196.
- Attrado, S. (1994). *Linguistic theories of humour*. Mouton de Gruyter.

Brigham, J. C. (1971). Ethnic stereotypes. *Psychological Bulletin*, 76(1), 15–38. <https://doi.org/10.1037/h0031446>

Davis, J. M. (2013). Humour and its cultural context. *Humour in chinese life and culture*. Hong Kong University Press. 1–22. <https://doi.org/10.5790/hongkong/9789888139231.003.0001>

Lippmann, W. (2017). *Public opinion*. Taylor & Francis Group.

Morris, R. E., & Allport, G. W. (1954). The Nature of Prejudice. *The American Catholic Sociological Review*, 15(2), 201–202. <https://doi.org/10.2307/3708331>

Semashko, T. (2020). Ethnic stereotypes and their role in intercultural communication. *International journal of philology*, 11(3). <https://doi.org/10.31548/philolog2020.03.004>

中国客套话绕晕老外？ 那你可能没见过英语的千层套路……(2017). 中国日报网英语点津. Language Tips. <http://language.chinadaily.com.cn/a/201712/08/WS5b20dde0a31001b825721712.html>

有哪些关于德国人的笑话？ (2022). <https://www.zhihu.com/question/351554084>

老外学中文的笑话. (2021). https://wenku.baidu.com/view/b3da44f6944bcf84b9d528ea81c758f5f71f29d7.html?_wkts_=1777409141150&needWelcomeRecommend=1&chatType=chat&unResetStore=1&ILK=17774091-0349-0996-0893-750446983544

老外乘出租. (2009). 嘻嘻嘻搞笑网. <http://joke.xixixi.com/c/200903/24809.html>

周末一笑 天太热，干脆脱光凉快. (2012). 文学城 | 博客. <https://blog.wenxuecity.com/myblog/33831/201207/7895.html>

细益. (2022) *幽默笑话大全*. 江西美术出版社.

看老外学中文的小笑话 . 攀达汉语. (2015). <https://www.prcba.com/news/5809.html>

Марта ЛОГВИН, асп.
ORCID ID: 0009-0002-3497-7007
e-mail: marta.logvyn@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Надія КІРНОСОВА, канд. філол. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0001-7721-5630
e-mail: kirnosova@ukr.net
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

МІЖ СУТО ФРАЗЕОЛОГІЗМОМ І ТЕРМІНОМ: ЧЕН'Ю В КИТАЙСЬКОМОВНОМУ ДИСКУРСІ ПРО ІСТОРІЮ МИСТЕЦТВ

Чен'ю, що є невід'ємною частиною китайськомовного дискурсу про історію мистецтв, демонструють семантичне розмаїття і багатофункціональність. Поєднання семантичного, функціонального та системного аналізу, а не лише опора на частотність і фіксацію в довідниках допомагають побачити багаторівневу систему, яка включає власне терміни, оціночні суб'єктивні характеристики та ще більш абстрактні інтерпретаційні метафоричні вислови, багато з яких перебувають між собою у відношеннях синонімії, а подекуди – прихованої антонімії.

Ключові слова: історія мистецтв, китайська мова, корпусний аналіз, термінологія, семантичний аналіз, фразеологія.

Marta LOGVYN
**BETWEEN IDIOM AND TERM:
CHENGYU IN THE CHINESE-LANGUAGE DISCOURSE ON ART HISTORY**

Chengyu, which constitute an integral part of the Chinese-language discourse on art history, demonstrate considerable semantic diversity and multifunctionality. The combination of semantic, functional, and systemic analysis, rather than reliance solely on corpora data and reference works makes it possible to identify a multilayered system that includes proper terms, evaluative and subjective characteristics, as well as more abstract interpretative metaphorical expressions. Many of these idioms are related to one another through relations of synonymy and, in some cases, latent antonymic relations.

Keywords: art history, Chinese language, corpus analysis, idioms, semantic analysis, terminology.

У китайськомовному дискурсі про образотворче мистецтво і каліграфію, як-от науково-популярні статті в медіа, описи музейних експонатів на сайтах музеїв, регулярно зустрічаються *чен'ю* – фразеологізми, що лаконічно і, часто,

метафорично називають техніки письма, композиційні прийоми та передають емоційні оцінні характеристики, якими широкий загал і професійні критики наділяють твори мистецтва. Частина таких виразів має чітко визначене авторство – теоретичні праці з теорії живопису й каліграфії, як-от знамениті 六法 "Шість критеріїв оцінки живопису" за Се Хе 谢赫 (479–502). Інші вирази можуть фіксуватися в класичній літературі, як-от вираз 雅俗共赏 *знаходить відгук і у вишуканого товариства, і в широкої публіки* – у творі 东郭记·绵驹 "Дунго. Коник" драматурга Суня Женьжу 孙仁孺 (?–1630) (汉典, n.d.). Аналіз корпусних даних сучасної китайської мови, зокрема, колокацій цих виразів, демонструє, що вони продовжують функціонувати в межах дискурсу саме на тему мистецтв (згідно "Корпусу Пекінського університету" 北京大学 CCL 语料库, вищезгаданий вираз 雅俗共赏 вжито понад 2300 разів) і мають достатню семантичну стабільність.

Окрім корпусів, які подають багаті матеріали різноманітних тематик, функціональних та індивідуальних стилів і реєстрів мовлення, іншими цінними вторинними матеріалами є словники *чен'ю* та спеціалізовані довідники з традиційної культури, як-от сайт 书法百科 "Каліграфічна енциклопедія". Якщо у словниках *чен'ю* певні вирази визначаються як такі, що належать до тематики мистецтв, літератури й музики, і можуть позначатись окремо як 典故 *класичні сюжети*, то на сайті "Каліграфічної енциклопедії" певну кількість виразів з чотирьох ієрогліфів виділено в групу 成语术语 *терміни-чен'ю*, а серед них виділено 书法典故 *класичні сюжети, пов'язані з історією каліграфії*. Також серед матеріалів сайту, позначених як 成语术语 *терміни-чен'ю*, зустрічається цитата з 兰亭集序 "Передмови до поезії з Альтанки орхідей" 王羲之 Вана Січжи (303–361). Цей рядок з чотирьох ієрогліфів не номінує техніку, стиль або матеріал і не оцінює якість мистецького твору, проте упорядники мотивують його входження до енциклопедії тим, що "У наш час зростає увага до декору осель, і багато людей охоче купують каліграфічні твори з написом "惠风和畅" через його доброзичливе значення" (书法百科, n.d.).

У зв'язку з цим можна припустити, що подібні вирази в китайськомовному дискурсі про історію мистецтв, по-перше, не є однорідним матеріалом з погляду семантики та функцій у комунікації й навіть із точки зору поділу на "мовний матеріал"/"мистецьке явище"; по-друге, їхня належність до терміносистеми не може встановлюватися лише на підставі корпусної частотності або факту включення до довідкового ресурсу. Отже, для визначення статусу цих мовних одиниць потрібен аналіз їхньої семантики й ролі в комунікації. Відтак постає необхідність перевірки того, чи всі *чен'ю*, зафіксовані в сучасних довідниках, є термінами, чи вони належать до різних категорій фразеології, пов'язаної із мистецтвом, чи, можливо, навіть виходять за межі системи з двох категорій "термін" і "фразеологізм".

Семасіологічний підхід, який застосовувався через звертання до корпусів і відстеження потенційних семантичних зсувів (Geeraerts, 2003) у фразеології, було доповнено аналізом дефініцій. Кожен вираз було перевірено на предмет того, чи подається він у джерелах разом з очевидною або реконструйованою дефініцією, чи допускає узагальнене тлумачення, незалежне від окремого автора, і чи може включатись до словникової статті без втрати семантики.

Наступним кроком став функціональний аналіз для визначення ролі кожного *чен'ю* у фаховому дискурсі з історії мистецтв: чи виконує він номінативну функцію щодо певного явища, принципу або техніки, чи його функція полягає радше в інтерпретації, ілюстрації, стилістичному "прикрашанні" висловлювання – додавання реєстру піднесеності, враження архаїчності тощо – та/або в перетворенні дискурсу з фахового на фатичний.

Системний аналіз було використано для встановлення місця *чен'ю* в терміносистемі. На цьому етапі було досліджено, чи входить вираз до мережі термінологічних відношень: опозиції, підпорядкування, або концептуальні блоки, адже саме належність до системи – один із головних критеріїв розмежування термінів і ширших ознак дискурсу на тему історії мистецтв.

Вищезгаданий корпусний аналіз було залучено для відстеження типів контекстів вжитку, колокацій, можливих ознак детермінологізації. Низька частотність у загальномовних корпусах розглядалася як показник вузької професійної спеціалізації, а не як аргумент проти визначення лексичної одиниці як терміна.

Окремим етапом роботи став аналіз внутрішнього маркування одиниць на сайті 书法百科. Було зроблено висновок про те, що відсутність системи в маркуванні категорій 成语术语 *терміни-чен'ю* та 书法典故 *класичні сюжети, пов'язані з історією каліграфії*, а також наявність тих *чен'ю*, що не є ні суто термінами, ні риторичними засобами, пов'язаними із дискурсом про мистецтво, свідчить про інтуїтивні добір і типологізацію, здійснені укладачами. Це дозволяє розглядати енциклопедію як емпіричний матеріал для перевірки гіпотези про можливий розподіл *чен'ю* за семантикою і функціями на декілька категорій (власне терміни, концептуальні формули, стилістичні маркери/засоби фатичної комунікації тощо) і подальшої теоретичної рефлексії про те, де в мовних матеріалах і, власне, у самих творах китайської каліграфії пролягає розподіл на матеріал, об'єкт і предмет дослідження і термінографічної фіксації.

Повертаючись до аналізу зібраних *чен'ю* (близько 40 одиниць), можна стверджувати, що більшість із них вживаються виключно у фаховому дискурсі з історії мистецтв і літератури, але виконують різні функції. Частина з них є, власне, термінами: позначає традиційні підходи до творчості, принципи, критерії, які можуть лаконічно описуватись і використовуються як настанови під час навчання традиційному китайському живопису і каліграфії та опорні елементи формального аналізу мистецьких творів. До таких *чен'ю* належать, зокрема 穷神知化 як метод *споглядання, 淡而不薄* *ніжний, але не блідий* – як

поміркований підхід до роботи кольором; 色墨相融 – принцип *гармонії чорної туші та кольорів*. Ці вирази називають усталені елементи професійного знання, тому можуть включатись до термінологічного словника з чіткими дефініціями.

Натомість значна частина наведених одиниць є оціночними естетичними категоріями, що функціонують як додаткова лексика мистецької критики. Вони не називають конкретної техніки чи принципу, а слугують для характеристики *якості, ступеня довершеності* твору. До цієї групи належать вирази 出神入化, 惟妙惟肖, 形神俱妙, 栩栩如生, 纤毫毕现, 精雕细刻, 工致精微, 精工富丽, 典丽精工, 清雅秀润, 炉火纯青. Між ними добре простежуються родо-видові відношення: 出神入化 і 炉火纯青 репрезентують найвищий рівень *художньої довершеності*; 惟妙惟肖, 栩栩如生 і 呼之欲出 описують різні ступені ефекту *реалістичності, жвавості* зображення; 工致精微 і 精雕细刻 фокусуються на *ретельності* виконання. Ці *чен'ю* важливі для вільного висловлення емоційних реакцій на твір мистецтва; їхня функція радше оцінна, ніж номінативна, тому в терміносистемі вони займають периферійні місця.

Окрему групу становлять формули, що описують акт творчості, стан *натхнення* або надзвичайну *майстерність* митця, такі як 笔走龙蛇, 龙飞凤舞, 妙笔生花, 神来之笔, 鬼斧神工. Вони мають виразну метафоричність, часто використовуються для образного узагальнення й перебувають у відносинах синонімії. Так, і 神来之笔, і 妙笔生花 підкреслюють *раптову надприродну силу творчого імпульсу*, тоді як 龙飞凤舞 і 笔走龙蛇 говорять про *динаміку й експресію письма*. Ці формули рідко допускають строгі дефініції й майже ніколи не функціонують як назви понять, явищ.

Ще одну семантико-функціональну групу утворюють одиниці, що відображають авторську позицію і взаємодію митця з публікою. До них належать 不落窠臼 як характеристика *оригінальності*, 雅俗共赏 як ідеал *універсальної доступності*, 艳而不俗 як *баланс витонченості та яскравості*, 孤芳自赏 як модель *усамітненої, автономної творчої позиції*. Усередині цієї групи помітні приховані полярності оцінок, зокрема протиставлення між орієнтацією на широке сприйняття й свідомою відокремленістю митця, що ще раз підтверджує їхній оціночний, а не номінативний характер.

Опрацювання вибірки дозволило зробити висновок, що специфічні галузеві *чен'ю* в китайському каліграфічному та живописному дискурсі утворюють багаторівневу систему, яка включає власне терміни, естетичні оціночні формули та ще більш абстрактні інтерпретаційні метафоричні вислови. Їхнє розрізнення можливе з поєднанням семантичного, функціонального та системного аналізу. Такий підхід дозволяє зберегти чіткі межі терміносистеми, не редукуючи багатство й складність китайськомовного дискурсу про образотворче мистецтво і каліграфію, і дає можливість отримати з такого дискурсу якомога більше інформації – усі явні фахові відомості і завуальовані наративи, які він може містити.

Список використаних джерел

Geeraerts, D. (2003). The theoretical and descriptive development of lexical semantics. In L. Behrens & D. Zaefferer (Eds.), *The lexicon in focus: Competition and convergence in current lexicology* (pp. 23–42). KU Leuven Toledo.

汉典。（无日期）。雅俗共赏。<https://www.zdic.net/hans/%E9%9B%85%E4%BF%97%E5%85%B1%E8%B3%9E>

书法百科。（无日期）。惠风和畅。<https://9610.com/baike/cyshow.asp?id=4219>

Томоко МАЕДЗІМА, асист.
ORCID ID: 0009-0003-7091-7703
e-mail: tomoko7535@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Вікторія ФІЛОНОВА, асист.
ORCID ID: 0000-0003-4055-1408
e-mail: nikka77@ukr.net
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

明治以降における日本人の漢字使用の変化 — 戦後国語改革を中心に —

1、要旨

日本語における漢字は語彙の識別や意味の明確化において重要な役割を果たしてきた。しかし、その使用のあり方は歴史的に一定ではなく、特に近代以降に大きく変化している。なかでも1946年以降に実施された戦後の国語改革は、日本人の漢字使用に明確かつ実際的な変革をもたらした。¹本稿では、まず明治期以降の漢字使用の傾向を概観した上で戦後国語改革の内容とその傾向を分析し、日本語の表記体系がどのように変容したかを明らかにする。

1-1、キーワード 戦後国語改革、日本語表記、明治、昭和、当用漢字表、常用漢字表

Tomoko MAEJIMA
Viktoriia FILONOVA

CHANGES IN THE USE OF KANJI BY JAPANESE PEOPLE SINCE THE MEIJI PERIOD: FOCUSING ON THE POSTWAR LANGUAGE REFORMS

Kanji in the Japanese language have played an essential role in lexical distinction and semantic clarification. However, the manner in which kanji have been used has not remained historically constant, and has undergone significant changes particularly since the modern period. Among these changes, the postwar language reforms implemented after 1946 brought about clear and practical transformations in the use of kanji by Japanese people. This paper first provides an overview of trends in kanji usage since the Meiji period, and then analyzes the content and characteristics of the postwar language reforms in order to clarify how the Japanese writing system was transformed.

Keywords: Postwar Language Reforms, Japanese Orthography, Meiji Period, Shōwa Period, Tōyō Kanji List, Jōyō Kanji List.

ЗМІНИ У ВИКОРИСТАННІ ІЕРОГЛІФІКИ, ПОЧИНАЮЧИ З ЕПОХИ МЕЙДЖІ: ПІСЛЯВОЄННІ МОВНІ РЕФОРМИ

2、明治期における漢字の多用と表記の未整理

明治期における日本語の書き言葉は漢文訓読体や文語体の影響を強く受けており、漢字が極めて多用されていた。使用される漢字にはほとんど制限がなく難解で日常的ではない字も頻繁に用いられていたため表記は多様である一方、統一性を欠いていた。²この時期には言文一致運動が進められ話し言葉に近い文体への移行が試みられたが、表記の整理は十分には進まなかった。例えば「今日(kyoo)」という語は「けふ」と書かれ、発音と対応していなかった。さらに「殆ど」「之」「為」のような漢字・漢文的表記も広く用いられており、語彙・音・文字の対応関係は必ずしも一貫していなかった。³続く大正から昭和初期にかけては、教育の普及に伴い漢字使用の負担が問題視されるようになり、仮名遣いや漢字制限に関する議論が活発化した。しかし、これはあくまで議論の段階にとどまり、制度として統一されるには至らなかった。

3、戦後国語改革の背景と基本方針

このような状況を背景として戦後に国語改革が実施される。改革の直接的な契機は敗戦後の社会変革と民主化政策にあった。⁴教育の普及と識字率の向上が急務とされるなかで、複雑で非効率的な表記体系の簡素化が求められたのである。1946年には当用漢字表が交付され、日常使用する漢字が1850字に制限された。また同年に現代かなづかいが定められ、従来の歴史的仮名遣いから発音に基づく表記へと移行した。⁵同時に字体の簡略化も進められ、「體→体」「國→国」「學→学」「變→変」といった新字体が採用された。これらの施策は制限・簡略化・音声主義という三つの原則に基づいており、日本語表記のあり方を根本的に再編するものであった。⁶

4、使用漢字の制限と標準化の進展

これらの改革は、日本人の漢字使用に具体的かつ広範な変化をもたらした。第一に、使用される漢字の種類が大幅に限定されたことによって教育・出版・行政などあらゆる領域で統一的な漢字使用が共有されるようになり、それまで個人や文体によって大きく異なっていた漢字使用が、一定の枠内に収まることとなった。例えば、戦前には「罹患」「齎す」「曖昧」といった比較的難解な漢字も一般分で用いられ得たが、当用漢字表に含まれない語は「り患」「もたらす」「あいまい」のように仮名書きに置き換えられていった。⁷

また、公的文書や新聞では当用漢字表に基づく表記が強く求められ、当用漢字表以外の漢字は原則として使用が避けられるようになった。例え

ば、「醫學」は「医学」、「驛」は「駅」といったように、新字体と使用制限の双方から表記が統一されていった。このような標準化は、教育現場においても大きな影響を与え、学習すべき漢字の範囲が明確化されたことで読み書きの教育の効率化が図られた。

さらに、この制限は単なる字種の問題にとどまらず、「どの語を漢字で書くか」という運用面にも影響を及ぼした。すなわち、漢字表に含まれる語であったとしても、用法によっては仮名書きが推奨される場合が増え、「出来る→できる」「居る→いる」のように補助動詞的用法では仮名で書くといった新たな規範が形成されたのである。このように、戦後国語改革は漢字の「数」を制限しただけでなく、その「使い方」そのものに標準化した点に特徴がある。⁸

5、表記の平易化と可読性の向上

第二に、表記の平易化が進んだ。従来は漢字で書かれていた語の一部が仮名で表記されるようになり、「殆ど→ほとんど」「出来る→できる」「居る→いる」と書かれるなど、読者にとって理解しやすい形へと変化した。また、⁹「之」「為」といった漢文訓読的な表記も次第に用いられなくなった。第三に、新字体の導入によって文字読解の視覚的複雑さが軽減され、「體→体」「國→国」などの変化により可読性が向上した。つまり、書くことと読むことの双方において負担が軽減されたのである。

6、書き言葉と話し言葉の接近

さらに、現代かなづかいの採用により、書き言葉と話し言葉の乖離が縮小し、言語使用の一貫性が高まった。¹⁰例えば、従来「けふ」「はう」と書かれていた語は、それぞれ「きょう」「ほう」と表記されるようになり、発音と表記の一致が図られた。この変化は、読み書きの習得を容易にすると同時に、書き言葉の口語化を一層促進した。

7、改革の評価：利点と問題点

もともと、これらの改革には肯定的な側面だけでなく、批判も存在する。肯定的に評価される点としては、識字率の向上や教育負担の軽減、そして表記の標準化が挙げられる。¹¹一方で、使用漢字の制限は語彙表現の幅を狭め、微妙な意味の違いを表現しにくくしたとの指摘もある。さらに、仮名表記の増加は同音異義語の識別を難しくする側面も持っている。例えば、「はかる」という語は「計る」「測る」「図る」など複数の意味を持つが、仮名で「はかる」と書かれた場合、その区別は文脈に依存することになる。¹²

8、長期的影響と現代への継承

しかしながら、長期的に見れば戦後の国語改革は現代日本語の表記体系の基盤を形成したと評価できる。1981年の常用漢字表は当用漢字表を継承・発展させたものであり、現在に至るまで日本語の標準的な漢字使用の枠組みとして機能している。戦前の「國體ヲ護持スベシ」といった表記は、戦後には「国体を護持すべし」あるいは「国体を守るべきだ」といったよ

り平易な形へと変化し、字体・仮名遣い・文体のすべてに変化が及んでいることが確認できる。すなわち、戦後改革は単なる一時的な政策ではなく、日本語の書記体系を持続的に規定する転換点であった。

9、結論：漢字使用の制度的転換

以上のように戦後の国語改革は、それまでの自由度の高い漢字使用から制度と標準化を伴う体系への移行をもたらした点において、日本語史上画期的な意義を持つ。明治以降蓄積されてきた表記整理の必要性が制度として実現され、日本人の実際の言語使用に直接的な変化を与えたのである。この意味において1946年以降の国語改革は、日本人の漢字使用が明確かつ実際的に変化した最大の契機であったと位置づけられる。

参考文献：

- 山口仲美（2006）『日本語の歴史』 岩波新書
田中章夫（1990）『近代日本語の表記』 明治書院
沖森卓也（2017）『日本語全史』 筑摩書房
国立国語研究所編（1981）『国語改革資料集』 三省堂
文部省（1946）『現代かなづかい』
真田信治（2010）『日本語の歴史』
国立国語研究所編（1981）『国語改革資料集』
真田信治（2010）『日本語の歴史』
井上史雄（2003）『日本語は年速変化する』
文部省（1946）『現代かなづかい』
真田信治（2010）『日本語の歴史』
田中章夫（1990）『近代日本語の表記』 明治書院

Ольга МАКАРОВА, магістр
ORCID ID: 0009-0003-9160-1281
e-mail: lemonvendla@gmail.com
кафедри тюркології
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Оксана ТИЩЕНКО-МОНАСТИРСЬКА, канд. філол. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0001-8515-1657
e-mail: tyshcheo@knu.ua
кафедри тюркології
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

МОВНА ГРА ЛЬЮІСА КЕРРОЛЛА ЯК ОБ'ЄКТ ПЕРЕКЛАДУ ГІНДІ, ТУРЕЦЬКОЮ, КРИМСЬКОТАТАРСЬКОЮ МОВАМИ

Переклади "Alice's Adventures in Wonderland" різними мовами збагачують світогляд читачів і дослідників, позаяк надають лінгвокультурологічні дані про носіїв цих мов. Мовна гра Льюїса Керролла відкриває безліч можливостей для перекладачів, але водночас і кидає їм виклик. Розглянуто вибрані приклади з перекладів мовою гінді, турецькою та кримськотатарською мовами. Досліджено способи адаптації й локалізації (або опущення) каламбурів та різнопланові й різнодискурсні референси на культурні, соціальні, історичні контексти індійців, турків і кримських татар. Проаналізовано перекладацькі рішення та вибірково визначено їхні передумови.

Ключові слова: Льюїс Керролл, гінді, турецька, кримськотатарська, каламбур, мовна гра.

Olha MAKAROVA, Master's Student LEWIS CARROLL'S LANGUAGE PLAY AS AN OBJECT OF TRANSLATION INTO HINDI, TURKISH, AND CRIMEAN TATAR

Translations of Alice's Adventures in Wonderland into different languages enrich the worldview of readers and researchers, as they provide linguo-cultural data about the speakers of these languages. Lewis Carroll's language play opens up many opportunities for translators, but at the same time challenges them. These theses consider selected examples from translations into Hindi, Turkish, and Crimean Tatar. Methods of adaptation and localization (or omission) of puns and diverse and multi-discourse references to the cultural, social, and historical contexts of Indians, Turks, and Crimean Tatars are explored. Translation decisions are analyzed and their prerequisites are selectively identified.

Keywords: Lewis Carroll, Hindi, Turkish, Crimean Tatar, pun, language play.

"Аліса в країні див" є знаковим твором і зразком світової класики, особливим як завдяки психологічним портретам персонажів, так і за рахунок

тонкої мовної гри автора. Задля передавання каламбурів та адаптації культурних посилань, пародій перекладач мусить бути добре ознайомлений із культурним, історичним, соціальним бекграундом народу, мовою якого перекладає цю книжку. На основі перших трьох розділів "Аліси в країні див" розглянемо лінгвокультурологічні особливості індійців, турків і кримських татар крізь призму перекладів Ніші Сумри мовою гінді, Кисмета Буріана турецькою мовою та неопублікованого перекладу Leylek і Мамуре Чабанової кримськотатарською мовою.

У перекладі Ніша Сумра часто використовує спосіб **PUN** → **NO PUN** із класифікації Дірка Делабастіти (Delabastita, 1996): наприклад, в уривку "Do cats eat bats? [...] Do bats eat cats?" у перекладі мовою гінді не простежується жодної співзвучності: "क्या बिल्ली चमगादड़ खाती है? [...] क्या चमगादड़ बिल्ली खाते हैं?" (Sumra, 2022) Таким чином Сумра зберегла буквальне значення оригінального уривка, але пожертвувала омофонією.

Водночас смак вмісту флакону, із якого відпиває Аліса, в оригіналі описаний так: "it had, in fact, a sort of mixed flavour of cherry-tart, custard, pineapple, roast turkey, toffee, and hot buttered toast"; проте Ніша Сумра в перекладі змінює його, адаптуючи під індійські реалії: "इसमें सेब, संतरा और अनानास का मिश्रित स्वाद था" ("Смакувало сумішню яблука, апельсина й ананаса"). Так, перекладачка заміняє чужорідні страви на ті плоди, які легко можна знайти в індійських садах.

У сцені знайомства Аліси з Мишею Сумра виявляє перекладацьку гнучкість і вдається до локалізації. Цей уривок розглянемо детальніше.

Гінді	Дослівний переклад
"शायद यह हिंदी नहीं समझता," ऐलिस ने सोचा "मुझे डर है कि यह एक फ्रांसीसी चूहा है", इसलिए उसने अब फ्रेंच में बोलना शुरू किया: "ओए इस्ट मा चट्टे?(हिंदी में इसका मतलब - मेरी बिल्ली कहाँ है)" यह उसकी फ्रेंच की किताब का पहला वाक्य था।	"Може, він не розуміє гінді, – подумала Еліс, – боюся, це французький мишун". Тож вона заговорила французькою: – Ое іст ма чатте? – (Мовою гінді це означає "де моя кішка?".) Це було перше речення у її книжці із французької.

По-перше, як і в англійському оригіналі, тут вжито слово *चूहा*, тобто "миша" в чоловічому роді. По-друге, тут перекладачка згадує саме мову гінді, а не калькує ("не розуміє по-англійськи") й не генералізує ("не тямить по-нашому"). По-третє, після репліки французькою Сумра надає переклад просто в тексті, а не приміткою. Однак неможливо не звернути уваги на те, як саме транслітеровано цю репліку: перекладачка спирається на знання англійської латинки попри те, що у французькій вимова значно відрізняється від написання слова, а звуки на письмі передаються зовсім не так, як в англійській. Тож там, де за ідеальних умов слід було написати *उ ए मा शात* (у е ма шат), написано *ओए इस्ट मा चट्टे* (оє іст ма чатте).

Гінді	Дослівний переклад
"इस स्थिति में," डोडो ने गंभीरता से कहा, "बेहतर उपाय चुनकर ये बैठक स्थगित की जाये--" यह सुनकर कुछ पक्षी डोडो की शुद्ध हिंदी पर व्यंग कसने लगे।	– У такому випадку, – серйозно сказав Додо, – завершимо це засідання обранням ліпшого засобу. Почувши це, кілька пташок заглузували з чистої гінді Додо.

У цьому уривку варто відзначити спосіб генералізації, адже перекладачка опустила конкретну ущипливу репліку Орленяти й замінила її узагальненим описом поведінки птахів. Проте також варто звернути увагу на явище शुद्ध हिंदी (укр. "чиста гінді"), яке в Індії настільки широко відоме, що послугувало за окрему алюзію в перекладі. Позаяк на мовне та культурне становище Індії з XVI ст. великий вплив чинили мусульмани, гінді значно арабізувалась, на цьому підґрунті виникла мова урду, якою послуговувались індійські мусульмани, використовуючи її як маркер ідентичності (Борділовська, 2018). Індуїсти у відповідь почали збагачувати свою мову санскритськими запозиченнями, з чого й розвинулося явище "шуддг гінді". Здебільш чисту гінді вважають зайвим пуристичним рухом, не сприймають усерйоз, а часто навіть не розуміють мовців. Такий її статус знайшов віддзеркалення у перекладі Сумри.

У турецькому перекладі використано спосіб **PUN** → **PUN** для перекладу каламбуру під час Алісиного падіння, коли вона розмірковує про людей, що ходять догори дригом. Кисмет Буріан називає їх "antrepo", що в перекладі означає "митний склад" (Caroll, 1946). Співзвучність із "antipodean" достатня для створення комічного ефекту. Водночас уривок про котів і кажанів перекладений дослівно, без адаптації каламбуру, за схемою **PUN** → **NO PUN**: "Kediler yarasa yer mi? [...] Yarasa kedi yer mi?"

Розглянемо особливості перекладу адреси для подарунків Правій Нозі:

Alice's Right Foot, Esq., Hearthrug, near the Fender, (with Alice's love)	Alice'nin Sayın sağ ayağı Ocak seccadesi Ocak parmaklığı yakınları Alice'in sevgileriyle
--	---

У першому рядку написане слово "Sayın" (укр. "шановний"), яке не несе в собі вказівки на статть. Звичайний килимок біля каміну перетворився тут на "seccade", тобто молитовний килимок. Назви в адресі не адаптовані під топоніми.

У турецькому перекладі можна відзначити оригінальні рішення (напр., зріст змалілої Аліси тут описують як "üç parmak") та локалізацію (замість Різдва Аліса вирішує слати ногам подарунки на "yılbaş"), однак мовна гра реалізована не повністю, чимало каламбурних елементів опущено.

У кримськотатарській версії перекладачі намагалися локалізувати ім'я, тому що "Аліса" чи "Еліс" у цій мові звучать чужорідно. Водночас у кримських татар існує жіноче ім'я, яке не має нічого спільного з Alice: ані походження, ані значення; однак це ім'я майже омонімічне – Halise. Тож вибір було зроблено на його користь.

Тими самими міркуваннями перекладачі керувались, обираючи імена для кішки (Dinah локалізовано як Dinara) та одноліток головної героїні Ади та Мейбл (у перекладі – Alime та Meryem відповідно). Під час вибору кримськотатарського імені для Ади виникла несподівана обставина, що допомогла визначитися їй водночас дала змогу додати не заплановану автором відсилку на кримськотатарський фольклор. У другому розділі, згадуючи своїх одноліток, Халісе говорить: "I'm sure I'm not Ada, [...] for her hair goes in such long ringlets, and mine doesn't go in ringlets at all". Аргумент головної героїні звучить несподівано подібно до рядка з кримськотатарської народної пісні "Sıra-sıra cezveler": "Alimeniñ saçları quvurçıq, zümbülday". Таким чином Ада в перекладі стала Аліме, а сам переклад цього уривка звучить так: "Eminim ki, Alime degilim, [...] çünkü Alimeniñ saçları quvurçıq, zümbülday, benim ise iç quvurçıqlanmay".

Найприкметніший у пасажі про падіння каламбур про котів і кажанів перекладати кримськотатарською виявилось непросто, оскільки в мові не знаходилося жодної назви живої істоти, яка б римувався з "mışıq". Тож після тривалих пошуків і роздумів довелося вийти за межі більш очевидної гри слів і змінити хід думок Халісе. В оригіналі дівчинка переймається, що в повітрі не водяться миші, зате водяться кажани – їхні близькі родичі. У кримськотатарському перекладі було вирішено звернутися до інтер'єру колодязя (під час падіння Халісе проминала шафки для посуду, книжкові полиці тощо й ухопила порожній дзбанок з-під варення). Так, Халісе згадує, що в колодязі водяться солодоші, а отже, у шафках мусять бути ложки (qaşıqlar), щоб їх їсти. "Qaşıq" влучно римується з "mışıq", тож отримуємо: "Yazıq ki, avada sıçanlar yoq, amma mında tatlı aşamaq içün ğaliba qaşıqlar bar. Aceba... mışıq qaşıqtan aşarmı? [...] Qaşıq mışıqtan aşarmı?"

Підбиваючи підсумки, варто наголосити, що дитяча література багата на лінгвокультурологічні нюанси, а особливо коли йдеться про переклад химерних книжок штибу "Аліси в країні див" та потребу локалізувати їх для кращого розуміння наймолодшими читачами. Такі переклади – велика цінність для досліджень і засоби для глибшого розуміння культурного контексту народів. З наведених прикладів можемо бачити, наскільки різні та несумісні дискурси у перекладах трьома мовами несе в собі один і той самий сюжет.

Список використаних джерел

- Борділовська, О. (2018). *Індія і Пакистан: інтелектуальна історія розлучення*. Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України.
- Delabastita, D. (1996). *The Translator. Studies in Intercultural Communication. Wordplay & Translation*. St. Jerome Pub.
- Carroll, L. (2022). *ऐलिस इन वंडरलैंड* (N. Sumra, Trans.). Amazon, Kindle Edition.
- Carroll, L. (1946). *Alice harikalar ülkesinde* (K. Burian, Trans.). Millî Eğitim Basımevi.

ФОНЕТИЧНА ГЛУХОТА ДО ЗВУКУ [f] ЯК СПІЛЬНИЙ ЗНАМЕННИК УКРАЇНСЬКОЇ, САНСКРИТУ ТА ІНДОНЕЗІЙСЬКОЇ МОВ

Досліджено специфіку функціонування фонему [f] та системні механізми її відторгнення в типологічно далеких і споріднених мовних системах: українській, санскриті та індонезійській (Bahasa Indonesia). Проаналізовано історико-фонетичні передумови виникнення явища "фонетичної глухоти" до глухого губно-зубного щільного приголосного [f]. Виявлено спільні стратегії адаптації іношомовних запозичень через механізми субституції звуком [p], аспіратами [p^h] чи дисимілятивними комплексами [xv]. Особливу увагу приділено пуристичним процесам в індонезійській мові періоду 1942–1945 рр. Дослідження спирається на метатеорію мовознавства К. М. Тищенка щодо системних лакун як маркерів мовної ідентичності. Наведено паралелі в когнітивно-фонетичному сприйнятті лакунарних фонем носіями аналізованих мов у контексті деколонізації сходознавчих студій в Україні.

Ключові слова: фонемна лакунарність, фонетична глухота, субституція, санскрит, індонезійська мова, українська мова, метатеорія мовознавства, губно-зубні приголосні, губно-губні приголосні, мовна деколонізація.

Stanislav MARTYNYUK

PHONOLOGICAL DEAFNESS TO SOUND [F] AS COMMON FEATURE OF UKRAINIAN, SANSKRIT, AND INDONESIAN LANGUAGES

The abstract examines the specific functioning of the phoneme [f] and the systemic mechanisms of its rejection in typologically distant and cognate language systems: Ukrainian, Sanskrit, and Indonesian (Bahasa Indonesia). The historical and phonetic prerequisites for the emergence of "phonological deafness" to the voiceless labiodental fricative [f] are analyzed. Common strategies for adapting foreign loanwords through substitution mechanisms with the sound [p], aspirates [p^h], or dissimilative complexes [xv] have been identified. Particular attention is paid to the puristic processes in the Indonesian language during the period of 1942–1945. The study is based on K. Tyshchenko's Metatheory of Linguistics regarding systemic lacunae as markers of language identity. Parallels in the cognitive-phonetic perception of lacunar phonemes by speakers of the analyzed languages are provided in the context of decolonizing Oriental studies in Ukraine.

Keywords: phonemic lacunarity, phonological deafness, substitution, Sanskrit, Indonesian language, Ukrainian language, metatheory of linguistics, labiodental consonants, bilabial consonants, linguistic decolonization.

Вступ і методологічні засади. У сучасній компаративістиці й типології мов особливе місце посідають дослідження фонологічних лакун – відсутності певних звукових одиниць у фонемному інвентарі мови за їхньої наявності у суміжних або суперстратних мовних системах. Явище, яке у когнітивній лінгвістиці визначають

як "фонетична глухота", полягає не у фізичній неспроможності індивіда сприймати акустичні коливання певної частоти, а в системному відторгненні фонологічною матрицею етносу чужорідного звуку, що не має артикуляційної бази в питомій системі. Носії таких мов під час сприйняття іншомовних лексем піддають девіантну фонему процесу субституції, підганяючи її під найближчий за артикуляційними ознаками рідний фонемний аналог.

Одним з найбільш яскравих і водночас парадоксальних прикладів такої лакуарності є глухий губно-зубний щілинний приголосний звук [f]. Незважаючи на його широке поширення в сучасних західноєвропейських і семітських мовних сім'ях, три абсолютно різні за генезою, географією й писемною традицією мовні простори — український (слов'янська гілка індоєвропейської сім'ї), санскритський (індоарійська гілка) та індонезійський (Bahasa Indonesia, малайсько-полінезійська гілка австронезійської сім'ї) — демонструють глибинну, системну "глухоту" до цієї фонemi.

Методологічною основою нашого дослідження є метатеорія мовознавства професора Костянтина Тищенка (Тищенко, 2000). Його концепція системних лакун як мовних доказів дозволяє стверджувати, що мова визначається не лише тим, що в ній є, а й тим, чого в ній системно немає. Відсутність звуку [f] — це не ознака "бідності" фонологічної системи, а чіткий маркер ідентичності й артикуляційного консерватизму певної мовної групи. Порівняльний аналіз стратегій адаптації і відторгнення звуку [f] в українській, санскриті та індонезійській мовах дає змогу виявити спільні когнітивно-фонетичні алгоритми, що діють незалежно від генетичної спорідненості мовних систем. Такий підхід дозволяє повернутися до витоків українського суб'єктного сходознавства, закладеного у працях Омеляна Пріцака щодо критичного аналізу євразійських мовних і геополітичних контекстів (Пріцак, 2009), і продовжити лінгвістичні дослідження професора Костянтина Тищенка.

Історико-фонологічний зріз санскриту: відсутність [f] та стратегії субституції. У класичному санскриті у його нормативній формі, зафіксованій у граматиці Паніні, графема й фонема [f] повністю відсутні в системі письма *деванагарі*. Праіндоєвропейська мова (англ. PIE) не знала губно-зубного фрикатива [f]. Специфіка розвитку індоарійської гілки (група *сатем*) полягала в тому, що глухі проривні звуки розвивалися шляхом аспірації (придиховості), а не фрикатизації.

Там, де в західних індоєвропейських мовах (група *кентум*, зокрема в латині та германських) відбувся перехід праіндоєвропейських придихових дзвінких проривних *b^h у фрикатив [f] (через закон Грімма), у санскриті цей звук зберіг свою проривну придихову природу у вигляді b^h (ब) або трансформувався у глухий придиховий p^h (प). Класичним прикладом цієї системної дивергенції є порівняльні етимологічні ряди:

PIE	Санскрит	Латина	Українська
*b ^h rāter	bhrātṛ (भ्रातृ)	frater	брат
*b ^h hū-	bhavati (भवति)	fui	бути

У фонологічній матриці санскриту чужорідний звук [f] завжди замінюється глухим губним придиховим приголосним [ph] (फ), який артикуляційно є проривним [p] з подальшим видихом, що концептуально схоже на звук в українському дієслові "пхати". Наприклад, санскритське слово *phala* [ˈpʰə.lə] (плід, результат) або пізніше запозичення *kaphi* [kāphī] (кава) чітко демонструють проривну губно-губну основу з придихом, що виключає щільну губно-зубну артикуляцію, притаманну європейському [f]. Звук, максимально наближений до [f], виникає в санскриті лише як позиційний алофон (उपध्मनीय, upadhmanīya) на стику слів перед губними, але він так і не набув самостійного фонологічного статусу.

Український фонетичний бар'єр: природний опір звуку [f]. В українській народній мові звук [f] історично відсутній і є пізнішим іншомовним запозиченням, таким собі "чужинцем", якому мовна система протягом століть чинила активний артикуляційний опір. Навіть із появою графеми "ф" в українській абетці, жива народна мова виробила два потужні вектори адаптації цієї фонологічної лакуни:

1. **Оглушення й повна заміна на питомий проривний [p]:** цей механізм характерний для найдавніших запозичень із грецької мови. Наприклад, запозичене грецьке ім'я Філлос трансформувалося в народне *Пилип*, а Στέφανος – *Степан*. Тут мова повністю ігнорує фрикативність, повертаючи звук до чистішої губно-губної проривної форми.

2. **Дисиміляція та перехід у комплекс [xv] (або одиночний [x]):** для пізніших запозичень латинського, німецького й польського походження українська народна фонетика застосувала розщеплення губно-зубного звуку на велярний фрикатив [x] та губний сонант [v]. Наслідок: виникли такі класичні діалектні й нормативні форми, як *Theodor* → *Хведір*, *fabrik* → *хвабрика*, *tuffel* → *тухлі*, *schaf* → *шахва*.

Цей природний опір української мовної системи свідчить про глибоку консервацію праїндоевропейського стану фонології, де відсутність губно-зубних фрикативів була нормою.

Bahasa Indonesia як острівний фільтр для іноземних слів. Індонезійська мова, що належить до зовсім іншої (австронезійської) мовної сім'ї, демонструє вражаючу типологічну схожість з українською народною мовою у сприйнятті щільного [f]. Питома фонологічна система Нусантари (індонезійського геокультурного простору) не має губно-зубного фрикатива [f], тому історично вона "виправляла" його на проривний губно-губний [p] (Sneddon, 2003). Процес цього фонологічного опору можна чітко розділити на три хронологічні хвилі запозичень:

- **Давня хвиля (санскритський суперстрат):** під час запозичення давньоіндійських лексем, санскритські придихові проривні втрачали свій придих, адаптуючись до австронезійської ізольованої проривної системи. Так, санскритське *phala* (плід) перетворилося в індонезійській мові на *pala* (мускатний горіх), зберігши початковий проривний елемент [p].

• **Середньовічна хвиля (арабський релігійно-культурний вплив):** з ісламізацією архіпелагу в мову потрапив величезний масив арабської лексики, де звук [f] є базовим. Проте жива народна вимова миттєво піддала ці слова субституції $f \rightarrow p$: арабське *fikr* (думка) стало нормативним індонезійським *pikir*, а арабське *fakir* (бідняк, злидар) трансформувалося в *pakir* (або *fakir* у літературній мові).

• **Колоніальна хвиля (голландський вплив):** запозичення з нідерландської мови зазнали аналогічного фонетичного приземлення. Голландське *fabriek* трансформувалося в індонезійське *rabrik* (що демонструє дивовижну типологічну паралель до українського діалектного *хвабрика*), голландське *factuur* у розмовній мові перейшло в *paktur* (літературне *faktur*), *telefoon* стало *telepon*, а *koffie* перетворилося на популярне *kopi*.

Технічна термінологічна революція Нусантари 1942–1945 рр. Особливим каталізатором фонетичного консерватизму індонезійської мови став період японської окупації під час Другої світової війни. 1942 р. японська адміністрація повністю заборонила використання голландської мови в офіційному діловодстві, освіті й пресі (Anwar, 1980). Виникла нагальна потреба створення національної технічної лексики "з нуля". Щоб виконати це завдання було створено Комісію з індонезійської мови (Komisi Bahasa Indonesia), яка протягом трьох років розробила й впровадила в ужиток понад 10 тис. нових термінів для авіації, медицини, юриспруденції й військової справи (Blust, 2013).

Під час цього мовного вибуху відбувся жорсткий фонетичний відбір. Сама японська мова не має чистого губно-зубного звуку [f] (японський склад *fu* [ふ] артикулюється як губно-губний фрикатив [ɸ]) (Vance, 2008), що наклалося на питомих відторгнення [f] індонезійською мовою. Як наслідок, Комісія свідомо уникала інтеграції європейських слів із збереженням звуку [f]. Замість голландських кальок впроваджувалися або описові конструкції на основі рідних малайських коренів, або ж європейські запозичення піддавалися жорсткій "фонетичній цензурі", де [f] безкомпромісно замінювався на [p]. Коли мова мала історичний шанс модернізуватися через капітуляцію перед європейською фонетикою, вона обрала шлях фонологічного пуризму й збереження губно-губної ідентичності.

Етимологічна трансляція й деколонізація сходознавчих студій. Системний зв'язок між аналізованими мовними просторами виходить далеко за межі ізольованого порівняння поодиноких слів, охоплюючи глибинні лексико-семантичні пласти, що підпорядковані єдиній фонологічній логіці. Наочним прикладом цього є генезис і трансформація концепту "пастиря/охоронця" (табл. 1), який унаочнює спільні алгоритми збереження артикуляційних баз. В основі цього лінгвістичного комплексу лежить праїндоевропейський композит *g^wou-pāla- (де *g^wou- — корова, худоба, а *pāla- — захисник, охоронець).

Таблиця 1

**Етимологічна трансляція праїндоевропейського композита
*g^wou-rāla- та кореня *rā- (пасти)**

Мова	Лексична форма	Семантичне значення	Фонологічна трансформація / Аналіз
Санскрит	Gopāla (Гопала) गोपाल	Епітет Крішні (охоронець корів)	Збереження початкового дзвінкого велярного [g] та праїндоевропейського проривного кореня rāla.
Індонезійська	Gembala (гембала)	Пастух (назва професії)	Перехід [p] → [b] (медіалізація/одзвінчення) + поява преназалізаційного інфіксу.
Українська	Купала	Обрядовий персонаж, сонячний культ	Закономірне праслов'янське оглушення початкового приголосного [g] → [k] при повному збереженні губного проривного елемента.
Латина	Pāscere	Дієслово "пасти"	Ускладнення праїндоевропейського субстратного кореня *rā- інхотативним суфіксом -sc-.

Детальний фонологічний аналіз праїндоевропейського кореня ***rā-** (пасти, охороняти) у зіставленні з наведеним трикутником слів дозволяє виявити парадоксальну інтерференцію фонологічних систем. У той час як санскрит (*Gopāla*), індонезійська (*gembala*) та українська (*Купала*) мови протягом тисячоліть законсервували питому губно-губну проривну природу цього кореня, західноєвропейський ареал пішов шляхом активної фрикатизації. Латинське дієслово *pāscere*, еволюціонувавши в романському просторі, через італійське *foraggio* та французьке *fourrage* зрештою трансформувалося в лексему зі стійким губно-зубним фриктивом [f].

Коли це слово в пізніший період повернулося в український мовний простір як військове й сільськогосподарське запозичення "**фураж**", воно принесло із собою набутий штучно у Європі звук [f]. Жива народна мова миттєво зреагувала на цей чужорідний елемент через згадані вище механізми субституції, утворюючи розмовні форми на кшталт "*хураж*" або "*хвураж*". Отже, первинний губно-губний корінь, пройшовши через західноєвропейський "фрикативний фільтр", знову натрапив на запеклий артикуляційний опір української мовної матриці, що зайвий раз підтверджує її типологічний консерватизм і ізоморфність із санскритською та австронезійською системами.

Фонетична глухота до звуку [f] є не єдиним прикладом спорідненості трьох мов, винесених у заголовок. Іншим прикладом трансазіського гідронімічного коду є праїндоевропейський корінь ***dānu-** (вода, що тече, річка). В українському ареалі через скіфський субстрат він законсервувався у назвах

найбільших річок: *Дніпро* (*Данапріс* – "глибока ріка"), *Дністер* (*Данастріс* – "швидка ріка"), *Дунай*, *Дон* (Тищенко, 2005). Водночас у санскриті корінь *dāpi* зафіксовано у значенні "волога, крапля", звідки він як давнє запозичення перейшов в індонезійську мову, сформувавши загальну назву *danaui* (озеро).

Продовжуючи тему системної фонологічної гігієни, звернімо увагу на назву сучасної мови **гінді** в українській мові. Нав'язана через тривале російське колоніальне посередництво форма "*хінді*" є грубою лінгвістичною помилкою, зумовленою фонологічними обмеженнями російської мови, яка не має дзвінкого гортанного фрикатива. У санскриті й гінді звук [h] є дзвінким гортанним придином. Фарингальне дзвінке [ḡ] є його ідеальним, акустично та артикуляційно точним відповідником в українській вимові. Натомість російське [x] – це глухий задньоязиковий фрикатив, що повністю спотворює індоарійську фонетику, штучно надаючи мові арабського звукового забарвлення. Вживаючи форму "*гінді*" ми говоримо не лише про лінгвістичну точність, але й демонструємо свідомий маніфест приналежності до суб'єктної, деколонізованої української школи сходознавства О. Прицака та К. Тищенка, яка ліквідує імперські окуляри в українській філології.

Висновки. Проведене дослідження доводить, що українська мова, санскрит та індонезійська мова об'єднані глибокою спільною фонологічною логікою – системним несприйняттям губно-зубного фрикатива [f]. Ця лакуна виступає не як дефект, а як маркер артикуляційного суверенітету мовних систем. Метатеорія мовознавства на сучасному етапі постає потужним інструментом деколонізації знань: вона вчить українського дослідника дивитися на світ східних мов напругу, спираючись на унікальний лінгвістичний інструментарій своєї рідної мови. Наше питоме дзвінке [ḡ] і губно-губний проривний консерватизм ведуть до розуміння санскриту й мов Нусантари набагато швидше та точніше, ніж штучно нав'язані посередницькі моделі, зокрема латинська мова в навчальній програмі підготовки сходознавців. Іншими словами, українське Г приведе нас до санскриту набагато швидше, ніж латинське F.

Список використаних джерел

- Прицак, О. Й. (2009). *Походження Русі: Стародавні скандинавські джерела (крім ісландських саг)*. Обереги.
- Тищенко, К. М. (2000). *Метатеорія мовознавства*. Основи.
- Тищенко, К. М. (2005). *Мовні контакти: Свідчення інтерпретації*. Аквілон-Плюс.
- Anwar, K. (1980). *Indonesian: The development and use of a national language*. Gadjah Mada University Press.
- Blust, R. (2013). *The Austronesian languages (Revised ed.)*. Asia-Pacific Linguistics.
- Sneddon, J. N. (2003). *The Indonesian Language: Its history and role in modern society*. UNSW Press.
- Vance, T. J. (2008). *The Sounds of Japan*. Cambridge University Press.

Іван МАТЮК, магістрант
ORCID ID: 0009-0007-4028-2785
e-mail: iv.matiuk@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Богдан НЕЧИПОРЕНКО канд. філол. наук, асист.
ORCID ID: 0009-0003-0610-4732
e-mail: bohdan.nechyporenko@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ КОМПЛІМЕНТІВ У КИТАЙСЬКОМУ ЕЛЕКТРОННОМУ ДИСКУРСІ

Розглядається лексико-семантичний аспект функціонування компліментів у межах західної та китайської комунікативних моделей на матеріалі соціальних мереж і загальнодоступних медіа ресурсів. Дослідження зосереджується на аналізі контекстуальних умов уживання компліментів, а також враховує гендерні відмінності мовців як один із додаткових прагматичних чинників. Отримані результати дозволяють виявити культурно зумовлені особливості семантичної структури компліментів та окреслити типові прагматичні стратегії їхнього вживання в міжкультурній комунікації.

Ключові слова: китайська мова, комплімент, лексика, прагматика, міжкультурна комунікація.

Ivan MATIUK
Bohdan NECHYPORENKO

THE LINGUOCULTURAL ASPECT OF COMPLIMENTS IN CHINESE ELECTRONIC DISCOURSE

The article examines the lexical-semantic aspect of the functioning of compliments within Western and Chinese communicative models, based on data from social networks and publicly accessible media resources. The study focuses on analysing the contextual conditions of compliment usage and also takes into account gender differences of speakers as an additional pragmatic factor. The results obtained make it possible to identify culturally determined features of the semantic structure of compliments and to outline typical pragmatic strategies of their use in intercultural communication.

Keywords: Chinese language, compliment, lexis, pragmatics, intercultural communication.

Компліменти є важливою складовою суспільного життя, як форма позитивного оцінювання, вони прямо впливають на міжособистісні відносини, змінюючи патерни поведінки співрозмовника. Необхідність опанування та застосування цього мовленнєвого акту диктоване культурно-комунікативними

нормами будь-якого суспільства. У свою чергу саме китайська культура має ряд унікальних особливостей прийняття та відкидання компліментів, які відрізняються від західних моделей, що залишається актуальним предметом досліджень у сфері лінгвістики та прагматики, адже напряду впливає на ефективність кроскультурної комунікації

У світовій науковій спільноті це питання розглядається в лінгвістичній прагматичній і дискурсивній парадигмі; зокрема в межах прагматичного підходу функціонування компліменту та відповідних стратегій реагування проаналізовано в працях Шурон Мей (2024), Шу-хуей Айлін Чень (2003), Жун Чень і Дафу Ян (2010), а також Я Сюй та І Чжан (2024), які зосереджуються на реалізації мовленнєвого акту компліменту в онлайн-комунікації, гендерних варіаціях і трансформації стратегій відповіді в сучасному китайському суспільстві. Дискурсивний вимір проблеми представлено в дослідженні Я. О. Книшової та К. В. Михайлової (Книшова, & Михайлова, 2020), де комплімент розглядається як елемент англomовного діалогічного дискурсу. Руда Н. (Руда, 2023) окреслила структурно-семантичний аспект сучасної китайської мови, що дозволяє врахувати синтаксичні механізми реалізації висловлення похвали. Окремі соціокультурні та інституційні аспекти функціонування китайської мови відображено у роботі Цзун Ченцзю (2020).

Комплімент в сучасній лінгвістиці розглядається не лише як лексично виражене схвалення, а як прагматично та соціокультурно зумовлена одиниця мовлення, тісно пов'язана з уявленнями про ввічливість, міжособистісну дистанцію та соціальну гармонію. Відповідно до сучасних прагматичних досліджень, опублікованих у *Humanities and Social Sciences Communications* (2023), комплімент визначається як мовленнєвий акт позитивного оцінювання, за допомогою якого мовець виражає схвальне ставлення до особи, її рис або об'єктів, що сприймаються як соціально цінні чи бажані. Такий акт спрямований на підтримання позитивних соціальних стосунків, зміцнення міжособистісної гармонії та підтвердження позитивної соціальної ідентичності адресата.

Комплімент може мати експліцитну та імпліцитну форму вираження: 你今天看起来很精神 *виглядаєш дуже бадьоро сьогодні*; 这件衣服很适合你 *тобі дуже пасує це вбрання*; 你的专业素养令人佩服 *твій професіоналізм викликає захоплення тощо*; так і в імпліцитній формі: 难怪大家都这么认可你的观点 *не дивно що всі поділяють твою точку зору* (прямо не сказано "ви маєте рацію", але висновок очевидний); 看来你在这个领域下了不少功夫 *здається ви доклали справді багато зусиль у цій сфері*; 能把这么复杂的问题讲得这么清楚, 确实不简单 *пояснити настільки складне питання так легко справді непросто* (фокус на складності завдання – імпліцитне визнання майстерності).

У межах теорії мовленнєвих актів Дж. Остіна комплімент доцільно інтерпретувати як іллокутивний акт експресивного типу, спрямований на вираження позитивної оцінки та емоційного ставлення мовця до адресата (Austin, 1962). За класифікацією Дж. Серля, експресиви фіксують

психологічний стан мовця щодо певного стану речей; однак у випадку компліменту цей психологічний компонент поєднується з чітко окресленою соціальною метою – підтриманням або конструюванням гармонійних міжособистісних відносин. Тому комплімент передбачає наявність компонента оцінювання та виконує прагматичну функцію ввічливості в комунікації (Searle, 1979). Зазначені характеристики є культурними універсаліями і в однаковій мірі проявлені як в китайській мові так і в західних. Проте, окрім емоційно-оцінної функції, комплімент також реалізує іншу важливу – прагматичну. Прагматичний потенціал компліменту полягає у здатності змінювати емоційний стан співрозмовника, викликати позитивну реакцію та створювати сприятливу атмосферу взаємодії. Позитивне оцінювання, висловлене мовцем, може сприяти виникненню почуття задоволення, підвищенню самооцінки адресата та зміцненню міжособистісних відносин між учасниками комунікації (Микитюк, 2021).

Реакція на комплімент є невід'ємною складовою комунікативних актів, пов'язаних з компліментом і не може розглядатися як факультативний або периферійний елемент комунікативного акту; вона становить структурно необхідний компонент обміну компліментами. У межах конверсаційного аналізу, представленого, зокрема, у працях А. Померанц, комплімент і відповідь на нього інтерпретуються як суміжна пара (*adjacency pair*), тобто як двочленна організаційна структура діалогу, у якій перша репліка актуалізує нормативно очікувану другу (Pomerantz, 1978). Така модель передбачає, що ініціальний мовленнєвий акт створює комунікативне зобов'язання щодо відповідної реакції, а відсутність або нетиповість другої частини порушує прагматичну цілісність взаємодії.

У цьому контексті комплімент не є завершеним мовленнєвим актом у повному розумінні без відповіді адресата, оскільки саме реакція виконує функцію інтеграції оцінювального висловлювання в дискурсивний простір. Відповідь визначає, чи буде комплімент інтерпретований як засіб підтримки позитивної соціальної взаємодії, конструювання солідарності та взаємного визнання, чи ж набуде потенціалу комунікативного дисонансу, пов'язаного з порушенням очікуваних норм ввічливості та взаємності.

У китайському дискурсі реакція на комплімент формується під впливом культурно детермінованих принципів гармонії, ієрархічності та скромності. У межах цієї комунікативної моделі відповідь на похвалу традиційно пов'язана зі стратегією самозаниження, яка розглядається як прояв соціальної компетентності та дотримання норм ввічливості. Така реакція дозволяє уникнути демонстрації надмірної самовпевненості та сприяє підтриманню міжособистісної гармонії. На відміну від цього, у західному комунікативному просторі більш типовою є стратегія прийняття компліменту, що реалізується через подяку або згоду з позитивним оцінюванням. У прагматичних дослідженнях комплімент розглядається як мовленнєвий акт, спрямований на підтримання позитивного "обличчя" адресата, тоді як його прийняття

інтерпретується як підтвердження соціальної солідарності та кооперативності між учасниками взаємодії.

За Гербертом, відповіді на комплімент в англomовному контексті включають такі типи:

Appreciation token – коротка вдячність ("Дякую");

Comment acceptance – пряма згода з компліментом ("Так, ця книга мене справді надихнула");

Praise upgrade – підсилення компліменту ("Так, він найкращий!");

Return – дзеркальне похвалювання компліментера ("А ти – чудовий письменник!");

Comment history – обговорення контексту ("Моя бабуся в'язала цей светр").
(Герберт, 1986; 1989).

Характерною ознакою західної моделі є те, що навіть розширені або модифіковані відповіді не спрямовані на зниження власної значущості. Навпаки, вони підтримують позитивну самопрезентацію, що відповідає індивідуалістичній культурній парадигмі.

Прийняття компліменту в західному дискурсі виконує не лише ритуально-ввічливу, а й соціально-ідентифікаційну функцію. Підтвердження позитивного оцінювання сприяє конструюванню мовцем власного позитивного іміджу та легітимації досягнень у межах комунікативної ситуації. В умовах індивідуалістичної культурної парадигми відкрите визнання власних заслуг не сприймається як порушення норм скромності, а трактується як прагматично доречна форма самопрезентації.

У професійному й академічному контекстах прийняття компліменту може виконувати іміджеву функцію, закріплюючи статус і компетентність мовця. Загалом західна модель реагування характеризується прямою, експліцитністю та нормативністю згоди з позитивною оцінкою.

У міжкультурному аспекті така стратегія контрастує з дискурсивними системами, орієнтованими на самозниження та ритуалізовану скромність, що може спричиняти прагматичні розбіжності в інтерпретації мовленнєвої поведінки. Як зазначалося вище, у межах західної, зокрема англо-американської комунікативної традиції прийняття компліменту не розглядається як акт самовихваляння, а функціонує як нормативно очікувана відповідь, що легітиміє позитивну інтенцію мовця. Відтак перша ключова функція прийняття компліменту полягає у підтвердженні соціальної солідарності. Формула на зразок "Thank you" або "I appreciate that" не лише виражає вдячність, а й засвідчує прийняття оцінки як релевантної та доречної, тим самим зміцнюючи горизонтальні соціальні зв'язки та підтримуючи позитивний емоційний фон взаємодії. У цьому сенсі прийняття компліменту є інструментом афективної координації між співрозмовниками.

Другою фундаментальною функцією виступає регуляція "обличчя" в термінах теорії ввічливості (Браун, & Левінсон, 1987). Прийняття компліменту водночас підтримує позитивне "обличчя" адресата (визнання його соціальної цінності) і позитивне "обличчя" мовця (підтвердження релевантності його

оцінювання). Повне відхилення компліменту в західному дискурсі може інтерпретуватися як непряме заперечення компетентності мовця або як порушення кооперативного принципу, сформульованого Гербертом Грайсом (Grice, 1975). У такому випадку адресат, заперечуючи позитивне оцінювання, фактично підриває позицію щирості співрозмовника. Саме тому нейтральне або помірковано розширене прийняття компліменту виконує функцію збереження інтерактивної рівноваги.

Західна культурна парадигма, орієнтована на індивідуалізм, допускає відкриту артикуляцію досягнень без автоматичного звинувачення в нескромності. Прийняття компліменту може супроводжуватися коментарем, який підкреслює вклад зусиль або професійну компетентність, що виконує функцію конструктивної самопрезентації. Зрештою, відповідь на комплімент стає механізмом символічного закріплення соціального статусу та професійної ідентичності. Адресат може прийняти позитивну оцінку, але водночас розширити її, включивши інших учасників діяльності. Наприклад, змодельюємо ситуацію де директору фірми роблять комплімент про чудово виконану роботу, у свою чергу він у відповідь приймає його з внесенням модифікації у вигляді уточнення про те, що вся команда працювала над проєктом та зробила вагомий внесок. У цьому випадку реалізується складна прагматична стратегія, яка поєднує індивідуалістичну установку із соціальною чутливістю. Такий тип реакції дозволяє зберегти баланс між самопрезентацією і демонстрацією колегіальності, не порушуючи норм позитивної ввічливості. Проте це не суперечить індивідуалізації заслуг, які в західній мовній моделі часто прив'язують до певної особи.

У китайському лінгвокультурному просторі відповідь на комплімент функціонує передусім як механізм підтримки соціальної рівноваги й уникнення дисбалансу у взаємодії. На відміну від західної комунікативної моделі, де прийняття похвали може слугувати засобом самопрезентації, у китайській традиції воно регулюється нормами скромності "谦虚" і збереження міжособистісної гармонії "和谐". Прийняття похвали тут рідко супроводжується прямою демонстрацією власних досягнень; навпаки, часто використовується імпліцитне або скромне прийняття, яке знижує видимий особистісний внесок і підкреслює колективну участь або об'єктивні обставини більш виразно ніж у західній моделі. Іншими словами, пряме прийняття компліменту в китайській культурі може інтерпретуватися як загроза "обличчю" 面子 співрозмовника, оскільки воно підсилює соціальну дистанцію та створює враження самовихваляння.

До того ж, прийняття компліменту виконує фатичну функцію, тобто функцію підтримки та продовження контакту. Розширена реакція, що містить елемент вдячності й додатковий коментар, може трансформувати комплімент у точку розгортання подальшої комунікації. У цьому випадку відповідь перестає бути лише реактивною реплікою і стає ініціатором нового дискурсивного ходу. Така стратегія особливо характерна для професійних і

напівформальних контекстів, де комплімент слугує засобом встановлення або зміцнення мережових зв'язків.

Окремої уваги заслуговує функція підтримки кооперативності взаємодії. Відповідно до прагматичних принципів, ефективна комунікація передбачає взаємне визнання релевантності внеску співрозмовника. Прийняття компліменту сигналізує, що позитивна оцінка була інтерпретована як щира й доречна, тим самим підтверджуючи спільну рамку розуміння ситуації. У разі ж різкого або категоричного заперечення компліменту може виникнути дисонанс, оскільки комунікативний намір мовця не отримує очікуваної підтримки.

Отже, прийняття компліменту в західній моделі виконує комплекс взаємопов'язаних прагматичних функцій: воно зміцнює соціальну солідарність, регулює "обличчя" учасників комунікації, легітимує індивідуальні досягнення, забезпечує кооперативність дискурсу та сприяє продовженню взаємодії. Відповідь на комплімент є не просто етикетною формулою, а структурно значущим елементом дискурсивної організації, що відображає глибинні культурні цінності та принципи міжособистісної взаємодії.

Стратегії реагування на компліменти в китайській мові формуються під впливом специфічного лінгвокультурного комплексу, в основі якого лежать конфуціанська етика, колективістська модель соціальної організації, ієрархічність міжособистісних відносин та особлива концепція "обличчя" 面子. На відміну від західної індивідуалістичної парадигми, де прийняття компліменту є нормативною формою позитивної самопрезентації, китайський дискурс історично орієнтований на ритуалізовану скромність як домінуючу стратегію ввічливості.

У контексті теорії ввічливості (Браун, & Левінсон, 1987), китайська модель демонструє пріоритет негативної ввічливості та стратегій самозаниження, які спрямовані на мінімізацію власної соціальної значущості в очах співрозмовника. Проте застосування цієї теорії до китайського матеріалу виявило її обмеженість, оскільки поняття "обличчя" у китайській традиції має складнішу структуру.

У своїй праці "Politeness Phenomena in Modern Chinese" китайський дослідник Гу Юого запропонував одну з перших системних моделей китайської ввічливості як автономної культурної категорії, що не повністю збігається з моделлю Браун і Левінсона. Він зазначає, що китайська система ввічливості базується на конфуціанській етиці та включає такі нормативні принципи:

自谦准则 – принцип самозаниження. Мінімізація власного внеску, уникнення самовихваляння.

哪里哪里, 我还差得远呢。 – *Та що ви, мені ще дуже далеко до цього.*

我做得还不够好。 – *Я зробив ще недостатньо добре.*

称谓准则 – принцип належного використання форм звертання. Підкреслення соціальної ролі співрозмовника шляхом відповідного звертання.

您过奖了, 我只是尽了本分。 – *Ви перебільшуєте, я просто виконав свій обов'язок.*

经理您太客气了，这都是团队的功劳。– *Пане директоре, ви надто ввічливі, це заслуга команди.*

张老师，您说得太好了，我还在学习。– *Вчителю Чжан, ви надто хвалите, я ще вчуся.*

得体准则 – принцип доречності. Адаптація реакції на комплімент відповідно до ситуації та соціальної ролі співрозмовників.

谢谢，我会继续努力。– *Дякую, старатимусь (нейтрально).*

谢谢您的肯定，我会再接再厉。– *Дякую за оцінку, працюватиму ще краще. (формально).*

哈哈，还行吧。– *Ха-ха, згодиться. (неформально).*

慷慨准则 – принцип щедрості. Перенесення заслуги на інших.

这主要是大家一起努力的结果。– *Це результат спільної роботи.*

多亏你的帮助。– *Завдяки твоїй допомозі.*

没有你们我做不到。– *Без вас я б не впорався.*

文雅准则 – принцип мовленнєвої вишуканості. Використання формальних або витончених формулювань.

承蒙夸奖，愧不敢当。– *Дякую за високу оцінку, навіть ніяково.*

过奖了，实在不敢当。– *Перебільшуєте, не наважуюсь прийняти.*

谬赞了，愧不敢当。– *Надто хвалите, мені соромно це приймати.*

У контексті реагування на компліменти ключовим є саме принцип самозаниження – культурно закріплена норма применшення власних заслуг. Вона існує в багатьох формах відповідей, наприклад: 还行吧 – *згодиться*, 哪里哪里 – *ну що ви таке кажете*, 过奖了 – *ви мене перехвалюєте*, 还差得远 – *мені ще дуже далеко до цього*, 比不上 – *не зрівняюся з вами тощо*. Дослідник аргументує, що такі реакції не є буквальним запереченням компліменту, а реалізують ритуальну модель підтримки соціальної гармонії та збереження "обличчя" 面子. Відмова від прямого прийняття компліменту дозволяє адресатові уникнути потенційного звинувачення у самовихвалянні та зберегти "和谐" гармонію між учасниками комунікації.

Лінгвокультурна специфіка китайської відповіді на комплімент також пов'язана з концептом колективної ідентичності. У ситуаціях, коли комплімент стосується досягнень, адресат часто переносить заслугу на групу або обставини, тому часто можна почути фрази на кшталт: 这是大家的努力 – *"Це результат спільних зусиль"* або 运气好而已 – *"Просто пощастило"*. Така стратегія виконує декілька функцій: по-перше, мінімізує індивідуальний престиж; по-друге, підтверджує колективістську систему цінностей; по-третє, запобігає дисбалансу статусів у групі. У цьому сенсі мовленнєва реакція на комплімент є маркером соціальної інтегрованості індивіда.

Важливим аспектом є також ієрархічний вимір китайського суспільства. Реакція на комплімент варіюється залежно від соціальної дистанції, віку та статусу співрозмовників. Якщо комплімент надходить від особи вищого

статусу, адресат частіше демонструє підкреслену скромність або навіть часткове заперечення оцінки. Натомість у горизонтальних відносинах сучасна урбанізована комунікація дедалі частіше допускає помірковане прийняття компліменту з вираженням вдячності, що свідчить про поступову трансформацію традиційної моделі під впливом глобалізаційних процесів.

З огляду на сучасні соціолінгвістичні зміни, можна говорити про диференціацію стратегій реагування залежно від покоління, освітнього рівня та комунікативного контексту. Молодше покоління, особливо в міжнародному середовищі, демонструє більшу схильність до прямого прийняття компліменту з подякою, що наближає модель до західного зразка. Проте навіть у цих випадках елемент скромності зберігається як культурний маркер, що відрізняє китайську модель від англо-американської. Китайська практика відповіді на комплімент зберігає власну культурну специфіку: поєднання ввічливості, скромності та уваги до міжособистісної гармонії залишається ключовим маркером соціальної поведінки, а варіації у стратегіях лише відображають індивідуальні та контекстуальні чинники.

Відповідно до емпіричних даних, більшість реакцій на компліменти у китайській мові характеризується неприйняттям похвали, тобто відхиленням, що включає кілька типів дій (Шу-хуей Айлін Чень, 2003). Однією з найпоширеніших стратегій є заперечення та самозаниження, що реалізується через ритуалізовані формули, які зменшують власну значущість, наприклад 过奖了 – *ви мене переоцінюєте*, 不敢当之 – *не заслуговую на такі слова* і т. д. Контекстуальна залежність є суттєвою: у формальних ситуаціях або під час спілкування зі старшими і вищими за статусом особами її використання є майже обов'язковим, тоді як у горизонтальних або дружніх взаємовідносинах фрази можуть супроводжуватися гумором або самоіронією. Гендерний аспект проявляється в тому, що жінки частіше використовують класичні формули заперечення, тоді як чоловіки поєднують самозниження з перенесенням заслуг на колектив.

Поширеною є стратегія перенесення успіху або досягнення на сторонні обставини. Використання цієї стратегії є особливо актуальним у вертикальних ієрархічних взаємовідносинах, наприклад між підлеглим і керівником, оскільки воно дозволяє підлеглому не виглядати самовихвально і водночас демонструє скромність. Гендерна диференціація проявляється в тому, що чоловіки частіше акцентують перенесення заслуг на колектив, тоді як жінки поєднують його із самоіронією або додатковим пом'якшенням похвали.

Ще однією поширеною стратегією є вираження збентеження або ніяковіння за отриманий комплімент, наприклад: 羞愧 – *мені навіть незручно через таку оцінку*, 不好意思 – *мені ніяково*. Вони сигналізують про непряме відхилення похвали та підтримку позитивного "обличчя" співрозмовника. Ця стратегія особливо характерна для формальних або ієрархічних взаємовідносин, коли пряме прийняття компліменту вважалося б порушенням соціальної норми. Жінки частіше демонструють вербальне збентеження, особливо в публічних або офіційних контекстах, тоді як чоловіки використовують більш помірковані вирази, інколи поєднуючи їх із поясненням або гумором.

Безумовне відкидання всіх компліментів може створити у адресанта відчуття що його комунікативні зусилля знецінені. Тож у китайській комунікації необхідно дотримуватися балансу: оцінити зусилля співрозмовника, продемонструвати вдячність, але при цьому дотримуватися принципу скромності.

Отже, проведений аналіз засвідчує, що комплімент і реакція на нього є складними прагматичними механізмами, які відображають глибинні культурні моделі взаємодії. У західному дискурсі прийняття компліменту функціонує як нормативно очікувана стратегія підтримки позитивного "обличчя", легітимації індивідуальних досягнень і закріплення соціального статусу, тоді як у китайській комунікативній традиції домінують стратегії ритуалізованої скромності, перенесення заслуг і збереження соціальної гармонії. Виявлені відмінності зумовлені різними ціннісними орієнтаціями – індивідуалістичною та колективістською, – що визначають способи інтерпретації позитивної оцінки в межах конкретної культури. Водночас сучасні соціолінгвістичні трансформації демонструють тенденцію до варіативності стратегій реагування, особливо серед молодшого покоління, що свідчить про динамічний характер мовленнєвих норм. Тому, застосування компліментів постає не лише етикетною формулою, а індикатором культурної ідентичності та ефективності міжкультурної комунікації.

Список використаних джерел

- Книшова, Я. О., & Михайлова, К. В. (2020). *Мовленнєвий акт компліменту в англomовному діалогічному дискурсі*. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. *Соціальні комунікації*, 31(70), № 2, ч. 2, 108–112.
- Микитюк, Ю. (2021). Комплімент як різновид соціальної взаємодії. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Серія: Германська філологія*, 831–832, 218–231. <https://doi.org/10.31861/gph2021.831-832>
- Руда, Н. В. (2023). Структурно-семантичні особливості багатокомпонентних складних речень зі складнопідрядною структурною основою в сучасній китайській мові. *Китаєзнавчі дослідження*, 4, 64–76. <https://doi.org/10.51198/chinesest2023.04.064>
- Austin, J. L. (1962). *How to do things with words*. Clarendon Press.
- Brown, P., & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge University Press.
- Chen, R., & Yang, D. (2010). Responding to compliments in Chinese: Has it changed? *Journal of Pragmatics*, 42(7), 1951–1963.
- Chen, S.E. (2003). Compliment Response Strategies in Mandarin Chinese: Politeness Phenomenon Revisited. *Studies in Linguistics*, 29, 157–184.
- Chengju, Z. (2020). *Specific thoughts and suggestions on some issues in the development of Confucius Institute*. South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky & Harbin Engineering University.
- Grice, H. P. (1975). Logic and conversation. In P. Cole & J. L. Morgan (Eds.), *Syntax and semantics*, Vol. 3. Speech acts (pp. 41–58). Academic Press.
- Herbert, R. K. (1986). Say "Thank you" or something. *American Speech*, 61(1), 76–88.
- Herbert, R. K. (1989). The ethnography of English compliment responses. In *Contrastive pragmatics* (pp. 3–35). John Benjamins.

- Holmes, J. (1986). Compliments and compliment responses in New Zealand English. *Anthropological Linguistics*, 28(4), 485–508.
- Levinson, S. C. (1983). *Pragmatics*. Cambridge University Press.
- Pomerantz, A. (1978). Compliment response: Notes on the cooperation of multiple constraints. In J. Schenkein (Ed.), *Studies in the organization of conversational interaction* (pp. 79–112). Academic Press.
- Xu, Y., & Zhang, Y. (2024). Compliments and compliment responses on Chinese social media: Gender variation. *Annals of Language and Literature*, 8(1).
- Yu, M.-C. (2003). On the universality of face: Evidence from Chinese compliment response behavior. *Journal of Pragmatics*, 35(10–11), 1679–1710.
- Searle, J. R. (1979). *Expression and meaning: Studies in the theory of speech acts*. Cambridge University Press.

МЕДІАТИВНА РОЛЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ТРАНСЛЯЦІЇ КОРЕЙСЬКИХ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ СТАНДАРТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Проаналізовано методологічні аспекти перекладу специфічної митної термінології Республіки Корея в умовах інтенсифікації двосторонньої зовнішньоекономічної діяльності. Основну увагу приділено подоланню термінологічних лакун, що виникають через відсутність прямої еквівалентності між корейською та українською правовими системами. Обґрунтовано використання англійської мови як мови-посередника, що дозволяє верифікувати корейські концепції через уніфіковані стандарти Всесвітньої митної організації.

Запропоновано тріступеневу методу перекладу термінів, яка базується на аналізі ієрогліфічних одиниць і їхній подальшій ідентифікації через англомовні дефініції. Доведено, що такий підхід мінімізує ризики "хибної еквівалентності" та забезпечує високу правову точність. Робота пропонує готовий алгоритм для гармонізації термінологічних стандартів у сфері митного адміністрування та міжнародної торгівлі.

Ключові слова: митна термінологія, корейська мова, переклад, зовнішньоекономічна діяльність, ханча, мова-посередник.

Nataliia OKSIN

THE MEDIATING ROLE OF THE ENGLISH LANGUAGE IN THE TRANSLATION OF KOREAN TERMINOLOGY FOR FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY

This article examines the methodological frameworks for translating specialized customs terminology of the Republic of Korea amidst the intensification of bilateral foreign economic cooperation. The research primarily focuses on addressing terminological lacunae resulting from the lack of direct equivalence between the Korean and Ukrainian legal systems. The study substantiates the necessity of using English as a pivot language to verify Korean terminology against the harmonized standards of the World Customs Organization.

A three-stage translation methodology based on the etymological deconstruction of logographic units and their subsequent validation through English-language legal definitions is proposed. It is demonstrated that this approach effectively mitigates the risks of "false equivalence" while ensuring a high degree of legal certainty. The article provides a functional algorithm for the harmonization of terminological standards within customs administration and foreign economic activity.

Keywords: customs terminology, Korean language, legal translation, foreign economic activity, Hanja, pivot language.

Забезпечення адекватності міжмовної комунікації у сфері юридично значущих процесів є дуже важливим у науково-прикладній лінгвістиці.

Точність передачі спеціалізованої термінології є фундаментальною вимогою для функціонування будь-якої правової галузі. У контексті посилення глобалізаційних тенденцій та інтенсифікації міжнародної торгівлі, особливої актуальності набуває дослідження механізмів лінгвістичного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), зокрема у нетиповій для прямого перекладу парі корейська-українська.

Незважаючи на активізацію двосторонніх відносин, недостатня вивченість корейської митної термінології в Україні залишається ключовим бар'єром для забезпечення правової точності перекладів. Враховуючи типологічну відмінність мов, під час перекладу корейських митних термінів можна адаптувати класичні лексичні трансформації, такі як лексичні еквіваленти (관세 [квансе] – мито), калькування (수출입 [сучхуліп] – експорт-імпорт), транскрибування, описовий і приблизний переклад, а також використання аналогів або створення неологізмів.

Однак, застосування цих методів безпосередньо в парі корейська-українська мова несуть високий ризик деформації змісту. Описовий або приблизний переклад часто спотворює юридичну точність, розмиваючи межі правових концептів, що є неприпустимим у митній сфері, де кожна дефініція має сувору нормативну закріпленість. Саме тому, для верифікації термінологічної відповідності та забезпечення автентичності, пропонується використовувати мову-посередник у процесі перекладу митної термінології корейської мови.

Актуальність наукової розвідки зумовлена стрімким розвитком торговельно-економічних відносин між Україною та Республікою Корея (РК), що зумовлює підвищення стратегічної ролі митної справи. Через суттєву типологічну відмінність корейської й української мов, а також диспаритет національних правових систем, виникають значні термінологічні лакуни та високі ризики хибної еквівалентності. Уникнення цих ризиків вимагає залучення мови-посередника, роль якої ефективно виконує англійська мова, оскільки вона виступає як метамова для верифікації, будучи офіційною робочою мовою Всесвітньої митної організації (ВМО) і джерелом універсальних стандартів.

Сучасна наукова парадигма розглядає інтерпретацію спеціальних понять як ключову проблему при трансляції митної термінології. Досягнення адекватності перекладу, що виключає деформацію структури вихідного терміна, вимагає від фахівця не лише ґрунтовної юридичної підготовки, а й глибокого аналізу лінгвокультурологічного контексту. Це передбачає врахування специфіки правових концептів та алгоритмів діяльності, притаманних конкретним типам культур, що взаємодіють у процесі митної комунікації.

Мета наукової розвідки полягає в аналізі, моделюванні та обґрунтуванні ефективності триступеневої методики перекладу корейська-англійська-українська (KOR – ENG – UKR) спеціалізованої лексики, яка стосується митної справи, що відповідає міжнародним стандартам ВМО та забезпечує правову точність українського перекладу.

Об'єктом дослідження є терміносистема митної справи РК. **Предметом** дослідження є дослідження стратегії перекладацьких трансформацій і методика забезпечення термінологічного відповідництва специфічної лексики з корейської українською через мову-посередник.

Митна лексика є невід'ємною частиною юридичного дискурсу, оскільки вона регламентує правовідносини у сфері транскордонного регулювання. Будь-яка митна терміноодиниця наділена юридичною силою, а її застосування тягне за собою чітко визначені правові наслідки, що безпосередньо пов'язує її з адміністративним і фінансовим правом.

У перекладознавчому аспекті такий статус диктує суворі вимоги до інваріантності та семантичної прецизійності. На відміну від художніх текстів, де припустима дескриптивна адаптація, юридична природа митних термінів вимагає встановлення прямої еквівалентності з міжнародними правовими стандартами.

Юридичний переклад – це спеціалізована форма комунікації, спрямована на автентичне відтворення офіційно-ділового контенту між носіями різних мов. Ключовою вимогою тут є функціональна рівноцінність тексту оригіналу та перекладу, що, за В. І. Карабаном, потребує від фахівця високої "юридичної грамотності" обома мовами. Для забезпечення адекватності перекладач має не лише досконало володіти термінологією, а й враховувати стилістичні особливості правового дискурсу.

Сучасна теорія юридичного перекладу, згідно з концепцією С'юзен Шарчевич, розглядає переклад нормативних актів не як "вторинну копію", а як створення автентичного тексту, що має рівну з оригіналом юридичну силу. Ключовим викликом у цій сфері є детермінованість кожної дефініції конкретною національною правовою системою, що створює ризик термінологічної невідповідності. Оскільки в юридичному дискурсі зміст завжди превалює над мовною формою, головним завданням перекладача є забезпечення однакового правового ефекту в практичному застосуванні (Šarčević, 2003).

Водночас, за Г. Турі, переклад функціонує як акт, керований нормами всередині конкретних соціокультурних полісистем, де особливе значення мають "початкові норми", що визначають баланс між адекватністю джерелу та прийнятністю для цільової культури. У юридичному контексті цей баланс зміщується в бік екстремальної точності (інваріантності), оскільки будь-яка девіація операційних норм під час стилістичних зсувів може призвести до правової невизначеності. Отже, дескриптивне перекладознавство (DTS) дозволяє емпірично проаналізувати реальні перекладацькі стратегії, проте в митній і юридичній документації воно обмежується імперативом семантичної прецизійності, де використання усталених міжнародних стандартів є необхідною умовою для збереження юридичної автентичності тексту (Toury, 2012).

Корейська митна лексика є гібридною системою, що поєднує лексику китайського походження (кор. 한자), яка формує основу офіційних юридичних термінів, запозичення та кальки з англійської мови, власно корейські терміни, що описують унікальні національні процедури.

Використання англійської мови як мови-посередника є методологічною необхідністю у спеціалізованому перекладі з кількох причин. По-перше, уніфікація через ВМО означає, що термінологія, яка стосується процедур та класифікації товарів, значною мірою уніфікована за стандартами ВМО, чиї документи видаються англійською мовою, і англійський еквівалент виступає валідаційним еталоном між корейським та українським правовим полем. По-друге, існування двомовного глосарію на офіційному сайті Митної служби Республіки Корея (кор. 관세청) (KOR-ENG).

У межах цієї статті проведено лінгво-правовий аналіз п'яти термінів корейської митної сфери, що охоплюють ключові суб'єкти та процедурні статуси ЗЕД.

1. 관세사 [квансеса] (ханча: 官稅士) – Customs Broker, – митний брокер, – це фахівець із державним рівнем акредитації (статус надається на підставі успішного складання кваліфікаційного іспиту відповідно до "Закону про ліцензованих митних брокерів" (кор. 관세사법) РК), який здійснює повний супровід митних процедур (관세사법, 법률 제 21065 호). Їхня діяльність охоплює тарифну класифікацію товарів (коди HS), розрахунок митних платежів, а також подання імпорتنих та експортних декларацій через національну систему митного оформлення UNI-PASS.

Окрім технічного оформлення, митні брокери надають консультаційні послуги з питань дотримання нормативно-правових вимог та займаються розв'язанням спорів із Митною службою Республіки Кореї. Митні брокери діють як уповноважені представники імпортерів та експортерів, забезпечуючи юридичне представництво під час проведення митних аудитів або у процесі оскарження рішень у відповідних інстанціях (아하, 2023).

관세사 [квансеса] має сино-корейське походження і складається з трьох ієрогліфів, кожен із яких визначає специфіку цієї професійної діяльності: 官 [кван] – "офіційний", "державний" або "державна служба", – вказує на делегування державних повноважень та підзвітність органам влади у сфері регулювання кордонів і міжнародної торгівлі. 稅 [се] – "податок" або "митно", – у цьому контексті йдеться безпосередньо про митні збори та оподаткування операцій з імпорту та експорту товарів. 士 [са] – "фахівець", "вчений" або "експерт", – ієрогліф використовується у назвах висококваліфікованих професій, що потребують ліцензування (аналогічно до термінів "адвокат" – ханча: 律師士 або "податковий консультант" – ханча: 稅務士).

У цілісному значенні термін ханча: 官稅士 [квансеса] перекладається як "Експерт з державних митних зборів" або "Спеціаліст із митного оподаткування". Це підкреслює статус митного брокера як ліцензованого професіонала, який забезпечує правомірність справляння державних податків у сфері ЗЕД.

2. 통관사 [тхонкванса] – Customs Agent, – спеціаліст з митного оформлення. Найчастіше це оператори, які не мають персональної державної ліцензії або є співробітниками спеціалізованих фірм, чия діяльність зосереджена вузько на

процедурних аспектах митного оформлення. Їхній функціонал обмежений технічним заповненням декларацій, сплатою митних зборів та координацією логістичних процесів, зокрема перевезенням товарів під митним контролем.

У діяльності таких суб'єктів менша увага приділяється складному тарифному класифікуванню або стратегічному консалтингу. Хоча в практичній діяльності ці поняття іноді вживаються як синоніми, із юридичного погляду статус таких операторів є ієрархічно нижчим відносно ліцензованого митного брокера (관세사).

Термін 통관사 [тхонгванса] (ханча: 通關士) функціонує в корейському дискурсі як дефініція, що акцентує увагу на процесуальній ролі фахівця з митного оформлення. Етимологічний аналіз ієрогліфічних компонентів розкриває специфіку цієї діяльності: 通 [Тхон] трансліює значення "проходження" або "очищення", вказуючи на динаміку переміщення вантажів; 關 [Гван] позначає "кордон" або "контрольно-пропускний пункт" як зону відповідальності; а 士 [Са] — "фахівець", "вчений" або "експерт", що корелює з іншими високими професійними титулами.

У науковому контексті 통관사 [тхонгванса] (ханча: 通關士) трактується як "Експерт із митного оформлення", що зміщує акцент із фіскальних функцій на фасилітацію транскордонних операцій. Цей термін підкреслює роль брокера як медіатора, який забезпечує безперешкодне проходження товарів через митний кордон відповідно до нормативних вимог. Отже, назва відображає практичний аспект професійної компетенції ліцензованого спеціаліста у сфері ЗЕД.

Залучення англомовного терміну "Customs Agent" як семантичного посередника дозволяє уникнути змішування статусів і чітко ідентифікувати суб'єкта як фахівця з операційної діяльності, а не стратегічного консалтингу.

3. 수출입 안전관리 우수 공인업체 [сучхуріп анчонкванлі усу конінопчхе] (ханча: 輸出入安全管理優秀公認業體), – Authorized Economic Operator (AEO) – авторизований економічний оператор (AEO).

AEO – це особливий статус, який засвідчує високий ступінь довіри митниці до суб'єкта господарювання та надає йому можливість користуватися перевагами та спрощеннями під час митного оформлення (Державна митна служба України, б. д.).

수출입 안전관리 우수 공인업체 [сучхуріп анчонкванлі усу конінопчхе] є офіційною корейською дефініцією міжнародного статусу AEO, що відображає комплексне забезпечення безпеки ланцюгів постачання. Семантична структура терміна поєднує фундаментальні аспекти ЗЕД: 輸出入 [чхульсуіп] охоплює операції з експорту та імпорту, 安全 [анчон] та 管理 [кванлі] акцентують на управлінні безпекою, а компоненти 優秀 [усу], 公認 [конін] та 業體 [опчхе] вказують на офіційно визнаний державою високий рівень комплаєнсу підприємства. Під час роботи з такою багатокомпонентною конструкцією доцільно застосовувати комбінацію методів термінологічної еквівалентності (для встановлення відповідності з національним статусом

АЕО в Україні) і семантико-синтаксичної трансформації, що дозволяє адаптувати громіздку корейську назву до лаконічних європейських стандартів. Опосередкований переклад через англійську мову є найбільш ефективним стратегічним рішенням, оскільки статус АЕО є продуктом глобальної ініціативи ВМО (WCO SAFE Framework), де англійська мова виступає першоджерелом нормативної бази. Це гарантує юридичну точність і міжнародну зрозумілість терміну, адже українське законодавство у сфері авторизацій адаптується саме за англomовними зразками *acquis communautaire* ЄС, що нівелює ризики викривлення змісту у процесі перекладу з типологічно віддаленої корейської мови.

4. 원산지증명서 [вонсанчичинмьон(г)со], (ханча: 原產地證明書) – Certificate of Origin, – сертифікат про походження товару, – преференційний документ, що верифікує країну походження товару та виданий компетентним органом країни походження товару для застосування пільгових ставок мита (конвенційних тарифів) (Верховна Рада України, б. д.). Окрім фіскальної функції, він слугує інструментом нетарифного регулювання (антидемпінговий і валютний контроль) і є обов'язковим для імперативного підтвердження митного статусу вантажу.

Аналіз внутрішньої форми терміну 원산지증명서 (ханча: 原產地證明書) дозволяє розкрити його складну юридичну та дидактичну структуру через етимологію кожного ієрогліфічного компонента. Початкова конструкція 原 (вон) – "джерело/походження" та 産 [сан] – "виробництво/видобуток" у поєднанні з 地 [чі] – "місце/територія" формують фундаментальне поняття місця походження товару як геополітичної юрисдикції, де відбулася суттєва трансформація продукту. Процесуальна частина терміна представлена компонентами 證 [чин] – "доказ/свідчення" та 明 [мьон(г)] – "з'ясування/декларування", що вказують на функцію офіційної валідації та публічного підтвердження статусу вантажу для фіскальних цілей, зокрема в межах угод про вільну торгівлю. Завершальний елемент 書 [со] – "документ/письмовий акт" детермінує форму цього поняття як офіційного письмового інструмента, необхідного для здійснення міжнародних торговельних транзакцій. Отже, у термінологічному полі корейського митного права ця лексема постає не просто як технічна назва, а як багаторівнева декларація юридичного факту походження товару, що потребує суворої документальної верифікації.

Використання англійської мови як медіатора для терміну 원산지증명서 є пріоритетним, оскільки воно дозволяє миттєво верифікувати поняття через міжнародний стандарт "Certificate of Origin", закріплений у Кіотській конвенції та документах ВМО. Це усуває ризики багатозначності, притаманні описовим методам, і забезпечує повну термінологічну відповідність українському законодавству.

5. 세번 [себон] (ханча: 稅番), — Harmonized System Code, – Гармонізована система опису та кодування товарів.

세번 [себон] у корейській митній системі функціонує як нормативна дефініція коду тарифної класифікації, що корелює з Гармонізованою системою опису та кодування товарів (ГС). Етимологічна деконструкція ієрогліфічних компонентів розкриває фіскально-адміністративну природу цього поняття: елемент 稅 (се) детермінує "податок" або "мито", безпосередньо апелюючи до державних зборів у сфері транскордонної торгівлі, тоді як 番 (бон) означає "номер" або "реєстр", що забезпечує прецизійність ієрархічної каталогізації в межах митних тарифів. У науковому дискурсі, зокрема в економетричних моделях міжнародної торгівлі, корейський десятизначний код 稅番 (себон) виступає критичним параметром для мапування нетарифних заходів, де будь-яка девіація у класифікації суттєво викривляє результати панельних регресій та аналіз добробуту в умовах дії угод про вільну торгівлю (Korea Customs Service, n. d).

Використання англійської мови як мови-посередника при трансляції терміна 세번 постає як найбільш обґрунтована стратегія, що забезпечує високу методологічну валідність перекладу. Такий підхід зумовлений тим, що англійський еквівалент "HS Code" виступає універсальним термінологічним еталоном, закріпленим у міжнародних конвенціях, до яких апелюють правові системи як РК, так і України. Отже, залучення англійської як мови-посередника дозволяє уникнути семантичної дифузії та гарантувати повну юридичну ідентичність терміна при його інтеграції в українське нормативне поле, що базується на аналогічних принципах УКТ ЗЕД.

Висновок: Під час перекладу лексики на митну тематику є недоцільним застосування методів дескриптивної експлікації та етимологічного аналізу. Хоча ці підходи дозволяють розкрити внутрішню форму та генезис вихідних концептів, вони часто виявляються методологічно недостатніми для забезпечення правової точності. Головною перешкодою для їхнього використання є ризик суб'єктивної інтерпретації безеквівалентної лексики, що в митній сфері може призвести до критичних розбіжностей у правозастосуванні. Оскільки митне законодавство України перебуває на етапі активної гармонізації з міжнародними стандартами, пріоритетним стає не розкриття походження слова, а його відповідність усталеним міжнародним правовим нормам.

Саме тому залучення англійської мови як мови-посередника під час перекладу з корейської мови вбачається найбільш ефективним і виправданим підходом. Англійська термінологія виступає уніфікованим "термінологічним еталоном", оскільки вона офіційно закріплена в актах ВМО. Більшість українських митних термінів є результатом прямої адаптації саме з англійських першоджерел, що створює єдине нормативне поле між різними правовими системами.

Трансляція корейських термінів через англійську, як мову-посередник, забезпечує високий рівень системної єдності та юридичної автентичності. Це дозволяє нівелювати ризик деформації змісту, який виникає при спробі прямого перекладу між типологічно далекими мовними групами. Такий підхід гарантує, що корейський концепт інтегруватиметься в українське правове поле

не як довільний опис, а як чітка нормативна одиниця, що повністю відповідає світовим стандартам.

Вивчення термінологічної конвергенції через мову-посередник сприятиме подоланню семантичних бар'єрів між типологічно відмінними системами, забезпечуючи точність інтерпретації міжнародних стандартів. До того ж, наукова розробка цієї теми створить підґрунтя для автоматизації процесів опрацювання митної документації та зміцнення міждержавної співпраці у сфері ЗЕД.

Список використаних джерел

Верховна Рада України. (б. д.). *Сертифікат про походження товару*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/27031?lang=uk>

Державна митна служба України. (б. д.). *Деякі питання функціонування авторизованих економічних операторів*. <https://customs.gov.ua/deiaki-pitannia-funktsionuvannia-avtorizovanikh-ekonomichnikh-operatoriv>

Карабан, В., & Мейс, Дж. (2003). *Теорія і практика перекладу з української мови на англійську мову*. Нова книга.

Митний кодекс України, Кодекс України № 4495-VI (2026) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Київська конвенція) (укр/рос), Конвенція Ради Митного Співробітництва (2025). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#Text

Терехова, С. І. *Вступ до перекладознавства. (Сучасні проблеми і теорії. Діяльність перекладача. Основи техніки перекладу)*. 2-ге вид., доповн. і перероб. Вид. центр КНЛУ, 2002.

HS コード(Harmonized System Code)とは? 貿易・輸出入における基本ガイド. (2025, February 25). DHL Express 日本. <https://www.dhl.com/discover/ja-jp/logistics-advice/essential-guides/hs-codes>

Korea Customs Service. (n.d.). KCS FTA PORTAL. <https://www.customs.go.kr/engportal/cm/cntnts/cntntsView.do?mi=7311&cntntsId=2333>

Newmark P. A (1988). *Textbook of Translation*. Peter Newmark.

Šarčević, S. (2003). Legal translation and translation theory: A receiver-oriented approach. *SKASE Journal of Translation and Interpretation*. Retrieved from <https://www.tradulex.com/Actes2000/sarcevic.pdf>

Toury Gideon (2012). *Descriptive translation studies--and beyond*. John Benjamins Pub. Co.

World Customs Organization (n.d.). What is the Harmonized System (HS)? <https://www.wcoomd.org/en/topics/nomenclature/overview/what-is-the-harmonized-system.aspx>

World Customs Organization. (n.d.). *GLOSSARY OF INTERNATIONAL CUSTOMS TERMS* [<https://www.wcoomd.org/en.aspx>]. Retrieved March 4, 2026, from <https://www.wcoomd.org/media/wco/public/global/pdf/topics/facilitation/instruments-and-tools/tools/glossary-of-international-customs-terms/glossary-of-international-customs-terms.pdf?db=web>

관세법, 법률 제 21208 호 (2026). <https://www.law.go.kr/법령/관세법>

관세사법, 법률 제 21065 호 (2026). <https://www.law.go.kr/LSW//lsLinkProc.do?lsNm=%EA%B4%80%EC%84%B8%EC%82%AC%EB%B2%95&chrClsCd=010202&mode=20&ancYnChk=0#>

아하. (2023, March 29). 관세사와 세관공무원 하는 일이 다른가요? 관세사가 있어야만 통관이 쉽나요? [Question and Answer]. A-ha. <https://www.a-ha.io/questions/460ab42a9b4f234ea6a425bb266ba95>

Олександра ПЕТРОВСЬКА, бакалавр
ORCID ID: 0009-0005-0326-1817
e-mail: spetrovska2006@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Катерина ДОВЖЕНКО, асист.
ORCID ID: 0009-0004-4439-1047
e-mail: murmurmur@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

МОВА ШКІЛЬНОГО ХАРЧУВАННЯ: ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СЛЕНГУ ПІВДЕННОКОРЕЙСЬКИХ ПІДЛІТКІВ

*Здійснено комплексний порівняльний аналіз механізмів трансформації сучасної корейської мови в молодіжному середовищі на прикладі соціолекту **급식체**, що дослівно означає "мова шкільного харчування". Цей стиль характерний для сучасного розмовного стилю Республіки Корея. Визначено ключові морфологічні та семантичні особливості стилю, а також виявлено основні вектори його еволюції. Шляхом аналізу сучасних текстових репрезентацій розкрито специфіку прагматичного використання цього сленгу та охарактеризовано типові соціальні групи, що виступають носіями цього культурного явища. Робота демонструє, як цифрова культура та медіа-простір впливають на деформацію лінгвістичних норм серед південнокорейських підлітків.*

Ключові слова: сучасна корейська мова, розмовний стиль, мова шкільного харчування, мовні трансформації.

Oleksandra PETROVSKA

SCHOOL MEAL LANGUAGE: A LINGUISTIC ANALYSIS OF COLLOQUIAL SLANG AMONG SOUTH KOREAN ADOLESCENTS

*This study provides a comprehensive comparative analysis of the mechanisms underlying the transformation of the modern Korean language by youth, using the contemporary colloquial style known as **급식체** — literally "school meal language" as a primary case study. The research identifies the key morphological and semantic shifts within this sociolect and explores its evolutionary pathways. By examining current textual representations, the study highlights the specific pragmatic usage of this slang and identifies the typical social groups that represent this cultural phenomenon. The findings offer insights into how digital culture and media influence linguistic norms among South Korean adolescents.*

Keywords: modern Korean language, colloquial style, school meal language (*geupsik-che*), linguistic transformations.

Корейська мова характеризується розгалуженою системою стилів ввічливості, вибір яких залежить від соціального статусу співрозмовників та ситуативного контексту. У межах неформального стилю спілкування 반말 сформувався специфічний соціолект – 급식체. Спочатку притаманний переважно учнівському середовищу, сьогодні цей стиль активно функціонує в молодіжному дискурсі, цифровій комунікації та сучасній масовій культурі, зокрема в манхвах. Аналіз текстових та усних джерел дозволяє простежити динаміку спрощення мовних конструкцій та зафіксувати появу нових лексичних одиниць, що відображають трансформацію сучасної корейської мови.

Актуальність дослідження. У зв'язку зі стрімкою цифровою трансформацією комунікативного простору Республіки Корея виникають специфічні молодіжні соціолекти, які суттєво деформують традиційну мовну норму. Феномен 급식체 є відображенням глобальних тенденцій візуалізації та лаконізації мови, що потребує глибокого лінгвістичного аналізу для розуміння сучасних векторів розвитку корейської мови та прогнозування подальших змін у її лексико-семантичній системі.

Наукова новизна. Це дослідження аналізує поточні механізми формування нового соціолекту не просто як набору сленгових одиниць, а як цілісної комунікативної системи, що базується на графічній грі, фонетичній мімікрії та гібридизації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Молодіжний сленг у корейській лінгвістиці було досліджено соціо-лінгвістичним дослідником Хан Місоном у KJS — корейському журналі перекладознавства — де автор проаналізував корейські переклади сучасних західних книжок на прикладі британського роману "Щоденник Бріджит Джонс". Автор дійшов до висновку, що наразі сленгові та вульгарні слова в корейській мові виконують металінгвістичні функції та уподібнюються до певних англomовних відповідників.

Завдання статті. Робота спрямована на розкриття етимології терміна та соціальні передумови його виникнення, а також звернено увагу на класифікацію основних лінгвістичних прийомів створення сленгових одиниць.

Мета статті полягає у здійсненні системного аналізу лінгвістичної специфіки соціолекту "мови шкільних обідів" та виявити його вплив на трансформацію розмовного стилю сучасної корейської мови в контексті молодіжної культури та цифрового простору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна корейська мова перебуває на етапі інтенсивної трансформації, зумовленої цифровою глобалізацією та активним формуванням специфічних молодіжних субкультур. Одним із найяскравіших проявів цього процесу є виникнення та поширення сленгу 급식체, назва якого походить від терміна 급식 (шкільне харчування), що безпосередньо вказує на основну групу носіїв – учнів середніх та старших шкіл. Генезис цього лінгвістичного явища тісно пов'язаний із розвитком інтернет-трансляцій та діяльністю інтернет-зірок, які для стимулювання інтересу аудиторії генерують неологізми, що згодом адаптуються та трансформуються підлітковим середовищем.

Механізми утворення "мови шкільного харчування" демонструють високу креативність та включають декілька рівнів деформації мовної норми. Важливою складовою 급식체 є використання префіксів-підсилювачів, таких як 개 – собака або 핵 – ядерний, які в контексті молодіжного мовлення втрачають своє первинне номінативне значення та виконують суто емотивну функцію, наприклад у виразі 개잘나와 – виходити круто.

Крім того, сленг активно запозичує та фонетично викривляє іншомовну лексику, що простежується на прикладі вигуку 양 기모띠, який є результатом гібридизації японської мови та корейської вигукової системи для вираження радості.

З соціолінгвістичного погляду, 급식체 виконує функцію соціального маркера, що посилює внутрішньогрупову згуртованість підлітків, проте водночас створює значну семантичну прірву між поколіннями.

Зареєстрована корейська асоціація Danbi News у співпраці з Управлінням освіти Чечхона провела опитування серед учнів середньої школи міста Чечхон. Статистичні дані підтверджують, що понад 90% корейських підлітків ідентифікують цей сленг як частину своєї повсякденної ідентичності, тоді як переважна більшість представників старшого покоління відчуває дистанцію та нерозуміння через його вживання (репортер Ян Йонгчон, 2018).

Критики цього явища наголошують на ризиках руйнування мовної структури та потенційному зростанні рівня мовної агресії через використання зневажливих тонів, як-от 응 아니야 – ні, це не так – що часто використовується для висміювання співрозмовника. Або коротша зміна слів, таких як 남자 – хлопець – на 놈, що має зневажливий відтінок у своєму значення та може перекладатися, як "тип" або "чувак".

Важливою характеристикою соціолекту 급식체 є тенденція до радикальної економії мовних засобів, що реалізується через масове створення акронімів та скорочень, відомих як 줄임말. У межах цього стилю складні багатоскладові конструкції трансформуються у лаконічні двоскладові блоки, що зумовлено потребою у високій швидкості комунікації в цифровому просторі. Прикладом такої прагматичної адаптації є побутові скорочення, як-от 아아 від "Ise Americano". З часом дані мовні одиниці виходять за межі сленгу та стають частиною загальноновживаної розмовної мови. Наприклад, скорочення 치맥 від 치킨 та 맥주 (курка з пивом) є поширеною мовною одиницею і за межею молоді.

Скорочення мають емоційніе забарвлення та контекстуально часто описують саме стан ніякової або незручної. До прикладу, 갑분싸 від 갑자기 분위기 싸해짐 – атмосфера раптово стала гнітючою, коли хтось невдало пожартував. 내로남불 від 내가 하면 로맨스 남이 하면 불륜 – якщо це роблю я, то це романтика, якщо інший, то перелюб. Аналог нашого виразу "подвійні стандарти".

В суперечках у чатах можна зустріти досить грубе скорочення 안물안궁 від 안 물어봤고 안 궁금해 – я не питав і мені не цікаво. Також у чатах можна зустріти 초무침 у сленгу використовується для 초스피드 무한 침묵 –

надшвидке нескінченне мовчання для ситуації, коли хтось ігнорує повідомлення в чаті.

Скороченнями можна лаконічно опиcти людину, як *엄친아* для чоловіків або *엄친딸* для жінок від *엄마 친구 아들/딸* у значенні "син або донька маминої подруги" – той самий ідеальний приклад для порівняння, який завжди кращий за тебе. А також *훈남* від *훈훈한 남자* – приємний гарний хлопець, який зігріє тобі серце.

Висновки з проведеного дослідження. Проведене лінгвістичне дослідження свідчить, що інтеграція сучаного сленгу в масову культуру підтверджує його легітимізацію як важливого елемента сучасної корейської комунікативної стратегії. Встановлено, що *급식체* виник як специфічне відгалуження розмовного стилю *반말*, адаптуючись до потреб підліткового середовища та цифрової комунікації. Це свідчить про гнучкість корейської мовної системи, де традиційні ієрархічні рівні ввічливості піддаються деконструкції в межах молодіжних груп.

Основним рушієм розвитку цього стилю є економія мовних зусиль. Використання акронімів та скорочень, що дозволяє максимально пришвидшити обмін інформацією в месенджерах та соціальних мережах. Аналіз сучасних коміксів та медіа-джерел підтверджує, що *кисікче* перестав бути лише локальним шкільним жаргоном. Він став повноцінною частиною корейської попкультури, що відображає процеси лібералізації мови та зростаючий вплив інтернет-дискурсу на літературну норму.

Список використаних джерел

- 10 대들의 언어 '급식체', 동의? 어, 보감 / 단비뉴스. 양영전 기자. (2018). <https://www.danbinews.com/news/articleView.html?idxno=9786> (дата звернення: 30.04.2026).
- Mahayoni N. P. S., Budasi I. G., & Mahendrayana I. G. (2021). Swear Word Usage and Linguistic Expression in South Korean Hangul-eo: A Sociolinguistic Analysis. *International Journal of Linguistics, Literature and Culture*, Vol. 7, № 6, 389–401.
- 한미선. 비속어의 영한번역 사례연구: 격식성을 중심으로. 번역학연구. 2011. 제 12 권, 제 2 호. С. 281–303. (2011). (Han Mi-seon. A Case Study on English-Korean Translation of Slang: Focusing on Formality. *Journal of Translation Studies*. Vol. 12, № 2, 281–303).

Володимир ПІДВОЙНИЙ, канд. філол. наук, доц.

ORCID ID: 0000-0003-1500-9633

e-mail: lacivert@ukr.net

кафедри тюркології

Навчально-наукового інституту філології,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЕТАПНІСТЬ РОЗВИТКУ КРИМСЬКОТАТАРСЬКОЇ ЛЕКСИКОГРАФІЧНОЇ ТРАДИЦІЇ

Досліджується спроба обґрунтування етапів розвитку лексикографічної традиції кримських татар і періодів наукового лексикографічного опису мови. Базовими джерелами для розвитку лексикографічної традиції визначаються відомі словникові проєкти М. Кашгарі, Codex Cumanicus. Порівняльний аналіз проєктів різного часу і функційності уможливорює деталізацію рівня результативності кожного періоду щодо внеску в лексичний склад кримськотатарської мови. Визначаються лексикографічні пріоритети в царині сучасного українсько-кримськотатарського словникарства.

Ключові слова: кримськотатарська мова, лексикографія, типологія словників, Codex Cumanicus.

Volodymyr PIDVOINYI

STAGES OF DEVELOPMENT OF THE CRIMEAN TATAR LEXICOGRAPHICAL TRADITION

The report outlines an attempt to substantiate the stages of development of the lexicographic tradition of the Crimean Tatars and the periods of scientific lexicographic description of the language. The well-known dictionary projects of M. Kashgari, Codex Cumanicus are identified as the basic sources for the development of the lexicographic tradition. A comparative analysis of projects of different times and functions makes it possible to detail the level of effectiveness of each period in terms of its contribution to the lexical composition of the Crimean Tatar language. Lexicographic priorities in the field of modern Ukrainian-Crimean Tatar lexicography are determined.

Keywords: Crimean Tatar language, lexicography, typology of dictionaries, Codex Cumanicus.

Соціолінгвістичний статус сучасної кримськотатарської мови (загрожена мова) профілює багато заходів, що мають на меті систематизувати намагання носіїв мови і фахівців-теоретиків відродити та фундаменталізувати мовну структуру, зберегти її лексико-фразеологічний фонд, розширити стилістичний потенціал мови. Результативність процесів ревіталізації мови безпосередньо залежать від системності лексикографічної діяльності, планомірної кодифікації та нормування мови. Будь-який лексикографічний продукт, укладений за абетковим, тематичним, ідеографічним принципом, у науковому дискурсі отримує статус культурного феномену, підсумовує попередні досягнення та визначає шляхи подальшого вудосконалення нормативно-стилістичної системи (Городиловська, Наконечна, & Литвин, 2020).

У процесі планування лексикографічної діяльності в межах перспектив актуального для України новітнього наукового напрямку – кримотатарознавство – базовим положенням є чітке усвідомлення традиційності лексикографування мови, а концептуалізація етапності процесу мовної фіксації є домінантною стратегією для напрацювання методів моделювання системи мови.

Безсистемність у царині лексикографії кримськотатарської мови обґрунтовується специфікою перебігу історичних і політичних процесів на теренах Криму, починаючи з XIV ст.

Загальні алгоритми розвитку кримськотатарської лексикографії позначені нерівномірним характером і темпоральними лагунами. Початковим етапом формування наукових підходів є спільний для більшості тюркських мов словниковарський проєкт Махмуда Кашгарського "Divan-i Lügat itTürk", що фіксує понад 1000 лексем, які функціонують у лексичному складі кримськотатарської мови. Кримськотатарський лексичний сегмент, який корелюється з проєктом М. Кашгарі та увійшов до складу сучасної кримськотатарської мови, експлікує лексику переважно побутового характеру, яка потребує ревіталізації та деєтимологізації.

Наступним етапом у формуванні лексикографічних стимулів для мови кримських татар є тексти "Codex Cumanicus" (початок XIV ст.), важливого джерела для досліджень половецької мови північного Причорномор'я XIII–XIV ст. і кипчацьких мов, що виникли на її основі. На цьому етапі лексикографування кримськотатарської мови спостерігається розширення тематичного діапазону функціонування мови – обрядова, релігійна, адміністративно-побутова тематика.

Корективними для висвітлення позицій історії кримськотатарської лексикографії можуть бути дослідження співвідношенням контенту у словниках кипчацької доби – "Кітаб аль ідрак лі-лісан аль-етрак" (الإدراك كتاب الأتراك للسان), "Книги тлумачень про мову тюрків", першої в історії тюркологічної думки праці з граматики мамлюцької (кипчацької) мови, словник Фазлуллаха Хана (Fazlullah Han Lügati), лексикографічного проєкту "Бада-і Алі-лугат" (Bedâiü'l-Lugat), "Кітаби Зебані тюркі" (Kitâb-ı Zebân-ı Türki), чагатайсько-перського словника аль-Замахшарі XVII ст. "Мукаддімат ал-Адаб", словника "Абушка" (Abuşka Lügati) XVI ст.

Аматорський лексикографічний проєкт Біляля Терлекчі "Qırımtatarca-Rusça Luğat" (початок XX ст.) засвідчує безпосередній вплив арабської, перської і турецької (на той час – османотурецької) мов, який помітний на всіх рівнях функціонування мовної системи, представляє загальний розмовно-експресивний фон кримськотатарської мови початку XX ст. (Керімов, 2015), є безцінним джерелом для проведення історико-лексикологічних досліджень і деталізацій діяхронічного формату (Terlekçi, 2020).

Продуктивним етапом для розвитку національної традиції словникарства є початок 90-х рр. XX ст., період повернення кримських татар на батьківщину, закономірно був позначений відродженням мови і пролонгацією

лексикографічного моделювання. Відродження освітніх програм у Таврійському університеті та Кримському інженерно-педагогічному університеті відкрило можливості для розвитку навчальної, перекладної й енциклопедичної лексикографії. Широкий набір лексикографічних проєктів, які з'явилися на початку 90-х рр., свідчать про новий етап практичної лексикографії на матеріалі кримськотатарської мови.

Пріоритетність словникарських проєктів у кримотатарознавстві потребує перегляду і концептуалізації. Переважна більшість словників, які перебувають у арсеналі дослідників, є перекладними (російсько-кримськотатарські). Відсутність в арсеналі українських кримотатарознавців лексикографічних праць тлумачного характеру провокує багато проблем для порівняльної лексикографії, виконання завдань методичного характеру (Лендау, 2012). Актуальною лишається термінологічна царина – лінгвістика, літературознавство, правнична сфера.

Після окупації Криму українське кримотатарознавство опиняється в непростій ситуації. Розрив контактів із лексикографами в окупації профілює завдання самостійного удосконалення бази для лексикографування, потребує концептуальної ревізії набір лексикографічних проєктів, які можуть слугувати джерельною базою для формування словників нового покоління.

Створення національного корпусу кримськотатарської мови (<https://app.sketchengine.eu/>) уможливило широку програму лексикографічних проєктів на основі зібраного матеріалу.

Перспективними напрямками сучасної лексикографії визначається розроблення тлумачного словника кримськотатарської мови (початкове обмеження ЛСГ "Родинні стосунки"), історичного (етимологічного) словника кримотатаризмів української мови на основі результатів наукових досліджень Г. Халимоненка (Халимоненко, 2003), серії термінологічних і навчальних українсько-кримськотатарських (словники-мінімуми, тематично обмежені проєкти) лексикографічних контентів.

Список використаних джерел

- Городиловська, Г.П., Наконечна, Г.В., & Литвин, О.Г. (2020). *Українське словникарство: історія, теорія, практика*. Галицька Видавнича Спілка.
- Керімов, І. (2015). Лексикографічні праці Біляля Терлекчі (1886–1965). *Qasevet*, 43.
- Лендау, С. І. (2012). *Словники: мистецтво та ремесло лексикографії*. К.І.С.
- Халимоненко, Г. І. (2003). Кримськотатарські запозичення в українській мові. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Східні мови та літератури*, 7.
- Terlekçi, B. (2020). *Qırımtatarca-rusça luğat* (1916) S.: İ.Gasprinskiy adına Mediamerkez.

Анастасія ПИЛИПЕНКО, бакалавр
ORCID ID: 0009-0008-2477-3610
e-mail: anastaciapilipenko3@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Катерина ДОВЖЕНКО, асист.
ORCID ID: 0009-0004-4439-1047
e-mail: murmurmur@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

КОГНІТИВНА ФРАЗЕОЛОГІЯ ТА ЦИФРОВА ЕТНОЛІНГВІСТИКА: ТРАНСФОРМАЦІЯ КУЛЬТУРНИХ КОДІВ У МЕРЕЖЕВОМУ ДИСКУРСІ

Проаналізовано вектори модифікації культурних кодів у віртуальному комунікативному просторі крізь призму когнітивної лінгвістики та етнолінгвістичних студій. Досліджено специфіку формування новітніх фразеологічних одиниць і сленгових новотворів у межах українського й корейського сегментів інтернету. Виокремлено автентичні та універсальні патерни сприйняття й перекодування національних лінгвоконцептів у цифровому середовищі. Особливу увагу приділено когнітивним моделям, що детермінують мовну гру в соцмережах і впливають на конструювання віртуальної ідентичності сучасного мовця.

Ключові слова: когнітивна фразеологія, цифрова етнолінгвістика, культурний код, мережевий дискурс, корейська мова, лінгвальна трансформація, сленг, мовна гра.

Anastasiia PYLYPENKO
**COGNITIVE PHRASEOLOGY AND DIGITAL ETHNOLINGUISTICS:
TRANSFORMATION OF CULTURAL CODES IN NETWORK DISCOURSE**

The article analyzes the vectors of cultural codes modification in the virtual communicative space through the lens of cognitive linguistics and ethnolinguistic studies. The specificity of the formation of the latest phraseological units and slang innovations within the Ukrainian and Korean segments of the Internet is researched. Authentic and universal patterns of perception and recoding of national linguoconcepts in the digital environment are identified. Particular attention is paid to cognitive models that determine the language game in social networks and influence the construction of the virtual identity of a modern speaker.

Keywords: cognitive phraseology, digital ethnolinguistics, cultural code, network discourse, Korean language, lingual transformation, slang, language game.

Стрімка еволюція цифрових платформ зумовила виникнення специфічних стилістичних систем, де мова соціальних мереж перестає бути просто засобом передачі інформації, стаючи інструментом культурної маніфестації. Корейська лінгвокультура, як одна з найбільш адаптивних до технологічних змін, демонструє унікальні сценарії творення неологізмів. Віртуальний дискурс сьогодні виступає полігоном, де традиційні етнічні коди зазнають деконструкції та подальшої реконтекстуалізації. Вивчення адаптації когнітивних структур фразеології до динамічних вимог медіаплатформ є критично важливим для сучасної філології, стилістики та теорії перекладу.

Мета статті – виявлення та систематизувати механізми трансформації традиційних корейських та українських культурних кодів у межах сучасного мережевого дискурсу через призму когнітивного підходу.

Завдання статті – Провести комплексний аналіз специфіки корейського інтернет-сленгу (신조어) і засобів графічної компресії порівняно з українськими мережевими новотворами для виявлення універсальних механізмів трансформації культурних кодів.

Об'єкт дослідження – мережевий дискурс соціальних мереж і месенджерів (Instagram, KakaoTalk, Telegram).

Предмет дослідження – когнітивні та стилістичні трансформації фразеологічних одиниць і культурних кодів у цих мережах.

Основний матеріал дослідження. У межах сучасної когнітивної лінгвістики фразеологічні одиниці розглядаються не просто як стійкі сполучення слів, а як складні ментальні структури, що відображають глибинні процеси пізнання. Власне, ці вирази виступають своєрідними сховищами багатовікового досвіду народу, де зафіксовано ключові культурні смисли й ціннісні орієнтири. Проте з появою і стрімким розвитком цифрової комунікації ми спостерігаємо суттєву трансформацію цих сталих одиниць. Під впливом високого темпу обміну повідомленнями фразеологізми зазнають інтенсивної стилістичної та графічної компресії. Особливо виразно цей процес проявляється в корейській мові, де традиційні мовні формули перетворюються на лаконічні візуальні коди, що дозволяють передати складну ідею одним-двома символами. Специфічне середовище інтернету диктує свої правила, змушуючи мову адаптуватися до технічних обмежень платформ, проте мовці при цьому демонструють дивовижну здатність зберігати семантичну глибину вислову навіть при його радикальному скороченні (Крістал, 2011).

Одним із найбільш репрезентативних явищ у цьому контексті є корейський феномен "чосонче" (초성체). Ця практика базується на використанні лише ініціальних приголосних графем, що є специфічним видом графічного стиснення в цифровому дискурсі. У корейських чатах і соціальних мережах такі аббревіації, як ㄱㄷ (від 기다려요 – "почекай"), ㄴㄴ (від 노노 – "ні-ні"), ㄱ (від 감사합니다 – "дякую") та ㅋ (від 축하해요 – "вітаю"), стали стандартом швидкої комунікації (Кім, 2021). З погляду когнітивної психології, ці візуальні маркери працюють як потужні тригери: вони миттєво актуалізують у свідомості реципієнта повне значення слова, активуючи цілісний семантичний образ ще до того, як слово буде прочитане лінійно (Крістал, 2011; Кім, 2021).

Це свідчить про надзвичайну гнучкість системи хангилю, яка в цифрових умовах дозволяє букві фактично виконувати роль знака-ідеограми. Такий спосіб економії мовних зусиль ідеально корелює з сучасним "кліповим" сприйняттям інформації, коли ключовим фактором стає не повнота форми, а швидкість ідентифікації змісту (Крістал, 2011).

Важливим аспектом дослідження мережевого мовлення є також трансформація категорій ввічливості та соціальної дистанції, що має особливе значення для східних лінгвокультур. У корейському цифровому просторі ми бачимо цікаву тенденцію: використання закінчення ~ замість нормативного ~. Ця незначна графічна заміна виконує важливу когнітивну функцію – вона створює відчуття доброзичливості та емоційної близькості, не порушуючи при цьому загальних ієрархічних правил етикету. Дослідники класифікують це явище як "цифрове еґо" (애교), тобто мовне пом'якшення соціальних бар'єрів у віртуальному середовищі. Така стратегія відображає природне прагнення мовців знижувати рівень комунікативної напруги та компенсувати відсутність фізичної присутності через специфічні текстові маніпуляції (Сапольські, 2017).

В українському інтернет-дискурсі спостерігаються типологічно подібні, проте національно специфічні процеси. Зокрема, іронічна гра з традиційними формами ввічливості дозволяє мовцям виражати складні емоційні стани. Вживання таких звертань, як "вельмишановний пан" чи "пане добродію", у контексті мережевих дискусій часто набуває виразно саркастичного забарвлення. Це виступає дієвим механізмом збереження психологічної дистанції або нейтралізації конфлікту за рахунок використання підкресленої офіційності (Селіванова, 2008). Порівняльний аналіз українського та корейського досвіду доводить, що цифрове середовище активно формує нові способи трансляції емоцій, які мають заповнити лакуни, що виникають через відсутність інтонаційного забарвлення, міміки й жестів.

Когнітивний аналіз неологізмів також відкриває нові грані трансформації мовної картини світу. Поява в корейській мові слів на кшталт (сім-кун – "серце завмирає від захоплення") чи (хон-бап – "їсти наодинці") фіксує суттєві зміни в соціальній архітектоніці суспільства. Наприклад, концепт є знаковим показником переходу від традиційного колективізму до більшої індивідуалізації та поцінування приватного простору. В українському медійному просторі аналогічні процеси проявляються через активну адаптацію англomовних лексем, які отримують українські афікси та граматичні ознаки (наприклад, "вайбити", "флексити", "крінжувати"). Ці слова перестають сприйматися як чужорідні елементи, органічно вбудовуючись у національну мовну систему та відображаючи сучасний стан глобалізованої культури (Грейді та ін., 2019).

Мережеве мовлення також стає джерелом творення нових стійких виразів, які швидко набувають статусу мемів. Вони функціонують як сучасні "прецедентні тексти" – специфічні культурні знаки, що зчитуються аудиторією миттєво і без додаткових коментарів. Для філолога чи спеціаліста з міжкультурної комунікації сьогодні стає критично важливим не лише розуміння буквального значення слів, а й відчуття їхньої "контекстуальної

ваги" та емоційного заряду (Крістал, 2011). Психолінгвістичні дані підтверджують, що у процесі візуального сприйняття скорочень типу ㄱ ㅏ людський мозок автоматично реконструює повну мовну форму "감사" (дякую). Отже, цифрова комунікація зовсім не призводить до спрощення мислення; навпаки, вона активізує складні асоціативні зв'язки та вимагає від учасників спілкування високого рівня спільної обізнаності та культурного контексту.

Висновки. Підсумовуючи проведене дослідження, можна констатувати, що сучасний мережевий дискурс є надзвичайно динамічним і пластичним середовищем, у якому традиційні етнокультурні коди української та корейської мов проходять через стадію глибокої функціональної адаптації. Ми з'ясували, що ключовими механізмами цієї трансформації виступають радикальна графічна компресія, перехід від лінійного тексту до візуально-символьних кодів, а також формування принципово нових моделей віртуальної ввічливості, що зумовлені специфікою цифрового етикету (Кім, 2021). Поява та стрімке поширення неофразеологізмів, ініціальних аббревіатур і неологізмів у обох мовах свідчить про глобальний рух мовної системи до більш відкритого, емоційно насиченого та демократичного типу комунікації, де швидкість передачі сенсу стає пріоритетною над формальною нормативністю (Грейді та ін., 2019).

Особливої ваги набуває той факт, що цифрова трансформація мови не призводить до її деградації, як це часто стверджується в консервативних лінгвістичних колах. Навпаки, когнітивний аналіз доводить, що використання скорочень і візуальних маркерів активізує складні асоціативні зв'язки та вимагає від реципієнта високого рівня спільної культурної обізнаності для адекватного декодування повідомлень. Це ставить перед сучасною лінгвістикою, теорією комунікації та перекладознавством нові фундаментальні завдання: виникає гостра потреба у перегляді класичних мовних норм і розробці гнучких стратегій для інтерпретації цифрових висловів у глобальному інформаційному просторі (Крістал, 2011). Розуміння цих процесів є критично важливим для забезпечення якісної міжкультурної взаємодії в умовах світу, де цифрова мова фактично стає основним інструментом соціальної комунікації та самовираження особистості. Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі вбачаються в детальнішому вивченні впливу штучного інтелекту на подальшу еволюцію цифрових фразеологізмів і їхню здатність зберігати національну ідентичність у глобалізованому мережевому просторі.

Список використаних джерел

- Селіванова, О. О. (2008). *Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми*. Довкілля-К.
- Crystal, D. (2011). *Internet Linguistics: A Student Guide*. Routledge.
- Grady, J. S., Her, M., Moreno, G., Perez, C., & Yelinek, J. (2019). Emotions in storybooks: A comparison of storybooks that represent ethnic and racial groups in the United States. *Psychology of Popular Media Culture*, 8(3), 207–217.
- Kim, J. H. (2021). *The dynamics of Korean internet slang*. Seoul National University Press.
- Sapolsky, R. M. (2017). *Behave: The biology of humans at our best and worst*. Penguin Books.

Марія САФ'ЯНОВА, асист.
ORCID ID: 0009-0001-5254-6545
e-mail: safmarisan@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЛЕКСИКА НЕРУХОМОСТІ В ЯПОНСЬКІЙ МОВІ: ДІАХРОНІЧНИЙ І ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Досліджуються особливості формування й розвитку лексики, пов'язаної з нерухомістю в японській мові, у діахронічному та синхронічному аспектах. Проаналізовано еволюцію термінології від традиційних автохтонних одиниць до сучасної урбаністичної лексики з активним залученням китайських запозичень і гайрайго. Особливу увагу приділено функціонально-стилістичним характеристикам лексики рекламних текстів у сфері нерухомості, зокрема використанню евфемізмів, оцінної лексики та англіцизмів як маркерів престижу.

Ключові слова: японська мова, нерухомість, лексика, реклама, гайрайго, мовна норма, соціолінгвістика.

Mariia SAFIANOVA REAL ESTATE VOCABULARY IN THE JAPANESE LANGUAGE: DIACHRONIC AND FUNCTIONAL-STYLISTIC ANALYSIS

The article examines the peculiarities of the formation and development of vocabulary related to real estate in the Japanese language from both diachronic and synchronic perspectives. It analyzes the evolution of terminology from traditional autochthonous units to modern urban vocabulary with the active incorporation of Chinese borrowings and gairaigo. Particular attention is paid to the functional and stylistic characteristics of vocabulary in real estate advertising texts, especially the use of euphemisms, evaluative vocabulary, and Anglicisms as markers of prestige.

Keywords: Japanese language, real estate, vocabulary, advertising, gairaigo, language norm, sociolinguistics.

Будівельний простір у будь-якій культурі є не лише матеріальною категорією, а й важливим носієм соціальних, економічних і культурних смислів. У Японії ці смисли знаходять своє відображення, зокрема, на мовному рівні – у лексиці, що описує житло, його характеристики та способи репрезентації у суспільстві. Сучасний ринок нерухомості виступає одним із ключових середовищ, у якому відбувається активне функціонування і трансформація відповідної лексики.

Отже, аналіз лексики нерухомості дозволяє простежити не лише мовні процеси, але й ширші зміни в японському суспільстві – урбанізацію, зміну житлових стандартів, вплив глобалізації та зростання ролі споживача (Букрієнко, 2012).

На відміну від класичного підходу, де будівельна лексика розглядається переважно як частина науково-технічної терміносистеми, сучасні дослідження демонструють її міждисциплінарний характер. Лексика нерухомості охоплює економічні, юридичні, соціальні й культурні аспекти, що зумовлює необхідність комплексного аналізу її функціонування. Стосовно перекладу технічної термінології загалом і будівельної зокрема, за В. Кречковою (Křečková, 1997), звертають увагу на необхідність комплексного застосування різних способів і перекладацьких прийомів передачі оригінальних термінів, оскільки нерідко в системі мови перекладу відсутні еквіваленти або відповідники для позначення потрібного поняття.

Будівельна лексика сповнена багатьма точними датами й цифрами. Останні нерідко виражені відсотково. Цей аспект, як зазначають, має виняткове значення для усного перекладу й інтерпретації технічних текстів, коли числами та датами треба швидко і точно оперувати (Пітин, 2017).

У сучасних умовах особливої ваги набуває зв'язок між мовою та соціальними кризами. Зокрема, війна в Україні суттєво вплинула на функціонування ринку нерухомості, що знайшло відображення і в лексичному складі. З'являються нові або актуалізуються наявні мовні одиниці, пов'язані з безпекою житла, релокацією, тимчасовим проживанням, відновленням інфраструктури. У рекламному дискурсі це може проявлятися у зміні акцентів: від престижності та комфорту до безпечності, автономності й надійності житла. Так саме і реалії життя в Японії впливають на формування та функціонування лексики нерухомості. Це – природно-географічні особливості країни, катастрофи спричинені зокрема високою сейсмічною активністю (землетруси, тайфуни, цунамі). Ці умови безпосередньо впливають на уявлення про безпеку житла, що, у свою чергу, відображається в мовному оформленні рекламних текстів у сфері нерухомості. У Японії під час стихійного лиха теж настав свого роду колапс суспільної системи, проте в евакопунктах були сформовані громади *секен* із правилами, яких всі японці неухильно дотримувалися, а тому будь-яких заворушень, бунтів чи мародерств удалося уникнути (Закутіна, 2020).

Отже, лексика сфери нерухомості у японській мові 不動産 (*fudōsan*) – становить складну багаторівневу систему, що включає різні за походженням, семантикою та функціональним призначенням лексичні одиниці. Вона формується під впливом як внутрішньомовних процесів, так і екстралінгвістичних факторів, таких як соціальні зміни, економічний розвиток, природні умови та особливості ринку житла (Bond et al., 2008).

З урахуванням зазначених чинників, а також функціонування лексики в різних типах дискурсу (зокрема рекламному, юридичному та побутовому), нами здійснено спробу класифікації лексики сфери нерухомості в японській мові (Аністратенко, 2012).

Одним із базових критеріїв класифікації є історико-етимологічне походження лексичних одиниць. У сфері нерухомості японської мови чітко простежується співіснування трьох основних шарів лексики:

和語 (*wago*) – автохтонна японська лексика.

Це найдавніший шар лексики, який часто пов'язаний з базовими уявленнями про житло та побут.

家 (ie) – дім, родина; 屋 (ya) – будівля, лавка; 部屋 (heya) – кімната; 庭 (niwa) – сад; 住む (sumu) – жити.

Ці слова мали не лише матеріальне, але й соціально-родове значення (дім як клан). Лексика є нейтральною та широко вживаною в повсякденному мовленні.

漢語 (kango) – китайські запозичення.

З проникненням китайської культури з'являються

住宅 (jūtaku) – житло; 物件 (bukken) – об'єкт нерухомості; 賃貸 (chintai) – оренда; 土地 (tochi) – земельна ділянка.

Канго характеризується абстрактністю та термінологічною точністю. Цей шар формує офіційно-ділову та юридичну термінологію ринку нерухомості.

Період модернізації (Мейджі – ХХ ст.)

З розвитком міст і капіталістичних відносин формується нова термінологія:

地券 (chiken) – земельний сертифікат, документ, що підтверджував право власності на землю; 地租 (chiso) – земельний податок; 地租改正 (chiso kaisei) – земельна реформа 1873 р.; 私有地 (shiyūchi) – приватна земля; 所有権 (shoyūken) – право власності.

Саме після земельної реформи поняття приватної власності на землю стало юридично закріпленим, що суттєво вплинуло на розвиток ринку нерухомості.

Виникає юридична й економічна лексика, що відображає інституціоналізацію ринку нерухомості.

外来語 (gairaigo) – запозичення (переважно з англійської).

Після Другої світової війни та в період економічного зростання активно з'являються гайрайго. Ці слова відображають західний вплив і зміну способу життя. Цей шар лексики є найбільш динамічним і пов'язаний із сучасним ринком нерухомості й рекламним дискурсом.

マンション (manshon) – не "особняк", як в англійській mansion, а багатоквартирний будинок; アパート (apāto) – від apartment, але в японській зазвичай означає дешевше житло, ніж マンション; オートロック (ōto rokku) – система автоматичного замикання дверей; システムキッチン (shisutemu kitchen) – вбудована кухня з готовим комплектом меблів і техніки; コンドミニウム (kondominiamu) – кондомініум; リノベーション (rinobēshon) – реновація, модернізація житла; デザイナーズマンション (dezaināzu manshon) – дизайнерське житло.

Гайрайго часто виконує не лише номінативну, але й рекламно-оцінну функцію.

У післявоєнний період у Японії під впливом американської житлової моделі та змін у способі життя сформувалася специфічна система позначення планування квартир, яка активно використовується на ринку нерухомості дотепер. Вона базується на комбінації англійських аббревіатур і позначає функціональне зонування житлового простору.

Найпоширенішими є такі позначення:

- LDK (eru di kē) – living dining kitchen (вітальня + їдальня + кухня).
- DK (di kē) – dining kitchen (їдальня + кухня).
- K (kē) – kitchen (кухня).

Ця система дозволяє стисло описати функціональну організацію житла та є характерною ознакою японського ринку нерухомості. Наприклад, 1LDK означає квартиру з однією кімнатою та спільною зоною вітальні, їдальні та кухні.

З погляду мовознавства ці одиниці – приклад графічно-лексичних скорочень, що поєднують латинські літери із японською граматичною системою опису житла (1, 2, 3 тощо + LDK/DK/K). Вони функціонують як компактний код інформації, типовий для рекламного дискурсу.

Кожен із зазначених лексичних шарів виконує власну функціонально-стилістичну роль і відображає різні рівні сприйняття житлового простору – від повсякденного до офіційно-економічного й комерційно-реklamного.

Таке співіснування безпосередньо формує стилістичну градацію лексики, яка проявляється у варіативності номінацій одного й того самого концепту залежно від контексту вживання.

Отже, вибір лексичної одиниці у сфері нерухомості в японській мові визначається не лише денотативним значенням, але й прагматичними та стилістичними чинниками. Це дозволяє говорити про наявність чіткої функціонально-стилістичної диференціації, яка особливо яскраво проявляється в рекламному дискурсі.

Додатково можна розглянути інші приклади семантичної адаптації:

ハウス (hausu) – у японській рекламі часто використовується як стилістично нейтральне або позитивно забарвлене слово, наприклад: シェアハウス (shea hausu), що підкреслює сучасний спосіб життя.

リフォーム (rīfōmu) – у японській мові означає не "реформу", а ремонт або оновлення житла.

リノベーション (rinobēshon) – глибока модернізація житла, часто використовується в рекламі як маркер "нової якості життя".

オーナー (ōnā) – у контексті нерухомості означає власника житла або будівлі, часто використовується в орендних відносинах.

ルーム (rūmu) – у складі конструкцій типу ワンルーム (однокімнатна квартира) набуває значення повноцінної житлової одиниці, а не просто "кімнати".

Унаслідок таких процесів формується складна система вторинних значень, у якій запозичена лексика не лише номінує об'єкти реальності, але й виконує оцінну, стилістичну та рекламну функцію.

Отже, семантичні зсуви в лексиці нерухомості свідчать про активну адаптацію іншомовних елементів до японського культурного та соціального контексту. Рекламна лексика нерухомості у японській мові є багаторівневою системою, що поєднує описові, оцінні та прагматичні елементи. Вона не лише інформує, але й формує бажаний образ житла, відображаючи соціальні цінності, культурні орієнтири та сучасні тенденції розвитку суспільства.

Список використаних джерел

Аністаренко, Л. С., & Бондаренко, І. П. (2012). *Словник японських літературознавчих термінів*. Видавничий дім Дмитра Бураго.

Букрієнко, А. О. (2012). *Теорія і практика перекладу. Японська мова*. Видавничий дім Дмитра Бураго.

Закутіна, М. О. (2013). Особливості сучасної японської туристичної термінології. *Мовні і концептуальні картини світу*, 45, 12–18. Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Закутіна, М. О. (2020) Лексичні трансформації у тексті японської туристичної реклами в умовах covid-2019. *Ad orbem per linguas. До світу через мови* (с. 285–286). Київський національний лінгвістичний університет.

Пітин, В. М. (2017). Особливості науково-технічного перекладу французької мови та способи його навчання. *Молодий вчений*, 4(3). http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=molv_2017_4.3_51

<https://resort-estate.com/>

<https://www.sfkoutori.or.jp/webkanri/kanri/wpcontent/uploads/2019/04/yomikatamikata.pdf>

Bond, F., Fujita, S. & Tanaka, T. (2008). *The Hinoki Syntactic and semantic treebank of Japanese*. <https://doi.org/10.1007/s10579-008-9062-z>

Křečková V. (1997). *Les tendances de la néologie terminologique en français contemporain. Sbornik prac filozofické faculty Brněnské univerzity*. Masarykova univerzita. <https://digilib2.phil.muni.cz/en/node/38212>

Тимур САНДРОВИЧ, асист.
ORCID ID: 0009-0003-1145-1712
e-mail: t.sandrovych@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Олексій ТОПОЛЬНЯК, асист.
ORCID ID: 0009-0002-8398-4262
e-mail: topolniak1@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ КЛАСИФІКАЦІЇ ЗВУКОНАСЛІДУВАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ У СЕРІЇ ДОДЖІНШІ "ЛЕГЕНДИ ВІЙНИ" МАЦУДИ ДЖЮКО

Розглянуто особливості класифікації звуконаслідувальної лексики у доджінші серії "Легенди війни" японського автора Мацуду Джюко. Проаналізовано оноματοпею у творах "Привид Києва" та "Привид Києва 2" з урахуванням традиційного поділу на гіон-го, гісей-го та гітай-го. Виявлено, що поряд із канонічними формами автор активно використовує гібридні та неканонічні звукові одиниці, зокрема англомовні SFX-елементи та свої власні новотвори. Такі форми характеризуються розмитістю меж між категоріями, що ускладнює їхню класифікацію. Обґрунтовано доцільність розгляду подібних одиниць у межах "нетипової оноματοпеї" та необхідність розширення традиційних підходів до аналізу звуконаслідувальної лексики з урахуванням візуального контексту манґи.

Ключові слова: оноματοпея, японська мова, манґа, доджінші, класифікація, звуконаслідування, SFX.

Tymur SANDROVYCH
Oleksii TOPOLNIAK

SPECIFICS OF ONOMATOPOEIC VOCABULARY CLASSIFICATION IN THE "LEGENDS OF WAR" DOUJINSHI SERIES BY MATSUDA HI

The article examines the classification features of onomatopoeic vocabulary in the do:jinshi series "Legends of War" by the Japanese author Matsuda HI. The study analyzed onomatopoeia in the works "Ghost of Kyiv" and "Ghost of Kyiv 2" based on the traditional division into giongo, giseigo, and gitaigo. The analysis shows that alongside conventional forms, the author actively employs hybrid and non-canonical sound units, including English-based SFX elements and original authorial formations. Such units demonstrate blurred boundaries between categories and pose challenges for classification. The study argues for interpreting these forms within the framework of "non-typical onomatopoeia" and highlights the need to expand traditional approaches to onomatopoeic classification, taking into account the visual and multimodal nature of manga.

Keywords: onomatopoeia, Japanese language, manga, do:jinshi, classification, sound symbolism, SFX.

Неможливо уявити японське мовлення без звуконаслідувальної лексики. Вона є скрізь. Розріжеш дерево – і там буде ономапоєя, піднімеш камінь – і там буде ономапоєя. Не буде перебільшенням сказати, що фактично будь-яка наша дія в повсякденному житті супроводжуватиметься певним звуком, і японська мова майже напевне матиме для нього свій спосіб запису. Особливої ваги ономапоєя набуває у художніх текстах, зокрема у манзі або ж доджінші, в яких вона виконує не лише лінгвістичну, але й візуально-стилістичну функцію, посилюючи динаміку зображуваних подій, допомагаючи авторам краще втілити їхні художні задуми.

Серед дослідників ономапоєй варто згадати імена: Аманума Ясуші, Ясано Цуруко, Оно Масахіро, Какей Хісао, Таморі Ікухіро (筧壽雄・田守育啓, 1993), Оксани Кобелянської (Кобелянська, 2017).

Під час класифікації японської звуконаслідувальної лексики традиційно виділяють такі групи:

1) **Гіон-го** 擬音語 – звуковідтворювальні слова, що імітують звуки неживої природи;

2) **Гісей-го** 擬声語 – голосовідтворювальні слова, що імітують голоси живих істот (людей, тварин, птахів, комах), є частиною гіон-го;

3) **Гітай-го** 擬態語 – звукообразні слова, покликані образно або символічно передати мовними засобами певний стан чи його зміну, явище, характер тієї чи іншої дії.

Мета цього дослідження – виявлення особливостей функціонування та класифікації ономапоєй у доджінші (同人誌, з японської – "журнали людей за інтересами", тобто фанатські або авторські манги, видані зазвичай власним коштом) серії "Легенди війни" японського автора Мацуді Джюко (яп. 松田重工, англ. Matsuda HI), а також аналіз нетипових і гібридних звукових форм, що виходять за межі традиційної класифікації.

Загалом японський автор намалював 5 доджінші, з яких 4 перекладені українською та англійською мовами: "Привид Києва" (「キエフの幽霊」), "Позивний Кіт" (「ドネツクのデブ猫」), "Загін сміливців" (「ハルキウの消防決死隊」), "Привид Києва 2" (оригінальна японська назва – "Повернення Привіда", 「幽霊の帰還」) і "Майстер дронів" (「ドローンのエース」, цей доджінші не перекладений). З огляду на обмежений обсяг статті, ми розглянемо ономапоєю лише з двох доджінші – "Привид Києва" (Джюко, 2022) і "Привид Києва-2" (Джюко, 2024). Створені у відповідь на події російсько-української війни, обидва твори характеризуються високою концентрацією ономапоєй, зокрема у сценах повітряних боїв, що зумовлює специфіку звукового оформлення.

У Японії доджінші "Привид Києва" обсягом 16 сторінок було представлено у травні 2022 року, в Україні ж видавництво "Ранок" видало її у вересні 2022 р., як першу книгу у серії "Легенди війни", куди входять також інші твори автора. Книга, попри свій невеликий обсяг, відразу стала бестселером, загальний

наклад сягнув більше 100 тисяч примірників. "Привид Києва 2" було надруковано у листопаді 2024 р. (Джюко, 2024).

У процесі аналізу було встановлено, що в першому доджінші ("Привид Києва") переважають ономотопеї, які загалом піддаються традиційній класифікації (Джюко, 2022). До групи гіон-го належать, зокрема, такі одиниці, як ドギヤー (звук ревіння двигуна), ゴォォ (гул двигуна або вітру), バリバリ (тріск, потужний звук двигуна), ドドド (гуркіт). Вони відтворюють звуки техніки, вибухів і механічних процесів, що відповідає тематичному наповненню твору.

До гісей-го можна віднести вигуки персонажів, наприклад ウラーツ (вигук групи людей), グワツ (вигук радості або здивування), おおっ (емоційна реакція). Водночас гітай-го представлені одиницями, що передають рух або стан, як-от ユラ (хитання), ヒュゴ (швидкий рух у повітрі), ドシューツ (стрімкий прорив).

Однак уже в першому доджінші спостерігаються відхилення від норм, зокрема використання ромаджі (ZUM, DOM DOM DOM, DzVaN), що не є типовим для класичної японської манги. Такі форми мають не лише звукову, але й стилістичну функцію, наближаючи текст до традиції західних коміксів. Можемо припустити, що використання ромаджі та англословних SFX-елементів пов'язане з прагненням автора розширити потенційну аудиторію своїх творів і зробити їх доступнішими для іноземного читача. У цьому контексті показовим є зауваження Харукі Мураками, котрий в інтерв'ю неодноразово наголошував на свідомому спрощенні синтаксичної структури своїх текстів з метою полегшення їх подальшого перекладу англійською мовою.

Хоч пряме порівняння літературної прози та доджінші й потребує обережності, мовні рішення Мацудзи Джюко також можна частково пояснити подібною стратегією. Наприклад, використання ромаджі та запозичених звукових форм (на кшталт BOOM, VROOM, ZOOM) можна трактувати як прагнення інтернаціоналізувати текст, що полегшить його сприйняття поза межами японського мовного середовища.

У другому доджінші ("Привид Києва 2") ця тенденція посилюється (Джюко, 2024). Значна частина ономотопеї представлена англословними або квазі-англословними формами (BOOM, VVROOM, ZOOM, WHUM), а також складними графічними конструкціями, утвореними почасти поєднанням кількох звуків (ZDD, WHIRRRM, ZWROO). Вони не мають усталеного значення в японській мові та не піддаються однозначній класифікації.

Особливу увагу привертають так звані гібридні форми, які поєднують ознаки кількох типів ономотопеї або виходять за межі традиційного поділу. Наприклад, ZWROO може одночасно передавати звук руху, швидкість і просторову динаміку, а WHIRRRM – поєднувати акустичні та механічні характеристики.

Такі одиниці доцільно розглядати як приклади нетипової ономотопеї (非定型オノマトペ), для якої характерна розмитість меж між категоріями. У цьому випадку класифікація за принципом гіон-го / гісей-го / гітай-го

(笥壽雄・田守育啓 1993; Кобелянська, 2017) не завжди буде доречною, оскільки вона не враховує мультимодальність доджінші або ж манги як медіуму.

У таких творах важливу роль відіграє також і графічний аспект: розмір, шрифт і розташування ономатопеї на сторінці безпосередньо впливають на її інтерпретацію. Відповідно, значення подібних одиниць формується не лише на рівні мови, але й у взаємодії з візуальним контекстом.

Отже, аналіз ономатопеї у доджінші серії "Легенди війни" засвідчує тенденцію до трансформації традиційної системи звуконаслідувальної лексики. Це проявляється у поєднанні японських і західних звукових моделей, активному використанні авторських інновацій та формуванні гібридних структур, що виходять за межі усталених класифікацій.

Отримані результати вказують на необхідність перегляду підходів до класифікації ономатопеї з урахуванням міжкультурного впливу та специфіки візуальних медіа, зокрема манги та доджінші. Загалом ми спостерігаємо доволі цікавий феномен трансформації ономатопеї, котрий, безумовно, потребуватиме детальної уваги у подальших дослідженнях.

Список використаних джерел

- 笥壽雄・田守育啓 (1993) 『オノマトピア：擬音・擬態語の樂園』 勁草書房.
Кобелянська, О. І. (2017). *Ономатопейна система сучасної японської мови*. Видавничий дім Дмитра Бураго.
Мацуда Джюко. (2022). *Привид Кисва* (Пер. з яп. Тимура Сандровича). Ранок.
Мацуда Джюко. (2024). *Привид Кисва 2* (Пер. з яп. Тимура Сандровича). Ранок.

Ольга ШЕВЧЕНКО, магістр
ORCID ID: 0009-0004-5935-2200
e-mail: avnemida@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Тетяна ДИБСЬКА, канд. пед. наук, асист.
ORCID ID: 0000-0002-1233-0598
e-mail: tetianadybska@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНОМОВНОГО ПЕРЕКЛАДУ СПЕЦИФІЧНОЇ СПОРТИВНОЇ ЛЕКСИКИ У МАНЗІ Й АНІМЕ

Висвітлюється дослідження, присвячене япономовним термінам фігурного катання на матеріалі япономовної манги, а також особливостям і складностям їхнього перекладу українською. Розглядаються приклади використання спеціальної спортивної лексики в контексті твору і труднощі, викликані обмеженнями медіумом манги. За відсутності сталих та/або поширених україномовних відповідників япономовним та англomовним специфічним термінам або скороченням у статті розглянуто можливий переклад і враховано особливості твору.

Ключові слова: манга, фігурне катання, спортивна лексика, особливості перекладу, специфічна лексика.

Olha SHEVCHENKO
Tetiana DYBSKA

FEATURES OF THE UKRAINIAN TRANSLATION OF SPECIFIC SPORTS VOCABULARY IN MANGA AND ANIME

This article examines a study dedicated to Japanese-language figure skating terms based on Japanese-language manga, as well as the features and challenges of translating them into Ukrainian. The article discusses examples of the use of specialized sports vocabulary within the context of the work and the difficulties caused by the limitations of the manga medium. In the absence of established and/or widespread Ukrainian equivalents for specific Japanese and English terms or abbreviations, the article explores possible translations while taking into account the work's unique characteristics.

Keywords: manga, figure skating, sports vocabulary, translation challenges, specialized vocabulary.

Японія не завжди асоціюється з розвиненою спортивною культурою. Імовірно, це зумовлено тим, що інші аспекти її розвитку привертають значно більше міжнародної уваги. Серед них – високий рівень технологічного прогресу, унікальна історична спадщина, що налічує тисячоліття, а також популярна масова

культура, зокрема відеоігри та аніме. Унаслідок цього спортивна культура Японії часто залишається поза основним фокусом. Однак своєю масштабністю спорт в Японії не поступається спортивним традиціям інших держав.

Спортивні елементи в аніме й манзі, такі як тренування та психологія змагань спортсменів, наділені емоціями та історіями, що дозволяє глядачам насолоджуватися візуальним мистецтвом і водночас відчувати реалістичність та інтенсивність спортивних змагань. Таке поєднання збагачує аніме й мангу й робить їх більш живими, а також допомагає поширювати спортивну культуру.

"Медалістка" (メダリスト) – манга, написана та проілюстрована Цурумаїкадою. Станом на січень 2026 року опубліковано чотирнадцять томів. В Україні манга ліцензована для випуску українською мовою видавництвом MAL'OPUS.

"Медалістка" розповідає історію п'ятикласниці Інорі, яка прагне стати медалісткою з фігурного катання разом зі своїм тренером Цукасою. Окрім Інорі манга показує дітей з багатими особистостями і різних дорослих, які наглядають за ними (小川, 2025).

Оскільки предметом аналізу є манга та аніме "Медалістка", важливою складовою дослідження є сам жанр. Мова героїв манги майже не відрізняється від сучасної розмовної японської мови. Однак її особливості й специфічні риси дозволяють собі навіть більше відхилення від мовного стандарту, ніж розмовний стиль (Комарницька, 2024).

У дослідженні ми розглянули чотири фрагменти із манги "Медалістка" для власного аналізу. Серед спостережень можна виділити: велика кількість підкреслень емоційного забарвлення, як на морфологічному рівні, так і на лексичному й синтаксичному (めっちゃその気持ちわかります!!!!!!お互い頑張りましょう!!!!!!/ウソオ何何?/声クソデカいな!?). У більшості випадків ефект підсилення емоційності здійснено за допомогою графічних засобів, таких як графічні символи, пунктуація і катакана. Це доводить і підкреслює наведені раніше приклади про поширене відхилення від традиційної мови та фокус на розмовному мовленні.

Також варто зауважити, що в наведених фрагментах більше всього відхилень від літературної мови можна спостерігати на лексичному рівні, який збагачений нетиповими словоформами, частина з яких унікальна для теми обраної манги.

У межах різноманіття жанрів японської анімації та манги особливе місце займають твори спортивної тематики, у яких різні аспекти спорту висвітлюються за допомогою різних художніх підходів. Важливим елементом є активне використання спеціалізованої спортивної лексики, яку персонажі застосовують під час тренувань, змагань тощо (Кончаківський, 2024).

У дослідженні ми розглянули декілька фрагментів з "Медалістки", у яких головні герої використовують специфічну спортивну лексику. Наприклад, один із героїв використовує слово スケーティング, skating, що буквально можна перекласти як "кататися". Однак у цій сцені персонажі вже на льоду і

вже катаються, тож набагато ближчим тут буде слово "ковзати". Також можемо звернути увагу на インサイドエッジ (inside edge) та アウトサイドエッジ (outside edge), які є прямими запозиченнями з англійської мови та несуть у собі той самий сенс, що й загально прийняті англомовні терміни. Також тут використовується слово 初心者, що означає початківця як у загальному сенсі, так і найперший (нульовий) рівень підготовки фігуриста. В іншому фрагменті головний герой використовує слово フリーレッグ (free leg), буквально – вільна нога. Можна помітити, що навіть для такого простого терміну в лексиці японської мови використовується запозичення. Те саме можна сказати і про ブレーキ (brake) – гальмувати.

У Японії фігурне катання стало дуже популярним видом спорту, і на світовій арені Японія вважається одним із "велетнів" фігурного. Однак кількість самих фігуристів залишається низькою. Як наслідок, особливості фігурного катання невідомі широкій публіці (荒川, 2023).

Професійна термінологія у фігурному катанні використовується для позначення систем специфічних слів для спортивного обладнання, елементів, що виконуються на льоду, та різних рухів, які спортсмени виконують руками, ногами, тілом та головою. Також позначаються різні стійки та позиції, обертання навколо всіх осей тіла, стрибки, ковзання, кроки, а також всі інші елементи, що використовуються у фігурному катанні (Vučković, & Mandarić, 2018). Однак термінологія фігурного катання в українській мові не має чіткого визначення, і як у теорії, так і на практиці дуже часто використовуються іноземні терміни. Наприклад, スケートシューズ значить те саме, що й スケート靴, і слова シューズ і 靴 взаємозамінні, тому перекладати їх інакше як "ковзани" не треба. Зазвичай контекст не впливає на вживання цих двох термінів японською, тому сенс вони завжди матимуть однаковий.

4～6 分間練習 і ウォーミングアップ можна перекласти однаково, але вони використовуються в різних контекстах. ウォーミングアップ – це розігрів, який виконують люди, які займаються спортом, перед більш складними тренуваннями, щоб уникнути перенапруження. У третьому томі "Медалістки" головна героїня відлучається від матері, щоб зробити ウォーミングアップ, поки чекає на свою чергу в змаганнях. Вона танцює і повторює загальні рухи своєї програми під музику на землі й наодинці. 4～6 分間練習 — це груповий розігрів фігуристів, чия черга виступати на змаганнях наближається.

シングル і ペア у японській та англійській мовах самодостатні, але у українському перекладі принаймні під час першого використання цієї лексики варто додати "катання", щоб краще розуміти контекст. Із подальшим частим використанням "одиначне катання" і "парне катання" можна скоротити до "одиначників" (або "одинарників") та "парного" у контексті.

У професійному середовищі фігурного катання для позначення стрибків і деяких інших елементів використовуються скорочення, які позначають кількість обертів (складність стрибка) і назву самого стрибка. Для сальхова використовується S (1S, 2S тощо), для тулупа T (1T, 2T тощо), для рітбергера Lo (1Lo, 2Lo тощо), для фліпа F (1F, 2F тощо), для лутца Lz (1Lz, 2Lz тощо) і для акселя A (1A, 2A тощо). Якщо не змінювати ці скорочення під час перекладу тексту українською, більшість із них може бути зрозуміла читачеві, за винятком рітбергера та, можливо, лутца. Оскільки в манзі ці скорочення робляться також з огляду на використання обмеженого місця на сторінці та у баблї, їх варто зберегти під час перекладу. Навіть якщо перекласти їх інакше в ранніх розділах, пізніше такий варіант може виявитися незручним або зовсім невідповідним. Одним із варіантів перекладу може бути таке саме скорочення, але з основою з перекладених назв. Наприклад, С для сальхова, Т для тулупа, Лу для лупа тощо. Однак у професійному середовищі насамперед використовуються саме скорочення латиницею, тому змінювати подібну сталу практику під час перекладу манги може бути проблематично й викликати непорозуміння. Оптимальним і найбільш компромісним варіантом буде залишити всі скорочення як є, додавши на сторінці чи в кінці книги виноску, яка пояснюватиме джерело і причину такого скорочення.

Як ми з'ясували, переклад спеціальної спортивної лексики у манзі "Медалістка" має свої особливості. Необхідно зважати на велику кількість запозичень з англійської мови у японській і відсутність сталого терміну та перекладу в українській мові. Іноді варто спиратися на глобально поширений англомовний термін, а іноді варто враховувати виключно специфіку японської мови й адаптувати україномовний переклад якомога ближче до неї.

Список використаних джерел

- Елементи | Skate Ukraine. <https://skateukraine.org/elements>.
- Комарницька, Ж. Т. (2024). Особливості мови манги як одного з різновидів мови масової культури Японії. *Закарпатські філологічні студії*, 33(1), 115–120. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.33.1.20>
- Кончаківський, Є. (2024). *Лексичні особливості спортивної термінології в сучасній японській мові* [Неопубл. курсова робота]. http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/78787878/6856/Кончаківський_Є.О.pdf
- Медалістка. Вікіпедія. <https://uk.wikipedia.org/wiki/Медалістка>.
- Vučković, M., & Mandarić, S. (2018). Analysis of terms and expressions in figure skating. Effects of applying physical activity on anthropological status of children, adolescents and adults. https://www.researchgate.net/publication/326305240_ANALYSIS_OF_TERMS_AND_EXPRESSIONS_IN_FIGURE_SKATING
- 小川 聖. 才能は「欠点」の中に隠れている——『メダリスト』作者が語る、子どもと大人の物語. <https://cocoreco.kodansha.co.jp/anehime/news/interview/jMm1X>
- 荒川 祐. フィギュアスケートともの ——ものからみた技術と感覚——. (2023). <https://www.seijo.ac.jp/graduate/falit-grad-school/jp-anthology/academic-journals/jtmo42000000675u-att/a1683596926038.pdf>

Вероніка СТАРОЩУК, магістр

ORCID ID: 0009-0004-3435-7603

e-mail: verahikka@gmail.com

кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Навчально-наукового інституту філології,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Марія МАКОВСЬКА, канд. філол. наук, доц.

ORCID ID: 0000-0002-7831-6510

e-mail: malide0104@gmail.com

кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Навчально-наукового інституту філології,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЕСТЕТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У КИТАЙСЬКОМОВНІЙ РЕКЛАМІ КОСМЕТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Узагальнено особливості вербальної репрезентації естетичних цінностей у китайській рекламі косметичних засобів. Розкрито роль оцінних прикметників, інтенсифікаторів, заперечних конструкцій, метафор, порівнянь і дискурсивно-прагматичних стратегій у формуванні образу ідеальної зовнішності. Показано, що рекламна мова не лише описує властивості продукту, а й моделює соціально бажані уявлення про красу, молодість, зволоженість, світлість, гладкість і сяйво шкіри. Окрему увагу приділено китайським брендам PROYA, Winona, Carslan, CHANDO та іншим прикладам, де мовні засоби поєднуються з візуальними елементами і створюють переконливий вплив на споживача.

Ключові слова: рекламний дискурс, китайська косметична реклама, естетичні цінності, вербальні засоби, ідеал краси, прагматичні стратегії.

Veronika STAROSHCHUK

Mariia MAKOVSKA

VERBAL MEANS OF REPRESENTING AESTHETIC VALUES IN CHINESE-LANGUAGE ADVERTISING OF COSMETIC PRODUCTS

The material summarizes the features of verbal representation of aesthetic values in Chinese advertising of cosmetic products. It reveals the role of evaluative adjectives, intensifiers, negative constructions, metaphors, similes, and discursive-pragmatic strategies in shaping the image of ideal appearance. It is shown that advertising language not only describes the properties of a product but also models socially desirable ideas about beauty, youthfulness, moisture, fairness, smoothness, and radiance of the skin. Particular attention is paid to Chinese brands such as PROYA, Winona, Carslan, CHANDO, and other examples in which linguistic means are combined with visual elements to create a persuasive impact on the consumer.

Keywords: advertising discourse, Chinese cosmetic advertising, aesthetic values, verbal means, beauty ideal, pragmatic strategies.

У сучасному рекламному дискурсі мова виступає не лише засобом передавання інформації про товар, а й важливим інструментом впливу на споживача. Особливо помітною ця функція в рекламі косметичних засобів, де мовні одиниці використовуються для створення привабливого образу продукту, формування емоційного зв'язку з адресатом і закріплення певних уявлень про красу. Рекламний текст у такому контексті не обмежується простим описом властивостей косметики, а моделює бажаний результат її використання, апелюючи до уявлень про молодість, здоров'я, доглянутість, природність і соціально схвалювану зовнішність (Goddard, 2002).

У китайськомовній рекламі косметичних засобів вербальні елементи відіграють особливо важливу роль у репрезентації естетичних цінностей. Вони допомагають створити образ ідеальної шкіри, яка постає як зволожена, гладка, світла, чиста, ніжна, пружна та сяюча. Через повторюване використання подібних мовних формул реклама не лише відтворює вже наявні суспільні уявлення про привабливість, а й активно підтримує та закріплює їх у свідомості споживачів (Goddard, 2002).

Важливим засобом формування естетичних значень у китайській косметичній рекламі є оцінні прикметники. Саме вони найчастіше називають ті ознаки зовнішності, які подаються як бажані. У рекламних матеріалах бренду PROYA використовуються такі характеристики, як "水润", "光滑", "细腻", що означають зволоженість, гладкість і ніжність шкіри. Ці прикметники створюють базовий образ ідеальної шкіри, яка асоціюється зі здоров'ям, молодістю та природною красою. У відеореklamі цей набір доповнюється іншими одиницями, наприклад "透亮", "清透", "轻盈", що передають значення сяйва, прозорості, чистоти й легкості. Завдяки цьому рекламний текст не просто інформує про властивості засобу, а надає певним характеристикам позитивної цінності.

Оцінні прикметники в рекламі зазвичай функціонують не ізольовано, а в поєднанні з візуальними елементами. Наприклад, зображення води підсилює значення зволоження, блиск шкіри моделі актуалізує ідею гладкості й сяйва, а м'яке освітлення створює асоціацію з ніжністю і природністю. Унаслідок цього формується мультимодальний ефект, коли слово й зображення взаємно доповнюють одне одного. Така взаємодія робить рекламне повідомлення більш переконливим, оскільки споживач не лише читає про бажаний результат, а й одночасно бачить його візуальне втілення (Keawsuwan, Ruechai, & Chanpeng, 2024).

Поряд з оцінними прикметниками значну роль відіграють інтенсифікатори. Вони посилюють вираженість бажаних ознак і створюють враження максимальної ефективності продукту. Якщо прикметники називають певну позитивну характеристику, то інтенсифікатори підкреслюють її високий ступінь або винятковість. У рекламі Winona використовуються формули на зразок "高阶特护" і "精准修护", які можна передати як "інтенсивний догляд високого рівня" та "точне відновлення". Такі вислови формують уявлення про професійність, технологічність і наукову обґрунтованість косметичного засобу.

Особливо переконливими в рекламному дискурсі є кількісні інтенсифікатори. Показники на кшталт "2.8 倍", "+154 %", "+178 %" створюють ефект точності й доказовості. Завдяки таким числовим даним естетичні характеристики, наприклад зволоження, зміцнення або відновлення шкіри, подаються як об'єктивно вимірювані результати. Це дозволяє рекламі поєднати образ краси з уявленням про наукову ефективність продукту. Споживач отримує не лише емоційну обіцянку, а й нібито раціональне підтвердження дії засобу.

Ще одним важливим вербальним засобом є заперечні конструкції. Вони формують позитивний образ продукту через усунення небажаних характеристик. У китайській рекламі косметики часто використовуються мовні одиниці типу "不", "无", "没有", які позначають відсутність сухості, тьмяності, липкості, зморшок або нерівностей. Така стратегія діє опосередковано: реклама не завжди прямо називає ідеальний стан шкіри, але через заперечення недоліків показує, якою вона має бути (Faigley, Kress, & van Leeuwen, 2002).

Прикладом такої стратегії є реклама бренду Carslan зі слоганом "24 小时持妆 不暗 不拔干", тобто "24 години стійкого макіяжу, не тьмяніє, не пересушує". Повторення заперечної частки "不" акцентує увагу на відсутності небажаних наслідків використання косметичного засобу. Конструкція "不暗" заперечує втрату свіжості й яскравості тону, а "不拔干" усуває асоціацію з пересушенням шкіри. Унаслідок чого продукт постає як такий, що забезпечує тривалий, комфортний і естетично привабливий результат. Важливо, що позитивний образ тут створюється не через пряме перерахування переваг, а через нейтралізацію можливих побоювань споживача.

Стилістичні засоби також відіграють значну роль у репрезентації естетичних цінностей. До них належать насамперед метафори й порівняння. Вони роблять рекламний текст образним, емоційно насиченим і культурно значущим. Порівняння прямо встановлюють подібність між косметичним продуктом або його ефектом і певним еталонним об'єктом. Наприклад, у формулі "如水流质地" текстура тонального засобу порівнюється з водою. Завдяки цьому продукт асоціюється з легкістю, прозорістю, текучістю, природністю нанесення й комфортом.

Метафори, на відміну від порівнянь, діють більш приховано. Вони переносять властивості природних явищ або культурно значущих образів на шкіру чи косметичний засіб. У рекламі CHANDO використовується словосполучення "雪肌", яке буквально можна перекласти як "сніжна шкіра". Такий образ викликає асоціації з близьною, чистотою, свіжістю та бездоганністю. Інший компонент – "追光", тобто "переслідувати світло", – пов'язує шкіру зі світлом і сяйвом. У такий спосіб метафора не лише прикрашає рекламний текст, а й формує уявлення про світлу, чисту й сяючу шкіру як естетичний ідеал.

Метафоричність китайської косметичної реклами часто спирається на природні образи: воду, сніг, світло, квіти, перлини, шовк. Такі образи мають

позитивні культурні асоціації й допомагають подати косметичний ефект як гармонійний, природний і бажаний. Завдяки цьому реклама не просто описує дію засобу, а створює емоційно привабливий образ краси, до якого споживач прагне наблизитися. Мова реклами таким чином перетворює косметичний продукт на символ доступу до бажаного зовнішнього вигляду.

Окрему групу становлять дискурсивно-прагматичні стратегії, серед яких важливими є пресупозиції, рекламні твердження та риторичні питання. Вони діють не лише на рівні окремих слів, а й на рівні прихованих смислів і способів організації рекламного повідомлення. Пресупозиції подають певні проблеми або норми як уже очевидні. Наприклад, у рекламі маски PROYA формула "去黄·透白·弹润" передбачає, що шкіра адресата може мати жовтуватий відтінок, недостатню світлість або втрату пружності. Водночас бажаним результатом оголошуються світлість, пружність і зволоженість.

Пресупозиції є ефективними, оскільки вони не завжди прямо нав'язують оцінку, але змушують адресата прийняти певне припущення як вихідне. Якщо реклама говорить про "усунення жовтизни" або "відновлення пружності", вона водночас натякає на наявність проблеми, яку потрібно виправити. У такий спосіб косметичний засіб подається як необхідний інструмент для досягнення бажаного вигляду. Це сприяє формуванню стандарту ідеальної шкіри, який сприймається як природний і соціально прийнятний (Johansson, 1998; Goddard, 2002).

Рекламні твердження посилюють переконливість повідомлення, особливо коли вони подаються у формі науково маркованих або кількісно підтверджених результатів. Наприклад, показники зменшення тьмяності чи підвищення пружності шкіри створюють враження об'єктивної перевіреності. Використання слів, пов'язаних із наукою, точністю, доказовістю та технологіями, допомагає представити косметичний ефект не як суб'єктивну обіцянку, а як майже фактичний результат (Goddard, 2002).

Риторичні питання виконують функцію залучення адресата до рекламної логіки. Вони створюють ілюзію діалогу, хоча насправді підводять споживача до заздалегідь визначеного висновку. У відеореklamі Нірара використовується питання про занепокоєння через акне та закриті комедони. Така конструкція не потребує реальної відповіді, адже наступне твердження одразу пропонує готове рішення – набір засобів для догляду. Унаслідок чого адресат ніби сам погоджується з тим, що проблема існує і її потрібно усунути (Keawsuwan, Ruechai, & Chanpeng, 2024).

Риторичні питання також актуалізують тривогу щодо зовнішності. Вони звертаються до можливих сумнівів і переживань споживача, пов'язаних зі станом шкіри, а потім пропонують косметичний продукт як спосіб подолання цієї тривоги. Така стратегія є особливо ефективною в рекламі засобів проти акне, тьмяності, сухості або вікових змін, оскільки вона поєднує емоційний вплив із конкретною пропозицією. У цьому випадку краса постає не лише як бажаний стан, а і як результат розв'язання певної проблеми.

Загалом китайськомовна реклама косметичних засобів активно поєднує різні типи вербальних засобів. Оцінні прикметники створюють позитивний образ

ідеальної шкіри, інтенсифікатори підсилюють його, заперечні конструкції усувають небажані ознаки, метафори й порівняння роблять повідомлення образним, а прагматичні стратегії спрямовують споживача до прийняття рекламного ідеалу. Усі ці засоби працюють комплексно й формують цілісне уявлення про красу як про нормативний, вимірюваний і досяжний результат.

Отже, вербальні засоби в китайській косметичній рекламі не є другорядним доповненням до зображення. Вони становлять один із центральних механізмів створення ціннісного змісту рекламного повідомлення. Через мову реклама визначає, які ознаки зовнішності є бажаними, які недоліки слід усунути та як косметичний продукт може допомогти досягти ідеалу.

Список використаних джерел

Faigley, L., Kress, G., & van Leeuwen, T. (2002). Multimodal discourse: the modes and media of contemporary communication. *College Composition and Communication*, Vol. 54, № 2, 318.

Goddard, A. (2002). *The Language of Advertising*. 2nd ed. Routledge.

Johansson, P. (1998). White skin, large breasts: Chinese beauty product advertising as cultural discourse. *China Information*, 2(3), Vol. 13, 59–84. Не знайшла посилання в тексті

Keawsuwan, C., Ruechai, B., & Chanpeng, P. (2024). The strategies of using Chinese language in cosmetic advertising through the Taobao online marketplace. *Forum for Linguistic Studies*, 2, Vol. 6, 1–11.

ЛІТЕРАТУРИ КРАЇН СХОДУ

Христина БАРАНЧУК, бакалавр

ORCID ID: 0009-0004-9967-0422

e-mail: barancukhristina@gmail.com

кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Навчально-наукового інституту філології,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:

Дмитро АНДРІАНОВ, д-р філософії, асист.

ORCID ID: 0000-0003-1295-2132

e-mail: andrianov.dmytro@knu.ua

кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Навчально-наукового інституту філології,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ТРАДИЦІЇ ТА НОВАТОРСТВО У ТВОРЧОСТІ ЛІ ГВАНСУ: ЛІТЕРАТУРНІ НОВАЦІЇ В РОМАНІ "БЕЗСЕРДЕЧНІСТЬ" (무정, 1917)

Розглядається проблема співвідношення традиції та новаторства у творчості Лі Гвансу (1892–1950) на матеріалі роману "Безсердечність" (무정), який вважається одним із перших зразків модерної корейської прози. Проаналізовано особливості переходу корейської літератури початку ХХ ст. від класичних художніх форм до сучасного роману європейського типу. З'ясовано, що новаторство автора проявляється у психологічному змалюванні персонажів, зверненні до актуальних суспільних проблем, реалістичному відтворенні дійсності та оновленні композиції твору. Водночас у романі збережено традиційну увагу до моральних цінностей, виховної функції літератури та національного світогляду. Доведено, що твір став важливим етапом становлення модерної корейської літератури.

Ключові слова: Лі Гвансу, роман Безсердечність (무정), корейська література, традиція, новаторство.

Khrystyna BARANCHUK

TRADITIONS AND INNOVATION IN THE WORKS OF YI KWANGSU: LITERARY NOVELTIES IN THE NOVEL "THE HEARTLESS" (무정, 1917)

The article examines the issue of the correlation between tradition and innovation in the works of Yi Kwangsu (1892–1950) based on the novel "The Heartless" (무정), which is considered one of the first examples of modern Korean prose. The study analyzes the transition of early twentieth-century Korean literature from classical artistic forms to the modern European-style novel. It has been determined that the author's innovative approach is manifested in the psychological portrayal of characters, the treatment of relevant social issues, the realistic representation of reality, and the renewal of narrative composition. At the same time, the novel preserves a traditional focus on moral values, the

educational function of literature, and the national worldview. It is proved that the work became an important stage in the formation of modern Korean literature.

Keywords: *Yi Kwangsu, novel The Heartless, Korean literature, tradition, innovation.*

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчість Лі Гвансу неодноразово ставала предметом літературознавчих досліджень як у Кореї, так і за її межами. Значну увагу роману "Безсердечність" приділено у праці А. S. Lee, де твір розглядається як переломне явище модерної корейської літератури (Lee, 2005). М. D. Shin аналізує роман у контексті колоніальної модерності та становлення нової суб'єктивності героя (Shin, 1999). У журналістсько-критичному дискурсі проблему актуальності роману порушує Kim (2012). В українському корєзнавстві жанрова природа та стилістична специфіка твору детально досліджувалися Чжан Ч. (Чжан, 2015), а ширший контекст міжлітературних зв'язків і передумови для порівняльного аналізу окреслено в розвідках І. Бондаренка (Бондаренко, 2017). Загалом в українському літературознавстві питання модернізації національної літератури висвітлює С. Д. Павличко, що дає підстави для компаративного аналізу українського та корейського досвіду (Павличко, 1999).

Попри наявність окремих праць, проблема поєднання традиції та новаторства в романі "Безсердечність" потребує подальшого комплексного осмислення.

Наукова новизна статті полягає у системному аналізі роману "Безсердечність" як твору перехідної доби, у якому поєднано конфуціанську етичну традицію та модерні художні принципи. У роботі уточнено роль психологізації, жіночої емансипації, мовної реформи й композиційних новацій у становленні модерної корейської прози.

Мета статті – з'ясування специфіки поєднання традиційних і новаторських рис у творчості Лі Гвансу на прикладі роману "Безсердечність".

Завдання статті. Для досягнення поставленої мети передбачено виконання таких завдань:

- охарактеризувати історико-літературний контекст Кореї початку XX ст.;
- визначити основні тематичні домінанти роману;
- проаналізувати стильові та композиційні новації твору;
- простежити трансформацію традиційних цінностей у тексті;
- з'ясувати значення роману для розвитку модерної корейської літератури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Початок XX ст. став переломним етапом у розвитку корейської літератури. У цей період відбувався перехід від традиційної конфуціанської художньої системи до модерної літератури європейського типу. Однією з ключових постатей цього процесу став Лі Гвансу, якого вважають засновником модерної корейської прози. Найяскравішим виявом цих змін став роман "Безсердечність", опублікований у 1917 р.

Поняття традиції та новаторства в літературі не є взаємовиключними. Традиція забезпечує спадкоємність культурних смислів, тоді як новаторство виникає як реакція на зміну історичних обставин. У корейському випадку модернізація відбувалася в умовах японського колоніального тиску, тому література стала простором пошуку нової національної ідентичності (Lee, 2005, с. 42).

Однією з провідних тем роману є конфлікт між традицією та модерністю. Головний герой Хьон Шік постає інтелігентом перехідної доби, який не здатен остаточно прийняти жодну зі сторін. Як зазначає Shin, він є "внутрішньо розщепленою постаттю модерності, яка намагається примирити національну ідентичність із колоніальними змінами" (Shin, 1999, с. 259).

Цей конфлікт розкривається і через внутрішній монолог героя: "Я більше не можу жити подвійним життям – служачи Заходу вдень і поклоняючись Конфуцію вночі" (Yi Kwang-su, 1917/1990; с. 147). Антитеза день-ніч символізує світоглядну роздвоєність персонажа, а дієслова служачи та поклоняючись передають психологію залежності.

Інша важлива тема роману – жіноча емансипація. Персонаж Сон Хьон репрезентує новий тип освіченої жінки, яка прагне самостійно визначати власну долю. Її слова: "Освіта – це не лише шлях до знання, а й до самоповаги. Жінка має право обирати свою долю" (Yi Kwang-su, 1917/1990, с. 189) звучать як маніфест нового суспільства. Як підкреслює Kim, саме через жіночі образи автор порушує проблему модернізації нації (Kim, 2012).

Стилістично ця репліка побудована як афористична декларація. Повтор конструкції до знання – до самоповаги формує ритмічність вислову, а поняття освіта, право, доля репрезентують новий суспільний дискурс.

Новаторство роману виявляється і на композиційному рівні. На відміну від традиційної лінійної оповіді, Лі Гвансу використовує ретроспекції, внутрішні монологи, психологічні паузи та паралельні сюжетні сцени. Це наближує твір до європейської романної моделі початку ХХ-го ст. (Lee, 2005, с. 87).

Особливо важливим є характер творення. Герої роману не поділяються на абсолютно позитивних і негативних. Вони суперечливі, внутрішньо нестабільні, схильні до сумнівів. Наприклад, автор так характеризує Хьон Шіка: "Його вибір не приніс йому радості – лише втому й порожнечу" (Yi Kwang-su, 1917/1990, с. 309). Така антигероїчна розв'язка була нетиповою для класичної корейської прози.

У романі збережено й елементи традиції. Автор не відмовляється від морально-дидактичної функції літератури, властивій конфуціанській культурі. Це видно в репліці Кім Соніна: "Традиція – як коріння. Якщо його зрізати, дерево загине" (Yi Kwang-su, 1917/1990, с. 95). Метафора коріння символізує спадковість культури та зв'язок поколінь.

Водночас навіть традиціоналістичні персонажі не є схематичними. Автор показує їхню історичну обмеженість, але не позбавляє внутрішньої логіки, що свідчить про психологічну зрілість письма.

Цікавими є й компаративні паралелі з українською літературою початку ХХ-го ст. Подібно до українських модерністів, корейські письменники прагнули поєднати національну традицію з новими європейськими формами. Образ Хьон Шіка за внутрішньою кризою можна зіставити з героями прози Володимира Винниченка, які також переживають моральну роздвоєність (Павличко, 1999, с. 214).

Отже, роман "Безсердечність" став знаковим явищем корейської літератури. Його новаторство виявляється на тематичному, композиційному, стильовому та характерологічному рівнях. Водночас твір не руйнує традицію, а переосмислює її відповідно до нових історичних умов.

Висновки. Творчість Лі Гвансу стала важливим етапом переходу корейської літератури до модерної художньої системи. Роман "Безсердечність" поєднав у собі елементи конфуціанської етики та нові принципи європейської романної поетики.

Новаторство письменника виявилось у психологізації персонажів, порушенні жіночого питання, ускладненні композиції та використанні живої корейської мови. Водночас автор не відкинув традицію, а творчо трансформував її відповідно до потреб часу.

Отже, роман "Безсердечність" закономірно вважається початком модерної корейської прози та важливим явищем світового літературного процесу.

Список використаних джерел

- Лі, Г. (1990). *Безсердечність* (І. Бондаренко, пер.). Дніпро.
- Бондаренко, І. (2017). Лі Гвансу і українська література: порівняльний аналіз. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Східні мови та літератури*, 1, 12–19.
- Павличко, С. Д. (1999). *Дискурс модернізму в українській літературі* (2-ге вид.). Либідь.
- Чжан, Ч. И. (2015). Роман Лі Гвансу "Безсердечність": проблеми жанру та стилю. *Східний світ*, 2, 78–85.
- Kim, S. (2012, January 10). Looking again at *The Heartless*. *The Korea Herald*. <https://www.koreaherald.com/view.php?ud=20120110000725>
- Lee, A. S. (Ed.). (2005). *Mujŏng (The Heartless): Yi Kwang-su and modern Korean literature*. Cornell University Press.
- Shin, M. D. (1999). Interior landscapes: Yi Kwangsu's *The Heartless* and the origins of modern literature. In G. Schmid (Ed.), *Colonial modernity in Korea* (pp. 248–287). Harvard University Asia Center.

Анастасія БОРИСИК, бакалавр
ORCID ID: 0009-0000-7256-7098
e-mail: anastasia06borisik@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Катерина ДОВЖЕНКО, асист.
ORCID ID: 0009-0004-4439-1047
e-mail: murmurmur@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ВПЛИВ ЗАХІДНОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА ТВОРЧІСТЬ КІМ ОКА: ЗАПОЗИЧЕННЯ ТА ОРИГІНАЛЬНІСТЬ

Присвячено аналізу поетичної творчості Кім Ока (1896 – рік смерті невідомий) і впливу західної літератури на формування його індивідуального стилю. Досліджується процес трансформації європейських естетичних ідей у межах корейської поезії початку ХХ ст. і їхня адаптація до національного культурного контексту. Розглядаються інтертекстуальні зв'язки між творами Кім Ока та західними авторами, а також особливості переосмислення мотивів, образів і поетичних форм. Аналізуються зміни в поетичному мовленні митця під впливом символізму, емоційності та суб'єктивізму, характерних для європейської літературної традиції. Окрема увага приділяється визначенню ступеня оригінальності поета та його ролі у становленні модерністських тенденцій у корейській літературі, а також ширшому контексті культурного діалогу Сходу і Заходу в період колоніальної Кореї.

Ключові слова: Кім Ок, корейська поезія, модернізм, західна література, інтертекстуальність, символізм, культурний діалог.

Anastasia BORYSYK THE INFLUENCE OF WESTERN LITERATURE ON THE WORKS OF KIM OK: BORROWING AND ORIGINALITY

The article is devoted to the analysis of the poetic works of Kim Ok (1896 – year of death unknown) and the influence of Western literature on the formation of his individual style. The process of transformation of European aesthetic ideas within Korean poetry of the early twentieth century and their adaptation to the national cultural context is examined. The intertextual connections between the works of Kim Ok and Western authors are considered, as well as the peculiarities of reinterpretation of motifs, images, and poetic forms. Changes in the poet's language under the influence of symbolism, emotionality, and subjectivism characteristic of the European literary tradition are analyzed. Particular attention is paid to determining the degree of the poet's originality and his role in the formation of modernist

tendencies in Korean literature, as well as to the broader context of the cultural dialogue between East and West during the period of colonial Korea.

Keywords: *Kim Ok, Korean poetry, modernism, Western literature, intertextuality, symbolism, cultural dialogue.*

Актуальність дослідження. Роботи Кім Ока – приклад того, як західні поетичні форми можуть трансформуватись у межах корейського художнього мислення. Актуальністю також можна вважати безліч досліджень на цю тему. Дослідження цих впливів дає змогу глибше зрозуміти не лише красу його текстів, але й ширший контекст культурної рецепції Заходу в колоніальній Кореї.

Завдання дослідження. Визначити основні риси творчості Кім Ока; проаналізувати конкретні приклади запозичень і трансформацій у його поезії; оцінити ступінь оригінальності Кім Ока в контексті корейської літератури його доби.

Мета дослідження. Проаналізувати вплив західної літератури на поетичну творчість Кім Ока, зокрема виявити елементи запозичення і оригінального переосмислення західних мотивів, стилістики й образності у його творах.

Кім Ок відомий також під літературним псевдонімом Ансо, є однією з ключових постатей модернізації корейської поезії початку ХХ ст. Народився в місті Чончжу (провінція Північна Пхьонан), здобув освіту в школі Осан, а згодом навчався в університеті Кейо у Японії. Після повернення до Кореї займався викладацькою, журналістською та культурною діяльністю, працюючи, зокрема в газеті "Тона ільбо" (Literature Translation Institute of Korea, n. d.).

Творчий шлях Кім Ока тісно пов'язаний із перекладацькою діяльністю, яка відіграла вирішальну роль у формуванні його поетичного стилю. Він перекладав твори європейських і східних авторів, зокрема Поля Верлена, Шарля Бодлера, Івана Тургенєва та Рабіндраната Тагора, сприяючи поширенню символізму й нових естетичних ідей у корейській літературі. Його збірка перекладів "Танок страждання" стала важливим етапом у розвитку модерністських тенденцій у поезії (류시현, 2023). Власна творчість Кім Ока представлена, зокрема збіркою "Пісня медузи" (1923) ("해파리의 노래", n.d.), яку вважають одним із перших сучасних індивідуальних поетичних збірників у Кореї. У ній поєднуються нові художні підходи із традиційною ритмікою, що відображає процес переходу від класичної до модерної поетики. Отже, діяльність Кім Ока як поета й перекладача стала важливим чинником формування нової корейської літературної традиції. Кім Ок був учасником провідних літературних об'єднань початку ХХ ст., зокрема журналів "Творчість" і "Руїни", що стали осередками формування модерністської літератури в Кореї ("봄은 간다", n. d.).

Особливу роль у його діяльності відіграло поширення міжнародних культурних ідей, зокрема через зацікавлення есперанто. Сам факт створення розділу "Танець страждання" як додатку, безпосередньо пов'язані з тим, що Кім Ок послідовно використовував японський переклад Хорігучі Дайгаку "Вчорашні квіти" (1918) як головне джерело. Аналогічно, під час перекладу англо-американської поезії та грецьких епіграм він користувався збірками перекладів

"Онтологія сучасної поезії" (1912) і "Сучасна Ман'юсю" (1916) Кобаясі Айю, а також "Онтологія найвідоміших західних поезій у відомих перекладах" (1919) Ікуди Шунгецу. Хоча у масштабі всієї збірки "Танець страждання" 63 (у першому виданні) або 73 (у другому) французьких вірші та 16 (перший варіант) або 17 (другий варіант) англо-американських віршів становлять її основний зміст, старогрецькі епіграми та вірші есперанто безперечно є винятками ("태서문예신보", n. d.). Якщо цю збірку розглядати як першу в Кореї карту сузір'їв світової літератури, то згадані твори є в ній елементами, що порушують загальний порядок. Особливо це стосується двох віршів есперанто авторства Єрошенка та Франкеля, які суперечать самому підґрунтям літературної доктрини Кім Ока, що була спрямована на прийняття французького (нео)символізму як головного орієнтира для створення модерної поезії Кореї. Кім Ок заснував Товариство світових мов і сприяв популяризації цієї мови в Кореї, що свідчить про його прагнення до культурної відкритості та інтеграції у світовий літературний простір. Він також відомий як наставник поета Кім Соволя, чия творчість стала знаковою для корейської поезії (Kim, 2005, с. 40).

Творчість Кім Ока формувалася в умовах глибоких культурних трансформацій початку XX ст., коли корейська література активно входила у простір модерністських європейських впливів. Цей період характеризувався поширенням перекладної літератури, розвитком літературних журналів і поступовим формуванням нової естетичної свідомості, що відходила від традиційних поетичних форм. У таких умовах Кім Ок став одним із представників покоління, яке поєднувало національну літературну традицію з новими західними художніми моделями (조은주, 2023).

Важливим чинником становлення його поезики став безпосередній контакт із європейською літературою через переклади та інтелектуальне середовище. У його творчості помітний вплив символізму, декадансу та модерністської чутливості до внутрішнього світу людини. Проте цей вплив не можна розглядати як просте наслідування західних зразків. Навпаки, Кім Ок здійснює творчу інтерпретацію запозичених елементів, адаптуючи їх до корейського культурного та мовного контексту. Саме завдяки цьому формується його індивідуальний стиль, який поєднує нову європейську естетику з традиційною образністю корейської поезії. Однією з ключових рис його творчості є посилена увага до емоційності, суб'єктивного переживання та психологічного стану ліричного героя. Це відповідає загальним тенденціям модернізму, де центр художнього зображення зміщується від зовнішнього світу до внутрішнього. У поезії Кім Ока відчутна спроба передати складні душевні стани через символічні образи, метафоричність і музикальність мови, що наближає його до європейських поетичних течій початку XX ст. (de Fremery, 2011).

Показовим прикладом його ранньої модерністської поезики є збірка "Танець страждання" (1921). Цей твір має особливе значення в історії корейської літератури, оскільки він став одним із перших зразків системного засвоєння символістської естетики. У збірці простежується складна образна структура, поєднання мотивів болю, екзистенційної тривоги та пошуку сенсу життя.

*Танець страждання (Танець розуму)
Життя народжується задля смерті.
У зловісному, вогненному вирі тривог
блукає й кричить сплутана душа...
Шукай краплю щемливої радості
в зеленому дощі болю безкрайнього буття.
Червоне вино – мов червона хмара,
що лється на кожен рух живого,
приносить "світло",
мелодію знищеної країни,
тихий "мінор", химерні акорди сновидінь...
Заспокойся – і спочинь.
Мов аромат ладану,
щастя дитини зникає без сліду –
десь у світі легенд,
у краї міфів...*

– Січень, 1921

Квён Банг (Кім Ок) (Кім, 1912)

Для сучасників вона стала символом модерності, відкрила нові можливості поетичного вираження та сприяла формуванню іншого розуміння ролі літератури як мистецтва. Саме через такі твори починає формуватися нова естетична парадигма, у якій поезія розглядається як простір індивідуального досвіду, а не лише носій традиційних культурних норм. Водночас важливо зазначити, що творчість Кім Ока не обмежується запозиченням західних моделей. Його поетика є результатом складного процесу культурної трансформації, у якому європейські естетичні принципи поєднуються з національною традицією. Це проявляється у збереженні ритмічних структур, образності, що бере початок у корейській поетичній культурі, та в адаптації нових тем і мотивів до місцевого контексту.

Перекладацька діяльність Кім Ока у 1910–1920-х рр. стала важливим етапом формування його модерністської естетики. Початок цієї роботи пов'язаний із перекладами Івана Тургенєва та Поля Верлена, опублікованими у журналі "Тхесо мун'є синбо" (1918). Саме через переклад Кім Ок долучився до європейського літературного контексту та модерних естетичних ідей.

У подальшому перекладацька діяльність сприяла появі поетичних збірок, серед яких "Танець страждання" (1921), "Кітанчарі" (1923) і "Втрачена перлина" (1924). У передмовах і критичних есе поет формулював власні погляди на мистецтво, підкреслюючи автономію поезії та її незалежність від моралі й соціальних функцій. Особливе місце у його перекладах займає французький символізм і декаданс. Кім Ок розглядав ці напрями не як ознаку занепаду, а як етап оновлення літератури, що руйнує традиційні поетичні системи. У статтях "Французька поезія" та "Сучасне мистецтво" він

підкреслював значення символізму як нової форми художнього мислення, заснованої на інтуїції (Kwon, 2004).

Ключовим прикладом його перекладацької роботи є збірка Артура Сімонза "Втрачена перлина" (1924), де через передмову Кім Ок фактично формує власну естетичну позицію. Він підтримує ідею незалежності мистецтва від моралі, що стає одним із центральних принципів його творчості ("오네의 무도", n. d.).

Висновки із проведеного дослідження. Дослідження творчості Кіма Ока в контексті західноєвропейських впливів дозволяє переосмислити його роль у становленні сучасної корейської поезії. Він виступає як ключова постать перехідного етапу, поєднуючи функції поета, перекладача та теоретика літератури. Західна література, зокрема символізм, декаданс і неоромантизм, стала для Кіма Ока важливим джерелом естетичних моделей. Однак його творчість не є механічним запозиченням: поет активно переосмислює ці впливи, інтегруючи їх у корейський культурний контекст. Унаслідок чого формується індивідуальний стиль, у якому поєднуються модерністська експресія та національна образність. Особливе значення має його перекладацька діяльність, яка стала не лише засобом популяризації західної літератури, але й основою формування власної естетичної системи. Через переклади Кім Ок вводить у корейський дискурс нові поняття, зокрема ідеї автономії мистецтва та декадансу як етапу модернізації культури.

Список використаних джерел

- Кім, Ок. (1912). Весняний вітерець (봄바람) (Ю. Скрипник, пер.). Хо, С. Ч. (Ред.). (2019). *Антологія корейської поезії (I ст. до н.е. – XX ст.)* (І. Бондаренко, К. Суквон, & Ю. Скрипник, Уклад.). Видавничий дім Дмитра Бураго.
- Кім, Ок. (1920). Весна мина (Ю. Скрипник, пер.). Хо, С. Ч. (Ред.). (2019). *Антологія корейської поезії (I ст. до н.е. – XX ст.)* (І. Бондаренко, К. Суквон, & Ю. Скрипник, Уклад.). Видавничий дім Дмитра Бураго.
- Кім, Ок. (1921). Танець страждання (오네의 무도) (А. О. Борисик, пер.). Хо, С. Ч. (Ред.). (2019). *Антологія корейської поезії (I ст. до н.е. – XX ст.)* (І. Бондаренко, К. Суквон, & Ю. Скрипник, Уклад.). Видавничий дім Дмитра Бураго.
- Ковальчук, Ю. А. (2014). *Європейці в Японії та Кореї: образи документальної та художньої прози XVII–XX ст.* Східні суспільства: традиції та сучасність.
- Ковальчук, Ю. А. (2014). Образ Кореї в європейській літературі доби Просвітництва. *Літературознавство*, 43, ч. 1.
- Choi, A. Y. (2000). *Overcoming the purity of purpose: Korean poetry of the 1920s* [Doctoral dissertation, University of California, Los Angeles]. ProQuest Dissertations and Theses Global. (Publication No. 9981715) <https://www.proquest.com/openview/c70fd65a33289156f3ee697d62941245/1?cbl=18750&diss=y&pq-origsite=gscholar>
- de Fremery, P. W. (2011). *How Poetry Mattered in 1920s Korea* [Doctoral dissertation, Harvard University]. <https://www.proquest.com/openview/e8cdf37cd819d73d32a48f2734f978b7/1?cbl=18750&pq-origsite=gscholar>
- Kim, Y. (2005). *20th Century Korean Art* (Y. Kim & D. Chong, Trans.). Laurence King Publishing. https://books.google.com.ua/books?hl=ru&lr=&id=Ni7dlsUidy0C&oi=fnd&pgPA4&dq=Kim+Ok%27s+art+1920&ots=tc13w3hZjg&sig=aBj3MewDpdJD1b0876hfvQxNcuA&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

Literature Translation Institute of Korea. (n.d.). *Kim Ōk(김억)*. Digital Library of Korean Literature. <https://library.litkorea.or.kr/node/40614>

Universala Esperanto-Asocio. (2009, October 7). *Universala Esperanto-Asocio*. http://uea.org/info/kio_estas_uea.html

구인모. (2021). 김억의 초기 에스페란토 번(중)역의 함의. *한국시학연구*, 67, 261-296. <https://www.kci.go.kr/kciportal/ci/sereArticleSearch/ciSereArtiView.kci?sereArticleSearchBean.artId=ART002751390>

구인모. (2024, 9, 29). 소월시초 (素月詩抄). *한국민족문화대백과사전*. <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0030222>

권영민. (2004, 2, 25). 김억. *인 한국현대문학대사전*. 네이버 지식백과. <https://terms.naver.com/entry.nhn?docId=333274&cid=41708&categoryId=41737>

김연경. (2013). 김억의 세계문학 지향 (1)-岸曙 문학의 내재적 논리를 찾아서-. *우리문학연구*, 40, 381-430. <https://www.kci.go.kr/kciportal/ci/sereArticleSearch/ciSereArtiView.kci?sereArticleSearchBean.artId=ART001815617>

김용직. (2024, 6, 26). 진달래꽃. *한국민족문화대백과사전*. <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0054622>

김진희. 『오너의 무도』 (1921) 전후 김억의 문예론 연구 : '데카당스'와 '신낭만주의'를 중심으로. 2022; 11 : 225-270. <https://www.kci.go.kr/kciportal/ci/sereArticleSearch/ciSereArtiView.kci?sereArticleSearchBean.artId=ART002890613>

류시현. (2023, 7 월 27). 김억(金億). *한국민족문화대백과사전*. 한국학중앙연구원. <https://encykorea.aks.ac.kr/Article/E0009778>

봄은 간다 안서(岸曙) 김억이 1918 년에 발표한 최초의 자유시. (n.d.). https://www.doopedia.co.kr/doopedia/master/master.do?_method=view&MAS_IDX=101013000712831

손성준. (2024). 분기점으로서의 『『오너의 무도』 주해』 -한국 근대(번역)문학 연구의 미래에 부쳐: 김억 편역, 구인모 주해, 『『오너의 무도』 주해』 (소명출판, 2023). *민족문학사연구*, 85, 561-594. <https://www.kci.go.kr/kciportal/ci/sereArticleSearch/ciSereArtiView.kci?sereArticleSearchBean.artId=ART003116083>

오너의 무도 [懊惱—舞蹈]. (n.d.). https://www.doopedia.co.kr/doopedia/master/master.do?_method=view&MAS_IDX=101013000727827

조은주. 김억의 「지새는밤」 (1930)과 서사시적 상상력의 가능성. (2023), 80(3), 293-324. <https://www.kci.go.kr/kciportal/ci/sereArticleSearch/ciSereArtiView.kci?sereArticleSearchBean.artId=ART002996450>

태서문예신보[泰西文藝新報] 1918 년 9 월에 창간된 한국 최초의 주간 문예지. (n. d.). https://www.doopedia.co.kr/doopedia/master/master.do?_method=view&MAS_IDX=101013000863357

해파리의 노래 김억(金億)의 첫 시집. (n.d.). https://www.doopedia.co.kr/doopedia/master/master.do?_method=view&MAS_IDX=101013000745665

Юрій БОТВІНКИН, канд. іст. наук, асист.
ORCID ID: 0009-0008-2126-5944
e-mail: ybotvinkin@yahoo.com
кафедри мов і літератур Близького та Середнього Сходу
Навчально-наукового інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Валерія ЗУБОК, магістр
e-mail: lerazubok14@gmail.com
кафедри мов і літератур
Близького та Середнього Сходу
Навчально-наукового інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ПСИХОЛОГІЧНА ПРОЗА В СУЧАСНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ГІНДІ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ МАНІШИ КУЛЬШРЕШТХ "ПЕТЛЯ СНУ")

Дослідження присвячене психологічній прозі в сучасній літературі гінді на основі роману Маніши Кульшрештх "Петля сну". Творчість Маніши Кульшрештх розглядається на тлі новітніх тенденцій у прозі гінді, зокрема її психологічного напрямку. Її роман "Петля сну" є історією індійської дівчини Фаріби Гульназ, яка страждає на шизофренічний розлад і часто губиться між реальністю та уявним світом. Багатоплановий ракурс роману дає змогу побачити життя героїні як із її власного погляду, так і з погляду її лікаря-психіатра, що надає твору наукового забарвлення.

У романі висвітлюється проблема формування особистості та важливість отримання кваліфікованої допомоги у випадку психологічних розладів. Також на прикладі описаного авторкою роману шизофренічного розладу ми розглянемо, як за допомогою паратекстуальних елементів і наративної методики можна збільшити обізнаність населення подібні розлади.

Ключові слова: психологічна проза, сучасна література, шизофренічний розлад, наративна методика, паратекст.

**Yuri BOTVINKIN
Valeria ZUBOK**

PSYCHOLOGICAL PROSE IN CONTEMPORARY HINDI LITERATURE (BASED ON MANISHA KULSHRESHTH'S NOVEL "THE SLEEP LOOP")

The research is dedicated to psychological prose in modern Hindi literature based on Manisha Kulshreshth's novel "The Sleep Loop". Manisha Kulshreshth's work is considered against the background of the latest trends in Hindi prose, in particular its psychological branch. Her novel "The Sleep Loop" is the story of an Indian girl Fariba Gulnaz, who suffers from schizophrenic disorder and is often lost between reality and the imaginary world. The multifaceted perspective of the novel allows us to see the heroine's life both from her own point of view and from the point of view of her psychiatrist, which gives the work a scientific color.

The novel highlights the problem of personality formation and the importance of receiving qualified help in case of psychological disorders. Also, using the example of the novel of schizophrenic disorder described by the author, we will consider how, using

paratextual elements and narrative techniques, it is possible to increase the public's awareness of such disorders.

Keywords: *psychological prose, modern literature, schizophrenic disorder, narrative methodology, paratext.*

Сучасна проза гінді переживає період трансформації, де автори прагнуть вийти за межі традиційних тем і дослідити складні соціальні і психологічні явища. Однією з таких проблем, що набуває все більшої актуальності в літературному дискурсі, є проблеми психологічного здоров'я. Їхнє відображення у художній літературі не лише розширює тематичні межі сучасної прози, а й сприяє формуванню більш наукового й аналітичного бачення цих проблем і, як наслідок, більш правильному ставленню до людей з психологічними вадами (Wani, & Mehta, 2017).

Одна із яскравих представниць сучасної прози гінді Маніша Кульшрештх у своїй творчості висвітлює дані питання "Manisha Kulshreshtha", н. д.). Її роман "Петля сну" є спробою поєднати психологію, медицину і літературу задля створення наративно-пізнавального простору, орієнтованого на широкі маси читачів. Авторка закликає переусвідомити обізнаність про проблему шизофренії та змінити ставлення до людей, що страждають на неї. Окрім цього, у тексті також порушуються актуальні для будь-якого суспільства злободенні теми: сексуальне насильство та його ігнорування в соціумі, проблема формування особистості й роль батьків у ньому, суб'єктивність та об'єктивність світосприйняття (Kulshreshth, 2022).

Аналіз ролі психології в інтерпретації літературного образу доводить її незамінність для глибокого розуміння Фаріби Гульназ. Авторка демонструє, що без залучення психологічного інструментарію, зокрема знань із клінічної психології, психопатології та психології травми, адекватна інтерпретація поведінки героїні, її спотвореного сприйняття реальності, галюцинацій, марень та емоційної нестабільності була б неможливою. Психологічний підхід дозволив перейти від простої констатації "дивацтв" героїні до пояснення їх як проявів важкого психічного захворювання (шизофренії), ускладненого глибокими психологічними травмами (Kulshreshth, 2022).

Дослідження образу героїні за допомогою згаданого вище інструментарію виявило складну взаємодію чинників, що сформували внутрішній світ Фаріби. Її особистість постає як результат переплетення артистичної спадщини, суперечливого впливу батьків, ранніх травматичних досвідів, тиску соціокультурного середовища та руйнівного впливу психічної хвороби. Важливим аспектом аналізу стає концепція ненадійного оповідача, яка показує, що власний наратив Фаріби, хоч і є цінним свідченням її суб'єктивного досвіду, не може вважатися об'єктивним відображенням подій через спотворення, спричинені її станом. Авторка наголошує, що без психологічного інструментарію глибоке розуміння особистості героїні, її вчинків і трагічної долі є практично неможливим.

Насамперед, центральним елементом життя Фаріби є її діагноз – параноїдальна шизофренія. Звичайна логіка чи побутове розуміння не можуть пояснити її поведінку: розмови з уявними сутностями, наказові голоси, параноїдальні страхи про переслідування чи контроль, раптові спалахи агресії чи глибокої апатії. Клінічна психологія та психопатологія надають необхідний арсенал для ідентифікації цих проявів як симптомів конкретного захворювання. Розуміння природи галюцинацій (хибних сприйнять) і марень (хибних переконань) дозволяє побачити її "дивну" поведінку не як прояв злої волі чи моральної вади, а як наслідок порушення роботи мозку та спотвореного сприйняття реальності. Без психологічного знання про шизофренію її дії залишалися б незрозумілими, лякаючими або просто "божевільними" у зневажливому сенсі цього слова.

По-друге, психологія, зокрема психологія травми, є необхідною для аналізу впливу численних травматичних подій на Фарібу. Психологія ж допомагає зрозуміти, як ранні травми можуть призвести до розвитку недовіри до світу, проблем із формуванням прив'язаності, труднощів з особистісними межами, посттравматичних симптомів (навіть якщо формально ПТСР не діагностовано) та підвищеної вразливості до розвитку психічних розладів. Її пізніші проблеми у стосунках, знущання зі свого тіла, можливо, навіть зміст деяких її галюцинацій і страхів (напр., страх перед чоловіками) можна розглядати крізь призму цих нерозв'язаних травм. Психологія дозволяє побачити зв'язок між минулим досвідом і теперішніми стражданнями.

По-третє, психологія розвитку допомагає зрозуміти її складний шлях дорослішання. Перехід від дитинства до підліткового віку був для неї особливо болісним, позначеним тривогою щодо тілесних змін, боротьбою з уявними друзями, які не зникали, і відчуттям "застрягання" між світами. Її труднощі із формуванням стабільної ідентичності, відокремленням від батьківських фігур і побудовою здорових стосунків з однолітками можна аналізувати з погляду нормативних та аномальних процесів розвитку, ускладнених як сімейною динамікою, так і ранніми проявами хвороби.

Одним із ключових аспектів роману є аналіз сприйняття реальності героїнею. Психологія пояснює, як шизофренія впливає на когнітивні процеси, призводячи до розмивання меж між внутрішнім і зовнішнім. Її галюцинації для неї є суб'єктивно реальними. Розуміння цього феномена є критично важливим для інтерпретації її розповідей, особливо щоденника. Ми усвідомлюємо, що вона є ненадійним оповідачем об'єктивних подій, але її наратив є цінним свідченням її суб'єктивного досвіду.

Отже, психологія як наука є не просто корисною, а абсолютно необхідною для комплексного аналізу особистості Фаріби Гульназ. Вона дозволяє вийти за межі опису її поведінки та зрозуміти глибинні причини її страждань, механізми її хвороби, вплив травматичного досвіду й динаміку її внутрішнього світу. Без психологічного інструментарію її історія ризикує залишитися лише набором трагічних, але не до кінця зрозумілих подій. Саме психологія дає

ключ до розгадки її спотвореної реальності й дозволяє, попри її ненадійність як оповідача, почути автентичний голос її болю та боротьби.

Нарешті, аналіз післямови та передмови як засобів впливу на читача показав, як автор свідомо використовує ці рамкові елементи для спрямування читацької інтерпретації. Передмова авторки експліцитно закликає до співчуття та розуміння людей із шизофренією, дестигматизуючи хворобу та підкреслюючи важливість емпатії. Післямова ж, що включає фінальні роздуми доктора Мрідула, біографічну довідку та ключову деталь зі звіту патологоанатома, створює ефект неоднозначності: частково розкриває об'єктивні факти (відсутність доказів згвалтування), але водночас підсилює трагізм ситуації через почуття провини терапевта й усвідомлення незбагненності страждань Фаріби. Ці елементи обрамлення формують остаточне враження та підкреслюють головні тематичні акценти твору (Kulshreshth, 2022).

Практичний аналіз роману демонструє, що глибоке розуміння образу Фаріби Гільназ та основних тем твору вимагає інтегрованого підходу, що поєднує психологічний аналіз, дослідження особистісного розвитку, вивчення сімейних динамік та увагу до наративних стратегій автора. Взаємодія цих аспектів створює багатошаровий, психологічно достовірний і трагічний портрет людини, що бореться з внутрішніми демонами й зовнішнім нерозумінням, і підкреслює важливість емпатії та наукового підходу для осягнення складних людських доль.

Список використаних джерел

- Kulshreshtha, M. (2022). *Swapnapaash*. Samayik Prakashan.
- Wani, A. R., & Mehta, N. K. (2017). Major trends in Indian writing in English: A critical analysis. *The Criterion: An International Journal in English*, 8(4), 570–579.
- Manisha Kulshreshtha. मनीषा कुलश्रेष्ठ. <https://hindinest.com/hamare-lekhak/manisha-kulshreshth/>

Валерія БУРКАЛО, бакалавр
ORCID ID: 0009-0004-7058-0896
e-mail: valeryburkalo@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Дмитро АНДРІАНОВ, д-р філософії, асист.
ORCID ID: 0000-0003-1295-2132
e-mail: andrianov.dmytro@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

АНТИЯПОНСЬКА ТЕМАТИКА В ПОЕЗІЇ ЛІ САНХВА: ХУДОЖНІ ЗАСОБИ ТА ІДЕЙНИЙ ЗМІСТ

Досліджується антияпонська тематика в поезії корейського поета Лі Санхва як форма художнього відображення національного спротиву в умовах колоніального панування. Проаналізовано систему художніх засобів, зокрема символіку, метафори й образи, що репрезентують ідеї боротьби, втрати, пригнічення та надії. Особливу увагу приділено ролі поетичної мови у формуванні національної свідомості та збереженні культурної ідентичності. Доведено, що поезія Лі Санхва виступає важливим засобом духовного опору та відображення історичних реалій.

Ключові слова: Лі Санхва, корейська поезія, колоніалізм, символізм, національна ідентичність, художні засоби.

Valeria BURKALO, Bachelor **ANTI-JAPANESE THEMES IN THE POETRY OF LEE SANG-HWA:** **ARTISTIC DEVICES AND IDEOLOGICAL CONTENT**

The paper analyzes anti-Japanese themes in the poetry of Korean poet Lee Sang-hwa as a reflection of national resistance during the colonial period. It examines artistic devices such as symbolism, metaphors, and imagery that convey oppression, struggle, and hope. Special attention is given to the role of poetic language in shaping national consciousness and preserving cultural identity. The study demonstrates that Lee Sang-hwa's poetry functions as a medium of spiritual resistance and historical representation.

Keywords: Lee Sang-hwa, Korean poetry, colonialism, symbolism, national identity, artistic devices.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю вивчення художніх форм відображення національного спротиву в корейській літературі періоду японської колонізації. У цей період література виконувала не лише естетичну, а й важливу соціально-політичну функцію, стаючи засобом збереження національної ідентичності та вираження протесту проти колоніального гніту.

Творчість Лі Санхва є показовою в цьому контексті, оскільки відображає складні процеси національного самоусвідомлення через художні образи.

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному аналізі антияпонської тематики у поезії Лі Санхва крізь призму художніх засобів, зокрема символіки та метафорики, що дозволяє глибше розкрити особливості поетичного дискурсу періоду колоніалізму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що питання розвитку корейської літератури колоніального періоду розглядалося у працях багатьох дослідників (Андріанов, 2019; Могило, 2019; Park, 2008; Putri et al., 2021). У зазначених роботах увага приділяється історико-культурним передумовам розвитку літератури, а також загальним тенденціям літературного процесу (Могило, 2019). Водночас специфіка художніх засобів вираження антияпонської тематики в поезії Лі Санхва потребує більш детального дослідження.

Завдання статті передбачають: охарактеризувати історико-культурний контекст творчості поета; визначити основні символи й образи; проаналізувати їхнє функціональне навантаження в текстах.

Мета статті полягає у виявленні особливостей реалізації антияпонської тематики в поезії Лі Санхва й аналізі художніх засобів, за допомогою яких передається ідейний зміст творів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поезія Лі Санхва формується в умовах японської колоніальної політики, що суттєво впливає на її тематичну спрямованість і художню структуру (Андріанов, 2019). У творах поета відображено досвід втрати національної незалежності, що супроводжується глибокими емоційними переживаннями (Putri et al., 2021). Водночас ці переживання трансформуються у прагнення до боротьби та відновлення свободи.

Однією з ключових рис поезії Лі Санхва є активне використання символіки. Зокрема, символ нічі виступає уособленням періоду темряви, пригнічення та безправ'я. Однак цей образ не є виключно негативним, оскільки містить у собі потенціал змін, натяк на можливість настання нового етапу – світанку. Отже, ніч набуває подвійного значення, поєднуючи у собі як відчай, так і надію.

Однією з найбільш значущих тем, що стала основною в антияпонській літературі, була пам'ять про національні трагедії та гніт колоніального періоду. Зокрема, у творах цього часу часто зверталися до теми національного розорення та глибокого соціального й культурного кризи, викликаного колоніальною політикою Японії. Як зазначає Пак Юха, "письменники того часу часто піднімали теми культурного знищення, втрати ідентичності, економічного гноблення і соціальної нерівності" (Park, 2008).

З метою збереження національної ідентичності, письменники й поети зверталися до образів національної історії та культури, які служили як знак опору колоніальному насильству (Putri et al., 2021). У своїх творах автори часто підкреслювали важливість збереження традицій, мови, а також духовної єдності народу. Ці теми стали основою для розвитку патріотичної лірики, яка втілювала у собі як заклики до боротьби, так і пам'ять про великих героїв корейської історії.

Зображення гніту та боротьби за незалежність у творчості корейських письменників. Поети, такі як Лі Санхва, створювали образи, що підкреслювали як жакхливий гніт колоніальної влади, так і силу народного опору. Важливо зазначити, що у творчості Лі Санхва антияпонські мотиви не обмежуються лише вираженням болю й страждання, вони також є закликами до активної боротьби та відновлення національної гідності (Андріанов, 2023).

Як зазначає Андріанов (2014), "Лі Санхва створює поезію, що поєднує глибокий психологічний біль і прагнення до свободи. Його вірші часто переповнені образами страждання, але водночас вони виражають спільну надію на звільнення". Одним із таких образів є "темна ніч", яка втілює колоніальний поневолення, що тривало протягом багатьох років. Водночас образи "світла" і "шляху" у його поезії символізують надію на майбутнє, коли корейці зможуть знову повернути собі свою землю й культуру (Андріанов, 2023).

У своїх творах Лі Санхва часто використовував метафори, що дозволяли йому виражати протистояння колоніальній владі. Так, у його вірші "Пісня для борців" можна побачити наступну цитату, що чітко відображає боротьбу:

"Ми не зламаємось у темряві, Ми йдемо через терни на світло, Наші серця горять, як вогонь, Ми звільнимо нашу землю!".

Цей вірш демонструє не лише болісне відчуття поневолення, але й рішучість корейського народу боротися за свою свободу. Метафора "вогонь" вказує на жагу до боротьби, а "терни" символізують труднощі, з якими стикаються люди в умовах колоніального гніту. Важливу роль у поезії відіграють образи світла та вогню. Вогонь символізує внутрішню силу, енергію спротиву та прагнення до визволення. Він виступає як рушійна сила змін, що протистоїть темряві колоніального існування. Світло, у свою чергу, асоціюється з надією, вірою в майбутнє та можливістю національного відродження. Окрему групу становлять образи неволі, зокрема кайданів і обмежень, які відображають реальний стан поневолення країни. Вони мають як пряме, так і метафоричне значення, вказуючи не лише на фізичне, а й на духовне пригнічення народу. Через ці образи поет передає складний психологічний стан суспільства.

Характерною особливістю творчості Лі Санхва є поєднання індивідуального й колективного вимірів. Особисті переживання автора набувають узагальненого значення та перетворюються на символ досвіду всього народу. Це дозволяє розглядати його поезію як форму колективної пам'яті та національного самоусвідомлення (Андріанов, 2023).

Використання різноманітних художніх засобів сприяє створенню цілісної картини національного спротиву. Символіка, метафоричність та образність мови дозволяють поетові передати складні історичні процеси у художній формі, що робить його творчість важливим джерелом для дослідження культурної історії Кореї. Отже, поезія Лі Санхва є важливим засобом духовного спротиву корейського народу в умовах колоніального панування. Використання художніх засобів дозволяє не лише відобразити реальність, а й сформулювати уявлення про можливість визволення та відновлення національної ідентичності.

Висновки із проведеного дослідження. Узагальнено особливості антияпонської тематики в поезії Лі Санхва, що дозволило дійти висновку про її важливу роль у формуванні національного протесту корейського народу в період колонізації (1910–1945). Встановлено, що провідними образами його поезії є символи темної ночі, вогню, річки й ланцюгів, які поєднують відтворення страждання з ідеєю внутрішнього спротиву та відродження. Доведено, що Лі Санхва розвиває власну поетичну мову протесту, використовуючи метафори як засоби вираження боротьби за національну ідентичність і культурну спадщину. Також встановлено, що символізм і метафорика виконували функцію художнього коду спротиву цензурі та формування громадянської свідомості. Отже, поетичні образи гноблення й боротьби у творчості Лі Санхва утворюють цілісну систему, яка відображає взаємодію страждання та прагнення до свободи. Отже, його поезія має важливе значення для осмислення корейського національно-визвольного руху через художні засоби.

Список використаних джерел

Андріанов, Д. В. (2019). Розвиток корейської поезії у часи японської колонізації на прикладі творчості Лі Санхва. В *Гуманітарний і інноваційний ракурс професійної майстерності: пошуки молодих вчених* (с. 187–190). Міжнародний гуманітарний університет. <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.19430.29765>

Андріанов, Д. В. (2023). *Еволюційні процеси в корейській поезії часів японської колонізації (на матеріалі творів Хан Йонуна, Кім Соволя, Лі Санхва)* [Дис. д-ра філософії, Київський національний університет імені Тараса Шевченка].

Могилко, Ю. О. (2019). *Національна специфіка корейської дитячої літератури XX століття* [Неопубл. дис. канд. філол. наук]. Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Park, Y. (2008). Victims of Japanese imperial discourse: Korean literature under colonial rule (G. Walker, Trans.; M. Wender, Ed.). *The Asia-Pacific Journal: Japan Focus*, 6(10), Article 2923.

Putri, M. E., Adnyana, P. P., & Nazarudin, A. (2021). Yearning for Korean independence: Dongju's poems in the Japanese colonial era. In A. Nazarudin & A. T. P. G. van Engelenhoven (Eds.), *On language, education, politics, and identity: A cross-linguistics perspective* (pp. 37–49). Nova Science Publishers, Inc.

Даріна ЧЕРКАСОВА, бакалавр
ORCID ID: 0009-0008-2658-5189
e-mail: cherkasova.darina.2017@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Катерина ДОВЖЕНКО, асист.
ORCID ID: 0009-0004-4439-1047
e-mail: murmurmur@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

СТРАТЕГІЇ ХУДОЖНЬОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ КОЛЕКТИВНОЇ ТРАВМИ В ЛІТЕРАТУРАХ УКРАЇНИ ТА КОРЕЇ: КОМПАРАТИВНИЙ АСПЕКТ

Здійснено комплексний порівняльний аналіз механізмів трансформації історичної травми в літературному наративі на прикладі української та корейської прози ХХ–ХХІ ст. Досліджено спільні стратегії подолання наслідків колоніального досвіду, воєнних конфліктів і системних ідеологічних репресій, що мали місце в обох культурах. Особливу увагу зосереджено на концепті "літератури свідчення" та функціональній ролі метафоризації болю у процесах формування й захисту національної ідентичності. Визначено ключові типологічні паралелі між досвідом митців українського "Розстріляного відродження" та представниками корейської літератури періоду японської окупації. Проаналізовано сучасні текстові репрезентації воєнної травми, що дозволяють виявити універсальні способи вербалізації колективної катастрофи. Робота доводить, що художнє слово в обох літературах виступає не лише об'єктом естетики, а й дієвим засобом деколонізації пам'яті та національної реабілітації.

Ключові слова: література травми, культурна пам'ять, компаративістика, постколоніалізм, українська література, корейська література, стратегії оповіді.

Darina CHERKASOVA **STRATEGIES OF ARTISTIC REPRESENTATION OF COLLECTIVE TRAUMA IN THE LITERATURES OF UKRAINE AND KOREA: A COMPARATIVE ASPECT**

The abstract provides a comprehensive comparative analysis of the mechanisms for transforming historical trauma into a literary narrative, based on Ukrainian and Korean prose of the 20th and 21st centuries. Common strategies for overcoming the consequences of the colonial experience, military conflicts, and systemic ideological repressions in both cultures are explored. Particular attention is focused on the concept of "testimony literature" and the functional role of pain metaphorization in the processes of formation and protection of national identity. Key typological parallels are identified between the experience of the Ukrainian "Executed Renaissance" artists and representatives of Korean literature during the Japanese occupation period. Modern textual representations of war

trauma are analyzed, revealing universal ways of verbalizing collective catastrophe. The study proves that the artistic word in both literatures serves not only as an aesthetic object but also as an effective tool for decolonizing memory and national rehabilitation.

Keywords: *trauma literature, cultural memory, comparative studies, postcolonialism, Ukrainian literature, Korean literature, narrative strategies.*

Розвиток сучасної світової літератури нерозривно пов'язаний із рефлексією над глобальними та локальними історичними потрясіннями, що формують унікальні культурні ландшафти. Для народів України та Кореї художнє слово протягом тривалого часу слугувало не лише засобом естетичного самовираження, а й фундаментальним простором для збереження національної ідентичності в умовах зовнішнього тиску. Літературний процес у обох країнах виступає дзеркалом колективної пам'яті, у якому відображаються складні процеси подолання наслідків колоніалізму та війн. Саме через аналіз цих текстових свідчень стає можливим розуміння того, як травма трансформується у джерело національної сили та культурного оновлення.

Актуальність дослідження. У сучасному гуманітарному дискурсі спостерігається інтенсифікація інтересу до феномену колективної пам'яті та способів її трансляції через художній текст. Для України та Кореї – держав, чий історичний шлях у ХХ–ХХІ ст. позначений системними національними катастрофами, зовнішньою агресією та колоніальним тиском – літературна рефлексія стає стратегічним інструментом деколонізації свідомості й реабілітації суспільства. Актуальність теми зумовлена необхідністю компаративного осмислення травматичного досвіду України, що поки що перебуває в епіцентрі екзистенційного протистояння російській агресії, та Кореї, яка протягом десятиліть опрацьовує травму колонізації та болісного поділу нації. Зіставлення цих двох типологічно споріднених моделей дозволяє виявити універсальні літературні механізми, що допомагають націям долати "німоту" травми та інтегрувати трагічний досвід у загальнонаціональний наратив.

Наукова новизна. Це дослідження пропонує інноваційний підхід до вивчення літератури травми, відходячи від традиційного європоцентризму та фокусуючись на прямому діалозі між східноєвропейським і східноазійським культурними контекстами. Наукова новизна полягає у спробі системного компаративного зіставлення стратегій репрезентації болю у творах українських і корейських авторів, які раніше не розглядалися як єдине об'єктно-предметне поле. Уперше проведено паралелі між методами вербалізації травми в текстах про окупацію (японську та російську) і сучасними воєнними наративами, що дозволяє виокремити специфічні "коди виживання", притаманні літературам країн, що перебувають у стані постійної боротьби за власну суб'єктність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічну базу дослідження становлять фундаментальні праці західних фахівців зі Студії травми, зокрема К. Карут (C. Caruth), яка обґрунтувала неможливість прямого засвоєння травми, та Д. Лакапри (D. LaCapra), що досліджував механізми

"опрацювання" (*working through*) минулого. Український вимір проблеми ґрунтується на працях Т. Гундорової, яка аналізує постколоніальну травму та Чорнобильський метанаратив, та В. Агеєвої, чії есеї розкривають стратегії опору української культури імперському впливу росії. Корейський контекст досліджено з опорою на розвідки Е. Чхве (E. Choi) щодо модерності та колоніальної інакшості, а також на сучасні студії Хан Ган, де художньо препарується травма насильства. Попри наявність окремих студій, питання прямої літературної компаративістики травми України та Кореї залишається недостатньо висвітленим у науковій літературі.

Завдання статті. Робота спрямована на окреслення теоретичних параметрів концепту "література травми" та виявлення типологічних паралелей у репрезентації колоніального досвіду й ідеологічних репресій в обох культурах. Особлива увага приділяється аналізу специфіки "літератури свідчення" та дослідженню ролі мовної метафоризації тілесності як засобу вираження травми, що не піддається прямій номінації. Підсумковим завданням є визначення спільних і відмінних рис у національних стратегіях літературної реабілітації та деколонізації пам'яті України та Кореї.

Мета статті полягає у здійсненні системного порівняльного аналізу літературних стратегій репрезентації колективної травми в українській та корейській прозі, а також у визначенні ролі художнього тексту як засобу подолання деструктивних наслідків історичних катастроф та інструменту формування оновленої національної ідентичності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Література травми у сучасному компаративному дискурсі постає не лише як сукупність текстів про катастрофічні події, а як складний метанаративний механізм реконструювання суб'єктивності, що була деструктурована насильством. У контексті України та Кореї цей процес набуває виняткового значення, оскільки обидві нації протягом "довгого ХХ століття" перебували в умовах перманентного колоніального тиску та системних екзистенційних загроз. Спираючись на теоретичну базу Кеті Карут, ми розглядаємо травму як подію, що не засвоюється свідомістю в момент її здійснення, а повертається через нав'язливі образи та специфічні наративні структури (Caruth, 1996). Це зумовлює особливу природу письма в обох культурах: текст стає місцем, де відбувається "опрацювання" минулого, що, за Домініком Лакапрою, є єдиним шляхом до подолання меланхолійної зацикленості на болю (LaCapra, 2001).

Первинним рівнем опрацювання колективної травми в обох літературах є художня репрезентація колоніального досвіду, що виявляється через конфлікт між нав'язаним імперським метанаративом та локальною ідентичністю. Віра Агеєва у своїй праці "За лаштунками імперії" вказує на те, що український культурний спротив базувався на відмові від ролі "молодшого брата". Дослідниця наголошує: "Імперія завжди намагається привласнити чуже минуле, перетворивши його на власну преісторію, тому опір починається з повернення права на власну біографію" (Агеєва, 2021). Для корейської прози періоду японської окупації (1910–1945) та української літератури часів російського

панування характерним є висвітлення травми через метафору "втраченого дому" та "осиротілої нації". Митці українського "Розстріляного відродження", зокрема М. Хвильовий та В. Підмогильний, так само як і корейські модерністи, намагалися подолати "німоту" колонізованого суб'єкта через радикальне оновлення художньої мови. Агеєва стверджує, що модернізм в умовах несвободи стає "естетичним актом емансипації", де інтелектуальна складність тексту є формою захисту від примітивізації, яку нав'язує колонізатор.

Важливим аспектом дослідження є аналіз "літератури свідчення", що виникає як безпосередня реакція на масове насильство. Тамара Гундорова в контексті постколоніальних студій зазначає, що травма в українській літературі часто пов'язана з розривом культурної тяглості. Аналізуючи досвід катастроф, вона вказує на появу "післячорнобильської бібліотеки" як метафори культури, що вижила після кінця світу. Гундорова зауважує: "Постколоніальна суб'єктивність народжується з уламків великих ідеологій, де травма стає не лише раною, а й точкою нового відліку" (Гундорова, 2013). У корейській літературі цей пласт найяскравіше представлений текстами про Корейську війну та трагедію в Кванджу. Творчість Хан Ган, зокрема роман "Людські вчинки", демонструє, як через детальну метафоризацію тілесності література повертає суб'єктність жертвам. Тіло у її прозі стає головним архівом пам'яті, який продовжує "промовляти" навіть тоді, коли офіційна історіографія намагається змусити його мовчати (Нап, 2016).

Розвиваючи тезу про опір, Віра Агеєва акцентує увагу на тому, що колоніальна травма в Україні посилювалася через "мовну шизофренію" та примусову асиміляцію. Вона пише: "Мова для колонізованого – це не просто засіб комунікації, це останній редут ідентичності, руйнування якого означає остаточну капітуляцію" (Агеєва, 2021). Аналогічні процеси ми спостерігаємо в Кореї, де японська адміністрація намагалася повністю викоринити корейську мову з публічного простору. Травма заборони мови приводить до того, що художній текст починає функціонувати як "охоронець національної пам'яті". Використання специфічних метафор – тілесних ран, руїн простору, втраченої генеалогії – дозволяє авторам вербалізувати досвід, який часто не піддається прямій номінації. Це підтверджує думку Т. Гундорової про те, що література в постколоніальну епоху змушена "винаходити мову наново", аби описати досвід, який не вписується в імперські канони.

Особливе місце в обох літературах посідає жіночий погляд на травму. Досліджуючи гендерний аспект постколоніалізму, Тамара Гундорова вказує на те, що жіноче тіло в літературі часто стає полем битви за ідентичність. У роботі "Післячорнобильська бібліотека" вона аналізує, як жіноче письмо деконструє патріархальні міфи, пропонуючи "іншу" історію – історію повсякденного виживання та емоційного відновлення. Сучасні авторки України та Кореї відмовляються від ролі пасивної жертви. Травма у їхніх творах постає як імпульс до розриву з канонами, що змушували мовчати. Такий підхід корелює з ідеями В. Агеєвої про те, що "справжня деколонізація

відбувається тоді, коли маргіналізований голос стає центральним, руйнуючи ієрархію імперського центру".

На завершення викладу необхідно підкреслити, що сучасні тексти в Україні та Кореї виконують критично важливу функцію деконструкції імперських міфів про героїзм. Як підкреслює Т. Гундорова, література після катастрофи не просто описує втрати, вона конструює новий тип суб'єкта, здатного жити "після всього", зберігаючи при цьому етичну відповідальність перед пам'яттю. Віра Агеєва додає, що цей процес є частиною "тривалої культурної війни за суверенітет", де кожна книга є актом утвердження волі. Порівняльний аналіз доводить, що стратегії репрезентації травми в Україні та Кореї мають спільну мету – перетворити паралізуючий біль на життєствердний наратив. Це робить літературу обох країн не лише естетичним феноменом, а й потужним інструментом національної реабілітації, здатним протистояти руйнівним наслідкам будь-яких історичних зламів. Отже, компаративний підхід дозволяє побачити в українському та корейському досвіді універсальні механізми виживання культури в умовах глобальної нестабільності, де пам'ять стає головною зброєю проти забуття та деструкції.

Висновки з проведеного дослідження. Проведене компаративне дослідження дозволяє констатувати, що літератури України та Кореї виробили типологічно споріднені стратегії художньої репрезентації колективної травми, зумовлені спільністю колоніального та воєнного досвіду. Встановлено, що ключовим механізмом подолання історичних катастроф у текстах обох культур є трансформація "німого" болю в артикулований наратив, де мова та метафоризація тілесності виступають інструментами деколонізації пам'яті. Аналіз праць Т. Гундорової та В. Агеєвої в зіставленні з корейським контекстом довів, що художнє слово виконує роль "колективного свідка", спроможного деконструювати імперські міфи та повернути суб'єктність пригнобленому народу.

Доведено, що сучасна проза обох країн переходить від віктимної парадигми до стратегій активної реабілітації, де література травми стає фундаментом для формування нової національної ідентичності. Отже, порівняльний аналіз підтвердив універсальність літературних засобів опрацювання травми як способу етичного самозбереження культури в умовах глобальної нестабільності. Перспективи подальших розвідок вбачаємо у детальнішому вивченні гендерних аспектів травматичного досвіду в сучасній жіночій прозі України та Кореї.

Список використаних джерел

Агеєва, В. (2021). *За лаштунками імперії. Есеї про українсько-російські культурні відносини*. Віхола.

Гундорова, Т. (2013). *Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн* (2-ге вид.). Критика.

Caruth, C. (1996). *Unclaimed Experience: Trauma, Narrative, and History*. Johns Hopkins University Press.

Choi, E. (2018). Memories of Korean modernity: New perspectives in colonial alterity. *The Journal of Asian Studies*, 77(1), 1–33. <https://doi.org/10.1017/S0021911818000463>

- Gundorova, T. (2019). Modernism and Postcolonialism in Ukraine. *Journal of Ukrainian Studies*, 44, 35–52.
- Han, K. (2016). *Human Acts* (D. Smith, Trans.). Portobello Books.
- Hwang, H.-d. (2017). The representation of trauma in modern Korean prose. *Jishikui Jipyeong*, 23, 1–10.
- Im, E.-h. (2010). *Hanguk hyeondae soseol-ui trauma yeongu* [Студії травми в сучасній корейській прозі]. Hanguk Munhak Iron kwa Bipyeong.
- Kim, H.-m. (2008). A study on early Korean literary discourse and modernity. *Hanguk Hyeondae Munhak Yeongu*, 25, 169–219.
- LaCapra, D. (2001). *Writing History, Writing Trauma*. Johns Hopkins University Press.
- Lee, A. S.-h. (2005). *Yi Kwang-su and Modern Korean Literature*. Cornell University Press.
- 한강 [Han, K.]. (2014). *소년이 온다* [Boy is Coming / Human Acts]. 창비 [Changbi].
- 임은희 [Im, E.-h.]. (2010). *한국 현대소설의 트라우마 연구* [Дослідження травми в сучасному корейському романі]. 한국문학이론과 비평 [Hanguk Munhak Iron kwa Bipyeong].

Ярослав ДАШКІЄВ, магістр
ORCID ID: 0009-0003-6175-5773
e-mail: nenjorkai@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Наталя ІСАЄВА, д-ка філол. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0002-8458-4650
e-mail: n.isayeva@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

КОЛЕКТИВНА ПАМ'ЯТЬ І ПОЛІТИКА ЗАБУТТЯ В РОМАНІ МА ЦЗЯНЯ "КИТАЙСЬКА МРІЯ"

Розглянуто проблему колективної пам'яті та політики забуття в романі Ма Цзяня "Китайська мрія". На основі концепцій Моріса Хальбвакса, Яна Ассмана й Алейди Ассман показано, що однойменна політична ідеологема у творі постає як механізм адміністративного редагування та заміщення особистої, родинної, локальної й колективної пам'яті. Особливу увагу приділено образу Ма Даоде, чия травматична пам'ять вступає в конфлікт із його роллю чиновника, відповідального за впровадження "Китайської мрії". На прикладі села Яобан показано механізм перетворення простору пам'яті на об'єкт ідеологічного перезапису. Зроблено висновок, що пам'ять у творі Ма Цзяня функціонує як форма спротиву насильницькому переписуванню історичного досвіду.

Ключові слова: Ма Цзянь, Китайська мрія, культурна пам'ять, забуття, ідеологія, історична травма, китайська література.

Iaroslav DASHKIEV **COLLECTIVE MEMORY AND THE POLITICS OF FORGETTING IN MA JIAN'S "CHINA DREAM"**

The paper examines the problem of collective memory and the politics of forgetting in Ma Jian's novel China Dream. Drawing on the concepts of Maurice Halbwachs, Jan Assmann, and Aleida Assmann, it argues that the political ideologeme of the "China Dream" is represented in the novel as a mechanism of administrative editing and substitution of personal, family, local, and collective memory. Special attention is paid to the figure of Ma Daode, whose traumatic memory comes into conflict with his bureaucratic role as an official responsible for implementing the "China Dream". The paper also outlines how the episodes related to Yaobang Village reveal the transformation of memory space into an object of ideological rewriting. It concludes that memory in Ma Jian's novel functions as a form of resistance to the violent rewriting of historical experience.

Keywords: Ma Jian, China Dream, collective memory, cultural memory, politics of forgetting, historical trauma, ideology, Chinese literature.

Проблема пам'яті та забуття посідає важливе місце в сучасній літературі, особливо у творах, що звертаються до досвіду історичної травми, політичного й ідеологічного насильства. У такому художньому контексті минуле постає активною силою, здатною впливати на сучасність, формувати уявлення людини й спільноти про власний історичний досвід, коріння й ідентичність, а також вступати в конфлікт з офіційними версіями історії. Тому звернення до пам'яті в літературі часто пов'язане з ширшим колом питань: хто має право визначати зміст колективного минулого, які спогади визнаються значущими, які витісняються з публічного простору і яким чином боротьба за пам'ять впливає на формування ідентичності людини та спільноти.

У цьому контексті особливий інтерес становить роман Ма Цзяня "Китайська мрія" (馬建, 2020; Ма, 2018), у якому однойменний національно-політичний курс КНР отримує критичне художнє переосмислення. В офіційному дискурсі "Китайська мрія" спрямована передусім у майбутнє й асоціюється з національним відродженням, суспільною єдністю та гармонійним розвитком. Ма Цзянь переносить увагу на інший вимір цієї риторики – її зв'язок із минулим. У романі прагнення створити новий ідеологічний образ майбутнього супроводжується втручанням у пам'ять: особисту, родинну, локальну й колективну. Саме тому "Китайська мрія" в художньому світі Ма Цзяня постає як механізм адміністративного редагування та заміщення пам'яті. Індивідуальні спогади, травматичний досвід, родинна історія, пам'ять цілої спільноти виявляються небажаними елементами, які мають підпорядковуватись новій, ідеологічно санкціонованій "мрії". Водночас роман послідовно демонструє неспроможність остаточного забуття: витіснене минуле повертається у снах, галюцинаціях, просторових образах, запахах, піснях і спогадах про загиблих.

Теоретичною основою такого прочитання виступає концепція колективної пам'яті Моріса Хальбвакса. Дослідник наголошує, що пам'ять формується в межах спільних для групи уявлень, понять і досвіду, а спогад реконструюється на основі спільних для групи уявлень і рамок (Halbwachs, 1980, p. 31). Отже, минуле зберігається не лише у свідомості окремої людини, а й у соціальних зв'язках, мовленні, сімейних традиціях, місцях і формах колективної належності. Ян Ассман розвиває цей підхід через розмежування комунікативної та культурної пам'яті. Комунікативна пам'ять існує в живому міжособистісному обміні, тоді як культурна пам'ять закріплюється в текстах, ритуалах, усталених художніх образах, пам'ятниках і просторових формах, завдяки яким спільнота підтримує уявлення про власну ідентичність (Assmann, 1995, p. 126–130).

Водночас пам'ять не існує поза процесами відбору. Те, що спільнота зберігає як значуще минуле, завжди формується через певні межі: одні події закріплюються в колективній свідомості, інші відсуваються на периферію або витісняються взагалі. Саме на цьому рівні проблема пам'яті безпосередньо переходить у проблему забуття. Аляйда Ассман підкреслює, що пам'ятання й забування є взаємопов'язаними процесами: кожна культура не лише зберігає минуле, а й визначає, що має бути забуте, замовчане або переосмислене

(Assmann, 2014, p. 4). У своїх дослідженнях вона пропонує типологію форм забування, серед яких для аналізу роману Ма Цзяня особливо важливими є вибіркове, репресивне та захисно-співучасне забування. Вибіркове забування пов'язане з рамкуванням минулого, репресивне – зі стиранням небажаних слідів, а захисно-співучасне – із замовчуванням, яке допомагає зберегти безкарність винуватців або стабільність офіційного наративу.

З цієї позиції роман Ма Цзяня доцільно читати як художнє дослідження того, що відбувається зі спільнотою, коли пам'ять стає об'єктом ідеологічного контролю. Центральний персонаж твору Ма Даоде, керівник відділу "Китайської мрії", сам уособлює суперечність цієї політики. З одного боку, він є чиновником, який має впроваджувати проєкт заміщення приватних спогадів загальною державною "мрією". З іншого – його власна свідомість переповнена травматичними фрагментами минулого, пов'язаними з Культурною революцією, смертю батьків, насильством і власною провиною. Тому роман показує пам'ять як силу, що не піддається повному контролю. Її можна витіснити, переписувати, перекривати ритуалами або новими ідеологічними образами, утім вона однак продовжує повертатися через тіло, простір, запах, звук, випадкову зустріч або назване вголос ім'я.

Особливої уваги заслуговують епізоди, пов'язані із селом Яобан і святкуванням "золотого весілля" на місці вже знесеного села та колишнього кладовища. У цих сценах пам'ять постає як конкретний простір: земля, що зберігає пам'ять про батьків Ма Даоде та його загиблих товаришів і ворогів часів Культурної революції: старі будинки, храм Фогуан, родова зала сім'ї Лю та багатовікове дерево як матеріальний знак тяглості локальної історії. Саме з цим простором система працює як із матеріалом для перезапису: спершу фізично руйнує, потім змінює сенс, подаючи знесення як "оновлення" і рух до "кращого життя". Окремі зручні символи можуть бути збережені, але вже як декоративні елементи нового офіційного сценарію. Кульмінацією цього процесу стає святкування "золотого весілля", коли місце смерті й трагедій перекривається ритуалом гармонії та колективного щастя. Так Ма Цзянь показує, що політика забуття діє через перейменування насильства на розвиток заради прогресу, вибіркове редагування минулого й створення нових ритуалів поверх досвіду, який потрібно витіснити. Однак саме в цьому й виявляється межа ідеологічного перезапису: система може зруйнувати простір, змінити його назву й нав'язати йому нову функцію, але вона не здатна повністю скасувати пам'ять, доки залишаються імена загиблих, свідки подій та усвідомлення того, що під декорацією приховано щось справжнє.

Отже, роман "Китайська мрія" дозволяє осмислити пам'ять як одну з ключових площин боротьби між людиною, спільнотою та державним ідеологічним проєктом. Ма Цзянь показує, що насильницьке стирання минулого не створює справжньої гармонії, а лише поглиблює травму, яка згодом повертається у ще гострішій формі. У цьому сенсі порушена у творі проблематика виходить за межі китайського контексту. Для сучасної України тема збереження історичної пам'яті також має особливу актуальність, адже українське суспільство безпосередньо

зіштовхнулося з практиками стирання, привласнення й переписування минулого. Наслідки такого втручання відчутні й сьогодні, а боротьба за право пам'ятати власну історію та захищати культурну тяглість залишається важливою складовою ширшого спротиву. Саме тому роман Ма Цзяня може читатися не лише як критика конкретного політичного дискурсу, а й як художнє застереження про небезпеку будь-якої системи, що намагається будувати майбутнє через контроль над офіційною версією минулого.

Список використаних джерел

- Assmann A. (2014). *Forms of Forgetting*. Castrum Peregrini.
- Assmann J. (1995). Collective Memory and Cultural Identity. *New German Critique*, 65, 125–133.
- Halbwachs M. (1980). *The Collective Memory*. Translated from the French by Francis J. Ditter, Jr. and Vida Yazdi Ditter. Harper & Row.
- Ma Jian (2018). *China Dream*. Translated by Flora Drew. Chatto & Windus.
- 馬建.(2020). 中國夢 (*China Dream*). 自由文化出版社.

Каріна ДЕЙНЕГА, бакалавр
ORCID ID: 0009-0005-1884-293X
e-mail: karinadeineha@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Катерина ДОВЖЕНКО, асист.
ORCID ID: 0009-0004-4439-1047
e-mail: murmurmur@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

СИМВОЛІЗМ ЯК ЗАСІБ НАЦІОНАЛЬНОГО ОПОРУ: ПОЕТИЧНІ СТРАТЕГІЇ ХОН САЙОНА В ДОБУ ЯПОНСЬКОЇ КОЛОНІЗАЦІЇ

Досліджуються поетичні стратегії та тематичні домінанти корейського поета-модерніста Хон Сайона (홍사옹, 1900–1947) у контексті літературного процесу 1920-х рр. Особлива увага приділяється символізму як провідному художньому засобу, що виконував подвійну функцію: естетичне новаторство та завуальований національний спротив в умовах японської колоніальної цензури. На матеріалі вірша "Я – король" ("나는 왕이로소이다") проаналізовано ключові образи та мотиви, які відображають колективний досвід втрати державності. Також розглядаються модерністські прийоми – фрагментарність, внутрішній монолог і циклічна композиція – і їхня взаємодія з традиційною корейською поетичною спадщиною.

Ключові слова: корейський модернізм, символізм, Хон Сайон, колоніальна поезія, національна ідентичність, поетичні прийоми, японська колонізація.

Karina DEINEHA SYMBOLISM AS A MEANS OF NATIONAL RESISTANCE: POETIC STRATEGIES OF HONG SA-YONG IN THE ERA OF JAPANESE COLONISATION

This paper examines the poetic strategies and thematic dominants of the Korean modernist poet Hong Sa-yong (홍사옹, 1900–1947) within the context of the literary process of the 1920s. Particular attention is given to symbolism as the leading artistic device, which performed a dual function: it ensured aesthetic renewal and served as a means of veiled national resistance under the conditions of Japanese colonial censorship. Based on the poem "I Am the King" ("나는 왕이로소이다"), the study analyzes key images and motifs that reflect the collective experience of the loss of statehood. The paper also explores modernist techniques such as fragmentation, interior monologue, and cyclical composition, as well as their interaction with the traditional Korean poetic heritage.

Keywords: Korean modernism, symbolism, Hong Sa-yong, colonial poetry, national identity, poetic techniques, Japanese colonisation.

Актуальність. Корейська модерністська поезія 1920-х рр. залишається недостатньо дослідженою в українському літературознавстві, попри її вагомий роль у формуванні модерної корейської літературної традиції. У контексті зростання інтересу до культур Східної Азії й розширення українсько-корейського академічного діалогу звернення до творчості Хон Сайона є своєчасним і обґрунтованим. Особливої актуальності набуває дослідження механізмів символічного спротиву в літературі колонізованих народів, оскільки ця проблема співзвучна сучасним дискусіям про роль культури у збереженні національної ідентичності в умовах зовнішнього тиску.

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному аналізі поетичних стратегій Хон Сайона як системи художніх засобів, що поєднували модерністські прийоми із функцією символічного національного спротиву. Уперше в українському літературознавстві здійснено розгорнутий аналіз поезії "Я – король" ("나는 왕이로소이다") у контексті колоніальної поетики, з виявленням багатошарової символічної структури твору та її зв'язку із суспільно-політичною реальністю Кореї 1920-х рр. Запропонований підхід дає змогу розглядати корейський літературний символізм не лише як естетичну категорію, а й як стратегічний інструмент культурного спротиву.

Дослідження і публікації. Корейська модерністська поезія 1920-х рр. досліджувалася переважно в межах корейського та англомовного літературознавства. Фундаментальний внесок у вивчення цього періоду зробив Кім Юнсік (김윤식, 1936–2018). У спільній із Кім Хьоном монографії "Історія корейської літератури" (한국문학사, 1973) він переосмислив хронологію корейського модернізму. Вагомий внесок у дослідження корейської поезії зробив американський учений Девід Мак-Канн. Його збірник "The Columbia Anthology of Modern Korean Poetry" (2004) заклав методологічну основу для вивчення жанрово-стильових трансформацій корейської поезії ХХ ст. в англомовному науковому дискурсі. Широкий культурно-історичний контекст корейського модернізму доби колоніалізму представлено в монографії Дженет Пул "When the Future Disappears: The Modernist Imagination in Late Colonial Korea" (2014), де досліджено стратегії корейських письменників – від абстракції та іронії до замовчування – як форми існування в умовах японської імперії. В україномовному науковому дискурсі комплексне дослідження поетичних стратегій Хон Сайона крізь призму символізму як засобу національного опору досі відсутнє.

Завдання статті. Охарактеризувати загальний контекст розвитку корейської модерністської поезії 1920-х рр.; визначити місце творчості Хон Сайона в літературному процесі означеного періоду; розкрити механізм подвійного кодування поетичного тексту як відповідь на умови колоніальної цензури.

Мета статті. Дослідити специфічні особливості поетичних технік і тематичних домінант у творчості Хон Сайона, а також розкрити механізм функціонування символізму як засобу прихованого національного спротиву в умовах японської колоніальної цензури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Корейська модерністська поезія 1920-х рр. – унікальне літературне явище, що сформувалося на перетині західних модерністських впливів, японського культурного посередництва та власної національної поетичної традиції Кореї. Цей період характеризується не лише радикальною трансформацією поетичної мови та форми, але й переосмисленням самої функції поезії в умовах колоніального підпорядкування. Творчість модерністських поетів цієї доби одночасно постає як художній експеримент і як акт духовного спротиву, що уможлиблював збереження національної ідентичності в умовах системного витіснення, здійснюваного колоніальною владою (Poole, 2014).

Однією з ключових інновацій корейської модерністської поезії є перехід від традиційних жанрово-метричних форм – сіджо та каса – до верлібру (자유시). Така трансформація мала не лише формальний характер, але й виразне ідеологічне навантаження: відмова від канонічної строфічної організації та фіксованої метрики постала як декларація естетичної свободи і заперечення успадкованих норм, обтяжених культурними обмеженнями колоніального суспільства (McCann, 1988). Водночас корейський верлібр не означав повного розриву з традицією, а радше розвивався в постійному діалозі з нею, формуючи гібридні структури, що поєднували інноваційність і культурну пам'ять. Ця гібридність відображала культурну амбівалентність корейського модернізму, який розгортався між двома полюсами – колоніальним підпорядкуванням і прагненням до суверенності духу.

Паралельно із формальними експериментами відбувалося радикальне оновлення поетичної лексики. Поети відмовлялися від мови класичної поезії на користь сучасної розмовної корейської, збагаченої неологізмами, запозиченнями з японської та європейських мов, а також науково-технічною термінологією. Такий мовний експеримент мав подвійний характер: з одного боку, він наближав поезію до життєвого досвіду модерної людини, з іншого – в умовах політики японської мовної асиміляції (1910–1945) набував значення акту національного самоствердження. Літературне освоєння й розвиток корейської мови в цей період становили не лише естетичний вибір, але й форму прихованого, проте послідовного спротиву (Poole, 2014).

На тлі зазначених загальних тенденцій особливо вагоме місце в корейській модерністській поезії 1920-х рр. посідає творчість Хон Сайона (홍사옹, 1900–1947). Поет був одним із засновників і провідних авторів літературного журналу "Лебідь" ("백조"), третій випуск якого (1923) став знаковою подією в корейському літературному процесі (Sohn, 2018). Саме тут вперше було опубліковано вірш "Я – король" ("나는 왕이로소이다"), що згодом набув статусу одного із найяскравіших творів доби. Поезія, пов'язана з журналом "Лебідь", загалом вирізнялася виразною меланхолійною інтонацією та естетизацією смутку – рисами, що водночас відображали як універсальний модерністський світогляд, так і глибоко національний корейський вимір.

Вірш "Я – король" є надзвичайно показовим для розуміння як індивідуальної поетики Хон Сайона, так і ширших тенденцій корейського модернізму. Центральною темою твору постає протиставлення внутрішньої духовної свободи зовнішнім умовам утиску. Ліричний герой проголошує себе "королем", і це твердження водночас є іронічно забарвленим і піднесеним: він постає як "король сліз", чия "державність" існує лише у внутрішньому вимірі – у сфері емоцій та пам'яті. Образ "короля без королівства" набуває виразного національного підтексту: Корея, анексована Японією 1910 р., зберігає статус "королівства" в духовному сенсі для свого народу навіть після втрати державного суверенітету.

Символічна система вірша характеризується багат шаровістю і смисловою щільністю. Мотив сліз, що повторюється понад 10 разів, функціонує як наскрізний символ національного горя. Важливо, що в тексті простежується рух від відкритого плачу до прихованих, внутрішніх сліз – "потай від матері, глибоко всередині, беззвучно". Така трансформація від зовнішнього до внутрішнього відображає стратегію прихованого спротиву: коли відкрите вираження страждання стає неможливим, воно витісняється у глибини свідомості, однак не зникає (McCann, 2004). Образ матері в цьому контексті прочитується як алегорія батьківщини – типовий для корейської модерністської поезії прийом, що дозволяв поетам обходити цензуру через апеляцію до універсальних людських емоцій. Рядки про те, що мати "мовчки проливала болісні сльози", народжуючи "короля", натякають на трагічну долю Кореї на початку ХХ ст.

Образ білого одягу, у який мати вдягає "короля", є відсиланням до традиційного корейського білого кольору жалоби та ритуального вбрання, що символізує збереження національних звичаїв попри тиск Японії. "Зруйнований насип сигнального вогню" викликає асоціації з нищенням корейських культурних та історичних пам'яток у період окупації. Мотив блукання "ліською стежкою" та "пісні вигнання" функціонує як алегорія становища корейської інтелігенції, яка переживала себе вигнаннями у власній країні. Цей образ також має і автобіографічне підґрунтя: після участі в Русі 1 березня 1919 р. Хон Сайон був заарештований і після звільнення повернувся до рідного краю, що досвідно вплітається у тканину поетичного тексту.

Символізм поеми органічно поєднується з іншими характерними рисами модерністської поетики. Внутрішній монолог як провідний художній прийом дозволяє заглибитися у свідомість ліричного героя, роблячи суб'єктивний досвід точкою відліку для осмислення загальнонаціональної долі (McCann, 1988). Фрагментарна композиція – поема складається з окремих епізодів-спогадів, не пов'язаних чіткою хронологією – є типовою рисою модерністської поезії, що відображає "розколоту свідомість", поділену між кількома культурними світами. Амбівалентність центрального образу – поєднання величі "короля" та вразливості "короля сліз" – створює парадоксальну напругу, яка унеможлиблює однозначне прочитання та відкриває простір для множинних інтерпретацій.

Циклічна структура твору – поема починається і завершується подібними фразами – вписується в традицію модерністських формальних експериментів і водночас перегукується з кільцевою композицією традиційної корейської лірики. Особлива часова організація тексту – переплетення минулого і теперішнього, дитинства й дорослості – порушує лінійність часу, підкреслюючи неперервність пам'яті та її роль у збереженні ідентичності. Отже, Хон Сайон, відмовляючись від лінійної оповіді, створює поетичний простір, у якому індивідуальний досвід стає дзеркалом загальнонаціональної долі.

Важливо підкреслити, що корейська поетична символіка 1920-х рр. була адаптована до специфічних потреб колоніального контексту. Символи в корейській модерністській поезії набували кількох смислових шарів одночасно: універсального естетичного, традиційного культурного та прихованого політичного. Наприклад, традиційні природні образи – сосна, бамбук, місяць, гори – зберігали класичні значення, але водночас ставали алегоріями стійкості та незламності корейського народу. Саме ця багатшаровість робила символізм особливо ефективним інструментом в умовах цензури. Те, що для колоніальної адміністрації виглядало як ліричне споглядання природи, для корейського читача резонувало з глибоким національним змістом.

Висновки із проведеного дослідження. У підсумку можна стверджувати, що поетична творчість Хон Сайона є виразним прикладом того, як корейська модерністська поезія 1920-х рр. перетворила літературу на засіб збереження й утвердження національної ідентичності. У цьому контексті символізм виступав не лише як естетична категорія, але й як стратегічний інструмент культурного спротиву – спосіб говорити про заборонене через дозволене. Поезія Хон Сайона переконливо демонструє, що в умовах колоніального пригнічення поезія може ставати не лише формою мистецтва, але й носієм колективної пам'яті та опору.

Список використаних джерел

- Kim, Yunsik, & Kim, Hyeon. (1973). Історія корейської літератури. (한국문학사).
- McCann, D. R. (2004). *The Columbia Anthology of Modern Korean Poetry*. Columbia University Press.
- Poole, J. (2014). *When the Future Disappears: The Modernist Imagination in Late Colonial Korea*. Columbia University Press.
- Sohn, H. (2018). *Romanticism in the Peripheries: Coterie Literary Journals and the Emergence of Modern Poetry in the Early 1920s. Romanticism in Colonial Korea*. Silicone Composite Insulators.
- McCann, D. R. (1988). *Form and Freedom in Korean Poetry*. Cambridge University Press.
- Kim Yunsik, A (1973). Research on History of Modern Korean Literary Criticism (한국근대문예비평사연구).
- Sun Yang Yoon. (2020). *Routledge Handbook of Modern Korean Literature*. Routledge.
- Jae-Yon, Lee. (2023). *Formation of Periodical Authorship in 1920s Korea: Distant and Close Reading*. Routledge.

Елизавета ДІДЕНКО, магістр
ORCID ID: 0009-0005-0587-561X
e-mail: yelyzaveta.didenko2024@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Надія КІРНОСОВА, канд. філол. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0001-7721-5630
e-mail: kirnosova@ukr.net
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

СИНТЕЗ МОДЕРНІСТСЬКОЇ ПОЕТИКИ ТА КОНФУЦІАНСЬКОЇ ЕСТЕТИКИ У МАЛІЙ ПРОЗІ БАЙ СЯНЬЙОНА (НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРКИ "ТАЙБЕЙЦІ")

Присвячено дослідженню жанрово-стильової специфіки малої прози Бай Сяньйона на матеріалі збірки "Тайбейці". Проаналізовано взаємодію західної модерністської поетики та традиційної китайської конфуціанської естетики у формуванні художнього світу творів. Показано, що відмова від лінійного сюжету на користь модерністського "нарративу одкровення" (епіфанії) та використання принципу "айсберга" забезпечують смислову концентрацію в межах малої форми. Розглянуто специфіку реалізації конфуціанського принципу "суму без надриву" у стриманій манері оповіді, що передає досвід колективної травми. Унаслідок чого обґрунтовано формування жанрової моделі "новели-елегії", у якій приватна історія вигнання набуває узагальненого історичного й екзистенційного значення.

Ключові слова: Бай Сяньйон, "Тайбейці", мала проза, модерністська поетика, конфуціанська естетика, епіфанія, принцип "айсберга", новела-елегія.

Yelyzaveta DIDENKO SYNTHESIS OF MODERNIST POETICS AND CONFUCIAN AESTHETICS IN BAI XIANYONG'S SHORT PROSE (BASED ON THE COLLECTION "TAIPEI PEOPLE")

This paper examines the genre and stylistic specificity of Bai Xianyong's short prose based on the collection Taipei People. It analyzes the interaction between Western modernist poetics and traditional Chinese Confucian aesthetics in shaping the artistic world of the texts. It is demonstrated that the rejection of linear plot development in favor of a modernist "epiphanic narrative," along with the use of the "iceberg principle," ensures a high degree of semantic concentration within the short prose form. The study also explores how the Confucian principle of "sorrow without excess" is realized through a restrained narrative mode that conveys the experience of collective trauma. As a result, the formation of a hybrid genre model – the "novella-elegy" – is substantiated, in which the private story of exile acquires a generalized historical and existential meaning.

Keywords: Bai Xianyong, Taipei People, short prose, modernist poetics, Confucian aesthetics, epiphany, iceberg principle, novella-elegy.

Збірку новел Бай Сяньйона "Тайбейці" зазвичай інтерпретують як художнє осмислення емігрантського досвіду, історичної травми та культурної ностальгії (歐陽子, 1976, р. 8–18). Водночас такий підхід не повною мірою пояснює жанрову організацію цих текстів, яка формується на перетині різних естетичних систем. У зв'язку з цим мала проза письменника потребує розгляду не лише як соціокультурний наратив, а як цілісна художня модель, у межах якої взаємодіють різні принципи організації тексту. Такий підхід дозволяє точніше описати механізми жанрового моделювання, завдяки яким приватна історія вигнання набуває узагальненого значення й постає як форма осмислення історичного досвіду та екзистенційної втрати.

Ключова ознака модерністської поетики Бай Сяньйона – відмова від лінійного розвитку фабули на користь "наративу одкровення", що спирається на джойсівську техніку епіфанії (Chang, 1993, р. 45–48). Драматичний центр зміщується із зовнішніх подій у внутрішній світ персонажа, де визначальним стає не сама подія, а її переживання та процес усвідомлення героєм власної історичної й екзистенційної поразки.

Замість традиційної розв'язки, що передбачає завершення сюжетного конфлікту, фінал новел постає як момент раптового прозріння (епіфанії). Це особливо виразно бачимо в новелі "Мандрівка садом, пробудження від сну" ("游园惊梦"), де момент прозріння передано через фізичну деталь – раптову втрату голосу головною героїнею (白先勇, 1983, р. 266). Ця німота постає не як наслідок зовнішніх обставин, а як форма епіфанії, що виражає неможливість повернення до минулого і відчуженість емігранта в новому тайбейському просторі. Таким чином, епіфанія визначає фінал новел не як завершення конфлікту, а як фіксацію історичної безвиході. Такий фінал спонукає до ретроспективного прочитання: саме момент прозріння надає сенсу попереднім деталям тексту.

Другим ключовим принципом жанрової організації є "теорія айсберга", за якою видимий наратив становить лише поверхню тексту, тоді як основний зміст зосереджений у підтексті (Chang, 1993, р. 44–46). З огляду на обмежений обсяг малої прози, Бай Сяньйон відмовляється від розгорнутих психологічних описів і прямого зображення внутрішніх криз персонажів. Натомість письменник звертається до візуального кодування: лаконічні предметні деталі та кольорові контрасти набувають метафоричного значення й передають внутрішній стан персонажів та їхню історичну травму (Wang, 2004, р. 210–212).

Зокрема, у згаданій раніше новелі візуальний контраст елементів гардероба – потьмянілого нанкінського шовку як релікту втраченого світу та сріблясто-сірого шовку з діамантами як знак нової капіталістичної реальності – набуває символічного значення (白先勇, 1983, р. 253–254). Такий контраст окреслює соціальну й психологічну дистанцію та передає відчуженість емігранта. У такій стратегії основний сенс формується в "прогалинах" і мовчанні між словами. Це змінює роль читача: він стає активним інтерпретатором, який самостійно відчитує приховані смисли тексту.

Третім важливим елементом поезиї Бай Сяньйона є переосмислення конфуціанського естетичного принципу "哀而不伤" ("сум без надриву" або "журба без відчаю") (Chang, 1993, p. 28). Письменник відмовляється від відкритого мелодраматизму й сентиментальності, натомість обираючи стриману манеру оповіді та принцип "статичного споглядання" (静观) (Chang, 1993, p. 44). Стриманість оповіді, пов'язана із західною модерністською традицією, забезпечує психологічну дистанцію, за якою проступає глибока авторська емпатія. Така естетика постає як найбільш відповідна форма для осмислення епічної травми вигнанців; стан екзистенційної безпорадності перед історичним часом постає як невідворотний. Уникаючи емоційного надриву, Бай Сяньйон перетворює біль еміграції на форму філософського осмислення, у якій мовчання впливає сильніше за слова (Wang, 2004, p. 212; Ricoeur, 2004, p. 503).

Показовим прикладом такого наративного "охладження" є новела "Велич біля Квіткового мосту" ("花桥荣记"). Трагічна історія містера Лу, зумовлена крахом надій на возз'єднання з нареченою, містить значний потенціал для мелодраматизму та сентиментальності. Однак Бай Сяньйон уникає цього, передаючи оповідь власниці закладу – жінці з досвідченим, життєствердним і подекуди іронічним поглядом на світ (白先勇, 1983, p. 191). Її спокійний, буденний голос стороннього спостерігача приглушує трагічний пафос і знімає надричність ситуації, дозволяючи сприймати драму героя крізь призму відстороненої фіксації.

Отже, мала проза Бай Сяньйона формується на перетині модерністських і традиційних естетичних принципів, що визначає її жанрову специфіку. Поєднання епіфанічного наративу, підтексту, організованого за принципом "айсберга", і конфуціанської естетики "суму без надриву" забезпечує перенесення смислового центру з подієвого рівня на внутрішній досвід персонажа. Унаслідок цього досягається висока смислова концентрація в межах малої форми, а приватна історія емігранта набуває узагальненого значення. Саме така взаємодія художніх принципів дозволяє визначити цю модель як "новелу-елегію".

Список використаних джерел

- 白先勇. (1983). 台北人 (Taipei People). 爾雅出版社.
- 歐陽子. (1976). 王謝堂前的燕子: 《台北人》的研析與索隱 (Swallows in Front of the Mansions of Wang and Xie: Analysis and Exploration of "Taipei People"). 爾雅出版社.
- Chang, S. Y. (1993). *Modernism and the Nativist Resistance: Contemporary Chinese Fiction from Taiwan*. Duke University Press.
- Ricoeur, P. (2004). *Memory, History, Forgetting*. Translated by Kathleen Blamey and David Pellauer. University of Chicago Press.
- Wang, D. D.-W. (2004). *The Monster That Is History: History, Violence, and Fictional Writing in Twentieth-Century China*. University of California Press.

Koungok JU, Assist.
ORCID ID: 0009-0007-0256-8571
e-mail: ju.koungok@knu.ua
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

Scientific advisor:
Nadiia KIRNOSOVA, PhD (Philol.), Assoc. Prof.
ORCID ID: 0000-0001-7721-5630
e-mail: kirnosova@ukr.net
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

AUTHORIAL FOOTNOTES AS SITES OF CULTURAL MEDIATION: A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE ENGLISH AND UKRAINIAN TRANSLATIONS OF KIM JIYOUNG, BORN 1982

This study examines the narrative functions of authorial footnotes in Cho Nam-Joo's Kim Jiyoung, Born 1982 (2016) and their treatment in the English and Ukrainian translations. Employing Genette's paratext theory and Aixelá's framework of culture-specific item translation, the analysis demonstrates that the English translation preserves statistical footnotes while domesticating cultural vocabulary through in-text integration, whereas the Ukrainian translation extends the footnote apparatus to food terms, social institutions, and linguistic practices, reframing the novel as a cultural guide to Korean society. These findings establish authorial footnote translation as a critical site at which genre, social critique, and the representation of Korea are renegotiated between source and target texts.

Keywords: authorial footnotes, paratext, cultural mediation, translation strategies, Kim Jiyoung Born 1982, Korean feminist literature.

Гьонюк ДЖУ
**АВТОРСЬКІ ВІНОСКИ ЯК МІСЦЯ КУЛЬТУРНОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА:
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ АНГЛІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДІВ
КІМ ЧЖІЙОН, НАРОДЖЕНОЇ 1982 РОКУ**

1. Background

Cho Nam-Joo's Kim Jiyoung, Born 1982 (2016), translated into more than 10 languages, has sold more than one million copies globally and stands apart among Korean feminist novels by formal claim, something as social-scientific as it is literary. Framed as a psychiatric case record, the narrative is sustained throughout by authorial footnotes citing governmental and international statistics – Statistics Korea, the Ministry of Employment and Labor, the OECD – that position Kim Jiyoung's individual experiences in acknowledged structural realities of gender inequality. These footnotes do more than just substantiate the fiction themselves: they are what Genette (1987/1997) would call report-like paratexts, turning a fictional life narrative over into a social testimony and generating the novel's emblematic generic hybridity (Kang, 2022).

What translators will do with this paratextual apparatus, therefore, is far from a technical task. That choice between preserving, editing or expanding authorial footnotes determines both the generic register of the translated work and the kind of

intensity of its social critique. Due to the wide range of publishing conventions, reader skill and cultural dislocation of the target markets, different translations may generate different novels (Liu, & Teng, 2025). This study directly tackles this variation, comparing the English translation (trans. Jamie Chang, & Liveright, 2020) and the Ukrainian translation (trans. Olena Shestakova, Vydavnytstvo Anetty Antonenko, 2022), and how and how they treat authorial footnotes and what a treatment, therefore, may have to do with the feminist argument of the work and its rendering of Korea.

2. Theoretical Background

2.1. Paratext and the Authorial Footnote

Genette (1987/1997) describes paratext as the verbal and non-verbal components attached surrounding a text that, in effect, shape its reception, placing those elements "physically" inside the text under the category of peritext. Authorial footnotes are paradigmatic peritext—extraneous to the diegesis, they mark or elaborate the primary narrative with an authorial presence beyond the fiction (Yu, 2016, p. 149–152). In Kim Jiyoung, Born 1982, however, the stakes of this function for the writer are notably higher. By providing context for each chapter's narrative through quoted social statistics, the footnotes serve as a kind of convergence between literary criticism and Social and Social Science, requiring readers to read Kim Jiyoung's experiences not as isolated misfortune but as built-out and empirical. Translations of these texts are a crucial variable in deciding what the target version will be.

2.2. Culture-Specific Items, Gloss Strategies, and Foreignization

Aixelá (1996) positions the translation of culture-specific items (CSIs) on a continuum from conservation to substitution, distinguishing extratextual gloss – explanation in footnotes that appear not in the body text – from intratextual gloss – explanation assimilated into the narrative. These strategies encode divergent stances toward cultural difference. Extratextual gloss holds onto the source-culture element; intratextual gloss integrates it. This framework maps quite easily onto Venuti's (1995) binary of foreignization and domestication, and together these conceptual aids allow an accurate account of how each translator has navigated the competing demands of fidelity, readability, and cultural accessibility.

3. Methodology and Corpus

The corpus comprises the Korean source text (Minumsa, 2016), the English translation (Liveright, 2020), and the Ukrainian translation (Vydavnytstvo Anetty Antonenko, 2022)¹. The Korean source text contains a total of twenty authorial footnotes, which are positioned as endnotes at the back of the volume. The discussion consists of 20 authorial footnotes that are given in the work, each for a different aspect of the work: birth-control policy, sex-ratio imbalance, the gender wage gap, career interruption, and the glass ceiling index, and use of cultural vocabulary footnotes as a supplemental analysis. Each footnote is tested for retention, reduction, or omission; fidelity or fidelity of an account to the original figures and citations; retention of footnote format, or whether such are allowed to circulate in the same

¹ The scope of this study is focused on the textual and structural analysis of the primary literary texts

body text as the other footnotes; and whether they are included or not, as a translator-driven explanation.

4. Comparative Analysis

4.1 The English Translation: Statistical Fidelity, Cultural Domestication

The English translation of the manual holds onto the authorial statistical footnotes with high fidelity. Footnotes of the Statistics Korea, the OECD, and Ministry of Employment and Labor sources are translated with source attribution unchanged, since the translator has an awareness that these notes are the novel's main tool to deploy authority of form rhetorically for an English-speaking market where the book has been described as feminist documentary fiction.

Table 1

Comparative Treatment of Authorial Footnotes

Footnote Type	English Translation	Ukrainian Translation
Statistical footnotes (wages, birth rate, career interruption, etc.)	Figures and sources preserved; footnote format retained	Figures and sources preserved; terminological definitions, conversions, and comparative data added
Legal/institutional footnotes (family register system, gender ministry, etc.)	Preserved; occasionally abbreviated	Expanded with detailed institutional explanation

The treatment of cultural vocabulary is dramatically different. Footnotes are practically unappreciated in the annotation of CSIs, and lexis terms like baengno and Chuseok have been glossed over more or less in the narrative as food ingredients – tteok, japchae – end up being operational counterparts ('rice cakes', 'glass noodles with vegetables'). The result is a mix in Venuti's terminology: domestication on the basis of cultural texture, foreignization on the basis of social data. The Korean social world is able to confront the reader statistically, its content and particular matters come into the target-word 'language'.

4.2. The Ukrainian Translation: Expansive Recontextualization

The Ukrainian translation retains statistical footnotes, and substantially supplements them with terminological definitions, recalculated percentages, and OECD comparisons. In addition to the statistical, cultural language – Chuseok (추석), tteokbokki (떡볶이), jeonse (전세) – is rendered in Cyrillic transliteration and annotated in extratextual footnotes describing ingredients, seasonal customs and institutional arrangements. This all-encompassing allocation of authorial footnotes and footnotes added by translators across both statistical and cultural registers remakes the novel as both social report and cultural guide – a kind of generalization that the current analysis would describe as an expansive recontextualization.

4.3. Convergences and Divergences

Both translators view the authorial statistical footnotes structurally at the centre and retain a large part of the source text's social-statistical device. Beyond this shared commitment, however, the two translations depart sharply. The English translation focuses its precision in the statistical domain and localizes cultural vocabulary, creating a text that is readable as a universal feminist narrative based on Korean data.

The Ukrainian translation generalizes its accuracy over cultural and institutional spaces to allow for a cross-cultural and institutional level accuracy, creating a text that is read as a truly complete picture of Korean life. These contrasts are ultimately due in part to different understandings of the implied reader: the English translation concerns an audience already acquainted with feminist international discourse the world over; the Ukrainian translation serves a readership that Korea is mostly unfamiliar with, and the translator plays the role of a persistent, visible cultural negotiator in whatever form they choose.

5. Discussion and conclusions

The comparative analysis gives three conclusions. From the comparative analysis, three results emerge. First, footnotes represent a transversal genre in the sense that the generalized hybrid character of "Kim Jiyoung, Born 1982" is not a structural quality, but a paratextual construction that each translation reconstitutes differently – the English sustaining the fiction-report hybrid, the Ukrainian extending it into a cultural guide. Second, footnote translation cannot be divorced from the depiction of Korea: the statistical recording locates the Korean within a global feminist conversation, and extensive cultural annotation makes the Korean out to be uniquely foreign object of ethnographic interest. Third, footnote selection exposes translator ideology: the Ukrainian translation's decision to exclude explicit wage figures, currency conversion date results from an interpretation that structural inequality is more important than statistical accuracy, showing the translator as a cultural editor rather than a neutral conduit.

6. Conclusion

This study has demonstrated that authorial footnote translation constitutes a primary site of cultural mediation in Kim Jiyoung, Born 1982, with consequential effects on the genre, social-critical force, and representational politics of the translated work. The English translation adopts a hybrid strategy – statistical fidelity combined with cultural domestication – that selectively preserves the novel's report-like dimension while prioritizing narrative fluency. The Ukrainian translation enacts expansive recontextualization, extending the footnote apparatus to cultural vocabulary and institutional explanation, foregrounding the translator as a visible cultural mediator, and reconstituting the text as fiction, social report, and cultural guide simultaneously.

Together, these findings indicate that the translator of a paratextually complex work is not merely a linguistic intermediary but a generic and cultural agent whose decisions determine, in substantial measure, what text target readers encounter and what social knowledge it makes available. Future research should broaden its scope to examine translation strategies applied to culturally marked Korean lexical items beyond authorial footnotes, while a reception-oriented approach investigating how Ukrainian readers actually engage with and comprehend the translated text remains equally necessary.

References

- Чо, Намджу. (2022). Кім Джійон, 1982 року народження (О. Шестакова, Trans.). Видавництво Анетти Антоненко.
- Aixelá, J. F. (1996). Culture-specific items in translation. In R. Álvarez & M. C. Vidal (Eds.), *Translation, power, subversion* (pp. 52–78). Multilingual Matters.
- Cho, N. (2016). 82nyeonsaeng Kim Jiyoung [Kim Jiyoung, Born 1982]. Minumsa.
- Cho, N. (2020). Kim Jiyoung, Born 1982 (J. Chang, Trans.). Liveright.
- Genette, G. (1997). Paratexts: Thresholds of interpretation (J. E. Lewin, Trans.). Cambridge University Press. (Original work published 1987).
- Kang, S. (2022). Writing, time difference, gender: Reading Kim Jiyoung, Born 1982 from the perspective of writing and media. *Journal of Korean Studies*, 67, 679–711.
- Liu, Y., & Teng, Y. L. (2025). Translation aspects and strategies of cultural elements in Korean novels: Focusing on Kim Jiyoung, Born 1982. *Hanminjok Emunhak*, 107, 73–111. <https://doi.org/10.31821/HEM.107.3>
- Yu, J. (2016). A study on using paratext in novel interpretation education: Focused on Yi Cheong-jun's A autobiography that isn't written. *The Education of Korean Language*, 152, 147–177.

Primary Texts Analyzed

1. Cho, N. (2016). 82nyeonsaeng Kim Jiyoung [Kim Jiyoung, Born 1982]. Minumsa.
2. Cho, N. (2020). Kim Jiyoung, Born 1982 (J. Chang, Trans.). Liveright.
3. Чо, Намджу. (2022). Кім Джійон, 1982 року народження (О. Шестакова, Trans.). Видавництво Анетти Антоненко.

Suk Won KIM, PhD, Assoc. Prof.
ORCID ID: 0009-0009-3069-4086
e-mail: kkkim@ukr.net

Department of Languages and Literatures of the Far East and Southeast Asia,
Educational and Scientific Institute of Philology,
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

한국 옛이야기의 유형별 특징과 현대적 가치에 관한 연구: 구비문학, 전설, 민요를 중심으로

본 연구는 수천 년 동안 한국인의 삶과 지혜를 담아 전해 내려온 옛이야기의 다양한 형태와 그 특징을 고찰하는 데 목적이 있다. 한국의 옛이야기는 전래동화, 전설, 신화, 민요 등 다층적인 구조를 지니며, 입에서 입으로 전해지는 구비문학 (Oral Literature)으로서의 고유한 생명력을 유지해 왔다. 본고에서는 전래동화의 교육적 요소, 지역성과 역사성을 기반으로 한 전설의 성격, 그리고 민중의 공동체 의식을 반영하는 구비문학의 보편성을 체계적으로 분석하였다. 또한, 근대 이후 창작동화로의 전이 과정과 민중의 생활 감정을 소박하게 담아낸 민요의 전승 양상을 살펴보았다. 결론적으로 한국의 옛이야기는 단순한 과거의 유산이 아니라 권선징악(勸善懲惡)의 가치관과 조상의 문화적 정체성을 함양하는 지혜의 원천이며, 현대 사회에서도 올바른 삶의 방향을 제시하는 중요한 교육적·문화적 자산임을 확인하였다.

핵심어: 한국 옛이야기, 구비문학, 전래동화, 전설, 민요, 권선징악, 민중문학.

Suk Won KIM

A STUDY ON THE CHARACTERISTICS AND MODERN VALUES OF KOREAN FOLK NARRATIVES: FOCUSING ON ORAL LITERATURE, LEGENDS, AND FOLK SONGS

This study explores the diverse forms and characteristics of Korean folk narratives that have transmitted the wisdom and life experiences of the Korean people over millennia. Korean folk narratives possess a multi-layered structure encompassing fairy tales, legends, myths, and folk songs, maintaining their vitality as oral literature. This paper systematically analyzes the educational elements of traditional fairy tales, the nature of legends based on regionality and historicity, and the universality of oral literature reflecting the collective consciousness of the people. Furthermore, it examines the transition process into creative fairy tales in the modern era and the transmission patterns of folk songs that simply capture the daily emotions of the common people. In conclusion, Korean folk narratives are not merely remnants of the past but a profound source of wisdom that fosters the values of encouraging virtue and punishing vice (Gwon-seon-jing-ak) and cultural identity. This study confirms that these narratives remain significant educational and cultural assets that provide guidance for a wise life in contemporary society. (920 characters).

Keywords: Korean Folk Narratives, Oral Literature, Traditional Fairy Tales, Legends, Folk Songs, Gwon-seon-jing-ak, People's Literature.

ДОСЛІДЖЕННЯ ХАРАКТЕРИСТИК І СУЧАСНИХ ЦІННОСТЕЙ
КОРЕЙСЬКИХ НАРОДНИХ ОПОВІДАНЬ:
ОСОБЛИВОСТІ УСНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ЛЕГЕНД І НАРОДНИХ ПІСЕНЬ

1. 서론

세계 각국에는 각 나라 별로 수천년 삶의 지혜를 전하는 옛날이야기가 있는데

한국에도 오래 전부터 전해 내려오는 많은 이야기가 있다.

한국의 옛이야기에는 전래 동화, 전설, 신화, 구전이야기, 민요 등 여러 형태로 나타난다. 본고에서는 이러한 형태의 옛이야기에 관하여 살펴보고자 한다.

2. 본론

한국의 옛이야기의 여러 형태를 간략히 요약하면 다음과 같다.

전래동화는 공상·서정(抒情)·교양적이며 교육적인 요소가 이야기의 주축을 이룬다. 이러한 전래동화는 한국 민족의 생활·풍속·종교 등과도 깊은 관계가 있으며, 이야기를 좋아하는 어린이의 마음에 호소하여 입에서 입으로 전해진 이야기이다.

인간과 비인간의 대화 및 비인간의 인간적 심리 등은 곧 전래동화의 세계로서 인간적인 정서가 신(神)이나 나무나 동물을 가리지 않고 작용하는 것이다. 이와 같은 동화는 문화의 발달과 더불어 구비동화만으로는 만족할 수 없게 되면서 점차 창작동화가 발생하게 되었다.

전설은 전승자의 입에서 입으로 전해지는 옛날이야기의 한 종류라고 할 수 있다. 그러나 전설은 향토사담(鄉土史談)이라는 점에서 다른 민간 구술 전승과 구분된다. 한 고을이나 한 마을의 역사적인 애기로서 예부터 그 지방에서 구전(口傳)된 것이 곧 전설이다. 지역성과 역사성은 전설의 성격을 결정짓는 두 개의 커다란 조건이 된다. 전설은 이 두 가지 요소의 각개가 지닌 비중, 두 가지 요소가 결합된 정도 등에 따라 그 성질이 결정된다.

물론, 각 요소의 탈락이나 변화도 그 성질을 결정짓는 데 영향을 끼치게 된다. 두 가지 요소가 같은 비중으로 함께 존재하는 것이 원칙이기는 하나 때로는 그 어느 한쪽으로 기울거나, 또는 어느 한쪽이 자취가 없게 되면 전설은 조금씩 그 모습이나 성격을 달리하게 된다. 그것은 전설이 향토사담을 기본 성격으로 삼고 있기는 하나, 이 기본성격이 경우에 따라 흔들리고 또 변화할 수 있다는 것을 의미한다. 따라서 지역성의 비중이 커지면 지역전설이라는 범주가 결정되고, 역사성이 강해지면 역사전설이라는 범주가 설정될 수 있는 것이다. 전설의 내용은 비현실적인 것이 주를 이루며 때로 인간적인 요소도 가지고 있다.

구비문학(口碑文學, oral literature)은 말로 된 문학을 의미하는데, 기록문학과 대비되는 말 구전문학(口傳文學) 또는 전승문학(傳乘文學)이라고도 한다. 구비와 구전은 대체로 같은 뜻으로써 구전은 '말로 전함'을 뜻하나 구비는 '말로 된 비석', 즉 비석에 새긴 것처럼 유형화(類型化)되어 오랫동안 전승되어 온 말이라는 뜻이다. 구비문학은 ① 말로 된 문학, ② 구연

되는 문학, ③ 공동작의 문학, ④ 단순·보편의 문학, ⑤ 민중적·민족적 문학이라는 특징을 지닌다. 구비문학을 굳이 '말로 된 문학'이라고 하는 것은 말로 존재하고 말로 전달되고, 말로 전승된다는 점을 강조하기 위함이다. 구비문학은 말로 존재하기 때문에 시간적이고 일회적(一回的)이며, 그것이 거듭 말해지면 이미 다른 작품이 된다. 구비문학을 말로 나타내려면 일정한 격식이 필요하다. 말하는 사람은 억양을 위시한 여러 가지 음성적 변화 및 표정과 몸짓을 사용하며, 그러기 위하여 구체적 상황이 요구된다. 어떤 상황 속에서 음성적 변화·표정·몸짓 등으로 문학작품을 말로 나타내는 것을 구연(口演: oral presentation)이라고 한다면, 구비문학은 반드시 구연되는 문학이다. 구비문학의 구연에서는 음성적 변화·표정·몸짓 등으로 일정한 구연방식을 이루고 있으며, 이들은 문학적 표현의 목적에 맞도록 조직되어 있다. 즉, 구연방식이나 구연상황이 구비문학의 종류나 장르에 따라 달라져, 노래인 구연방식도 있고, 노래가 아닌 구연방식도 있으며, 특정한 구연상황을 필요로 하는 장르도 있고, 그렇지 않은 장르도 있다.

또한 같은 장르나 같은 유형(類型: type)의 구비문학이라 하더라도 구연자(口演者)에 따라, 또는 구연의 기회에 따라 구연방식이나 구연상황이 달라진다. 구비문학에서 구연은 단지 있는 것만의 전달이 아니고 창작이기도 하다. 즉, 구연자는 자기 나름대로의 개성이나 의식에 따라 보태고 고치는 작업을 하지만, 이러한 구연자의 창작은 공동적인 의식을 가지고 이루어진다. 따라서 서로 다른 구연자에 의해 이루어진 각편(各篇: version)들 사이에도 공통점이 존재한다. 개인에 의해 구연된 각편은 개인작이지만 그것은 공동의 관심을 반영하며 전승되는 유형에 맞춘 것이기 때문에 공통적 의식을 내포한 것이다. 또한 구연자는 다른 사람들에게 들은 바를 재현하기 때문에 구비문학은 더욱 공동작의 성격을 지닌다. 구비문학은 형식이나 내용이 단순하다. 설화와 소설, 가면극과 현대극, 민요와 현대시 등을 비교해 보면 구비문학은 문체·구성·인물·주제가 단순함을 알 수 있다. 구비문학은 말로 된 문학이므로, 단순하지 않고서는 기억되고 창작되기도 어렵고, 듣고 창작되기도 어렵다. 또한 구비문학은 공동의 관심을 만족시켜 준다는 점에서 보편성이 크다. 많은 구연·창작자들과 청자들의 공통된 욕구를 만족시켜 주기 위해서는 보편성이 필수적인 요건이 된다. 구비문학은 민중의 문학이다. 양반으로 이루어진 소수의 지배층, 또는 지식층을 제외하고 농민을 중심으로 하는 대다수의 민중은 생활을 통해서 구비문학을 창조하고 즐겨왔다. 노동을 하면서 노동요(勞動謠)를 부르고, 세시풍속(歲時風俗)의 하나로서 가면극을 공연하며, 생활을 흥미롭고 윤택하게 하고자 여러 가지 민요도 부르고 설화도 이야기해 왔다. 구비문학은 종류나 장르에 따라 민중문학으로서의 구체적 성격이 다르다.

민속극은 민중만의 것으로 지배층에 대한 날카로운 비판으로 일관되어 있고, 민요도 민중 자신의 의식을 충실히 반영한다. 그러나 설화나 속담은 민중들만의 것으로 제한되지 않고 지배층이나 지식층이 모두 향유했던 문학이다. 이처럼 종류나 장르에 따라 민중의 범위가 축소되기도 하고

확대되기도 하지만 구비문학은 민중의 문학이란 근본성격을 지닌다. 또한 구비문학은 민족의 문학이다. 구비문학은 대다수 민중이 공유하고 있는 문학이므로 생활 및 의식 공동체로서의 민족이 공유한 문학을 대표할 수 있다. 구비문학은 한 민족이 지닌 문학적 창조력의 바탕으로서, 여러 형태의 기록문학을 산출한 바탕으로서 작용해 왔다. 상층의 기록문학이 민족적 성격을 상실하고 다른 나라 문학에 예속되거나 추종할 때도 구비문학은 민족문학으로서 창조적 역할을 해왔다. 구비문학의 장르에 따라 민족적 성격은 차이가 있으나, 그 내용이 판 민족과 공통된 것이든 자기 민족만의 것이든 구비문학이 민족의 생활과 더불어 발전되고 민족적 창조력의 바탕으로 작용해 왔다는 사실은 변함이 없다.

구비문학은 말로 된 문학이기 때문에 문학이 아닌 말은 제외되고, 말로 되지 않은 문학도 제외된다.

설화·민요·무가(巫歌)·판소리·민속극·속담·수수께끼는 문학이지만, 욕설·명명법(命名法)·금기어(禁忌語) 등은 문학이라 할 수 없다. 무가는 주술적인 목적에서 신을 향해 구연 되지만 신이라고 설정된 대상은 결국 인간이 투영된 것이므로 그것은 인간적 감정의 표현으로 주술성과 함께 문학성을 지닌다. 속담은 지혜 또는 교훈의 비유적인 압축이므로 문학적 형상화의 한 예이다.

수수께끼는 말놀이이긴 하나 문학적 표현을 통해서만 성립하므로, 문학의 영역에 포함된다. 구비문학은 말로 된 문학이지만, 실제 구연되는 것을 채록하여 기록한 것도 구비문학의 일시적 면모를 보여 주는 것이므로 구비문학에 포함된다. 그러나 구비문학 자료를 모태로 개작된 문학은 구비문학이 아니다. 문헌설화는 기재된 구비문학이지만 채록본(採錄本)과는 달리 구비문학의 특성이 결여된 화석화(化石化)한 구비문학이다. 이에 관한 연구는 기록문학에 관한 연구이며, 이들 자료도 구비문학에서 제외된다.

구연동화[口演童話]는 주로 어린이를 위하여 전래동화나 창작동화를 입으로 말을 해서 들려주는 이야기로 어린이를 상대로 한 재미있는 동화를 문자에 의하지 않고 입으로 전해주는 일을 말한다. 근대 이전의 촌락공동체 생활에서는 화롯불을 피워놓고 둘러앉아 어른이 어린이에게 옛날 이야기를 들려주는 식이었지만, 오늘날에는 동화를 들려주는 전문 직업인이 생겨나 이러한 역할을 한다. 대체로 학교 선생님이나 방송매체를 통해 이루어진다. 예전의 옛날이야기는 이러한 형태로 구전되었으며 우리가 흔히 옛날이야기라 함은 이 구연 동화를 말한다.

창작동화[童話創作 fairy tale]는 어린이를 위하여 동심을 기조로 해서 지은 이야기로서 아동문학의 한 부분이다. 한국에서는 1920 년대에 들어서서 진장섭(秦長燮)의 《생명수》, 마해송(馬海松)의 《어머님의 선물》, 고한승(高漢承)의 《백일홍 이야기》 등 창작동화가 나타나기 전까지 동화란 옛날이야기에 지나지 않았다. 그 무렵의 창작동화 역시 옛날이야기와 비슷한 줄거리를 비슷한 수법으로 다룬 작품들이었고, 옛날이야기란 신화·전설 민화

따위에서 아이들에게 알맞은 것을 덜어 온 것이거나, 아이들에게 알맞도록 다시 꾸민 것들이었다. 한국동화만 그런 것이 아니라 다른 나라에서 일본을 거쳐 한국에 들어온 세계명작동화 가운데에는 그 나라의 신화·전설·민화 따위에서 너무 잔인하거나 남녀간의 심각한 애정과 갈등을 다룬 대목을 부드럽게 다듬고 우애나 우정으로 돌려 놓은 동화가 많다.

한국의 《심청전》 《별주부전》 《장화홍련전》 《두견지전》 따위도 다듬고 살을 붙여서, 동화로 꾸며 전래동화 구실을 하고 있다. 영국의 옛날이야기 연구가 콕스 여사가 1893 년에 낸 저서 《신데렐라》는 의붓어머니와 의붓딸과의 관계를 다룬 것으로 이와 같은 줄거리로 된 이야기는 프랑스의 《상드리용》을 비롯하여 유럽·아프리카·아시아·미국에 걸쳐 345 가지나 된다는 것이며, 한국의 《콩쥐팍쥐》 《장화홍련전》도 같은 유형으로, 옛날동화란 여러 나라 여러 겨레의 마음 속에 뿌리를 내려 수백 년 동안 가지를 쳐 왔다고 하겠다. 문학 예술적으로 수준을 높여 그 시대에 사는 어린이들의 생각과 느낌을 동심을 통해 동화로 펴는 창작동화도 있다. 어린이 운동가들이 어린이 운동의 한 방편으로 써낸 옛날이야기 투의 동화와 말로 들려 주는 구연동화의 굴레를 오랫동안 벗어나지 못했는데, 문학적 가치가 있는 동화를 써 냈던 작가들은 1945 년 8 ·15 광복 전의 이태준(李泰俊)·박태원(朴泰遠)·현덕(玄德)·김유정(金裕貞)·이구조(李龜祚) 그리고 광복 뒤의 이원수(李元壽)·이주홍(李周洪)·강소천(姜小泉)·김요섭(金耀燮) 장수철(張壽哲)·이영희(李寧熙)·신지식(申智植) 및 그 밖의 여러 작가들이다.

민요 [民謠, folk song]는 민중 속에 전승되어 온 가요로 민속음악의 커다란 부분을 차지하며, 일반적으로는 예술음악과 대립되는 말이지만, 반면 예술음악의 모체가 되기도 한다. 대개 농업과 어업 등에 종사하는 사람들이 집단으로 제례(祭禮)나 노동을 할 때 부르기 시작한 노래로서, 특정한 창작자가 없이 자연적으로 발생하여 민중의 생활 감정을 소박하게 반영하고, 때로는 국민성·민족성을 나타내기도 한다. 민요는 유행가처럼 일시적인 것이 아니고 어버이에게서 자식으로, 자식에게서 손자로 전승되며, 그 전승도 문자나 악보를 매체로 하지 않고 입에서 입으로 전해지고, 필요에 따라서는 춤과 함께 집단적으로 부르기 때문에 가사와 곡조가 시대에 따라 변화하기도 한다.

한국의 민요는 대개 같은 가락의 사설을 바꾸어 부르는 흔히 후렴이 붙는다. 또 그 전파범위와 세련도에 따라 토속민요와 창민요(唱民謠:通俗民謠)로 구분한다. 토속민요는 어느 국한된 지방에서 불리는 것으로 사설이나 가락이 극히 소박하고 향토적이다. 김매기 모내기 상여소리 집터 다지는 소리 등이 그 대표적인 예이다. 이와는 달리 창민요는 흔히 직업적인 소리꾼에 의하여 불리는 세련되고 널리 전파된 민요로서 육자배기 수심가 창부타령 강원도 아리랑 등이 그 예인데, 민요라 하면 대개의 경우 이 창민요를 가리킨다. 또한 창민요 중에서 아리랑·청춘가·이별가·군밤타령·닐리리야 도라지타령 등은 그 역사가 길지 않아 일종의 속요라고도 할 수 있다. 창민요는 지방마다 가락이 다르다.

한국의 옛날이야기는 누군가 한번 한 이야기가 이 마을 저 마을로 옮겨 다니고 할아버지와 할머니 그리고 어머니 아버지에게서 그리고 아들 딸과 손자 손녀로 이어지고 몇 십년 몇 백년 또는 몇 천년을 이어져 온 이야기들이다. 사냥꾼이 사냥을 하다가, 또는 농사꾼이 농사를 짓다가, 어부가 낚시나 그물로 고기를 잡다가, 평범하지 않은 일이나 사건 또는 어떤 사람이 꿈을 꾸다가, 혹은 상상의 날개를 펼치다 경험한 것을 이야기 형태로 남겼으리라 생각할 수 있다. 그러니까 옛이야기에는 조상들의 생생한 삶이 들어 있고 어떤 재미를 주고 교훈을 주어 사람을 깨우치는 주제가 있다. 또한 여러 마을이나 고장의 이야기가 비슷한 것도 있고 서로 다른 것도 있으며 세월에 따라 변하기도 하고 시대에 따라 시대 상황에 맞게 바뀐 것도 있으리라 짐작할 수 있다.

옛이야기의 내용은 신화와 전설, 우화와 기담, 우스운 이야기, 슬픈 이야기, 동물과의 대화를 통한 교훈적 이야기, 귀신이나 도깨비를 내세워 어린이의 관심을 집중하며 은연 중에 어른들이 하고자 하는 이야기도 포함되어 있다. 이러한 이야기는 모두 우리 조상의 생활과 감정에서 만들어지고 전해진 이야기로 오래전부터 어린이뿐만 아니라 어른들에게도 감동을 주어왔다. 대체적으로 주요 소재는 조상과 부모에 대한 공경, 지혜롭고 정숙한 아내와 부부간의 사랑, 형제간의 우애, 학문에 힘쓰, 어려움을 이기는 이야기, 남녀간의 진실한 사랑, 지배층의 수탈과 백성의 고통, 관료들의 부패, 승려의 타락, 호랑이, 용, 토끼, 쥐, 늑대, 여우 등을 사람과 동등하게 등장시켜 동물을 주인공으로 한 의인화, 가난하지만 행복하게 살아가는 사람들의 이야기. 화가나 의사 예술가들을 소재로 한 인간의 고뇌와 사랑 등 거의 모든 인생과 사회 정치 경제 생활이 이야기의 소재로 등장하며 이야기를 통해 전해주려는 교훈이나 재미가 곳곳에 있다

3. 결론

전래 동화나 창작동화를 읽고 구전 이야기를 들으며 우리는 조상의 삶을 더듬어 보고 조상의 생각이나 행동 그리고 옛모습도 엿볼 수 있다. 재미있는 이야기를 통해서 옛 조상들의 문화나 생활이나 풍습, 얼과 생각들을 익히게 되고 나아가서는 이것을 토대로 오늘을 슬기롭고 바르게 살아가는 지혜를 배울 수 있다. 우리의 옛이야기에는 주인공이 어려운 처지에서 어려움을 이겨내는 방법, 착하고 부지런한 사람이 성공하고 승리하는 장면, 악하고 게으르고 욕심이 많으면 망하고 벌을 받는 장면을 쉽게 목격할 수 있다. 착함을 권하고 악함을 벌 준다는(권선징악 勸善懲惡) 이야기는 딱딱한 설교나 서당이나 학교에서 주는 도덕적이야기 보다 더 우리의 가슴에 쉽게 와 닿는다. 이상과 같이 한국의 옛이야기에 관하여 살펴보았다.

참고문헌

- 1) 한국 전래동화의 새로운 해석: 노재운 집문당 2009 년 서울.
- 2) 한국 전래동화에 대한 해석학적 이해 한선아 한국학술정보 2005 년 서울.
- 3) 전래동화 교육의 이론과 실제 최운식, 김기창 공저 집문당 1998 년 서울.

Шахиде КОСЕНКО, магістр
ORCID ID: 0009-0007-9787-8790
e-mail: shakhidekosenko@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Хімаван ПРАБОВО, канд. філол. наук, асист.
ORCID ID: 0009-0006-7227-6542
e-mail: prabowohim@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ОБРАЗ ЖІНКИ В ТВОРЧОСТІ ХАЙРІЛА АНВАРА В ПЕРІОД ВОЄННИХ РОКІВ

Присвячена аналізу однієї з ключових тем у творчості класика індонезійської та світової літератури поета Хайріла Анвара, – образу жінки у його віршах, написаних впродовж 1945–1949 рр. Новизна роботи полягає в тому, що в ній здійснюється спроба глибинного розуміння творчості найвідомішого індонезійського літератора, вірші якого перекладені багатьма мовами світу, а сама творчість є вкрай важливою для правильного розуміння сучасного стану індонезійської літератури й культури, зважаючи на колосальний вплив Хайріла Анвара на розвиток індонезійської літературної мови й поезії цією мовою. Також, задля кращого розуміння проблематики, яка вивчається, вперше здійснено переклади кількох важливих творів Хайріла Анвара. Відповідно до мети цього дослідження, основними методами в цій роботі були: метод теоретичного аналізу, описовий метод і метод психоаналізу. Унаслідок проведеного дослідження було досягнуто кілька важливих цілей. Також визначено, що образ жінки в творчості Хайріла Анвара справді є ключовим для розуміння всієї ідейної спадщини поета.

Ключові слова: Хайріл Анвар, індонезійська поезія, війна за незалежність Індонезії 1945–1949, образ жінки, Іда.

Shakhide KOSENKO **THE IMAGE OF A WOMAN IN THE POETRY** **OF CHAIRIL ANWAR DURING THE WAR YEARS**

The article devoted to the analysis of one of the key themes in the work of the classics of Indonesian and world literature by the poet Chairil Anwar, - the image of a woman in his poems written during 1945-1949. The novelty of the work is because it is an attempt at a deep understanding of creativity the most famous Indonesian writer, whose poems have been translated by many languages of the world, and creativity itself is extremely important for correct understanding the current state of Indonesian literature and culture, taking into account the colossal influence of Chairil Anwar on the development of Indonesian literature speech and poetry in this language. Also, for a better understanding

of the problem, which is being studied, several important works were translated for the first time Chairil Anwar. As a result of the conducted research, several important goals were achieved. Also, it was determined that the image of a woman in Chairil Anwar's work is real is key to understanding the entire ideological heritage of the poet.

Keywords: *Chairil Anwar, Indonesian poetry, war for independence Indonesia 1945-1949, image of a woman, Ida.*

Формування Хайріла Анвара як поета й особистості припало на складні й буремні роки Другої світової війни, окупації Індонезії японцями й подальшої війни за незалежність 1945–1949 рр. Незважаючи на великі економічні, соціальні й політичні проблеми у житті країни, яка боролася за міжнародне визнання і власне виживання, ці роки стали періодом значного культурного піднесення, розвитку літературної індонезійської мови, появи знакових прозових і поетичних творів, важливих надбань у царині образотворчого мистецтва. Поетична спадщина самого Хайріла Анвара стала одним із найважливіших культурних надбань індонезійців, її величезний вплив на інтелектуальне життя країни відчувається й дотепер (Прабово, 2016, с. 59).

Особливості життєвого шляху Хайріла Анвара, обставини його сімейного життя мали безпосередній вплив на його творчість і сприйняття ним довколишнього світу. Родинна драма, пов'язана з матір'ю, яка розлучилася з батьком, смерть улюбленої бабусі, невротичні риси характеру майбутнього поета, жвава уява і пристрасть до вивчення світової поезії спричинилися до формування унікального підходу до використання й розкриття ним образу жінки у своїх творах. Безпосередня участь Хайріла Анвара в подіях національно-визвольної боротьби, значною мірою, стала причиною перекривання образів Батьківщини й жінки у його творчості. У його віршах Індонезія постає не як абстрактна "рідна земля", а радше як персоніфікована "Батьківщина-мати", на неї він переносить ту любов, яку відчував до рідної матері.

Стосунки Хайріла Анвара із жінками, його особистий життєвий досвід, стали причиною болісного усвідомлення ним самим глибокої дихотомії між реальним та ідеальним, що мало чи не вирішальний вплив на все його подальше життя і творчість.

Правильне розуміння всієї творчості Хайріла Анвара є неможливим без вивчення й осмислення особливостей використання й розкриття поетом образу жінки у його поетичних творах. Ключовим фактором у цьому контексті є глибока роздвоєність між омріяним ідеалом, вираженням якого став образ Іди, жінки-фантома, і реальним життям поета (Anwar C, 1978). Він прагнув чистоти почуттів і стосунків, духовної та фізичної краси, але його реальне життя часто супроводжувалося спілкуванням з аморальними елементами суспільства, наприклад, з повіями, до послуг яких він особисто не рідко вдавався. Він одружився з жінкою, яка була повною протилежністю омріяного ідеалу, яка народила йому дитину-інваліда, що лише посилювало страждання поета (Сджуман, 2023, с. 187–193). Саме такий глибокий розрив, прірва між тим, чого він хотів досягнути, і тим, як він жив у реальності, підірвав його здоров'я і

спричинився до розвитку не до кінця зрозумілої біографам хвороби, яка і стала безпосередньою причиною його смерті в ранньому віці (Прабово, 2016, с. 154).

Відповідно до мети цієї роботи, поставлена багато завдань, у процесі здійсненого дослідження вдалося дійти таких висновків:

1. Особливості життєвого шляху Хайріла Анвара, а саме сімейні обставини, – смерть улюбленої бабусі і друге одруження батька, – викликали глибокий внутрішній протест в душі поета, спричинили своєрідну психічну травму і спонукали вести невпорядкований, бурхливий спосіб життя. Ці події стали причиною надзвичайно специфічних стосунків поета із жінками і сприйняття ним образу жінки як такої. В подальшому, це мало велике, якщо не головне, значення для всієї його творчості.

2. Одним із ключових моментів для розуміння всієї творчості Хайріла Анвара є змалювання ним образу жінки. Крізь призму образу жінки можна зазирнути у внутрішній світ поета. Мало місце специфічне роздвоєння, – дихотомія, – у його ставленні до жінок. (Anwar, 1978).

Іда – ідеалізована жінка-фантом, яку він пристрасно шукав усе своє життя, стала для нього маяком, але до нього він так і не зумів дістатися. Різні повії стали повсякденною реальністю його життя, викликаючи негативні емоції та сповнені суму рядки в його віршах.

3. Після ретельного дослідження всіх доступних джерел, не вдалося знайти ніяких чітких доказів того, що Іда, – ідеалізована у творах Хайріла Анвара жінка-фантом, – існувала або могла існувати в реальності. Однак, за свідченнями багатьох друзів і колег поета, для нього вона була "реальнішою", ніж більшість реальних людей із його оточення. (Їжик, 2013, с. 34–85). З усією неблаганною очевидністю, будучи плодом його уяви, вона впливала на реальне життя й поведінку поета, особливо у часи його останньої хвороби. Ідеалізована мрія стала для поета символом і недосяжною світлою метою всього його життя (Їжик, 2013, с. 134–165).

4. Ретельне дослідження участі Хайріла Анвара в подіях національно-визвольної війни Індонезії за незалежність, уважне прочитання його віршів 1945–1949 рр., дозволяють зробити висновок про перекидання і взаємне накладання образів жінки й Батьківщини у його творчості (Anwar, 1991). Для Хайріла Анвара Індонезія стала не просто державою, країною чи абстрактною "землею предків", а саме Матір'ю (Ibu Pertiwi), персоніфікованою жінкою, яка любить усіх своїх дітей і потребує їхнього негайного захисту. Наукова новизна роботи полягає в тому, що в ній запропоновано і практично застосовано новаторський підхід до розуміння всієї творчої спадщини класика індонезійської і світової літератури, видатного національного поета Індонезії Хайріла Анвара. Цей підхід дозволяє крізь призму образу жінки у його віршах збагнути їхній глибинний зміст і встановити логіку його вчинків і написання відповідних творів, що має важливе практичне значення, зважаючи на ту роль, яку творчість Хайріла Анвара відіграла у становленні індонезійської літературної мови й національної літератури загалом (Anwar, 1978).

Список використаних джерел

- Їжик, М. (2013). *Індонезійсько-український словник*. Четверта хвиля.
- Прабово, Х. (2016). *Теоретична граматики індонезійської мови*. Видавничий дім Дмитра Бураго.
- Сджуман, Джая. (2023). "Я" *На основі реального життя та праць поета Хайріла Анвара*. (Б. в.).
- Anwar, C. (1978). *Kerikil Tajam dan Yang terampas dan Yang Putus*. Dian Rakyat.
- Anwar, C. (1991). *Deru Campur Debu*. Dian Rakyat.

Ганна КУЗАН, бакалавр
ORCID ID: 0009-0006-2124-8373
e-mail: kuzan.hanna19@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Дмитро АНДРІАНОВ, д-р філософії, асист.
ORCID ID: 0000-0003-1295-2132
e-mail: andrianov.dmytro@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ФЕНОМЕН ВІДЧУЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ КОЛОНІАЛЬНОГО УРБАНІЗМУ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ ЛІ САНА)

Присвячена дослідженню специфіки модерністського письма одного з найвизначніших представників корейської літератури ХХ ст. – Лі Сан. Розглядається феномен корейського модернізму, який формувався у складних умовах японської колонізації (1910–1945), що зумовило його унікальний синтез західних авангардних технік і національного досвіду травми.

Проаналізовано вплив архітектурної освіти митця на візуальну та структурну організацію його текстів, унаслідок чого літературний твір постає як багаторівневий художній простір. Особливу увагу приділено деконструкції традиційного наративу та використанню модерністських технік, зокрема потоку свідомості, фрагментарності й залучення нетекстових елементів (математичних формул, графічних знаків).

Здійснено аналіз ключових творів автора: оповідання "Крила", поеми "Кривава поема" та збірки "Огамдо". Встановлено, що центральною темою творчості Лі Сана є екзистенційне відчуження особистості, яка перебуває у стані духовного й фізичного розпаду під тиском урбанізованого ворожого середовища. Образ "крил" інтерпретується як амбівалентний символ, що поєднує прагнення до метафізичної свободи з усвідомленням неможливості втечі з колоніальної та соціальної пастки.

Дослідження доводить, що модернізм Лі Сана не є простою імітацією західних зразків, а виступає формою духовного спротиву та способом артикуляції кризи національної ідентичності. Підкреслюється актуальність вивчення його спадщини для розуміння розвитку світового авангарду та еволюції корейської літературної мови.

Ключові слова: модернізм, корейська література, Лі Сан, авангард, відчуження, колоніалізм, наратив, потік свідомості.

PHENOMENON OF PERSONAL ALIENATION UNDER COLONIAL URBANISM (BASED ON THE WORKS OF YI SANG)

This paper explores the specific features of modernist writing in the works of Yi Sang, one of the most prominent figures in 20th-century Korean literature. The study examines the phenomenon of Korean modernism, which emerged under the complex conditions of the Japanese colonial period (1910–1945), resulting in a unique synthesis of Western avant-garde techniques and national trauma.

The research analyzes how Yi Sang's architectural background influenced the visual and structural organization of his texts, transforming literary works into complex, multi-layered spaces. Particular attention is paid to the deconstruction of traditional narrative forms and the use of modernist techniques, including stream of consciousness, fragmentation, and non-textual elements such as mathematical formulas and graphic signs.

The study provides a detailed analysis of the author's key works: the short story "Wings," the poem "Blood Poem," and the collection "Crow's Eye View" (Ogamdo). It is established that the central theme of Yi Sang's творчість is the existential alienation of the individual, who exists in a state of spiritual and physical decay under the pressure of a hostile urban environment. The image of "wings" is interpreted as an ambivalent symbol, representing both the aspiration for metaphysical freedom and the impossibility of escaping the colonial and social trap.

The research demonstrates that Yi Sang's modernism was not merely an imitation of Western models but functioned as a form of spiritual resistance and a means of articulating the crisis of national identity. The paper emphasizes the relevance of studying Yi Sang's legacy for understanding the development of the global avant-garde and the evolution of the Korean literary language.

Keywords: modernism, Korean literature, Yi Sang, avant-garde, alienation, colonialism, narrative, stream of consciousness.

Модернізм як глобальне культурне явище став художньою відповіддю на радикальні соціальні трансформації початку ХХ ст. У корейському контексті цей процес набув специфічних рис, оскільки розвивався в умовах японської колонізації (1910–1945), що зумовило поєднання естетичного експерименту з пошуками форм збереження національної ідентичності (Kim, 2007; Shin, & Robinson, 1999). Постать Лі Сан (Кім Хе-кьон) займає центральне місце в цьому дискурсі (Suh, 1980).

Особливістю модернізму як естетичної парадигми є його спрямованість на руйнування усталених форм репрезентації реальності та переосмислення ролі суб'єкта в художньому тексті. У європейському контексті модернізм розвивався як реакція на кризу раціоналізму та втрату цілісного світогляду, що знайшло відображення у творчості таких авторів, як Джеймс Джойс, Франц Кафка та Вірджинія Вулф. Проте в корейській літературі цей процес набув додаткового виміру, оскільки модерністський експеримент поєднувався з досвідом колоніального підпорядкування й культурної дезорієнтації (Kim, 2019; Lee, 1990).

У цьому контексті модернізм виступає не лише як художній напрям, але і як форма культурної рефлексії, що дозволяє осмислити стан розщепленої ідентичності. Колоніальний урбанізм, який активно розвивався у Сеулі в першій половині XX ст., створював новий тип простору – динамічний, але водночас відчужений і ворожий до індивіда (Park, 2015). Саме в такому середовищі формується герой Лі Сана – дезорієнтований, замкнений у власній свідомості, позбавлений стабільних соціальних і культурних орієнтирів.

Важливо зазначити, що модерністська фрагментарність у творчості Лі Сана має не лише формальний, але й глибоко змістовий характер (Kim, 2004). Розрив синтаксичних структур, нелінійність оповіді та використання візуальних елементів відображають внутрішній стан суб'єкта, який переживає втрату цілісності. Отже, форма твору стає безпосереднім втіленням змісту, а текст – простором, у якому відбувається розгортання екзистенційної кризи.

Мета роботи – комплексне дослідження рис модерністського письма Лі Сана, зокрема специфіки його художньої структури та символізму. Наукова новизна полягає в аналізі творів митця як багаторівневого простору, де візуальні елементи й деконструкція наративу функціонують як засоби вираження екзистенційної кризи особистості в умовах колоніального та урбаністичного тиску.

Творчість Лі Сана характеризується відмовою від лінійної розповіді на користь фрагментарності, що відображає дезінтеграцію внутрішнього світу героя. Як архітектор за освітою, він сприймав текст як своєрідну просторову конструкцію, впроваджуючи в літературну тканину нетипові елементи: графічні структури, схеми та псевдоматематичні формули (Yi Sang, 2002).

У центрі його найвідомішого оповідання "Крила" ("날개") постає герой, ізольований у замкненому просторі, існування якого набуває механічного, майже автоматизованого характеру (Lee, 1990). Символіка "крил" інтерпретується як амбівалентна: вона поєднує прагнення до свободи з усвідомленням неможливості її досягнення. Використання потоку свідомості дозволяє автору передати стан втрати часових і просторових орієнтирів, характерний для модерністського світовідчуття.

Важливе місце у творчості митця посідає поезія "Дзеркало" ("거울"), у якій досліджується проблема роздвоєння особистості та неможливості самопізнання (Kim, 2004). Дзеркало тут постає не як засіб відображення реальності, а як межа між суб'єктом і його відчуженим образом. Характерною модерністською рисою є експеримент із формою: у тексті оригіналу відсутні пробіли, що створює ефект безперервного потоку свідомості та підсилює відчуття психологічного напруження (Lee, 2012).

Цитата мовою оригіналу: "거울속의나는왼손잡이오 / 내악수를받을줄 모르는—악수를모르는왼손잡이오" (Yi Sang, 2002).

У перекладі це можна передати як: "Я у дзеркалі – шульга; він не вміє прийняти мого рукоштовпання – шульга, що не знає, що таке рукоштовпання".

Цей образ підкреслює розрив між суб'єктом і його відображенням: вони подібні, але позбавлені можливості взаємодії. Така інтерпретація може розглядатися як метафора стану дезорієнтації людини в умовах модерного світу, а в ширшому контексті – як відображення культурної та ідентифікаційної кризи корейського суспільства колоніального періоду (Shin, & Robinson, 1999).

Збірка "Огамдо" ("오감도") демонструє радикальну фрагментарність і колажність, що руйнує цілісне сприйняття реальності (Suh, 1980). У цих текстах форма безпосередньо втілює зміст: стан розпаду, нестабільності та екзистенційної тривоги. Отже, творчість Лі Сана можна розглядати як один із найпосплідовніших проявів модерністського експерименту в корейській літературі.

Висновки. Дослідження показало, що творчість Лі Сан є унікальним явищем корейського модернізму, який, засвоюючи західні авангардні техніки, водночас зберігає глибокий зв'язок із національним досвідом колоніальної травми. Ключові риси його письма – радикальний психологізм, архітектонічна складність тексту та символіка розпаду, що яскраво втілюються в поезії "Дзеркало" (1933) і новелі "Крила" (1936). Через образи дзеркального двійника та "неможливого польоту" автор передає трагедію особистості, позбавленої цілісності, коріння й ідентичності в умовах соціального та політичного абсурду.

Отже, Лі Сан не лише переосмислює європейські модерністські моделі, а й формує власну художню мову, здатну артикулювати глибинні екзистенційні та культурні кризи. Його інноваційний підхід до форми та змісту засвідчує важливий етап розвитку корейської літератури і зберігає актуальність у сучасному гуманітарному дискурсі.

Список використаних джерел

- Habermas, J. (1989). *The Structural Transformation of the Public Sphere*. MIT Press.
- Kim, H. (2007). *Korean Literature under Japanese Colonial Rule*. Seoul National University Press.
- Kim, K. H. (2004). The aesthetics of Yi Sang. *Journal of Korean Literature*, 22, 133–158.
- Kim, Y.-m. (2019). *A History of Korean Modern Literature*. Routledge.
- Lee, J. (2012). Fragmentation and subjectivity in Korean modernist poetry. *Korean Studies Review*, 36, 89–110.
- Lee, P. H. (1990). *Modern Korean Literature: An Anthology*. University of Hawai'i Press.
- Park, Y. (2015). Modernism and urban experience in Yi Sang's works. *Acta Koreana*, 18(2), 45–68.
- Shin, G.-W., & Robinson, M. (Eds.). (1999). *Colonial Modernity in Korea*. Harvard University Asia Center.
- Suh, J.-m. (1980). Yi Sang and the modernist movement in Korean literature. *Korean Studies*, 4, 47–65.
- Yi Sang. (2002). *Yi Sang jeonjip (Complete Works)*. Munhak kwa Jisungsa.

Дарина ЛИТВИНЧУК, магістр
ORCID ID: 0009-0000-0945-6424
e-mail: dairren2002@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Дмитро АНДРІАНОВ, д-р філософії, асист.
ORCID ID: 0000-0003-1295-2132
e-mail: andrianov.dmytro@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-науковий інститут філології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

РОМАНТИЗАЦІЯ ДОЩУ В КОРЕЙСЬКІЙ КУЛЬТУРІ: ВІД "СОНАГІ" (소나기) ХВАНГ СУНВОНА (황순원) ДО СУЧАСНИХ ДОРАМ

Досліджується романтизація мотиву дощу в корейській культурі через аналіз "Сонагі" Хванг Сунвона та наслідків її впливу на сучасні дорами. Проаналізовано сприйняття дощу як чинника емоційного зближення персонажів і простежено трансформацію цього образу від класичної літератури до аудіовізуальних форм. Визначено, що "Сонагі" закладає основу для інтерпретації дощу як передумови інтимного досвіду, що внаслідок повторюваності в медіапросторі закріпився в масовій культурі. У сучасних дорамах подібне трактування мотиву природного явища зберігається, але розширюється, набуваючи трагічно-драматичного забарвлення.

Ключові слова: Сонагі, Хванг Сунвон, дощ, корейська література, дорами, Корея, романтизація, символіка.

Daryna LITVYNCHUK **THE ROMANTICIZATION OF RAIN IN KOREAN CULTURE: FROM "SONAGI" (소나기) BY HWANG SUN-WON (황순원) TO CONTEMPORARY KOREAN DRAMAS**

The article examines the romanticization of the rain motif in Korean culture through the analysis of "Sonagi" by Hwang Sun-won and the impact of this work on contemporary Korean dramas. It explores the perception of rain as a factor of emotional closeness between characters and traces the transformation of this image from classical literature to audiovisual forms. The study argues that "Sonagi" establishes a model for interpreting rain as a precondition for intimate experience, which, through repeated representation in the media space, has become embedded in mass culture. In contemporary dramas, this interpretation is preserved but further expanded, acquiring tragic and dramatic connotations.

Keywords: Sonagi, Hwang Sun-won, rain, Korean literature, Korean dramas, Korea, romanticization, symbolism.

Мотив дощу є одним із найбільш стійких і багатозначних образів у східноазійській літературі. Він належить до природних явищ, які сучасні літературознавці інтерпретують із постпасторальної перспективи, де природа не лише слугує фоном для зображення подій, а й має глибинний емоційний підтекст та власну символіку (Chung, 2019, с. 18–20).

У корейській культурі дощ часто ототожнюється з переходом від одного стану до іншого, випадковою зустріччю, першими почуттями та моментами емоційної вразливості. Важливим етапом у формуванні романтизованого сприйняття цього природного явища стала новела "Сонагі" (소나기) Хванг Сунвона, де злива є кульмінативним моментом зближення персонажів (이내관, 2018, с. 201). Цей твір став класикою корейської літератури і добре відомий представникам різних поколінь. Сама назва означає короткий, але сильний дощ, який починається раптово, часто у спекотний полудень. В оповіданні дощ підкреслює крихку та швидкоплинну дитячу закоханість, що не встигає перерости у щось більше.

Дослідження трансформації мотиву дощу від класичної літератури до сучасних аудіовізуальних форм дозволяє виділити механізми формування його романтизованого сприйняття в сучасних культурних реаліях. А також завдяки цьому ми можемо простежити, як відбувається затвердження стійких емоційних і символічних кодів у свідомості конкретного суспільства.

Новела "Сонагі" була написана у 1952 р. і є одним із найвідоміших творів малої прози повоєнного періоду. Сюжет розповідає про коротку історію дружби й першого кохання між хлопчиком та дівчинкою, які зустрічаються біля струмка та проводять час разом. Коли під час прогулянки їх застає злива, вони змушені шукати притулку і знаходять напівзруйновану хатину, де опиняються в тісному просторі серед снопів кукурудзи. Там дівчинка мовчки приймає турботу хлопчика, який накриває її своєю сорочкою та дивиться, щоб вона не промокла ще більше. За таких обставин відбувається зближення і зародження ніжних почуттів. Після цього дня дівчинка починає хворіти, а згодом хлопчик дізнається від батьків, що вона померла. Батько також згадує, що перед смертю дівчинка сказала, що хоче бути похованою в тому ж одязі, у якому вона була у день зливи (황순원, 1953).

У контексті цього дослідження "Сонагі" варто сприймати як ранній приклад твору, де дощ вперше представлений чинником, що ініціює емоційне зближення персонажів, оскільки подібне трактування не можна назвати таким, що побутувало в корейській свідомості з давніх часів. У традиційних літературних текстах, зокрема у хянга, каса та ранній поезії періоду Чосон, природа виконує переважно символічні, етичні або описові функції. Вона відображає конфуціанські та буддійські вчення про гармонію таплинність часу, внутрішній стан героя, але не зумовлює виникнення міжособистісних чи романтичних почуттів (Бондаренко, 2019; Бондаренко? & Кім Суквон, 2019). Відповідно, у таких творах не простежується причинно-наслідковий зв'язок між початком дощу та виникненням романтичної близькості між персонажами,

як це представлено у сучасній корейській літературі та кінематографі. Саме "Сонагі" формує виразне уявлення про природне явище як передумову інтимного досвіду та закладає основу для подальшого використання цього мотиву в наступних творах.

Історія про хлопчика та дівчинку стає ідеальним прикладом "тихої романтики", до якої почали часто звертатися автори. Спершу цей мотив почав активно екранізуватися в телевізійних і анімаційних адаптаціях. Такі ранні форми намагалися максимально відтворити оригінальний настрій твору, підкреслюючи тишу, природу та ніжність. У телеверсії KBS TV 문학관 (2005) сцени зустрічі героїв і їхніх емоційних переживань подані через детальне зображення сільського пейзажу та дощу, який підсилює атмосферу ніжності і прощання. Подібне трактування простежується й в анімаційних версіях "Сонагі" (1995, 2017), де дощ є своєрідним "тригером пам'яті", через який герой щоразу повертається до спогадів про дівчинку (이내관, 2018, с. 201–203). Подібні сюжети часто сприймаються як шаблонні та клішовані, однак саме це не зменшує їхньої популярності, сприяючи впізнаваності і виникненню емоційних глибоких асоціацій (Hartzell, 2019, с. 18). Відповідно раптовий дощ почав закріплюватися у свідомості корейців як маркер романтичного стану, що позначає розвиток стосунків, ностальгію або очікування, а повторюваність через популярні серіали та класичні тексти, затвердили таку інтерпретацію як нормативну. Отже, раптова зміна погоди використовується як естетизований емоційний тригер.

Водночас постійна повторюваність не означає одноманітності. Навпаки, знайомий мотив осмислюється по-різному залежно від жанру, контексту та характерів героїв. У новіших інтерпретаціях він може пов'язуватися не лише з коханням, а й із темами втрати, розлуки та крихкості людських стосунків (Андріанов, 2025). Так, у дорамі "Гоблін" (2016, 도깨비) дощ і загалом погодні явища супроводжують ключові моменти внутрішніх переживань персонажів – зокрема, сцени самотності Кім Шіна, де вони відображають його емоційний стан і підсилюють відчуття втрати. У "Незаплановане кохання" (2019, 사랑의 불시착) емоційну напругу між Юн Сері та Рі Чжонгхьоком підкреслює не дощ, а сніг. Під час їхньої зустрічі він супроводжує усвідомлення героїв про неможливість стосунків, посилюючи відчуття приреченості. У дорамі "Чарівний бігун" (2024, 천재 업고 튀어) історія будується навколо Ім Соль, яка отримує шанс повернутися в минуле, щоб врятувати Рю Сончже. Саме під час дощу відбувається їхня емоційна зустріч, де герої відкриваються один одному, а напруження між знанням майбутнього та бажанням його змінити досягає піку. Конкретно в цій сцені дощ символізує крихкість часу і неминучість долі, адже навіть у моменти близькості залишається відчуття, що ця реальність може зникнути. Отже, у сучасних дорамах дощ виходить за межі суто романтичного значення й набуває ширшого смислового навантаження, нерідко з трагічно-драматичним відтінком, однак він все ще залишається прив'язаним до теми кохання.

Отже, мотив дощу в корейській культурі демонструє послідовний процес переосмислення: від природного символу до емоційно насиченого образу, що

набуває сталого значення в межах масової культури. Попри наявність зображення цього природного явища в поетичній і фольклорній творчості, саме новела "Сонагі" Хванг Сунвона стала тим текстом, який заклав основу для сучасного романтичного трактування дощу як чинника емоційного зближення персонажів, а подальші екранізації та численні варіації в дорамах сприяли закріпленню цього образу, перетворивши його на впізнаваний елемент, що широко використовується у вираженні та підсиленні різних емоційних станів, що асоціюються з коханням, і варіюються залежно від жанру й контексту. Відповідно, дощ у корейській культурі можна розглядати як стійкий емоційний символ, який, зберігаючи стале значення, адаптується до нових медіаформ і розширює спектр своїх інтерпретацій.

Список використаних джерел

Андріанов, Д. В. (2025). Символізм як художній метод осмислення історичних травм у сучасній корейській літературі. *Наукові читання пам'яті загиблих сходознавців* (с. 88–90). Київський національний університет імені Тараса Шевченка. <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.29315012>

Бондаренко, І. П., & Кім Суквон. (2019). *Антологія корейської поезії (I ст. до н. е. – XX ст.)*. (Скрипник, Ю., (Уклад.)); Бондаренко, І. П., (Ред.)). ВД Дмитра Бураго.

Бондаренко, І. П. (2019). *Корейська класична поезія: універсальність і самобутність*. ВД Дмитра Бураго.

Chung, K. (2019). Post-pastoral perspectives of Korean environment in contemporary art and literature. *Acta Koreana*, 22(1), 17–33. <https://doi.org/10.18399/acta.2019.22.1.002>

Hartzell, K. G. (2019). *The global appeal of Korean television dramas*. Georgetown University. <https://repository.digital.georgetown.edu/handle/10822/1059120>

이내관. (2018). 황순원. 소나기의 문화융합 콘텐츠 사례를 통해 본 인문학적 상상력. *한국융합학회논문지*, 9(10), 199–208. <https://doi.org/10.15207/JKCS.2018.9.10.199>

Тетяна МАКСИМЧУК, бакалавр
ORCID ID: 0009-0008-4991-6657
e-mail: tanya.maksymchuk12@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Катерина ДОВЖЕНКО, асист.
ORCID ID: 0009-0004-4439-1047
e-mail: murmurmur@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

АНТИКОЛОНІАЛЬНА ТЕМАТИКА В КОРЕЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ: ОПІР ЧЕРЕЗ СЛОВО (НА ПРИКЛАДІ ПОЕЗІЇ ЮН ДОНЧЖУ)

Присвячена аналізу антиколоніальної тематики в корейській літературі періоду японського панування (1910–1945) на матеріалі поезії Юн Дончжу. У роботі коротко окреслено історико-культурні умови того часу і показано, як вони вплинули на розвиток корейської мови й літератури. Особливу увагу приділено тому, як література, зокрема поезія, стала способом збереження національної ідентичності. Основна частина дослідження зосереджена на творчості Юн Дончжу, яку розглянуто як приклад так званого "тихого опору". Показано, що цей спротив проявляється не через відкриті заклики, а через внутрішні переживання, моральні роздуми та символічні образи. Проаналізовано поезії: "Пролог", "Інша Батьківщина", "Автопортрет" і "Сповідь", у яких простежуються такі мотиви, як почуття сорому, провини, усвідомлення себе як частини нації та прагнення зберегти внутрішню свободу.

Ключові слова: корейська література, антиколоніальна тематика, Юн Дончжу, поезія, національна ідентичність.

Tetiana MAKSYMCHUK ANTI-COLONIAL THEMES IN KOREAN LITERATURE: RESISTANCE THROUGH WORD (BASED ON THE POETRY OF YUN DONGJU)

This article examines anti-colonial themes in Korean literature during the period of Japanese rule (1910–1945), focusing on the poetry of Yun Dongju. It outlines the historical and cultural context of the time and shows how it influenced the development of the Korean language and literature. Particular attention is paid to the role of poetry as a way of preserving national identity.

The main focus is on Yun Dongju's poetry, which is interpreted as a form of "silent resistance". This resistance is expressed not through direct protest, but through inner conflict, moral reflection, and symbolic imagery. The poems "Prologue", "Yet Another Home", "Self-Portrait", and "Confession" are analyzed, highlighting key motifs such as shame, guilt, national awareness, and the search for inner freedom.

Keywords: Korean literature, anti-colonial themes, Yun Dongju, poetry, national identity.

Період японського колоніального правління в Кореї (1910–1945) став одним із найскладніших етапів в історії корейської культури та літератури. У той час література виконувала не лише естетичну, але і важливу для суспільства функцію, перетворившись на засіб збереження національної ідентичності та форму духовного спротиву. Особливе місце в цьому процесі посідає творчість Юн Дончжу (1917–1945) – поета, чия поезія стала втіленням "тихого опору", спрямованого на осмислення внутрішньої боротьби особистості в умовах колоніального гніту. **Актуальність дослідження** зумовлена необхідністю глибшого осмислення антиколоніальної тематики в корейській літературі й ролі поетичного слова як засобу спротиву в умовах японського колоніального правління. В умовах зростаючого інтересу до корейської культури й літератури у світі, аналіз творчості Юн Дончжу дозволяє не лише краще зрозуміти особливості літературного процесу цього періоду, але й побачити, як література реагувала на історичні виклики, зберігаючи національну ідентичність і культурну пам'ять.

Наукова новизна дослідження полягає в аналізі антиколоніальних мотивів у поезії Юн Дончжу на матеріалі вибраних творів. Запропоновано інтерпретацію його творчості як форми внутрішнього, духовного спротиву, що реалізуються через художні засоби, образи та моральну рефлексію. Особливу увагу приділено аспектам, які залишаються недостатньо дослідженими в літературознавстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика корейської літератури колоніального періоду висвітлюється у працях як корейських, так і зарубіжних дослідників, зокрема в контексті дискурсу націоналізму (Verma, 2021), формування національної ідентичності через рух 1 березня 1919 р. (Shin, 2018), а також загального міжнародного впливу колоніального режиму на півострів (На, 2019). Дослідженням травм колоніального періоду займався А. Х. Скабелунд (Skabelund, 1994), а специфіку визвольних рухів аналізував М. К. Веллс (Wells, 1979). Творчість Юн Дончжу привертала увагу науковців у контексті аналізу його прагнення до незалежності Кореї (Segye Ilbo, 2010), біографічного контексту (Kim, 2004), а також його поетичного стилю та морально-етичної проблематики (Park, 2006).

Завдання статті полягає в аналізі антиколоніальних мотивів у поезії Юн Дончжу та визначенні художніх засобів, за допомогою яких реалізується ідея внутрішнього спротиву людини.

Мета статті полягає в тому, щоб дослідити особливості поезії Юн Дончжу як форми антиколоніального спротиву та показати, як через поетичне слово відбувається збереження національної ідентичності в умовах колоніального тиску.

Виклад основного матеріалу дослідження. Антиколоніальна тематика в корейській літературі періоду японського панування (1910–1945) формувалася в умовах сильного політичного й культурного тиску. Після анексії Кореї, література перестала бути лише мистецтвом і стала способом вираження супротиву та збереження національної ідентичності. Адже через цензуру й заборону корейської мови письменники не могли говорити прямо, тому

використовували символи, алегорії та зверталися до внутрішнього світу людини (Kim, 1976, с. 11). У різні періоди колоніального правління ситуація змінювалася: починаючи жорстким контролем і переходячи до певного послаблення після подій 1919 р., і закінчуючи жорстким утиском з боку влади (Лі, 2005). Це вплинуло на літературу: поряд із відкрито соціальними творами почали з'являтися тексти про внутрішні переживання, сумніви й моральний вибір, адже відкрита опозиція могла бути небезпечною. У цьому контексті важливим є поняття "тихого опору", тобто такого спротиву, який не проявляється відкрито, а існує на рівні внутрішніх переживань, морального вибору та саморефлексії.

Яскравим прикладом такого підходу є творчість Юн Дончжу. Його поезія не містить прямих політичних закликів чи гасел, проте глибоко передає стан людини, яка живе під тиском колоніальної системи. Поет зосереджується на внутрішніх переживаннях, моральності і почутті відповідальності, що дозволяє показати спротив на більш глибокому, особистісному рівні (Yi et al., 2005, с. 26). Для аналізу цих мотивів базовим джерелом є його посмертна збірка "Небо, вітер, зоря і поезія" (Yun, 2017).

Вірш "Пролог" – це один з найвідоміших його творів, своєрідне поетичне кредо Юн Дончжу. У ньому він говорить про бажання прожити життя чесно, з чистим сумлінням, навіть у складних умовах. В цій поезії важливим є образ неба, який символізує моральний ідеал і чистоту – поет хоче мати змогу дивитися на нього без сорому. Водночас, у вірші відчувається тривога: навіть звичайні речі викликають неспокій, а мотив зникнення зірок передає втрату духовних орієнтирів і внутрішню кризу. У творі, поет не закликає до відкритої боротьби, але чинить тихий опір: через щирість, любов до світу і збереження людяності. Так він показує розрив між тим, яким світ має бути, і тим, яким жорстоким він є насправді.

У вірші "Автопортрет" ключовим є мотив самопізнання через відображення. Герой дивиться на себе у воду і не впізнає власного образу, що символізує втрату цілісності особистості. Це можна інтерпретувати як наслідок колоніального тиску, який змушує людину сумніватися у власній ідентичності. Водночас акт самоспоглядання стає формою спротиву, оскільки передбачає чесність перед самим собою і небажання приймати нав'язану країною-агресором реальність.

Поезія "Сповідь" розкриває тему моральної відповідальності та внутрішнього суду. Ліричний герой відкрито визнає власну слабкість і сором, що виникає через неможливість прямого протесту й активного опору. Однак саме це усвідомлення стає основою для збереження людської гідності. Сповідь у цьому випадку виконує очищувальну функцію, дозволяючи героєві зберегти внутрішню свободу навіть у зовнішньо обмежених умовах.

Особливе місце займає і твір "Інша Батьківщина", у якому порушується тема втрати й пошуку ідентичності. Батьківщина постає не як конкретне місце на карті, а як внутрішній стан людини. Такий підхід дозволяє поету зберегти зв'язок із культурою навіть тоді, коли вона перебуває під тиском. Водночас

створення "іншої" батьківщини свідчить про прагнення знайти альтернативний простір існування, повністю вільний від колоніалізму.

Аналіз цих творів дає змогу чітко окреслити провідні мотиви поезії Юн Дончжу. Перш за все, це внутрішній конфлікт, напруга між бажанням залишитися чесним із собою й неможливістю відкрито діяти в реальності колоніального тиску. Звідси виникають і почуття сорому та провини, які особливо помітні у "Сповіді", де герой фактично судить самого себе. До того ж, не менш важливим є мотив втрати і пошуку ідентичності: у "Автопортреті" це передано через образ розмитого відображення у воді, а в "Іншій Батьківщині" через ідею внутрішнього, а не географічного простору.

Ці смисли розкриваються завдяки продуманим художнім засобам. Наприклад, небо і зорі у "Пролозі" виступають як символи моральних орієнтирів, тоді як їхнє зникнення натякає на втрату внутрішньої опори. Образи природи загалом працюють не як тло, а як спосіб передачі психологічного стану героя. Важливу роль відіграє і форма: проста, майже розмовна мова створює відчуття щирості, а вільний вірш підсилює ідею внутрішньої свободи, навіть коли зовнішні обставини її обмежують.

В цьому сенсі творчість Юн Дончжу вписується у ширший контекст корейської літератури колоніального періоду, зокрема поряд із такими авторами, як Лі Гвансу та Хан Йонун. Однак саме у Юн Дончжу тема ідентичності звучить особливо глибоко, адже поєднується з постійною внутрішньою рефлексією і моральним самоаналізом.

Висновки з проведеного дослідження. Проаналізовано антиколоніальну тематику в корейській літературі періоду японського колоніального правління на прикладі творчості Юн Дончжу. Встановлено, що в умовах політичного та культурного тиску література виконувала не лише естетичну, але й суспільно значущу функцію, виступаючи засобом збереження національної ідентичності та формою духовного спротиву. Аналіз поезій "Пролог", "Інша Батьківщина", "Автопортрет" і "Сповідь" показав, що ключовими мотивами творчості поета є внутрішня боротьба, почуття сорому і провини, моральна рефлексія та прагнення до збереження людської гідності. Доведено, що антиколоніальний зміст у поезії Юн Дончжу реалізується не через відкритий протест, а через форму "тихого опору", який виявляється у глибокому самоусвідомленні та внутрішньому спротиві асиміляційній політиці. Отже, можна зробити висновок, що творчість Юн Дончжу є важливим явищем корейської літератури колоніального періоду, яке не лише відображає внутрішній стан особистості в умовах пригнічення, але й формує особливий тип літературного спротиву. Подальше дослідження його поезії та ширшого контексту антиколоніальної літератури має значний потенціал для розвитку як корейського, так і порівняльного літературознавства.

Список використаних джерел

- Yi Nam-ho, U Ch'anje, Yi Kwangho, & Kim Mihyŏn. (2005). *Twentieth-Century Korean Literature* (Y. Ryu, Trans.; Brother Anthony of Taizé, Ed.). Eastbridge Books.
- Verma, A. (2021). Discourse on nationalism in colonial period of Korea. *International Journal of Applied Research*.
- Wells, M. K. (1979). *Korean independence movements under Japanese colonial rule 1910–1937: A study of nationalism* (Master's thesis, University of Canterbury).
- Skabelund, A. H. (1994). Unhealed wounds: Japan's colonization of Korea. *Sigma: Journal of Political and International Studies*, 12, Article 5, 49–50.
- Kim, U. C. (1976). The situation of the writers under Japanese colonialism. *Korea Journal*, 16(5), 4–15.
- Chung, C.-w. (Ed.). (1995). *Modern Korean literature: An anthology 1908–1965*. Kegan Paul International.
- Shin, M. D. (2018). *Korean national identity under Japanese colonial rule: Yi Gwangsu and the March First Movement of 1919*, 1–4.
- Ha, Y.-C. (2019). *International impact of colonial rule in Korea, 1910–1945*. The Center for Korea Studies, University of Washington.
- Segye Ilbo. (2010, July 15). 운동주, 조선독립 실현시키려 했다.
- Yu, J.-H. (2004). *나의 해방 전후: 1940–1949*. 민음사.
- Park, D.-G. (2006). '민족시인' 운동주-폭압의 저울, 봄을 그리며 별로 지다. *경향닷컴*.
- Kim, T.-I. (2004, October 18). 김기창과 운동주. *조선일보*.
- Yun, D.-J. (2017). *하늘과 바람과 별과 시*. 청월.

Ірина МАШТАЛЯР, магістр
ORCID ID: 0009-0001-7000-503X
e-mail: mashtalar.ir@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Оксана КІНДЖИБАЛА, д-ка філософії, доц.
ORCID ID: 0000-0003-1754-8083
e-mail: o.kindzhybala@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЛЕКСИЧНІ ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ПЕРЕКЛАДІ СУЧАСНОГО КОРЕЙСЬКОГО ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ "МИГДАЛЬ" СОН ВОНПХЬОН)

Досліджено лексичні перекладацькі трансформації, застосовані у перекладі роману Сон Вонпхьон "Мигдаль" українською мовою (перекладачка Юлія Ковальчук, 2024). Проаналізовано шість типів трансформацій: антонімічний переклад, смисловий розвиток, генералізацію, компенсацію, додавання та опущення. Встановлено, що найпоширенішим прийомом є антонімічний переклад, зумовлений структурними відмінностями між корейською та українською мовами. Генералізація та смисловий розвиток забезпечують адаптацію культурно специфічної лексики, а компенсація через виноски зберігає імпліцитний зміст, пов'язаний з мовною грою та культурними реаліями. Результати підтверджують, що лексичні трансформації є необхідним інструментом досягнення еквівалентності в умовах значної мовної та культурної дистанції між корейською й українською мовами.

Ключові слова: лексичні перекладацькі трансформації, корейсько-український переклад, еквівалентність, художній переклад, генералізація, антонімічний переклад.

**Iryna MASHTALIAR
Oksana KINDZHYBALA**

LEXICAL TRANSLATION TRANSFORMATIONS IN THE UKRAINIAN TRANSLATION OF CONTEMPORARY KOREAN LITERARY TEXTS (BASED ON THE NOVEL 'ALMOND' BY SOHN WON-PYUNG)

This article examines lexical translation transformations employed in the Ukrainian translation of the novel 'Almond' by Sohn Won-pyung (translated by Yuliia Kovalchuk, 2024). Six types of transformations are analysed: antonymous translation, semantic development, generalisation, compensation, addition, and omission. The study finds that antonymous translation is the most frequently used technique, driven by structural differences between Korean and Ukrainian. Generalisation and semantic development facilitate the adaptation of culturally specific vocabulary, while compensation through footnotes preserves implicit

meaning embedded in wordplay and cultural references. The findings confirm that lexical transformations are an indispensable tool for achieving equivalence given the considerable linguistic and cultural distance between Korean and Ukrainian.

Keywords: *lexical translation transformations, Korean-Ukrainian translation, equivalence, literary translation, generalisation, antonymous translation.*

Вступ. Корейська хвиля – культурний феномен, що охопив увесь світ, – давно вийшла за межі поп-музики та серіалів. Проте літературна складова цього явища залишається значно менш представленою, особливо в українському просторі. На нашому книжковому ринку перекладених творів корейської прози одиниці, серед яких міжнародний бестселер "Мигдаль" Сон Вонпхьон у перекладі Юлії Ковальчук (Сон, 2024). Цей переклад став основним матеріалом для дослідження, метою якого є дослідити, як перекладач долає прірву між двома дуже різними мовами. Едвард Сапір у своїх роботах зауважував, що не існує двох достатньо схожих мов, аби можна було стверджувати, ніби вони передають однакову соціальну реальність (Sapir, 1956). Корейська й українська мови – яскравий приклад цього твердження. Українська мова, що належить до слов'янської родини індоєвропейських мов, має розвинену систему відмінювання, де граматичні категорії часу, особи та числа виражені явно. Корейська, у свою чергу, є мовою-ізолятом, де ті самі категорії виражаються суфіксами й несуть ще й соціальне навантаження. Це означає, що перекладач змушений або спрощувати, або компенсувати втрачені відтінки іншими засобами. Окрім граматичних відмінностей, суттєву роль відіграє лексичний склад мов. Корейська лексика формувалася під потужним впливом китайської культури протягом тисячоліть, тому більшість абстрактних понять має ієрогліфічне коріння. Водночас за останні десятиліття різко зросла кількість запозичень з англійської – результат глобалізації та культурного впливу Заходу (Kiaer, 2018).

Перекладацькі трансформації. Роман Якобсон у своїй знаменитій праці про лінгвістичні аспекти перекладу згадує італійський афоризм "traduttore, traditore" – "перекладач, зрадник" (Jakobson, 1966). Цей вислів висловлює сумнів: чи не зраджує перекладач оригінал щоразу, як вдається до змін? Однак сучасні перекладознавці погоджуються: без трансформацій повноцінний художній переклад неможливий, а самі трансформації є необхідним інструментом. Перекладацькі трансформації – це перетворення, що забезпечують перехід від мовних одиниць оригіналу до одиниць мови перекладу зі збереженням змісту. Їхнє використання зумовлюється трьома основними причинами: розбіжностями між мовними системами (відмінності в обсязі значень, відсутність певних категорій), розбіжностями в мовних нормах (дослівний переклад може бути граматично правильним, але неприродним) і розбіжностями в мовних звичках за певних ситуацій. Серед лексичних трансформацій, що аналізувалися в перекладі "Мигдалю", виокремлено шість основних типів: антонімічний переклад, смисловий розвиток, генералізацію, компенсацію, додавання й опущення. Кожен із них виконує конкретну функцію

в досягненні перекладацької еквівалентності. "Мигдаль" Сон Вонпхьон – дебютний роман авторки, виданий у 2017 р. Попри це, книга понад п'ять років поспіль трималася в переліку національних бестселерів Кореї і здобула широку аудиторію в різних країнах. В Україні роман побачив світ наприкінці 2024 р. У центрі твору – підліток Юндже з алекситимією, розладом, що унеможливорює нормальне сприйняття та вираження емоцій. Авторка досліджує природу людських емоцій, співпереживання і насильства, а також широку соціальну проблематику: шкільний булінг, домашнє насильство, байдужість суспільства до "інакших". Роман написаний для молодіжної аудиторії, наповнений розмовною лексикою та сучасними культурними референсами, а також дуже емоційно навантажений, тому важливо зберегти кожен нюанс та відтінок. Цей аналіз трансформацій показує, які перекладацькі рішення дозволили Юлії Ковальчук зберегти максимальну наближеність до оригіналу.

Антонімічний переклад. Найуживанішою трансформацією в перекладі виявився антонімічний переклад. Ця трансформація полягає в заміні стверджувальної конструкції заперечною або навпаки, зі збереженням загального змісту. Показовим прикладом є речення про вечір після тривожного дня: "그날 밤 나는 여느 때처럼 장난감 블록을 가지고 놀았다", перекладене як "Пізно ввечері вдома я безтурботно грався з конструктором, наче нічого й не сталося" (Сон, 2024). Тут корейське "як завжди" (여느 때처럼) перетворилося на "наче нічого й не сталося" – фразу, що значно точніше передає контраст між зовнішньою безтурботністю дитини та трагічними подіями, свідком яких вона стала. Переважна більшість випадків антонімічного перекладу вмотивована мовними нормами: там, де корейська мова обирає стверджувальну форму, українська тяжіє до заперечної, і навпаки.

Смисловий розвиток і генералізація. Смисловий розвиток – це заміна прямого словникового відповідника контекстуальним варіантом, значення якого логічно пов'язане зі змістом вихідного слова. Найяскравіший приклад – корейське дієслово 사라지다 (зникати), що в різних контекстах набуває різних перекладів: "розібрали дітей", "шайка розбіглася", "не втратити напруги". Кожного разу перекладачка обирає не прямий еквівалент, а слово, що точніше відповідає ситуації.

Генералізація – розширення значення – використовується тоді, коли корейське слово несе специфічний культурний або соціальний зміст, незрозумілий українському читачеві. Наприклад, 대학생 (студент університету) перекладається просто "хлопець": в корейському суспільстві статус студента є соціально значущим маркером, тоді як в українському контексті ця деталь не є настільки важливою. Так само 유치원생 (вихованець дитячого садка) стає "малою дитиною". Такі зміни зберігають зміст і звучить природно для української мови. Прикладом генералізації є переклад "원더우먼" (Диво-жінка, персонаж американських коміксів) як "супергероїня". Оскільки в Україні цей

персонаж не є частиною масової культури так само, як у США або Республіці Корея, заміна на ширше поняття забезпечує розуміння та не обтяжує текст додатковими поясненнями.

Компенсація. Компенсація використовується в ситуаціях, де пряма передача змісту неможлива через принципові відмінності між мовами. Найскладнішим є випадок з іменем матері головного героя – Джин (지은). Його варіація є омонімом до слова "письменниця" (지은이), і саме тому бабуся дала його доньці з надією, що та стане літераторкою. Цей шар смислів неможливо відтворити в перекладі, адже в українській мові такого збігу немає. Перекладачка вдається до виноски, де пояснює гру слів. Таке рішення зберігає авторський задум. Компенсація використовується і під час перекладу страв: "냉면" (ненмьон – корейська холодна локшина) залишається транскрибованою, але разом зі змістовною виноскою, де пояснюється її культурне значення: в уявленні старшого покоління це зимова страва, а не літня, як сприймає сучасна молодь. Без цього контексту український читач втратив би розуміння цілої сцени.

Опущення та додавання. Опущення найчастіше застосовувалося до корейських ономатопей – надзвичайно розвиненого шару лексики, що включає не лише звуконаслідувальні, а й образонаслідувальні слова. Корейська мова активно використовує ономатопеї для підсилення дієслів і створення емоційного забарвлення. Оскільки в українській мові ця традиція значно менш розвинена, перекладачка опускала ономатопеї там, де дієслово вже само по собі передавало потрібну експресивність ("찌렁찌렁 울리도록" стає "задвигтів"), або замінювала їх точними прислівниками ("рвучко" замість образонаслідувального 핵). Додавання, натомість, використовувалося там, де в оригіналі інформація залишається імпліцитною, але для українського читача вона має бути вираженою явно. Наприклад, репліка жінки з мосту – "뭐하니! 더럽게" (дослівно: "Що таке! Гидота!") – набула в перекладі звертання: "Що ти виробляєш, малий капоснику?! Гидота!". Звертання надає сцені яскравішого характеру та відповідає природній інтонації обуреної дорослої людини в українській розмовній традиції.

Висновок. Аналіз прикладів лексичних трансформацій у перекладі "Мигдалю" демонструє, що використання перекладацьких трансформацій зумовлене бажанням зберегти емоційний вплив, культурний контекст і стилістичні особливості тексту. Найпоширенішим прийомом був антонімічний переклад, що відображає глибинні відмінності між способами побудови висловлювання в корейській та українській мовах. Смисловий розвиток і генералізація дозволили передати культурно специфічні поняття в зрозумілій для українського читача формі. Компенсація через виноски зберегла важливі культурні підтексти, наприклад гру слів, що є нерозривно пов'язаною з образами персонажів. Опущення й додавання дозволили збалансувати мовні

традиції двох культур у зображенні звукової та емоційної виразності. Переклад з корейської українською – досі малодосліджена галузь в українському корєзнавстві. Корейська мова залишається екзотичною для більшості українських читачів, а кількість наукових праць і навчальних матеріалів з корейсько-українського перекладу вкрай мала. Саме тому кожен якісний переклад і кожне дослідження, що його аналізує, мають не лише практичну, а й академічну цінність. "Мигдаль" у перекладі Юлії Ковальчук – це зразок такого якісного перекладу й незліченні можливості подальших досліджень. Зростання інтересу до корейської культури в Україні не тимчасове явище. Це стійка тенденція, що потребує розвитку відповідної перекладознавчої бази. І такі дослідження, як аналіз лексичних трансформацій у перекладі "Мигдалю", це один з багатьох кроків у цьому напрямі.

Список використаних джерел

- Сон, В. (2024). *Мигдаль*. Сафран.
Jakobson, R. (1959). *On Linguistic Aspects of Translation*. Cambridge.
Kiaer, J. (2018). *The Routledge Course in Korean Translation*. Routledge.
Sapir, E. (1956). *Culture, Language and Personality*. University of California Press.
손원평. (2023). *아몬드*. 다즐링

Дарина МОРГУН, асп.
ORCID ID: 0009-0008-2436-944X
e-mail: morhundaar@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Наталя ІСАЄВА, д-ка філол. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0002-8458-4650
e-mail: n.isayeva@knu.ua
в. о. завідувача кафедри мов і літератур
Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ТИПОЛОГІЯ ОБРАЗУ МИТЦЯ В ІНТЕРМЕДІАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ РОМАНУ "МАЙСТЕР ФОРТЕПІАНО" ГВО ЦЯНШЕНА

Проаналізовано образи митців у романі "Майстер фортепіано" Гво Цяншена як ключовий елемент інтермедіального тексту. Мета – виявлення типологічних моделей репрезентації митця та з'ясувати роль цих моделей в інтермедіальному тексті, фокусованому на взаємодії літератури й музики. Запропоновано багаторівневу класифікацію, що охоплює функціональний (виконавець, композитор, майстер з налаштування), екзистенційний (психіка, самотність, час, вибір) та інтермедіальний (паралелізм "людина – інструмент") виміри.

З'ясовано, що постаті виконавців (Святослав Ріхтер, Гленн Гільд, Джозеф), композиторів (Франц Шуберт, Людвіг ван Бетховен) і "невидимого" майстра формують поліфонічну модель мистецької ідентичності. Особливу увагу приділено екзистенційній вразливості митця, його залежності від часу та необхідності етичного вибору. Доведено, що інтермедіальність роману реалізується через метафоричне ототожнення людини й інструмента, а майстер з налаштування виступає медіатором між ними.

У підсумку встановлено, що образ митця у творі функціонує як структуро-творчий принцип, який забезпечує синтез музичного й літературного дискурсів і водночас проблематизує традиційні уявлення про творчість, геній і авторство.

Ключові слова: література, китайська література, інтермедіальність, митець, художня репрезентація, творчість.

Daryna MORHUN **TYPOLOGY OF THE ARTIST'S IMAGE IN THE INTERMEDIAL SPACE** **OF THE NOVEL "THE PIANO TUNER" BY GUO QIANGSHENG**

This study analyzes the image of the artist in the novel "The Piano Tuner" by Guo Qiangsheng as a key element of an intermedial text. The aim is to identify typological models of the artist's representation and to clarify their role in the interaction between literature and music. The paper proposes a multi-level classification encompassing

functional (performer, composer, piano tuner), existential (psyche, loneliness, time, choice) and intermedial (the parallelism of "human – instrument") dimensions.

It is established that the figures of performers (notably Sviatoslav Richter, Glenn Gould, Joseph), composers (Franz Schubert and Ludwig van Beethoven), and the "invisible" master together form a polyphonic model of artistic identity. Particular attention is given to the artist's existential vulnerability, their dependence on time, and the necessity of ethical choice. It is demonstrated that the intermediality of the novel is realized through the metaphorical identification of the human and the instrument, where the master acts as a mediator between them.

In conclusion, it is argued that the image of the artist in the work functions as a structuring principle that ensures the synthesis of musical and literary discourses, while simultaneously problematizing traditional notions of creativity, genius, and authorship.

Keywords: *literature, the Chinese literature, intermediality, artist, artistic representation, creativity.*

Інтермедіальний текст передбачає взаємодію різних мистецьких кодів, у цьому випадку – літератури й музики, де слово не лише описує, а й відтворює іншу художню реальність (Просалова, 2013). Як зазначає дослідниця Я. Юхимук, "найчастіше образ музики реалізовується через аналіз особистості музиканта чи іншої особи, яка її виконує чи відтворює" (Юхимук, 2018). Варто зауважити, що в образ митця в інтермедіальному літературному творі проте не є глибоко дослідженим. На теоретичному рівні увагу постаті митця приділяли С. Кочерга та О. Вісич, фокусуючись на кореляції зображення образу митця з епохою написання твору (Кочерга, & Вісич, 2023), а також С. Маценка, що у своїй монографії особливу увагу приділила діалогові з музикою в романі-біографії композитора (Маценка, 2014).

У романі "Майстер фортепіано" Гво Цяншєна (Гво Цяншєн, 2025) ("寻琴者", 郭强生) (郭强生, 2020) постать митця стає центральним елементом: саме через нього здійснюється "переклад" музики в текст. Митець тут не лише носій таланту, а медіатор між інструментом, звуком і словом, між матеріальним і духовним вимірами мистецтва. Відтак інтермедіальність реалізується не лише через музичні образи, а й через типологію митця, яка структурує художній світ твору.

У романі ця типологія охоплює функціональний, екзистенційний, соціальний та інтермедіальний виміри.

На функціональному рівні виокремлюються три ключові постаті: виконавець, композитор і майстер з налаштування. Виконавець постає інтерпретатором музики, чия роль визначається способом взаємодії з публікою і твором. Зокрема, образ Джозефа репрезентує трагічний тип митця, позначений страхом втрати таланту та психічною нестабільністю ("талант" як тимчасове випередження розвитку нервової системи). Натомість постаті Святослава Ріхтера і Гленна Гільда утворюють протилежні позиції двох виконавців: аскетичної відданості сцені та новаторства, орієнтованого на запис і відмову від живих концертів.

Постать композитора втілює романтизований образ генія. Франц Шуберт постає "стражденим генієм", чия творчість народжується з досвіду самотності й невизнання, тоді як Людвиг ван Бетховен репрезентує героїчну модель подолання фізичних обмежень.

Особливе місце належить майстру з налаштування – "невидимому творцеві", який не бере участь у творенні музики безпосередньо, але забезпечує технічний бік. Його функція розкривається як співтворчість без визнання, що ставить під питання традиційні уявлення про авторство.

На екзистенційному рівні митець постає як вразливий суб'єкт. Текст акцентує на психічній нестабільності (Джозеф), самотності (ізоляція Гленна Гульда, відчуженість Фуджіко Хеммінг), залежності від часу (мотив утрачених можливостей, пізнього успіху) і необхідності екзистенційного вибору. Зокрема, вчителька Цюв демонструє альтернативну модель митця, який свідомо обирає сім'ю замість кар'єри.

Ключовим є інтермедіальний рівень, де реалізується паралелізм "людина – інструмент". У романі інструмент наділяється ознаками живої істоти (голос, душа, самотність), тоді як митець уподібнюється до механізму, що може "вийти з ладу". Майстер з налаштування виступає посередником між ними, своєрідним "психологом", який гармонізує їхню взаємодію. Ця модель втілює інтермедіальність як перенесення музичних категорій (гармонія, резонанс, тембр) у площину людських стосунків і текстуальної репрезентації.

Отже, роман "Майстер фортепіано" репрезентує складну, багаторівневу модель митця, де поєднуються функціональні ролі, екзистенційні стани, соціальні виклики й інтермедіальні зв'язки. Постать митця тут виходить за межі традиційного розуміння генія як індивідуального творця і постає як елемент ширшої системи взаємодії – між людиною, інструментом, суспільством і мистецьким медіумом. Інтермедіальність твору виявляється не лише в наявності музики як теми твору, а і в способі мислення тексту, який моделює реальність за законами музичної гармонії, резонансу й дисонансу. Митець – не просто учасник творчого процесу, а окрема повноцінна складова літературного твору, яка так само варта бути об'єктом дослідження, як і музика в інтермедіальному творі.

Список використаних джерел

- Гво Цяншен. (2025). *Майстер фортепіано*. Сафран.
- Яніна Юхимук. (2018). Ідентифікація музичного екфразису у прозі другої половини ХХ – початку ХХІ століття. У Т. І. Гундорова, & Г. М. Сиваченко (Ред.) *Література на полі медій* (с. 247–289). Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України.
- Кочерга, С., & Вісич, О. (2023). *Літературознавча інтермедіальність: Генеза і сучасні горизонти*. Видавництво Національного університету "Острозька академія".
- Маценка, С. (2014). *Партитура роману*. Львівський національний університет імені Івана Франка.
- Просалова, В. (2013). Інтермедіальність як явище мистецтва і метод аналізу. *Філологічні семінари*, 16, 46–53. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fils_2013_16_8
- 郭強生. (2020). *尋琴者*. 木馬文化事業股份有限公司.

Елена-Вікторія МОСКАЛЕНКО, бакалавр
ORCID ID: 0009-0006-2755-8903
e-mail: ignisleader@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Катерина ДОВЖЕНКО, асист.
ORCID ID: 0009-0004-4439-1047
e-mail: murmurmur@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

КІМ ДОНІН: ХУДОЖНІЙ ОБРАЗ ТА ІДЕЙНІ ЗАСАДИ КОНЦЕПЦІЇ "МИСТЕЦТВА ЗАРАДИ МИСТЕЦТВА" В КОЛОНІАЛЬНУ ДОБУ

Досліджуються художні образи й ідейні засади творчості Кім Доніна в контексті концепції "мистецтва заради мистецтва". На матеріалі новели "Казка про божевільного художника" та повісті "Чіткі заповіді" розглядаються ключові естетичні принципи письменника: культ краси як абсолюту, право митця на внутрішню свободу та відчуження як творчий ресурс. Стверджується, що естетична автономія Кім Доніна стала унікальною формою непрямого спротиву в умовах японської колоніальної окупації.

Ключові слова: Кім Донін, "мистецтво заради мистецтва", корейська модерністська проза, художній образ, естетична автономія, колоніальна доба.

Elena-Viktoriia MOSKALENKO **KIM DONG-IN: ARTISTIC IMAGE AND IDEOLOGICAL FOUNDATIONS** **OF THE "ART FOR ART'S SAKE" CONCEPT IN THE COLONIAL ERA**

The paper examines the artistic imagery and ideological foundations of Kim Dong-in's literary works within the framework of the "art for art's sake" concept. Drawing on the novella "A Tale of a Mad Painter" and the story "Clear Commandments", the study explores the writer's core aesthetic principles: the cult of beauty as an absolute ideal, the artist's right to inner freedom, and alienation as a creative resource. It is argued that Kim Dong-in's aesthetic autonomy constituted a distinctive form of indirect resistance under Japanese colonial rule.

Keywords: Kim Dong-in, art for art's sake, Korean modernist prose, artistic image, aesthetic autonomy, colonial era.

Творчість Кім Доніна, одного з ключових представників модернізму в корейській літературі 1920–30-х рр., відзначається унікальною естетичною позицією, яка суперечила домінувальним тенденціям того часу. **Актуальність теми дослідження полягає в тому**, що в період, коли більшість корейських письменників прагнули відобразити соціальну дійсність і боротися з

колоніальним гнітом за допомогою ангажованого мистецтва, Кім Донін обстоював ідею "мистецтва заради мистецтва", акцентуючи на естетичній автономії, внутрішній свободі митця та цінності художньої форми. Це робить його концепцію надзвичайно важливою для осмислення альтернативних форм опору культурному тиску японської окупації та для вивчення еволюції корейської літератури в модерному контексті. Дослідження ідейних засад і художнього стилю Кім Доніна дозволяє не лише глибше зрозуміти витоки модерністської естетики в Кореї, але й простежити вплив західної літературної філософії на східноазійський художній дискурс.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що в україномовному літературознавстві далі розвинено спробу цілісного дослідження концепції "мистецтва заради мистецтва" в контексті творчості Кім Доніна, розкрито її роль як інструменту культурного спротиву та естетичної позиції автора.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням сучасної корейської літератури присвятили свої праці вчені Чое Хьонхве (Choe, 2024) Чхве Мін (Choi, 2019), Кім Кюхюн (Kim, 2012). Зокрема праці Кім Доніна досліджували такі вчені як Лі Дохьон (Lee, 2025) і Ву Ді (Wu, 2025).

Завдання статті. Розглянути витоки та принципи концепції "мистецтва заради мистецтва", проаналізувати соціокультурний контекст формування позиції Кім Доніна, дослідити художні образи його творів, охарактеризувати ідейні засади письменника та визначити особливості реалізації цієї концепції в умовах колоніального дискурсу.

Мета статті – здійснити комплексне дослідження концепції "мистецтва заради мистецтва" у творчості Кім Доніна, виявити ідейні засади, художні образи та стилістичні особливості, що визначають його авторську стратегію.

Виклад основного матеріалу дослідження. Художній образ у прозі Кім Доніна (1900–1951) постає як багатовимірне явище – водночас інструмент естетичного дослідження і спосіб вираження філософських пошуків митця (Choi, 2019). Головна риса, яка одразу впадає в очі під час читання його творів, – це особлива напруга між внутрішнім світом персонажа та зовнішньою реальністю, яка ніколи прямо не артикулюється, але завжди відчувається в підтексті (So, 1988).

Розглянемо спочатку новелу "Казка про божевільного художника". Кім Донін конструює тут образ самотнього митця, відторгнутого суспільством, чие ставлення до жінки зумовлене не емоційним зв'язком, а суто естетичним захопленням. Як тільки фізична близькість порушує ідеальний образ натурниці, герой утрачає до неї будь-який інтерес. Кульмінацією стає вбивство – вчинок, вмотивований не злобою, а естетичним відчаєм: краса, яку він намагався зафіксувати, зникла, і з нею зникло все, що тримало художника у стосунках із реальним світом (So, 1988; Choi, 2019).

Стилістично твір демонструє характерний для Кім Доніна мінімалізм: емоційні стани персонажа передаються не через монологи, а через точні образи – вираз очей, дотик, пляма чорнила на портреті. Оповідач свідомо уникає

моральних оцінок, зберігаючи "холодну" дистанцію. Природа, що оточує героя (гора, печера, дім на відшибі), функціонує як психологічна метафора закритості свідомості. Сліпа дівчина символізує чистоту й духовну відстороненість, а випадкова пляма на портреті, що створює саме той вираз очей, якого художник так довго добивався, – це метафора самої природи мистецтва: справжнє народжується стихійно, поза контролем творця.

Схожу логіку відтворює і повість "Чіткі заповіді", хоча сюжет тут зовсім інший. Головний герой намагається жити за релігійними заповідями й саме через це парадоксально втрачає живу людяність. Смерть матері, яку він сам ініціює, подається як "благородний вчинок" відповідно до власної системи переконань, – але авторська оптика залишається холодною, без жодної сентиментальності. Небесний суд наприкінці твору стикає героя не з юридичною буквою правил, а з їхнім справжнім моральним змістом.

Обидва твори об'єднує ключова риса – естетична відстороненість оповідача. Кім Донін не засуджує і не виправдовує своїх героїв, він лише фіксує. Це відповідає модерністській настанові "відмови від авторської присутності" і водночас посилює моральний ефект: читач змушений самотійно зважувати наслідки вчинків персонажів, опинившись у тому самому становищі естетичного спостерігача, що й сам герой.

Обидва твори перегукуються з європейською традицією декадансу та символізму. Образ художника-одержимця нагадує героїв Оскара Вайльда ("Портрет Доріана Грея") та Едгара По ("Овальний портрет"): краса фатальна, мистецтво сильніше за мораль, а герой – це людина, яка обрала естетичну одержимість замість соціальної інтеграції. Водночас у творах Кім Доніна ці мотиви набувають специфічно корейського забарвлення – крізь призму колоніального болю й культурного відчуження (Ilijaš, 2021).

Розглядаючи ідейні засади творчості письменника, варто передусім говорити про те, що в центрі його естетичного світогляду – краса як абсолютна і недосяжна категорія. У "Казці про божевільного художника" художник шукає не просто привабливу натурницю, а ту, у чиїх рисах відображається невлomite. Краса тут є духовною концентрацією, а не тілесною привабливістю, і саме тому вона не терпить змін. У "Чітких заповідях" "краса" перетікає у сферу мислення: герой також є одержимим – своїм власним "мистецтвом" правила й порядку.

Важливою ідейною домінантою є також право митця бути вільним і незалежним. Художник у новелі живе в горах, ізольований від суспільства, – і ця ізоляція не трактується як трагедія, а як необхідна умова творчості. Через образ релігійного фанатика Кім Донін додатково натякає на небезпеку будь-яких жорстких ідеологій: герой "Чітких заповідей" виконує моральний кодекс буквально, не розуміючи його справжнього сенсу. Отже, будь-який зовнішній імператив *grime* – чи то релігійний, чи то національний – призводить до духовного рабства. У контексті японської колоніальної цензури ця думка набуває очевидного підтексту (Wu, 2025).

Відчуження в текстах письменника функціонує одразу як тема й як метод. Герой свідомо обирає самотність, бо лише відстань від реальності уможливорює

справжнє споглядання краси. Кім Донін перетворює самотність на естетичний ресурс – і це є, мабуть, найбільш оригінальним його внеском у корейський модернізм. Він не просто зображує відчуженого митця, він обґрунтовує відчуження як єдино можливу умову народження справжньої літератури.

Становлення цієї концепції у творчості Кім Доніна відбувалося поступово. У 1920-х рр. він експериментував із жанрами та стилями під впливом японської й західної літератури, пошукуючи власний голос. Уже в ранніх оповіданнях персонажі живуть на межі – фізичній, моральній чи психологічній – і цей стан ізоляції подається як передумова естетичного самопізнання, а не як вада. "Казка про божевільного художника" відображає саме цей ранній етап: у творі помітні впливи символізму в глибокому психологізмі й символічному насиченні.

У 1930-х рр. позиція письменника стає публічною й полемічною. Він відкрито розмежовується з письменниками, що відстоюють національну ідеологічну літературу (зокрема з Лі Квансу), і виступає на захист "чистої літератури" (순수문학). Тоді ж написані "Чіткі заповіді" – твір, у якому Кім Донін демонструє небезпеку будь-якої догми. Обидва розглянуті тексти утверджують єдину думку: мистецтво, як і етика, має виростати з внутрішньої чутливості, а не з зовнішньої ідеології.

Після 1945 р. оцінки творчості письменника залишалися суперечливими: одні критикували його за "байдужість до національного питання", інші – визнавали засновником корейського літературного модернізму. Починаючи з 1960–70-х рр., його тексти стали класикою для нових поколінь письменників, які шукали виразових засобів для особистого, а не колективно-політичного досвіду. Особливо помітним вплив Кім Доніна виявився в корейській постмодерністській прозі другої половини ХХ ст.

Отже, Кім Донін не просто адаптував ідею "мистецтва заради мистецтва" до корейського ґрунту – він створив її власну, оригінальну версію. Його відмова від ідеологічного обов'язку була не байдужістю до долі нації, а принципово іншим жестом: протестом проти будь-якої форми втрати внутрішньої свободи митця. У такому прочитанні естетична автономія стає актом опору – тихим, але неспростовним.

Список використаних джерел

Choe, H. (2024). Transplanted modernity and the reconfiguration of nation: Im Hwa's writings on modern Korean literary history and national literature. *Seoul Journal of Korean Studies*, 37, 313–339. <https://doi.org/10.1353/seo.2024.a949673>

Choi, M. (2019). The creation of the modern individual in modern Korean literature: Kim Tong-in's novella *Mauŭm i yŏt'un chayŏ*. *European Journal of Korean Studies*, 103–123. <https://doi.org/10.33526/EJKS.20191901.103>

Ilijaš, A. (2021). A comparison of the motifs of artist's obsession in "The Tattooer" by Tanizaki Jun'ichirō and "Tale of a Mad Painter" by Kim Dong-in. *Tabula*, 18. <https://doi.org/10.32728/tab.18.2021.6>

Kim, K. H. (2012). Virtually alive or questionably dead? The ambivalence of modern Korean identity in literature and cinema. *Cross-Currents: East Asian History and Culture Review E-Journal*, 3, 80–89. <http://cross-currents.berkeley.edu/e-journal/issue-3>

- Lee, J. (2018). Im Hwa, hybridity, and the anti-colonial politics of modern Korean literature. *Kritika Kultura*, 30/31, 256–275. <https://doi.org/10.13185/KK2018.03026>
- So, C.-m. (1988). *The rainy spell and other Korean stories* (J.-M. Suh, Ed.), 10–11.
- Wu, D. (2025). Decadent resistance in colonial Korea: Kim Tong-in's artistic subversion in "Fire Sonata". *CUSP: Late Nineteenth and Early Twentieth Century Cultures*, 3, 1–27. <https://doi.org/10.1353/cusp.2025.a952398>
- 이동현. (2025). 평양 출신 소설가 김동인(金東仁) 평양문인언론인. <https://blog.naver.com/donghlee1001/223759153558>

Вікторія МУСІЙЧУК, канд. філол. наук, ст. наук. співроб.

ORCID ID: 0000-0002-4456-4487

e-mail: v.musiychuk@nas.gov.ua

в.о. завідувача відділу Азіатсько-Тихоокеанського регіону

Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України, Київ, Україна

НАРАТИВИ ВІЙНИ У СВІДЧЕННЯХ ОЧЕВИДЦІВ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ В'ЄТНАМСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ВОЄННИХ ЩОДЕННИКІВ

Дослідження присвячено компаративному аналізу наративів у воєнних щоденниках очевидців в'єтнамської та російсько-української війн. Розглянуто особливості досліджуваних в'єтнамських та українських щоденників як літературно-побутового жанру. У межах в'єтнамської частини проаналізовано паперові щоденники 1960–1970-х рр. (Данг Тхюї Чам, Нгуєн Ван Тхак, серія "Щоденники в'єтнамської війни"), виявлено акценти на внутрішній боротьбі, молодості та втраті ідеалів. Для української частини охарактеризовано корпус з 2014 р. (військові хроніки, цивільні свідчення, цифрові щоденники), описано переосмислення жанру в щоденниках періоду війни на Донбасі та повномасштабного вторгнення з 2022 р., зокрема його цифрово-публічну трансформацію. Встановлено спільні функції щоденників (терапія, свідчення, колективна пам'ять) і ключові відмінності – форми відтворення, часове дистанціювання й тематичні акценти.

Ключові слова: воєнний щоденник, в'єтнамська література, компаративний аналіз, наративи війни, російсько-українська війна, в'єтнамська війна.

Viktoriia MUSIICHUK

WAR NARRATIVES IN EYEWITNESS TESTIMONY:

A COMPARATIVE ANALYSIS OF VIETNAMESE AND UKRAINIAN WAR DIARIES

The paper is devoted to a comparative analysis of narratives in eyewitness war diaries of the Vietnam War and the Russia–Ukraine war. It examines the specific features of the Vietnamese and Ukrainian war diaries as a life-writing literary genre. In the Vietnamese section, the study analyzes the 1960s–1970s paper diaries (Dang Thuy Tram, Nguyen Van Thac, the series Nhật Ký Thời Chiến / "Diaries of the Vietnam War"), identifying emphases on inner conflict, youth, and the loss of ideals. For the Ukrainian part, the corpus from 2014 onwards (military chronicles, civilian testimonies, digital war diaries) is characterized, and the re-conceptualization of the genre in the context of the Donbas war and the full-scale invasion since 2022 is described, especially its digital and public-oriented transformation. The research establishes shared functions of diaries – therapy, witnessing, and collective memory – and key differences in modes of representation, temporal distance, and thematic focus.

Keywords: war diary, Vietnamese literature, comparative analysis, war narratives, Russia–Ukraine war, Vietnam War.

Щоденник – літературно-побутовий жанр, який фіксує побачене, почуте й внутрішньо пережите відразу після події. Він спочатку пишеться для себе, без

орієнтації на публічне звернення, і переважно про особисте життя, здебільшого в монологічній формі, хоча може містити й внутрішній діалог – полеміку з собою або уявним опонентом (Гром'як, Ковалів, & Теремко, 2006). Щоденник війни – це особлива форма свідчення, де військовий або цивільний очевидець фіксує свій пережитий досвід у реальному часі або в дуже близькому до подій періоді. Це не офіційний історичний наратив, а особистий запис, спрямований на фіксацію подій, емоційних переживань і роздумів. Автори щоденників – військові лікарі, солдати, цивільні, які опинились у зонах бойових дій чи на окупованих територіях. Особливою когортою авторів є літератори й журналісти, щоденники яких вирізняються майстерністю художнього слова.

Війна 1960–1970-х рр. у В'єтнамі породила цілу серію особистих щоденників, пізніше зібраних і опублікованих у збірці "Щоденники в'єтнамської війни" (Nhật Ký..., 2020) – у 4 томах зібрано щоденники 30 в'єтнамських військових. Також широко відомі окремі видання як-от "Щоденник Данг Тхюї Чам" (Đặng, 2022), у якому фіксуються записи 1968–1970 рр. молоді лікарки, і "Навіки 20-літні" (Nguyễn, 2005) – щоденник 1971–1972 рр. солдата Нгуєн Ван Тхака. Щоденник лікарки Данг Тхюї Чам описує роботу в польовій лікарні, травмованих солдат, відчуття ізоляції, морального обов'язку, втрату оптимізму, переоцінку ідеалів. Щоденник молодого курсанта-солдата Нгуєн Ван Тхака сповнений тривоги, роздумів про молодість і смерть, очікування бойових дій, ідеали, відчуття провини. Ці щоденники стають символами особистого голосу війни – лікарки, солдата, які фіксують свої внутрішні конфлікти, емоційні переживання, відчуття провини, страх смерті та втрати оптимізму. Ці записи не лише свідчать про події війни, а й формують глибокий психологічний та емоційний портрет пережитого.

Щоденники російсько-української війни, які пишуть з 2014 р. й досі, формують розмаїтий корпус, що охоплює військові хроніки, цивільні свідчення та цифрові архіви, які ведуться в режимі майже реального часу. Від початку боїв на Донбасі й особливо після повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 р. з'являється все більше таких текстів, частину з яких публікують у видавництвах, а інша – залишається в соцмережах, архівах і на окремих вебплатформах.

Українські щоденники війни мають різні формати: військові хроніки-спогади (Зіненко, 2017; Стеблюк, 2017), цивільні медійно-щоденникові тексти (Бура, 2022; Карі, 2022; Сухорукова, 2023) і цифрові серійні дописи в соцмережах, платформах колективних свідчень на кшталт MyWar та інших. За тематикою деякі тексти орієнтуються на воєнні операції, бойові дії, військовий побут (Зіненко, 2017; Стеблюк, 2017), а інші – на повсякденність, психологічний стан, окупацію, полон, евакуацію, соціальні зміни (Асєєв, 2020; Сивопляс, 2022; Торба, 2015). Щоденники та мемуари до 2022 р. часто публікувалися через певний час після подій, тоді як цифрові записи з 2022 р. ведуться в реальному часі й відкритому доступі, мультимодальні. Отже, український корпус щоденників війни – це поєднання військових мемуарів-щоденників, цивільних друкованих щоденників і цифрових серійних записів у

соцмережах, які разом створюють об'ємну картину пережитого з 2014 р. дотепер. Кількість таких творів уже сягає кількох десятків окремих виданих книг, десятків колективних збірок і сотень онлайн-щоденників.

У компаративному аналізі воєнних щоденників В'єтнаму та України помітне як спільне наративне ядро, так і чітко виражені відмінності, що відповідають контексту війни. У воєнних щоденниках українські та в'єтнамські очевидці схожим чином фіксують: щоденну рутину війни – марші, застави, обстріли, медичні відділення, траншейну кухню; емоційний стан – страх, стомленість, відчай, нерідко змішаний із чорним гумором, втрату – побратимів, друзів, дому, міст, мирного життя.

Обидві традиції показують, що щоденник війни виконує терапевтичну функцію: особисті записи допомагають відокремити власне "я" від війни, структурувати хаос пережитого й запобігти відчуттю зради себе.

Характерною рисою щоденників обох війн є відсутність офіційного пафосу. Очевидці описують війну як життєву реальність, а не як епічну формулу героїзму. Вони показують, якою несподівано страшною та абсурдною може бути війна, і це робить їхні записи більш людяними, ніж героїчні публіцистичні наративи.

Найбільш виражена відмінність в'єтнамських та українських воєнних щоденників – медійний контекст і форма фіксації. В'єтнамські щоденники насамперед паперові, особисті, з неопублічними записами, які видаються книгами через багато років після їхнього створення та після закінчення війни. Їхні наративи більше схожі на внутрішній монолог, рефлексію, де автор може дозволити собі ламану структуру, повторні думки, емоційні відчуття, не дбаючи про читача. Сприйняття цих щоденників відбувається в поєднанні з історичними знаннями.

Українські щоденники, особливо з 2022 р., часто одразу з'являються в цифровому, публічному полі (Facebook, Instagram, Telegram, платформи на кшталт MyWar, архіви UA Witness, журналістсько-літературні збірки свідчень та інтерв'ю тощо). Це змінює наративні стратегії: очевидець відразу пише не лише для себе, а тому частіше структурує текст як маленьку хроніку, додатково використовує хештеги, фотографії, відео, коментарі, які стають частиною наративу. Читач сприймає ці публікації в "гарячому" режимі, фактично паралельно порівнюючи з власними відчуттями цієї війни (Kot, 2024).

Центральні акценти наративів у в'єтнамських щоденниках: особиста внутрішня боротьба, молодість, втрати ідеалів, пошук "свого місця" у війні, образи повсякденного життя, відмінного від стереотипу війни. В українських щоденниках акцентні наративи: відкритість для пам'яті й терапії, де важливо не лише почувати, а й зберегти свідчення, колективна пам'ять і документарність, війна реєструється не лише від імені одного автора, а як частина більшого архіву, доступного іншим.

Отже, жанр щоденників війни у В'єтнамі та Україні розкривається як спільна форма свідчення, але з різними наративними стратегіями, формами та тематичними відтінками.

Список використаних джерел

- Асєєв, С. (2020). *Світлий шлях. Історія одного концтабору*. Видавництво Старого Лева.
- Бура, Д., & Подобна, Є. (2022). *Лютий лютий 2022. Свідчення про перші дні вторгнення*. Фоліо.
- Гром'як, Р. Т., Ковалів, Ю. І., & Теремко, В. І. (2006). *Літературознавчий словник-довідник*. Академія.
- Зіненко, Р. (2017). *Ловайський щоденник*. Фоліо.
- Карі, О. (2022). *Життя посеред життя*. Yakaboo Publishing.
- Сивопляс, Л. (2022). *Щоденник чернігівки : 100 днів тривоги та надій*. Інтерсервіс.
- Стеблюк, С. (2017). *Синдром АТО. Нотатки Айболіта*. Дух і Літера.
- Сухорукова, Н. (2023). *#Маріуполь#Надія*. Лабораторія.
- Торба, В. (2015). *Я – свідок. Записки з окупованого Луганська*. День.
- Đặng Thùy Trâm (2022). *Nhật ký Đặng Thùy Trâm*. Nhà xuất bản Hội nhà văn.
- Kot, S., Mozolevska, A., & Polishchuk, O. (2024). Digital war diaries: Witnessing the 2022 Russian War against Ukraine. *Memory, Mind & Media*, 3, e15. <https://doi:10.1017/mem.2024.11>
- Nguyễn Văn Thạc (2005). *Mãi mãi tuổi hai mươi*. Nhà xuất bản Thanh niên.
- Nhật Ký Thời Chiến Việt Nam* (2020). Ed. Đặng Vương Hưng. Nhà xuất bản Hội nhà văn. T. 1–4.

Анастасія НАЛІМОВА, д-ка філософії, асист.
ORCID ID: 0009-0003-9675-4383
e-mail: a.nalimova@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ФЕНОМЕН "ЛІТЕРАТУРНОЇ ХАЛЛЮ" В КОНТЕКСТІ ДІАЛОГУ СХОДУ Й ЗАХОДУ: ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ТА РЕЦЕПЦІЇ КОРЕЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Розглядається феномен "літературної Халлю" як складової сучасного культурного діалогу Сходу й Заходу. Проаналізовано чинники популярності корейських авторів на світовому книжковому ринку, зокрема роль перекладу, видавничої політики та міжнародних інституцій. На матеріалі творів Хан Ган, Кім Йонха та Чо Намджу досліджено особливості реценції корейської літератури в західному культурному просторі. Особливу увагу приділено проблемі трансформації тексту в перекладі: визначено, які тематичні й естетичні елементи успішно "перекладаються" для глобального читача, а які зазнають редукації або втрати. Доведено, що міжнародний успіх корейської літератури ґрунтується на поєднанні універсальних тем із національною специфікою.

Ключові слова: корейська література, Халлю, переклад, реценція, компаративістика, глобалізація, міжкультурний діалог.

Anastasiia NALIMOVA
**THE PHENOMENON OF "LITERARY HALLYU" IN THE CONTEXT
OF THE EAST–WEST DIALOGUE: ISSUES OF TRANSLATION
AND RECEPTION OF KOREAN LITERATURE**

The paper examines the phenomenon of "literary Hallyu" as part of the contemporary cultural dialogue between East and West. It analyzes the factors contributing to the global popularity of Korean authors, including translation practices, publishing policies, and the role of international institutions. Based on the works of Han Kang, Kim Young-ha, and Cho Nam-joo, the study explores the reception of Korean literature in the Western cultural context. Particular attention is paid to the transformation of texts in translation, identifying which thematic and aesthetic elements are successfully conveyed to global readers and which are reduced or lost. The study argues that the international success of Korean literature is based on the combination of universal themes and national specificity.

Keywords: Korean literature, Hallyu, translation, reception, comparative literature, globalization, intercultural dialogue.

У сучасному глобалізованому культурному просторі особливого значення набувають процеси транснаціонального обміну літературними текстами, що формують нову конфігурацію світової літератури. Одним із явищ у цьому контексті є феномен "літературної хвилі Халлю", що позначає популярність корейської літератури, що зростає на міжнародному ринку. Якщо раніше корейська культура асоціювалася переважно з масовими формами – музикою,

кіно та телесеріалами, – то сьогодні література дедалі активніше входить у глобальний культурний обіг, стаючи об'єктом перекладу, критичного осмислення й академічного аналізу.

Об'єктом нашого дослідження є сучасна корейська література в контексті глобального культурного обміну. Предметом є механізми міжнародної популярності корейських авторів і специфіка "літературної хвилі Халлю".

Мета дослідження – виявити фактори, що сприяють популярності корейських авторів на світовому ринку, та визначити особливості феномену "літературної Халлю".

Успіх корейських авторів на Заході значною мірою зумовлений комплексом чинників, серед яких ключову роль відіграють державна підтримка перекладів, діяльність літературних агентств, участь у міжнародних книжкових ярмарках та престижних преміях (Medina, 2018). Водночас не менш важливими є внутрішні характеристики самих текстів: тематична універсальність, психологічна глибина, а також специфічна естетика, що поєднує традиційні й модерні елементи.

Одним із прикладів є творчість Хан Канг, яка здобула міжнародне визнання завдяки роману "Вегетаріанка". Цей твір, перекладений багатьма мовами, був сприйнятий західною аудиторією як універсальна історія про тілесність, насильство й індивідуальний протест. Однак у процесі рецепції значною мірою редукується культурний контекст твору, зокрема конфуціанські уявлення про тіло, соціальну ієрархію та родинні обов'язки. Отже, текст, що в корейському контексті має чітко окреслену соціокультурну проблематику, у західному читанні часто набуває більш абстрактного, екзистенційного звучання.

Іншим важливим прикладом є творчість Кім Йонха, зокрема його роман "Я маю право знищити себе". Його проза характеризується постмодерною фрагментарністю, інтертекстуальністю та зверненням до теми відчуження в урбаністичному середовищі (Налімова, 2024). Для західного читача такі тексти є відносно "зрозумілими", оскільки вони вписуються у вже знайомі літературні моделі. Проте навіть у цьому випадку відбувається часткова втрата локальної специфіки – наприклад, нюансів соціальної взаємодії, що відображають особливості корейського суспільства.

Особливу увагу заслуговує творчість Чо Намджу, авторки роману "Кім Джі Йон, народжена 1982 року", який став важливим текстом у контексті сучасного феміністичного дискурсу (박준훈, 2022). У західній рецепції цей твір часто розглядається як універсальна історія про дискримінацію жінок, що сприяє його популярності. Водночас специфічні соціальні реалії Республіки Корея – система працевлаштування, культурні очікування щодо ролі жінки, мовні особливості гендерної ієрархії – не завжди повною мірою передаються в перекладі або залишаються недостатньо зрозумілими для іноземного читача.

Отже, аналіз рецепції корейської літератури на Заході дозволяє виявити складний баланс між "перекладеним" і "втраченим". До того, що успішно "перекладається", належать передусім універсальні теми: травма, насильство, ідентичність, соціальна нерівність, самотність. Саме вони забезпечують емоційний відгук і впізнаваність для глобальної аудиторії (조성은, 2015). До того ж, добре транслюються жанрові моделі, знайомі західному читачеві: психологічний роман, антиутопія, соціальна драма.

Натомість значно складніше піддаються перекладу культурно специфічні елементи. Передусім це стосується мовних аспектів, зокрема системи ввічливості, яка є ключовою для корейської мови та відображає соціальні ієрархії. У більшості європейських мов ці нюанси або спрощуються, або передаються описово, що призводить до втрати частини смислових відтінків (최수연, 2017). Також важко відтворюються реалії повсякденного життя, культурні коди та алюзії, які не мають прямих відповідників у західній культурі.

Ще одним аспектом є трансформація авторського стилю. У процесі перекладу часто відбувається певна "універсалізація" тексту, коли він адаптується до норм і очікувань цільової аудиторії. Це може стосуватися як синтаксичних особливостей, так і ритму оповіді, що в оригіналі має специфічну структуру. Унаслідок чого перекладений текст стає більш "прозорим" для читача, але водночас частково втрачає свою культурну унікальність.

Важливу роль у формуванні "літературної Халлю" відіграє також медіація через західні інституції – видавництва, літературні премії, критичні огляди. Саме вони значною мірою визначають, які тексти стають видимими на глобальному рівні. У цьому контексті можна говорити про певну селективність: перевага надається творам, які відповідають очікуванням західного читача щодо "іншої" культури, але водночас залишаються достатньо зрозумілими.

Отже, феномен "літературної Халлю" постає як результат складної взаємодії між локальним і глобальним, між збереженням культурної специфіки та її адаптацією до міжнародного контексту. З одного боку, корейська література отримує нові можливості для поширення та визнання, з іншого – зазнає трансформацій, пов'язаних із перекладом і рецепцією.

У підсумку можна стверджувати, що популярність корейських авторів на світовому ринку є не лише наслідком зовнішніх чинників, але й результатом їхньої здатності поєднувати універсальне та національно специфічне. Водночас аналіз того, що саме "перекладається" і що "втрачається", дозволяє глибше зрозуміти механізми функціонування сучасної світової літератури як простору міжкультурного діалогу.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з більш детальним аналізом перекладацьких стратегій, а також із вивченням рецепції корейської літератури в різних культурних контекстах, що дозволить уточнити роль "літературної Халлю" у глобальному літературному процесі.

Список використаних джерел

Налімова, А. О. (2024). Гастрономічний дискурс корейської малої прози XXI століття. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Східні мови та літератури*, 30, 71–76. <https://doi.org/10.17721/1728-242X.2024.30.08>

Medina, J. W. (2018). At the Gates of Babel: the Globalization of Korean Literature as World Literature. *Acta Koreana* 21(2), 395–421. <https://muse.jhu.edu/article/756423>

박준훈. (2022). 반차별 읽기를 위한 대안으로서 페미니즘 리터러시 연구 (국내석사학위논문). 동아대학교 대학원, 부산.

조성은. (2015). The Translation and Dissemination of Korean Literature in the US and British Publishing Markets. *인문과학* 104, 95–114.

최수연. (2017). 한국 현대 소설의 영어 번역 출판 전략. *통번역학연구* 21(1), 239–274.

Владислава ПУШКАР, бакалавр
ORCID ID: 0009-0003-1859-5620
e-mail: vladislava.pushkar@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Дмитро АНДРІАНОВ, д-р філософії, асист.
ORCID ORG: 0000-0003-1295-2132
e-mail: andrianov.dmytro@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ТЕМА ВІЙНИ ТА ЇЇ НАСЛІДКІВ У РОМАНІ ЧХВЕ ІНХУНА "ПЛОЩА" (광장, 1960)

Присвячено дослідженню теми війни та її наслідків у романі Чхве Інхуна "Площа" (1960), одному з найвизначніших творів корейської літератури ХХ ст. Проаналізовано художнє осмислення поділу Кореї, ідеологічного конфлікту між Північчю та Півднем, а також психологічної кризи особистості в умовах політичного протистояння. Особливу увагу приділено образу головного героя як представника покоління, травмованого війною та національним розколом. Розглянуто символічну систему твору, зокрема опозицію площі і приватної кімнати. З'ясовано, що роман відображає не лише історичні реалії, а й універсальні проблеми свободи, відчуження та людського вибору.

Ключові слова: Чхве Інхун, Площа, корейська література, Корейська війна, поділ Кореї, символізм, тема війни.

Vladyslava PUSHKAR THEME OF WAR AND ITS CONSEQUENCES BASED ON CHOI IN-HUN'S NOVEL "THE SQUARE" (광장, 1960)

This article examines the theme of war and its consequences in Choi In-hun's novel The Square (1960), one of the most significant works of twentieth-century Korean literature. The study analyzes the artistic representation of the division of Korea, the ideological conflict between North and South, and the psychological crisis of the individual in conditions of political confrontation. Particular attention is paid to the image of the protagonist as a representative of a generation traumatized by war and national separation. The symbolic system of the novel, especially the opposition between the square and the private room, is also considered. It is established that the novel reflects not only historical realities but also universal problems of freedom, alienation, and human choice.

Keywords: Choi In-hun, The Square, Korean literature, Korean War, division of Korea, symbolism, war theme.

Актуальність дослідження зумовлена зростанням інтересу до літератури травматичного досвіду, у якій художньо осмислюються війна, суспільні катастрофи та їхній вплив на людину. Корейська література другої половини ХХ ст. посідає важливе місце у цьому контексті, оскільки формувалася під безпосереднім впливом колоніального минулого, Корейської війни 1950–1953 рр. і подальшого ідеологічного поділу держави. Одним із важливих творів цього періоду став роман Чхве Інхуна "Площа", у якому поєднано історичну конкретику та глибокий філософсько-психологічний аналіз.

Наукова новизна статті полягає в комплексному розгляді роману "Площа" як твору, де тема війни розкривається не лише через зображення воєнних подій, а передусім через внутрішній стан особистості, позбавленої можливості вільного вибору. Акцентовано увагу на символічній структурі роману та взаємозв'язку історичного й екзистенційного світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчість Чхве Інхуна неодноразово ставала предметом літературознавчих досліджень у Кореї та за її межами. Проблему історичної пам'яті та поділу Кореї досліджували Philip West and Suh Ji-moon (West, & Suh, 2001). Загалом феномен корейської воєнної прози та специфіка відображення цього конфлікту в літературі аналізувалися у працях корейських дослідників (오세영, 1992). Травматичний досвід нації та соціокультурні наслідки війни детально висвітлені в історико-соціологічних розвідках (김동춘, 2006). В українському сходознавстві окремі аспекти розвитку корейської прози другої половини ХХ ст., зокрема крізь призму філософії існування, висвітлено у працях А. М. Сисин та Д. В. Андріанова (Сисин, & Андріанов, 2024).

Мета статті полягає у визначенні особливостей художнього осмислення війни та її наслідків у романі Чхве Інхуна "Площа".

Виклад основного матеріалу дослідження. Роман "Площа" був опублікований у 1960 р. у період значних суспільних змін у Кореї, ставши віхою в рефлексії над національною трагедією ("The Square" by Choi In-hun, 2018). Країна ще переживала наслідки Корейської війни 1950–1953 рр., а проблема поділу півострова залишалася не лише політичним, а й глибоко особистим питанням для мільйонів людей. У таких умовах Чхве Інхун написав твір, який суттєво відрізнявся від багатьох попередніх воєнних романів. Якщо рання повоєнна проза часто зосереджувалася на зовнішніх подіях, фронтовому досвіді чи побутових труднощах, то "Площа" переносить увагу на внутрішню драму людини.

Головний герой роману Лі Мьон Джун є людиною, яка опинилася між двома системами – північнокорейською та південнокорейською. Він не приймає ані жорсткого ідеологічного контролю Півночі, ані духовної порожнечі та формальної свободи Півдня. Через цей образ письменник показує, що війна руйнує не лише держави й міста, а насамперед людську свідомість, змушуючи особу жити в умовах постійного внутрішнього конфлікту. Трагедія героя полягає у відсутності простору, де він міг би реалізувати себе як вільна людина.

Особливого значення у творі набуває символіка назви. "Площа" у романі виступає образом відкритого суспільного простору, де людина має право

голосу, можливість участі в суспільному житті та відчуття власної значущості. Водночас герой постійно прагне "кімнати" – замкненого особистого простору, у якому можна зберегти індивідуальність і внутрішню свободу. Протиставлення площі й кімнати формує центральний філософський конфлікт твору: суперечність між суспільством і особистістю, колективною ідеологією та приватним життям (Welsh, 2014).

Тема війни в романі розкривається не через масштабні батальні сцени, а через її довготривалі наслідки. Автор показує роз'єднані родини, втрату довіри між людьми, моральну виснаженість покоління, яке виросло в атмосфері страху й підозри. Війна у творі постає як чинник, що позбавив людину цілісності та перетворив природний вибір на політичну проблему. Навіть кохання в романі не здатне остаточно врятувати героя, оскільки приватне життя також опиняється під тиском історичних обставин.

Психологія є однією з найважливіших рис роману. Чхве Інхун активно використовує внутрішній монолог, рефлексію, фрагментарність оповіді, що дозволяє передати складний душевний стан персонажа. Герой постійно аналізує реальність, сумнівається у власних рішеннях, намагається знайти моральну опору. Така форма письма зближує роман із європейською модерністською прозою та свідчить про новий етап розвитку корейської літератури, орієнтованої на глибоке дослідження особистості (Сисин, & Андріанов, 2024).

Фінал твору має трагічний характер і підкреслює неможливість простого розв'язання конфлікту в умовах історичного розколу. Особиста доля героя перетворюється на метафору долі всієї Кореї, яка втратила єдність і продовжує існувати у стані незавершеного протистояння. Саме тому роман "Площа" набув широкого суспільного резонансу та зберіг значення в подальшому літературному процесі.

Висновки. Чхве Інхун у романі "Площа" зумів вийти за межі традиційного зображення війни як сукупності воєнних подій і показав її як глибоку гуманітарну катастрофу, наслідки якої визначають життя людини навіть після завершення бойових дій. Саме це забезпечило твору особливе місце в історії корейської літератури XX ст.

Список використаних джерел

Сисин, А. М., & Андріанов, Д. В. (2024). Розвиток модерністської ідеї екзистенціалізму в корейській літературі середини XX-го століття. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*, 68, 177–180. <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2024.68.38>

"The Square" by Choi In-hun | KBS WORLD. (2018). https://world.kbs.co.kr/service/contents_view.htm?lang=e&menu_cate=culture&id=&board_seq=336434

Welsh, B. (2014). Review of the book *The Square*, by Choi In-hun. *Acta Koreana* 17(2), 722–724. <https://www.muse.jhu.edu/article/804651>

West, P., & Suh, J.-M. (Eds.). (2001). *Remembering the "Forgotten War": The Korean War through Literature and Art*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315701165>

김동춘 (Kim Dong-chun). *전쟁과 사회: 우리에게 한국전쟁은 무엇이었나* (Війна і суспільство: чим для нас була Корейська війна). 서울: 돌베개, 2006.

오세영, "한국전쟁문학론 연구", 1992.

Анастасія РАДКЕВИЧ, бакалавр
ORCID ID: 0009-0004-9967-0422
e-mail: anastasiiradkevych50@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Дмитро АНДРІАНОВ, д-р філософії, асист.
ORCID ID: 0000-0003-1295-2132
e-mail: andrianov.dmytro@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

МІФИ ТА ЛЕГЕНДИ ЯК ОСНОВА КУЛЬТУРНОЇ ТРАДИЦІЇ КОРЕЇ

Присвячено аналізу корейських міфів і легенд як основи культурної спадщини Кореї. Корейська міфологія є фундаментальною складовою культурної спадщини Кореї, що формувалася під впливом шаманізму, буддизму, даосизму та конфуціанства. Вона не має жорсткої ієрархії богів, як у західних міфологіях, однак насичена унікальними сюжетами, персонажами й космогонічними уявленнями, що відображають світогляд корейського народу. Міфи і легенди слугували не лише поясненням природних явищ і походження світу, а й стали важливим джерелом сюжетів у класичній корейській літературі, де вони виконували функції символізму, легітимації влади та виховання моральних цінностей. Особливої уваги заслуговує міф про Тангуна – засновника корейської держави, який у міфології постає як син небожителя і ведмедиці, що відображає синтез астральних і тотемічних уявлень. Цей міф, а також інші шаманські оповіді, були записані переважно в ХХ ст., що дозволяє простежити їхню трансформацію і вплив на національну ідентичність.

Ключові слова: *Корея, корейська міфологія, культурна спадщина, шаманізм, космогонічні уявлення, Тангун, національна ідентичність.*

Anastasiia RADKEVYCH MYTHS AND LEGENDS AS THE FOUNDATION OF KOREA'S CULTURAL TRADITION

This material is devoted to the analysis of Korean myths and legends as the foundation of Korea's cultural heritage. Korean mythology is a fundamental component of Korea's cultural heritage, which was formed under the influence of shamanism, Buddhism, Taoism, and Confucianism. It does not have a rigid hierarchy of gods, as in Western mythologies; however, it is rich in unique plots, characters, and cosmological ideas that reflect the worldview of the Korean people. Myths and legends served not only as explanations of natural phenomena and the origin of the world, but also became an important source of plots in classical Korean literature, where they performed the functions of symbolism, legitimation of power, and the cultivation of moral values. Particular attention should be paid to the myth of Dangun, the founder of the Korean state, who in mythology appears as the son of a heavenly being and a bear, reflecting a synthesis of astral and totemic beliefs.

This myth, as well as other shamanistic narratives, were recorded mainly in the 20th century, which makes it possible to trace their transformation and influence on national identity.

Keywords: *Korea, Korean mythology, cultural heritage, shamanism, cosmological ideas, Dangun, national identity.*

Початок формування культурної традиції Кореї нерозривно пов'язаний із міфами та легендами, які становлять основу світогляду корейського народу. Корейська міфологія формувалася протягом тисячоліть під впливом шаманізму, буддизму, даосизму та конфуціанства, що зумовило її синкретичний характер. Міфи та легенди не лише пояснювали походження світу, природних явищ і соціального порядку, але й виконували функції легітимації влади, формування моральних цінностей і збереження культурної пам'яті (Lee, 2020; Петрушко, 2022). Актуальність дослідження зумовлена необхідністю глибшого розуміння ролі міфології у формуванні культурної ідентичності Кореї, а також її впливу на класичну літературу. В умовах інтересу, що зростає до корейської культури у світі, аналіз міфів і легенд дозволяє краще зрозуміти механізми формування культурного коду та світогляду корейського суспільства.

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному аналізі корейських міфів і легенд як цілісної системи, що поєднує релігійні, філософські та соціальні елементи. Дослідження пропонує новий підхід до розгляду міфології не лише як архаїчного явища, а як динамічної структури, що трансформується і продовжує впливати на сучасну культуру. Особлива увага приділяється символічному значенню міфу про Тангун і ролі шаманізму як основи міфологічної системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню корейської міфології присвячено праці таких уведених, як В. Петрушко (Петрушко, 2022), К. Лі (Lee, 2020), Х. І. Фенкл та Б. М. Далтон-Фенкл (Fenkl & Dalton-Fenkl, 2024). У цих роботах розглядаються питання походження міфів, їхньої символіки, функцій у суспільстві та впливу релігійних традицій на формування міфологічних уявлень. Окрему увагу дослідники приділяють шаманським оповідям, а також письмовим джерелам, таким як "Самгук Юса" (Samguk Yusa, 2001) і "Самгук Сакі" (Samguk Sagi, 1995), які зберегли значну частину міфологічної спадщини.

Завдання – проаналізувати корейські міфи та легенди як основу культурної традиції Кореї, визначити їхні основні функції, символіку та вплив на формування національної ідентичності.

Мета полягає у виявленні ролі міфології у формуванні світогляду корейського народу, а також у визначенні її значення для розвитку класичної літератури та культурної традиції загалом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Корейська міфологія є багатшаровою системою, що поєднує космогонічні, теогонічні та історичні уявлення. На відміну від багатьох інших міфологій, вона не має чіткої ієрархії богів, натомість акцентує увагу на духах природи, тотемічних істотах і шаманських персонажах, які тісно пов'язані з життям людей (Lee, 2020). Важливе місце у міфології займає міф про Тангун, який символізує єдність неба і землі, природи і людини, а також виконує функцію легітимації влади і формування національної ідентичності (Петрушко, 2022).

Шаманізм як найдавніша релігійна система Кореї відіграє ключову роль у формуванні міфологічних уявлень. Шаманські ритуали "гут" супроводжувалися виконанням міфологічних оповідей, які передавалися усно і зберігалися протягом століть. Ці міфи пояснювали походження світу, людей і природних явищ, а також підтримували соціальну гармонію (Петрушко, 2022).

Вплив буддизму, даосизму і конфуціанства значно розширив символічний і філософський зміст міфології. Буддизм привніс ідеї карми і переродження, даосизм – концепції гармонії з природою і безсмертя, а конфуціанство – моральні норми і соціальний порядок (Fenkl, & Dalton-Fenkl, 2024). Цей синкретизм зумовив унікальність корейської міфології та її здатність адаптуватися до історичних змін.

Висновки. Унаслідок дослідження встановлено, що корейські міфи й легенди – фундамент культурної традиції Кореї, виконують пізнавальну, соціальну та виховну функції. Вони формують національну ідентичність, відображають світогляд народу та впливають на розвиток літератури й мистецтва. Міфологія Кореї є динамічною системою, що поєднує різні релігійні та філософські традиції, водночас зберігаючи свою унікальність.

Список використаних джерел

- Bock, F. (1997). Japanese mythology. Rosen Publishing.
- Eliade, M. (1963). Myth and reality. Harper & Row.
- Fenkl, H. I., & Dalton-Fenkl, B. M. (2024). The Korean myths. Thames & Hudson.
- Kim, N. (2017). Making myth, history, and an ancient religion in Korea [Doctoral dissertation, Harvard University]. ProQuest Dissertations Publishing.
- Lee, K. (2020). Korean myths (N. Osoianu, Trans.). MIF. (Original work published 2012).
- Samguk Sagi: The chronicle of the Three Kingdoms. (1995). (J. H. Kim, Trans.). Ilchokak.
- Samguk Yusa: Legends and history of the Three Kingdoms. (2001). (T. H. Ha & G. K. Mintz, Trans.). Yonsei University Press.
- Yang, L. (2018). Chinese mythology: An introduction. Foreign Languages Press.
- Грабовська, В. А. (2024). Літературна термінологія в корейській мові [Кваліфікаційна робота]. Київський національний лінгвістичний університет.
- Київський національний університет імені Тараса Шевченка. (2019). Міфологія та література Кореї. У *Програма вступного випробування для вступників на навчання за освітньою програмою "Східна філологія (корейська), західноєвропейська мова і переклад" (ОС "Magісmp")* (с. 1–45). http://phil.knu.ua/wp-content/uploads/2019/04/prog-mag_korea.pdf
- Кінджибала, О. С. (2020). Сюжетно-типологічні особливості корейських народних казок. *Науковий вісник ДДПУ імені Івана Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*, 14, 73–78.
- Ковальчук, Ю. А. (2017). Гетерообраз Кореї у літературному дискурсі подорожей IX – початку XX століття [Дис. канд. філол. наук, Київський національний університет імені Тараса Шевченка]. Електронний архів КНУ. https://scc.knu.ua/upload/iblock/043/dis_Kovalchuk%20Yu.A..pdf
- Олексій Кононенко. (2023). *Українська міфологія. Духи, персони, обряди*. Фоліо.
- Петрушко, В. (2022). Космогонічні уявлення у міфології корейського народу. *Етнічна історія народів Європи*, 15(2), 45–60. <https://doi.org/10.17721/2518-1270.2022.67.16>

Валентина ШАФ, магістр
ORCID ID: 0009-0003-6759-6478
e-mail: valyashafft@gmail.com

кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ВЕЛОСИПЕД ЯК ПРЕДМЕТ ПАМ'ЯТІ В РОМАНІ ВУ МІН'І "ХРОНІКИ ПОЦУПЛЕНИХ РОВЕРІВ"

Досліджено специфіку художнього функціонування образу велосипеда як символу пам'яті в романі сучасного тайванського письменника Ву Мін'ї "Хроніки поцуплених роверів". Проаналізовано роль велосипеда, предмета побутового та військового вжитку, як носія індивідуальної й колективної пам'яті у творі, як образа-медіатора, що поєднує приватні родинні перипетії з історичними процесами Тайваню ХХ ст. Увагу приділено формам репрезентації тем війни, колоніального досвіду, втрати та міжпоколінневої травми через центральний мотив пошуку втраченого ровера. З'ясовано, що велосипед у романі виконує функцію своєрідного архіву пережитого, а його пошук перетворюється на метафору пошуку історичної тяглості й особистої ідентичності. Доведено, що така стратегія письма корелює з метамодерністською чутливістю та принципами нового історизму.

Ключові слова: Ву Мін'ї, тайванська література, пам'ять, метамодернізм, новий історизм, травма.

Valentyna SHAF

THE BICYCLE AS AN OBJECT OF MEMORY IN WU MING-YI'S NOVEL THE STOLEN BICYCLE

This study examines the specific artistic function of the bicycle as a symbol of memory in the novel "The Stolen Bicycle" by the contemporary Taiwanese writer Wu Ming-yi. The role of the bicycle—an object of both domestic and military use—as a carrier of individual and collective memory in the work is analyzed, as well as its function as a mediating image that connects private family vicissitudes with the historical processes of 20th-century Taiwan. Attention is paid to the forms of representation of themes of war, colonial experience, loss, and intergenerational trauma through the central motif of the search for a lost bicycle. It has been established that the bicycle in the novel functions as a kind of archive of lived experience, and the search for it becomes a metaphor for the search for historical continuity and personal identity. It has been demonstrated that this writing strategy correlates with metamodernist sensibilities and the principles of new historicism.

Keywords: Wu Ming-yi, Taiwanese literature, memory, metamodernism, new historicism, trauma.

У романі Ву Мін'ї "Хроніки поцуплених роверів" реалізовано ключові засади нового історизму: історія не є монолітною, натомість представляється гетерогенною множинністю індивідуальних наративів, тілесних досвідів і матеріальних носіїв пам'яті. Відповідно до концепції мікроісторії, яка

пропонує змістити фокус із масштабних суспільних процесів на аналіз повсякденного досвіду окремої людини (Ginzburg, 1993), одним із таких носіїв, що має ключове сюжетотвірне значення, є образ велосипеда. Він функціонує як метамодерністичний символ нестабільної, але безперервної пам'яті, реконструйованої через розповідь, що ілюструє властиве для нової художньої парадигми прагнення до віднайдення втрачених сенсів і поетизацію буденних речей (Пахаренко, 2021).

У романі образ велосипеда фокалізує не лише події історії Тайваню, але й персональні історії персонажів, зокрема історію сім'ї головного героя. Відповідно до актуалізованих у творі засад "нового історизму" рецепція минулого ґрунтується не лише на офіційних документах, а й на предметно-побутовому вимірі життя людей. Образ ровера в романі постає своєрідним "медіатором" між історичним та приватним досвідом. Зокрема, перша крадіжка велосипеда, про яку згадується в газетному повідомленні *"Тайванських щоденних новин"*, збігається в часі з народженням діда головного героя. Цей епізод набуває символічного значення, оскільки, навіть не вміючи читати, дід запам'ятовує новину, яка для нього стає знаковою. Мати головного героя згадувала:

據我母親說她第一次看見那張「脆脆，黃黝黝」的報紙時，外公指著右下角刊載的一則小小的，對他而言卻極其重要的新聞，標題寫著「自轉車轉去了」（吳明益，2016）*"батько показав їй маленьке повідомлення у нижньому правому куті газети, надзвичайно для нього важливе. У заголовку було: "Джітєння покотився геть" (Бу, 2024). У цьому уривку безпосередньо актуалізується художній зв'язок крадіжки велосипеда із особистими історіями персонажів.*

Дідусь наратора все життя мріяв мати велосипед, однак помирає, так і не втіливши цю мрію, – і теж через ситуацію, пов'язану із поцупленим велосипедом. У пролозі роману розгортається сцена, де маленька дівчинка (як згодом з'ясовується, мати головного героя), після бомбардування в полі, приходять до тям і рушає до свого містечка на велосипеді, який знайшла біля дороги. Це, як виявилось, був велосипед японського вояки із загону "залізних коней" (у Другу світову японська армія активно використовувала велосипеди для виконання бойових завдань). Саме за володіння цим велосипедом згодом діда головного героя катують, що призводить до погіршення його здоров'я та передчасної смерті. Отже, "біографія" велосипеда безпосередньо переплітається із приватними родинними історіями персонажів. Ровер у романі концептуалізується як носій пам'яті про травму війни, колоніального досвіду й репресій: саме на велосипеді мати головного героя тікає від бомбардування, і водночас через нього опосередковано стається смерть її батька. Той самий предмет акумулює як насильницький досвід війни, так і інтимну, сентиментальну родинну пам'ять, перетворюючись на своєрідний архів пережитого, що унаочнює процеси функціонування культурної пам'яті через матеріальні об'єкти (Assmann, 2011).

Схожу логіку простежуємо в сюжетній лінії Сабіни, іншої власниці ровера, яка пише про історію дівчини А-Юнь. Завагітнівши від одруженого чоловіка та не бажаючи псувати репутацію сім'ї, А-Юнь взяла велосипед, на той момент уже покійного батька, і поїхала на ньому до Тайбею. Велосипед асоціювався в А-Юнь із дитинством, зокрема із спогадами про батька. Дівчина майже забула, як батько виглядав і який був на зріст, та дуже добре пам'ятала дотики його рук: 他的手從背後像樹的枝幹繞過阿雲的肩膀、汗濕的腋下、剛剛發芽的乳房，輕輕地放在龍頭的她的手上面，體溫從後背傳來 (吳明益, 2016) *"Сидячи позаду неї на велосипеді, він охоплював А Юнь, немов стовбур дерева, його руки проходили під її спитнілими пахвами, ... і легенько накривали її руки на кермі, а вона спиною відчувала тепло його тіла"* (Бу, 2024). Ці спогади безпосередньо прив'язані до велосипеда, і саме велосипед виступає їх каталізатором: 這樣的記憶，奇異地、堅韌地附著在腳踏車的牛皮座椅，以及把手上 (吳明益, 2016) *"дивним чином вперто трималися в шкіряному сидінні та в ручках керма"* (Бу, 2024).

Отже, ровери – як центральний елемент предметного світу в романі Бу Мін'ї – розглядаються як такі, на яких "події залишають всій слід", тобто як матеріальні носії історії. У цьому сенсі велосипед функціонує як своєрідний **"предмет пам'яті"** – епіцентр індивідуальної та колективної меморіалізації минулого. П'єр Нора у своїй теорії про "місця пам'яті" (*lieux de mémoire*), визнає, що пам'ять потребує опори на об'єкт, коли вона перестає бути живою традицією (Нора, 2014). Велосипед у "Хроніках..." і є такою опорою, проте діє не в контексті пам'яті цілої нації (як меморіал, споруда тощо), а лише в контексті художньої реальності роману, актуальний лише для його героїв. Велосипед – по суті побутова, буденна річ, яка в метамодерністичному творі набуває значного символічного значення: його образ виходить за межі своєї утилітарної функції та перетворюється на своєрідний вузол смислів, що поєднує різні сюжетні та часові шари. Це перегукується з метамодерністичним поняттям **поетики повсякденного**, у межах якого звичні предмети і практики стають носіями історичної й емоційної пам'яті.

У романі Бу Мін'ї наскрізний мотив втраченого ровера стає символом загубленої пам'яті, втрати близької людини (*"моя пристрасть до залізних коней, має витоки у втраті батька"* (Бу, 2024), – зізнається Чен). Відтак особиста втрата стає спонукою до пошуку ровера як "предмета заміщення" втраченого. Спогади про батька головний герой трансформує в літературний текст. Він пише напівавтобіографічний роман "Заспана траса" (*"睡眠的航線"*), у якому реконструює життя батька – тайванського юнака, який поїхав до Японії працювати над виготовленням бойових літаків. ("Заспана траса" є першим романом самого Бу Мін'ї і справді має автобіографічну основу, оскільки значною мірою відтворює життєвий шлях його батька.) Роман "Заспана траса" не приносить героєві визнання: 它就像是一本應該要被忘記的小說 (吳明益, 2016) *"це був роман, приречений на забуття"* (Бу, 2024), як і сам батько героя. Вибудовується паралель між батьком і ровером, відтак пошук обох визначає

розвиток центральної сюжетної лінії твору. Героїня іншої сюжетної лінії, Сабіна, також переживає втрату батькової (для неї – дідової) фігури за допомогою створення літературного тексту, а велосипед виступає головним носієм пам'яті про цю втрату.

У ще одній сюжетній лінії роману "Хроніки поцуплених роверів", яка акумулює смисл меморіалізації індивідуальної історії через матеріальний артефакт – велосипед, фігурує Аббас, який втрачає в один час і батька Басуя, і його друга, старого Дзова, ветерана війни, із яким Аббас познайомився під час служби в армії. Смерть обох чоловіків, близьких герою, стає каталізатором реставрації історії їхнього життя, а також долі велосипедів, якими вони володіли, відтак пошук речі – ровера – метонімізує віднайдення втраченого зв'язку із близькими людьми та з минулим.

Аббас з'ясовує, що обидва чоловіки мали однаковий велосипед – японську бойову модель, яку використовували військові загони "срібних коліс". Дзов свій ровер подарував Аббасу, тоді як Басуя закопав власний десь у джунглях Бірми, залишивши карту з позначеним місцем. У фіналі роману Аббас таки знаходить батьків ровер на околиці села врослим у гілки великого дерева: 樹枝如同光裸的髓骨，彼此交纏，上頭滿布了各種蕨類和藤蔓 (吳明益, 2016) *"його гілки були немов голі кістки скелета якоїсь примарної тварини, переплетені та перекручені, а нагорі вбрані папороттю та плющем"* (Бу, 2024). З огляду на те, що образ дерева в романі постає символом природи, життя і часу, що продовжують свій рух попри війни, втрати й людські трагедії, є межовим між життям і смертю, пам'яттю та забуттям, то велосипед, врослий у стовбур дерева, символічно повертається до природного колообігу, втрачаючи свої утилітарні та військові – людські – функції. Натомість у цьому епізоді велосипед набуває меморіального значення. Недарма Аббас описує побачене словами: 抱著腳踏車的樹 (吳明益, 2016) *"дерево, що тримає в обіймах велосипед"*. Цю метафору можна прочитати відразу на декількох рівнях: "зрощення в одне" (Бу, 2024) природи й техніки, об'єднання світу та людства, а також предмета пам'яті (носія історії) зі світом, космосом.

Отже, у романі Бу Мін'ї центральний мотив пошуку ровера не зводиться до пошуку лише предмета, а означає спробу відновити перервані зв'язки між поколіннями, історіями й людьми, закріплюючи за образом велосипеда статус "предмета пам'яті" у спробі меморіалізації минулого через предметно-побутові артефакти. У такому прочитанні велосипед одночасно маркує індивідуальний досвід персонажів і ширший соціально-історичний контекст, зокрема травматичні події війни і трансформації спільноти, і в такий спосіб збирає у єдину оповідну структуру всі розпорошені сюжетні лінії твору. Він постає **фокальним образом**, який інтегрує досвід різних поколінь, зображених у романі, структурує взаємодію між приватною та колективною пам'яттю, акумулює досвід війни, колоніальної депривації та сімейних втрат, кристалізує уявлення про історію як про відкритий, незавершений процес, у якому особисте щастя постає можливим лише через прийняття втрати, її осмислення та включення у спільний культурний наратив.

Список використаних джерел

- Бу Мін'ї. (2024). *Хроніки поцуплених роверів* (пер. В. Селігея). Сафран.
- Нора П. (2014). *Теперішнє, нація, пам'ять* (пер. з франц. А. Рєпи). Кліо.
- Пахаренко, В. (2021). Метамодернізм як художній напрям: роздуми про новий тип світосприйняття. *Українська мова та література*, 7–8, 56–68. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/728820>
- Assmann, J. (2011). *Cultural Memory and Early Civilization*. Cambridge University Press.
- Ginzburg C. (1993). Microhistory: Two or Three Things That I Know about It. *Critical Inquiry*, Vol. 20, № 1, 10–35.
- 吳明益. 單車失竊記. 台北市: 麥田出版社, 2016. 393 頁

Сабріє СЛАСТЬОН, канд. філол. наук, асист.

ORCID ID: 0000-0002-1947-2193

e-mail: s.slaction@knu.ua

кафедри тюркології

Навчально-наукового інституту філології,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

АНГЛІЙСЬКІ МЕТАФІЗИКИ ТА КРИМСЬКОТАТАРСЬКІ СУФІЙСЬКІ ПОЕТИ XVII СТОЛІТТЯ: ДІАЛОГ МІСТИЧНИХ ТРАДИЦІЙ

Здійснено порівняльний аналіз поетики англійського метафізика Джорджа Герберта (1593–1633) і кримськотатарського суфійського поета IV Софу Мехмеда Герай Хана (1610–1674) у контексті містичних уявлень про любов, страждання, смерть та пізнання. Простежено типологічні паралелі в образній системі, символіці, парадоксальності мислення й інтелектуалізації лірики. Попри культурну віддаленість обидві традиції репрезентують спільне прагнення до духовного самопізнання через поетичне слово, але водночас демонструють принципово різні способи осмислення зв'язку людини з Абсолютом: англійський поет – через покаяння, а кримськотатарський суфій – через любов.

Ключові слова: метафізична поезія, кримськотатарська суфійська поезія, Англія, Крим, діалог.

Sabriie SLASTON

ENGLISH METAPHYSICAL POETS AND CRIMEAN TATAR SUFIS OF THE 17TH CENTURY: A DIALOGUE OF MYSTICAL TRADITIONS

The article offers a comparative analysis of the poetics of the English metaphysical poet George Herbert (1593–1633) and the Crimean Tatar Sufi poet Sofu Mehmed IV Giray Khan (1610–1674) in the context of mystical conceptions of love, suffering, death, and cognition. Typological parallels are traced in the systems of imagery, symbolism, paradoxical thinking, and the intellectualization of lyric poetry. Despite the significant cultural distance between them, both traditions express a shared aspiration toward spiritual self-intellection through the poetic word. At the same time, they demonstrate fundamentally different approaches to understanding the relationship between man and the absolute: the English poet explores this connection primarily through repentance, while the Crimean Tatar Sufi does so through love.

Keywords: metaphysical poetry, Crimean Tatar Sufi poetry, England, Crimea, dialogue.

Порівняльний аналіз поетики англійського метафізичного поета Джорджа Герберта та кримськотатарських суфійських поетів XVII ст., зокрема IV Софу Мехмеда Герай Хана, дозволяє не лише виявити типологічні паралелі в осмисленні фундаментальних екзистенційних питань – любові, страждання, смерті та духовного пізнання, – але й продемонструвати універсальність людського прагнення до трансцендентного. Актуальність дослідження зумовлена кількома ключовими чинниками: по-перше, англійська метафізична

поезія та кримськотатарський суфізм, попри значну культурно-релігійну відстань, виявляють разючі типологічні збіги в образній системі, символіці та парадоксальному мисленні. Це свідчить про те, що містичний досвід виходить за межі конфесійних і культурних кордонів і є глибоко універсальним; по-друге, тема страждання, любові як шляху до Абсолюту та інтелектуалізації релігійного почуття залишається особливо значущим в епоху глобальних технологічних війн. Сучасна людина, відчуваючи екзистенційну самотність і духовну кризу, шукає нові (а часто – добре забуті старі) форми осмислення свого місця у світі та зв'язку з трансцендентним. Порівняння покайного дискурсу Герберта з містичним дискурсом поета-суфія дозволяє глибше зрозуміти альтернативні моделі духовного шляху. По-третє, дослідження має важливе культурно-політичне значення в українському контексті. Кримськотатарська суфійська поезія XVII ст. є невід'ємною частиною культурної спадщини Криму та всього українського Півдня. Її вивчення й введення в широкий науковий і культурний обіг сприяє відновленню історичної справедливості, поглибленню знань про багатовікову полікультурність України та протидії спробам стерти або маргіналізувати кримськотатарську культурну ідентичність.

Нарешті, у час, коли літературознавство все частіше звертається до компаративних, транскультурних і міждисциплінарних підходів, порівняння західноєвропейської барокової поезії з тюрко-ісламською суфійською традицією відкриває нові перспективи для розуміння глобальної історії літератури та містичного дискурсу як такого.

Для вивчення поезики Джорджа Герберта та кримськотатарських суфійських поетів XVII ст. ми використовували порівняльно-типологічний і компаративний методи аналізу (Gardner, 1967) у трьох контекстах: історико-релігійному, біографічному та поетологічному.

Історико-релігійний контекст. На початку XVII ст. суспільство Англії переживало перехідний і напружений період у своїй історії. Це було спричинено насамперед зміною династії, адже після смерті Єлизавети I Тюдор у 1603 р. на престол зійшов Яків I Стюарт (1603–1625), який своєю владою мав об'єднати англійську та шотландську корони, проте напередодні прибуття короля та його почту з Шотландії у Лондоні спалахнула епідемія чуми, що спільнотою було сприйнято як погане знамення для майбутнього країни. На тлі загальної депресії після завершення Єлизаветинської Золотої доби (1558–1603) і прихильності нового короля до протестантів продовжувалися конфлікти між англіканами, католиками та пуританами, внаслідок чого у 1605 р. призвело до "Порохової змови" (The Gunpowder Plot). Представники династії Стюартів прагнули до абсолютизму, але такий метод зміцнення влади викликав постійні конфлікти з парламентом, що згодом призвело до Громадянської війни і страти Карла I Стюарта (сина короля Якова I). Разом з тим продовжувалися соціально-економічні зміни, започатковані ще за часів Єлизавети I: розвиток торгівлі, колоніальних експедицій і раннього капіталізму. Унаочнюється новий етап і в культурі та літературі: твори

пізнього Шекспіра, метафізична поезія Джон Донна (1572–1631) та його послідовників, зокрема й представленого нами Джорджа Герберта (1593–1633) (Chambers, W., & Chambers, R., 1901).

У XVII ст. Крим перебував у складі Кримського ханства. На той час де-факто Кримське ханство мало всі ознаки васальної держави Османської імперії, адже кандидатура на ханський престол неодмінно узгоджувалася з Османським султаном. Іслам сунітського толку був провідною релігією, що формував політичне й культурне життя населення Криму: діяли мечеті, медресе, розвивалася релігійна освіта. Неісламські конфесії регулювалися на принципах османської системи міллетів (громад) і нормах ісламського права, що забезпечували самоврядування (автономію) релігійних меншин під захистом держави (Абдулаєва, 2024). Суфізм відіграв важливу роль у духовному житті Кримського ханства, хани з династії Гераїв часто були не лише меценатами, а й членами дервіських тарикатів, поетами-суфіями. Попри політичне життя, що визначалося впливом Османської імперії та частими війнами з сусідніми державами, Кримське ханство було важливим центром торгівлі й контактів між Османською імперією, Східною та Західною Європою. Цей період характеризується помітним економічним і культурним зростанням, укріпленням ісламської державності в контексті релігійного різноманіття та міжкультурних зв'язків (Useinov, 1999).

Біографічний контекст. Джордж Герберт народився в Монтгомері (Вельс) 3 квітня 1593 р., був п'ятою дитиною в аристократичній родині Річарда Герберта, лорда Чербері та леді Магдалени Ньюпорт. Після смерті батька у 1596 р. він разом із шістьма братами і трьома сестрами виховувався матір'ю, яка незважаючи на обставини долі, вела активне соціальне та інтелектуальне життя, зокрема була патронесою Джона Донна. Її дружба з поетом триватиме протягом багатьох років. Саме леді Магдалені у 1633 р. поет присвятить цикл поезії "Holy Sonnets". Згідно із заповітом леді Магдалени Ньюпорт, честь виголосити похоронну промову після її смерті у 1627 р. була надана Джону Донну, попри те, що на той час вона вже 18 років перебувала у шлюбі з сером Джоном Денверсом, який був молодший за неї на 24 роки.

Інтелектуальне оточення в родині Гербертів істотно вплинуло на долю Джорджа Герберта та його поетичний талант. Він навчався у Вестмінстерській школі та Триніті-коледжі Кембриджського університету. Його перші два сонети, надіслані матері для рецензування у 1610 р., розкривали тему любові до Бога, яка для юного Герберта поставала гіднішою аніж любов до жінки в поетичних текстах. Через два роки Герберт опублікує свої перші вірші – дві латинські елегії на смерть принца Генріха, спадкоємця престолу. Отримавши ступені бакалавра (1613) і магістра (1616) із відзнакою, Герберт став старшим членом Триніті-коледжу. Викладав риторику в Кембриджі, починаючи з 1618 р. За два роки отримає престижну посаду публічного оратора. Ця посада передбачала, що людина яка її обіймає, має висловлювати позицію університету латинською мовою на офіційних заходах.

Уже у 1624–25 рр. Герберт був обраний представником Монтгомері в парламенті і міг використати посаду оратора для досягнення високої політичної кар'єри, але, імовірно, через втрати багатьох близьких йому людей – друга Френсіса Бекона у 1626 р. та матері у 1627 р., відмовився від світських амбіцій. У 1629 р. одружився з Джейн Денверс, двоюрідною сестрою свого вітчима, а через рік прийняв духовний сан в Англіканській церкві й решту життя провів як настоятель у Бемертоні поблизу Солсбері. Там він проповідував і писав поезію, допоміг відбудувати церкву за власні кошти та щиро дбав про своїх парафіян. За три роки перед смертю він здобув прізвисько "Святий пан Герберт". Тривалий час поет мав слабе здоров'я, попри це Гербертові вдається закінчити свою головну працю *"Храм. Священні вірші та особисті молитви"* (*"The Temple: Sacred Poems and Private Ejaculations"*) – практичний посібник для сільських священників у дусі Бекона, який перед смертю він передав англійському теологу Ніколасу Феррару із проханням опублікувати вірші лише тоді, коли той вважатиме, що вони можуть принести користь "якійсь пригніченій бідній душі". Книга була видана в рік смерті Герберта у 1633 р. і здобула величезний успіх – до 1680 р. вона перевидавалася 13 разів (Herbert, 1857).

Кримський хан IV Софу Мехмед Герай Хан (1610–1674) – син славетного Селамета I Герая, правив у 1641–1644 і 1654–1666 рр., віршував під псевдонімом Каміль (від араб.: досконалий, цілісний). Софу Мехмед за першого правління прагнув зміцнити зовнішню політику Ханства, але допустився помилок у відносинах із Московією: уклавши багато договорів, яких московити не дотрималися, втратив частину кавказьких земель. Під час другого правління намагався виправити ситуацію, підтримавши польського гетьмана Виговського в боротьбі проти Москви, що сприяло відновленню союзу Криму з Польщею, проте так і не розв'язало питання територіальної цілісності Кримського ханства. У 1667 р. був усунений Османською Портою через відмову брати участь у військовому поході на Угорщину. Мав ресурси та підтримку беїв чинити супротив Османському султанові, проте вирішив добровільно зректися влади та переїхати до Дагестану, де проживатиме як дervіш до кінця своїх днів. Після смерті у 1674 р. його тіло було перевезено до Бахчисарая та поховано на Ханському кладовищі (Geray Sultan, 1998). Софу Мехмед був не лише відомим політичним діячем, а й поетом-суфієм, що залишив у спадок цикл "Доленосних віршів" (*"Felek şiirleri"*) – філософські поетичні роздуми про життя та образи духовної любові (Kamil, 1990).

Поетологічний та порівняльний контексти. Поезія Дж. Герберта вирізняється точністю мови, метричною різноманітністю та винахідливим використанням образів і концептів, характерних для метафізичної школи. Вона охоплює майже всі відомі поетичні форми, проте часто імітує живе мовлення в розмовному, риторичному та афористичному стилі. Ретельно впорядковані в цикли, вірші Герберта досліджують і оспівують Божу любов через власне переживання поетом певного життєвого досвіду, що робить релігійні мотиви поезії Герберта зрозумілими і близькими й сучасному (секулярному) читачеві.

Аналізуючи вірш Джорджа Герберта "Grief" у зіставленні з кримськотатарською класичною поезією (представленою, зокрема, віршами Софу Мехмеда "Nedir Feryadıñ" та "Felek"), ми зустрічаємося із двома типологічно спорідненими, але концептуально відмінними моделями репрезентації духовного досвіду. Передусім варто звернути увагу на різне трактування категорії страждання. У Герберта страждання функціонує в межах християнської теологічної парадигми як наслідок гріховності людини та її онтологічної дистанції від Бога. Ліричний суб'єкт прагне інтенсифікувати власний біль через гіперболізовану тілесну метафорику – бажання перетворити все своє єство на джерело сліз: *"My grief hath need of all the watery things"*. Отже, слъози набувають функції катарсису, стаючи інструментом покаяння й духовного очищення.

Натомість у кримськотатарській суфійській традиції страждання (dert, ğurbet) не є маркером провини, а радше виступає необхідним етапом містичного шляху. Воно інтерпретується як онтологічна умова пристрасної любові, без якої неможливе досягнення духовної істини. У цьому контексті біль не зменшується, а, навпаки, естетизується і сакралізується, стаючи свідченням глибини любовного переживання. Ліричний герой наче через інтенсивність болю доводить істинність своїх почуттів. Другою важливою точкою розходження є символіка води. У Герберта водна образність виконує переважно функцію гіперболічного посилення емоційного стану, водночас залишаючись у межах раціонально сконструйованої метафори. Для метафізичної поезії загалом характерна така інтелектуалізація образу через так званий "conceit" (химерність) – складну, парадоксальну метафору.

У кримськотатарській поезії аналогічні образи – derya (море), girdab (вир) – функціонують у площині суфійської символіки та відсилають до концепції розчинення індивідуального "я" в божественному Абсолюті. Тут вода не лише очищує, а поглинає, уособлюючи безмежність божественного буття.

Особливо експліцитною є відмінність у репрезентації любові. У Герберта любов до Бога супроводжується глибоким відчуттям недостойності, що корелює із протестантською етикою смирення. Натомість у суфійській традиції коханий (yâr, can) є алегоричним образом Бога, а любов (aşq) – центральною космологічною силою, згідно з концепцією єдності буття, відповідно до якої індивідуальна душа прагне злиття з Абсолютом.

Не менш показовою є різниця у ставленні до поетичного слова. Герберт демонструє своєрідну кризу мовного вираження, закликаючи вірші "замовкнути": *"Verses... cease, be dumb"*, що відображає усвідомлення обмеженості мови перед інтенсивністю внутрішнього переживання. У кримськотатарській традиції, навпаки, поезія (nazm) наділяється сакральним статусом: вона є не лише засобом вираження, а й формою духовного існування та способом досягнення символічного безсмертя (nam ve nişan).

Також варто зазначити відмінності в осмисленні теми смерті. У кримськотатарській поезії образи могили (mezar), каменя (taş), напису (tarih) формують уявлення про поетичну пам'ять як продовження буття. У Герберта

ж акцент зміщено з тілесної смерті на внутрішній духовний стан, що підкреслює інтроспективний характер метафізичної традиції.

Єдиним мотивом що унаочнюється однаково в поезії Герберта та Мехмеда Софу є мотив спокутування гріха перед Всевишнім і страх перед Судним днем і надію на Божу милість. В англійському та кримськотатарському текстах ліричні герої усвідомлюють неминучість смерті й Божого суду, де всі вчинки будуть зважені. У віршах Мехмеда Софу образ Ісрафіла, пекельного вогню та Страшного суду підкреслюють відповідальність людини за свої гріхи. Важливим є внутрішній перехід від відчаю до молитви: герой звертається до Бога з мольбою, прагнучи очищення душі. Спокутування постає як духовне виправлення через віру, відмову від земних спокус і щире каяття. Гра Ісрафіла на сурмі в тексті Мехмеда Софу у Герберта метафоризується через образи кордонів (межі), мелодії і часу. Обое поетів завершують свої медитативні роздуми зверненням до Всевишнього: "*О, Боже мій!*" та "*Каміль до Аллага звернувся, волаючи в мольбі*".

Отже, узагальнюючи, можна стверджувати, що метафізична поезія Англії та кримськотатарська суфійська поезія часто репрезентують різні моделі взаємодії людини з Абсолютом. У першому випадку домінує парадигма покаяння й усвідомлення власної тілесної недосконалості, тоді як у другому – парадигма любові та містичного злиття, попри неідеальність. Водночас ліричний герой-грішник завжди постає таким, що прагне покаяння та прощення. Для метафізиків характерним є те, що прощення можна отримати через біль та митарства, щодо поетів-суфіїв – страждання є недостатньою умовою для прощення гріхів, – лише праведний шлях на землі наближує порятунок його душі.

Список використаних джерел

- Абдулаєва, Г. (n. d.). *Історія Криму. Коротка оповідь великого шляху*.
Chambers, W., & Chambers, R. (1901). *Chambers's encyclopaedia: A dictionary of useful knowledge* (New ed., Vols. 1). W. & R. Chambers; J. B. Lippincott.
Gardner, H. (Ed.). (1967). *The metaphysical poets*. Oxford University Press.
Geray Sultan, A. (1998). Gülbün-i Hanan (yahut Qırım tarihi). *Yıldız*, (7).
Herbert, G. (1857). *The poetical works of George Herbert*. D. Appleton and Co.
Kamil, M. (1990). *Qoşmalar*. *Yıldız*, 2.
Useinov, T. (1999). *Qırımtatar edebiyatının Ortı asırlar deviri* [Кримськотатарська література середніх віків]. Qırım Devlet Oquv-Pedagogika Neşriyatı.

Inna SUBOTA, PhD (Philol.), Assoc. Prof.

ORCID ID: 0000-0002-4684-153X

e-mail: i.subota@knu.ua

Department of Near and Middle Eastern Languages and Literatures

Educational and Scientific Institute of Philology

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE TRAGIC DIMENSION OF FEMALE EXPERIENCE IN THE PROSE OF LAYLĀ AL-‘UTHMĀN: BETWEEN SUBMISSION AND RESISTANCE

This article examines the artistic representation of the tragic dimension of female experience in the prose of Laylā al-‘Uthmān, focusing on the tension between submission and resistance. The analysis draws on the short stories Slaps ("الصفعات"), The Night of Humiliation ("ليلة القهر"), and the novel Silence of Butterflies ("صمت الفراشات"), in which female experience is shaped within a patriarchal system through various forms of violence – physical, psychological, and symbolic. The study demonstrates that submission emerges as a socially and corporeally conditioned state, whereas resistance takes multiple forms, ranging from symbolic gestures to a prolonged process of inner transformation. Particular attention is paid to embodiment and silence as mechanisms of control and, at the same time, as potential sites for the formation of subjectivity. It is argued that the tragic dimension of female experience lies in the gap between awareness and the capacity for action, as well as in the fundamental incompleteness of liberation.

Keywords: female experience; submission and resistance; embodiment; silence; symbolic violence; female subjectivity; Arabic prose.

Інна СУБОТА

ТРАГІЗМ ЖІНОЧОГО ДОСВІДУ У ПРОЗІ ЛЕЙЛИ АЛЬ-‘УСМАН: МІЖ ПОКОРОЮ І СПРОТИВОМ

Background. Among Kuwaiti women writers who have gained recognition beyond the Arab world, Laylā al-‘Uthmān (b. 1943) occupies a prominent place. Her work has made a significant contribution to the development and consolidation of the short story genre in the Gulf region. Beginning her literary career in the 1960s, she produced a substantial and thematically diverse body of prose reflecting both traditional Kuwaiti society prior to the oil boom and the profound social transformations brought about by economic growth and modernization. Her short fiction addresses issues of social inequality, the status of women in a patriarchal society, the influence of traditions and customs on individual behavior, as well as marital relations shaped by male dominance as a form of social power. At the same time, these social processes are represented not merely as an external context but as a system of power relations within which female experience is shaped through various forms of violence – from overt physical abuse to more subtle psychological and symbolic forms.

Certain thematic aspects of Laylā al-‘Uthmān's prose, including representations of social transformation and perceptions of the past, have been addressed in previous research (Subota, 2020). However, despite the existing body of scholarship devoted

to the social dimensions of her work – such as gender inequality, violence, and cultural taboos – the internal structure of female experience in her prose remains insufficiently explored. In particular, the interaction between submission as a socially conditioned mode of behavior and resistance as an internal form of self-assertion requires further analysis. In her works, these states are not mutually exclusive; rather, they coexist within a single consciousness, forming a complex and contradictory model of female subjectivity. This interplay between the external and the internal stems from the fact that gender hierarchy in the represented world operates not only through social constraints but is also internalized, forming a system of internal control that shapes self-perception, embodiment, and voice.

A distinctive feature of al-‘Uthmān's artistic approach is the combination of social realism with deep psychological insight and symbolic modeling of the characters' inner worlds. At the center of her work is the woman as a subject of experience whose consciousness is shaped under the pressure of social norms yet simultaneously strives for self-assertion. In this context, violence appears not merely as an isolated event or conflict but as a structural principle organizing experience, defining the limits of the permissible, shaping submission as a bodily and emotionally embedded state, and generating impulses of resistance. Accordingly, the relationship between submission and resistance emerges as a key problem, as these interrelated states unfold both in the sphere of external action and at the level of inner experience.

The aim of this study is to examine the artistic representation of the tragic dimension of female experience in the prose of Laylā al-‘Uthmān through the tension between submission and resistance.

The object of the study is al-‘Uthmān's prose works, in particular the short stories *Slaps*, *The Night of Humiliation*, and the novel *Silence of Butterflies*.

The subject of the study is the artistic conceptualization of the interaction between submission and resistance in these works.

In the short story *Slaps* ("الصفعات"), Laylā al-‘Uthmān represents violence as a fundamental mechanism shaping female experience within a patriarchal society. The figure of the father emerges as an embodiment of absolute authority, exercised through bodily punishment and control. In the narrative, the father disciplines his child using a *jikhayshah*¹. Significantly, this violence is given a clear ideological justification: as the father asserts, "الضلع الأعوج لا بد أن يُعتدل باكراً" ("A crooked rib must be straightened early") (al-‘Uthmān, 2010, p. 71), thereby legitimizing cruelty as a necessary means of "correction." Submission thus appears not as a voluntary mode of behavior but as a forcibly produced state, inscribed in the body through pain and fear.

At the same time, the role of other family members is crucial, particularly that of the grandmother, who, despite her sympathy for the child, upholds the existing order. Her remark, "أبوك ولي نعمتك" ("Your father is your master and provider") (al-‘Uthmān, 2010, p. 71), reflects the internalization of patriarchal hierarchy, within which paternal authority is perceived as unquestionable and even benevolent. Violence,

¹ *Jikhayshah* is a traditional instrument of corporal punishment consisting of a stick with a rope attached to its ends; it is used to bind the feet and to administer blows to the soles of the feet.

therefore, is reproduced not only through direct action but also through cultural and moral norms that naturalize submission as a social norm.

Despite this, the story introduces the first form of resistance. It does not take an overt form and is not directed at the father himself; instead, it is enacted through a symbolic gesture – the act of slapping his portrait. The portrait, occupying a central place in the living room, functions as a sign of the persistent presence of authority even in the physical absence of its bearer. The blow delivered to the image becomes a displaced act of retaliation – the only possible form of response available to a child deprived of the possibility of open protest. Thus, resistance in this story appears as concealed and symbolic, yet fundamentally significant, as it marks the emergence of subjectivity.

In contrast, in the short story *The Night of Humiliation* ("ليلة القهر"), resistance moves beyond the internal dimension and shifts into the sphere of embodiment, yet without altering the heroine's position. If in *Slaps* resistance appears as a symbolic gesture – directed not at the father himself but at his image, and thus devoid of tangible consequences, remaining confined to the realm of inner experience – here it takes the form of an attempt to act through the body, which becomes the only available means of expression under conditions of a suppressed voice. At the same time, this gesture does not constitute a fully developed form of resistance; rather, it functions as its simulation – a quasi-resistance that unfolds within the very norms that sustain subordination.

The patterned reproduction of humiliation in the story is foregrounded through the parallel development of two female narrative lines – different in social status yet structurally analogous in their experiential configuration. Their juxtaposition reveals that humiliation is not an isolated occurrence but is reproduced as a stable model, regardless of a woman's social position.

اندسست تحت اللحاف، تعمدت تجاوز المسافة الفاصلة بينكما، وفي جسدك تستثار براعم الرغبات. ما كنت تستقرين حتى انتفض من نومه الثقيل كالمذوغ. رفر قلبك وفاحت أمنيتك: "سيرويني بعد القحط ويقطف ثماري الناضجة إنه لعطر ساحر حقاً".

أرعبتك ردة فعله المتوحشة، انهالت كفاه تمزقان السماوي، وترضان مرمر كالمكشف وصراخه: "كيف تجرات على عطرها؟ صراخ فلق ألف بركان، أطاح بالعطر فما عدت تشمين غير سموم الدخان. قذفك من الفراش. دلك بقدميه على الأرض التي استغاثت من الألم قبلك، بصق، شتم، وسحلك إلى الحمام. قذفك بقلب البانيو أفرغ عليك علبه مسحوق الغسيل وبعض ما طالته يده من سوائل التنظيف. أخذ يغرقك بماء الدش الحار ليزيل عن جسدك كل أثر للعطر، وأنت مثل سمكة تنازع في حوض ماء خابط.

صفق الباب، وأمضيت ليلة القهر الأصعب من ألف قهر داخل البانيو غارقة بسوائلك والعذاب.

She slipped under the covers, deliberately crossing the distance that separated them, as the first stirrings of desire awakened in her body. No sooner had she settled beside him than he jerked awake from his heavy sleep as if stung. Her heart fluttered, and her longing rose within her: "*He will quench my drought and pluck my ripened fruit – truly, the perfume works its magic.*"

The ferocity of his reaction terrified her. His hands struck out, tearing at her clothes, crushing her exposed body, as he shouted: "*How dare you use her perfume?*" His voice split like a thousand volcanoes, shattering the scent until nothing remained but the poison of smoke. He hurled her from the bed, stamped on her with his feet,

spat, cursed, and dragged her into the bathroom. Throwing her into the bathtub, he poured over her a box of washing powder along with whatever cleaning liquids he could reach. He then drenched her with scalding water, trying to wash every trace of the perfume from her body, while she writhed like a fish struggling in a murky basin.

He slammed the door. She spent the night of humiliation – more crushing than a thousand humiliations – locked inside the bathtub, submerged in liquids and pain. (al-‘Uthmān, 2010: 77)

The culminating moment of this narrative line is the scene of the violent "washing off" of the perfume, which acquires a pronounced symbolic significance: the husband not only punishes his wife but effectively nullifies any attempt to redefine her corporeality. In this context, the female body emerges as an object of control, while the act of violence functions as a mechanism for restoring a disrupted hierarchy. Thus, embodiment in this story operates not as a space of liberation but as a domain in which any attempt at resistance is immediately neutralized and reabsorbed into the system.

Particularly illustrative in this regard is the storyline of a woman of higher social status who, upon discovering her husband's infidelity, seeks to act not through speech or open protest but through her own body. Taking the perfume intended for the mistress, she applies it to herself in an effort to restore her lost attractiveness and influence her husband within the roles imposed upon her. However, this gesture proves internally contradictory: rather than transcending established notions of the woman's role, it reproduces them, as the act itself is carried out in accordance with the very norms that sustain her subordinate position.

It is precisely this logic – the recurrent structure of humiliation and its inherent resistance to resolution – that is further developed in the novel *Silence of Butterflies* ("صمت الفراشات"). While in the preceding short story it is revealed through the juxtaposition of individual female narratives, in the novel it develops into a more extended and deeply psychological configuration.

In the novel, Laylā al-‘Uthmān portrays the formation of female subjectivity under conditions of persistent violence, where submission emerges under the pressure of social constraints and embodied experience.

The central mechanism of control in the novel is silence, which appears as an imposed injunction articulated in explicit terms: "عليك أن تعتادي الصمت" ("You must get used to silence") (al-‘Uthmān, 2011, p. 13). This imperative gradually becomes internalized as a habitual state. At the same time, silence acquires an active, almost material quality, transforming into an all-encompassing condition of her existence. This is reflected in the heroine's evocative confession: "ضح صرير الصمت من حولي" – "the creaking of silence rose around me" (al-‘Uthmān, 2011: 38), which marks the transformation of silence from an external constraint into an internalized condition that fully engulfs her.

Particular significance in the novel is attached to the motif of silence following the operation, which shifts the symbolic into the bodily register. Whereas previously Nadia's silence functioned as a socially imposed condition associated with the prohibition of speech, fear, and subordination to male authority, after the operation

it acquires a literal dimension, becoming a temporary physical inability to speak. In this way, metaphorical silence is transformed into an embodied reality.

At the same time, this silence should not be understood as a definitive loss of voice. On the contrary, it reactivates the memory of prior experiences of coercion and allows for a clearer articulation of the trajectory the heroine undergoes – from imposed silence to the gradual recovery of her own voice. In this context, the operation – after which the heroine temporarily loses her voice – performs a crucial artistic function: it materializes the trauma of silence while simultaneously opening the possibility of a new phase – the restoration of voice as a sign of inner strength, autonomy, and the capacity to act. Thus, in the novel, silence emerges not only as a form of oppression but also as a threshold condition from which a partial liberation of the heroine becomes possible.

At a certain point, the heroine enters an initial stage of inner liberation, which manifests itself in the form of declarative resistance: "شعرت بالقوة انتهى زمن الصمت والخنوع" ("I felt strength within me [...] the time of silence and submission has come to an end...") (al-'Uthmān, 2011: 96). In this fragment, she not only becomes aware of her own condition but also attempts to articulate a strategy of action, proclaiming the end of the "time of silence and submission." At first, this impulse exists primarily at the level of intention, highlighting the gap between awareness and the possibility of its immediate realization; however, it also marks the starting point of further transformation.

However, unlike the short stories discussed above, where resistance often remains limited or symbolic in nature, the novel presents a more complex dynamic: the heroine's trajectory is not a momentary act of rebellion but a prolonged process of inner maturation. Fear, dependency, and social pressure constrain action at the initial stages, yet do not eliminate it entirely. Gradually, the heroine moves from enforced silence to the recovery of her voice, from passive acceptance to the capacity to act, thus demonstrating a partial yet fundamentally significant overcoming of the system of oppression. It is precisely this tension between silence and voice, dependency and inner freedom that defines the novel's profound tragic dimension while simultaneously constituting its strength.

The further development of the narrative demonstrates that resistance is not futile. The heroine returns to education, acquires a profession, and gradually begins to make independent decisions. Changes also occur within her immediate environment: her father acknowledges his mistake and becomes a source of support. Thus, the novel does not depict a complete victory over the system but rather suggests the possibility of a partial disengagement from it.

Conclusions. A comparative analysis of Laylā al-'Uthmān's short stories and novel makes it possible to trace the evolution of the artistic conceptualization of female resistance. In the short story *Slaps*, it appears as a localized yet expressive gesture of protest; in *The Night of Humiliation*, it emerges as an internal impulse constrained by external circumstances and reproduced in the form of quasi-resistance; whereas in the novel *Silence of Butterflies*, resistance takes the form of a prolonged process of inner transformation.

The tragic dimension of female experience in these works lies in the fundamental impossibility of complete liberation, as well as in the gap between the awareness of one's condition and the capacity for its immediate overcoming. Even when the heroine attains an internal recognition of the necessity of resistance, her actions remain constrained by social and embodied mechanisms of control.

At the same time, the ending of *Silence of Butterflies* demonstrates that even within a rigidly regulated social system, a partial disengagement from the system remains possible. The heroine does not dismantle the system entirely but transforms her position within it, moving from an object to a subject of action. It is precisely this tension between limitation and inner freedom that defines the profound tragic dimension of female experience in Laylā al-‘Uthmān's work, while also delineating the limits of possible transformation within a given social structure.

References

- Subota, I. O. (2020). The motif of nostalgia for the pre-oil past in the short stories from the Arabian Gulf [in Ukrainian]. *Science and Education a New Dimension: Philology*, 8(70), 40–43. <https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2020-235VIII70-10>
- al-‘Uthmān, L. (2010). *Laylat al-qahr* [ليلة القهر], in Arabic]. Dār al-‘Arabiyya li-l-‘Ulūm Nāshirūn.
- al-‘Uthmān, L. (2011). *Ṣamt al-farāshāt* [صمت الفراشات], in Arabic]. Dār al-Ādāb.

Софія ТАРАН, бакалавр
ORCID ID: 0009-0007-6153-6625
e-mail: taran15092005@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Катерина ДОВЖЕНКО, асист.
ORCID ID: 0009-0004-4439-1047
e-mail: murmurmur@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЖІНОЧИХ ПЕРСОНАЖІВ В ПРОЗІ XX СТОЛІТТЯ: ОБРАЗ МАТЕРІ, ДРУЖИНИ, ДОНЬКИ

Розглядається трансформація жіночих персонажів у корейській прозі в контексті соціокультурних змін першої половини XX ст. Основну увагу зосереджено на аналізі образів матері, дружини й доньки як ключових моделей жіночої репрезентації, що зазнають переосмислення під впливом модернізаційних процесів і японської колонізації. Простежується перехід від традиційної конфуціанської моделі жінки до формування нової жіночої ідентичності, яка характеризується внутрішньою рефлексією, прагненням до самореалізації та емансипації. Окрему увагу приділено впливу колоніального контексту на подвійне пригнічення жінки та на її зображення як символу національної ідентичності й соціального спротиву. Проаналізовано зростання психологізму у прозі цього періоду та роль жіночих образів у відображенні індивідуального й колективного досвіду.

Ключові слова: корейська література, проза XX століття, трансформація, жіночі персонажі, образ матері, образ дружини, образ доньки, нова жінка, гендерна ідентичність, японська колонізація, психологізм.

Sofia TARAN
**TRANSFORMATION OF FEMALE CHARACTERS IN XX CENTURY PROSE:
THE IMAGE OF THE MOTHER, WIFE, AND DAUGHTER**

The article examines the transformation of female characters in Korean prose of the XX century within the context of socio-cultural changes of the early twentieth century. Particular attention is paid to the analysis of the images of the mother, wife, and daughter as key models of female representation, which undergo reinterpretation under the influence of modernization processes and Japanese colonial rule. The study traces the transition from the traditional Confucian model of womanhood to the formation of a new female identity characterized by self-reflection, a desire for self-realization, and emancipation. Special attention is given to the impact of the colonial context on the double oppression of women and their depiction as symbols of national identity and social

resistance. The article also explores the growing psychological depth of prose in this period and the role of female characters in representing both individual and collective experience.

Keywords: *Korean literature, XX century, female characters, mother figure, wife figure, daughter figure, new woman, gender identity, Japanese colonial rule, psychological depth.*

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика жіночих образів у корейській літературі ХХ ст. висвітлюється в багатьох наукових працях. Зокрема, у дослідженні Д. В. Андріанова "Новітня корейська література: особливості розвитку в колоніальний період" (Андріанов, 2019) проаналізовано трансформацію художнього мислення та посилення психологізму у прозі. А. О. Акімова у праці "Історія корейської літератури ХХ століття" (Акімова, 2018) звертає увагу на модернізаційні процеси та зміну ролі персонажа в літературі. Окремі аспекти жіночої репрезентації розглядаються в роботі Ю. О. Могилко "Образ матері в корейській літературі" (Могилко, 2018), де підкреслюється еволюція цього образу від традиційного до соціально загостреного. У зарубіжному літературознавстві важливими є дослідження Чхе Хеволь і Чон Келлі, у яких аналізується феномен "нової жінки", проблеми гендерної ідентичності та вплив колоніального контексту на жіночі образи (Choi, 2012; Jeong, 2010).

Попри наявність цих праць, комплексний аналіз образів матері, дружини та доньки в прозі ХХ ст. залишається недостатньо розробленим.

Наукова новизна статті полягає в комплексному аналізі жіночих персонажів у корейській прозі ХХ ст. крізь призму соціокультурних і політичних змін. У дослідженні поєднано літературознавчий і соціокультурний підходи, що дозволяє розглядати образи матері, дружини й доньки не лише як художні елементи, так і репрезентації змін у суспільстві. Особливу увагу приділено взаємозв'язку між колоніальним досвідом, модернізаційними процесами та формуванням нової жіночої ідентичності. Також акцентовано на ролі жіночих образів як носіїв внутрішнього конфлікту та символів національної ідентичності.

Метою статті є аналіз трансформації жіночих персонажів у корейській прозі ХХ ст., зокрема образів матері, дружини й доньки, а також визначення соціальних, культурних і історичних чинників, що вплинули на формування цих образів.

Завдання статті. Передбачено розв'язання багатьох взаємопов'язаних завдань, зокрема охарактеризувати основні тенденції розвитку корейської літератури ХХ ст., проаналізувати трансформацію жіночих образів у порівнянні з попередніми періодами, визначити особливості репрезентації образів матері, дружини й доньки, дослідити вплив соціально-історичного контексту на формування жіночих персонажів, а також виявити прояви нових типів жіночої ідентичності в художніх творах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Трансформація корейської літератури у ХХ ст. стала закономірним результатом глибокої соціальної кризи та модернізаційних процесів, що зумовили перехід від традиційної дидактичної парадигми до індивідуалізованого письма. У цей період

література перестає бути інструментом виховання зразкового носія конфуціанських норм і перетворюється на простір дослідження внутрішнього світу людини. Як зазначає Д. В. Андріанов, у прозі 1920-х рр. спостерігається "зміна акцентів із зовнішнього на внутрішнє, з узагальненого на особисте, з колективного на індивідуальне" (Андріанов, 2019, с. 38). Така зміна художньої оптики дозволила вперше голосно прозвучати жіночому суб'єктивному досвіду, який раніше лишався майже невидимим у художньому просторі. А. О. Акімова підкреслює, що "героїні модерної корейської прози постають не тільки як жертви, але й як суб'єкти власного досвіду – драматичного, неповторного, внутрішньо конфліктного" (Акімова, 2018, с. 7).

Важливим аспектом дослідження є трансформація традиційних жіночих ролей: матері, дружини й доньки – у контексті колоніальної реальності. Образ матері, який раніше ідеалізувався як символ моральної стабільності та продовження роду, у ХХ ст. набуває нових трагічних конотацій. Ю. О. Могилко у своєму аналізі зазначає, що "материнство набуває нових конотацій: не лише жертвовності, а й страждання, безсилля перед тиском соціальних і колоніальних реалій" (Могилко, 2018, с. 65). Мати часто виступала метафорою самої Кореї: поневоленої, скривдженої, але незламної у своєму стражданні заради майбутніх поколінь.

Водночас образ дружини у прозі 1920-х рр. починає відображати гострий конфлікт між патріархальною покорюю та потребою в особистій свободі. Це виразно простежується у творчості та есеїстиці На Хесок, яка стверджувала: "Жінка не може бути просто додатком до чоловіка. Вона – самостійна істота зі своїми прагненнями й болем". У цей період жіночі персонажі починають відкрито протестувати проти традиційного шлюбу, де вони відчували себе "чужими у власному житті", не належними своїм бажанням.

Особливе місце в літературному процесі першої половини ХХ ст. посідає феномен "нової жінки" (신여성), що став викликом традиційному конфуціанському порядку. Згідно з дослідженням Чхве Хеволь, японська колоніальна політика часто підтримувала певні обмеження щодо жіночої емансипації, що перетворювало процес модернізації на "болісний і суперечливий" (Choi, 2012, с. 5). Жіночі персонажі цього типу уособлювали зародження освіченої, соціально активної особистості, яка, проте, лишалася надзвичайно вразливою в системі старих обмежень. Як вказує Лі Йонхі, такі героїні "змушені балансувати між новими ідеалами модернізації та обов'язком перед родиною та нацією, що породжує складні внутрішні дилеми" (Лі, 2012, с. 110).

Національна криза та колоніальний досвід створили ситуацію "подвійного гноблення" жінки, як з боку колоніального режиму, так і з боку патріархальної системи. У цьому контексті Чон Келлі зазначає: "Жінки в колоніальній Кореї опинилися у центрі перехрестя між національною кризою та кризою гендерної ідентичності" (Jeong, 2010, с. 4). Через внутрішні монологи та психологічну оповідь автори прагнули передати глибинні переживання жінок, чий голос раніше був придушений тишею попередніх століть. Хьон Тереза зауважує, що експерименти з формою дозволяли висловити конфлікти жінок, яких

"обмежували не лише зовнішні обставини, але й внутрішні суперечності" (Hyun, 2004, с. 12).

У прозі 1920-х рр. жіночий персонаж остаточно перестає бути пасивним об'єктом. Він стає "дзеркалом", у якому відобразилися найболючіші питання національної ідентичності, соціальної нерівності та пошуку нового сенсу існування в умовах історичного розладу. Як підсумовують Лі Джіин і Чон Инок: "Жіноча видимість у літературі слугувала потужним інструментом культурної критики як колоніального гніту, так і патріархальних структур традиційного суспільства" (Jeong, 2003, с. 455).

Висновки. Унаслідок дослідження встановлено, що жіночі персонажі в корейській прозі ХХ ст. зазнають суттєвої трансформації під впливом соціальних, історичних і культурних чинників. Образи матері, дружини та доньки зберігають традиційні риси, однак наповнюються новим змістом, що відображає процес формування нової жіночої ідентичності. Жінка постає як активний суб'єкт, носій внутрішнього конфлікту й учасник соціальних змін. Отже, через складні та багатошарові образи матері, дружини й доньки корейська література ХХ ст. зафіксувала не лише драму окремої жінки, а й драму всієї нації на шляху до самоусвідомлення та свободи.

Список використаних джерел

Акімова, А., & Акімова, А. (2018). Аналіз літературних творів корейської середньовічної прози. У В. Ільницький, А. Душний, & І. Зимомря (Ред.-упоряд.), *Актуальні питання гуманітарних наук*, 21, т. 1, 57–61. Видавничий дім "Гельветика". <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/21.167153>

Андріанов, Д. В. (2019). Новації в корейській літературі колоніального періоду (першої половини ХХ століття). *Мова і культура*, 22, т. IV(199), 38–43. Видавничий дім Дмитра Бураго. <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.21124624>

Могилко, Ю. О. (2018). Образ матері в корейській дитячій літературі ХХ століття. *Закарпатські філологічні студії*, 3, т. 3, 64–67. Видавничий дім "Гельветика".

Choi, H. (2012). *New Women in Colonial Korea: A Sourcebook* (1st ed.). Routledge.

Hyun, T. (2003). *Writing Women in Korea: Translation and Feminism in the Contemporary South Korean Literary Scene*. University of Hawaii Press.

Jeong, E. O. (2003). Female Visibility through Korean Literature: Feminist Theological Critique. *HTS Teologiese Studies/Theological Studies*, 59(2), 451–465.

Jeong, K.Y. (2010). *Crisis of Gender and the Nation in Korean Literature and Cinema: Modernity Arrives Again*. Lexington Books.

Валерія ЦАПЕНКО, бакалавр
ORCID ID: 0009-0006-4891-2481
e-mail: lerak8340@gmail.com

кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:

Дмитро АНДРІАНОВ, д-р філософії, асист.
ORCID ID: 0000-0003-1295-2132
e-mail: andrianov.dmytro@knu.ua

кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ПРАЦІ Ю ГІЛЬЧУНА ЯК ОСНОВА МОДЕРНІЗАЦІЇ КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Присвячено аналізу трактату Ю Гільчуна (1856–1914) "Що я бачив і чув на Заході" та його ролі у становленні сучасної корейської літератури й публіцистики. Досліджується внесок автора в модернізацію корейської мови через впровадження змішаного письма й інтеграцію західних суспільно-політичних ідей у корейський культурний контекст кінця XIX ст. Розглядається вплив його праці на формування нового науково-популярного стилю та розвиток просвітницької прози. Аналізуються ключові теми трактату, такі як наука, освіта та соціальний прогрес, а також роль Ю Гільчуна як інтелектуала-реформатора в період глобальних суспільних змін і посилення зовнішнього тиску на Корею.

Ключові слова: Ю Гільчун, сучасна корейська література, корейська проза, трактат "Що я бачив і чув на Заході", просвітництво, змішане письмо (кукханмун).

Valeria TSAPENKO

YU KIL-CHUN'S WORKS AS THE FOUNDATION OF MODERNIZATION OF KOREAN LANGUAGE AND LITERATURE

This article analyzes the works of Yu Kil-chun (1856–1914) and their role in the formation of the modern Korean literary language. It explores the author's contribution to the modernization of traditional linguistic forms and the integration of Western concepts into the Korean socio-cultural context of the late 19th century. The influence of his fundamental work "Seoyu Gyeonmun" on the development of prose in the mixed script and the formation of a new scientific and journalistic style is examined. Key aspects of the transformation of grammatical structures and lexical composition during the transition from the classical canon to the national standard are analyzed.

Keywords: Yu Kil-chun, modern Korean literature, Korean prose, "Seoyu Gyeonmun", enlightenment (Kaehwa), kukhanmun.

Розвиток сучасної наукової та публіцистичної прози в Кореї нерозривно пов'язаний з іменем Ю Гільчуна (1856–1914) – видатного дипломата та

лінгвіста-новатора. Його праці стали початком свідомої модернізації та трансформації традиційних мовних форм у сучасні (Yoon, 2015; Suh, 2014). Актуальність дослідження зумовлена роллю Ю Гільчуна як "архітектора" нового літературного стилю та потребою проаналізувати інтеграцію західних концептів у корейську культуру на ранніх етапах глобалізації.

Наукова новизна роботи полягає в детальному аналізі впливу трактату "Що я бачив і чув на Заході" на лінгвістичну базу майбутньої корейської прози. Дослідження розглядає цей текст як перший успішний досвід впровадження змішаного письма, що поєднало класичний канон з народною мовою. До того ж, особлива увага приділяється стратегіям створення нової термінології, які раніше не отримували достатнього висвітлення в українському корействознавстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням модернізації періоду Кххва та інтелектуальної історії Кореї присвятили праці Кю Хьон Кім (Kim, 2002) і дослідники міжнародних відносин кінця XIX ст. (Park, 2015). Лінгвістичні та філософські аспекти трактату "Що я бачив і чув на Заході" аналізували С. Квак, Т. Су, К. Юн та автори сучасних критичних нарисів (Kwak, 2007; Suh, 2014; Yoon, 2015).

Завдання статті. Проаналізувати основну працю Ю Гільчуна "Що я бачив і чув на Заході", визначивши, як вона сприяла модернізації корейської мови та публіцистичної прози.

Мета статті полягає в дослідженні філологічного внеску Ю Гільчуна в еволюцію корейської словесності, а також на виявлення впливу його творів на виникнення й закріплення інноваційних жанрових форм у літературному дискурсі XX ст.

Виклад основного матеріалу дослідження. У період між 1881 і 1895 рр. Ю Гільчун працював над текстами, що стали результатом його навчання у Японії та США (Moon, 2012; Splisgart, 2017). У цих працях він експериментував із мовою, науковим стилем і просвітницькими ідеями, урешті-решт розробивши сучасний змішаний стиль письма. Його ідеї щодо соціального реформування та меритократії з'явилися в багатьох нарисах і були детально систематизовані у фундаментальному трактаті "Що я бачив і чув на Заході" ("서유견문", 1895) (Yu, 1895).

Найпершим кроком автора до модернізації були звіти про західні освітні системи та державний устрій. У цих текстах змальовано необхідність переходу від традиційного конфуціанського ладу до прогресивної моделі – тема, яку Ю Гільчун також висвітлює у нарисі "Рівні Просвітництва", закликаючи до рівності в освіті та відмови від станової системи (Cho, 2020).

Трактат "Що я бачив і чув на Заході" (서유견문), завершений у 1885 р. і опублікований у 1895 р., зображує інтелектуальні пошуки корейського реформатора, який бореться з культурною ізоляцією своєї країни (Cha, 2017). Ю Гільчун – це мислитель, який протягом років навчання за кордоном "не припиняв пошуків шляхів порятунку Батьківщини" (Moon, 2012). Ідеї просвітництва та модернізації стануть центральними темами його головного трактату. Як і в ранніх нотатках про Японію та США, Ю Гільчун фокусується на необхідності докорінної трансформації суспільної свідомості (Splisgart, 2017).

У своїх текстах Ю Гільчун описує західні досягнення як "щось, що виходить за межі традиційного східного світосприйняття" (Chae, 2024). Сучасна наукова мова та раціональне мислення уможливають такий розвиток, але вимагають перегляду застарілих суспільних норм. Цей процес зображено як інтелектуальну еволюцію, що передує державним змінам.

"Що я бачив і чув на Заході" – праця, яка утвердила репутацію Ю Гільчуна як основоположника сучасної корейської публіцистичної прози (Yoon, 2015). Трактат, написаний змішаним письмом (кукханмун), вважається першою масштабною спробою впровадження корейської народної мови в офіційний і науковий дискурс (Suh, 2014).

Можна визначити дві важливі риси "Що я бачив і чув на Заході": порівняльну структуру оповіді та ідеалістичний зміст з акцентом на "рівнях просвітництва" (Cho, 2020). Порівняльна структура дозволяє Ю Гільчуну відобразити напруженість тогочасного суспільства, де традиційні погляди на державу співіснували з концепціями міжнародного права та суверенітету (Kim, 2002). Ю Гільчун змальовує тогочасну плутанину через протилежні характеристики "традиційного" та "освіченого". Якщо у художніх творах того часу традиція часто уособлювалася через жіночі образи, то в концепції Ю Гільчуна "традиційна людина" – це та, що тримається за ізоляцію, втрачаючи здатність до прогресу (Wang, 2011). Натомість "освічена людина" – це старанний учень, що прагне опанувати нові системи знань.

Дилема Ю Гільчуна щодо шляху розвитку Кореї – це не просто вибір між країнами, а рішення між двома конфліктуючими системами цінностей: домодерним життям, заснованим на становій моралі, і сучасним поглядом на державу, що надає перевагу науці, рівності та національній незалежності (Zheng, 2012). Другим важливим аспектом його праць є тематичний акцент на ідеалі просвітництва. Почуття обов'язку прогресивної еліти впливає з віри в те, що корейське суспільство потребує негайної модернізації, а саме вони є її рушійною силою. Освіта у США чи Японії розглядається автором як необхідний етап для духовного та політичного просвітлення всього народу (Moon, 2012; Splisgart, 2017).

У концепції Ю Гільчуна освіта – це фундаментальна категорія, що поєднує матеріальний прогрес із духовним оновленням нації. Модернізація для автора означала радикальну трансформацію всього спектру людської діяльності: від побутових звичок до способу мислення. Його головною метою було формування "нової людини", здатної критично сприймати реальність та адаптуватися до глобальних змін.

Проте сильний ідеалістичний акцент зробив працю "Що я бачив і чув на Заході" об'єктом критики через виражений дидактизм. Ю Гільчун не просто описував побачене, а намагався нав'язати нову систему цінностей. У тексті відчується протиріччя: оспівуючи індивідуальну свободу, автор водночас зберігає відданість традиційному кодексу, де обов'язок перед державою є найвищою доброчесністю. Це перегукується з ідеями конфуціанського просвітництва про еліту, що має вести за собою "неосвічені маси" (Cho, 2020).

Погляд Ю Гільчуна на інтелектуальну працю був інструментальним: трактат виступав стратегічним засобом для культурного "перевиховання" суспільства. Після його завершення автор зосередився на практичних інструментах: від розробки першої систематизованої граматики корейської мови до участі в підготовці державних реформ Кабо.

За спостереженнями Ю Гільчуна, концепція "державного просвітництва" та національної мови ще не мали усталеного значення в корейському суспільстві. Для корейців, чий світогляд базувався на ієрогліфічному письмі (ханмун), була незрозумілою необхідність переходу на змішане письмо (кукханмун) чи народну мову. Автор констатував апатію народу до мовних реформ, що, на його думку, було серйозною перешкодою для національного самоствердження, особливо враховуючи високу книжну культуру Кореї та наявність власної абетки.

Цю байдужість він пояснював кількома деструктивними факторами. По-перше, критичними історичними обставинами: тиском консервативних сил і загрозою колоніальної експансії. У таких умовах питання політичного виживання витісняли теоретичні обговорення мовних стандартів. По-друге, фундаментальним чинником стала економічна депресія. Ю Гільчун зазначав: "Корейський народ виснажений податками та архаїчною системою управління... Люди не мають ні розумового, ні економічного дозвілля, щоб цікавитися новими науковими концепціями". Реформатор усвідомлював, що поки читач занурений у злидні, а інтелектуали перебувають у вигнанні або під тиском цензури, ідеї модернізації залишатимуться лише на папері.

Практика наукової критики була необхідною для становлення модерної корейської ідентичності, проте в країні бракувало фахівців із західних теорій. Ю Гільчун розглядав створення граматики та термінології як новий, самостійний жанр, де мова є фундаментом національної єдності. Він здійснив трансфер понять "суверенітет", "право" та "рівність" у корейський контекст, вперше залучивши корейців до глобального обговорення сучасності (Park, 2015).

Висновки з проведеного дослідження. У дослідженні проаналізовано інтелектуальну спадщину Ю Гільчуна та визначено, що його праці стали фундаментальними для становлення модерного корейського наукового й публіцистичного дискурсу. Зокрема, трактат "Що я бачив і чув на Заході" послужив основою для трансформації традиційних мовних норм у модернізоване змішане письмо (кукханмун), що дозволило адаптувати західні правові та політичні ідеї до корейського контексту.

Діяльність Ю Гільчуна сприяла формуванню критичного просвітницького дискурсу, необхідного для розвитку національної самосвідомості в умовах зовнішнього тиску та загрози колонізації. Отже, його доробок не лише відображав масштабні культурні зміни зламу віків, а й активно впливав на формування нової інтелектуальної traditions в Кореї. Подальше вивчення його лінгвістичних і реформаторських ідей має значні перспективи для розвитку сучасного мовознавства й історії філософії.

Список використаних джерел

- Chae, G. (2024). A Scientific Description of the Earth as Seen in Yu Giljun's Seoyu Gyeonmun. *Journal of Korean Cultural History*, 81, 105–134.
- Cha, M. (2017). *Seoyu Gyeonmun: Inside Cover* (Published by Gyosunsa, April 1895). National Archives of Korea.
- Cho, S. (2020). *Yu Gil-jun and the Heritage of Enlightenment*. National Heritage Administration.
- Kim, K. H. (2002). The Sino-Japanese War (1894–1895): Japanese National Integration and Construction of the Korean "Other". *International Journal of Korean History*, 17(1), 1–24.
- Kwak, S. (2007). *Yu Gil-jun: Travel Essay*. Naver Blog.
- Moon, H. (2012). *Yu Kil-Chun (1856–1914) and the Korean Collection at PEM*. Peabody Essex Museum.
- Park, J. (2015). *Seeking Korean Neutralization in 19th Century: Yu Gil-Jun's On Neutrality and Sino-Korean Relations*. Institute of Foreign Affairs and National Security (IFANS).
- Suh, T. (2014). A Study on the Geographical Content of World Geography in Yu Kil-Chun's Seoyu Gyeonmun. *Journal of the Korean Association of Regional Geographers*, 20(4), 283–297.
- Splisgart, J. (2017). Transformation of the Meiji era (1868–1912). The modernization and the formation of the "new" identity in Japan. *Gdansk Journal of East Asian Studies*, 41–57. <https://doi.org/10.4467/23538724GS.16.015.6172>
- Wang, Y. (2011). *Nationalism and Modern Historical Perspectives in China, Japan, and Korea*. Peking University.
- Yoon, K. (2015). *Yu Gil-jun's Seoyu Gyeonmun and the Intellectual Modernization of Korea*. Sogang University Press.
- Yu, K.-c. (1895). *Seoyu Gyeonmun [Observations on a Journey to the West]*. Gyosunsa.
- Zheng, L. (2012). *Koreans' Historical Views and China-South Korea Relations*. Chinese Academy of Social Sciences.

Олександра ТИТАРЕНКО, бакалавр
ORCID ID: 0009-0009-2140-8885
e-mail: titarenkoalexandra.icloud.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Дмитро АНДРІАНОВ, д-р філософії, асист.
ORCID.ORG: 0000-0003-1295-2132
e-mail: andrianov.dmytro@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

АСПЕКТИ БУДДІЙСЬКИХ НАРАТИВІВ В ПОЕЗІЇ ХАНА ЙОНУНА: ДУХОВНІ МОТИВИ ТА ХУДОЖНІ ОБРАЗИ

Присвячено дослідженню буддійських аспектів у творчій спадщині Хана Йонуна (1879–1944). Проаналізовано, як духовні пошуки автора сприяли трансформації класичної корейської поезії та інтеграції релігійних концептів у модерний літературний дискурс ХХ ст. Досліджено специфіку використання художньої символіки, зокрема через аналіз ключових мотивів страждання, внутрішнього спокою та шляху до духовного звільнення. Розглядається вплив буддійських наративів на формування ідейно-естетичного підґрунтя лірики митця в умовах соціально-політичних викликів того часу.

Ключові слова: Хан Йонун, буддійські наративи, духовні мотиви, художній образ, кохана, страждання, буддизм.

Oleksandra TYTARENKO **ASPECTS OF BUDDHIST NARRATIVES IN THE POETRY OF HAN YONG-UN: SPIRITUAL MOTIFS AND ARTISTIC IMAGERY**

The article explores the Buddhist dimensions within the creative heritage of Han Yong-un (1879–1944). The study examines how the author's spiritual quests facilitated the transformation of classical Korean verse and the integration of religious concepts into the modern literary discourse of the 20th century. Special attention is given to the specifics of artistic symbolism, particularly through the analysis of key motifs such as suffering, inner tranquility, and the path toward spiritual liberation. Furthermore, the paper considers the influence of Buddhist narratives on the formation of the ideological and aesthetic foundations of the artist's lyrics amidst the socio-political challenges of the era.

Keywords: Han Yong-un, Buddhist narratives, spiritual motifs, artistic imagery, lover, suffering, Buddhism.

Початок творчого шляху Хана Йонуна пов'язаний із поєднанням літератури та буддійської філософії, що стало важливим явищем у розвитку корейської поезії ХХ ст. (Хо, 2019). Його творчість вирізняється глибокою духовністю,

символізмом і відображенням буддійського світогляду через художні образи й мотиви. **Актуальність** дослідження зумовлена необхідністю глибшого вивчення впливу буддійської філософії на поетичну творчість Хана Йонуна, а також особливостей репрезентації буддійських мотивів у його ліриці. Зокрема, недостатньо дослідженим залишається вплив філософії буддизму на поетичне формування світобачення митця, а також репрезентація буддійських мотивів і художніх образів у його ліриці. Це зумовлює необхідність ретельнішого аналізу, який дозволить глибше розкрити роль східноазійської літератури в загальній картині світової культури.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що поетична творчість Хана Йонуна вперше стає предметом цілісного аналізу з погляду репрезентації буддійських наративів. Уперше одержано системне уявлення про поєднання філософських концептів буддизму з художніми образами у структурі поетичного тексту митця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями релігійно-філософського підґрунтя корейської літератури займалися такі вчені, як Д. Андріанов, І. Бондаренко (Андріанов, & Бондаренко, 2022), М. Піл (Pihl, 1995), а також М. Чо (Cho, 2022) у контексті історичної ретроспективи. Специфіку буддійського світогляду у східній поезії досліджували Р. Гетін (Gethin, 1998) і С. Ку (Koo, 2011), а також Ф. Старр (Starr, 1918) та Л. Х. Джі (Jee, 2026).

Завдання статті полягає в дослідженні особливостей репрезентації буддійських мотивів і художніх образів у поезії Хана Йонуна, а також у визначенні їхнього значення для формування авторського світогляду.

Мета статті полягає у висвітленні впливу буддійської філософії на поетичну творчість Хана Йонуна й аналізі художніх засобів, через які реалізуються духовні та релігійно-філософські концепти у його поезії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Хан Йонун (1879–1944), відомий псевдонімом Манхе, – одна з ключових постатей корейської літератури та духовної культури ХХ ст. (Houlahan, 1977). Він був видатним корейським поетом, буддійським монахом, громадським діячем і національним активістом періоду японської окупації Кореї. Брав участь у селянському повстанні, а згодом присвятив себе буддизму: став монахом у храмі Пектамса, вивчав канон, перекладав буддійські тексти, прагнув реформувати корейський буддизм (Han, 1973). Його творчість сформувалася на перетині релігійно-філософської традиції буддизму, національної свідомості та модерних літературних процесів. Тому поезія Хана Йонуна є важливим матеріалом для дослідження взаємодії духовних концептів і художньої форми у східноазійській літературі.

Творчий шлях митця припадає на період глибоких суспільних змін у Кореї. Початок ХХ ст. характеризувався кризою традиційного суспільства, посиленням впливу західної культури й політичним тиском Японії. У цих умовах корейські письменники намагалися переосмислити національну ідентичність і знайти нові художні засоби для вираження духовного досвіду людини.

Буддизм почав справляти помітний вплив на світогляд Хана Йонуна ще в юності, коли він зіткнувся з екзистенційними питаннями страждання, свободи та природи істини. Поштовхом до занурення в буддійське вчення стали його особисті переживання у зв'язку з політичними репресіями та колоніальним гнітом, які він спостерігав у Кореї під владою Японської імперії.

У творах Хана Йонуна "кохання" виступає багатозначним і символічним образом, що виходить далеко за межі особистих або романтичних почуттів. У його поезії любов стає метафорою духовного зв'язку, релігійної відданості, прагнення до просвітлення та, водночас, болісної туги за втраченим. Особливо яскраво ця символіка виявляється у збірці "Мовчання коханої" (кор. *님의 침묵*), де кохана постає не просто жінкою, а втіленням Будди, Батьківщини, свободи або абсолютної істини, до якої поет прямує через страждання та внутрішню боротьбу. Цей образ любові часто супроводжується мотивами розлуки, мовчання, очікування, що перегукується з буддійськими уявленнями про непостійність (анітья) і порожнечу (шуньята). Саме через кохання Хан Йонун говорить про відданість, яка не вимагає взаємності, про шлях до ідеалу, що може залишатися недосяжним, але не втрачає своєї цінності. Отже, "кохання" у його творчості – це внутрішній стан, джерело сили та стійкості. Окрім релігійно-філософського змісту, поезія Хана Йонуна має виразний національний підтекст. Період японської окупації суттєво вплинув на творчість митця. Багато дослідників зазначають, що образ "коханої" у його ліриці може також символізувати втрачений образ Батьківщини.

Поема "Мовчання коханої", опублікована Ханом Йонунем у 1926 р., стала знаковим твором, який продемонстрував, як художнє слово може стати формою опору; а також цей твір приніс йому літературну славу.

У своїх творах Хан Йонун звертається до ключових буддійських концептів: страждання, непостійності буття, звільнення від прив'язаностей, внутрішнього очищення й досягнення просвітлення. Одна з центральних ідей буддизму – усвідомлення минулості всього сущого. Цей мотив простежується в багатьох поезіях автора через образи вітру, тиші, зникнення, осіннього листя чи самотньої дороги. Через подібні художні засоби поет демонструє крихкість людського життя та неможливість утримати земні почуття й матеріальні речі. А іншою ідеєю буддизму, яка пронизує поезію Хана Йонуна, є концепція порожнечі (шуньята) та незмінної природи буття, де реальність постає не як фіксований стан, а як процес постійної трансформації. У віршах, зокрема в збірці "Кохання в тиші" (*사랑의 침묵*, 1926), ця філософія виявляється в символах тиші, самоти, любові як форми співчуття (*전재강*, 2016).

Водночас буддійська філософія у творчості Хана Йонуна не зводиться лише до мотиву страждання чи відмови від світу. Поет показує, що саме через страждання людина здатна наблизитися до духовного прозріння. У його ліриці внутрішній біль стає необхідним етапом самопізнання. Ліричний герой часто переживає самотність, втрату або внутрішню порожнечу, однак ці стани не

мають виключно негативного значення. Навпаки, вони відкривають шлях до переосмислення власного існування та духовного очищення.

Вірш Хана Йонуна "Паром і пасажир" втілює глибоку буддійську символіку через прості й водночас багатозначні образи парому та пасажир. Паром стає метафорою переходу через життєву річку, яка символізує подолання перешкод і досягнення просвітлення. Це відображає ключову буддійську ідею про подорож до нірвани – стану абсолютного спокою та ясності. Пасажир, як уособлення людської душі, перебуває на шляху духовного розвитку, долаючи виклики та зміни у процесі просвітлення. Непохитний спокій парому, його готовність чекати пасажир в умовах негоди: снігів, злив чи сильного вітру – втілює буддійське розуміння терпіння та внутрішнього миру. Мовчання та відхід пасажир без прощання підкреслюють буддійську концепцію непостійності, нагадуючи, що всі взаємини та події у житті є тимчасовими. Водночас – це слугує уроком відстороненості й прийняття неминучості змін. Стихії природи у вірші представляють життєві труднощі, із якими людина стикається на своєму духовному шляху. Однак паром залишається спокійним і стійким, що перегукується з буддійським прагненням до гармонії незалежно від зовнішніх обставин. Образ абсолютної істоти, якою є пасажир для парому, додає віршу філософської глибини, наголошуючи на зв'язку між духовним провідником і шукачем істини.

Поетична творчість Хана Йонуна пронизана буддійським символізмом, що є ключовим механізмом передачі духовного досвіду. У своїх творах він майстерно використовує релігійні концепти махаяни й дзену, трансформуючи їх у витончені поетичні образи. Символіка любові у його поезії виходить за межі особистих почуттів, ставши метафорою духовної відданості та прагнення до просвітлення. Ця багатозначна любов служить джерелом сили та засобом художнього протесту, передаючи політичні й духовні ідеї через глибокі емоційні переживання. Творчість Хана Йонуна є прикладом поетичного осмислення буддійських ідей у контексті як особистого, так і національного досвіду.

Висновки з проведеного дослідження. Проаналізовано вплив буддійської філософії на творчість одного з найвеличніших корейських поетів ХХ ст. Хана Йонуна. Його поезія відображає глибокі духовні пошуки, а також є виразом культурного опору та національного самовизначення в умовах японської окупації Кореї. Формування його буддійського світогляду стало наслідком глибоких особистих переживань, зокрема страждань, пов'язаних з колоніальним гнітом і політичними репресіями, що спонукали його до звернення до буддизму як способу самозцілення й культурної ідентифікації. Поетична творчість Хана Йонуна здатна перетворити релігійні концепти на поетичні образи, які служать глибокими інструментами передачі духовного досвіду та політичного протесту. Буддійський символізм, через метафори кохання, розлуки, співчуття і страждання, набуває величезного значення для осмислення духовного шляху, що є в основі не лише особистого досвіду, а й національної ідентичності. Отже, можемо зробити висновок, що поетична спадщина Хана Йонуна є важливим явищем корейської літератури. Його твори

демонструють, як буддійська філософія може трансформуватися у складну систему художніх образів та слугувати засобом вираження духовного, етичного й національного досвіду. Подальше дослідження творчості Хана Йонуна має перспективи для розвитку корейського літературознавства, а також для вивчення взаємозв'язку літератури, релігії та культури у контексті східноазійської традиції.

Список використаних джерел

(зробити відповідно до АРА7, посилання, які є в літературі мають бути в тексті)

Андріанов, Д. В., Бондаренко, І. П. (2022). Релігійні аспекти у творах корейського поета-символіста Хан Йонуна доби японської колонізації у Кореї. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, т. 33(72), № 2, 144–148. <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2022.2-2/22>

Хо, Сунчхоль (Ред.). Бондаренко, І., Кім Суквон, & Скрипник Ю. (упоряд.). (2019). *Антологія корейської поезії (І століття до нашої ери – XX століття)*. ВД Дмитра Бураго.

Gethin, R. (1998). *The Foundations of Buddhism*. Oxford University Press. https://obo.genaud.net/resources/pdf/gethin/foundations_of_buddhism.pdf

Koo, S.-W. (2011). *Introduction of Buddhism to Korea: An Overview*. SPICE: Stanford Program on International and Cross-Cultural Education, Freeman Spogli Institute for International Studies, Stanford University. https://spice.fsi.stanford.edu/docs/introduction_of_buddhism_to_korea_an_overview

Myungje Cho. (2022). The impact of Buddhism on society during the Goryeo period. <https://www.ingentaconnect.com/contentone/sil/impact/2022/00002022/00000005/art00017?crawler=true&mimetype=application/pdf>

Pihl, M. R. (1995). Koryŏ Sŏn Buddhism and Korean Literature. *Korean Studies*, 19, 62–82. <http://www.jstor.org/stable/23719140>

Starr, F. (1918). Korean Buddhism. *The Journal of Race Development*, 9(1), 71–84. <https://doi.org/10.2307/29738270>

국어 6-1/ 김영진 (2000) (서울구암중학교). Han, Yongun (1973). *On the Renewal of Korean Buddhism*. Singumunhwasa.

한승익 (1998) 현대소설의 이해. – 집문당, 294 쪽. Houlahan, J. C. (1977). *The life the life and works of Han Yongun* 전재강 (2015).

한용운 시조의 내면 세계와 표현 미학. <http://www.koreascience.kr/article/JAKO201513752898928.pdf>

전재강. (2016). 한용운 시조의 내면 세계와 표현 미학. *시조학논총*, 43, 177-206. <http://www.koreascience.kr/article/JAKO201513752898928.pdf>

Ольга ВОРОБЕЙ, канд. філол. наук, доц.

ORCID ID: 0000-0003-4956-8943

e-mail: vorobei@knu.ua

кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Навчально-наукового інституту філології,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

СПЕЦИФІКА ТЕМАТИЧНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ ФІЛЬМІВ ВАНА СЯОШУАЯ

Аналізується специфіка тематичної спрямованості фільмів Вана Сяошуая як представника Шостого покоління китайських режисерів. Особлива увага приділяється репрезентації історично зумовлених процесів примусової міграції, наслідків програми Розбудови третього фронту та впливу цих подій на колективну пам'ять і психологічний досвід пересічних людей. На прикладі трилогії "Цін Хун", "Одинадцятирічний я" та "Інтервент" показано, як художній наратив поєднує індивідуальну історію дорослішання з соціально-історичними контекстами, а також як протиставляє особисті спогади практикам колективного замовчування.

Ключові слова: Китай, кіномистецтво, наратив, Ван Сяошуай, політична кампанія.

Olha VOROBET

THE SPECIFICITY OF THEMATIC IN WANG XIAOSHUA'S FILMS

This article analyzes the specificity of the thematic orientation of Wang Xiaoshua's films as a representative of the Sixth Generation of Chinese directors. Particular attention is given to the representation of historically conditioned processes of forced migration, the consequences of the Third Front Development Program, and the impact of these events on collective memory and the psychological experience of ordinary people. Using the trilogy Red Amnesia, Eleven-Year-Old Me, and The Intervener as examples, it demonstrates how the artistic narrative combines individual coming-of-age stories with socio-historical contexts, as well as how it contrasts personal memories with practices of collective silencing.

Keywords: China, cinema, narrative, Wang Xiaoshua, political campaign.

На початку ХХІ ст. у кіноіндустрії Китаю найбільш продуктивним вважається *Шосте покоління*¹ режисерів, які прийшли у кіно тоді, коли індустрія зазнала великих фінансових втрат і більше не могла ризикувати з амбітними проєктами недосвідчених молодих режисерів, як це було декадою раніше. Більшість із представників *Шостого покоління* – Чжан Юань 张元, Гуань Ху 管虎, Цзян Вень 姜文, Нін Хао 宁浩, Лоу Є 娄烨, Ван Сяошуай 王小帅, Цзя Чжанке 贾樟柯 – віддаляючись від історичних рефлексій, дедалі менше звертаються до тем

¹ У китайському кінознавстві усталеною є практика виокремлення поколінь режисерів, що ґрунтується на поєднанні історико-політичного контексту їхнього творчого становлення, тематико-ідейної спрямованості кінематографічних практик, а також спільної освітньої бази.

національної ідентичності, натомість акцентуючи увагу на урбаністичних і соціальних проблемах сучасного Китаю (Воробей, 2024).

Значний вплив на творчу діяльність режисерів *Шостого покоління* справляли політична кон'юнктура та система регулятивних норм, що безпосередньо визначали умови, форми й можливості їхньої участі у кіновиробництві. На відміну від представників *П'ятого покоління*, зокрема Чжана Їмоу та Чена Кайге, які з часом стали провідними постатями мейнстримного китайського кінематографа, більшість режисерів *Шостого покоління* зазнавали жорсткої критики й цензурних обмежень із боку державних інституцій. Показовим прикладом є ситуація з фільмом "Дівчина з коромислом" (《扁担姑娘》, 1999) режисера Вана Сяошуая, дозвіл на прокат якого було отримано лише через три роки після завершення виробництва та після внесення численних правок, зокрема зміни назви стрічки (Scateni, 2019).

На відміну від державних ЗМІ, які тенденційно ігнорують проблему мігрантів або нормалізують поневіряння та життя за межею бідності, кінематографічна творчість Вана Сяошуая вирізняється впізнаваною авторською манерою та зосереджена власне на глибоко драматичних історіях, присвячених життю сільських мігрантів у сучасному китайському суспільстві. Багатогранна репрезентація амбіцій та складних життєвих обставин сільських трудових мігрантів у фільмах Вана Сяошуая не лише висвітлює суперечливий процес формування їхньої суб'єктності, а й оприявляє економічне та інституційне насильство, що постає наслідком взаємодії ринкових механізмів і державних інституцій. Водночас більшість критиків і дослідників творчості режисера зосереджують увагу переважно на образах персонажів, які мігрують із сільської місцевості до міського простору (фільми "Пекінський велосипед" (《十七岁的单车》, 2001), "Волоцюги" (《二弟》, 2003). Натомість персонажі, що здійснюють міграцію у зворотному напрямі – з міста до села, – попри їхню помітну присутність у пізніших роботах режисера, залишаються майже поза полем дослідницьких інтерпретацій (Berry, 2005).

Централізований державний проект масштабного переміщення населення з міських до сільських регіонів, започаткований у 1960-х рр. на тлі ескалації війни у В'єтнамі та загострення ідеологічних суперечностей між Китаєм і Радянським Союзом, увійшов до історії під назвою *Розбудова третього фронту* 三线建设. Це стало однією з наймасштабніших програм розвитку Китаю доби Мао Цзедун. Вона передбачала значні державні інвестиції у сферу національної оборони, технологічного розвитку та базові галузі промисловості, зокрема виробництво, гірничодобувну промисловість, металургію й електроенергетику, а також у транспортну та іншу інфраструктуру. Реалізація цієї кампанії здебільшого здійснювалася в умовах суворої секретності (Kendall, 2022).

Родина Вана Сяошуая також була залучена до цього масштабного переселення: вона переїхала з Шанхаю до Гуйяну, куди було переміщено фабрику, на якій працювала мати майбутнього режисера. Упродовж тривалого

часу *Розбудова третього фронту* залишалася державною таємницею, а інформація про цей проєкт була вилучена з китайських підручників історії. Саме явище рідко ставало об'єктом художньо-мистецьких рефлексій, оскільки дослідницька й культурна увага переважно зосереджувалася на подіях Культурної революції, що розгорталися в той самий історичний період.

Залишаючи в центрі своїх фільмів долю сучасних мігрантів, Ван Сяошуай у пізніших роботах дедалі активніше звертається до історичного минулого, порушуючи проблематику колективної пам'яті і травматичного досвіду, сформованого цим соціально-історичним явищем. Звернення до теми програми *Розбудови третього фронту* дозволило режисерові простежити її суспільні наслідки та підкреслити, що його кінематографічні роботи спрямовані на поглиблення розуміння впливу масштабних політичних кампаній на життя окремої людини і суспільства загалом.

Тематична експлікація міграційної програми *Розбудова третього фронту* у творчості Вана Сяошуая розгортається в багатьох роботах, що утворюють концептуально взаємопов'язану трилогію: "Цін Хун" (《青红》, 2005), "Одинадцятирічний я" (《我 11》, 2012) та "Інтервент"¹ (《闯入人》, 2014; Letteri, 2010).

Події фільму "Цін Хун" розгортаються в невеликому містечку в провінції Гуйчжоу на початку 1980-х рр., через кілька років після початку *Політики реформ і відкритості*² Китаю. У центрі фільму загострюється конфлікт між батьком і донькою: батько прагне реалізувати давню мрію – повернутися до рідного Шанхаю після багаторічної вимушеної міграції, тоді як донька відмовляється залишати невелике містечко, яке вже сприймає як власний дім. Одержимий ідеєю повернення, батько дедалі суворіше контролює життя доньки, обмежуючи її соціальні контакти та фактично ізолюючи від місцевого середовища. Унаслідок цього героїня опиняється у стані глибокої екзистенційної кризи: травматичні події та конфлікт між двома просторами належності – місцем, де вона виросла, і містом, яке батько вважає справжнім домом, – породжують відчуття втрати дому та внутрішньої дезорієнтації. Трагічний фінал, позначений насильством і спробою самогубства, підкреслює руйнівні наслідки політично зумовленої міграції для особистої ідентичності та психологічного стану молодого покоління. У цьому контексті батько й донька постають жертвами політично зумовленої економічної міграції, яка через примусове переселення руйнує життєві траєкторії представників різних поколінь.

¹ У західноєвропейському прокаті фільм вийшов під назвою "Red Amnesia", що акцентує на ключовій проблематиці стрічки – явищі колективного замовчування, підтримуваного офіційною владою, щодо суперечливих і травматичних періодів історії Китаю.

² Політика реформ і відкритості – це комплекс економічних, соціальних і зовнішньополітичних перетворень, розпочатих у Китаї наприкінці 1970-х рр. за ініціативи Ден Сяопіна. Її метою була модернізація економіки, підвищення рівня життя населення й інтеграція країни у світову економічну систему.

Попри те, що у стрічці **"Одинадцятирічний я"** – другій частині трилогії, присвяченій темі *Розбудови третього фронту* – діють абсолютно інші персонажі, фільм вважається передісторією до стрічки "Цін Хун". У фокусі так само залишається життя маленького містечка у провінції Гуйчжоу, але цього разу наприкінці *Культурної революції*. Стрічка має виразний напівавтобіографічний характер, адже ґрунтується на особистих дитячих спогадах Вана Сяошуая, який відтворює цей історичний період через перспективу 11-річного хлопчика, завдяки чому великі соціально-політичні процеси постають не як прямий політичний дискурс, а як фрагментарні події, які дитина сприймає через уривки розмов дорослих, чутки та випадкові спостереження. Режисер навмисно подає історичний контекст опосередковано: масштабні політичні процеси не зображені безпосередньо, а оприявляються через їхній вплив на повсякденне життя пересічних людей і на психологічний досвід дитини. Такий наративний підхід дозволяє поєднати індивідуальну історію дорослішання з колективною історичною пам'яттю, демонструючи, як великі політичні події непомітно формують внутрішній світ людини (Shaffer, 2013).

"Інтервент" вважається заключною частиною трилогії, у якій Ван Сяошуай поглиблює рефлексію про долю родин змушених переїжджати в інші міста й адаптуватися до нових умов. Проте, на відміну від двох попередніх фільмів, у яких дія відбувається в моменті розгортання програми або ж відразу після її завершення, "Інтервент" перетинає межі часу і простору, стаючи місточком між минулим і сучасним крізь призму спогадів. У фільмі показано життя пенсіонерки, колишньої робітниці фабрики, яка після завершення Культурної революції повертається з родиною із провінційного Гуйчжоу до рідного Пекіна. Її спокійне існування порушують загадкові телефонні дзвінки та поява незвичного підлітка, що пробуджує спогади про минуле й змушує героїню вирушити до фабричного містечка, де вона працювала раніше. Через переплетення епох і контраст між столичним життям і провінційною реальністю Ван Сяошуай створює ефект історичної напруженості, використовуючи елементи жахів і марення, що підкреслює зв'язок між колективною пам'яттю і сучасністю. Фільм ставить під сумнів практику замовчування незручних для партії кампаній, демонструючи, що наслідки історичного насильства були не лише результатом політичних рішень, а й пасивності та мовчазної згоди пересічних людей (Yanjie, 2010). Подібно як Т. Браніган у "Червоній пам'яті", Ван Сяошуай показує, що колективне забуття формує сучасне сприйняття минулого, а стійкість пам'яті проявляється через особисті і сімейні наративи, які протистоять офіційній цензурі та інерції суспільного замовчування (Браніган, 2025).

Отже, фільми Вана Сяошуая показують, що масштабні політичні кампанії на кшталт *Розбудови третього фронту*, впливають не лише на соціальні структури, а й на психологію та ідентичність окремих людей. Художній наратив режисера поєднує особисті спогади з історичним контекстом, демонструючи, як колективна пам'ять проявляється через досвід пересічних громадян. Трилогія Вана Сяошуая висвітлює складності адаптації та конфлікти

між різними просторами належності, що виникають унаслідок примусової міграції та соціальних трансформацій.

Список використаних джерел

- Браніган, Т. (2025). *Червона пам'ять*. Книголав.
- Воробей, О. (2024). *Історія кіномистецтва Китаю*. Азіатика.
- Berry, M. (2005). Wang Xiaoshuai: Banned in China. In M. Berry (Ed.), *Speaking in Images. Interviews with Contemporary Chinese Filmmakers* (p. 162–181). Columbia University Press.
- Kendall, P. (2022). Translating Wang Xiaoshuai. *British Journal of Chinese Studies*, 12(1), 40–59. <https://doi.org/10.51661/bjocs.v12i1.133>
- Letteri, R. (2010). History, Silence and Homelessness in Contemporary Chinese Cinema: Wang Xiaoshuai's Shanghai Dreams. *Asian Studies Review*, 34(01), 3–18. <http://www.informaworld.com/smpp/title~db=all~content=g919249589>
- Shaffer, N. L. (2013). '11 Flowers' Deftly Portrays a Poignant Coming-of-Age Story in Rural China. <https://www.highbrowmagazine.com/2662-flowers-deftly-portrays-poignant-coming-age-story-rural-china>
- Scateni R. (2019, December 06). *A Real Chinese Story: Wang Xiaoshuai Discusses "So Long, My Son"*. (R. Scateni) Mubi. <https://mubi.com/en/notebook/posts/a-real-chinese-story-wang-xiaoshuai-discusses-so-long-my-son>
- Yanjie, W. (2017). Ghostly Haunting and Moral Interrogation in Wang Xiaoshuai's "Red Amnesia" Yanjie Wang. *Modern Chinese Literature and Culture*, 29(02), 34–65.

Оксана ЯРЕМЕНКО, бакалавр
ORCID ID: 0009-0003-5726-8307
e-mail: yaremenkookksana2004@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Ольга ВОРОБЕЙ, канд. філол. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0003-4956-8943
e-mail: vorobei@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЖІНОЧІ ОБРАЗИ В РОМАНІ ЛІ ЕРА "ВИШНІ НА ГРАНАТОВОМУ ДЕРЕВІ" ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ СУЧАСНОГО КИТАЮ

Проаналізовано жіночі образи в романі "Вишні на гранатовому дереві" (《石榴树上结樱桃》) китайського письменника Лі Ера в контексті соціокультурних змін у Китаї кінця XX – початку XXI ст. Основну увагу зосереджено на образах Кун Фаньхуа та Мен Сяохун, які репрезентують різні моделі жіночої поведінки та способи взаємодії з владою. Проаналізовано їхні ролі у виборчому процесі, а також особливості зображення жіночої суб'єктності в умовах сільського середовища. Окремо розглянуто другорядні жіночі персонажі, що функціонують як носії традиційної моделі, у якій жіноча ідентичність визначається сімейним статусом. Показано, що роман відображає співіснування нових і традиційних уявлень про роль жінки, що свідчить про суперечливий характер соціальних змін у сучасному китайському суспільстві.

Ключові слова: Лі Ер, сучасна китайська література, жіночі образи, гендер, соціальні зміни.

Oksana YAREMENKO FEMALE CHARACTERS IN LI ER'S NOVEL "CHERRIES ON A POMEGRANATE TREE" AS A REFLECTION OF SOCIOCULTURAL TRANSFORMATIONS IN CONTEMPORARY CHINA

*This paper examines female characters in the novel *Cherries on a Pomegranate Tree* (《石榴树上结樱桃》) by Chinese writer Li Er in the context of socio-cultural changes in China at the turn of the 20th and 21st centuries. The analysis focuses on the characters of Kong Fanhua and Meng Xiaohong, who represent different models of female behavior and approaches to power. Their roles in the village election process and the depiction of female subjectivity in a rural setting are explored. The paper also considers secondary female characters as embodiments of traditional gender roles, where female identity is defined*

through family status. It is argued that the novel reflects the coexistence of traditional and emerging views on women's roles, highlighting the contradictory nature of social change in contemporary Chinese society.

Keywords: *Li Er, contemporary Chinese literature, female characters, gender, social change.*

Кінець ХХ ст. став переломним етапом у розвитку китайського суспільства й культури. Після завершення періоду маоїзму Китай вступив у фазу масштабних соціально-економічних реформ, що супроводжувалися політикою відкритості та модернізації. Ці процеси спричинили глибокі зміни не лише в економічній і політичній сферах, але й у культурному житті, зокрема в літературі. Лібералізація суспільства, зростання урбанізації й активне проникнення західних ідей створили умови для формування нових художніх підходів і перегляду традиційних моделей письма (Chang, & Owen, 2011).

У літературному процесі 1980–1990-х рр. співіснували різноманітні напрями, серед яких модернізм, авангардна проза, нативізм і новий реалізм. Останній, відомий як 新写实小说, став своєрідною реакцією на надмірну експериментальність авангарду та водночас спробою повернення до більш безпосереднього зображення реальності (Ning, 2012). Для нової реалістичної прози характерне зосередження на повсякденному житті, відмова від ідеалізації та прагнення до максимально об'єктивного відтворення соціальної дійсності (叶捷, 2017).

Важливою складовою цих процесів стало переосмислення ролі жінки як у суспільстві, так і в літературі. У традиційному китайському дискурсі жіночі образи здебільшого формувалися в межах патріархальної системи координат, де жінка виступала залежним суб'єктом – дружиною, матір'ю або допоміжною фігурою щодо чоловіка. Однак у другій половині ХХ ст., особливо після реформ 1980-х рр., відбувається поступова трансформація цих уявлень. Жінка дедалі частіше постає як носійка власного досвіду й індивідуальних прагнень. У літературі це проявляється у формуванні складних і психологічно глибоких жіночих персонажів.

У цьому контексті особливий інтерес становить творчість Лі Ера – сучасного китайського письменника, чия проза поєднує елементи реалізму й модернізму. Важливою рисою його письма є увага до соціальних трансформацій і до внутрішнього світу персонажів, які існують у стані постійної напруги між індивідуальним і колективним (周姝玥, 2023).

Роман "Вишні на гранатовому дереві" (《石榴树上结樱桃》, 2004) посідає особливе місце у творчості письменника. У ньому автор звертається до зображення сільського Китаю в умовах модернізаційних змін, фокусуючи увагу на локальних процесах, які водночас відображають загальнонаціональні тенденції. У центрі сюжету – вибори голови села Гуаньчжуан. Письменник не випадково обирає таку тему: "вибори є найбезпосереднішим маркером модернізації, через який демонструється цей процес і вбирається

найрізноманітніший досвід" (张立群, 2016). На перший погляд, локальний конфлікт демонструє глибші соціальні процеси, пов'язані із трансформацією традиційного укладу життя.

Особливістю роману є те, що ключові позиції в ньому займають жіночі персонажі. Головна героїня, Кун Фаньхуа, чинна голова села, яка прагне переобрання, однак зазнає поразки від своєї помічниці Мен Сяохун. Така сюжетна побудова вже сама по собі порушує традиційні уявлення про гендерні ролі, адже влада історично асоціювалася з чоловіками.

Образ Кун Фаньхуа є центральним для розуміння гендерної проблематики роману. Вона постає як складна, багатогранна особистість, у якій поєднуються амбіційність, прагматизм, емоційність і внутрішня нестабільність. На відміну від традиційних жіночих образів, вона не є ні ідеалізованою, ні однозначно негативною. Її поведінка часто визначається не лише прагненням до влади, але й бажанням самоствердитися в умовах соціальної конкуренції.

Водночас її образ демонструє обмеженість жіночої суб'єктності в патріархальному суспільстві. Попри формальну владу, Кун Фаньхуа залишається включеною в систему, де домінують чоловічі моделі поведінки й мислення. Її взаємодія з оточенням показує, що жіноча влада не є автономною, а формується в межах уже існуючих соціальних структур.

Важливим аспектом аналізу є зображення внутрішнього світу героїні. Лі Ер приділяє значну увагу психологічним деталям, зокрема питанням тілесності та сексуальності, які тривалий час залишалися маргіналізованими в китайській літературній традиції. У цьому контексті образ Кун Фаньхуа демонструє відхід від усталених моделей "традиційної" жіночності: вона постає як розкута й тілесно усвідомлена особистість, а в межах сімейних відносин займає домінуючу позицію. Таке зображення підкреслює трансформацію жіночої ідентичності, у якій поєднуються елементи емансипації та збереження соціальних обмежень, характерних для сучасного китайського суспільства.

Не менш показовим є й образ Мен Сяохун, яка уособлює інший тип жіночої поведінки. Якщо Кун Фаньхуа діє відкрито й демонстративно, спираючись на формальний статус і адміністративні повноваження, то Сяохун обирає прихованішу стратегію, поступово накопичуючи ресурси та вплив. На початковому етапі вона сприймається як своєрідне продовження Фаньхуа, що підсилюється як риторикою інших персонажів, так і символічним поєднанням їхніх імен, однак у процесі розвитку сюжету ця подібність виявляється лише поверховою. Сяохун демонструє інший тип мислення – більш стратегічний і зорієнтований на довготермінову перспективу, зокрема в питаннях розвитку сільської економіки. Її поведінка засвідчує здатність не лише діяти в межах існуючої системи, а й ефективно використовувати її суперечності. Її перемога у виборах демонструє зміну механізмів влади, де вирішальними стають не стільки формальні позиції, скільки гнучкість, адаптивність і вміння працювати з соціальним контекстом.

Водночас у романі зберігаються і традиційні моделі жіночої ролі, що виразно контрастують з образами Кун Фаньхуа та Мен Сяохун. Ці героїні переважно відіграють другорядну роль та позначаються передусім через сімейний статус ("дружина такого-то чоловіка"). Вони практично позбавлені індивідуалізації та функціонують як соціальне тло, відображаючи патріархальну модуль, у якій жіноча ідентичність визначається шлюбом і материнством. Саме через цю більшість роман фіксує стійкість традиційних соціальних структур, у межах яких навіть поява жінок при владі не призводить до повної трансформації гендерних ролей.

Отже, роман Лі Ера "Вишні на гранатовому дереві" можна розглядати як складну модель репрезентації соціокультурних трансформацій сучасного Китаю. Жіночі образи в ньому виконують ключову функцію, дозволяючи простежити зміни в гендерних ролях, механізмах влади та процесах формування ідентичності. Їхній аналіз відкриває можливість глибшого розуміння як художньої специфіки твору, так і ширших соціальних процесів, що відбуваються в китайському суспільстві на межі XX–XXI ст.

Список використаних джерел

Chang, K.-i. S., & Owen, S. (2011). *The Cambridge History of Chinese Literature* (T. 2). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CHOL9780521855594.002>

Ning, W. (2012). Chinese Literary and Cultural Trends in a Postrevolutionary Era. *Comparative Literature Studies*, 49(4), 505–520. <http://www.jstor.org/stable/10.5325/complitstudies.49.4.0505>

叶捷. (2017). Study on the Realism of New Realism. *Journal of Shangqiu Vocational and Technical College*, 16(05), 37–39.

张立群. (2016). 《石榴树上结樱桃》与《蛙》比较论析. *小说评论*(04), 164–168.

周姝玥. (2023). Research on the Identity of Intellectuals in Li Er's Novels (硕士学位论文, 江西师范大学). <https://doi.org/10.27178/d.cnki.gjxsu.2023.000422>

Серафима ЯВДОСЮК, бакалавр
e-mail: serafymayavdosiuk@gmail.com
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Науковий керівник:
Ольга ВОРОБЕЙ, канд. філол. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0003-4956-8943
e-mail: vorobei@knu.ua
кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ІЄРАРХІЧНА СТРУКТУРА ОБРАЗНОЇ СИСТЕМИ В ПОЕЗІЇ ЦЮ ЦЗІНЬ У КОНТЕКСТІ ГЕНДЕРНОЇ ЕМАНСИПАЦІЇ ТА НАЦІОНАЛЬНО-РЕВОЛЮЦІЙНОГО ДИСКУРСУ

Присвячено аналізу образної системи поезії Цю Цзінь (1875–1907) крізь призму класичної китайської поетики. Досліджено, як поетеса трансформує традиційні рівні образів відповідно до ієрархічної моделі Цзян Іня, наповнюючи їх новими сенсами жіночої суб'єктності й революційного патріотизму. На рівні предметних образів мотив "розв'язування ніг" переходить у поетичний образ колективного пробудження жінок. Образ меча Лунцюань¹ стає символом зняття гендерних бар'єрів і готовності до самопожертви. Осінні мотиви формують поетичний простір революційної трагедії. Хронологічний аналіз виявив еволюцію від меланхолійних образів раннього періоду до героїчних інтенцій після 1904 р. Результати свідчать про переосмислення класичної традиції як інструменту модернізації та гендерної репрезентації в умовах кризи династії Цін. Наукова новизна полягає в першому системному застосуванні китайської поетичної моделі до творчості Цю Цзінь в українському літературознавстві.

Ключові слова: Цю Цзінь, образна система, поетичний образ, поетичний простір, гендерна емансипація, революційний патріотизм, китайська поетика.

Serafyma YAVDOSIUK THE HIERARCHICAL STRUCTURE OF THE FIGURATIVE SYSTEM IN QIU JIN'S POETRY IN THE CONTEXT OF GENDER EMANCIPATION AND NATIONAL REVOLUTIONARY DISCOURSE

This study is devoted to the analysis of the imagery system in the poetry of Qiu Jin (1875–1907) through the lens of classical Chinese poetics. It examines how the poetess transforms the traditional hierarchical levels of imagery in accordance with Jiang Yin's model, endowing them with new meanings related to female subjectivity and

¹ Меч Лунцюань (龙泉剑) – відомий у китайській традиції меч, названий на честь місця його створення (дослівно "Драконове джерело"); оособлює військову відвагу і справедливість.

revolutionary patriotism. At the level of object imagery, the motif of "unbinding the feet" evolves into a poetic image of the collective awakening of women. The image of the Longquan sword functions as a symbol of overcoming gender barriers and readiness for self-sacrifice. Autumnal motifs contribute to the formation of a poetic space of the revolutionary tragedy. A chronological analysis reveals a shift from melancholic imagery in the early period to heroic intentions after 1904. The findings demonstrate a reinterpretation of the classical tradition as a tool of modernization and gender representation in the context of the crisis of the Qing dynasty. The scientific novelty of the study lies in the first systematic application of a Chinese poetic model to the analysis of Qiu Jin's poetry within Ukrainian literary studies.

Keywords: *Qiu Jin, figurative system, poetic image, poetic space, gender emancipation, revolutionary patriotism, Chinese poetics.*

Актуальність теми зумовлена необхідністю проведення комплексного аналізу літературної творчості Цю Цзінь і її образної системи для розуміння механізмів передачі феміністичних і революційних ідей через традиційні художні форми китайської поезії. В україномовному літературознавстві ця проблематика практично не отримала належного висвітлення, що зумовлює наукову значущість даної роботи як внеску у розширення україномовного дискурсу дослідження китайської літератури. Попри наявність окремих праць, присвячених біографії та революційній діяльності поетеси, її поетична творчість, зокрема, система образів, досі залишається малодослідженою. У китайському літературознавстві також спостерігається домінування підходів, орієнтованих передусім на революційну діяльність Цю Цзінь, тоді як її революційна поезія потребує додаткового вивчення. Мета дослідження полягає в тому, щоб проаналізувати образну систему та визначити ідейно-тематичні домінанти поезії Цю Цзінь. Об'єктом дослідження виступає поетична творчість Цю Цзінь, предметом – образна система та ідейно-тематичні домінанти її поезії.

Методологічною основою дослідження слугує ієрархічна модель образної системи, запропонована Цзяном Інем, яка передбачає таку послідовність рівнів: *мовні образи (语象) → предметні образи (物象) → поетичні образи (意象) → поетичний простір (意境)* (蒋, 2002).

Такий підхід дозволив простежити перехід від *мовних* і *предметних образів* до *поетичних образів* і цілісного *поетичного простору*. Аналіз здійснювався з урахуванням творчої еволюції поетеси до та після 1904 р., оскільки переїзд до Японії змінив стиль поетеси – від ліричної інтроспекції в ранній творчості до відкритого героїчного пафосу та радикальних ідей у пізніших творах (邵, 2014).

Унаслідок дослідження встановлено, що образна система поезії Цю Цзінь формувалася під впливом трьох взаємопов'язаних ідейно-тематичних домінант: жіночої емансипації, революційного патріотизму й усвідомлення трагічної швидкоплинності життя. Ці домінанти визначають перехід від традиційних мотивів меланхолії в ранній період до героїчних та агітаційних інтенцій у пізній творчості. Водночас поетеса розглядає звільнення жінки як необхідну передумову національного відродження Китаю (Edwards, 2016).

Найвиразнішою домінантою у її творчості є жіноча емансипація та критика патріархального порядку. У вірші "Туга під час подорожі до Японії" (《有怀·游日本时作》, 1904) мотив "розв'язування ніг" спочатку функціонує як *мовний образ*, який конкретизується в *предметному образі* фізичного та духовного звільнення. Надалі цей *предметний образ* трансформується у *поетичний образ* "сотень квітів" (百花魂), який символізує колективне жіноче пробудження. Образ шовкової хустки, вкритої кров'ю і слізьми, також виступає *предметним образом* і сприяє формуванню *поетичного простору* трагічного, проте героїчного страждання, у якому особисте стає складовою національно-визвольної боротьби (Idema, & Grant, 2004). У цьому випадку *мовний образ* проходить усі етапи ієрархічної моделі образної системи Цзяня Іня – від *мовного* через *предметний* і *поетичний образи* до повноцінного *поетичного простору*.

Револьюційно-патріотична домінанта присутня у вірші "Джегутянь: Коли батьківщина гине – серце не може мовчати" (《鸛鵲天·祖国沉沦感不禁》, бл. 1904–1905). Легендарний меч Лунцюань, традиційно пов'язаний із чоловічою військовою відвагою, переосмислюється як *предметний образ*, що еволюціонує в *поетичний образ* жіночої емансипації: жінка, озброєна не лише ідеями, а й реальною зброєю, і вона може стати рушійною силою національного відродження. Метафора "золотого глечика, що тріснув" (金甌已缺) функціонує як *предметний образ* національного приниження Китаю наприкінці династії Цін і сприяє формуванню *поетичного простору* героїчного прагнення до національного відновлення.

Усвідомлення трагізму існування виявляється через переосмислення осінніх і квіткових мотивів. У вірші "Осінь бегонія" образ квітки, що розквітає в боротьбі з вечірнім вітром, контрастує з усталеним уявленням про тендітну жіночу красу. У знаменитих рядках "Осінь вітер, осінній дощ – сум убивчий" ("秋风秋雨愁煞人"), написаних незадовго до страти поетеси, формується *поетичний простір* героїчної трагедії жінки-революціонерки.

Дослідження показало, що Цю Цзінь творчо переосмислює класичну китайську поетичну традицію. Традиційні мотиви (меч, розв'язування ніг, осінь, хризантема, бегонія) трансформуються із *предметних образів* у *поетичні образи*, які в сукупності формують *поетичний простір* героїчної трагедії сильної жінки-революціонерки. Особливістю художньої системи Цю Цзінь є гендерне переосмислення образів: поєднання традиційно "чоловічих" мотивів (меч, героїчний шлях, самопожертва) із "жіночими" (квіти, осінь, слюзи) дозволяє конструювати новий тип жіночої ідентичності – активної, незалежної та суспільно значущої.

Хронологічний аналіз засвідчив, що ранній етап творчості (до 1904 р.) характеризується домінуванням меланхолійної образності, тоді як пізніший період відзначається посиленням героїчних і революційних мотивів. Усі проаналізовані рівні образної системи утворюють щільну мережу

взаємопов'язаних *поетичних образів*, підпорядкованих єдиному ідейно-естетичному задуму, що дозволяє говорити про створення нового *поетичного простору* революційного фемінізму.

У межах застосованої ієрархічної моделі простежується ускладнення взаємозв'язків між рівнями образності. Зокрема, *предметні образи* в поезії Цю Цзінь не лише слугують основою для формування *поетичних образів*, а й набувають додаткового ідеологічного навантаження, що визначає характер *поетичного простору*. Тобто *поетичний образ* у її творчості постає не як ізольований естетичний елемент, а як компонент смислової структури тексту, що інтегрує емоційний, символічний та ідеологічний рівні.

Отже, у поезії Цю Цзінь традиційна китайська образна система використовується як інструмент модернізації та гендерної репрезентації. Класичні мотиви наповнилися новими революційними й емансипаційними сенсами, що дозволило поетесі репрезентувати жінку як активного суб'єкта національної історії. Наукова новизна дослідження полягає в першому в українському літературознавстві системному застосуванні ієрархічної моделі Цзян Іня до аналізу поезії Цю Цзінь з урахуванням гендерного аспекту. Практична значущість результатів полягає в можливості їхнього використання у викладанні курсів східної літератури, гендерних студій і порівняльного літературознавства, а також у подальшій роботі над перекладами китайської поезії. Перспективи подальших досліджень пов'язані з порівняльним вивченням образних систем інших жінок-поетес кінця династії Цін і з аналізом рецепції творчості Цю Цзінь у сучасній китайській літературі та культурі.

Список використаних джерел

Edwards, L. (2016). *Women Warriors and Wartime*. Cambridge: Cambridge University Press.

Idema, W., & Grant, B. (2004). *The Red Brush: Writing Women of Imperial China*. Harvard University Asia Center.

蒋, 寅. (2002). 语象 · 物象 · 意象 · 意境. 文学评论, p. 69–75. Отримано з 爱思想.

邵, 田. (2014). 秋瑾研究文集. 杭州: 西泠印社出版社.

Наукове видання

НАУКОВІ ЧИТАННЯ ПАМ'ЯТІ ЗАГИБЛИХ СХОДОЗНАВЦІВ

Матеріали
III Міжнародної науково-практичної конференції

5 травня 2026 року
Київ, Україна

Друкується за авторською редакцією

Оригінал-макет виготовлено ВПЦ "Київський університет"

Формат 70х100/16. Обл.-вид. арк. 21,5. Ум. друк. арк. 28,2. Наклад 100. Зам. № 226-11829.
Гарнітура Times New Roman. Папір офсетний. Друк офсетний. Вид. № Іф39.
Підписано до друку 24.06.26.

Видавець і виготовлювач
ВПЦ "Київський університет"
Б-р Тараса Шевченка, 14, м. Київ, 01601, Україна
☎ (38044) 239 32 22; (38044) 239 31 58; (38044) 239 31 28
e-mail: vpc@knu.ua
<http://vpc.knu.ua>

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1103 від 31.10.02